RAPPORT

Omgevingseffectrapportage (OER)

Bij de omgevingsvisie Stadskanaal

Klant:	Gemeente Stadskanaal
Referentie:	BI6497-MI-RP-241004-0921
Status:	Definitief/2
Datum:	24 april 2025

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Mobility & Infrastructure
Trade register number: 56515154

Telefoon: +31 88 348 20 00
Fax: +31 33 463 36 52
E-mail: info@rhdhv.com
Website: royalhaskoningdhv.com

Titel document:	Omgevingseffectrapportage (OER)
Ondertitel:	Bij de omgevingsvisie Stadskanaal
Referentie:	BI6497-MI-RP-241004-0921
Uw kenmerk	Click or tap here to enter text.
Status:	Definitief/2
Datum:	24 april 2025
Projectnaam:	Omgevingsvisie Stadskanaal
Projectnummer:	BI6497
Auteur(s)Classificatie:	Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

Publieksvriendelijke samenvatting **6**
Waarom komt er een omgevingsvisie en een omgevingseffectrapport? 6
Wat staat er in de omgevingsvisie? 6
Wat staat er in het omgevingseffectrapport? 8
Hoe staat het er nu voor? 10
Algemeen beeld 11
Belangrijke aandachtspunten 12
Hoe heeft de effectbeoordeling van de concept-omgevingsvisie invloed gehad op de omgevingsvisie? 14
Wat staat er in de omgevingsvisie? 15
Wat blijkt er uit de omgevingsvisie? 18
Wat zijn de gevolgen voor de natuur? 21
Hoe past al het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie in de ruimte? 22
Haalt de gemeente Stadkanaal de ambities? 23
Wat kan de gemeente Stadskanaal doen om de negatieve effecten tegen te gaan? 25
Wat komt er hierna? 26

1 Waarom een omgevingsvisie en een OER? **28**
1.1 Omgevingsvisie gemeente Stadskanaal 28
1.2 Waarom een OER? 28
1.3 De mer-procedure 29
1.4 Leeswijzer 30

2 De gemeente Stadskanaal: hoe, waar en wat? **31**

3 Waar gaat de omgevingsvisie over en hoe is deze gemaakt? **32**
3.1 Totstandkoming van de omgevingsvisie 32
3.2 De inhoud van de omgevingsvisie 32
3.3 Visie en ambities 33

4 Hoe is het OER gemaakt? **35**
4.1 Algemene aanpak 35
4.2 Proces en aanpak 35
4.3 Het beoordelingskader 37
4.4 De foto van de leefomgeving 37
4.5 De effectbeoordeling 42
4.6 De botsproeven 43

4.7 Het doelbereik 44
4.8 De Passende Beoordeling 44

5 Wat staat er in de foto van de leefomgeving? 46
5.1 Algemeen beeld 46
5.2 Belangrijke aandachtspunten 48

6 Wat is de ontwerp-omgevingsvisie? 51
6.1 Relatie tot concept-omgevingsvisie 51
6.2 Verbeelding van de ontwerp-omgevingsvisie 53
6.3 Omschrijving van de ontwerp-omgevingsvisie 53

7 Wat zijn de gevolgen van de ontwerp-omgevingsvisie? 58
7.1 Belangrijkste effecten 58
7.2 Kwalitatieve aspecten 62
7.3 Ontwikkeling knel- en aandachtspunten ten opzichte van de referentiesituatie 62

8 Wat zijn de gevolgen voor Natura 2000-gebieden? 66
8.1 Passende Beoordeling Natura 2000 66
8.2 Resultaten Passende Beoordeling 66

9 Is het beleid in de ontwerp-omgevingsvisie consistent? 69
9.1 Kansen op synergie 70
9.2 Risico's op strijdigheid 71

10 Draagt de ontwerp-omgevingsvisie bij aan het halen van de ambities? 72

11 Welke mitigerende maatregelen zijn mogelijk? 78

12 Wat komt er na het OER? 81
12.1 Instrumenten en omgevingsprogramma's 82
12.2 Doorwerking in omgevingsplan 83
12.3 Monitoring van de beleidsambities uit de omgevingsvisie 83

Bijlagen

Bijlage 1 Foto van de leefomgeving
Bijlage 2 Scopingstabel
Bijlage 3 Notitie effectbeoordeling concept-omgevingsvisie
Bijlage 4 Effectbeoordeling ontwerp-omgevingsvisie
Bijlage 5 Beargumentatie effectbeoordeling ontwerp-omgevingsvisie
Bijlage 6 Passende Beoordeling

Bijlage 7 Botsproeven

Bijlage 8 Beargumentatie botsproeven

Bijlage 9 Doelbereik ontwerp-omgevingsvisie

Publieksvriendelijke samenvatting

Waarom komt er een omgevingsvisie en een omgevingseffectrapport?

De gemeente Stadskanaal werkt momenteel aan de vernieuwing van haar omgevingsbeleid, specifiek de omgevingsvisie. De omgevingsvisie beschrijft hoe de fysieke leefomgeving in de gemeente Stadskanaal zich op de langere termijn ontwikkelt en hoe de gemeente dat, op hoofdlijnen, wil doen. De gemeente heeft daarvoor de ambities voor de leefomgeving voor de lange termijn (2040) bepaald en opgenomen in de omgevingsvisie. Ook heeft de gemeente richtinggevende keuzes gemaakt op hoofdlijnen waarmee de gemeente wil zorgen dat de ambities gehaald worden. Verdere uitwerking van die keuzes vindt plaats in instrumenten zoals het omgevingsplan en programma's. De omgevingsvisie is verplicht onder de nieuwe Omgevingswet en wordt naar verwachting in 2025 vastgesteld.

De gemeente Stadskanaal wil de gevolgen van het nieuwe omgevingsbeleid uit de omgevingsvisie op de leefomgeving in beeld brengen. Dit wordt gedaan door het doorlopen van een milieueffectrapportage (mer-)procedure. Dit is verplicht, omdat de omgevingsvisie kaderstellend is voor de toekomstige plannen in de gemeente. Omdat de omgevingsvisie meer effecten heeft dan alleen op het milieu, wordt ook gekeken naar de effecten op economische en sociale thema's. Daarom spreken we bij niet van een milieueffectrapport (MER), maar een omgevingseffectrapport (OER) opgesteld. Het OER levert de informatie die nodig is om een zorgvuldig besluit te nemen over de omgevingsvisie. Ook beschrijft en verantwoordt het OER de resultaten van dit proces.

Het kan ook zijn dat in de omgevingsvisie beleid staat wat mogelijk verstorend is voor de natuur in Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die op Europees niveau beschermd zijn. Als onduidelijk is hoe groot de mogelijke gevolgen zijn voor dit gebied, moet hier onderzoek naar gedaan worden. Dit onderzoek heet een Passende Beoordeling. Voor de gemeente Stadskanaal wordt een Passende Beoordeling uitgevoerd. Deze is onderdeel van het OER.

Wat staat er in de omgevingsvisie?

De gemeente Stadskanaal heeft bij het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie als eerste de kernkwaliteiten van de gemeente bepaald (voor het proces, zie Figuur 0.1). Dit vormt de basis voor de omgevingsvisie. Het uitgangspunt dat is dat zij haar kernkwaliteiten wil behouden en versterken en water en bodem sturend laten zijn bij keuzes.

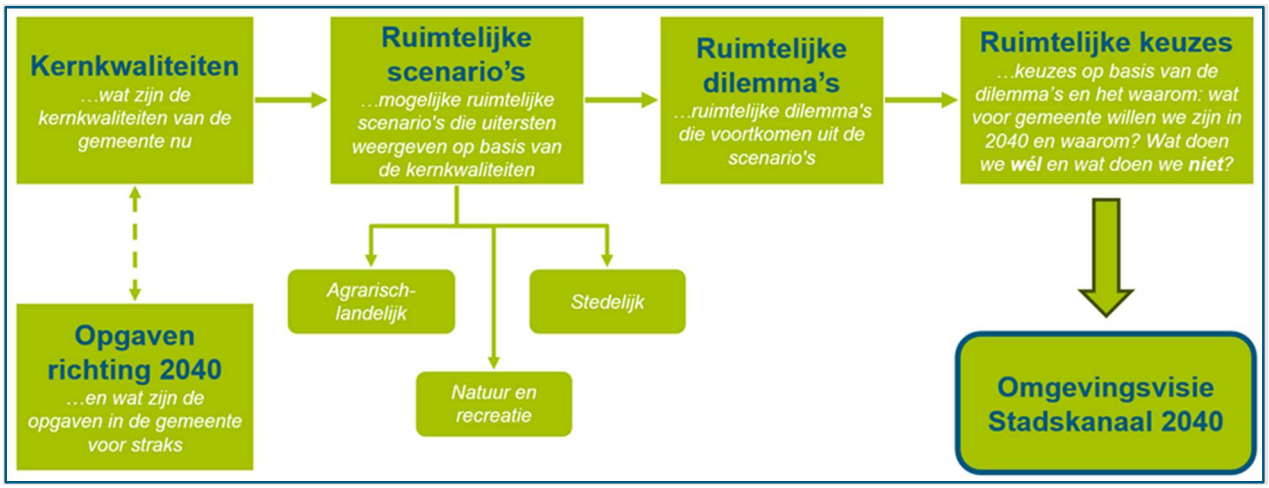

Figuur 0.1: Proces van de omgevingsvisie Stadskanaal

De omgevingsvisie is opgebouwd op basis van vijf hoofdthema's, op basis waarvan het beleid is bepaald:

- Landbouw en landschap;
- Natuur en recreatie;
- Wonen en bedrijvigheid;
- Veiligheid en gezondheid;
- Bereikbaarheid en mobiliteit.

In de omgevingsvisie zijn de visie en ambities van de gemeente Stadskanaal beschreven. Er zijn zeven ambities. Deze zijn te zien in Tabel 0.1.

Tabel 0.1: Ambities van de gemeente Stadskanaal

	Ambitie	Omgevingsvisie
1	Voldoende en kwalitatief goed woningaanbod voor iedere doelgroep in een groene en gezonde leefomgeving	Vanuit onder meer Nij Begun en Regio Deal Oost-Groningen willen het Rijk, provincie en de gemeente investeren om de regio toekomstbestendig te maken. Wij willen voor alle doelgroepen een aantrekkelijke woongemeente zijn, ook voor hen die meer aandacht nodig hebben. Hierbij zijn ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en toegankelijke openbare voorzieningen belangrijk. Met een groene woon- en leefomgeving willen we onze inwoners stimuleren en uitnodigen om meer te bewegen en buurtgenoten te ontmoeten.
2	Optimaal ruimtegebruik en minimaliseren aantasting van het (open) landschap	Ons (open) landschap in de gemeente is kenmerkend en tekent onze geschiedenis: dit koesteren en versterken we. We zijn zuinig op onze landbouwsector en bieden ruimte voor innovatieve ontwikkelingen, passend bij de bodem, het watersysteem en landschap. Bij alle ruimtelijke ingrepen zorgen we voor een zo minimaal mogelijke impact op het landschap. Energieopwekking vindt daarom alleen plaats in daarvoor reeds aangewezen gebieden en kleinschalig lokaal. Onze ruimte is schaars, dus we kijken ook naar herstructurering en herbestemming van gebieden en locaties die hun functie of aantrekkelijkheid hebben verloren.
3	Waardering voor landschap, natuur en cultuurhistorie	Onze inwoners en bezoekers moeten kunnen genieten van onze natuur op water, land en cultuurhistorisch erfgoed en monumenten. Hier zijn we trots op en dat willen we beschermen en benutten. We kijken goed naar de samenhang tussen wat onze natuur en het gehele watersysteem aankan en welke behoeften we hebben met recreatie en de vrijetijdseconomie. De kenmerkende landschappelijke structuur door veenontginning en het meer gesloten en bosrijke deel van onze gemeente op de zandgronden blijven goed zichtbaar.
4	Bereikbare kernen en stimuleren duurzame vormen van mobiliteit	Wij rekenen op de komst van de spoorlijn vanuit Groningen via Veendam naar Stadskanaal en in een later stadium de realisatie van de Nedersaksenlijn. Hierdoor gaat het toekomstige station Stadskanaal als regionale mobiliteitshub dienen op het Mercurius Businesspark. Daarnaast willen we dat al onze kernen goed bereikbaar blijven met het openbaar vervoer of andere vormen van duurzame (deel)mobiliteit. We investeren primair in goed onderhouden fiets- en wandelverbindingen en hebben oog voor kwetsbare verkeersdeelnemers. De auto blijft nodig voor de verbinding tussen kernen, maar de focus ligt op duurzamere alternatieven.
5	Samenwerkende kernen en regio, Stadskanaal als centrum voor maakindustrie	Wij blijven een gemeente waarin ruimte is voor duurzame innovaties, maakindustrie, detailhandel en MKB. Ook kijken wij over onze grenzen heen voor verdere samenwerking op toeristisch gebied, maar ook voor de bouw van woningen, bedrijvigheid en onderwijs. Wij sluiten ons aan bij de ontwikkelingen vanuit het Masterplan Oost-Groningen, Masterplan Regiocentra, het ruimtelijke-economische perspectief op de N366-regio en de Toekomstagenda Groningen: Masterplan Campussen voor het kennis- en innovatie ecosysteem van de regio Groningen en ons regionale onderwijsaanbod voor jongeren.

	Ambitie	Omgevingsvisie
6	Focus op leefbaarheid en toekomstbestendige (basis)voorzieningen	Wij zetten in op een aantrekkelijke en leefbare gemeente voor al onze inwoners, van jong tot oud. We sluiten ons hierbij aan op de ontwikkelingen vanuit het Masterplan Oost-Groningen. We vinden het belangrijk dat iedereen een actief en zelfstandig leven kan leiden, waarin we onze welvaart en ons welzijn verbeteren. De komst van de Nedersaksenlijn is hierin van groot belang. Wij willen toe naar toekomstbestendige en toegankelijke (basis)voorzieningen voor iedereen: bereikbare, toereikende en goede gezondheidszorg, onderwijs, supermarkten, sociale ontmoetingsplekken, cultuur-, sport- en welzijnsaanbod.
7	Duurzaamheid en circulariteit	Onze doelstelling is om energieneutraal te zijn in 2050. De vraag is daarbij hoe we dit gaan realiseren en wat haalbaar is qua duurzame opwek met zon en wind. De doelen uit het klimaatakkoord vertalen we naar onze gemeente met de bijbehorende doelstellingen; • 55% reductie van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990; • In 2050 is onze uitstoot van broeikasgassen netto-nul. Netto-nul betekent dat de totale uitstoot van broeikasgassen in onze gemeente gelijk is aan, of lager is dan de hoeveelheid die zij uit de atmosfeer verwijdert. Een forse reductie ten opzichte van 1990 is de afgelopen jaren al gerealiseerd, 52% in 2021. Het verder terugdringen van de uitstoot wordt wel steeds complexer. Duurzaamheid is breder dan klimaat en energie. Het gaat bijvoorbeeld ook over circulariteit, minder afval en minder gebruik van (primaire) grondstoffen.

Wat staat er in het omgevingseffectrapport?

Om tot een OER te komen, zijn verschillende stappen doorlopen. Deze worden in deze paragraaf in chronologische volgorde beschreven. Figuur 0.2 geeft ook een visuele weergave van de stappen.

De mer-procedure is begonnen met een kennisgeving voornemen. Dit document beschreef de kenmerken van het proces en wat er in het OER onderzocht ging worden. Het kennisgeving voornemen is gedeeld met de belangrijkste stakeholders. Een lijst met deze stakeholders is opgenomen in het OER.

Daarna is een beoordelingskader gemaakt. In het beoordelingskader staan de onderzochte beoordelingsaspecten uit het OER. Beoordelingsaspecten zijn de belangrijkste graadmeters van de kwaliteit van de gemeente. De beoordelingsaspecten worden in de rest van de mer-procedure gebruikt om effecten voor te bepalen.

Met het beoordelingskader wordt een foto van de leefomgeving gemaakt. Deze gaat over:
- Hoe het nu gaat in de gemeente Stadskanaal (huidige situatie);
- Hoe het in de toekomst gaat als er geen omgevingsvisie met nieuw beleid is (autonome ontwikkelingen).

Dit wordt voor alle beoordelingsaspecten beoordeeld.
Het verschil tussen nu en de toekomst heet een ontwikkeling of trend. Hoe het nu gaat en hoe het in de toekomst gaat krijgen een score:

Score	Betekenis
Groen	Het staat er over het algemeen goed voor in de gemeente, er zijn geen aandachts- of knelpunten
Oranje	Het staat er over het algemeen goed voor in de gemeente, maar er zijn enkele aandachtspunten
Rood	Het staat er over het algemeen niet goed voor in de gemeente, er zijn (meerdere) knelpunten

Ook het beleid dat de gemeente op dit moment heeft wordt meegenomen in de beoordeling. Gaat het op basis van dit beleid in de toekomst beter (↗), dan is er een positieve ontwikkeling. Gaat het in de toekomst slechter (↘), dan is er een negatieve ontwikkeling. Blijft het in de toekomst gelijk (=), dan is er een neutrale ontwikkeling.

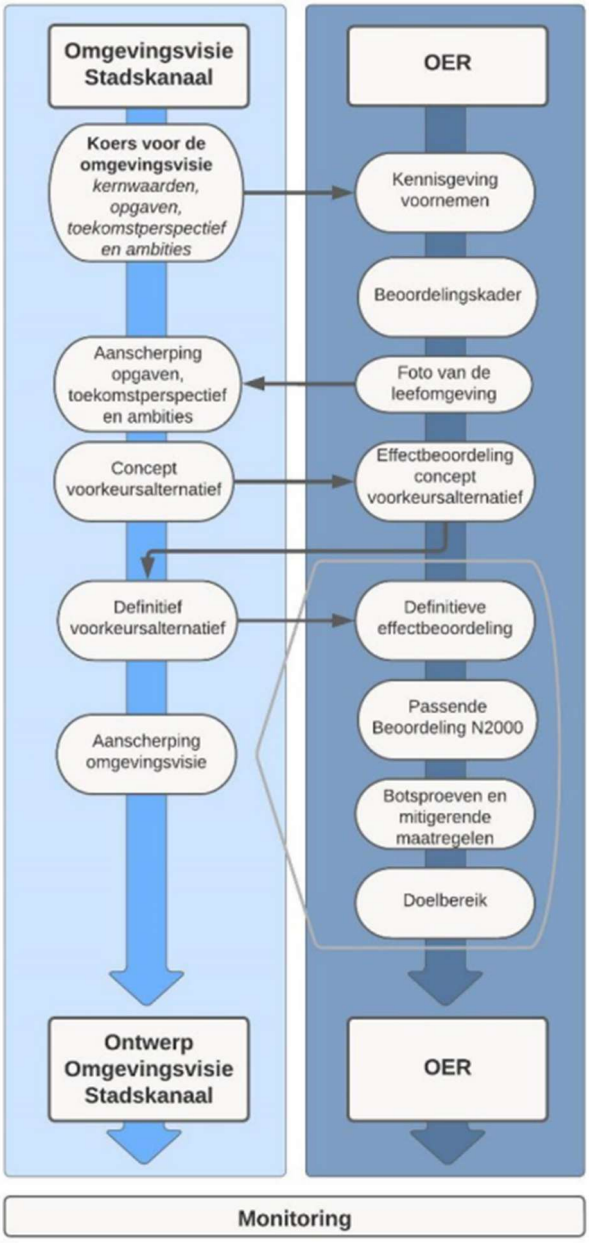

Figuur 0.2: Processchema omgevingsvisie en OER gemeente Stadskanaal

De scores die de beoordelingsaspecten krijgen, staan in een rad van de leefomgeving. Zo is het makkelijk te zien wat goed gaat en wat slecht gaat, nu en in de toekomst.

De gemeente heeft eerst een conceptversie gemaakt van de omgevingsvisie. Deze versie is beoordeeld op effecten op de beoordelingsaspecten uit het beoordelingskader. Er is een inschatting gemaakt van de gevolgen van het nieuwe beleid op de Stadkanaalse situatie. Er wordt bij de beoordeling gesproken van kansen op positieve effecten als het beter gaat in de toekomst en risico's op negatieve effecten als het slechter gaat in de toekomst. Ook is gekeken of het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie bijdraagt aan het halen van de ambities. De resultaten van deze beoordeling heeft de gemeente gebruikt om de omgevingsvisie verder te verbeteren tot de ontwerp-omgevingsvisie (in deze samenvatting spreken we van de omgevingsvisie).

De omgevingsvisie is op dezelfde manier beoordeeld als de concept-omgevingsvisie. De effecten zijn in beeld gebracht en er is gekeken of al het nieuwe beleid past in de ruimte door middel van botsproeven. Ook is gekeken of de ambities gehaald worden (het doelbereik).

Voor de omgevingsvisie is ook een Passende Beoordeling gemaakt. Dit beschrijft welk effect de het nieuwe beleid heeft op de natuur in Natura 2000-gebieden. Als het door de omgevingsvisie slechter gaat met de natuur in de Natura 2000-gebieden, dan moet de gemeente hier maatregelen voor nemen om het te verbeteren.

Als laatste maakt de gemeente een monitoringsprogramma. Door middel van monitoring wordt bij de uitvoering van de omgevingsvisie gekeken hoe het echt gaat met de leefomgeving en of het beleid uit de omgevingsvisie tot de inschatte effecten leidt. Het laat ook zien of de gemeente de ambities ook echt haalt. In het monitoringsprogramma legt de gemeente vast wat ze precies gaat doen om dit in beeld te brengen.

Hoe staat het er nu voor?

Hoe het ervoor staat in de gemeente Stadskanaal is te zien in Figuur 0.3. Dit wordt het rad van de leefomgeving genoemd. Alle beoordelingsaspecten staan hierin. Het rad laat zien hoe het er nu voor staat (witte lijn) en hoe het er in de toekomst (zonder omgevingsvisie) voor staat (gestippelde lijn).

In Figuur 0.3 is te zien dat het er op dit moment wisselend voor staat in de gemeente Stadskanaal. Met sommige beoordelingsaspecten gaat het goed, met anderen gaat het slecht. In Tabel 0.3 is te zien voor welke beoordelingsaspecten nog extra aandacht nodig is in de omgevingsvisie, dit zijn de beoordelingsaspecten die er slecht voor staan.

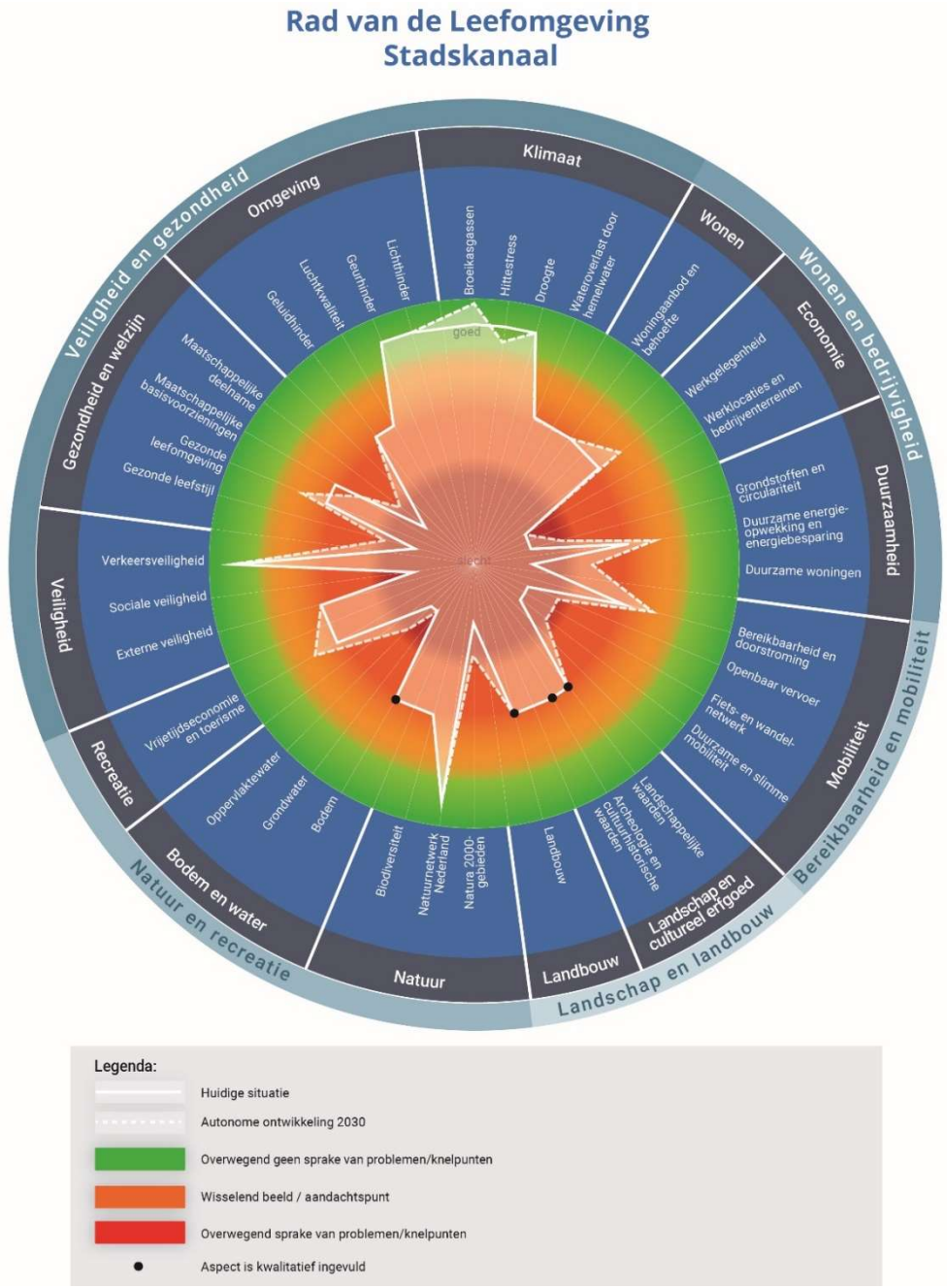

Figuur 0.3: Rad van de leefomgeving Stadskanaal in huidige situatie en autonome ontwikkeling

Algemeen beeld

Huidige situatie

De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Stadskanaal laat een wisselend beeld zien voor de thema's natuur, veiligheid, omgeving en klimaat. Zo gaat het binnen het thema natuur goed met het *Natuurnetwerk Nederland*. Met *biodiversiteit* gaat het minder goed en het gaat niet goed met *Natura 2000-gebieden* door stikstofdepositie. Binnen het thema veiligheid staat het er goed voor met de *verkeersveiligheid*. Er zijn meer problemen op het gebied van *externe veiligheid* door brandaandachtsgebieden en de *sociale veiligheid* staat er niet goed voor. Binnen het thema omgeving is er weinig sprake van *geurhinder* en *lichthinder*. *Geluidhinder*, met name de beleving van geluidhinder, komt vaker voor. Op sommige locaties is er sprake van een overschrijding van de WHO-advieswaarden voor fijnstof en stikstofdioxide (*luchtkwaliteit*). Binnen het thema klimaat is er weinig last van *hittestress* en *droogte*. *Wateroverlast door hemelwater* is op sommige plekken wel een probleem.

De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Stadskanaal laat een slechter beeld zien voor de thema's wonen, economie, duurzaamheid, mobiliteit, bodem en water, recreatie en gezondheid en welzijn. Binnen het thema wonen gaat het niet heel goed met *woningaanbod en -behoefte*. Binnen het thema economie gaat het niet heel goed met de *werkgelegenheid* en gaat het slecht met *werklocaties en bedrijventerreinen*. Binnen deze thema's geldt dat vraag en aanbod niet goed op elkaar zijn afgestemd. Binnen het thema duurzaamheid gaat het niet heel goed met *duurzame energieopwekking en energiebesparing*. Er wordt genoeg duurzame energie opgewekt om de doelen van de Europese Unie te halen, maar er is te weinig capaciteit op het elektriciteitsnetwerk. Het gaat slecht met *grondstoffen en circulariteit* en *duurzame woningen*. Inwoners hebben relatief veel afval en er wordt minder afval gescheiden. Relatief weinig woningen hebben een groen energielabel.

Binnen het thema mobiliteit gaat het niet heel goed met de *bereikbaarheid en doorstroming* en gaat het slecht met het *openbaar vervoer*, *het fiets- en wandelnetwerk* en *duurzame en slimme mobiliteit*. Op dit moment is er geen treinstation aanwezig in de gemeente en ontbreken delen in het fietsnetwerk.

Binnen het thema bodem en water gaat het slecht met het *grondwater* en het *oppervlaktewater*. De KRW-doelen worden niet gehaald. Binnen het thema gezondheid en welzijn gaat het niet heel goed met de *gezonde leefomgeving* en de *maatschappelijke basisvoorzieningen*. Het gaat slecht met de *gezonde leefstijl* en de *maatschappelijke deelname*. Binnen het thema recreatie gaat het niet heel goed met *vrijetijdseconomie en toerisme*.

Autonome ontwikkeling 2040

Op grond van het gevoerde beleid en trends wordt voor het merendeel van de beoordeelde aspecten een vergelijkbaarniveau dan wel een verbetering van het kwaliteitsniveau ten opzichte van de huidige situatie verwacht. Enerzijds omdat vanuit de gemeente maatregelen worden getroffen op gebied van beleidsuitvoering, anderzijds omdat vanuit provinciale of landelijke programma's gewerkt wordt aan een verbetering van het betreffende aspect.

De autonome ontwikkeling in Stadskanaal laat wisselende trends zien in de kwaliteit van de leefomgeving. Bij *werklocaties en bedrijventerreinen*, *grondwater* en *sociale veiligheid* is ook in 2040 nog sprake van een tekortschietend kwaliteitsniveau, naar verwachting op hetzelfde niveau of verslechterend ten opzichte van de huidige situatie (kwaliteitsniveau 'rood'). Voor de aspecten *grondstoffen en circulariteit*, *openbaar vervoer*, *fiets- en wandelnetwerk*, *duurzame en slimme mobiliteit*, *Natura 2000-gebieden*, *oppervlaktewater*, *gezonde leefstijl* en *maatschappelijke deelname* zijn positieve autonome trends te verwachten, maar niet voldoende om 'uit het rood' te komen. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij bovengenoemde aspecten belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie.

Het aspect *maatschappelijke basisvoorzieningen* is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’ maar laten autonoom een verslechterende trend zien. Ook voor deze aspecten liggen belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie.

Daarentegen is het aspect duurzame woningen in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, maar is de verwachting dat deze autonoom verbeteren naar kwaliteitsniveau ‘oranje’. De aspecten *woningaanbod en -behoefte*, *biodiversiteit*, *externe veiligheid*, *geluidhinder*, *luchtkwaliteit* en *wateroverlast door hemelwater* zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, maar laten autonoom geen verandering zien.

De aspecten *werkgelegenheid*, *duurzame energieopwekking en energiebesparing*, *bereikbaarheid en doorstroming*, *vrijetijdseconomie en toerisme* en *gezonde leefomgeving* zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’ en laten autonoom een verbetering binnen ‘oranje’ zien.

Tenslotte scoren de aspecten *Natuurnetwerk Nederland*, *verkeersveiligheid*, *geurhinder*, *lichthinder*, *broeikasgassen* en *droogte* in de huidige situatie groen en laten deze aspecten autonoom een gelijkblijvende of verbeterende trend zien binnen ‘groen’. Het aspect *hittestress* scoort in de huidige situatie groen, maar laat een verslechtende trend zien binnen ‘groen’.

Belangrijke aandachtspunten

De beoordelingsaspecten die in de huidige situatie en autonome ontwikkeling beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en ‘oranje met verslechterende trend’ zijn aangemerkt als respectievelijk knelpunt en aandachtspunt. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij deze aspecten belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie. De omgevingsvisie geeft namelijk richting aan de beleidsuitvoering en daarmee de aanpak van eventuele knelpunten en/of aandachtspunten. Deze knelpunten en aandachtspunten zijn daarom in deze paragraaf toegelicht.

Knelpunten

Knelpunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en autonoom in het ‘rood’ blijven.

- **Werklocaties en bedrijventerreinen**
  In de regio Oost-Groningen sprake is van een kwantitatief overschot en een kwalitatief tekort aan bedrijventerreinen. Er is ruimte beschikbaar, maar er is vooral vraag naar kleinschalig lokale bedrijventerreinen. Op Bedrijvenpark Stadskanaal is 4,1 hectare nog uitgeefbaar en wordt circa 16 hectare gebruikt als zonneweide. De gemeente Stadskanaal heeft geen actief beleid op het aantrekken en realiseren van meerdere typen werklocaties in de gemeente.
- **Grondstoffen en circulariteit**
  In de gemeente Stadskanaal ligt het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner hoger dan het provinciaal gemiddelde en het scheidingspercentage lager. De gemeente voldoet daarmee ook niet aan de doelen die hiervoor gesteld zijn. Wel heeft de gemeente beleid om afval af te laten nemen, waardoor er een positieve autonome ontwikkeling te zien is.
- **Openbaar vervoer**
  Omdat de gemeente Stadskanaal geen station heeft, is de gemiddelde afstand tot een treinstation in de gemeente groter dan het landelijk gemiddelde. Ook de ontsluitingskwaliteit (PTAL) van de gemeente is slechter dan het landelijk gemiddelde. Er zijn wel concrete plannen voor een eigen treinstation in Stadskanaal, als onderdeel van de Nedersaksenlijn. Deze ontwikkeling zorgt voor een afname van de afstand tot een treinstation in de kern Stadskanaal, maar voor de inwoners van andere dorpen blijft de ontsluitingskwaliteit relatief laag.

- **Fiets- en wandelnetwerk**
  Uit het onderzoek van de Fietsersbond komt dat de gemeente Stadskanaal op bijna alle indicatoren slechter scoort dan het landelijk gemiddelde. Ook ontbreken er schakels in het fietsnetwerk. De gemeente heeft wel beleid op het gebied van fietsers, maar niet op het gebied van wandelaars.
- **Duurzame en slimme mobiliteit**
  Het aantal elektrische auto's in de gemeente Stadskanaal blijft procentueel achter op het provinciale gemiddelde. Ook het aantal (semi-)publieke laadpunten is blijft achter. Als wordt gekeken naar de manier van verplaatsing blijkt dat in de gemeente Stadskanaal minder vaak wordt gekozen voor duurzame manier van transport dan het provinciale gemiddelde. De gemeente heeft wel beleid om duurzame mobiliteit meer te stimuleren.
- **Natura 2000-gebieden**
  In de gemeente Stadskanaal liggen geen Natura 2000-gebieden, maar er zijn twee gebieden net buiten de gemeentegrens. Activiteiten in de gemeente kunnen daardoor invloed kunnen hebben op deze gebieden. Het gaat om de Natura 2000-gebieden Lieftinghsbroek en Drouwenerzand. Voor beide gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich in een gunstige staat van instandhouding bevindt en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof. Er is beleid om de staat van instandhouding van de gebieden te verbeteren, maar het is onzeker wat er gaat gebeuren met de stikstofdepositie. De gemeente is niet verantwoordelijk voor de Natura 2000-gebieden maar kan wel keuzes maken die een positieve of negatieve invloed hebben op deze gebieden.
- **Grondwater**
  De kwaliteit van het grondwater is slecht in de gemeente Stadskanaal. Er is bijna overal sprake van kwel. De gemiddelde grondwaterstand is in een deel van het bebouwde gebied gunstig, maar is op sommige plekken ook te hoog. Als gevolg van klimaatverandering zal er meer extreme neerslag vallen gedurende de winters en kan er een groter watertekort ontstaan gedurende droge en warme zomers. Dit heeft een negatieve doorwerking op de grondwaterstanden in Stadskanaal. Het beleid van de gemeente is met name gericht op communicatie.
- **Oppervlaktewater**
  De gemeente Stadskanaal heeft drie KRW-waterlichamen: kanalensysteem Kanalen Hunze-Veenkoloniën, kanalensysteem Westerwolde en Mussel Aa/ Pagediep. Voor de drie waterlichamen geldt dat de chemische toestand niet voldoet en de ecologische toestand matig is. Het waterschap werkt hard om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren en de waterkwaliteit moet uiterlijk in 2027 aan de KRW-doelstelling voldoen. Klimaatverandering kan een grote negatieve invloed op de kwaliteit van het oppervlaktewater hebben.
- **Sociale veiligheid**
  Sociale veiligheid bestaat uit onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie en vermijdingsgedrag. De sociale veiligheid in de gemeente Stadkanaal is sinds 2014 minder hard gedaald dan in gemiddeld in de provincie en in weinig stedelijke gemeenten. Vermijdingsgedrag is zelfs toegenomen. De gemeente Stadskanaal heeft wel beleid op het gebied van sociale veiligheid, maar het is onduidelijk wat dit gaat doen voor onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie en vermijdingsgedrag.
- **Gezonde leefstijl**
  In de gemeente Stadskanaal ligt de ervaren gezondheid lager dan gemiddeld in de GGD-regio Groningen. Ook zijn er meer mensen met één of meer langdurige aandoeningen en meer mensen met een langdurige ziekte. De gemeente Stadskanaal heeft lokaal beleid heeft om de gezondheid van haar inwoners te verbeteren.

- **Maatschappelijke deelname**
  In de gemeente Stadskanaal zijn er minder mensen lid van een (sport)vereniging of -club dan gemiddeld in de provincie. Gemiddeld meer mensen geven mantelzorg en meer jeugdigen zitten in de jeugdhulp. Vanuit de gemeente is er wel veel aandacht voor maatschappelijke deelname.

Aandachtspunten
Aandachtspunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en autonoom verbeteren naar ‘oranje’ of in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘oranje’ en autonoom verslechteren binnen ‘oranje’ of naar ‘rood’.

- **Duurzame woningen**
  Het percentage woningen met een groen energielabel (C of hoger) ligt in de gemeente Stadskanaal lager dan het provinciale gemiddelde. Ook het percentage woningen met zonnepanelen ligt lager dan het provinciaal gemiddelde. De gemeente Stadskanaal treft concrete maatregelen om toename van het percentage woningen met een groen energielabel te realiseren. Daarom gaat het kwaliteitsniveau van ‘rood’ naar ‘oranje’.
- **Maatschappelijke basisvoorzieningen**
  In de gemeente Stadskanaal ligt de gemiddelde afstand tot een groot deel van de voorzieningen boven het provinciale gemiddelde. Het gaat met name om onderwijs- en horecavoorzieningen. Voor een deel van de voorzieningen gericht op de gezondheid en welzijn ligt de gemiddelde afstand juist weer lager dan het provinciale gemiddelde. Door vergrijzing en veranderende behoeften in voorzieningen zal de afstand tot voorzieningen in de toekomst toenemen. De gemeente Stadskanaal heeft geen beleid dat in gaat op voorzieningen.

Hoe heeft de effectbeoordeling van de concept-omgevingsvisie invloed gehad op de omgevingsvisie?

Voordat een effectbeoordeling is gedaan op de omgevingsvisie, is een effectbeoordeling gedaan op de concept-omgevingsvisie. Hier is een aparte notitie over geschreven. De belangrijkste resultaten uit de beoordeling zijn:

- De knelpunten die niet naar verwachting worden verholpen zijn *werklocaties en bedrijventerreinen, grondstoffen en circulariteit*, *fiets- en wandelnetwerk*, *sociale veiligheid*, *gezonde leefstijl*, *openbaar vervoer*, *duurzame en slimme mobiliteit* en *oppervlaktewater*. De aandachtspunten die naar verwachting niet worden verholpen zijn *duurzame woningen* en *maatschappelijke basisvoorzieningen*.
- Voor de thema’s wonen en natuur zijn er zowel kansen op positieve effecten als risico’s op negatieve effecten. Voor de thema’s circulariteit en veiligheid zijn er geen kansen of risico’s.

De belangrijkste adviezen uit de effectbeoordeling van de concept-omgevingsvisie zijn[1]:

- Voor de ambitie sociale cohesie zou de gemeente Stadskanaal kunnen zorgen voor meer kansen door bijvoorbeeld sporten toegankelijker maken voor inwoners of vrijwilligerswerk makkelijker maken.
- Voor de ambities leefomgeving en klimaat zou de gemeente Stadskanaal kunnen inzetten op het verbeteren van de sociale veiligheid of het creëren van een gezonde leefomgeving.
- Voor de ambitie klimaat zou de gemeente Stadskanaal beleid op het gebied van duurzame energieopwekking en energiebesparing kunnen toevoegen aan de omgevingsvisie.
- Voor de ambitie landbouw zou de gemeente Stadskanaal beleid toe kunnen voegen die er verder voor zorgt dat de landbouw in de gemeente verduurzaamd.

[1] *De ambities die zijn beoordeeld voor de concept-omgevingsvisie zijn anders ingestoken dan de ambities die zijn beoordeeld voor de omgevingsvisie. Inhoudelijk zijn ze niet veranderd.*

- Voor de ambitie cultuurhistorie zou de gemeente Stadskanaal beleid kunnen toevoegen die de cultuurhistorie in de gemeente beter beleefbaar maakt.
- Voor de ambities landschap, gezondheid en circulariteit zou de gemeente Stadskanaal kunnen kijken hoe het open Veenkoloniale landschap en het kleinschalige landschap op de zandgronden beter zichtbaar en beleefbaar kan worden gemaakt.
- Voor de ambitie gezondheid zou de gemeente Stadskanaal nog beleidsuitspraken kunnen toevoegen die zorgen voor een verbetering van de ervaren gezondheid.
- Voor de ambitie circulariteit kan de gemeente Stadskanaal de beleidsuitspraak verder uitwerken of beleid toevoegen over het reduceren van de hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner en het verhogen van het scheidingspercentage, bijvoorbeeld door op te nemen dat de gemeente gaat voor het halen van de landelijke norm.

Wat staat er in de omgevingsvisie?

In Tabel 0.2 staat in het kort wat het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie is. Er is alleen gekeken naar beleid dat nieuw is en niet al in andere plannen vast ligt. Dit beleid is namelijk al beoordeeld in de foto van de leefomgeving onder de autonome ontwikkeling. Figuur 0.4 is een visuele weergave van het beleid in de omgevingsvisie.

Tabel 0.2: De teksten uit de omgevingsvisie

Thema	Omgevingsvisie
Klimaat	We zetten hierbij in op kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte met groen en voldoende aandacht voor biodiversiteit, hittestress en wateropslag. Daarmee wordt de openbare ruimte klimaatadaptief ingericht waarbij meer water wordt opgevangen en vastgehouden in natte perioden en komen er meer schaduwplekken om hittestress te voorkomen. Vanuit de gemeente stimuleren we onze inwoners om hun tuinen klimaatadaptief in te richten met meer groen en minder verharding.
Circulariteit	Bij onderhoud, reconstructies en realisatie in ons areaal stimuleren we aannemers via de aanbestedingen om grondstoffen en producten te hergebruiken om zo bij te dragen aan het doel om in 2050 volledig circulair te zijn. We volgen op het gebied van afval(scheiding) de landelijke ontwikkelingen voor de doelen en normen op dit thema.
Wonen	In Alteveer, Mussel en Onstwedde willen we de komende jaren vooral kleinschalige woningbouw realiseren passend naar de aard en karakter van het dorp en het gebied. Voor Stadskanaal en Musselkanaal is de woningbouwopgave groter. Om dit te realiseren kijken we naast inbreidingsmogelijkheden ook naar woningbouwlocaties buiten bestaande kernen. Deze planmatige woningbouw voorzien we onder meer bij het Tweede Boerendiep, de omgeving Floralaan te Musselkanaal en rondom het toekomstige treinstation in Stadskanaal nabij Mercurius Businesspark. Gezien de centrale ligging van dit treinstation beperkt planmatige woningbouw zich niet enkel tot onze gemeentegrens en kijken we ook naar Nieuw-Buinen. Als gemeente willen we sturing op de woningbouw als het gaat om type en prijsklasse en een thuis zijn voor diverse doelgroepen, van jong tot oud. Bij invulling van de woningbouwopgave kiezen we dus nadrukkelijk voor verschillende woonvormen.

Thema	Omgevingsvisie
Voorzieningen	Per kern streven we naar het behoud van de volgende basisvoorzieningen: • Alteveer: Basisonderwijs, sportvoorzieningen, OV-verbinding, ontmoetingslocatie • Mussel: Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, OV-verbinding, sportvoorzieningen, ontmoetingslocatie • Musselkanaal: Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende speciaalzaken, gezondheidscentra, OV-verbindingen, sportvoorzieningen • Onstwedde: Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, gezondheidscentrum, culturele voorzieningen, OV-verbinding, sportvoorzieningen • Stadskanaal: Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende speciaalzaken, culturele voorzieningen, horeca en amusement, gezondheidscentra, ziekenhuis, OV-verbindingen, sportvoorzieningen Waar dit nog niet het geval is willen we de aanwezige eerstelijns zorg (huisarts, apotheek, wijkverpleging, paramedici en eventueel sociale domein) concentreren in gezondheidscentra op locaties die centraal gelegen zijn en goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. Wij willen een inclusieve en toegankelijke gemeente zijn waarbij voorzieningen en de openbare ruimte toegankelijk en veilig zijn voor iedereen ook als er sprake is van fysieke en/of mentale beperkingen.
Economie	Op Bedrijvenpark Stadskanaal en het Dideldomterrein is ruimte voor diverse soorten bedrijven. Mogelijk wordt zwaardere industrie hier op lange termijn uitgefaseerd. Bestaande bedrijven worden dan bij uitbreiding gefaciliteerd op of nabij Bedrijvenpark Zuid-Groningen, zodat de werkgelegenheid in de regio behouden blijft. Ook de vestiging van nieuwe bedrijven met een groot oppervlak en/of zwaardere industrie, agrofood en voedselverwerking worden bovenregionaal gefaciliteerd op Bedrijvenpark Zuid-Groningen. In onze gemeente richten we ons voor de MKB en maakindustrie op bestaande bedrijventerreinen en -locaties. Aangezien geen structurele problemen ten aanzien van geurhinder zijn, stellen we hiervoor geen gemeentelijk beleid op maar volgen landelijke en provinciale wet- en regelgeving. Wel gaan we verkennen welke maatregelen kunnen worden genomen om de geurhinder bij de biovergister terug te dringen.
Mobiliteit	Het treinstation op het Mercurius Businesspark richten we in als een mobiliteitshub: een verkeersknooppunt waarbij de nadruk ligt op een goede aansluiting tussen verschillende vervoersmodaliteiten. Zo wordt de omgeving rondom het stationsgebied ingericht om snel en comfortabel over te stappen op bus, fiets, auto, taxi of andere duurzame (deel)mobiliteit.
Landbouw	Groei van de (intensieve) veehouderij op ons grondgebied vinden we maatschappelijk en landschappelijk niet wenselijk, vanwege het potentiële effect op milieu, gezondheid en ook natuurdoelen en woonfuncties. Op het gebied van mest is het streven om de opslag op eigen kavel te realiseren. Wanneer er op de eigen kavel geen ruimte is, kunnen we als gemeente afwijken van bestaande regelgeving. We volgen hierbij de ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau. De teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid willen we tegengaan, zoals bollen- en lelieteelt waar veel gewasbeschermingsmiddelen bij worden gebruikt. Daarom staan we als gemeente onder meer bollenteelt waar veel gewasbeschermingsmiddelen bij worden gebruikt niet toe. Dit wordt nader uitgewerkt in plannen en regels. In het buitengebied en op het boerenerf staan we bedrijvigheid toe die past in het gebied, zoals agrarische bedrijven met eventuele boerderijwinkels of campings.

Thema	Omgevingsvisie
Natuur	In de Veenkoloniën ligt een opgave om 10% groenblauwe dooradering te realiseren. De groenblauwe dooradering zorgt voor meer verbinding van natuurgebieden en versterking van de biodiversiteit. Voor de realisatie van deze opgave wordt eerst gekeken naar de gronden van de overheden en pas daarna naar realisatie op landbouwgrond. We richten ons op het isoleren van woningen en andere gebouwen. Daarbij nemen we maatregelen om diersoorten te beschermen, zoals vleermuizen en gierzwaluwen. Vanuit het Pagedal loopt een groenstructuur door het stedelijk gebied van Stadskanaal tot aan het centrum. Deze “groene long” zorgt ervoor dat ook voor de inwoners die in het verstedelijkte gebied wonen openbaar groen altijd dichtbij is. De groene long houden we groen en daarin staan we geen uitbreiding van het bebouwd oppervlak toe.
Recreatie	We willen de mogelijkheden gaan verruimen voor het starten of uitbreiden van bijvoorbeeld bed & breakfast's, kleinere campings en hotels. Wij kiezen ervoor om geen nieuwe grootschalige recreatie toe te laten buiten de bestaande plannen voor grootschalige recreatie in de Kettingwijk[2]. De Kettingwijk houden we vrij voor grootschalige recreatie en daar staan we ook geen andere ruimtelijke bestemmingen toe. Daarom willen we meer gaan samenwerken in en met de regio op onder meer het gebied van regiomarketing en willen als gemeente goede voorwaarden scheppen om samen met de markt het aantal overnachtingen en -locaties te vergroten. Dit geeft een goede impuls aan onze horeca, recreatie, winkels en amusement. Winkels, horeca en amusement willen we clusteren, zodat er in de kernen een herkenbaar en levendig centrum is.
Veiligheid	In ons ruimtelijk beleid houden we rekening met de aandachtsgebieden en gaan zorgvuldig om met eventueel nieuwe (kwetsbare) functies binnen de veiligheidscontouren. Als gemeente willen we geen opslag of verwerking van kernafval binnen onze gemeentegrenzen.

[2] *Dit is onderdeel van het Crisis- en herstelwetbestemmingsplan van de gemeente Stadskanaal. Hier is een MER voor uitgevoerd.*

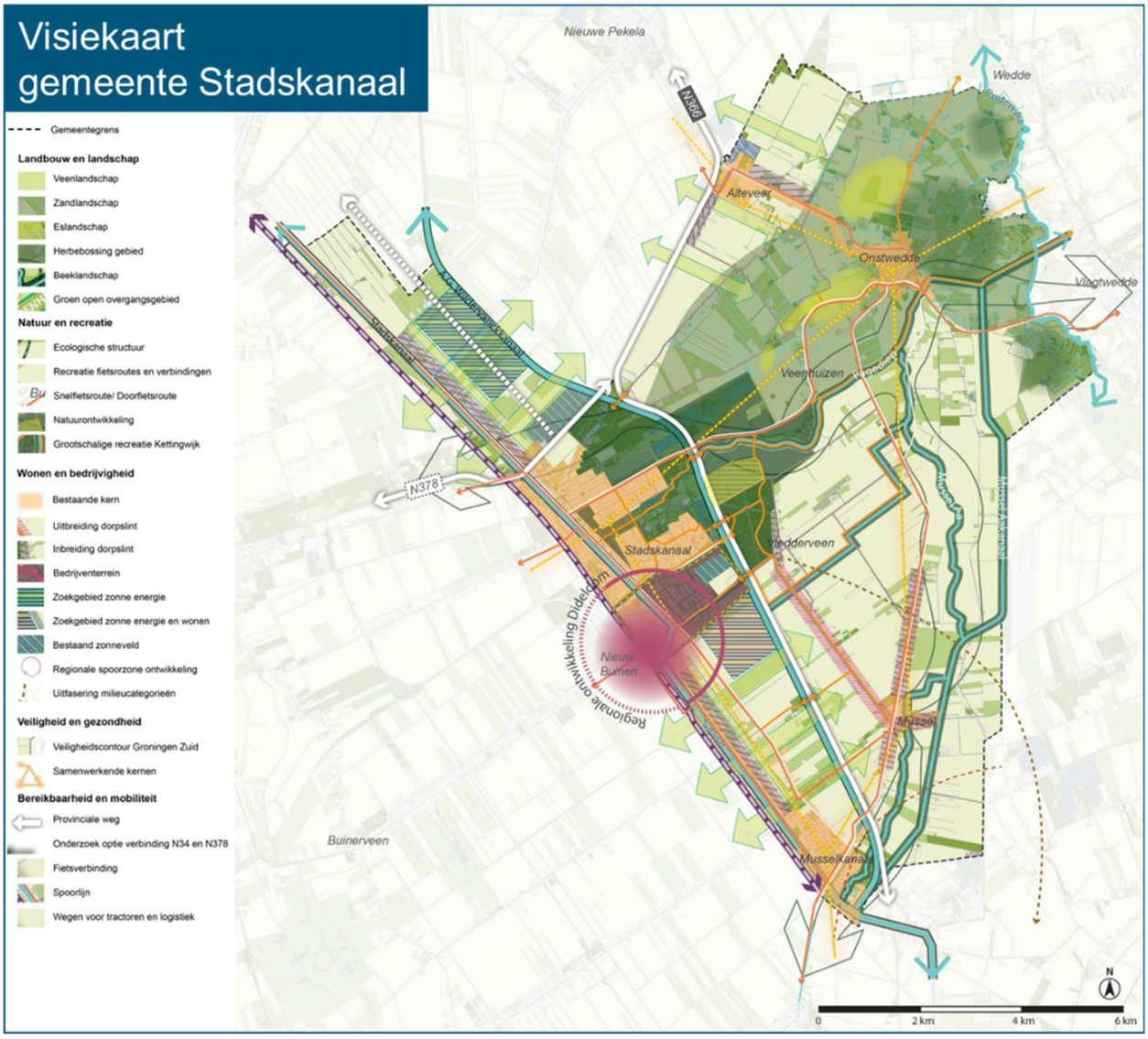

Figuur 0.4: Visiekaart van de omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal

Wat blijkt er uit de omgevingsvisie?

Voor de omgevingsvisie zijn er veel kansen dat het beter gaat met de gemeente Stadskanaal in 2040. Figuur 0.5 laat zien hoe de beoordelingsaspecten zich ontwikkelen door de omgevingsvisie. De witte stippellijn is hoe de gemeente Stadskanaal gaat zijn in de toekomst zonder de omgevingsvisie. De paarse lijn is hoe de gemeente Stadskanaal gaat zijn in de toekomst met de omgevingsvisie.

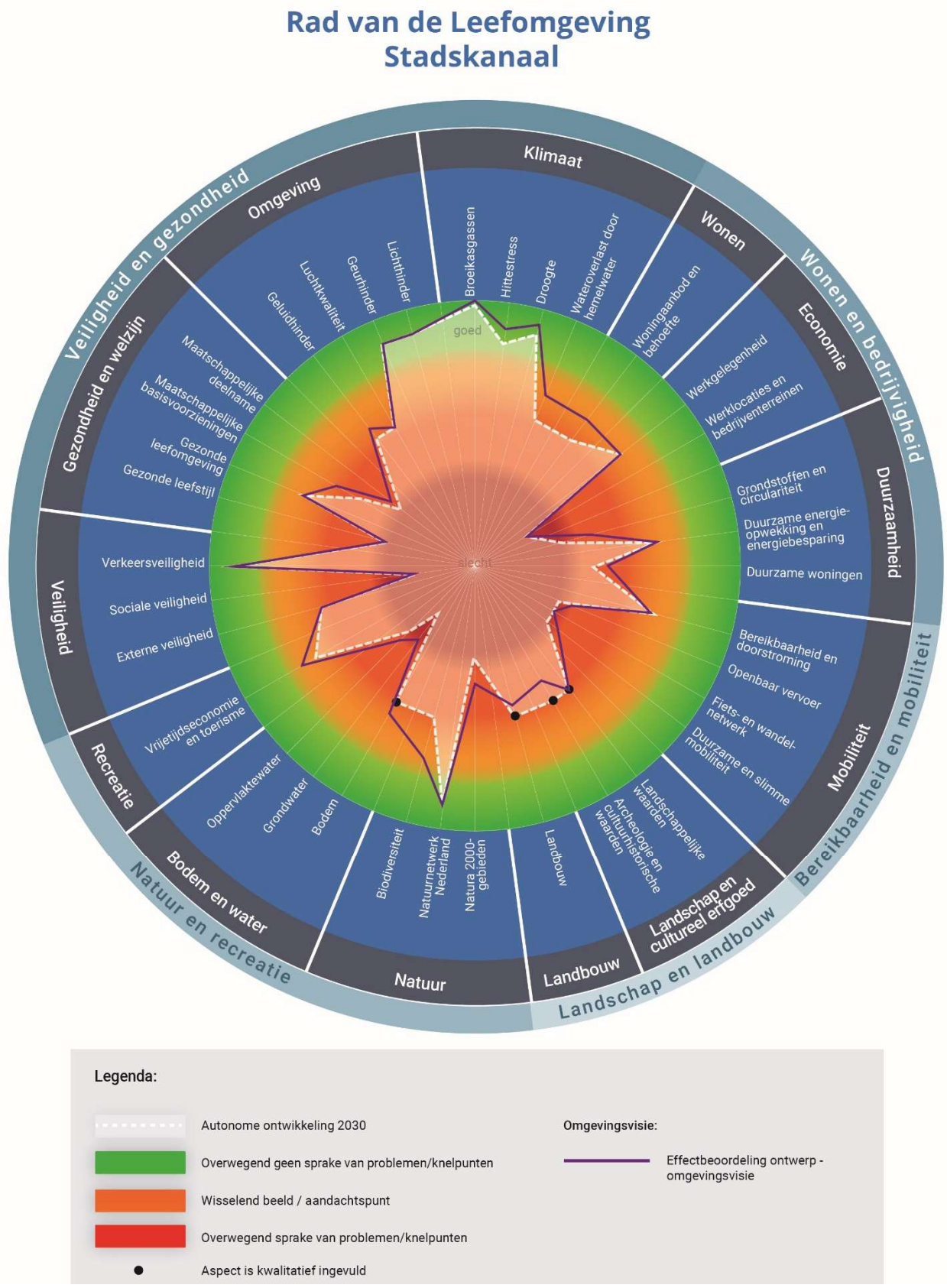

Figuur 0.5: Rad van de leefomgeving inclusief de effecten van de omgevingsvisie voor de gemeente Stadskanaal

De omgevingsvisie zorgt voor kansen op positieve effecten. De gemeente zet in op het uitbreiden van het aantal woningen en het toegankelijker maken van het openbaar vervoer en duurzame mobiliteit. Ook wil de gemeente zware industrie verplaatsen naar een bedrijventerrein buiten de gemeente en inzetten op mestbeleid.

Uit de foto van de leefomgeving is gekomen voor welke beoordelingsaspecten er een knelpunt is. Voor de effectbeoordeling van de omgevingsvisie is gekeken wat er met deze beoordelingsaspecten gebeurt door het nieuwe beleid. Dit is te zien in Tabel 0.3. In de tabel is te zien of het beter gaat (⬆) of slechter (⬇) door de omgevingsvisie.

Met de omgevingsvisie zijn er voor veel knelpunten kansen dat het beter wordt, maar dit is voor veel beoordelingsaspecten naar verwachting niet genoeg dat het knelpunt opgelost wordt. Alleen voor *grondwater* en *maatschappelijke deelname* is de verwachting dat het knelpunt een aandachtspunt wordt. De beoordelingsaspecten *werklocaties*, *fiets- en wandelnetwerk*, *sociale veiligheid* en *gezonde leefstijl* blijven gelijk. Deze knelpunten blijven naar verwachting ook bestaan.

Tabel 0.3: Effecten op de knelpunten voor het definitief voorkeursalternatief

Knelpunten	Kwaliteitsniveau	Omgevingsvisie
Werklocaties en bedrijventerreinen	=	=
Grondstoffen en circulariteit	↗	⬆
Openbaar vervoer	↗	⬆
Fiets- en wandelnetwerk	↗	=
Duurzame en slimme mobiliteit	↗	⬆
Natura 2000-gebieden	↗	⬆
Grondwater	=	⬆
Oppervlaktewater	↗	⬆
Sociale veiligheid	=	=
Gezonde leefstijl	↗	=
Maatschappelijke deelname	↗	⬆

Ook is gekeken naar de beoordelingsaspecten die uit de foto zijn gekomen als aandachtspunt (zie Tabel 0.4). Ook voor de twee aandachtspunten zijn er kansen dat het beter wordt, maar het is naar verwachting niet genoeg dat het aandachtspunt opgelost wordt.

Tabel 0.4: Effecten op de aandachtspunten voor het definitief voorkeursalternatief

Aandachtspunten	Kwaliteitsniveau		Omgevingsvisie
Duurzame woningen	Nu ↗	Toekomst	⬆
Maatschappelijke basisvoorzieningen	↘		⬆

Door het beleid uit de omgevingsvisie ontstaan er geen nieuwe knelpunten of beoordelingsaspecten.

Verder zijn er nog de kwalitatieve beoordelingsaspecten (zie Tabel 0.5). De omgevingsvisie zorgt niet voor kansen en risico's voor landschappelijke waarden. Voor archeologie en cultuurhistorische waarden en landbouw zijn er risico's, omdat deze botsen met ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw. Verder zijn er kansen voor bodem door het reguleren van gewasbeschermingsmiddelen en mestopslag.

Tabel 0.5: Kwalitatieve beoordelingsaspecten

Kwalitatieve beoordelingsaspecten	Omgevingsvisie
Landschappelijke waarden	=
Archeologie en cultuurhistorische waarden	↓
Landbouw	↓
Bodem	↑

Wat zijn de gevolgen voor de natuur?

De omgevingsvisie kan een negatief effect hebben op natuur. Daarom is een Passende Beoordeling Natura 2000 gemaakt. Deze doet onderzoek naar de effecten van de omgevingsvisie op de Natura 2000-gebieden Lieftinghsbroek en Drouwenerzand. In Tabel 0.6 zijn de resultaten van de Passende Beoordeling opgenomen. De risico's hebben betrekking op stikstofdepositie en recreatiedruk.

Aangezien stikstofdepositie (huidig, autonoom) een knelpunt is voor twee omliggende Natura 2000-gebieden (Lieftinghsbroek en Drouwenerzand) en een kleine toename al een significant negatief effect kan veroorzaken, is cumulatie met betrekking tot stikstofdepositie een belangrijk aandachtspunt. De gemeente Stadskanaal heeft in haar Omgevingsvisie ook beleidsuitspraken die leiden tot een afname aan stikstofdepositie, zoals maatregelen die duurzame vormen van vervoer bevorderen.

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden.

Tabel 0.6: Uitkomsten Passende Beoordeling

Beleidsuitspraak		Risico's op negatief effect Natura 2000		Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eindbeoordeling
		Lieftinghsbroek	Drouwenerzand		
3	Wonen	Groot risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie	Groot risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie	Emissieloze mobiliteit stimuleren. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
4	Voorzieningen	Klein risico op significant negatief effect door verhoogde recreatiedruk	Klein risico op significant negatief effect door verhoogde recreatiedruk	Emissieloze mobiliteit stimuleren. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

Beleidsuitspraak		Risico's op negatief effect Natura 2000		Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eindbeoordeling
		Lieftinghsbroek	Drouwenerzand		
7	Landbouw	Risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie en mogelijke toename van milieudruk.	Risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie en mogelijke toename van milieudruk.	Uitwerking van de gebieden waar functieverandering aan de orde is, met het doel om de milieudruk op natuurgebieden te verminderen.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
9	Recreatie	Risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie en mogelijke toename van milieudruk.	Risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie en mogelijke toename van milieudruk.	Emissieloze mobiliteit stimuleren. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

Hoe past al het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie in de ruimte?

Er is maar weinig ruimte in een gemeente. Al het beleid voor de toekomst moeten wel in die ruimte passen. Beleid kan elkaar versterken. Dit wordt kansen op synergie genoemd. Beleid kan elkaar ook in de weg zitten. Dit wordt risico's op strijdigheid genoemd. In het OER is getoetst of al het beleid past met de zogenaamde botsproeven.

Voor het beleid op de thema's klimaat en voorzieningen zijn er alleen kansen op synergie. Voor klimaat is er een kans op synergie met wonen, economie en natuur. Woonwijken en bedrijventerreinen kunnen groen ingericht worden en een groene inrichting versterkt de natuur. Voor voorzieningen is er een kans op synergie met wonen en recreatie. Nieuwe woningen houden het voorzienaanbod rendabel en het groeien van de vrijetijdseconomie versterkt voorzieningen.

Voor het thema natuur zijn er meer kansen op synergie dan risico's op strijdigheid. Er zijn kansen op synergie met klimaat en landbouw, maar er is een risico op strijdigheid met recreatie. Kansen met landbouw ontstaan doordat wordt ingezet op toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw. Risico's ontstaan doordat recreatie in natuur is toegestaan, wat de natuur kan verstoren.

Voor de thema's wonen, economie, landbouw en recreatie zijn er evenveel kansen op synergie als risico's op strijdigheden. Voor wonen zijn er kansen met klimaat en voorzieningen, maar risico's met economie en landbouw. Voor economie zijn er kansen met klimaat, maar risico's met wonen. Voor landbouw zijn er kansen met natuur, maar risico's met wonen. Deze risico's ontstaan omdat bedrijventerreinen en landbouw moeten wijken voor nieuwe woningen. Voor recreatie zijn er kansen met voorzieningen, maar risico's met natuur.

Voor de thema's circulariteit, mobiliteit en veiligheid zijn er geen kansen op synergie en geen risico's op strijdigheden.

Haalt de gemeente Stadkanaal de ambities?

In de omgevingsvisie van de gemeente Stadkanaal staan zeven ambities voor de toekomst (zie Tabel 0.1). Het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie zouden moeten helpen om de ambities te halen. Dit is getoetst in het OER. Eerst is gekeken welke beoordelingsaspecten bij de ambitie passen. Op basis van de beoordeling op kansen en risico's is vervolgens gekeken of het genoeg is om de ambities te halen. Dit is te zien in Tabel 0.7.

De score is:

- Er is een kans dat het beoordelingsaspect helpt de ambitie te halen
- Er zijn kansen en risico's, dus het is niet duidelijk of het beoordelingsaspect helpt de ambitie te halen
- Er is een risico dat het beoordelingsaspect ervoor zorgt dat de gemeente de ambitie niet haalt

Tabel 0.7: Het halen van de ambities voor de gemeente Stadskanaal

Ambitie		Beoordelingsaspect	Omgevingsvisie
1	Voldoende en kwalitatief goed woningaanbod voor iedere doelgroep in een groene en gezonde leefomgeving	Woningaanbod en -behoefte	😊
		Duurzame woningen	😊
		Externe veiligheid	😐
		Geluidhinder	😊
		Luchtkwaliteit	😐
		Geurhinder	😐
		Lichthinder	😐
		Hittestress	😊
		Wateroverlast door hemelwater	😊
2	Optimaal ruimtegebruik en minimaliseren aantasting van het (open) landschap	Landschappelijke waarden	😐
		Landbouw	☹
3	Waardering voor landschap, natuur en cultuurhistorie	Archeologie en cultuurhistorische waarden	☹
		Natura 2000-gebieden	😊
		Natuurnetwerk Nederland	😐
		Biodiversiteit	😊
		Bodem	😊
		Grondwater	😊
		Oppervlaktewater	😊
		Vrijetijdseconomie en toerisme	😊
		Droogte	😊

Ambitie		Beoordelingsaspect	Omgevingsvisie
4	Bereikbare kernen en stimuleren duurzame vormen van mobiliteit	Bereikbaarheid en doorstroming	😳
		Openbaar vervoer	😊
		Fiets- en wandelnetwerk	😳
		Duurzame en slimme mobiliteit	😊
		Verkeersveiligheid	😳
5	Samenwerkende kernen en regio, Stadskanaal als centrum voor maakindustrie	Werkgelegenheid	😳
		Werklocaties en bedrijventerreinen	😳
6	Focus op leefbaarheid en toekomstbestendige (basis)voorzieningen	Sociale veiligheid	😳
		Gezonde leefstijl	😳
		Gezonde leefomgeving	😳
		Maatschappelijke basisvoorzieningen	😊
		Maatschappelijke deelname	😊
7	Duurzaamheid en circulariteit	Grondstoffen en circulariteit	😊
		Duurzame energieopwekking en energiebesparing	😳
		Broeikasgassen	😊

Voor de eerste vier ambities zijn er zowel kansen als risico's. Alleen voor ambitie 2 zijn er meer risico's dan kansen, waardoor deze ambitie naar verwachting niet wordt gehaald. Voor de andere drie ambities zijn er meer kansen dan risico's, maar het is onzeker of de ambitie behaald wordt. Verdere uitwerking van het nieuwe beleid in programma's zal dit moeten uitwijzen. Voor ambitie 7 zijn er meer kansen dan risico's, maar het verschil is klein, waardoor deze ambitie naar verwachting niet wordt gehaald.

Voor ambitie 6 zijn er enkel kansen, maar het zijn een aantal kleinere kansen, waardoor het onzeker is of de ambitie behaald wordt. Ook hiervoor geldt dat dit afhankelijk is van de verdere uitwerking in programma's.

Voor ambitie 5 zijn er geen beleidsuitspraken die effecten hebben. Deze ambitie wordt daarom naar verwachting niet gehaald.

Wat kan de gemeente Stadskanaal doen om de negatieve effecten tegen te gaan?

De beoordelingsaspecten *werklocaties en bedrijventerreinen*, *grondstoffen en circulariteit*, *openbaar vervoer*, *fiets- en wandelnetwerk*, *duurzame en slimme mobiliteit*, *oppervlaktewater*, *sociale veiligheid* en *gezonde leefstijl* zijn knelpunten die niet opgelost worden door de omgevingsvisie. Maatregelen kunnen ervoor zorgen dat een risico zo klein mogelijk is of een kans wordt. Dit heten mitigerende maatregelen. De mitigerende maatregelen die worden genoemd in het OER staan beschreven in hoofdstuk 11.

Tabel 0.8: Mitigerende maatregelen voor de omgevingsvisie Stadskanaal

Knelpunt	Mitigerende maatregelen
Werklocaties en bedrijventerreinen	In de omgevingsvisie staat geen beleid voor het creëren van nieuwe werklocaties of bedrijventerreinen. Zwaar industriële bedrijvigheid wordt gestimuleerd te verhuizen naar Bedrijvenpark Zuid-Groningen, maar er komt geen extra ruimte beschikbaar voor nieuwe bedrijventerreinen. Omdat de gemeente wil inzetten op woningen in het gebied, is dit mogelijk ook niet wenselijk. De gemeente kan daarom met de regio kijken hoe verdere samenwerking kan zorgen voor meer ruimte voor werklocaties en bedrijventerreinen. Mogelijke oplossing is om te kijken naar het optoppen van bestaande bedrijventerreinen om zo meer ruimte te creëren voor middel- en kleine bedrijvigheid, aansluitend bij de kwalitatieve vraag.
Grondstoffen en circulariteit	De gemeente wil de landelijke ontwikkelingen volgen op het gebied van afval(scheiding). Dit is naar verwachting niet voldoende om het knelpunt te verhelpen. Hiervoor kan de gemeente inzetten op een strenger beleid. Om een toename van de hoeveelheid (rest)afval van zowel woningen als voorzieningen te voorkomen kunnen aan de voorkant randvoorwaarden gesteld worden. Er zijn verschillende randvoorwaarden mogelijk. Deze randvoorwaarden kunnen opgenomen worden in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) zoals circulair inkopen. Circulair inkopen betreft producten die bijvoorbeeld achteraf makkelijk te scheiden zijn of biologisch afbreekbaar zijn. Daarnaast kunnen er eisen gesteld worden aan horeca en evenementen door deze op te nemen in de vergunningseisen. Aan de achterkant kan de gemeente invloed uitoefenen door afvalinzameling te bundelen en daar eisen aan te stellen.
Openbaar vervoer	Hoewel de toegankelijkheid tot openbaar vervoer naar verwachting verbetert, is het niet genoeg om het knelpunt op te lossen. De gemeente gaat niet over de inzet van bussen in de gemeente, maar kan het belang van een goede toegankelijkheid tot openbaar vervoer wel bij de provincie onder de aandacht brengen. De gemeente kan zelf het gebruik van openbaar vervoer promoten door bijvoorbeeld actieve communicatie over de reistijd met het openbaar vervoer versus de auto.
Fiets- en wandelnetwerk	In de omgevingsvisie zet de gemeente niet met nieuw beleid in op het verbeteren van het fiets- en wandelnetwerk. Enkel onderhoud (autonoom) wordt niet gezien als genoeg verbetering van het fiets- en wandelnetwerk. Daarom kan de gemeente kijken waar het ontbrekende schakels kunnen worden toegevoegd, zodat de verbinding tussen de kernen verbetert. Daarnaast kan de gemeente ook onderzoeken of drukke fietsroutes vrijliggend gemaakt kunnen worden als dit nog niet het geval is.
Duurzame en slimme mobiliteit	Met de komst van een mobiliteitshub met daarin ruimte voor deelmobiliteit, zijn er wel kansen voor een verbetering. Het wordt echter niet beschouwd als genoeg om het knelpunt op te lossen. De gemeente kan bij de realisatie van een nieuwe woonwijk inzetten op het realiseren van deelmobiliteit en oplaadpunten voor elektrische voertuigen, ook om zo de parkeerdruk en de uitstoot van emissies tegen te gaan. Om dit knelpunt op te lossen is het van belang dat deelmobiliteit en oplaadpunten voor elektrische voertuigen in de gehele gemeente beschikbaar worden.

Knelpunt	Mitigerende maatregelen
Oppervlaktewater	Het verminderen van gewasbeschermingsmiddelen en het reguleren van mestopslag zorgt voor kansen voor verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater, maar dit wordt niet gezien als genoeg om het knelpunt op te lossen. Om dit te bereiken kan de gemeente inzetten op een strenger beleid in de regulatie, bijvoorbeeld door regels en maatregelen op te nemen in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) die betrekking hebben op gemengde overstorten en de kwaliteit van 'zwemwater'.
Sociale veiligheid	In de omgevingsvisie is geen beleid dat invloed heeft op de sociale veiligheid. De sociale veiligheid kan worden verbeterd door onveiligheidsgevoelens bij de inwoners af te laten nemen. Hiervoor zal ook afstemming met de Veiligheidsregio nodig zijn, gezien de drugsproblematiek op het platteland.
Gezonde leefstijl	In de omgevingsvisie is geen beleid dat invloed heeft op de gezonde leefstijl. Om actief in te kunnen zetten op het bevorderen van een gezonde leefstijl moet de gemeente in samenwerking met de GGD Groningen inzetten op bewustwording onder inwoners. Welke manier het beste geschikt is zal uit nader onderzoek moeten blijken.

Wat komt er hierna?

Bij de Omgevingswet is de gemeente verplicht de effecten van haar nieuwe beleid te meten en te beoordelen. Dit heet monitoring en evaluatie. Met de informatie kan de gemeente een nieuwe omgevingsvisie beter maken. Dit heet een beleidscyclus (zie Figuur 0.6).

Figuur 0.6: Beleidscyclus bij de omgevingsvisie

De beleidscyclus voor de omgevingsvisie bestaat uit vier stappen:

1. De gemeente maakt de omgevingsvisie.
2. Van de omgevingsvisie maakt de gemeente omgevingsprogramma's. Een omgevingsprogramma heeft ambities voor een onderdeel van de omgevingsvisie, bijvoorbeeld de energietransitie. Het omgevingsprogramma beschrijft een plan om deze ambities te halen. Dit gebeurt met projecten en maatregelen. Ook beschrijft een omgevingsprogramma hoe de gemeente dit meet. Van de omgevingsprogramma's maakt de gemeente een omgevingsplan. Hierin staan alle regels voor bijvoorbeeld bouwen, milieu, erfgoed en waterbeheer.
3. Daarna voert de gemeente de plannen uit.
4. Aan het einde kijkt de gemeente of de ambities uit de omgevingsvisie en de omgevingsprogramma's zijn gehaald. Dit wordt gedaan op de manier die de gemeente al had gekozen. De resultaten gebruikt de gemeente om een nieuwe omgevingsvisie te maken. Als ambities niet gehaald zijn, kan de gemeente hier meer aandacht aan geven.

Na vier jaar begint de beleidscyclus weer bij stap 1 met een nieuwe versie of een update van de omgevingsvisie.

Het meten en beoordelen van het nieuwe beleid verzorgt de gemeente met de beoordelingsaspecten uit het OER. Hiervoor gebruikt de gemeente dezelfde bronnen. Als er nieuwe bronnen beschikbaar zijn, kijkt de gemeente of dit handig is.

1 Waarom een omgevingsvisie en een OER?

1.1 Omgevingsvisie gemeente Stadskanaal

De gemeente Stadskanaal werkt momenteel aan de vernieuwing van haar omgevingsbeleid, specifiek de omgevingsvisie. Deze is verplicht onder de nieuwe Omgevingswet en wordt in 2025 vastgesteld. De omgevingsvisie beschrijft hoe de fysieke leefomgeving in de gemeente Stadskanaal zich op de langere termijn ontwikkelt en wat de gemeente daar op hoofdlijnen aan wil doen. In de Omgevingswet is de omgevingsvisie hét instrument om samenhang in het beleid voor de fysieke leefomgeving aan te brengen. De omgevingsvisie is een strategische beleidsvisie waarin opgaven en ambities voor de leefomgeving zijn opgenomen voor de lange termijn (2040) en richtinggevende keuzes op hoofdlijnen waarmee de gemeente invulling wil geven aan het behalen van de ambities. Verdere uitwerking van die keuzes vindt na vaststelling van de omgevingsvisie plaats in instrumenten zoals bijvoorbeeld het omgevingsplan en programma's.

1.2 Waarom een OER?

De gemeente Stadskanaal wil de gevolgen van het nieuwe omgevingsbeleid uit de omgevingsvisie op de leefomgeving in beeld brengen. Daarom is er bij de omgevingsvisie een Omgevingseffectrapport (OER) opgesteld. Het OER levert de informatie die nodig is om een zorgvuldig besluit te nemen over de omgevingsvisie. Daarbij zijn alle relevante belangen meegewogen. Ook beschrijft en verantwoordt het OER de resultaten van dit proces.

De omgevingswet schrijft voor in welke gevallen voor een plan of programma de procedure voor de milieueffectrapportage doorlopen moet worden. Hiervoor gelden twee sporen:

- Het plan of programma is kaderstellend.
- Voor het plan of programma is een passende beoordeling nodig.

De wet beschrijft wanneer een plan of programma kaderstellend is, dit is het geval wanneer:

- Het plan of programma voldoende gedetailleerde regels bevat over de inhoud, voorbereiding en (praktische) uitvoering van projecten;
- Het plan of programma regels bevat die handelen over ligging, aard, omvang en gebruiksvoorwaarden van projecten; die regels moeten van belang zijn voor mogelijk optredende milieugevolgen;

Voor puur indicatieve plannen geldt dat deze niet als kaderstellend gezien wordt.

Het kan ook zijn dat in de omgevingsvisie beleid staat wat mogelijk verstorend is voor de natuur in Natura 2000-gebieden. Dit zijn gebieden die op Europees niveau beschermd zijn. Als onduidelijk is hoe groot de mogelijke gevolgen zijn voor dit gebied, moet hier onderzoek naar gedaan worden. Dit onderzoek heet een Passende Beoordeling. Voor de gemeente Stadskanaal wordt een Passende Beoordeling uitgevoerd. Deze is onderdeel van het OER.

Als een mer bij een omgevingsvisie verplicht is, dan moet de uitgebreide mer-procedure doorlopen worden. Er wordt dan een milieueffectrapport (MER) opgesteld, dat met de ontwerp-omgevingsvisie ter inzage gaat en waar de Commissie voor de milieueffectrapportage (Commissie mer) een advies over moet geven. Een MER bij de omgevingsvisie wordt OER genoemd. Hoe dit zit is uitgelegd in onderstaand kader.

Wat is mer, wat is MER en wat is OER?
Mer staat voor 'milieueffectrapportage' en is de procedure waarbinnen een MER wordt opgesteld.

MER staat voor 'milieueffectrapport' en bevat de resultaten van het onderzoek naar de (milieu)effecten binnen een mer. De toevoeging 'plan' (planMER) wil zeggen dat het om een MER voor een plan gaat, zoals een omgevingsvisie.

De omgevingsvisie bevat de menselijke leefomgeving als geheel, dus zowel fysiek, economisch als sociaal. Dit vraagt om een breder georiënteerd proces dan een traditioneel MER. OER staat voor 'omgevingseffectrapport', waarin naast de milieueffecten ook andere omgevingseffecten, zoals sociale en economische, in beeld worden gebracht. We spreken daarom hier niet over een planMER maar over een OER. Voor de juridische juistheid wordt nog wel gesproken van een mer-procedure.

De omgevingsvisie beschrijft de ambities van de gemeente en wat de gemeente op hoofdlijnen gaat doen om die ambities te halen (het nieuwe beleid). Het OER beschrijft:

- De kwaliteiten van de leefomgeving (de huidige situatie en autonome ontwikkeling);
- De gevolgen van het beleid op de leefomgeving, en;
- Of het beleid bijdraagt aan het halen van de gestelde ambities.

Bij de uitwerking van de omgevingsvisie heeft de gemeente ingezet op een proces met interactie tussen het uitwerken van de omgevingsvisie en het opstellen van het OER. Dit wordt een ontwerpend-OER genoemd. De interactie tussen beide bestaat uit regelmatige wederzijdse terugkoppeling tussen de beleidsontwikkeling aan de ene kant (omgevingsvisie) en de gevolgen ervan voor de leefomgeving aan de andere kant (mer).

Op deze manier is het OER gebruikt om het beleid aan te scherpen en om beleidskeuzes te maken en aan te scherpen. De gemeente wil het OER ook gebruiken als basis voor het monitoren en bijsturen van het beleid tijdens de uitvoering.

1.3 De mer-procedure

In het OER zijn op basis van de mer-procedure de gevolgen van de omgevingsvisie op de leefomgeving in beeld gebracht. Die informatie moet gebruikt worden bij de besluitvorming over de omgevingsvisie. De mer-procedure is gebaseerd op Europese regelgeving. Het doel van mer is het bieden van voldoende informatie waarmee de gemeente Stadskanaal het milieu- en leefomgevingsbelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming over de omgevingsvisie kan betrekken. De mer-procedure voor de omgevingsvisie is verlopen in lijn met de wettelijke vereisten, deze is als volgt:

1. **Kennisgeving van het voornemen door bevoegd gezag**
   De mer-procedure is gestart met het delen van een kennisgeving voornemen met betrokken partijen. De kennisgeving voornemen is gedeeld met relevante partijen[3].

2. **Opstellen OER en Passende Beoordeling**
   Vervolgens is het OER opgesteld. Omdat significante negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van Stadskanaal op voorhand niet konden worden uitgesloten, is er een Passende Beoordeling uitgevoerd voor de ontwerp-omgevingsvisie (zie hoofdstuk 9 van dit OER). De Passende Beoordeling is een bijlage bij het OER (zie bijlage 6).

[3] *De volgende partijen zijn geraadpleegd: Provincie Groningen, Provincie Drenthe, Gemeente Aa en Hunze, Gemeente Borger-Odoorn, Gemeente Pekela, Gemeente Veendam, Gemeente Westerwolde, Omgevingsdienst Groningen, Veiligheidsregio Groningen, GGD Groningen, LTO Noord, Staatsbosbeheer, Enexis, TenneT, Natuur en Milieufederatie Groningen, Natuurmonumenten, VNO-NCW MKB Noord, Waterbedrijf Groningen, Waterschap Hunze en Aa's, Menzis, Ondernemersvereniging Musselkanaal, Noorderpoort (mbo), Ubbo Emmius MKB 5 Managementadvies, Handelsvereniging Onstwedde, HOM Mussel, Huurdersvereniging De Koepel, Woonservice, Treant, Landbouwvereniging Ceres, Lefier en Centrum Stadskanaal.*

3. **Ter inzage leggen OER en ontwerp-omgevingsvisie**
   Het OER wordt begin 2025 samen met de ontwerp-omgevingsvisie zes weken ter inzage gelegd. Iedereen heeft in deze zes weken de gelegenheid zienswijzen in te dienen. De Commissie voor de milieueffectrapportage toetst in deze periode de kwaliteit van het OER en beoordeelt of de juiste (milieu)informatie aanwezig is om een besluit over de omgevingsvisie te kunnen nemen.

4. **Besluit en vervolg**
   De omgevingsvisie en het OER worden vastgesteld door het bevoegd gezag, de gemeenteraad van de gemeente Stadskanaal.

1.4 Leeswijzer

Dit OER bestaat uit de volgende hoofdstukken:

- Hoofdstuk 2: De gemeente Stadskanaal: hoe, waar en wat?
- Hoofdstuk 3: Waar gaat de omgevingsvisie over en hoe is deze tot stand gekomen?
- Hoofdstuk 4: Hoe is de OER gemaakt?
- Hoofdstuk 5: Wat staat er in de foto van de leefomgeving?
- Hoofdstuk 6: Wat is de ontwerp-omgevingsvisie?
- Hoofdstuk 7: Wat zijn de gevolgen van de ontwerp-omgevingsvisie?
- Hoofdstuk 8: Wat zijn de gevolgen voor Natura 2000-gebieden?
- Hoofdstuk 9: Is het beleid in de ontwerp-omgevingsvisie consistent?
- Hoofdstuk 10: Draagt de ontwerp-omgevingsvisie bij aan het halen van de ambities?
- Hoofdstuk 11: Welke mitigerende maatregelen zijn mogelijk?
- Hoofdstuk 12: Wat komt er na het OER?

2 De gemeente Stadskanaal: hoe, waar en wat?

De gemeente Stadskanaal ligt in de provincie Groningen, vlak bij de Duitse grens, en is ontstaan op 1 januari 1969 door de samenvoeging van de voormalige gemeente Onstwedde en een deel van de voormalige gemeente Wildervank. De gemeente Stadskanaal is onderdeel van de regio Oost-Groningen, samen met de gemeenten Veendam, Pekela en Westerwolde. De gemeente heeft een totaaloppervlakte van 11.994 hectare, waarvan 11.763 hectare land en 231 hectare water [Alle cijfers, 2024]

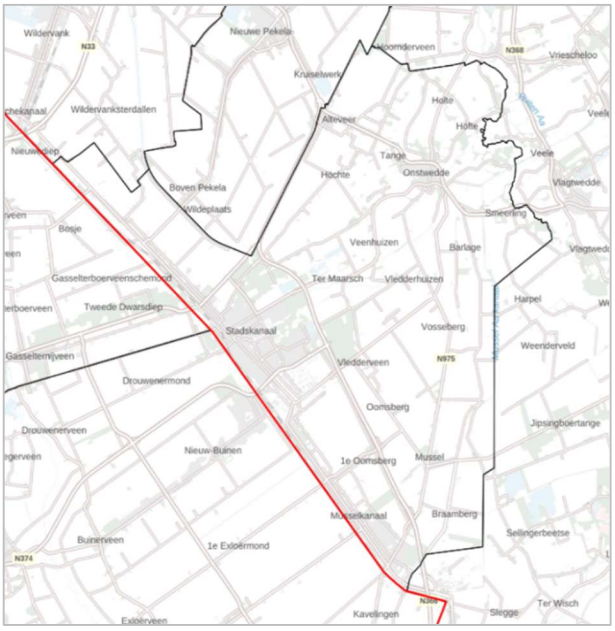

Figuur 2.1: Kaart gemeente Stadskanaal [Atlas Leefomgeving, 2024]

De gemeente Stadskanaal bestaat uit de plaatsen Alteveer, Berlage, Blekslage, Braamberg, Ceresdorp, Höchte, Holte, Horsten, Kopstukken, Mussel, Musselkanaal, Onstwedde, Oomsberg, Smeerling, Stadskanaal, Sterenborg, Tange, Ter Maarsch, Ter Wupping, Veenhuizen, Vledderhuizen, Vledderveen, Vosseberg en Wessinghuizen (zie Figuur 2.1).

De gemeente wordt verbonden met de omliggende gemeenten door de provinciale wegen N365, N366, N374 en N378. Er lopen geen snelwegen door de gemeente. Er bevindt zich geen actieve treinverbinding in de gemeente, wel de museumspoorlijn STAR tussen Stadskanaal en Veendam. De stadskern Stadskanaal is een regionaal knooppunt voor het openbaar vervoer waar buslijnen uit onder meer Winschoten, Onstwedde, Emmen, Hoogezand, Groningen, Gieten en Sellingen bij elkaar komen.

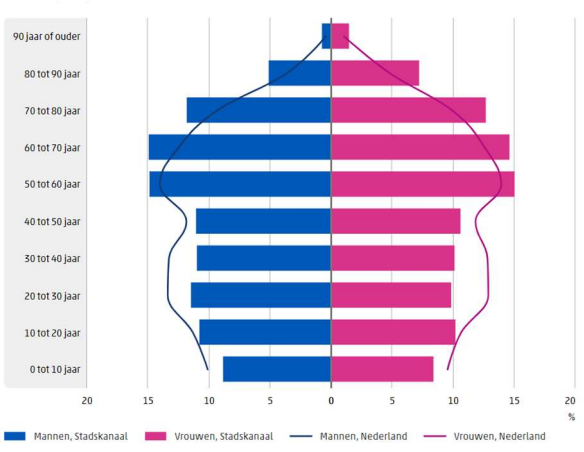

Figuur 2.2: Leeftijdsopbouw gemeente Stadskanaal [CBS,2024c]

In 2024 had de gemeente Stadskanaal 32.013 inwoners. De meeste inwoners zijn ouder dan 50 jaar, meer dan gemiddeld in Nederland. Het aantal inwoners jonger dan 50 jaar ligt onder het landelijk gemiddelde (zie Figuur 2.2). De verhouding man en vrouw is nagenoeg gelijk [CBS, 2024c]. Verder is in de gemeente sprake van een krimp van -3,8 per duizend inwoners. De prognose voor tussen 2021 en 2035 is dat de gemeente verder krimpt met 6,75% [CBS, 2024d].

Er wonen 14.765 huishoudens in de gemeente Stadskanaal [Alle Cijfers, 2024]. In de gemeente Stadskanaal bestaat, in 2024, 17,6% van de huishoudens uit alleenwonenden, 23,4% van de huishoudens zijn eenoudergezinnen en 15,1% van de huishoudens zijn gezinnen met drie of meer kinderen [CBS, 2024e]. De gemiddelde dichtheid van adressen is 840 adressen per km^2 [Alle Cijfers, 2024].

3 Waar gaat de omgevingsvisie over en hoe is deze gemaakt?

3.1 Totstandkoming van de omgevingsvisie

In de omgevingsvisie legt de gemeente Stadskanaal haar ambities en beleidsdoelen vast voor de fysieke leefomgeving. Het is een visie voor de lange termijn, 2040 en verder. Ruimtelijke keuzes die nu worden gemaakt, hebben voor vele jaren invloed op de ruimtelijke inrichting van de gemeente. Het is daarom belangrijk om te bepalen wat voor gemeente Stadskanaal wil zijn en alle keuzes daaraan te laten bijdragen. De nieuwe omgevingsvisie is een navolging op het Structuurplan uit 1998 en de sinds 2017 bestaande koers 'Stadskanaal Koersvast, Nait soezen, moar doun'. Dit laatste document wordt verder uitgewerkt richting de omgevingsvisie.

De gemeente Stadskanaal heeft bij het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie als eerste de kernkwaliteiten van de gemeente bepaald (voor het proces, zie Figuur 3.1). Dit vormt de basis voor de omgevingsvisie. Het uitgangspunt dat is dat zij haar kernkwaliteiten wil behouden en versterken en water en bodem sturend laten zijn bij keuzes.

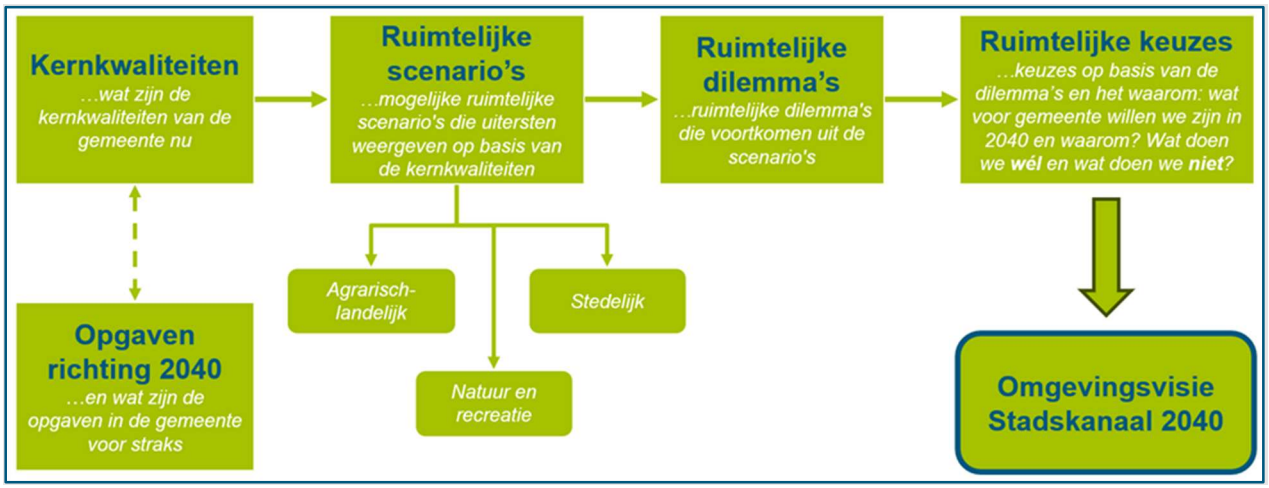

Figuur 3.1: Proces van de omgevingsvisie Stadskanaal

3.2 De inhoud van de omgevingsvisie

De gemeente vindt het belangrijk om iedereen een thuis te bieden. Daarom wil zij zich inzetten op:

- Voldoende en kwalitatief goed woningaanbod voor iedere doelgroep in een groene en gezonde leefomgeving;
- Optimaal ruimtegebruik en minimaliseren aantasting van het (open) landschap;
- Waardering voor landschap, natuur en cultuurhistorie;
- Bereikbare kernen en stimuleren duurzame vormen van mobiliteit;
- Samenwerkende kernen en regio, centrum voor maakindustrie;
- Focus op leefbaarheid en toekomstbestendige (basis)voorzieningen.

De omgevingsvisie is opgebouwd op basis van een vijftal hoofdthema's:

- Landbouw en landschap;
- Natuur en recreatie;
- Wonen en bedrijvigheid;
- Veiligheid en gezondheid, en;

- Bereikbaarheid en mobiliteit.

Deze thema's zijn toegelicht aan de hand van een drietal pijlers:

- Duurzaamheid;
- Leefbaarheid, en;
- Water en bodem sturend.

3.3 Visie en ambities

In de ontwerp-omgevingsvisie zijn de visie en ambities van de gemeente Stadskanaal beschreven. Er zijn zeven ambities. Deze zijn te zien in Tabel 3.1.

Tabel 3.1: Ambities van de gemeente Stadskanaal

	Ambitie	Ontwerp-omgevingsvisie
1	Voldoende en kwalitatief goed woningaanbod voor iedere doelgroep in een groene en gezonde leefomgeving	Vanuit onder meer Nij Begun en Regio Deal Oost-Groningen willen het Rijk, provincie en de gemeente investeren om de regio toekomstbestendig te maken. Wij willen voor alle doelgroepen een aantrekkelijke woongemeente zijn, ook voor hen die meer aandacht nodig hebben. Hierbij zijn ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en toegankelijke openbare voorzieningen belangrijk. Met een groene woon- en leefomgeving willen we onze inwoners stimuleren en uitnodigen om meer te bewegen en buurtgenoten te ontmoeten.
2	Optimaal ruimtegebruik en minimaliseren aantasting van het (open) landschap	Ons (open) landschap in de gemeente is kenmerkend en tekent onze geschiedenis: dit koesteren en versterken we. We zijn zuinig op onze landbouwsector en bieden ruimte voor innovatieve ontwikkelingen, passend bij de bodem, het watersysteem en landschap. Bij alle ruimtelijke ingrepen zorgen we voor een zo minimaal mogelijke impact op het landschap. Energieopwekking vindt daarom alleen plaats in daarvoor reeds aangewezen gebieden en kleinschalig lokaal. Onze ruimte is schaars, dus we kijken ook naar herstructurering en herbestemming van gebieden en locaties die hun functie of aantrekkelijkheid hebben verloren.
3	Waardering voor landschap, natuur en cultuurhistorie	Onze inwoners en bezoekers moeten kunnen genieten van onze natuur op water, land en cultuurhistorisch erfgoed en monumenten. Hier zijn we trots op en dat willen we beschermen en benutten. We kijken goed naar de samenhang tussen wat onze natuur en het gehele watersysteem aankan en welke behoeften we hebben met recreatie en de vrijetijdseconomie. De kenmerkende landschappelijke structuur door veenontginning en het meer gesloten en bosrijke deel van onze gemeente op de zandgronden blijven goed zichtbaar.
4	Bereikbare kernen en stimuleren duurzame vormen van mobiliteit	Wij rekenen op de komst van de spoorlijn vanuit Groningen via Veendam naar Stadskanaal en in een later stadium de realisatie van de Nedersaksenlijn. Hierdoor gaat het toekomstige station Stadskanaal als regionale mobiliteitshub dienen op het Mercurius Businesspark. Daarnaast willen we dat al onze kernen goed bereikbaar blijven met het openbaar vervoer of andere vormen van duurzame (deel)mobiliteit. We investeren primair in goed onderhouden fiets- en wandelverbindingen en hebben oog voor kwetsbare verkeersdeelnemers. De auto blijft nodig voor de verbinding tussen kernen, maar de focus ligt op duurzamere alternatieven.

	Ambitie	Ontwerp-omgevingsvisie
5	Samenwerkende kernen en regio, Stadskanaal als centrum voor maakindustrie	Wij blijven een gemeente waarin ruimte is voor duurzame innovaties, maakindustrie, detailhandel en MKB. Ook kijken wij over onze grenzen heen voor verdere samenwerking op toeristisch gebied, maar ook voor de bouw van woningen, bedrijvigheid en onderwijs. Wij sluiten ons aan bij de ontwikkelingen vanuit het Masterplan Oost-Groningen, Masterplan Regiocentra, het ruimtelijke-economische perspectief op de N366-regio en de Toekomstagenda Groningen: Masterplan Campussen voor het kennis- en innovatie ecosysteem van de regio Groningen en ons regionale onderwijsaanbod voor jongeren.
6	Focus op leefbaarheid en toekomstbestendige (basis)voorzieningen	Wij zetten in op een aantrekkelijke en leefbare gemeente voor al onze inwoners, van jong tot oud. We sluiten ons hierbij aan op de ontwikkelingen vanuit het Masterplan Oost-Groningen. We vinden het belangrijk dat iedereen een actief en zelfstandig leven kan leiden, waarin we onze welvaart en ons welzijn verbeteren. De komst van de Nedersaksenlijn is hierin van groot belang. Wij willen toe naar toekomstbestendige en toegankelijke (basis)voorzieningen voor iedereen: bereikbare, toereikende en goede gezondheidszorg, onderwijs, supermarkten, sociale ontmoetingsplekken, cultuur-, sport- en welzijnsaanbod.
7	Duurzaamheid en circulariteit	Onze doelstelling is om energieneutraal te zijn in 2050. De vraag is daarbij hoe we dit gaan realiseren en wat haalbaar is qua duurzame opwek met zon en wind. De doelen uit het klimaatakkoord vertalen we naar onze gemeente met de bijbehorende doelstellingen; • 55% reductie van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990; • In 2050 is onze uitstoot van broeikasgassen netto-nul. Netto-nul betekent dat de totale uitstoot van broeikasgassen in onze gemeente gelijk is aan, of lager is dan de hoeveelheid die zij uit de atmosfeer verwijdert. Een forse reductie ten opzichte van 1990 is de afgelopen jaren al gerealiseerd, 52% in 2021. Het verder terugdringen van de uitstoot wordt wel steeds complexer. Duurzaamheid is breder dan klimaat en energie. Het gaat bijvoorbeeld ook over circulariteit, minder afval en minder gebruik van (primaire) grondstoffen.

4 Hoe is het OER gemaakt?

4.1 Algemene aanpak

Het OER bij de omgevingsvisie Stadskanaal geeft inzicht in:

1. **De kwaliteiten van de leefomgeving van de gemeente**
   Hoe staat de leefomgeving in de gemeente Stadskanaal er op dit moment voor? Dat is beschreven in de 'foto van de leefomgeving' en vormt de referentiesituatie van dit OER. De referentiesituatie is zowel de huidige situatie als de autonome ontwikkeling (dit is bestaand beleid waarover al besluiten zijn genomen). De foto van de leefomgeving is opgenomen in bijlage 1 van dit OER. De huidige situatie laat zien hoe het er op dit moment voor staat in de gemeente. De autonome ontwikkeling is de situatie in 2030 bij ongewijzigd voortzetten van het vastgestelde beleid. Daar waar mogelijk wordt een doorkijk gemaakt naar 2040. Uit de foto van de leefomgeving blijkt waar het de leefomgeving nu 'op orde' is en waar er nu en bij bestaand, ongewijzigd beleid knelpunten of problemen verwacht worden. In hoofdstuk 5 zijn de belangrijkste conclusies uit de foto van de leefomgeving beschreven.
2. **De gevolgen van het beleid op de leefomgeving**
   Dit laat zien wat de verwachte gevolgen zijn van het nieuwe beleid wat onderdeel uitmaakt van de ontwerp-omgevingsvisie voor de ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente Stadskanaal en in hoeverre dat de autonome trends de kwaliteiten van de leefomgeving beïnvloeden. Om dit te kunnen beoordelen moet de omgevingsvisie voldoende concrete uitspraken bevatten van nieuw beleid en waar een relatie met de leefomgeving mee gelegd kan worden.
3. **Of het beleid bijdraagt aan het halen van de gestelde ambities**
   Dit laat zien in hoeverre verwacht wordt dat het nieuwe beleid bijdraagt aan het halen van de ambities die met de omgevingsvisie nagestreefd worden.

4.2 Proces en aanpak

Onderstaand Figuur 4.1 geeft het proces van dit OER schematisch weer, waarbij ook de interactie met de omgevingsvisie te zien is. In deze paragraaf worden de stappen op hoofdlijnen beschreven. In de overige paragrafen van dit hoofdstuk worden deze stappen uitgebreider beschreven.

Kennisgeving voornemen
Het kennisgeving voornemen beschrijft in het kort de kenmerken van het proces van de omgevingsvisie en wat er in het OER onderzocht gaat worden. Het kennisgeving voornemen is gedeeld met de belangrijkste stakeholders (zie paragraaf 1.3).

Beoordelingskader
In het beoordelingskader zijn beoordelingsaspecten opgenomen die in dit OER beoordeeld zijn. Het vormt daarmee het kader voor de beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen en de effecten van de omgevingsvisie.

Foto van de leefomgeving
In de 'foto van de leefomgeving' zijn de huidige situatie en autonome ontwikkeling tot 2030 beschreven voor de beoordelingsaspecten zoals opgenomen in het beoordelingskader. Autonome ontwikkelingen zijn trends, ontwikkelingen en vigerend beleid. Het is opgesteld op basis van de best beschikbare actuele informatie, data en toekomst-prognoses. Aanvullend is een doorkijk gemaakt naar 2040.

Effectbeoordeling concept-omgevingsvisie
In het OER is eerst de concept-omgevingsvisie beoordeeld. Dit is gedaan aan de hand van het beoordelingskader.

Effectbeoordeling ontwerp-omgevingsvisie
De resultaten van de effectbeoordeling van de concept-omgevingsvisie heeft de gemeente gebruikt voor het aanscherpen van de omgevingsvisie naar een ontwerp-omgevingsvisie. Dit is één omvattend geheel van strategische, richtinggevende hoofdlijnen voor nieuw omgevingsbeleid. Aan de hand van het beoordelingskader zijn de effecten van het nieuwe beleid in beeld gebracht.

Passende Beoordeling Natura 2000
Omdat op voorhand niet uitgesloten kon worden dat het nieuwe beleid tot significante negatieve effecten in Natura 2000-gebieden leidt, is een Passende Beoordeling opgesteld. Daarin is beoordeeld of het nieuwe beleid tot significante negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden kan leiden en zo ja, op welke manier die effecten voorkomen kunnen worden (‘mitigerende maatregelen’).

Botsproeven en mitigerende maatregelen
Met zogenaamde ‘botsproeven’ is beoordeeld in hoeverre het nieuwe beleid consistent is en of ze ruimtelijk gezien naast elkaar kunnen bestaan. Er is beoordeeld of de verschillende beleidsonderdelen elkaar versterken en conflicteren. Voor de ontwerp-omgevingsvisie zijn botsproeven uitgevoerd.

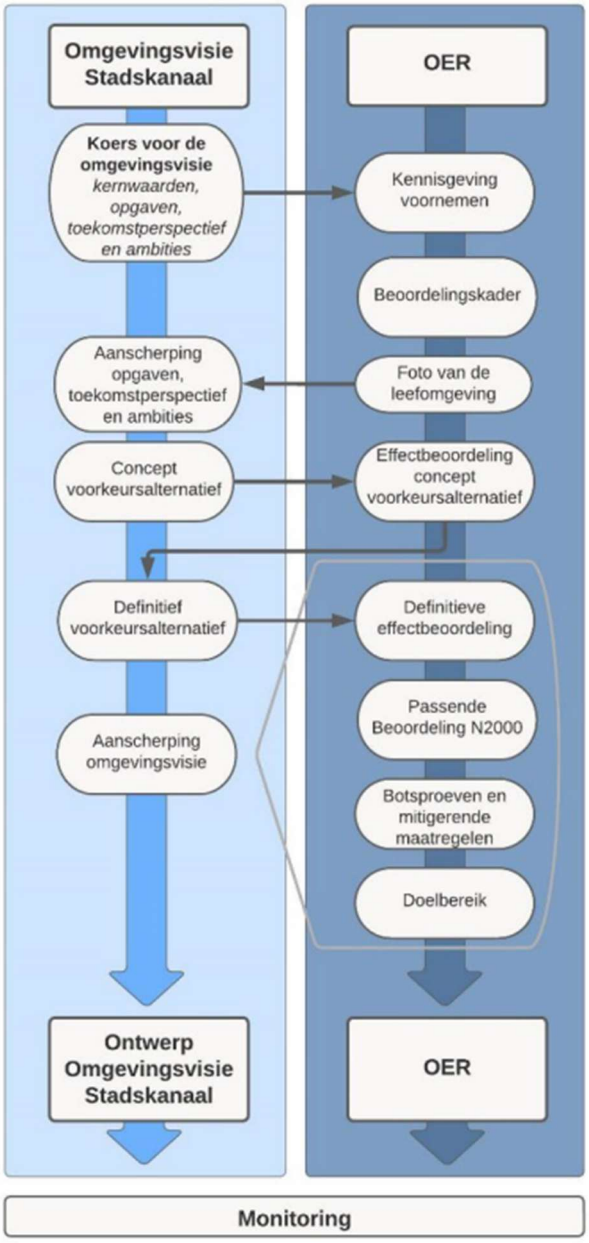

Figuur 4.1: Processchema omgevingsvisie en OER gemeente Stadskanaal

Voor leefomgevingsaspecten waar het nieuwe beleid risico’s oplevert op negatieve effecten, en waar er ondanks het nieuwe beleid nog sprake is van een tekortschietend kwaliteitsniveau mogelijkheden voor verdere verbetering gegeven. Dat is gedaan in de vorm van beleidsopties of concrete mitigerende maatregelen.

Doelbereik
Op basis van de beoordelingsaspecten van het OER die samenhangen met de ambities van de omgevingsvisie, is beoordeeld in hoeverre het nieuwe beleid bijdraagt aan het behalen van die ambities. De concept-omgevingsvisie en de ontwerp-omgevingsvisie zijn beide beoordeeld op doelbereik.

Monitoring
Monitoring is een belangrijk onderdeel van de omgevingsvisie volgens de Omgevingswet. Door middel van monitoring worden de effecten van het beleid uit de omgevingsvisie inzichtelijk en wordt de kans geboden om tijdig bij te sturen in de gewenste richting. Monitoring maakt geen onderdeel uit van dit OER, wel is er

een aanzet gegeven. In paragraaf 12.3 wordt hier nader op ingegaan als onderdeel van het vervolg op dit OER.

4.3 Het beoordelingskader

De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de omgevingsvisie zijn in beeld gebracht aan de hand van het beoordelingskader (zie Tabel 4.1). Het beoordelingskader volgt de brede en integrale benadering uit de Omgevingswet. Dit betekent dat naast de thema's binnen de fysieke leefomgeving het beoordelingskader ook sociale en economische thema's bevat. Met een dergelijk breed beoordelingskader kan het OER daadwerkelijk bijdragen aan een goede en brede weging van alle relevante belangen in de omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal.

Het beoordelingskader is het resultaat van een analyse van opgaven in de fysieke leefomgeving en de ambities voor de omgevingsvisie. Bij het opstellen van te beschouwen beoordelingsaspecten is ook in ogenschouw genomen welke gegevens er beschikbaar waren.

Tabel 4.1: Beoordelingskader

Hoofdthema	Sub-thema	Beoordelingsaspect
Wonen en bedrijvigheid	Wonen	Woningaanbod en -behoefte
	Economie	Werkgelegenheid en werklocaties en bedrijventerreinen
	Duurzaamheid	Grondstoffen en circulariteit, duurzame energieopwekking en duurzame woningen
Bereikbaarheid en mobiliteit	Mobiliteit	Bereikbaarheid en doorstroming, openbaar vervoer, fiets- en wandelnetwerk en duurzame en slimme mobiliteit
Landschap en landbouw	Landschap en cultureel erfgoed	Landschappelijke waarden en archeologische en cultuurhistorische waarden
	Landbouw	Landbouw
Natuur en recreatie	Natuur	Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en biodiversiteit
	Bodem en water	Bodem, grondwater en oppervlaktewater
	Recreatie	Vrijetijdseconomie en toerisme
Veiligheid en gezondheid	Veiligheid	Externe veiligheid, sociale veiligheid en verkeersveiligheid
	Gezondheid en welzijn	Gezonde leefstijl, gezonde leefomgeving, maatschappelijke basisvoorzieningen en maatschappelijke deelname
	Omgeving	Geluidhinder, luchtkwaliteit en geurhinder
	Klimaat	Broeikasgassen, hittestress, droogte en wateroverlast door hemelwater

4.4 De foto van de leefomgeving

De foto van de leefomgeving beschrijft de staat van de leefomgeving in de gemeente Stadskanaal. Hierbij wordt de huidige situatie en de autonome ontwikkeling tot 2030 gemeentebreed beschreven, inclusief een doorkijk naar 2040. De huidige situatie en de autonome ontwikkeling vormen samen de referentiesituatie voor dit OER. De beschrijving van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling is in samengevatte en visuele vorm weergeven in het rad van de leefomgeving, in de vorm van kwaliteitsniveaus hoe de leefomgeving ervoor staat (zie Figuur 4.3).

Wijze van beschrijven van de referentiesituatie
De huidige situatie en autonome ontwikkeling zijn beschreven en er is een kwaliteitsniveau toegekend. Daarmee is een overzichtelijk beeld ontstaan van waar de leefomgeving gemeentebreed op orde is, waar er problemen en knelpunten optreden en wat de autonome trends daarin zijn. Voor de toekenning van een kwaliteitsniveau aan de beoordelingsaspecten is per beoordelingsaspect een schaallat gedefinieerd. Op basis van deze schaallat is een kwaliteitsniveau toegekend aan de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Over het algemeen: bij kwaliteitsniveau 'groen' is overwegend sprake van een goede kwaliteit, dat wil zeggen: er is geen sprake van overschrijding van wettelijke of beleidsnormen, knelpunten of anderszins. Bij kwaliteitsniveau 'rood' is sprake van overwegend slechte kwaliteit, dat wil zeggen: er is sprake van overschrijding van normen of knelpunten. Bij kwaliteitsniveau 'oranje' is er sprake van een wisselend beeld ten aanzien van de aanwezigheid van problemen en/of het risico op problemen, de kwaliteit zit dan tussen groen en rood in.

Rad van de leefomgeving
De resultaten van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling worden weergeven in het zogenaamde rad van de leefomgeving. Het rad visualiseert hoe de kwaliteit van de leefomgeving er in de gemeente Stadskanaal voor staat voor alle thema's en beoordelingsaspecten. In de beoordeling van de beoordelingsaspecten zijn de volgende kwaliteitsniveaus gehanteerd:

- Gemeentebreed overwegend geen sprake van knelpunten of problemen ('goed')
- Gemeentebreed overwegend wisselend sprake van wel en geen knelpunten/problemen of risico ('oranje')
- Gemeentebreed overwegend sprake van knelpunten/problemen ('slecht')

In het rad wordt de huidige situatie weergeven door de witte aaneengesloten lijn, de autonome ontwikkeling wordt weergeven door de donkerblauwe stippellijn.

De navolgbaarheid van de 'foto van de leefomgeving'
Voor het zo objectief, navolgbaar en reproduceerbaar mogelijk toekennen van kwaliteitsniveaus zijn de volgende factoren bepalend:

1. Beschikbare informatie en status daarvan;
2. Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van een groen, oranje en rood kwaliteitsniveau;
3. Waardering van de autonome ontwikkeling.

Deze drie factoren worden hieronder verder toegelicht.

1. Beschikbare informatie en status daarvan
Er wordt onderscheid gemaakt in drie verschillende vormen van beschikbare informatie:

1. Kwantitatieve informatie: dit betreft cijfermatige informatie, bijvoorbeeld data uit rekenmodellen of meetgegevens.
2. Kwalitatieve informatie: dit betreft niet-cijfermatige informatie, bijvoorbeeld kaartmaterieel met landschapstypen.
3. *Expert judgement*: in dit geval is er geen kwantitatieve of kwalitatieve informatie beschikbaar en wordt teruggevallen op het oordeel van een expert.

Over het algemeen geldt dat kwantitatieve informatie het meest objectief, navolgbaar en reproduceerbaar is, en *expert judgement* het minst. Kwalitatieve informatie zit er tussenin. Er is daarom gestreefd om de beoordeling zoveel mogelijk op basis van objectieve, kwantitatieve informatie te baseren. Bij beoordelingsaspecten waar dat niet beschikbaar is, is teruggevallen op kwalitatieve informatie. Daar waar

ook geen kwalitatieve informatie beschikbaar is, is teruggevallen op *expert judgement*. In de foto van de leefomgeving (zie bijlage 1) is per beoordelingsaspect aangegeven welk type informatie is gebruikt.

Bronvermelding
De leefomgevingskwaliteiten voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling zijn in beeld gebracht op basis van beschikbare (cijfermatige en kwalitatieve) informatie bij de gemeente Stadskanaal, de provincie Groningen, de Omgevingsdienst Groningen en openbare bronnen. Per thema en beoordelingsaspect is aangegeven welke bronnen specifiek zijn gebruikt. In de beschouwing van de autonome ontwikkeling zijn de gevolgen van verschillende trends en ontwikkelingen voor de verschillende beoordelingsaspecten meegewogen, zoals technologische ontwikkelingen (zoals in mobiliteit en digitalisering), maatschappelijke ontwikkelingen (zoals ontwikkeling van de economie en het aantal huishoudens) en andere autonome trends die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloeden (zoals klimaatverandering). Ook is meegewogen wat de verwachte invloed is als het bestaande beleid wordt voortgezet. Waar mogelijk worden belangrijke onzekerheden expliciet benoemd (denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van schone, emissieloze voertuigtechnologie).

2. Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van een groen, oranje en rood kwaliteitsniveau
Onder referentiewaarde wordt hier verstaan een waarde waaraan een kwaliteitsniveau wordt gerelateerd. Hierbij is onderscheid gemaakt in:

1. Wettelijke normen;
2. Vastgestelde beleidsnormen of -doelstellingen
3. Advieswaarden van instituten (bijvoorbeeld GGD, RIVM, WHO);
4. Vraag versus aanbod (vanuit maatschappij, markt);
5. Benchmark ten opzichte van gemeentelijke doelstellingen/ambities;
6. Benchmark ten opzichte van landelijk gemiddelde, tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd) en geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie Groningen);
7. Expert judgement.

Bovenstaande opsomming moet als rangorde gezien worden qua objectiviteit, navolgbaarheid en reproduceerbaarheid. Per beoordelingsaspect is het afgelopen als een ladder, te beginnen bij 1 en eindigen bij 7. Daar waar er wettelijke normen beschikbaar zijn, zijn die gehanteerd. Bij afwezigheid van wettelijke normen is teruggevallen op vastgestelde beleidsnormen en zo verder. Daar waar geen enkele andere referentie beschikbaar is om een kwaliteitsniveau aan te relateren, is teruggevallen op expert judgement. In de hoofdstukken met de resultaten van de beoordeling zijn telkens aan het begin de gehanteerde informatie en referentiewaarde gedefinieerd.

Voorbeeld schaallat kwaliteitsniveau: luchtkwaliteit
Binnen het thema ‘aangenaam leven’ en sub-thema ‘milieu’ is één van de beoordelingsaspecten ‘luchtkwaliteit’. Het beoordelingscriterium daarbij is de concentratie van en blootstelling aan fijnstof (PM_{10}, $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2).

Beschikbare informatie: kwantitatief, concentratiekaarten op basis van modelberekeningen.
Referentiewaarde: wettelijke normen (grenswaarden Wet milieubeheer) en gezondheidskundige advieswaarden (WHO).

Hiermee is voor dit aspect kwantitatieve informatie beschikbaar en wettelijke normen en gezondheidskundige advieswaarden als referentiewaarden voor de definitie van kwaliteitsniveaus. Op basis hiervan is de onderstaande schaallat voor kwaliteitsniveaus toegekend.

Tabel 4.2: Voorbeeld schaallat kwaliteitsniveau: luchtkwaliteit

Kwaliteitsniveau	Luchtkwaliteit
Groen	Wettelijke grenswaarden worden overal behaald en WHO-advieswaarden worden (zo goed als) overal behaald.
Oranje	Wettelijke grenswaarden worden overal of bijna overal behaald, WHO-advieswaarden worden niet gehaald.
Rood	Op meerdere locaties worden wettelijke grenswaarden overschreden.

Op basis van de beschikbare kwantitatieve informatie en de gedefinieerde schaallat is het kwaliteitsniveau toegekend voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Het toegekende kwaliteitsniveau is een gemeentebreed beeld, daar waar er specifieke relevante afwijkingen zijn van het gemeente brede beeld wordt dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

De toegekende kwaliteitsniveaus zijn voor alle beoordelingsaspecten in het ‘rad van de leefomgeving’ toegekend, zoals in Figuur 4.2 weergegeven.

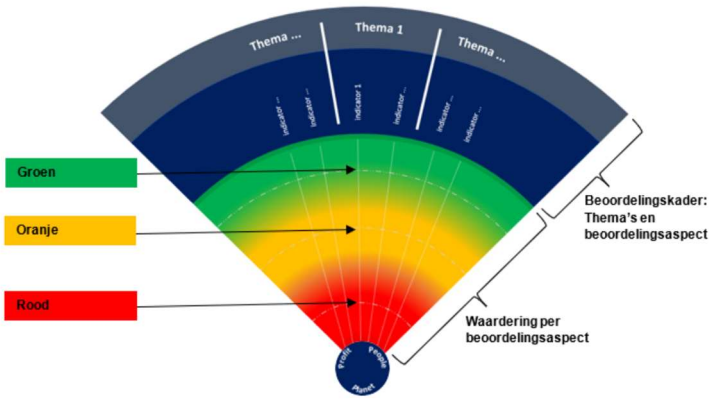

Figuur 4.2: Algemene schaallat van de beoordelingsaspecten zoals visueel weergegeven in een uitsnede van het Rad van de leefomgeving

3. Waardering autonome ontwikkeling

Bij de beschouwing van beoordelingsaspecten is een waardering gegeven aan de autonome ontwikkeling, op basis van een kwalitatieve inschatting van ontwikkelingen die optreden als gevolg van:

- De mate waarin autonome trends en ontwikkelingen leiden tot een vooruitgang of achteruitgang van de huidige situatie, zoals demografische veranderingen, klimaatveranderingen en veranderingen in de woningmarkt.
- De mate waarin voortzetting van bestaand (gemeentelijk) beleid leidt tot een vooruitgang of achteruitgang.
- De mate waarin besluiten over plannen, programma’s en projecten die worden geïnitieerd door andere partijen zoals Rijkswaterstaat, het Waterschap Hunze en Aa’s en andere overheden leidt tot een vooruitgang of achteruitgang.

Toekomstjaar autonome ontwikkeling
De omgevingsvisie Stadskanaal is gericht op 2040. Omdat de meeste beschikbare informatie over autonome trends of prognoses voor leefomgevingsaspecten niet verder gaan dan 2030 of omdat de onzekerheidsmarge na 2030 groot wordt, is in het OER 2030 in beginsel als toekomstjaar gehanteerd. Aanvullend is een doorkijk gegeven richting 2040.

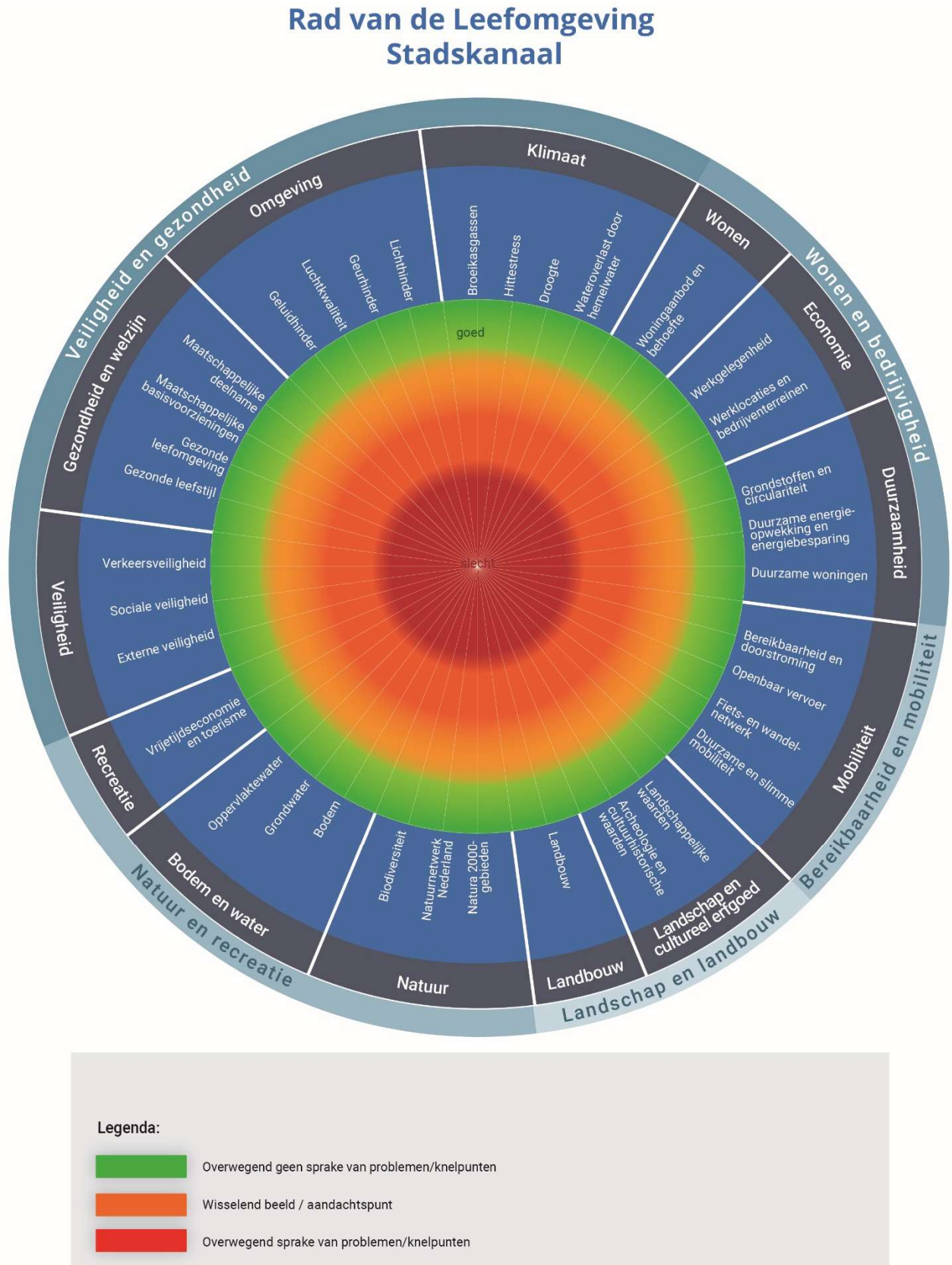

Figuur 4.3: Rad van de leefomgeving voor de gemeente Stadskanaal (zonder invulling)

4.5 De effectbeoordeling

Het OER toetst het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie op effecten; dit heet de effectbeoordeling. De gemeente Stadskanaal heeft ervoor gekozen de concept-omgevingsvisie te laten beoordelen. De resultaten hiervan zijn te lezen in bijlage 3 en paragraaf 6.1.

De beoordelingsmethodiek

Voor de beoordeling van het nieuwe beleid geldt dat er enkel beleidsuitspraken beoordeeld worden die nieuw en concreet genoeg zijn en dat er zicht is op de uitvoering (zie Tabel 4.3). Dit beleid moet echter nog wel verder geconcretiseerd worden in vervolgplannen, -programma's en -besluiten. In dit stadium kunnen effecten van het nieuwe beleid nog niet kwantitatief beschouwd worden, dus er is gekozen voor een kwalitatieve beschouwing. De effecten zijn beschreven in kansen op positieve effecten (hierna: kansen) en risico's op negatieve effecten (hierna: risico's). Deze effecten hoeven niet daadwerkelijk op te treden, maar ze geven wel een indicatie van de mogelijke gevolgen van het nieuwe beleid. Deze informatie voorziet de makers van de omgevingsvisie van input over hun nieuwe beleid. Doordat de gemeente Stadskanaal heeft gekozen een concept-omgevingsvisie voordat er een ontwerp-omgevingsvisie is, kan de gemeente tijdig bijsturen en mogelijke negatieve effecten mitigeren. Of het effect daadwerkelijk optreedt, is onder meer afhankelijk van de precieze beleidsinvulling en concretisering van het beleid in bijvoorbeeld een omgevingsplan of omgevingsprogramma.

Tabel 4.3: Categorisering beleid uit omgevingsvisie

Categorie	Toelichting	Methode
Ambitie	Geen beleidskeuze maar een ambitie (wat is de stip op de horizon?)	**Geen effectbeoordeling.** De beleidskeuze worden wel afgezet tegen de ambities (mate van doelbereik)
Voortzetting bestaand beleid	Beleidskeuze die voortzetting is van bestaand beleid	**Geen effectbeoordeling.** De verandering ten opzichte van de referentiesituatie is per definitie gelijk aan '0', de referentiesituatie is immer situatie o.b.v. voortzetten bestaand beleid.
Concreet besluit	Beleidskeuze die nieuw is en dermate concreet, dat er zicht is op de uitvoering	**Effectbeoordeling mogelijk.** Dit wordt gedaan o.b.v. de mate waarin keuzes nu al kunnen leiden tot een verandering in de mate waarin ambities voor beoordelingsaspecten uit het rad van de leefomgeving worden bereikt
Principe besluit	Beleidskeuze die nieuw is en dermate globaal, dat een nadere afweging van keuzes in vervolgbesluiten nodig is voor zicht op uitvoering. Het kader voor de te nemen vervolgbesluiten is in zicht.	**Effectbeoordeling mogelijk.** Dit wordt gedaan o.b.v. een beschouwing van kansen en risico's die relevant zijn voor vervolgbesluiten, gezien de gevolgen die toekomstige keuzes kunnen hebben voor het bereiken van de ambities voor indicatoren uit het rad van de leefomgeving.
Proces besluit	Beleidskeuze die nieuw is en intentie betreft om een stap te zetten in een proces dat kan leiden tot nieuw beleid.	**Geen effectbeoordeling** Effecten zijn niet in te schatten omdat de aard van eventuele vervolgbesluiten nog onduidelijk is (bijv. de gemeente Stadskanaal wil onderzoeken of …).

Scoping van de beoordelingsaspecten

Het nieuwe (voorgenomen) beleid bestaat uit meerdere beleidsuitspraken die over bepaalde thema's gaan. Voorbeelden van thema's zijn klimaat, wonen en landbouw. Voorafgaand aan de effectbeoordeling is er op basis van expert judgement bepaald met welke beoordelingsaspecten uit de foto van de leefomgeving de beleidsuitspraak raakvlakken heeft. Dit heet scoping. Het kan zijn dat een beoordelingsaspect

gerelateerd is aan meerdere beleidsuitspraken. In bijlage 2 een tabel opgenomen die de relatie laat zien tussen de thema's van het nieuwe beleid en de beoordelingsaspecten. Alleen het beoordelingsaspect *duurzame energieopwekking en energiebesparing* uit de foto van de leefomgeving is niet gerelateerd aan een beleidsuitspraak. Alle andere beoordelingsaspecten zijn gerelateerd aan tenminste één beleidsuitspraak.

De beoordeling
Elke beleidsuitspraak is vervolgens enkel op deze beoordelingsaspecten beoordeeld in termen van kansen op positieve effecten en risico's op negatieve effecten. Het kan ook zijn dat er wel een relatie is maar dat er nagenoeg geen effect te verwachten is. In enkele gevallen is er sprake van zowel kansen als risico's. In deze gevallen is per saldo op basis van expert judgement een afweging gemaakt of er sprake is van overwegend kansen of risico's. Voor de beoordeling is een vijfpuntschaal gehanteerd, deze is weergeven in Tabel 4.4.

Tabel 4.4: Gehanteerde scoringstabel bij effectbeoordeling

Score	Definitie
++	Zeer grote kans op een positief effect
+	Kans op een positief effect
-	Risico op een negatief effect
- -	Zeer groot risico op negatief effect
0	Nagenoeg geen effect
n.v.t.	Geen raakvlak tussen beleidsuitspraak en beoordelingsaspect

De effecten in het rad van de leefomgeving
De kansen en de risico's zijn geprojecteerd in het rad van de leefomgeving. Dit geeft, per beoordelingsaspect, inzicht in de ontwikkeling van het nieuwe beleid ten opzichte van de referentiesituatie. Op basis van deze informatie is in één oogopslag zichtbaar of de omgevingsvisie leidt tot een relatieve kwaliteitsverbetering of -verslechtering ten opzichte van de referentiesituatie. Het gaat om een inschatting van het nieuwe kwaliteitsniveau op basis van de relatieve ontwikkeling. De nadruk ligt hierbij op de verbeteringen en verslechteringen ten opzichte van de referentiesituatie in plaats van op de nieuwe kwaliteitsniveaus.

Door de resultaten van de effectbeoordeling van de concept-omgevingsvisie in het rad van de leefomgeving te projecteren, is ook zichtbaar op welke beoordelingsaspecten aanvullende maatregelen genomen moeten worden om de leefomgeving verder te verbeteren. De effectbeoordeling van de concept-omgevingsvisie ten opzichte van de referentiesituatie is in de tussentijdse notitie bijgevoegd (zie bijlage 3). De daar benoemde kansen en risico's zijn bij elkaar opgeteld. Daaruit is afgeleid of er overwegend sprake is van meer kansen op positieve effecten of risico's op negatieve effecten. De resultaten van de effectbeoordeling van de ontwerp-omgevingsvisie staan in hoofdstuk 7.

4.6 De botsproeven

De omgevingsvisie Stadskanaal schetst een samenhangend en integraal beeld van de leefomgeving van de gemeente, de opgaven die er liggen, de ambities die de gemeente wil behalen en het nieuwe beleid dat helpt de ambities te halen. Omdat het om een samenhangend, integraal beeld gaat, is het van belang dat het voorgenomen beleid voldoende consistent is en niet conflicteert. Hierbij is het van belang dat dat de ene uitspraak voor nieuw beleid geen afbreuk doet aan een andere uitspraak, maar dat uitspraken elkaar juist versterken. Want alleen dan kun je spreken van integraal beleid dat in samenhang bijdraagt

aan het verbeteren van leefomgevingskwaliteiten en het behalen van ambities. In dit OER zijn voor de ontwerp-omgevingsvisie zogenaamde 'botsproeven' uitgevoerd, waarbij de onderlinge samenhang tussen beleidsuitspraken is beschouwd. De beleidsuitspraken zijn, op systematische wijze, onderling met elkaar geconfronteerd en beoordeeld op potentiële onderlinge versterking en strijdigheid. In Tabel 4.5 is de score weergeven die bij de systematische beoordeling gehanteerd is.

Tabel 4.5: Gehanteerde scoringstabel bij botsproeven

Score	Definitie
+	Kans op synergie/versterking
0	Nagenoeg geen effect
-	Risico op tegenstrijdigheid
+/-	Zowel sprake van synergie als tegenstrijdigheid
n.v.t.	Geen raakvlak tussen beleidsuitspraken

4.7 Het doelbereik

Draagt het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie bij aan het halen van de gestelde ambities? Dat is de vraag die centraal staat in het doelbereik. In het OER is beoordeeld in hoeverre de ambities zoals deze geformuleerd zijn, haalbaar zijn in 2040 en in welke mate de beleidsuitspraken uit de ontwerp-omgevingsvisie bijdragen. Om tijdig te kunnen bijsturen is ervoor gekozen ook een doorkijk naar het doelbereik te geven op basis van de effectbeoordeling de concept-omgevingsvisie (zie bijlage 3). Zo was de gemeente Stadskanaal in de gelegenheid gesteld om het beleid, waar nodig, aan te passen om de ambities te halen.

4.8 De Passende Beoordeling

De gemeente Stadskanaal legt in haar omgevingsvisie het ruimtelijk beleid vast. In het OER wordt bepaald of dit beleid uitvoerbaar is. In dat kader is in het OER met behulp van een voortoets bepaald of een Passende Beoordeling uitgevoerd moet worden. De Omgevingswet schrijft namelijk voor dat wanneer een activiteit of plan significant negatieve effecten kan hebben op een Natura 2000-gebied een Passende Beoordeling moet worden opgesteld. Bij deze beoordeling wordt niet alleen gekeken naar de gevolgen van de activiteit zelf, maar ook naar de gevolgen die de activiteit in combinatie met andere activiteiten of plannen heeft. Het nieuwe plan kan alleen worden vastgesteld, wanneer op grond van de Passende Beoordeling is vastgesteld dat de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied niet zullen worden aangetast.

De Passende Beoordeling is de wettelijke plantoets die hoort bij kaderstellende plannen waarvan een significant negatief effect op een Natura 2000-gebied op voorhand niet uitgesloten kan worden. Het doel van de Passende Beoordeling is:

- Het in beeld brengen van de risico's op significant negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-netwerk als gevolg van het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie.
- Beschrijven van mitigerende maatregelen en/of beleidsaanpassingen die nodig zijn om significante effecten te voorkomen. Het gaat hier met name om aanbevelingen voor de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten.
- Waar relevant: kansen op positieve effecten.

Het detailniveau van de Passende Beoordeling sluit aan bij het detailniveau van de omgevingsvisie en het definitief voorkeursalternatief. In de Passende Beoordeling is bepaald welke factoren een knelpunt zijn bij het behalen van de doelen van de gebieden binnen de verschillende Natura 2000-landschappen. Dit geeft handvatten om een risico-inschatting te maken van de nieuwe beleidsuitspraken. Wanneer bijvoorbeeld verstoring een belangrijk knelpunt binnen een Natura 2000-landschap is, dan is er eerder sprake van een risico op een negatief effect bij beleid dat leidt tot een toename van verstoring. Wanneer van het nieuwe beleid de locatie bekend is, kan nauwkeuriger worden aangegeven welke Natura 2000-gebieden beïnvloed kunnen worden. Aan de hand van deze informatie dient de Passende Beoordeling aannemelijk te maken dat aantasting van natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden is uit te sluiten en dat het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie uitvoerbaar is. De Passende Beoordeling sluit aan op de beoordeling die in het OER is gemaakt.

5 Wat staat er in de foto van de leefomgeving?

5.1 Algemeen beeld

De resultaten van de foto van de leefomgeving zijn samengevat weergegeven in het rad van de leefomgeving Stadskanaal (zie Figuur 5.1). De volledige foto van de leefomgeving is opgenomen in bijlage 1. In dit rad zijn per beoordelingsaspect de kwaliteitsniveaus aangegeven door de positie van de lijn in het groen, oranje of rood. De kwaliteitsniveaus zijn toegekend op grond van de schaallatten, zoals die in navolgende hoofdstukken bij de beoordelingsaspecten zijn opgenomen. De witte lijn geeft de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie weer en de witte stippellijn de verwachte kwaliteitsniveaus op basis van de autonome ontwikkeling tot 2040. Het verschil tussen de autonome ontwikkeling en de huidige situatie geeft weer in hoeverre er sprake is van een negatieve of positieve trend als gevolg van het huidige beleid voor de verschillende beoordelingsaspecten.

Huidige situatie
De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Stadskanaal laat een wisselend beeld zien voor de thema's natuur, veiligheid, omgeving en klimaat. Zo gaat het binnen het thema natuur goed met het *Natuurnetwerk Nederland*. Met *biodiversiteit* gaat het minder goed en het gaat niet goed met *Natura 2000-gebieden* door stikstofdepositie. Binnen het thema veiligheid staat het er goed voor met de *verkeersveiligheid*. Er zijn meer problemen op het gebied van *externe veiligheid* door brandaandachtsgebieden en de *sociale veiligheid* staat er niet goed voor. Binnen het thema omgeving is er weinig sprake van *geurhinder* en *lichthinder*. *Geluidhinder*, met name de beleving van geluidhinder, komt vaker voor. Op sommige locaties is er sprake van een overschrijding van de WHO-advieswaarden voor fijnstof en stikstofdioxide (*luchtkwaliteit*). Binnen het thema klimaat is er weinig last van *hittestress* en *droogte*. *Wateroverlast door hemelwater* is op sommige plekken wel een probleem.

De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Stadskanaal laat een slechter beeld zien voor de thema's wonen, economie, duurzaamheid, mobiliteit, bodem en water, recreatie en gezondheid en welzijn. Binnen het thema wonen gaat het niet heel goed met *woningaanbod en -behoefte*. Binnen het thema economie gaat het niet heel goed met de *werkgelegenheid* en gaat het slecht met *werklocaties en bedrijventerreinen*. Binnen deze thema's geldt dat vraag en aanbod niet goed op elkaar zijn afgestemd. Binnen het thema duurzaamheid gaat het niet heel goed met *duurzame energieopwekking en energiebesparing*. Er wordt genoeg duurzame energie opgewekt om de doelen van de Europese Unie te halen, maar er is te weinig capaciteit op het elektriciteitsnetwerk. Het gaat slecht met *grondstoffen en circulariteit* en *duurzame woningen*. Inwoners hebben relatief veel afval en er wordt minder afval gescheiden. Relatief weinig woningen hebben een groen energielabel.

Binnen het thema mobiliteit gaat het niet heel goed met de *bereikbaarheid en doorstroming* en gaat het slecht met het *openbaar vervoer*, *het fiets- en wandelnetwerk* en *duurzame en slimme mobiliteit*. Op dit moment is er geen treinstation aanwezig in de gemeente en ontbreken delen in het fietsnetwerk.

Binnen het thema bodem en water gaat het slecht met het *grondwater* en het *oppervlaktewater*. De KRW-doelen worden niet gehaald. Binnen het thema gezondheid en welzijn gaat het niet heel goed met de *gezonde leefomgeving* en de *maatschappelijke basisvoorzieningen*. Het gaat slecht met de *gezonde leefstijl* en de *maatschappelijke deelname*. Binnen het thema recreatie gaat het niet heel goed met *vrijetijdseconomie en toerisme*.

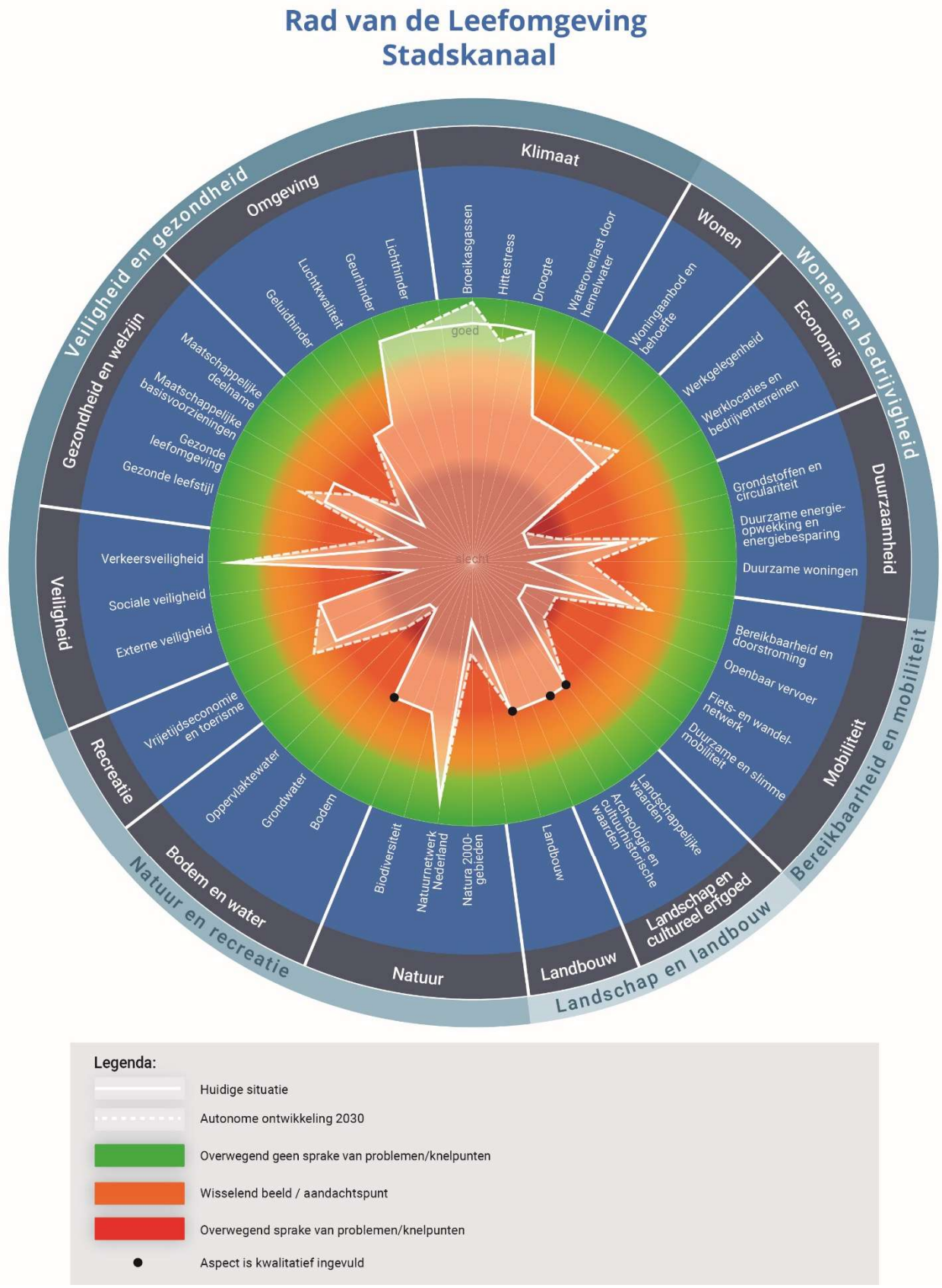

Figuur 5.1: Rad van de leefomgeving in de huidige situatie en de autonomie ontwikkelingen voor de gemeente Stadskanaal

Autonome ontwikkeling 2040
Op grond van het gevoerde beleid en trends wordt voor het merendeel van de beoordeelde aspecten een vergelijkbaarniveau dan wel een verbetering van het kwaliteitsniveau ten opzichte van de huidige situatie verwacht. Enerzijds omdat vanuit de gemeente maatregelen worden getroffen op gebied van beleidsuitvoering, anderzijds omdat vanuit provinciale of landelijke programma's gewerkt wordt aan een verbetering van het betreffende aspect.

De autonome ontwikkeling in Stadskanaal laat wisselende trends zien in de kwaliteit van de leefomgeving. Bij *werklocaties en bedrijventerreinen*, *grondwater* en *sociale veiligheid* is ook in 2040 nog sprake van een tekortschietend kwaliteitsniveau, naar verwachting op hetzelfde niveau of verslechterend ten opzichte van de huidige situatie (kwaliteitsniveau 'rood'). Voor de aspecten *grondstoffen en circulariteit*, *openbaar vervoer*, *fiets- en wandelnetwerk*, *duurzame en slimme mobiliteit*, *Natura 2000-gebieden*, *oppervlaktewater*, *gezonde leefstijl* en *maatschappelijke deelname* zijn positieve autonome trends te verwachten, maar niet voldoende om 'uit het rood' te komen. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij bovengenoemde aspecten belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie.

Het aspect *maatschappelijke basisvoorzieningen* is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje' maar laten autonoom een verslechterende trend zien. Ook voor deze aspecten liggen belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie.

Daarentegen is het aspect duurzame woningen in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', maar is de verwachting dat deze autonoom verbeteren naar kwaliteitsniveau 'oranje'. De aspecten *woningaanbod en -behoefte*, *biodiversiteit*, *externe veiligheid*, *geluidhinder*, *luchtkwaliteit* en *wateroverlast door hemelwater* zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', maar laten autonoom geen verandering zien.

De aspecten *werkgelegenheid*, *duurzame energieopwekking en energiebesparing*, *bereikbaarheid en doorstroming*, *vrijetijdseconomie en toerisme* en *gezonde leefomgeving* zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje' en laten autonoom een verbetering binnen 'oranje' zien.

Tenslotte scoren de aspecten *Natuurnetwerk Nederland*, *verkeersveiligheid*, *geurhinder*, *lichthinder*, *broeikasgassen* en *droogte* in de huidige situatie groen en laten deze aspecten autonoom een gelijkblijvende of verbeterende trend zien binnen 'groen'. Het aspect *hittestress* scoort in de huidige situatie groen, maar laat een verslechtende trend zien binnen 'groen'.

5.2 Belangrijke aandachtspunten

De beoordelingsaspecten die in de huidige situatie en autonome ontwikkeling beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en 'oranje met verslechterende trend' zijn aangemerkt als respectievelijk knelpunt en aandachtspunt. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij deze aspecten belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie. De omgevingsvisie geeft namelijk richting aan de beleidsuitvoering en daarmee de aanpak van eventuele knelpunten en/of aandachtspunten. Deze knelpunten en aandachtspunten zijn daarom in deze paragraaf toegelicht.

Knelpunten
Knelpunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en autonoom in het 'rood' blijven.

- **Werklocaties en bedrijventerreinen**
  In de regio Oost-Groningen sprake is van een kwantitatief overschot en een kwalitatief tekort aan. Er is ruimte beschikbaar, maar er is vooral vraag naar kleinschalig lokale bedrijventerreinen. Op Bedrijvenpark Stadskanaal is 4,1 hectare nog uitgeefbaar en wordt circa 16 hectare gebruikt als zonneweide. De gemeente Stadskanaal heeft geen actief beleid op het aantrekken en realiseren van meerdere typen werklocaties in de gemeente.
- **Grondstoffen en circulariteit**
  In de gemeente Stadskanaal ligt het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner hoger dan het provinciaal gemiddelde en het scheidingspercentage lager. De gemeente voldoet daarmee ook niet aan de doelen die hiervoor gesteld zijn. Wel heeft de gemeente beleid om afval af te laten nemen, waardoor er een positieve autonome ontwikkeling te zien is.
- **Openbaar vervoer**
  Omdat de gemeente Stadskanaal geen station heeft, is de gemiddelde afstand tot een treinstation in de gemeente groter dan het landelijk gemiddelde. Ook de ontsluitingskwaliteit (PTAL) van de gemeente is slechter dan het landelijk gemiddelde. Er zijn wel concrete plannen voor een eigen treinstation in Stadskanaal, als onderdeel van de Nedersaksenlijn. Deze ontwikkeling zorgt voor een afname van de afstand tot een treinstation in de kern Stadskanaal, maar voor de inwoners van andere dorpen blijft de ontsluitingskwaliteit relatief laag.
- **Fiets- en wandelnetwerk**
  Uit het onderzoek van de Fietsersbond komt dat de gemeente Stadskanaal op bijna alle indicatoren slechter scoort dan het landelijk gemiddelde. Ook ontbreken er schakels in het fietsnetwerk. De gemeente heeft wel beleid op het gebied van fietsers, maar niet op het gebied van wandelaars.
- **Duurzame en slimme mobiliteit**
  Het aantal elektrische auto's in de gemeente Stadskanaal blijft procentueel achter op het provinciale gemiddelde. Ook het aantal (semi-)publieke laadpunten is blijft achter. Als wordt gekeken naar de manier van verplaatsing blijkt dat in de gemeente Stadskanaal minder vaak wordt gekozen voor duurzame manier van transport dan het provinciale gemiddelde. De gemeente heeft wel beleid om duurzame mobiliteit meer te stimuleren.
- **Natura 2000-gebieden**
  In de gemeente Stadskanaal liggen geen Natura 2000-gebieden, maar er zijn twee gebieden net buiten de gemeentegrens. Activiteiten in de gemeente kunnen daardoor invloed kunnen hebben op deze gebieden. Het gaat om de Natura 2000-gebieden Lieftinghsbroek en Drouwenerzand. Voor beide gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich in een gunstige staat van instandhouding bevindt en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof. Er is beleid om de staat van instandhouding van de gebieden te verbeteren, maar het is onzeker wat er gaat gebeuren met de stikstofdepositie. De gemeente is niet verantwoordelijk voor de Natura 2000-gebieden maar kan wel keuzes maken die een positieve of negatieve invloed hebben op deze gebieden.
- **Grondwater**
  De kwaliteit van het grondwater is slecht in de gemeente Stadskanaal. Er is bijna overal sprake van kwel. De gemiddelde grondwaterstand is in een deel van het bebouwde gebied gunstig, maar is op sommige plekken ook te hoog. Als gevolg van klimaatverandering zal er meer extreme neerslag vallen gedurende de winters en kan er een groter watertekort ontstaan gedurende droge en warme zomers. Dit heeft een negatieve doorwerking op de grondwaterstanden in Stadskanaal. Het beleid van de gemeente is met name gericht op communicatie.

- **Oppervlaktewater**
  De gemeente Stadskanaal heeft drie KRW-waterlichamen: kanalensysteem Kanalen Hunze-Veenkoloniën, kanalensysteem Westerwolde en Mussel Aa/ Pagediep. Voor de drie waterlichamen geldt dat de chemische toestand niet voldoet en de ecologische toestand matig is. Het waterschap werkt hard om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren en de waterkwaliteit moet uiterlijk in 2027 aan de KRW-doelstelling voldoen. Klimaatverandering kan een grote negatieve invloed op de kwaliteit van het oppervlaktewater hebben.
- **Sociale veiligheid**
  Sociale veiligheid bestaat uit onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie en vermijdingsgedrag. De sociale veiligheid in de gemeente Stadkanaal is sinds 2014 minder hard gedaald dan in gemiddeld in de provincie en in weinig stedelijke gemeenten. Vermijdingsgedrag is zelfs toegenomen. De gemeente Stadskanaal heeft wel beleid op het gebied van sociale veiligheid, maar het is onduidelijk wat dit gaat doen voor onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie en vermijdingsgedrag.
- **Gezonde leefstijl**
  In de gemeente Stadskanaal ligt de ervaren gezondheid lager dan gemiddeld in de GGD-regio Groningen. Ook zijn er meer mensen met één of meer langdurige aandoeningen en meer mensen met een langdurige ziekte. De gemeente Stadskanaal heeft lokaal beleid heeft om de gezondheid van haar inwoners te verbeteren.
- **Maatschappelijke deelname**
  In de gemeente Stadskanaal zijn er minder mensen lid van een (sport)vereniging of -club dan gemiddeld in de provincie. Gemiddeld meer mensen geven mantelzorg en meer jeugdigen zitten in de jeugdhulp. Vanuit de gemeente is er wel veel aandacht voor maatschappelijke deelname.

Aandachtspunten
Aandachtspunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en autonoom verbeteren naar ‘oranje’ of in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘oranje’ en autonoom verslechteren binnen ‘oranje’ of naar ‘rood’.

- **Duurzame woningen**
  Het percentage woningen met een groen energielabel (C of hoger) ligt in de gemeente Stadskanaal lager dan het provinciale gemiddelde. Ook het percentage woningen met zonnepanelen ligt lager dan het provinciaal gemiddelde. De gemeente Stadskanaal treft concrete maatregelen om toename van het percentage woningen met een groen energielabel te realiseren. Daarom gaat het kwaliteitsniveau van ‘rood’ naar ‘oranje’.
- **Maatschappelijke basisvoorzieningen**
  In de gemeente Stadskanaal ligt de gemiddelde afstand tot een groot deel de voorzieningen boven het provinciale gemiddelde. Het gaat met name om onderwijs- en horecavoorzieningen. Voor een deel van de voorzieningen gericht op de gezondheid en welzijn ligt de gemiddelde afstand juist weer lager dan het provinciale gemiddelde. Door vergrijzing en veranderende behoeften in voorzieningen zal de afstand tot voorzieningen in de toekomst toenemen. De gemeente Stadskanaal heeft geen beleid dat in gaat op voorzieningen.

6 Wat is de ontwerp-omgevingsvisie?

In dit hoofdstuk worden beschreven hoe de ontwerp-omgevingsvisie er uit ziet. De ontwerp-omgevingsvisie is mede tot stand gekomen door een (tussentijdse) effectbeoordeling die in het kader van de mer-procedure is gedaan van een concept-omgevingsvisie. Wat er met de resultaten van deze effectbeoordeling is gedaan is beschreven in paragraaf 6.1.

Het MER is een bijlage bij de ontwerp-omgevingsvisie. Hierin staat de oorspronkelijke tekst waaruit de beleidsuitspraken zijn gehaald. Ook is er een kaart gemaakt met daarin de ontwikkelingen op specifieke locaties in de gemeente.

6.1 Relatie tot concept-omgevingsvisie

Voordat een effectbeoordeling is gedaan op de ontwerp-omgevingsvisie, is een effectbeoordeling gedaan op de concept-omgevingsvisie. De notitie die hierover geschreven is, is te vinden in bijlage 3. De belangrijkste adviezen uit de effectbeoordeling van de concept-omgevingsvisie zijn:

- Op het gebied van de beoordelingsaspecten:
    - De beoordelingsaspecten die wel een knelpunt zijn, maar waar geen kansen of risico's voor worden gezien in de concept-omgevingsvisie zijn: *werklocaties en bedrijventerreinen, grondstoffen en circulariteit, fiets- en wandelnetwerk, sociale veiligheid* en *gezonde leefstijl*. Deze beoordelingsaspecten hebben wel een relatie met een beleidsuitspraak, maar *werklocaties en bedrijventerreinen, grondstoffen en circulariteit* en *fiets- en wandelnetwerk* worden niet benoemd in de betreffende beleidsuitspraak en voor *sociale veiligheid* en *gezonde leefstijl* is er geen (indirect) effect. Deze knelpunten worden daarom waarschijnlijk niet verholpen met het beleid uit de concept-omgevingsvisie.
    - Voor de volgende knelpunten zijn er niet genoeg kansen, waardoor de beoordelingsaspecten naar verwachting een knelpunt blijven: *openbaar vervoer, duurzame en slimme mobiliteit* en *oppervlaktewater*.
    - Ook voor de beoordelingsaspecten die een aandachtspunt zijn, *duurzame woningen* en *maatschappelijke basisvoorzieningen*, zijn er niet genoeg kansen om de aandachtspunten op te lossen.
- Op het gebied van de beleidsuitspraken:
    - Voor de beleidsuitspraak wonen zijn er naast kansen ook een hoop risico's. De gemeente Stadskanaal zou beleid kunnen toevoegen aan deze beleidsuitspraak om deze risico's te verminderen, zoals het autoluw(er) maken van de nieuwe woonwijk of het stimuleren van deelmobiliteit en elektrische auto's waar woningen worden gerealiseerd.
    - Voor de beleidsuitspraak natuur zijn er voornamelijk kansen, maar er ook risico's. Om dit te compenseren zou de gemeente Stadskanaal in de ontwerp-omgevingsvisie kunnen inzetten op bijvoorbeeld natuurinclusieve landbouw.
    - Daarnaast zijn er twee beleidsuitspraken waar geen kansen of risico's voor zijn, namelijk circulariteit en veiligheid. De gemeente Stadskanaal zou deze beleidsuitspraken verder kunnen uitwerken, zodat deze wel beoordeeld kunnen worden.
- Op het gebied van visie en ambities[4]:
    - Voor de ambitie sociale cohesie zijn er enkel kansen, maar de kansen zijn klein. De gemeente Stadskanaal zou kunnen zorgen voor meer kansen door bijvoorbeeld sporten toegankelijker maken voor inwoners of vrijwilligerswerk makkelijker maken.
    - Voor de ambities leefomgeving en klimaat zijn er iets meer kansen dan risico's, maar naar verwachting niet genoeg om de ambities te halen. De gemeente Stadskanaal zou kunnen

[4] *De indeling van de ambities is anders dan in het OER. Wat de gemeente wil bereiken in 2040 is niet veranderd.*

inzetten op het verbeteren van de sociale veiligheid of het creëren van een gezonde leefomgeving.

- Voor de ambitie klimaat zijn er kansen en risico's voor het beoordelingsaspect broeikasgassen. De gemeente Stadskanaal zou beleid op het gebied van duurzame energieopwekking en energiebesparing kunnen toevoegen aan de ontwerp-omgevingsvisie.
- Voor de ambitie landbouw zijn er iets meer risico's dan kansen. De gemeente Stadskanaal zou beleid toe kunnen voegen die er verder voor zorgt dat de landbouw in de gemeente verduurzaamd.
- Voor de ambitie cultuurhistorie zijn er enkel risico's. De gemeente Stadskanaal zou beleid kunnen toevoegen die de cultuurhistorie in de gemeente beter beleefbaar maakt.
- Voor de ambities landschap, gezondheid en circulariteit zijn er geen kansen en ambities. De gemeente Stadskanaal zou kunnen kijken hoe het open Veenkoloniale landschap en het kleinschalige landschap op de zandgronden beter zichtbaar en beleefbaar kan worden gemaakt, zoals beschreven in de ambitie.
- De ambitie gezondheid heeft alleen een relatie met het beoordelingsaspect gezonde leefstijl, maar de beleidsuitspraken laten geen kansen of risico's zien voor dit beoordelingsaspect. De gemeente Stadskanaal zou nog beleidsuitspraken kunnen toevoegen die zorgen voor een verbetering van de ervaren gezondheid.
- De ambitie circulariteit heeft alleen een relatie met het beoordelingsaspect *grondstoffen en circulariteit*, maar er zijn geen kansen of risico's. De gemeente Stadskanaal kan de beleidsuitspraak circulariteit verder uitwerken of beleid toevoegen over het reduceren van de hoeveelheid huishoudelijk afval per inwoner en het verhogen van het scheidingspercentage, bijvoorbeeld door op te nemen dat de gemeente gaat voor het halen van de landelijke norm.
- Er zijn geen ambities die verbonden zijn met de beoordelingsaspecten die te maken hebben met economie, mobiliteit, bodem en water en recreatie. De gemeente Stadskanaal kan overwegen om deze nog toe te voegen aan de visie en ambities.

De resultaten van de effectbeoordeling van de concept-omgevingsvisie zijn gebruikt om de ontwerp-omgevingsvisie aan te scherpen. Wat er is veranderd is in de volgende paragrafen aangegeven. Uiteindelijk heeft dit alleen gezorgd dat er een kans is op een positief effect voor het beoordelingsaspect *grondstoffen en circulariteit*. Dit komt omdat er beleid voor het verwerken van afval is toegevoegd aan de beleidsuitspraak circulariteit.

6.2 Verbeelding van de ontwerp-omgevingsvisie

In Figuur 6.1 is de verbeelding van de ontwerp-omgevingsvisie te zien. Hierin staat op welke locaties welke ruimtelijke ontwikkelingen voorzien zijn. In de volgende paragraaf zijn de beleidsuitspraken die hieraan ten grondslag liggen uitgebreid beschreven.

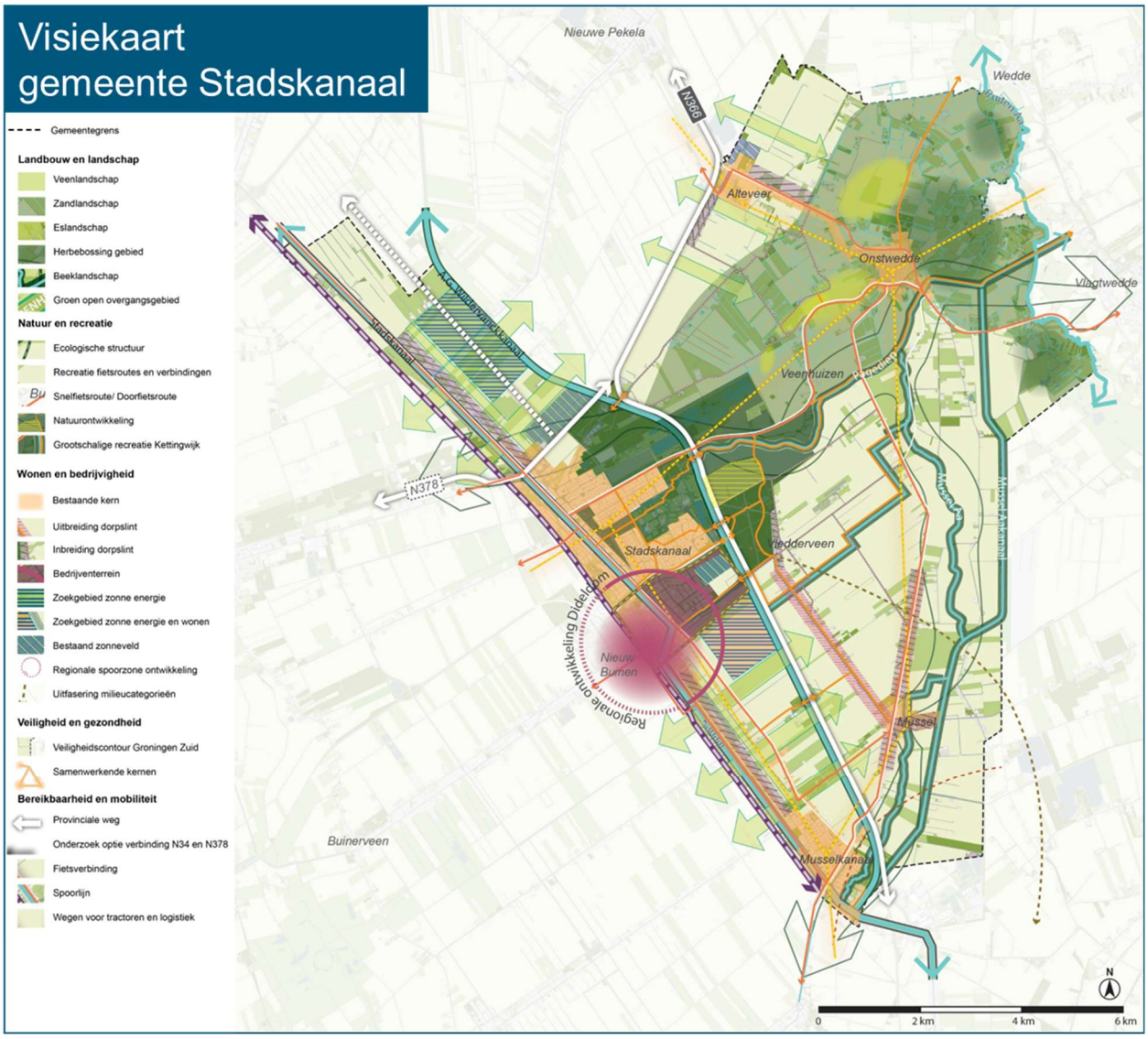

Figuur 6.1: Visiekaart van de ontwerp-omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal

6.3 Omschrijving van de ontwerp-omgevingsvisie

Op basis van het nieuwe beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie zijn beleidsuitspraken opgesteld. Deze zijn te zien in Tabel 6.1. In dikgedrukte letters is aangegeven wat veranderd is ten opzichte van de concept-omgevingsvisie.

Tabel 6.1: Beleidsuitspraken uit de ontwerp-omgevingsvisie

Thema	Beleidsuitspraak
Klimaat	Bij herstructurering, herinrichting en reconstructies van de openbare ruimte kijken we naar de opgaven die daar spelen rond klimaatadaptatie en nemen zo nodig maatregelen. We zetten hierbij in op kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte met groen en voldoende aandacht voor biodiversiteit, hittestress en wateropslag. Daarmee wordt de openbare ruimte klimaatadaptief ingericht waarbij meer water wordt opgevangen en vastgehouden in natte perioden en komen er meer schaduwplekken om hittestress te voorkomen. Op die manier zijn we steeds beter bestand tegen bijvoorbeeld intensievere regenbuien en perioden van extreme hitte en droogte als gevolg van de klimaatverandering. Vanuit de gemeente stimuleren we onze inwoners om hun tuinen klimaatadaptief in te richten met meer groen en minder verharding **door bijvoorbeeld informatievoorziening en het faciliteren van het ontharden van tuinen. Zo wordt regionaal gewerkt aan een subsidieregeling voor kleinschalige klimaatmaatregelen voor particulier bezit**.
Circulariteit	**In onze openbare ruimte** beheren we een groot areaal aan wegen, bruggen, speeltuinen, sportaccommodaties, gebouwen, openbare ruimte etc. Bij onderhoud, reconstructies en realisatie in ons areaal stimuleren we aannemers via de aanbestedingen om grondstoffen en producten te hergebruiken om zo bij te dragen aan het doel om in 2050 volledig circulair te zijn. **We volgen op het gebied van afval(scheiding) de landelijke ontwikkelingen voor de doelen en normen op dit thema. Dit is vraagt om grote veranderingen, zowel in de samenleving als binnen de gemeentelijke taakuitoefening.**
Wonen	Waar mogelijk stimuleren we onze inwoners en corporaties om hun woning levensloopbestendig te maken door een volwaardig woonprogramma op de begane grond te realiseren. Elke vijf jaar wordt het beleid uitgeschreven in **het woonprogramma**, waarin alle woningopgaven terugkomen. Hierbij kijken we ook naar kamerverhuur, tiny houses, woonwagenstandplaatsen, flexwonen, ligplaatsen voor woonschepen en de mogelijkheid om niet-wonen bestemmingen om te zetten in wonen. Zo kunnen we goed inspelen op de toenemende vraag naar flexibele en kleinere woningen en problematiek rondom bijvoorbeeld kamerverhuur. In Alteveer, Mussel en Onstwedde willen we de komende jaren vooral kleinschalige woningbouw realiseren passend naar de aard en karakter van het dorp en het gebied. Deze nieuwbouw staan we toe binnen de eerste vier treden van de woningbouwladder. Voor Stadskanaal en Musselkanaal is de woningbouwopgave groter. Om dit te realiseren kijken we naast inbreidingsmogelijkheden ook naar woningbouwlocaties in trede vijf, dus buiten bestaande kernen. Deze planmatige woningbouw voorzien we onder meer bij het Tweede Boerendiep, de omgeving Floralaan te Musselkanaal en rondom het toekomstige treinstation in Stadskanaal nabij Mercurius Businesspark. Gezien de centrale ligging van dit treinstation beperkt planmatige woningbouw zich niet enkel tot onze gemeentegrens en kijken we ook naar Nieuw-Buinen. Een nieuwe wijk moet passen bij de kernkwaliteiten van Stadskanaal en toekomstige locaties zullen hieraan getoetst worden. De inrichting van nieuwe wijken moet aansluiten op de structuur van wijken en sloten zoals kenmerkend is voor de Veenkoloniën. Als gemeente willen we sturing op de woningbouw als het gaat om type en prijsklasse en een thuis zijn voor diverse doelgroepen, van jong tot oud. Uit de participatie onder onze inwoners komt duidelijk naar voren dat zij zorgen hebben over het woningaanbod en de betaalbaarheid. Vraag en aanbod van woningen sluiten nu niet goed genoeg op elkaar aan, zowel qua type woningen als qua vraagprijzen. **In onze gemeente hebben we behoefte aan diverse woonzorgvoorzieningen voor mensen die niet zelfstandig kunnen wonen zoals psychisch kwetsbaren, inwoners met een verstandelijke beperking en zorgbehoevende ouderen. Er is behoefte aan (kleinschalige) woongroepen ook zijn er initiatieven vanuit proactieve senioren voor het ontwikkelen van** nieuwe woonvormen, zoals knarrenhofjes. Vanuit onder meer (alleenstaande) jongeren is vraag naar meer betaalbare éénpersoonswoningen, zoals tiny

Thema	Beleidsuitspraak
	houses. Bij invulling van de woningbouwopgave kiezen we dus nadrukkelijk voor verschillende woonvormen.
Voorzieningen	Inwoners waarderen het hoge voorzieningenniveau in onze gemeente. Als gemeente gaan we voor kwalitatief goede en toekomstbestendige voorzieningen, passend bij de omvang van kern of wijk. **Een groei van het aantal woningen en inwoners kan daarnaast bijdragen aan een toename of tenminste de toekomstbestendigheid van de voorzieningen in kernen. Per kern streven we naar het behoud van** de volgende basisvoorzieningen: • Alteveer: Basisonderwijs, sportvoorzieningen, OV-verbinding, ontmoetingslocatie • Mussel: Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, OV-verbinding, sportvoorzieningen, ontmoetingslocatie • Musselkanaal: Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende speciaalzaken, gezondheidscentra, OV-verbindingen, sportvoorzieningen • Onstwedde: Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, gezondheidscentrum, culturele voorzieningen, OV-verbinding, sportvoorzieningen • Stadskanaal: Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende speciaalzaken, culturele voorzieningen, horeca en amusement, gezondheidscentra, ziekenhuis, OV-verbindingen, sportvoorzieningen Waar dit nog niet het geval is willen we de aanwezige eerstelijns zorg (huisarts, apotheek, wijkverpleging, paramedici en eventueel sociale domein) concentreren in gezondheidscentra op locaties die centraal gelegen zijn en goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. Zo is alle zorg voor inwoners onder één dak en is de afstemming tussen zorgverleners beter. Wij willen een inclusieve en toegankelijke gemeente zijn waarbij voorzieningen en de openbare ruimte toegankelijk en veilig zijn voor iedereen ook als er sprake is van fysieke en/of mentale beperkingen. Hiermee zorgen we voor volwaardige deelname van alle inwoners. We zetten ervaringsdeskundigheid in om eventuele knelpunten te ontdekken en zo nodig aan te pakken. Veel inwoners en bezoekers genieten van evenementen en festivals die worden georganiseerd in de gemeente. We willen initiatiefnemers de ruimte blijven bieden om dit te organiseren. Echter, festivals veroorzaken ook overlast aan omwonenden als het gaat om geluid, geur en verkeerstromen et cetera. Als gemeente willen wij de balans bewaken tussen het faciliteren van evenementen en festivals voor al onze inwoners enerzijds, en het reguleren ervan en het beperken van de overlast anderzijds. Dit betekent dat we inzetten op evenementen op locaties die daarvoor geschikt zijn. Hierbij houden we rekening met het de kernkwaliteiten van onze gemeente en het karakter van het gebied waar een evenement plaatsvindt. Toekomstig beleid over evenementen wordt nog opgesteld.
Economie	We zien een trend naar steeds grotere bedrijfshallen voor bijvoorbeeld transport- en distributiebedrijven. Dit staat op gespannen voet met de openheid van ons landschap. **Op Bedrijvenpark Stadskanaal en het Dideldomterrein is ruimte voor diverse soorten bedrijven. Mogelijk wordt zwaardere industrie hier op lange termijn uitgefaseerd. Vanwege de centrale ligging en de bestaande woningbouw in de directe omgeving is woningbouw hier een optie, wanneer de vraag naar nieuwe woningen hier aanleiding toe geeft.** Bestaande bedrijven worden dan bij uitbreiding gefaciliteerd op of nabij Bedrijvenpark Zuid-Groningen**, zodat de werkgelegenheid in de regio behouden blijft**. **Ook de vestiging van nieuwe bedrijven met een groot oppervlak en/of zwaardere industrie, agrofood en voedselverwerking worden bovenregionaal gefaciliteerd op Bedrijvenpark Zuid-Groningen.** Vanuit onze gemeente verruimen we de contouren voor mogelijke uitbreidingen van dit bedrijvenpark. In onze gemeente richten we ons voor de MKB en maakindustrie. **We laten geen (nieuwe) losse bedrijven toe in het buitengebied, tenzij het gaat om vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) en mits passend in het landschap. Op het Bedrijvenpark Stadskanaal en Dideldom liggen nu nog twee zonneparken van elk 16 hectare groot. Op termijn vervallen deze zonneparken, waardoor op deze percelen ruimte vrijkomt voor nieuwe bedrijven.**

Thema	Beleidsuitspraak
	Ladder bedrijvigheid: 1. Inbreiding in bestaande bedrijventerreinen; 2. Transformatie en revitalisering bedrijventerreinen; 3. Uitbreiding van bestaande of ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Aangezien geen structurele problemen ten aanzien van geurhinder zijn, stellen we hiervoor geen gemeentelijk beleid op maar volgen landelijke en provinciale wet- en regelgeving. Wel gaan we verkennen welke maatregelen kunnen worden genomen om de geurhinder bij de biovergister terug te dringen.
Mobiliteit	Het treinstation op het Mercurius Businesspark richten we in als een mobiliteitshub: een verkeersknooppunt waarbij de nadruk ligt op **een goede aansluiting tussen verschillende vervoersmodaliteiten**. Zo wordt de omgeving rondom het stationsgebied ingericht om snel en comfortabel over te stappen op bus, fiets, auto, taxi of andere duurzame (deel)mobiliteit. Op deze manier wordt Stadskanaal **een betere bereikbaarheid van de hele regio en profiteren alle omliggende kernen van de spoorlijn**.
Landbouw	Groei van de (intensieve) veehouderij op ons grondgebied vinden we maatschappelijk en landschappelijk niet wenselijk, vanwege het potentiële effect op milieu, gezondheid en ook natuurdoelen en woonfuncties. **De niet grondgebonden veehouderij kan niet uitbreiden in aantal dieren en stallen kunnen alleen worden vergroot met als doel het dierenwelzijn te verbeteren. Grondgebonden veehouderij kan alleen uitbreiden als dit aantoonbaar geen negatief effect heeft op de hiervoor genoemde thema's.** Op het gebied van mest is het streven om de opslag op eigen kavel te realiseren. Dat kan in de vorm van bijvoorbeeld een mestbassin, een mestsilo of mestplaten. Wanneer er op de eigen kavel geen ruimte is, kunnen we als gemeente afwijken van bestaande regelgeving. De opslag van mest op een veldkavel die niet aansluit op de eigen kavel, solitaire opslag genoemd, is op dit moment nog onwenselijk. We volgen hierbij de ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau. De teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid willen we tegengaan**, zoals bollen- en lelieteelt waar veel gewasbeschermingsmiddelen bij worden gebruikt. Daarom staan we als gemeente onder meer bollenteelt waar veel gewasbeschermingsmiddelen bij worden gebruikt niet toe. Dit wordt nader uitgewerkt in plannen en regels.** In het buitengebied en op het boerenerf staan we bedrijvigheid toe die past in het gebied, zoals agrarische bedrijven met eventuele boerderijwinkels of campings. Daarnaast willen we vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) en kavels die hun functies verloren hebben in het landelijk gebied passend herbestemmen. We willen op die manier voorkomen dat leegstaande panden, boerderijen en bijbehorende erven in verval raken en hun aantrekkelijkheid verliezen, verpauperen of dat er ondermijnende activiteiten plaatsvinden. Het kan bijvoorbeeld gaan om wonen of kleinschalige bedrijvigheid. Tot slot willen we verkennen of verruiming van woonzorglocaties en/of recreatie hier mogelijk is.
Natuur	In de Veenkoloniën ligt een opgave om 10% groenblauwe dooradering te realiseren. De groenblauwe dooradering zorgt voor meer verbinding van natuurgebieden en versterking van de biodiversiteit. Voor de realisatie van deze opgave wordt eerst gekeken naar de gronden van de overheden en pas daarna naar realisatie op landbouwgrond. We richten ons op het isoleren van woningen en andere gebouwen. Daarbij nemen we maatregelen om diersoorten te beschermen, zoals vleermuizen en gierzwaluwen. In samenwerking met de provincie stellen we soortenmanagementplan (SMP). Hiermee krijgen we inzicht in welke soorten waar zitten en welke maatregelen nodig zijn om deze soorten te beschermen. Vanuit het Pagedal loopt een groenstructuur door het stedelijk gebied van Stadskanaal tot aan het centrum. Deze "groene long" zorgt ervoor dat ook voor de inwoners die in het verstedelijkte gebied wonen openbaar groen altijd dichtbij is. De groene long houden we groen en daarin staan we geen uitbreiding van het bebouwd oppervlak toe.

Thema	Beleidsuitspraak
	Het is in de eerste plaatst een provinciale taak om verbindingszones Pagediep en Mussel Aa te realiseren. In ons ruimtelijke beleid houden we hier rekening mee zodat er geen extra knelpunten ontstaan voor het realiseren van de verbindingszones. Als het actueel wordt, dan denken we als partner mee over de inrichting van de gebieden.
Recreatie	We willen de mogelijkheden gaan verruimen voor het starten of uitbreiden van bijvoorbeeld bed & breakfast's, kleinere campings en hotels. Tegelijkertijd kiezen we ervoor om geen nieuwe grootschalige recreatie, zoals pretparken en bungalowparken, toe te laten buiten de bestaande planologische mogelijkheden voor grootschalige recreatie in de Kettingwijk[5]. **Daar staan we ook geen andere ruimtelijke bestemmingen toe.** Ons landelijk gebied is vooral geschikt voor kleinschalige recreatie en overnachting, dat sluit goed aan bij de kernkwaliteiten en waarvoor we de mogelijkheden willen verruimen. **Daarom willen we meer gaan samenwerken in en met de regio op onder meer het gebied van regiomarketing en willen als gemeente goede voorwaarden scheppen om samen met de markt het aantal overnachtingen en -locaties te vergroten. Dit geeft een goede impuls aan onze** horeca, recreatie, winkels en amusement. Winkels, horeca en amusement willen we clusteren, zodat er in de kernen een herkenbaar en levendig centrum is. **We willen meer ruimte bieden aan de ontwikkeling van Toeristische Overstappunten (TOP's): activiteiten en voorzieningen bij kruisingen tussen land en water langs (vaar)wegen, bruggen en sluizen.**
Veiligheid	In ons ruimtelijk beleid houden we rekening met de aandachtsgebieden en gaan zorgvuldig om met eventueel nieuwe (kwetsbare) functies binnen de veiligheidscontouren. **Als gemeente willen we geen opslag of verwerking van kernafval binnen onze gemeentegrenzen.**

[5] *Dit is onderdeel van het Crisis- en herstelwetbestemmingsplan van de gemeente Stadskanaal. Hier is een MER voor uitgevoerd.*

7 Wat zijn de gevolgen van de ontwerp-omgevingsvisie?

7.1 Belangrijkste effecten

Overall beeld per beoordelingsaspect

De beleidsuitspraken hebben effect op de beoordelingsaspecten. Er kunnen kansen of risico's zijn. Als wordt gekeken naar de beleidsuitspraken in de ontwerp-omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal, zijn er veel beoordelingsaspecten die geen effecten ondervinden van de beleidsuitspraken. Het gaat om de volgende beoordelingsaspecten:

- Werkgelegenheid
- Werklocaties en bedrijventerreinen
- Fiets- en wandelnetwerk
- Externe veiligheid
- Sociale veiligheid
- Gezonde leefstijl
- Gezonde leefomgeving
- Geurhinder
- Lichthinder

De beleidsuitspraken in de ontwerp-omgevingsvisie hebben geen effect op deze beoordelingsaspecten of de beleidsuitspraken zijn niet concreet genoeg om te beoordelen (zie Tabel 4.3).

Er zijn ook veel beoordelingsaspecten die alleen kansen ondervinden van de beleidsuitspraken. Het gaat om de volgende beoordelingsaspecten:

- Woningaanbod en -behoefte
- Grondstoffen en circulariteit
- Duurzame woningen
- Openbaar vervoer
- Duurzame en slimme mobiliteit
- Biodiversiteit
- Grondwater
- Oppervlaktewater
- Vrijetijdseconomie en toerisme
- Maatschappelijke basisvoorzieningen
- Maatschappelijke deelname
- Droogte
- Wateroverlast door hemelwater

In de ontwerp-omgevingsvisie wordt er ingezet op het uitbreiden van het aantal woningen en voorzieningen en het verbeteren van de toegankelijkheid van het *openbaar vervoer* en *duurzame en slimme mobiliteit*. Ook wordt de landbouw duurzamer gemaakt. Hierdoor ontstaan er ook indirecte kansen voor *grondwater* en *oppervlaktewater*.

Daarnaast zijn ook een beoordelingsaspecten waarbij er zowel kansen als risico's zijn, waarbij er meer kansen dan risico's zijn als gevolg van de beleidsuitspraken. Het gaat om de volgende beoordelingsaspecten:

- Natura 2000-gebieden
- Geluidhinder
- Broeikasgassen
- Hittestress

In de ontwerp-omgevingsvisie wordt er ingezet op het verbeteren van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, waardoor het aantal voertuigbewegingen per auto kan afnemen. Daarnaast wordt ook ingezet op het verplaatsen van zware bedrijvigheid naar Bedrijvenpark Zuid-Groningen. Hierdoor ontstaan er indirecte kansen voor *Natura 2000-gebieden*, *geluidhinder* en *broeikasgassen*. Daar staat wel tegenover dat de ontwerp-omgevingsvisie ook inzet op het uitbreiden van het aantal woningen, wat kan leiden tot meer voertuigbewegingen en dus risico's op deze beoordelingsaspecten.

Als laatste zijn ook een beoordelingsaspecten die evenveel kansen als risico's ondervinden van de beleidsuitspraken. Het gaat om de volgende beoordelingsaspecten:

- Bereikbaarheid en doorstroming
- Natuurnetwerk Nederland
- Verkeersveiligheid
- Luchtkwaliteit

Zoals hierboven beschreven zijn er zowel beleidsuitspraken die zorgen voor een mogelijke afname van het aantal voertuigbewegingen als voor een mogelijke toename van het aantal voertuigbewegingen. Dit heeft indirect zowel kansen als risico's voor bovenstaande beoordelingsaspecten.

Er is een beoordelingsaspect dat niet terugkomt in de beleidsuitspraken en waar dus geen effecten op zijn, het gaat om het beoordelingsaspect *duurzame energieopwekking en energiebesparing*.

Rad van de leefomgeving

In Figuur 7.1 staat het rad van de leefomgeving met daarin de effecten in de autonome situatie, zoals bepaald in de foto van de leefomgeving, en van de ontwerp-omgevingsvisie. Het rad visualiseert wat hierboven is besproken en laat de effecten zien van de ontwerp-omgevingsvisie in vergelijking met de autonome situatie. De knel- en aandachtspunten zoals vastgesteld in de foto van de leefomgeving worden besproken in paragraaf 7.3.

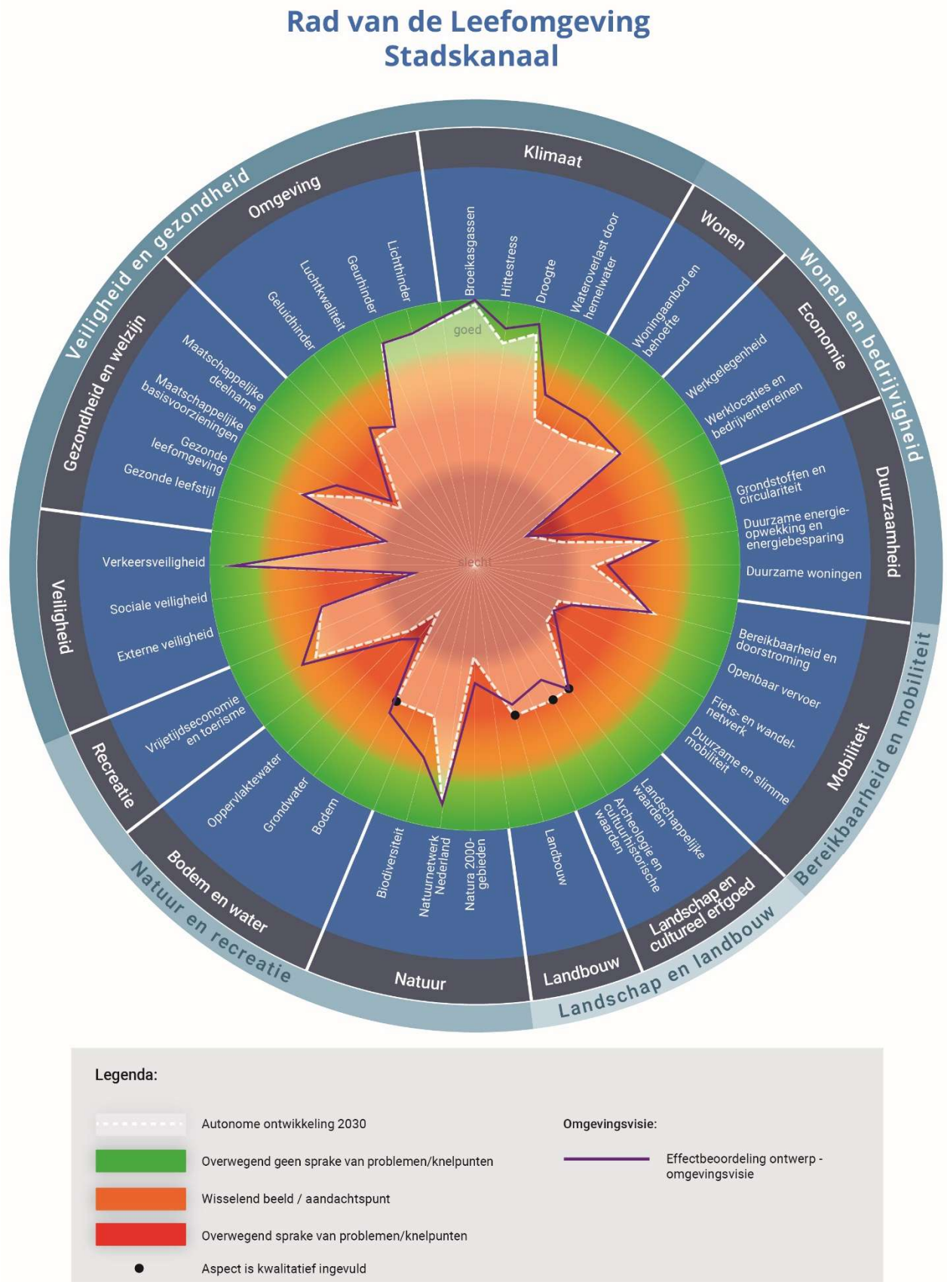

Figuur 7.1: Rad van de leefomgeving inclusief effect ontwerp-omgevingsvisie voor de gemeente Stadskanaal

Overall beeld per beleidsuitspraak
Voor één beleidsuitspraak in de ontwerp-omgevingsvisie zijn er geen kansen of risico's. Het gaat om het thema's veiligheid. Voor dit thema is de beleidsuitspraak niet concreet genoeg om het te beoordelen (zie Tabel 4.3).

Er zijn veel beleidsuitspraken die alleen kansen laten zien. Het gaat om de volgende thema's:

- Klimaat: Er zijn kansen voor de beoordelingsaspecten *biodiversiteit*, *grondwater*, *hittestress*, *droogte* en *wateroverlast door hemelwater*. De ontwerp-omgevingsvisie zet in op het klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte en het vasthouden van water in de bodem.
- Circulariteit: Er zijn kansen voor het beoordelingsaspect *grondstoffen en circulariteit*. De ontwerp-omgevingsvisie zet in op het verbeteren van het afvalbeleid.
- Voorzieningen: Er zijn kansen voor de beoordelingsaspecten *openbaar vervoer*, *maatschappelijke basisvoorzieningen* en *maatschappelijke deelname*. De ontwerp-omgevingsvisie zet in op het verbeteren van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer en er wordt gekeken naar het voorzieningenniveau van de kernen.
- Economie: Er zijn kansen voor het beoordelingsaspect *geluidhinder*, omdat de ontwerp-omgevingsvisie inzet op het verplaatsen van zware bedrijvigheid naar Bedrijvenpark Zuid-Groningen.
- Mobiliteit: Er zijn kansen voor de beoordelingsaspecten *bereikbaarheid en doorstroming*, *duurzame en slimme mobiliteit*, *Natura 2000-gebieden*, *verkeersveiligheid*, *geluidhinder*, *luchtkwaliteit* en *broeikasgassen*. De ontwerp-omgevingsvisie zet in het realiseren van een mobiliteitshub bij het nieuwe station, waardoor het aantal vervoersbewegingen naar beneden gaat.
- Landbouw: Er zijn kansen voor de beoordelingsaspecten *landbouw*, *Natura 2000-gebieden*, *biodiversiteit*, *bodem*, *grondwater* en *oppervlaktewater*. De ontwerp-omgevingsvisie zet in op het verduurzamen van de landbouw, het reguleren van de mestopslag en het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
- Recreatie: Er zijn kansen voor de beoordelingsaspecten *vrijetijdseconomie en toerisme* en *maatschappelijke voorzieningen*. De ontwerp-omgevingsvisie zet in op het toestaan van kleinschalige recreatie en het vergroten van het aanbod van horeca, recreatie, winkels en amusement.

Er is één beleidsuitspraak waar er meer kansen dan risico's zijn, namelijk voor het thema natuur. De beleidsuitspraak heeft kansen voor de beoordelingsaspecten *Natura 2000-gebieden*, *Natuurnetwerk Nederland*, *biodiversiteit*, *broeikasgassen*, *hittestress* en *wateroverlast door hemelwater*. Daartegenover staat dat er een risico is voor de beoordelingsaspecten *landbouw* en *archeologie en cultuurhistorische waarden*, omdat er een risico is dat het areaal van landbouw wordt omgezet naar natuur en er verstoring kan plaats vinden van gebieden met een hoge archeologische waarde.

Er is één beleidsuitspraak waar er meer risico's dan kansen zijn, namelijk voor het thema wonen. Dit komt omdat er relatief veel woningen worden bijgebouwd in de ontwerp-omgevingsvisie. Dit heeft kansen voor het beoordelingsaspect *woningaanbod en -behoefte*. Hier staat tegenover dat er ook risico's ontstaan, omdat het aantal inwoners toeneemt. Hierdoor kan het aantal verkeersbewegingen toenemen, wat indirect kan zorgen voor risico's voor beoordelingsaspecten *bereikbaarheid en doorstroming*, *Natura 2000-gebieden*, *Natuurnetwerk Nederland*, *verkeersveiligheid*, *geluidhinder*, *luchtkwaliteit*, *broeikasgassen* en *hittestress*. Ook geldt, met dezelfde reden als bij het thema natuur, dat er risico's zijn voor de beoordelingsaspecten *landbouw* en *archeologie en cultuurhistorische waarden*.

7.2 Kwalitatieve aspecten

De beoordelingsaspecten landschappelijke waarden, archeologie en cultuurhistorische waarden, landbouw en bodem zijn in de foto van de leefomgeving kwalitatief ingevuld. Voor deze beoordelingsaspecten was onvoldoende specifieke gemeentelijke informatie beschikbaar. Aan deze thema's is daarom geen kwaliteitsniveau toegekend in de foto van de leefomgeving. In de beoordeling van de ontwerp-omgevingsvisie zijn deze kwalitatieve aspecten wel beoordeeld op kansen en risico's. Omdat deze effecten niet te vergelijken zijn met een kwaliteitsniveau uit de foto van de leefomgeving, is hieronder een kwalitatieve beschrijving gegeven van de verwachte ontwikkelingen van deze kwalitatieve aspecten als gevolg van het nieuwe beleid in de ontwerp-omgevingsvisie. Dit is gedaan per beoordelingsaspect.

- **Landschappelijke waarden**
  Voor het beoordelingsaspect landschappelijke waarden is in de foto van de leefomgeving gekeken naar het Veenkoloniale landschap en het gebied Westerwolde. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's wonen en natuur. Beide thema's zorgen niet voor kansen of risico's. Voor het thema wonen is dat omdat de realisering van de uitbreiding van Stadskanaal zoveel mogelijk aansluit bij de structuur van de Veenkoloniën, waardoor dit beter beleefbaar wordt, daarentegen wordt het landschap wordt niet versterkt. Voor het thema natuur worden groenstructuren aangelegd, maar dit zorgt niet voor versterking of karakterisering van het landschap.
- **Archeologie en cultuurhistorische waarden**
  Voor het beoordelingsaspect archeologie en cultuurhistorische waarden is in de foto van de leefomgeving gekeken naar de archeologische en cultuurhistorische waarden binnen de gemeente. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's wonen en natuur. Beide thema's zorgen voor risico's, doordat woningen en de ontwikkeling van de groenblauwe dooradering kunnen komen in gebieden met een hoge archeologische waarde.
- **Landbouw**
  Voor het beoordelingsaspect landbouw is in de foto van de leefomgeving gekeken naar het aantal agrarische bedrijven in de gemeente. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's wonen, landbouw en natuur. De thema's wonen en natuur zorgen voor risico's, doordat de realisatie van woningen en de ontwikkeling van de groenblauwe dooradering kunnen komen op grond die nu wordt gebruikt voor landbouw. Het thema landbouw zorgt voor kansen. Er komt geen areaal voor landbouw bij, maar het beleid is gericht op duurzaamheid van de landbouw en op gewasbescherming en volksgezondheid.
- **Bodem**
  Voor het beoordelingsaspect bodem is in de foto van de leefomgeving gekeken naar bodemtypen en bodemdaling. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's klimaat, landbouw en natuur. De thema's klimaat en natuur zorgen niet voor kansen of risico's. Het thema landbouw zorgt voor kansen door vermindering in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ook zijn er mogelijk minder risico's door meer regulering van mestopslag.

7.3 Ontwikkeling knel- en aandachtspunten ten opzichte van de referentiesituatie

Ontwikkeling bestaande knel- en aandachtspunten

Deze paragraaf beschrijft de ontwikkeling van de bestaande knel- en aandachtspunten. Eerst is beschreven welk kwaliteitsniveau in de foto van de leefomgeving is toegekend aan het beoordelingsaspect. Vervolgens worden de gevolgen van de ontwerp-omgevingsvisie beschreven. Tenslotte is beschreven of de verwachting is dat de ontwerp-omgevingsvisie bijdraagt aan het (gedeeltelijk) oplossen van de knel- of aandachtspunten.

De volgende knelpunten zijn in de foto van de leefomgeving benoemd:

- **Werklocaties en bedrijventerreinen**
  Het beoordelingsaspect werklocaties en bedrijventerreinen is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een gelijkblijvende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema economie. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie laat geen kansen of risico's zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- **Grondstoffen en circulariteit**
  Het beoordelingsaspect grondstoffen en circulariteit is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema circulariteit. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie laat kansen zien, omdat er wordt ingezet op het afvalbeleid. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- **Openbaar vervoer**
  Het beoordelingsaspect openbaar vervoer is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's voorzieningen en mobiliteit. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op het thema mobiliteit laat geen kansen of risico's zien. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op het thema voorzieningen laat kansen zien, omdat er wordt gezorgd voor een ov-verbinding in alle kernen. Per saldo is er een minimale kans te zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- **Fiets- en wandelnetwerk**
  Het beoordelingsaspect fiets- en wandelnetwerk is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema mobiliteit. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie laat geen kansen of risico's zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- **Duurzame en slimme mobiliteit**
  Het beoordelingsaspect duurzame en slimme mobiliteit is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema mobiliteit. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op het thema mobiliteit laat kansen zien, omdat er wordt ingezet op deelvervoer bij de nieuwe mobiliteitshub bij het station. Per saldo is er een minimale kans te zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- **Natura 2000-gebieden**
  Het beoordelingsaspect Natura 2000-gebieden is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's wonen, economie, mobiliteit, landbouw en natuur. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op het thema economie laat geen kansen of risico's zien. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op het thema wonen laat risico's zien door een toename van het aantal voertuigbewegingen als gevolg van een toename van het aantal woningen en inwoners. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op de thema's mobiliteit, landbouw en natuur laat kansen zien door een mogelijke afname van het aantal voertuigbewegingen door een verbetering van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het verbinden van de Natura 2000-gebieden en NNN-gebieden door middel van verbindingszones. Per saldo is er sprake van meer kansen dan risico's. Hiermee verbetert het bestaande knelpunt naar verwachting naar een aandachtspunt.
- **Grondwater**
  Het beoordelingsaspect grondwater is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een gelijkblijvende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's klimaat, landbouw en natuur. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op het thema natuur laat geen kansen of risico's zien. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op de thema's

klimaat en landbouw laat kansen zien door het langer vasthouden van water in de bodem en het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ook zijn er mogelijk minder risico's door meer regulering van mestopslag. Per saldo zijn er uitsluitend kansen. Hiermee verbetert het bestaande knelpunt naar verwachting naar een aandachtspunt.

- **Oppervlaktewater**
  Het beoordelingsaspect oppervlaktewater is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op de thema's klimaat en natuur laat geen kansen of risico's zien. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op het thema landbouw laat kansen zien door het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ook zijn er mogelijk minder risico's door meer regulering van mestopslag. Per saldo zijn er een minimaal aantal kansen. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- **Sociale veiligheid**
  Het beoordelingsaspect sociale veiligheid is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een gelijkblijvende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema wonen. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie laat geen kansen of risico's zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- **Gezonde leefstijl**
  Het beoordelingsaspect gezonde leefstijl is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema voorzieningen. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie laat geen kansen of risico's zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- **Maatschappelijke deelname**
  Het beoordelingsaspect maatschappelijke deelname is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema voorzieningen. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op het thema voorzieningen laat kansen zien doordat in Alteveer en Mussel ontmoetingsplekken worden gerealiseerd. Een gemeentebrede toename van voorzieningen kan ontmoeten verder bevorderen. Hiermee verbetert het bestaande knelpunt naar verwachting naar een aandachtspunt.

De volgende aandachtspunten zijn in de foto van de leefomgeving benoemd:

- **Duurzame woningen**
  Het beoordelingsaspect duurzame woningen is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend naar oranje. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema wonen. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op het thema wonen laat kansen zien doordat via het landelijk beleid woningen duurzaam worden gebouwd. Per saldo gaat het om een kleine kans. Hiermee blijft het aspect in het oranje en blijft het aandachtspunt bestaan.
- **Maatschappelijke basisvoorzieningen**
  Het beoordelingsaspect maatschappelijke basisvoorzieningen is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een dalende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's voorzieningen en recreatie. Het beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie op de thema's voorzieningen en recreatie laat kansen zien door het realiseren van gezondheidscentra op plekken die goed bereikbaar zijn en een toename van het aantal voorzieningen gericht op horeca en winkels. Hiermee wordt de negatieve trend naar verwachting gekeerd, maar het beleid is onvoldoende om het aandachtspunt te verhelpen. Het aspect blijft in het oranje.

Nieuwe knel- en aandachtspunten
Zoals hierboven benoemd zijn er een aantal aspecten met aandachtspunten. Een verslechtering door het nieuwe beleid kan ervoor zorgen dat een aandachtspunt een knelpunt gaat vormen. Dit is niet het geval voor de bestaande aandachtspunten.

Naast mogelijke nieuwe knelpunten zijn er mogelijke nieuwe aandachtspunten. Het gaat hier om aspecten die in de referentiesituatie oranje scoren en waarbij het nieuwe beleid tot meer risico's dan kansen leidt. Dit is niet het geval voor de bestaande 'oranje' beoordelingsaspecten.

8 Wat zijn de gevolgen voor Natura 2000-gebieden?

In dit hoofdstuk is een korte samenvatting opgenomen van de bevindingen uit de Passende Beoordeling, de volledige Passende Beoordeling is opgenomen in bijlage 6.

8.1 Passende Beoordeling Natura 2000

Omdat het op voorhand niet is uitgesloten dat het nieuwe beleid in de omgevingsvisie een (significant) negatief effect veroorzaakt op de natuurlijke kenmerken van de omliggende Natura 2000-gebieden is een Passende Beoordeling opgesteld op grond van de Wet natuurbescherming. Het gaat om de Natura 2000-gebieden Lieftinghsbroek en Drouwenerzand.

In deze Passende Beoordeling is het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie beoordeeld aan de hand van beleidsuitspraken die in het OER zijn geselecteerd. Het gaat om uitspraken die voldoende concreet zijn en die een relatie hebben met de leefomgeving. De Passende Beoordeling beoordeeld per uitspraak of en zo ja hoe groot het risico is op significant negatieve effecten op Natura 2000-gebied in en in de omgeving van Stadskanaal. Daarbij is getoetst aan de belangrijkste instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 20000-gebied. Bij de beoordeling is aangesloten bij het karakter van het strategische beleid in de Omgevingsvisie, wat wil zeggen dat de beoordeling op hoofdlijnen is gedaan.

Het doel van de passende beoordeling is het in beeld brengen:

a) Van de risico's op het optreden van (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van het nieuwe beleid van de Omgevingsvisie Stadskanaal en;
b) Met welke maatregelen geconstateerde risico's voorkomen of beperkt kunnen worden.

Geconstateerde risico's zijn aandachtspunten waar bij de verdere uitwerking van het beleid rekening mee gehouden moet worden. Op deze manier kan voorkomen worden dat (significant) negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden daadwerkelijk optreden.

In de Passende Beoordeling is naar verschillende storingsfactoren gekeken, zoals effecten van stikstofdepositie, ruimtebeslag, effecten als gevolg van hydrologische veranderingen (bijvoorbeeld verdroging of vernatting) of verstoring door geluid of optische verstoring. Het gaat hierbij om effecten in de gebruiksfase. Effecten als gevolg van de aanlegfase worden in deze passende beoordeling niet meegenomen omdat op basis van het strategische karakter onvoldoende duidelijk is op welke wijze de beleidsuitspraken worden uitgewerkt. De Passende Beoordeling is opgenomen in bijlage 6 onderstaand zijn de hoofdlijnen van de resultaten en conclusies opgenomen.

8.2 Resultaten Passende Beoordeling

Meerdere beleidsuitspraken van de omgevingsvisie Stadskanaal kunnen tot risico's leiden op significant negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden. Deze zijn in Tabel 8.1 opgenomen. De risico's hebben betrekking op stikstofdepositie en recreatiedruk.

Aangezien stikstofdepositie (huidig, autonoom) een knelpunt is twee omliggende Natura 2000-gebieden (Lieftinghsbroek en Drouwenerzand) en een kleine toename al een significant negatief effect kan veroorzaken, is cumulatie met betrekking tot stikstofdepositie een belangrijk aandachtspunt. De gemeente Stadskanaal heeft in haar Omgevingsvisie ook beleidsuitspraken die leiden tot een afname aan stikstofdepositie, zoals maatregelen die duurzame vormen van vervoer bevorderen.

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden.

De omgevingsvisie, de programma's en het omgevingsplan zijn instrumenten om tot een goede integrale uitwerking van het beleid te komen. Er zijn mogelijkheden voorhanden om significant negatieve gevolgen binnen de omliggende Natura 2000-gebieden te voorkomen. Het nieuwe beleid waar de Omgevingsvisie Stadskanaal in voorziet, is daarmee in beginsel uitvoerbaar in het kader van de Omgevingswet (onderdeel Natura 2000-gebieden).

Tabel 8.1: Beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie met een risico op een significant negatief effect

Beleidsuitspraak		Risico's op negatief effect Natura 2000		Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eindbeoordeling
		Lieftinghsbroek	Drouwenerzand		
3	Wonen	Groot risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie	Groot risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie	Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door in de planvormingsfase dit al mee te nemen en door emissieloze mobiliteit te stimuleren. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
4	Voorzieningen	Klein risico op significant negatief effect door verhoogde recreatiedruk	Klein risico op significant negatief effect door verhoogde recreatiedruk	Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door emissieloze mobiliteit te stimuleren. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
7	Landbouw	Risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie en mogelijke toename van milieudruk.	Risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie en mogelijke toename van milieudruk.	De uitwerking van de gebieden waar functieverandering aan de orde is, moet plaatsvinden met het doel om de milieudruk op natuurgebieden te verminderen.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
9	Recreatie	Risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie en mogelijke toename van milieudruk.	Risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie en mogelijke toename van milieudruk.	Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door in de planvormingsfase dit al mee te nemen en door emissieloze mobiliteit te stimuleren. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.

De beleidsuitspraak *economie* bevat geen concrete ruimtelijke ontwikkeling waardoor beoordeling niet mogelijk is. Een aantal aandachtspunten is genoemd om richting te geven aan de concrete ruimtelijke ontwikkeling:

- Er liggen kansen in een integrale afweging en saldering tussen het bedrijventerrein binnen de gemeente Stadskanaal en Zuid-Groningen. Verplaatsen van bedrijven biedt kansen voor het moderniseren van het terrein, gebouwen en productieprocessen waarbij de totale milieudruk, zoals emissies, afneemt. Voorwaarde hierbij is dat de bedrijven of de functiewijziging op de oude locatie minder emissie veroorzaken.
- Een toename in stikstofdepositie kan zo veel mogelijk voorkomen worden door in de planvormingsfase dit al mee te nemen en door emissieloze mobiliteit te stimuleren.
- Als laatste optie kan indien nodig extern gesaldeerd worden.

9 Is het beleid in de ontwerp-omgevingsvisie consistent?

De ontwerp-omgevingsvisie laat een samenhangend, integraal beeld zien van de leefomgeving van de gemeente Stadskanaal, de ambities die er liggen en wat de gemeente aan nieuw beleid voorneemt om die ambities te behalen. Omdat het om een samenhangend, integraal beeld gaat, is het van belang dat het voorgenomen beleid voldoende consistent is en niet conflicteert. Hierbij is het van belang dat dat de ene uitspraak voor nieuw beleid geen afbreuk doet aan een andere uitspraak, maar dat uitspraken elkaar juist versterken. Want alleen dan kun je spreken van integraal beleid dat in samenhang bijdraagt aan het verbeteren van leefomgevingskwaliteiten en het behalen van ambities. Daarom zijn zogenaamde 'botsproeven' uitgevoerd, waarbij de onderlinge samenhang tussen beleidsuitspraken is beschouwd. Zowel inhoudelijk als in ruimtelijk zin, past het naast elkaar in de leefomgeving? De beleidsuitspraken zijn onderling met elkaar geconfronteerd en beoordeeld op potentiële onderlinge versterking en strijdigheid. In bijlage 7 en 8 zijn de botsproeven en de argumentatie hierachter opgenomen.

In Tabel 9.1 staan de resultaten van de botsproeven. Daarvoor is zijn de volgende scores gebruikt.

- Groen: er is sprake van versterking tussen de uitspraken
- Oranje: er is zowel sprake van versterking als tegenstrijdigheid tussen de uitspraken
- Rood: er is sprake van tegenstrijdigheid tussen de uitspraken
- Grijs: er is geen sprake van versterking of tegenstrijdigheid tussen de uitspraken
- Lichtgrijs: niet van toepassing/geen relatie

Tabel 9.1: Resultaten van de botsproeven van de ontwerp-omgevingsvisie

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		Klimaat	Circulariteit	Wonen	Voorzieningen	Economie	Mobiliteit	Landbouw	Natuur	Recreatie	Veiligheid
1	Klimaat		n.v.t.	+	n.v.t.	+	n.v.t.	n.v.t.	+	n.v.t.	n.v.t.
2	Circulariteit			n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
3	Wonen				+	-	0	-	0	n.v.t.	n.v.t.
4	Voorzieningen					n.v.t.	0	n.v.t.	n.v.t.	+	n.v.t.
5	Economie						0	0	0	n.v.t.	n.v.t.
6	Mobiliteit							n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
7	Landbouw								+	0	n.v.t.
8	Natuur									-	n.v.t.
9	Recreatie										n.v.t.
10	Veiligheid										

De beleidsuitspraken circulariteit en veiligheid zijn niet ruimtelijk specifiek te maken, dus deze beleidsuitspraken zijn niet van toepassing in de botsproeven.

9.1 Kansen op synergie

Klimaat
De beleidsuitspraak klimaat kan drie andere beleidsuitspraken versterken: wonen, economie en natuur.

- *Klimaat en wonen*: particulieren worden gestimuleerd hun tuinen klimaatbestendig in te richten. Bij nieuwbouw kunnen klimaatadaptieve maatregelen in woonwijken getroffen worden. Hierdoor kunnen deze beleidsuitspraken ruimtelijk elkaar versterken.
- *Klimaat en economie*: Bedrijventerreinen kunnen bij revitalisering groen ingericht worden. Hierdoor kunnen deze beleidsuitspraken ruimtelijk elkaar versterken.
- *Klimaat en natuur*: Groene inrichting van gebieden kan elkaar versterken, zowel voor natuur als klimaatadapatie. Hierdoor kunnen deze beleidsuitspraken ruimtelijk elkaar versterken.

Voorzieningen
De beleidsuitspraak voorzieningen kan twee andere beleidsuitspraken versterken: wonen en recreatie.

- *Voorzieningen en wonen*: Nieuwe woningen helpen om het voorzieningenaanbod rendabel te houden. Hierdoor kunnen deze beleidsuitspraken ruimtelijk elkaar versterken.
- *Voorzieningen en recreatie*: Door het groeien van de vrijetijdseconomie zijn er kansen voor horeca, winkels en amusement. Hierdoor kunnen deze beleidsuitspraken ruimtelijk elkaar versterken.

Wonen
De beleidsuitspraak wonen kan drie andere beleidsuitspraken versterken: klimaat, voorzieningen en mobiliteit. De synergie tussen wonen en klimaat, wonen en voorzieningen en wonen en mobiliteit is hierboven al beschreven.

Natuur
De beleidsuitspraak natuur kan twee andere beleidsuitspraken versterken: klimaat en landbouw. De synergie tussen natuur en klimaat is hierboven al beschreven.

- *Natuur en landbouw*: Het inzetten op toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw zorgt voor versterking van het areaal natuur, zonder dat dit ten koste gaat van het areaal landbouw. Hierdoor kunnen deze beleidsuitspraken ruimtelijk elkaar versterken.

Economie
De beleidsuitspraak economie kan één andere beleidsuitspraak versterken: klimaat. De synergie tussen economie en klimaat is hierboven al beschreven.

Landbouw
De beleidsuitspraak landbouw kan één andere beleidsuitspraak versterken: natuur. De synergie tussen landbouw en natuur is hierboven al beschreven.

Recreatie
De beleidsuitspraak recreatie kan één andere beleidsuitspraken versterken: voorzieningen. De synergie tussen recreatie en voorzieningen is hierboven al beschreven.

Mobiliteit
De beleidsuitspraak mobiliteit versterkt geen beleidsuitspraken.

9.2 Risico’s op strijdigheid

Wonen
De beleidsuitspraak wonen kan botsen met twee andere beleidsuitspraken: economie en landbouw.

- *Wonen en economie*: Bedrijven moeten wijken voor woningen. Hierdoor kunnen deze beleidsuitspraken ruimtelijk met elkaar botsen.
- *Wonen en landbouw*: De nieuwe woonwijk (Tweede Boerendiep) komt op landbouwgrond. Hierdoor kunnen deze beleidsuitspraken ruimtelijk met elkaar botsen.

Natuur
De beleidsuitspraak natuur kan botsen met één andere beleidsuitspraak: recreatie.

- *Natuur en recreatie*: Recreatie in natuurgebieden is toegestaan, wat ten koste kan gaan van de kwaliteit van de natuur. Hierdoor kunnen deze beleidsuitspraken ruimtelijk met elkaar botsen.

Economie
De beleidsuitspraak economie kan botsen met één andere beleidsuitspraak: wonen. De strijdigheid tussen economie en wonen is hierboven al beschreven.

Landbouw
De beleidsuitspraak landbouw kan botsen met één andere beleidsuitspraak: wonen. De strijdigheid tussen landbouw en wonen is hierboven al beschreven.

Recreatie
De beleidsuitspraak recreatie kan botsen met één andere beleidsuitspraak: natuur. De strijdigheid tussen recreatie en natuur is hierboven al beschreven.

10 Draagt de ontwerp-omgevingsvisie bij aan het halen van de ambities?

De gemeente Stadskanaal heeft voor haar omgevingsvisie zeven ambities[6] vastgesteld. Idealiter draagt het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie bij aan het behalen van de gestelde ambities. Om te beoordelen in welke mate de ontwerp-omgevingsvisie bijdraagt aan de ambities, is in dit hoofdstuk, per ambitie, aangegeven welke beoordelingsaspecten hieraan gerelateerd zijn.

Vervolgens is op basis van de effectbeoordeling van de ontwerp-omgevingsvisie bepaald of er sprake is van (overwegend) kansen op positieve of risico's op negatieve effecten voor de beoordelingsaspecten gerelateerd aan een ambitie. Dit is een optelling van de kansen en risico's per aspect zoals opgenomen in bijlage 4. Op basis daarvan is een doorkijk gegeven of het de verwachting is dat de ambitie wel of niet gehaald wordt. Dit is de optelling van alle aan de ambitie gerelateerde beoordelingsaspecten. Hiervoor is bijlage 9 gebruikt.

In dit hoofdstuk is per ambitie aangegeven in hoeverre de ambitie behaald wordt door het nieuwe beleid. Dat is ook weer gedaan in termen van kansen en risico's. Daarbij is gebruik gemaakt van het aangeven van smileys:

- Op grond van de effectbeoordeling is overwegend sprake van kansen op positieve effecten (er zijn meer kansen dan risico's), en daarmee kans op bijdrage aan behalen ambitie.
- Op grond van de effectbeoordeling is overwegend geen sprake van kansen of risico's of aantal kansen en risico's zijn overwegend in evenwicht, en daarmee beperkt of geen kansen op bijdragen aan behalen ambitie.
- Op grond van de effectbeoordeling is overwegend sprake van risico's op negatieve effecten (er zijn meer risico's dan kansen), en daarmee risico's op afbreuk aan de ambitie.

Aan het eind van de paragraaf is een korte samenvatting gegeven waarin staat voor welke ambities er extra aandacht nodig is richting verdere uitwerking van het beleid in programma's en of het omgevingsplan.

[6] *In de beoordeling van de concept-omgevingsvisie zijn elf ambities beoordeeld. Deze zijn gelijk aan de zeven ambities die zijn beoordeeld in het OER, maar de indeling is anders.*

Ambitie 1: Voldoende en kwalitatief goed woningaanbod voor iedere doelgroep in een groene en gezonde leefomgeving	
Vanuit onder meer Nij Begun en Regio Deal Oost-Groningen willen het Rijk, provincie en de gemeente investeren om de regio toekomstbestendig te maken. Wij willen voor alle doelgroepen een aantrekkelijke woongemeente zijn, ook voor hen die meer aandacht nodig hebben. Hierbij zijn ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en toegankelijke openbare voorzieningen belangrijk. Met een groene woon- en leefomgeving willen we onze inwoners stimuleren en uitnodigen om meer te bewegen en buurtgenoten te ontmoeten.	
Beoordelingsaspect	**Ontwerp-omgevingsvisie**
Woningaanbod en -behoefte	😊
Duurzame woningen	😊
Externe veiligheid	😐
Geluidhinder	😊
Luchtkwaliteit	😐
Geurhinder	😐
Lichthinder	😐
Hittestress	😊
Wateroverlast door hemelwater	😊
Conclusie: Op verschillende plekken in de gemeente worden woningen gebouwd. Dit wordt gedaan in de kernen door inbreiding en buiten Stadskanaal door uitbreiding. Er wordt gelet op de vraag naar verschillende type woningen. Zware bedrijvigheid wordt verplaatst naar het bedrijventerrein Groningen Zuid, waardoor er kansen zijn voor afname van geluidhinder door bedrijvigheid en door vervoersbewegingen gerelateerd aan de bedrijvigheid. De gemeente zet in het verbeteren van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, waardoor er kansen zijn voor geluidhinder en luchtkwaliteit doordat openbaar vervoer een alternatief vormt voor de auto. Daar staat tegenover dat de toename van het aantal vervoersbewegingen door het realiseren van woningen kan leiden tot risico's voor geluidhinder en luchtkwaliteit. Vergroening van woonwijken en het realiseren van meer groen in de gemeente kan zorgen voor kansen voor hittestress en wateroverlast door hemelwater. Het realiseren van meer woningen kan zorgen voor risico's voor hittestress, doordat de verharding toeneemt. Het is onzeker of de ambitie behaald wordt. Verdere uitwerking van het nieuwe beleid in programma's moet uitwijzen of dit het geval kan zijn.	

Ambitie 2: Optimaal ruimtegebruik en minimaliseren aantasting van het (open) landschap	
Ons (open) landschap in de gemeente is kenmerkend en tekent onze geschiedenis: dit koesteren en versterken we. We zijn zuinig op onze landbouwsector en bieden ruimte voor innovatieve ontwikkelingen, passend bij de bodem, het watersysteem en landschap. Bij alle ruimtelijke ingrepen zorgen we voor een zo minimaal mogelijke impact op het landschap. Energieopwekking vindt daarom alleen plaats in daarvoor reeds aangewezen gebieden en kleinschalig lokaal. Onze ruimte is schaars, dus we kijken ook naar herstructurering en herbestemming van gebieden en locaties die hun functie of aantrekkelijkheid hebben verloren.	
Beoordelingsaspect	**Ontwerp-omgevingsvisie**
Landschappelijke waarden	😐
Landbouw	☹️
Conclusie: Door ruimtelijke ontwikkelingen ontstaat er druk op de landbouw. Voor landschappelijke waarden zijn er geen beleidsuitspraken geformuleerd waardoor er geen kansen en risico's zijn. Naar verwachting wordt de ambitie niet gehaald.	

Ambitie 3: Waardering voor landschap, natuur en cultuurhistorie	
Onze inwoners en bezoekers moeten kunnen genieten van onze natuur op water, land en cultuurhistorisch erfgoed. En monumenten Hier zijn we trots op en dat willen we beschermen en benutten. We kijken goed naar de samenhang tussen wat onze natuur en het gehele watersysteem aankan en welke behoeften we hebben met recreatie en de vrijetijdseconomie. De kenmerkende landschappelijke structuur door veenontginning en het meer gesloten en bosrijke deel van onze gemeente op de zandgronden blijven goed zichtbaar.	
Beoordelingsaspect	**Ontwerp-omgevingsvisie**
Archeologie en cultuurhistorische waarden	☹
Natura 2000-gebieden	☺
Natuurnetwerk Nederland	😳
Biodiversiteit	☺
Bodem	☺
Grondwater	☺
Oppervlaktewater	☺
Vrijetijdseconomie en toerisme	☺
Droogte	☺
Conclusie: Door groei van (intensieve) veehouderij en de teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/ of volksgezondheid tegen te gaan, zet de gemeente stappen richting natuurinclusieve landbouw. Dit zorgt voor kansen voor natuur en bodem en water. Door de realisatie van woningen ontstaan er ook risico's voor natuur, maar per saldo zijn er meer kansen. De gemeente zet in op kleinschalige recreatie. Door ruimtelijke ontwikkelingen ontstaat druk op archeologie en cultuurhistorische waarden. Er wordt positief bijgedragen maar het is onzeker of de ambitie behaald wordt. Verdere uitwerking van het nieuwe beleid in programma's moet uitwijzen of dit het geval kan zijn.	

Ambitie 4: Bereikbare kernen en stimuleren duurzame vormen van mobiliteit	
Wij rekenen op de komst van de spoorlijn vanuit Groningen via Veendam naar Stadskanaal en in een later stadium de realisatie van de Nedersaksenlijn. Hierdoor gaat het toekomstige station Stadskanaal als regionale mobiliteitshub dienen op het Mercurius Businesspark. Daarnaast willen we dat al onze kernen goed bereikbaar blijven met het openbaar vervoer of andere vormen van duurzame (deel)mobiliteit. We investeren primair in goed onderhouden fiets- en wandelverbindingen en hebben oog voor kwetsbare verkeersdeelnemers. De auto blijft nodig voor de verbinding tussen kernen, maar de focus ligt op duurzamere alternatieven.	
Beoordelingsaspect	**Ontwerp-omgevingsvisie**
Bereikbaarheid en doorstroming	😐
Openbaar vervoer	😊
Fiets- en wandelnetwerk	😐
Duurzame en slimme mobiliteit	😊
Verkeersveiligheid	😐
Conclusie: De gemeente zet in op de toegankelijkheid van het openbaar vervoer in de verschillende kernen. Door het realiseren van een mobiliteitshub bij het station ontstaan er kansen voor de verkeersdoorstroming, duurzame en slimme mobiliteit en de verkeersveiligheid. Daar staat tegenover dat het realiseren van woningen zorgt voor meer verkeersbewegingen, wat zorgt voor risico's voor doorstroming en verkeersveiligheid. Het is onzeker of de ambitie behaald wordt. Verdere uitwerking van het nieuwe beleid in programma's moet uitwijzen of dit het geval kan zijn.	

Ambitie 5: Samenwerkende kernen en regio, Stadskanaal als centrum voor maakindustrie	
Wij blijven een gemeente waarin ruimte is voor duurzame innovaties, maakindustrie, detailhandel en MKB. Ook kijken wij over onze grenzen heen voor verdere samenwerking op toeristisch gebied, maar ook voor de bouw van woningen, bedrijvigheid en onderwijs. Wij sluiten ons aan bij de ontwikkelingen vanuit het Masterplan Oost-Groningen, Masterplan Regiocentra, het ruimtelijke-economische perspectief op de N366-regio en de Toekomstagenda Groningen: Masterplan Campussen voor het kennis- en innovatie ecosysteem van de regio Groningen en ons regionale onderwijsaanbod voor jongeren.	
Beoordelingsaspect	**Ontwerp-omgevingsvisie**
Werkgelegenheid	😐
Werklocaties en bedrijventerreinen	😐
Conclusie: Er zijn geen beleidsuitspraken die effecten hebben op werkgelegenheid en werklocaties en bedrijventerreinen. Naar verwachting wordt de ambitie niet gehaald.	

Ambitie 6: Focus op leefbaarheid en toekomstbestendige (basis)voorzieningen	
Wij zetten in op een aantrekkelijke en leefbare gemeente voor al onze inwoners, van jong tot oud. We sluiten ons hierbij aan op de ontwikkelingen vanuit het Masterplan Oost-Groningen. We vinden het belangrijk dat iedereen een actief en zelfstandig leven kan leiden, waarin we onze welvaart en ons welzijn verbeteren. De komst van de Nedersaksenlijn is hierin van groot belang. Wij willen toe naar toekomstbestendige en toegankelijke (basis)voorzieningen voor iedereen: bereikbare, toereikende en goede gezondheidszorg, onderwijs, supermarkten, sociale ontmoetingsplekken, cultuur-, sport- en welzijnsaanbod.	
Beoordelingsaspect	**Ontwerp-omgevingsvisie**
Sociale veiligheid	😐
Gezonde leefstijl	😐
Gezonde leefomgeving	😐
Maatschappelijke basisvoorzieningen	😊
Maatschappelijke deelname	😊
Conclusie: Door te zorgen voor basisvoorzieningen en ontmoetingsplekken in de kernen zijn er kansen voor de voorzieningen en de maatschappelijke deelname. Het clusteren van voorzieningen als horeca en winkels zorgt voor verdere verbetering van de voorzieningen in de gemeente. Er zijn geen beleidsuitspraken die effecten hebben op sociale veiligheid, gezonde leefstijl en gezonde leefomgeving. Het is onzeker of de ambitie behaald wordt. Verdere uitwerking van het nieuwe beleid in programma's moet uitwijzen of dit het geval kan zijn.	

Ambitie 7: Duurzaamheid en circulariteit	
Onze doelstelling is om energieneutraal te zijn in 2050. De vraag is daarbij hoe we dit gaan realiseren en wat haalbaar is qua duurzame opwek met zon en wind. De doelen uit het klimaatakkoord vertalen we naar onze gemeente met de bijbehorende doelstellingen; • 55% reductie van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990; • In 2050 is onze uitstoot van broeikasgassen netto-nul. Netto-nul betekent dat de totale uitstoot van broeikasgassen in onze gemeente gelijk is aan, of lager is dan de hoeveelheid die zij uit de atmosfeer verwijdert. Een forse reductie ten opzichte van 1990 is de afgelopen jaren al gerealiseerd, 52% in 2021. Het verder terugdringen van de uitstoot wordt wel steeds complexer. Duurzaamheid is breder dan klimaat en energie. Het gaat bijvoorbeeld ook over circulariteit, minder afval en minder gebruik van (primaire) grondstoffen.	
Beoordelingsaspect	**Ontwerp-omgevingsvisie**
Grondstoffen en circulariteit	😊
Duurzame energieopwekking en energiebesparing	😐
Broeikasgassen	😊
Conclusie: De gemeente zet in op het afvalbeleid, waardoor er kansen ontstaan voor grondstoffen en circulariteit. Voor broeikasgassen zijn er zowel kansen als risico's. Door in te zetten op de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, waardoor het aantal verkeersbewegingen kan afnemen, en het realiseren van groen ontstaan er kansen voor het terugdringen van broeikasgassen. Door de toename in het aantal verkeersbewegingen door het realiseren van meer woningen ontstaan er risico's. Er is geen beleidsuitspraak die een relatie heeft met duurzame energieopwekking en energiebesparing. Naar verwachting wordt de ambitie niet gehaald.	

Conclusie
Voor de eerste vier ambities zijn er zowel kansen als risico's. Alleen voor ambitie 2 zijn er meer risico's dan kansen, waardoor deze ambitie naar verwachting niet wordt gehaald. Voor de andere drie ambities zijn er meer kansen dan risico's, maar het is onzeker of de ambitie behaald wordt. Verdere uitwerking van het nieuwe beleid in programma's zal dit moeten uitwijzen. Voor ambitie 7 zijn er meer kansen dan risico's, maar het verschil is klein, waardoor deze ambitie naar verwachting niet wordt gehaald.

Voor ambitie 6 zijn er enkel kansen, maar het zijn een aantal kleinere kansen, waardoor het onzeker is of de ambitie behaald wordt. Ook hiervoor geldt dat dit afhankelijk is van de verdere uitwerking in programma's.

Voor ambitie 5 zijn er geen beleidsuitspraken die effecten hebben. Deze ambitie wordt daarom naar verwachting niet gehaald.

Disclaimer: voor het doelbereik is op basis van de effectbeoordeling een inschatting gemaakt of het beleid positief bijdraagt aan het halen van de ambities. Het is niet met zekerheid te zeggen of de ambities daadwerkelijk behaald worden, er is alleen een richting te noemen. Uit monitoring moet de aankomende jaren blijken of het beleid zich daadwerkelijk ontwikkelt zoals ingeschat. Zo niet dan kan dat een teken zijn om tijdig bij te sturen om ambities te halen. In hoofdstuk 12 heeft de gemeente Stadskanaal beschreven hoe zij monitoring op gaan pakken.

11 Welke mitigerende maatregelen zijn mogelijk?

De effectbeoordeling in hoofdstuk 7 laat zien bij welke beoordelingsaspecten het nieuwe beleid risico's oplevert op negatieve effecten, en/of waar er ondanks het nieuwe beleid nog een tekortschietend kwaliteitsniveau te verwachten is. Voor die aspecten geven we in dit hoofdstuk een voorstel voor mogelijkheden voor verdere verbetering, in de vorm van beleidsopties of concrete mitigerende maatregelen.

Voor Natura 2000-gebieden zijn de mitigerende maatregelen in hoofdstuk 8 beschreven. In onderstaande tabellen zijn mitigerende maatregelen beschreven per beoordelingsaspect. De tabel geeft weer hoe de referentiesituatie ervoor staat en of er sprake is van overwegend kansen (groen pijltje omhoog ↑) of overwegend risico's (rood pijltje omlaag ↓) door het nieuwe beleid. Het gelijkteken (=) betekent dat er evenveel kansen als risico's zijn voorzien.

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	Ontwerp-omgevingsvisie
Werklocaties en bedrijventerreinen	=	=

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering
Werklocaties en bedrijventerreinen is in de referentiesituatie een knelpunt, omdat er in Oost-Groningen sprake is van een kwantitatief overschot en een kwalitatief tekort aan kleinschalig lokale bedrijventerreinen. Met het nieuwe beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie zal deze naar verwachting niet worden verholpen.

In de ontwerp-omgevingsvisie staat geen beleid voor het creëren van nieuwe werklocaties of bedrijventerreinen. Zwaar industriële bedrijvigheid wordt gestimuleerd te verhuizen naar Bedrijvenpark Zuid-Groningen, maar er komt geen extra ruimte beschikbaar voor nieuwe bedrijventerreinen. Omdat de gemeente wil inzetten op woningen in het gebied, is dit mogelijk ook niet wenselijk. De gemeente kan daarom met de regio kijken hoe verdere samenwerking kan zorgen voor meer ruimte voor werklocaties en bedrijventerreinen. Mogelijke oplossing is om te kijken naar het optoppen van bestaande bedrijventerreinen om zo meer ruimte te creëren voor middel- en kleine bedrijvigheid, aansluitend bij de kwalitatieve vraag.

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	Ontwerp-omgevingsvisie
Grondstoffen en circulariteit	↗	↑

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering
Grondstoffen en circulariteit is in de referentiesituatie een knelpunt, omdat de gemeente Stadskanaal niet aan de doelstelling voor aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner voldoet en ook niet aan het doel voor 75% afvalscheiding. Met het nieuwe beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie zal deze naar verwachting niet worden verholpen.

De gemeente wil de landelijke ontwikkelingen volgen op het gebied van afval(scheiding). Dit is naar verwachting niet voldoende om het knelpunt te verhelpen. Hiervoor kan de gemeente inzetten op een strenger beleid. Om een toename van de hoeveelheid (rest)afval van zowel woningen als voorzieningen te voorkomen kunnen aan de voorkant randvoorwaarden gesteld worden. Er zijn verschillende randvoorwaarden mogelijk. Deze randvoorwaarden kunnen opgenomen worden in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) zoals circulair inkopen. Circulair inkopen betreft producten die bijvoorbeeld achteraf makkelijk te scheiden zijn of biologisch afbreekbaar zijn. Daarnaast kunnen er eisen gesteld worden horeca en evenementen door deze op te nemen in de vergunningseisen. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van herbruikbare materialen of het gebruik van één type materiaal in producten zodat scheiding niet nodig is. Aan de achterkant kan de gemeente invloed uitoefenen door afvalinzameling te bundelen en daar eisen aan te stellen.

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	Ontwerp-omgevingsvisie
Openbaar vervoer	↗	↑

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering
Openbaar vervoer is in de referentiesituatie een knelpunt, omdat de gemiddelde afstand tot een treinstation in Stadskanaal groter is dan het landelijk gemiddelde. Verder is de ontsluitingskwaliteit in Stadskanaal slechter dan gemiddeld genomen over Nederland, omdat de PTAL-score onder het landelijk gemiddelde ligt. Met het nieuwe beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie zal deze naar verwachting niet worden verholpen.

Hoewel de toegankelijkheid tot openbaar vervoer naar verwachting verbetert, is het niet genoeg om het knelpunt op te lossen. De gemeente gaat niet over de inzet van bussen in de gemeente, maar kan het belang van een goede toegankelijkheid tot openbaar vervoer wel bij de provincie onder de aandacht brengen. De gemeente kan zelf het gebruik van openbaar vervoer promoten door bijvoorbeeld actieve communicatie over de reistijd met het openbaar vervoer versus de auto.

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	Ontwerp-omgevingsvisie
Fiets- en wandelnetwerk	↗	=

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering
Fiets- en wandelnetwerk is in de referentiesituatie een knelpunt, omdat de gemeente Stadskanaal op de kwaliteit van het fietsnetwerk lager is dan het gemiddelde voor Nederland en er schakels ontbreken in het fietsnetwerk. Met het nieuwe beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie zal deze naar verwachting niet worden verholpen.

In de ontwerp-omgevingsvisie zet de gemeente niet met nieuw beleid in op het verbeteren van het fiets- en wandelnetwerk. Enkel onderhoud (autonoom) wordt niet gezien als genoeg verbetering van het fiets- en wandelnetwerk. Daarom kan de gemeente kijken waar het ontbrekende schakels kunnen worden toegevoegd, zodat de verbinding tussen de kernen verbetert. Daarnaast kan de gemeente ook onderzoeken of drukke fietsroutes vrijliggend gemaakt kunnen worden als dit nog niet het geval is.

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	Ontwerp-omgevingsvisie
Duurzame en slimme mobiliteit	↗	↑

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering
Duurzame en slimme mobiliteit is in de referentiesituatie een knelpunt, omdat er minder deelauto's per 100.000 inwoners, elektrische auto's per 1.000 inwoners en (semi)publieke laadpalen zijn dan het provinciale gemiddelde. Ook wordt er in de gemeente minder gebruik gemaakt van de fiets en het openbaar vervoer wordt er minder gelopen dan het provinciale gemiddelde. Met het nieuwe beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie zal deze naar verwachting niet worden verholpen.

Met de komst van een mobiliteitshub met daarin ruimte voor deelmobiliteit, zijn er wel kansen voor een verbetering. Het wordt echter niet beschouwd als genoeg om het knelpunt op te lossen. De gemeente kan bij de realisatie van een nieuwe woonwijk inzetten op het realiseren van deelmobiliteit en oplaadpunten voor elektrische voertuigen, ook om zo de parkeerdruk en de uitstoot van emissies tegen te gaan. Om dit knelpunt op te lossen is het van belang dat deelmobiliteit en oplaadpunten voor elektrische voertuigen in de gehele gemeente beschikbaar worden.

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	Ontwerp-omgevingsvisie
Oppervlaktewater	↗	↑

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering
Oppervlaktewater is in de referentiesituatie een knelpunt, omdat de chemische en ecologische toestand van de wateren nog niet aan de KRW-doelstellingen voldoen. Met het nieuwe beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie zal deze naar verwachting niet worden verholpen.

Het verminderen van gewasbeschermingsmiddelen en het reguleren van mestopslag zorgt voor kansen voor verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater, maar dit wordt niet gezien als genoeg om het knelpunt op te lossen. Om dit te bereiken kan de gemeente inzetten op een strenger beleid in de regulatie, bijvoorbeeld door regels en maatregelen op te nemen in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) die betrekking hebben op gemengde overstorten en de kwaliteit van 'zwemwater'.

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	Ontwerp-omgevingsvisie
Sociale veiligheid	=	=

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering
Sociale veiligheid is in de referentiesituatie een knelpunt, omdat de sociale veiligheidsindex en de beleving van sociale onveiligheid in de gemeente Stadskanaal hoger ligt dan in de provincie Groningen. Met het nieuwe beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie zal deze naar verwachting niet worden verholpen.

In de ontwerp-omgevingsvisie is geen beleid dat invloed heeft op de sociale veiligheid. De sociale veiligheid kan worden verbeterd door onveiligheidsgevoelens bij de inwoners af te laten nemen. Hiervoor zal ook afstemming met de Veiligheidsregio nodig zijn, gezien de drugsproblematiek op het platteland.

Beoordelingsaspect	Referentiesituatie	Ontwerp-omgevingsvisie
Gezonde leefstijl	↗	=

Beleidsopties/mitigerende maatregelen voor verbetering
Gezonde leefstijl is in de referentiesituatie een knelpunt, omdat de ervaren gezondheid onder het provinciale gemiddelde ligt en de feitelijke ziektecijfers boven het provinciaal gemiddelde liggen. Met het nieuwe beleid uit de ontwerp-omgevingsvisie zal deze naar verwachting niet worden verholpen.

In de ontwerp-omgevingsvisie is geen beleid dat invloed heeft op de gezonde leefstijl. Om actief in te kunnen zetten op het bevorderen van een gezonde leefstijl moet de gemeente in samenwerking met de GGD Groningen inzetten op bewustwording onder inwoners. Welke manier het beste geschikt is zal uit nader onderzoek moeten blijken.

12 Wat komt er na het OER?

De nieuwe Omgevingswet stelt monitoring en evaluatie van het beleid verplicht om in beeld te krijgen of de uitwerking van het beleid daadwerkelijk bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving. Periodiek wordt er middels een terugkoppeling nieuwe input geleverd voor de beleidsontwikkeling wat kan leiden tot voortzetting of bijsturing van het beleid. Door monitoring en evaluatie ontstaat een gesloten beleidscyclus. Onderstaande figuur geeft de beleidscyclus weer. Deze beleidscyclus werkt als volgt:

1. In de beleidsontwikkeling wordt de omgevingsvisie opgesteld, deze stap wordt met vaststelling van de omgevingsvisie Stadskanaal voltooid;
2. In de beleidsdoorwerking worden de uitspraken uit de omgevingsvisie verder geconcretiseerd in uitvoeringsprogramma's en andere instrumenten, zoals het omgevingsplan, dit wordt in paragraaf 12.1 besproken;
3. Tijdens de uitvoering worden de concrete besluiten en/of regels en ander instrumentarium toegepast;
4. In de terugkoppeling wordt door monitoring en evaluatie gereflecteerd op behaalde resultaten waarna deze op basis van hun betekenis input vormen voor een nieuwe beleidscyclus. Hier gaat paragraaf 12.3 dieper op in.

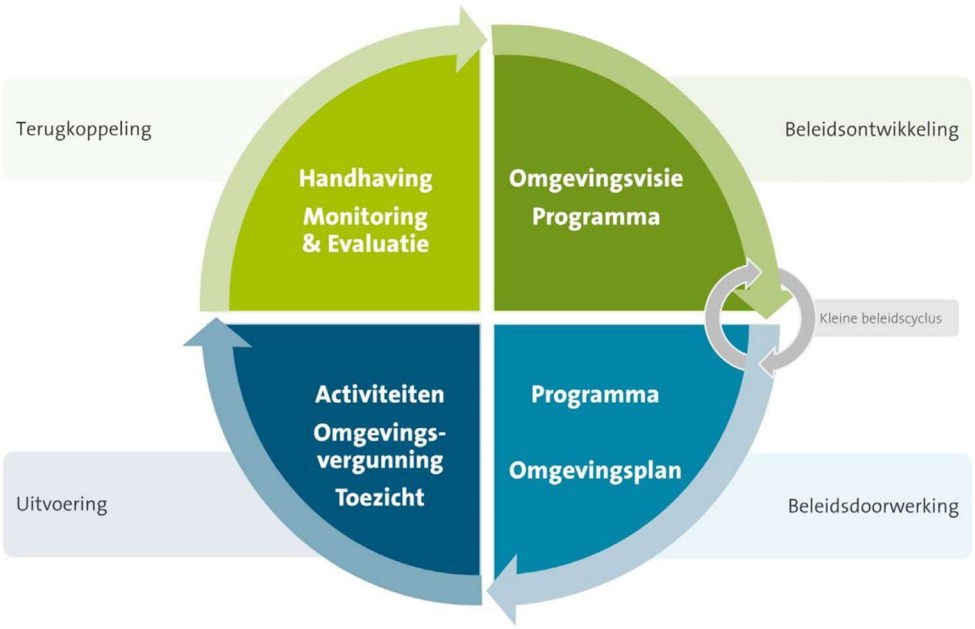

Figuur 12.1: Beleidscyclus ontwerp-omgevingsvisie Stadskanaal

Met de vertaling van de omgevingsvisie naar een omgevingsplan en eventuele omgevingsprogramma's start de beleidscyclus van de Omgevingswet. Deze beleidscyclus vormt een instrument om de uitvoering van de omgevingsvisie volgens een logisch proces te structureren. Figuur 12.1 geeft de beleidscyclus weer. De strategische cyclus (“kleine beleidscyclus”) draait om de verbetering van de inhoud van het beleid, in dit geval de omgevingsvisie, terwijl de operationele beleidscyclus ingaat op de uitvoering van het beleid. De grote cyclus (met gekleurde pijlen aangeduid) eindigt met monitoring waarmee het resultaat van het beleid inzichtelijk gemaakt wordt.

12.1 Instrumenten en omgevingsprogramma's

De Omgevingswet bestaat uit zes instrumenten:

- Omgevingsvisie;
- Omgevingsprogramma;
- Omgevingsplan;
- Algemene Rijksregels;
- Omgevingsvergunningen;
- Projectbesluit.

De omgevingsvisie omvat alle thema's die te maken hebben met de fysieke leefomgeving en is gericht op de lange termijn. Voor de uitvoering op korte en middellange termijn maken we omgevingsprogramma's. Een omgevingsprogramma helpt bij het realiseren van de ontwikkelrichtingen uit de omgevingsvisie.

Wanneer maken we een omgevingsprogramma?
We maken een omgevingsprogramma als dit wettelijk verplicht is, of bij een meerjarige, belangrijke en/of ingewikkelde opgave. Bijvoorbeeld wanneer er vanuit de politiek prioriteit wordt gegeven aan een bepaald onderwerp, als er meerdere (type) maatregelen nodig zijn, of als de opgave een grote invloed heeft op de samenleving of onze fysieke leefomgeving.

Uitgangspunten
In aanvulling op de wettelijke vereisten worden de volgende uitgangspunten gehanteerd voor nieuwe omgevingsprogramma's:

- De omgevingsprogramma's moeten aansluiten bij de omgevingsvisie. Dat houdt in dat het programma inhoud geeft aan de opgaven of ontwikkelrichtingen uit de omgevingsvisie en rekening houdt met de kernkwaliteiten van de gemeente.
- De omgevingsprogramma's maken de ontwikkelrichtingen uit de omgevingsvisie meer concreet door het stellen van (meetbare) doelen voor de korte- en middellange termijn. Door middel van monitoring van het programma controleren we of de doelen worden behaald.
- De omgevingsprogramma's kunnen verdieping en detaillering aanbrengen op een bepaald thema of gebied, maar moeten wel bijdragen aan de onderlinge afstemming met andere thema's of gebieden.
- De omgevingsprogramma's worden gemaakt met behulp van participatie. Dit betekent dat het omgevingsprogramma een kans biedt aan de samenleving, andere overheden en marktpartijen om betrokken te zijn bij het maken van het programma en om vervolgens bij te dragen aan de doelenstellingen van het programma.
- De omgevingsprogramma's beschrijven wat de rolverdeling (sturingsfilosofie) is en wie het programma vaststelt (het college van burgemeesters en wethouders of de gemeenteraad).

Omgevingsprogramma's gemeente Stadskanaal
De komende jaren werken aan programma's waarbij we nu denken aan de volgende thema's: Wonen, Landschap en erfgoed (recreatie), Gezondheid, Warmteprogramma, Leefbaarheid en voorzieningen, Energie en duurzaamheid, Economie en bedrijvigheid en op termijn programma (duurzame) mobiliteit.

12.2 Doorwerking in omgevingsplan

Na het opstellen van de omgevingsvisie dient het omgevingsplan opgesteld te worden. De relatie tussen de omgevingsvisie en het omgevingsplan en de stappen van een omgevingsplan, na totstandkoming van de omgevingsvisie, zijn als volgt:

1. **Omgevingsplan opstellen**
   Het omgevingsplan wordt opgesteld op basis van de omgevingsvisie. Het omgevingsplan bevat concrete regels en voorschriften voor het gebruik en de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving binnen het betreffende gebied. Het plan omvat onder andere regels met betrekking tot bouwen, milieu, erfgoed, waterbeheer, enzovoort.
2. **Vertaling van visie naar plan**
   Bij het opstellen van het omgevingsplan worden de beleidskeuzes en ambities uit de omgevingsvisie vertaald naar concrete voorschriften en regelingen. Het omgevingsplan dient de doelen en uitgangspunten van de omgevingsvisie te weerspiegelen.
3. **Coherentie en consistentie**
   Het omgevingsplan moet in lijn zijn met de omgevingsvisie. Er dient samenhang en consistentie te zijn tussen beide documenten. Het omgevingsplan mag geen regels bevatten die in strijd zijn met de visie en moet juist de beoogde ontwikkelingen en ambities ondersteunen.

Kortom, de omgevingsvisie fungeert als een overkoepelend kader en richtinggevend document voor de ontwikkeling van een gebied, terwijl het omgevingsplan de concrete regels en voorschriften bevat die gebaseerd zijn op de visie. Het omgevingsplan implementeert als het ware de beleidskeuzes en ambities uit de omgevingsvisie in de juridische context van de fysieke leefomgeving.

12.3 Monitoring van de beleidsambities uit de omgevingsvisie

In stap 4 van de beleidscyclus (Terugkoppeling) gebruiken we monitoring. De gemeente let op of de ambities en doelen uit de omgevingsvisie worden behaald. Dit helpt de gemeente om goede en snelle besluiten te nemen. Ook de omgevingsprogramma's helpen bij de monitoring. Hiermee monitort de gemeente elk jaar hoeveel woningen en wat voor woningen er in elk dorp gerealiseerd zijn. De gemeente gebruikt zoveel mogelijk informatie die openbaar toegankelijk is. Een voorbeeld hiervan is de informatie die de GGD beschikbaar stelt. De GGD meet regelmatig de mening van inwoners op onderwerpen zoals gezondheid en veiligheid.

Actualisering van de omgevingsvisie

De omgevingsvisie is gericht op de lange termijn, met een stip op de horizon in 2040. Doordat de omgevingsvisie voornamelijk op hoofdlijnen een toekomstvisie schetst, zal deze niet snel verouderen. Wel is het mogelijk dat de monitoring of nieuwe ontwikkelingen vragen om een aanpassing van de omgevingsvisie.

Omdat de gemeente nu nog niet weet hoe de situatie er over enkele jaren uit ziet, kiest de gemeente ervoor om de omgevingsvisie zo actueel mogelijk te houden. Het uitgangspunt is om de omgevingsvisie vier jaar na vaststelling bij te stellen. Het actualiseren van de omgevingsvisie kan door bijvoorbeeld het toevoegen van nieuwe ambitie of door het geven van duidelijkere kaders op een bepaald onderwerp. Hieruit kan ook volgen dat een programma moet worden aangepast. Of dat een nieuw programma moet worden opgestart.

Begrippenlijst

Begrip	Betekenis
Autonome ontwikkeling	Op zichzelf staande ontwikkeling die plaats vindt als de voorgenomen activiteit niet wordt uitgevoerd.
Beleidsuitspraak	Wijziging ten opzichte van het vigerend beleid zoals vastgelegd wordt in de omgevingsvisie
Bevoegd gezag	Overheidsinstantie die bevoegd is over de voorgenomen activiteit een besluit te nemen.
Botsproeven	Beoordeling of het nieuwe beleid daadwerkelijk ruimtelijk bij elkaar past.
Doelbereik	Beoordeling of de doelen en ambities zoals die gesteld zijn in de omgevingsvisie ook daadwerkelijk gehaald worden.
Ecologische verbindingszone	Zone waarlangs dieren en planten zich van het ene natuurgebied naar het andere kunnen verplaatsen en verspreiden.
Effectbeoordeling	Beoordeling van het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie op positieve en negatieve effecten
Emissie	Uitstoot van stoffen
Habitat	Standplaats van een organisme. Het gaat hier om de soort specifieke levensruimte van een plant of dier.
Hittestress	Stress op het menselijk lichaam veroorzaakt door een periode van uitzonderlijk warm weer
Huidige situatie	Omschrijving van hoe de gemeente er op dit moment voor staat.
mer	(De) milieueffectenrapportage (de procedure)
MER	(Het) milieueffectrapport
Mitigerende maatregelen	Maatregelen die genomen worden om effecten te beperken.
NNN	Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), is een samenhangend netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden.
NO_x	Stikstofoxide
OER	(Het) omgevingseffectrapport
Passende Beoordeling	Beoordeling van de gevolgen van het nieuwe beleid uit de omgevingsvisie op significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden
$PM_{2.5}$	Fijn stof, waarbij de stofdeeltjes kleiner zijn dan 2,5 µm
PM_{10}	Fijn stof, waarbij de stofdeeltjes kleiner zijn dan 10 µm
PAS	Programmatische Aanpak Stikstof
Referentiesituatie	Situatie die als uitgangspunt wordt genomen om het voorgenomen beleid mee te vergelijken.
Schaallat	Methode om het effect van maatregelen ten opzichte van de referentiesituatie (huidige situatie plus autonome ontwikkeling) te bepalen.
Thema ('s)	Aspecten waaraan de verschillende alternatieven getoetst worden om een afweging tussen de alternatieven te maken.

Bijlagen

Bijlage 1 Foto van de leefomgeving

Bijlage 2 Scopingstabel

Bijlage 3 Notitie effectbeoordeling concept-omgevingsvisie

Bijlage 4 Effectbeoordeling ontwerp-omgevingsvisie

Bijlage 5 Beargumentatie effectbeoordeling ontwerp-omgevingsvisie

Bijlage 6 Passende Beoordeling

Bijlage 7 Botsproeven

Bijlage 8 Beargumentatie botsproeven

Bijlage 9 Doelbereik ontwerp-omgevingsvisie

Royal HaskoningDHV is een onafhankelijk internationaal advies- en ingenieursbureau. We combineren 140 jaar engineering- en ontwerpexpertise met consultancy, software en technology diensten. We leveren hiermee toegevoegde waarde voor klanten en hebben een positieve impact op mensen en onze leefomgeving. Dat is onze drijfveer: Enhancing Society Together. Daar hoort bij dat we onszelf en anderen voortdurend uitdagen om bij te dragen aan duurzame oplossingen voor lokale en wereldwijde vraagstukken in de gebouwde omgeving en de industrie.

In onze snel veranderende wereld wordt de agenda bepaald door onder meer klimaatverandering, de digitale transformatie, een veranderende consumentenvraag en hybride werken. Met onze geïntegreerde duurzame oplossingen willen we bijdragen aan het bredere technologische en maatschappelijke plaatje.

Gesteund door de kennis en ervaring van meer dan 6.000 collega's werken we vanuit kantoren in meer dan 20 landen. We ondersteunen klanten om de transitie te maken naar een slimme en duurzame organisatie. We koppelen onze engineering- en ontwerpexpertise aan onze software- en technologische diensten om toegevoegde waarde te leveren voor onze klanten en de lifecycle van hun assets.

We zijn oprecht, handelen integer en transparant in al onze activiteiten, ook onze bedrijfsvoering Ons team is divers en inclusief. De veiligheid en het welzijn van mensen, in ons team en daarbuiten, staat onder alle omstandigheden voorop.

In projecten en initiatieven werken we actief samen met overheden en het bedrijfsleven, partners en stakeholders. We zien een belangrijke rol voor onszelf in innovatieve duurzame ontwikkeling en willen bijdragen aan een betere leefomgeving, nu en in de toekomst.

Ons hoofkantoor is gevestigd in Nederland en we hebben kantoren in Europa, Azie, Afrika, Australie en Amerika.

royalhaskoningdhv.com

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

RAPPORT

Foto van de leefomgeving

Bij het Omgevingseffectrapport voor de gemeente Stadskanaal

Klant: Gemeente Stadskanaal

Referentie: BI6497-MI-RP-240429-1058

Status: Definitief/1

Datum: 3 september 2024

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Mobility & Infrastructure

Telefoon: +31 88 348 20 00
Fax: +31 33 463 36 52
Email: info@rhdhv.com
Website: royalhaskoningdhv.com

Titel document: Foto van de leefomgeving

Sub titel: Bij het Omgevingseffectrapport voor de gemeente Stadskanaal
Referentie: BI6497-MI-RP-240429-1058
Status: Definitief/1
Datum: 3 september 2024
Projectnaam: OER Stadskanaal
Projectnummer: BI6497

Classificatie

Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

1	**De ‘foto van de leefomgeving’**	**1**
1.1	Waarom is een ‘foto van de leefomgeving’?	1
1.2	Wat is een ‘foto van de leefomgeving’?	1
1.3	Wat wordt er gedaan met de informatie uit de ‘foto van de leefomgeving’?	2
1.4	Hoe is de ‘foto van de leefomgeving’ gemaakt?	2
1.5	Welke wetten, regels en beleid worden meegenomen in de ‘foto van de leefomgeving’?	6
1.6	Wat wordt er al ontwikkeld in de gemeente Stadskanaal?	7
2	**Het ‘rad van de leefomgeving’**	**9**
2.1	Wat blijkt er uit de ‘foto van de leefomgeving’?	9
2.2	Aandachtspunten voor verdere uitwerking van de Omgevingsvisie	11
3	**Stadskanaal hoe, wat en waar?**	**14**
4	**Wonen en bedrijvigheid**	**15**
4.1	Wonen	15
4.1.1	Woningaanbod en -behoefte	15
4.2	Economie	21
4.2.1	Werkgelegenheid	21
4.2.2	Werklocaties en bedrijventerreinen	26
4.3	Duurzaamheid	29
4.3.1	Grondstoffen en circulariteit	29
4.3.2	Duurzame energieopwekking en energiebesparing	32
4.3.3	Duurzame woningen	37
5	**Bereikbaarheid en mobiliteit**	**41**
5.1	Mobiliteit	41
5.1.1	Bereikbaarheid en doorstroming	41
5.1.2	Openbaar vervoer	46
5.1.3	Fiets- en wandelnetwerk	49
5.1.4	Duurzame en slimme mobiliteit	54
6	**Landschap en landbouw**	**59**
6.1	Landschap en cultureel erfgoed	59
6.1.1	Landschappelijke waarden	59
6.1.2	Archeologie en cultuurhistorische waarden	62
6.2	Landbouw	64
6.2.1	Landbouw	64
7	**Natuur en recreatie**	**66**
7.1	Natuur	66

7.1.1 Natura 2000-gebieden 66
7.1.2 Natuurnetwerk Nederland 72
7.1.3 Biodiversiteit 74
7.2 Bodem en water 78
7.2.1 Bodem 78
7.2.2 Grondwater 81
7.2.3 Oppervlaktewater 87
7.3 Recreatie 90
7.3.1 Vrijetijdseconomie en toerisme 90

8 Veiligheid en gezondheid 93
8.1 Veiligheid 94
8.1.1 Externe veiligheid 94
8.1.2 Sociale veiligheid 100
8.1.3 Verkeersveiligheid 106
8.2 Gezondheid en welzijn 114
8.2.1 Gezonde leefstijl 114
8.2.2 Gezonde leefomgeving 116
8.2.3 Maatschappelijke basisvoorzieningen 120
8.2.4 Maatschappelijke deelname 123
8.3 Omgeving 129
8.3.1 Geluidhinder 129
8.3.2 Luchtkwaliteit 134
8.3.3 Geurhinder 138
8.3.4 Lichthinder 141
8.4 Klimaat 144
8.4.1 Broeikasgassen 144
8.4.2 Hittestress 147
8.4.3 Droogte 154
8.4.4 Wateroverlast door hemelwater 157

9 Referenties 163

1 De ‘foto van de leefomgeving’

1.1 Waarom is een ‘foto van de leefomgeving’?

Met de Omgevingswet (sinds 1 januari 2024 van kracht) is al het relevante beleid voor de leefomgeving gebundeld en gemoderniseerd. Het idee achter de bundeling van verschillende wetten in de Omgevingswet is dat ruimtelijke ontwikkelingen daardoor makkelijker mogelijk te maken zijn door minder regels en een samenhangende aanpak.

Als onderdeel van de Omgevingswet zijn lokale en regionale overheden verplicht om een Omgevingsvisie op te stellen. Een Omgevingsvisie is een lange termijnvisie waar de maatschappelijke opgaven en de kernkwaliteiten van een gemeente of provincie staan beschreven. In de Omgevingsvisie staan de ambities van een overheid en is beleid opgenomen om die ambities te halen. Dit beleid is op een hoog abstractieniveau en wordt verder uitgewerkt in Omgevingsplannen of Omgevingsprogramma’s.

De gemeente Stadskanaal werkt aan haar Omgevingsvisie, welke naar verwachting in 2025 gereed is. Omdat het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie kaderstellend is voor (grote) ruimtelijke ontwikkelingen wordt de procedure voor de milieueffectrapportage (mer) doorlopen. Daarmee worden de gevolgen van het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie in beeld gebracht en samengevat in een milieueffectrapport (MER). Omdat het hier gaat om een Omgevingsvisie wordt het MER een omgevingseffectrapport (OER) genoemd.

Voordat een OER geschreven wordt, wil de gemeente Stadskanaal duidelijk hebben wat de opgaven zijn en waar er in de leefomgeving op dit moment knelpunten zijn. De gemeente wil deze input gebruiken voor haar omgevingsvisie. Dit wordt gedaan met de ‘foto van de leefomgeving’, dat is dit document.

1.2 Wat is een ‘foto van de leefomgeving’?

De ‘foto van de leefomgeving’ is de referentiesituatie die gebruikt wordt in het OER. Het beschrijft hoe de ‘Knoalster’ leefomgeving er nu voor staat, dit wordt de huidige situatie genoemd. Ook is in beeld gebracht hoe de leefomgeving zich naar verwachting ontwikkelt in de toekomst (2030-2040). Dit wordt de autonome ontwikkeling genoemd. De autonome ontwikkeling is de verwachte toekomstige situatie bij voortzetting van het huidige beleid, rekening houdend met autonome trends (bijvoorbeeld klimaatverandering) en al genomen besluiten over ingrepen in de leefomgeving. Per beoordelingsaspect wordt de huidige situatie en de autonome ontwikkeling beschreven.

Op die manier brengt de ‘foto van de leefomgeving’ in beeld wat de kwaliteit is van de verschillende aspecten van de Stadskanaalse leefomgeving. Ook laat de ‘foto van de leefomgeving’ zien bij welke leefomgevingsaspecten er, nu en in de toekomst, problemen en knelpunten optreden en welke autonome trends er daarin te verwachten zijn. Deze informatie vormt belangrijke input voor de Omgevingsvisie. Door tijdig te weten waar knelpunten of problemen zich voordoen kan er in de Omgevingsvisie een keuze gemaakt worden voor nieuw strategisch beleid.

1.3 Wat wordt er gedaan met de informatie uit de ‘foto van de leefomgeving’?

Zoals hierboven beschreven vormt de ‘foto van de leefomgeving’ de basis voor het OER bij de Omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal. In het OER wordt het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie getoetst op effecten in termen van kansen op positieve effecten en risico’s op negatieve effecten ten opzichte van de referentielijst. Het OER heeft een abstract karakter en de effecten worden daarom kwalitatief beoordeeld.

Door het nieuwe beleid uit de Omgevingsvisie te toetsen in het OER ontstaat een beeld van de te verwachten impact van het nieuwe beleid, inclusief mate van invloed dat het nieuwe (strategische) beleid heeft op autonome trends en ontwikkelingen ten opzichte van het bestaande beleid. In het OER wordt een samenvatting opgenomen van de ‘foto van de leefomgeving’.

Basis voor monitoring
De horizon voor de Omgevingsvisie is 2040 en het karakter is abstract. Dat maakt dat het nog onduidelijk is hoe het beleid uit de Omgevingsvisie precies wordt uitgevoerd. Daarnaast is er onzekerheid over de implicaties die het beleid op lange termijn heeft voor de fysieke leefomgeving. Daarom is het belangrijk dat er vroegtijdig wordt ingezet op monitoring.

Gezien deze onzekerheden is het belangrijk om met monitoring de ‘vinger aan de pols te houden’. Dit wordt gedaan tijdens de periode dat het beleid uitgevoerd wordt. Op die manier kan er bij eventuele onvoorziene omstandigheden tijdig bijgestuurd worden. Ook voor deze monitoring is het belangrijk om een beeld te hebben van de uitgangssituatie waartegen autonome ontwikkelingen en het optreden van effecten, kansen en risico’s kunnen worden afgezet. Deze beschrijving van de ‘foto van de leefomgeving’ biedt daarom ook een basis voor toekomstige monitoring.

1.4 Hoe is de ‘foto van de leefomgeving’ gemaakt?

Het beoordelingskader
De kwaliteiten van de leefomgeving en de effecten van de Omgevingsvisie worden in beeld gebracht aan de hand van het beoordelingskader (zie Tabel 1-1). Het beoordelingskader volgt de brede en integrale benadering uit de Omgevingswet [Aan de slag met de Omgevingswet, 2019]. Dit betekent dat naast de thema’s binnen de fysieke leefomgeving het beoordelingskader ook sociale en economische thema’s bevat. Het beoordelingskader voor Stadskanaal staat in onderstaande tabel.

Tabel 1-1: Beoordelingskader

Thema	Beoordelingsaspect
Wonen	Woningaanbod en -behoefte
Economie	Werkgelegenheid, werklocaties en bedrijventerreinen
Duurzaamheid	Grondstoffen en circulariteit, duurzame energieopwekking en duurzame woningen
Mobiliteit	Bereikbaarheid en doorstroming, openbaar vervoer, fiets- en wandelnetwerk, duurzame en slimme mobiliteit
Landbouw	Landbouw
Natuur	Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en biodiversiteit
Bodem en water	Bodem, grondwater en oppervlaktewater
Recreatie	Vrijetijdseconomie en toerisme
Veiligheid	Omgevingsveilig, sociale veiligheid en verkeersveiligheid
Gezondheid en welzijn	Gezonde leefstijl, gezonde leefomgeving, maatschappelijke basisvoorzieningen en maatschappelijke deelname
Omgeving	Geluidhinder, luchtkwaliteit, geurhinder en lichthinder
Klimaat	Broeikasgassen, hittestress, droogte en wateroverlast door hemelwater

Definitie beoordelingsaspecten
In het beoordelingskader zijn per thema beoordelingsaspecten opgenomen. Per beoordelingsaspect is een beoordelingscriterium gedefinieerd. Voor de invulling van het beoordelingscriterium kunnen meerdere indicatoren gebruikt zijn.

Voorbeeld beoordelingsaspect, -criterium en indicatoren
Binnen het thema 'veiligheid en gezondheid' is het beoordelingsaspect 'gezonde leefomgeving'.

Het beoordelingscriterium daarbij is de mate van een de beweegvriendelijkheid van de leefomgeving.

De gebruikte indicatoren bij het beoordelen van dit criterium is de mate van beweegvriendelijkheid van de leefomgeving op basis van de indicator van het RIVM. Deze indicator laat per gemeente zien hoe de publieke ruimte in de fysieke woonomgeving scoort op de mogelijkheid voor mensen om te bewegen en te sporten. De indicator wordt bepaald door vier deelindicatoren: sportaccommodaties, sport- en speelplekken, recreatief groen- en blauw, nabijheid van voorzieningen.

Voor elk beoordelingsaspect wordt de huidige situatie en autonome ontwikkeling beschreven. Op basis daarvan wordt er een conclusie getrokken over hoe het gesteld is met de kwaliteit van de leefomgeving. Dit wordt het kwaliteitsniveau genoemd. Belangrijk daarbij is de waardering van de kwaliteit van de leefomgeving. Aan de hand van de beoordelingsaspecten zijn de leefomgevingskwaliteiten navolgbaar en reproduceerbaar.

Resultaten van beoordeling: kwaliteitsniveaus
De beoordeling van de aspecten resulteert per aspect in een kwaliteitsniveau: groen, oranje of rood. Per aspect is een schaallat gedefinieerd voor de toekenning van een kwaliteitsniveau. In het algemeen geldt: bij kwaliteitsniveau groen is sprake van een overwegend goede kwaliteit, er is geen sprake van overschrijding van wettelijke of beleidsnormen, knelpunten of anderszins. Bij rood is sprake van overwegend

slechte kwaliteit, dat wil zeggen: er is sprake van overschrijding van normen of knelpunten. Bij oranje is er in zijn algemeenheid sprake van risico op normoverschrijding of knelpunten, de kwaliteit zit dan tussen groen en rood in.

Voor het zo objectief, navolgbaar en reproduceerbaar mogelijk toekennen van kwaliteitsniveaus zijn twee aspecten bepalend:

a) Beschikbare informatie en de status daarvan;
b) Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van kwaliteitsniveau groen, oranje, rood.

Per beoordelingsaspect is een schaallat voor de kwaliteitsniveaus gedefinieerd op basis van bovenstaande twee aspecten. De schaallat is gebaseerd op indicatoren die het meest tot de kern van het beoordelingsaspect behoren en waar goede informatie beschikbaar voor is om er een kwaliteitsniveau aan toe te kennen. Het kan voorkomen dat er indicatoren zijn bij een beoordelingsaspect die wel in de beschrijving van de huidige situatie terugkomen, maar niet expliciet in de schaallat voor het kwaliteitsniveau. In dat geval behoort de indicator niet tot de kern van het beoordelingsaspect en/of is de beschikbare informatie niet voldoende geschikt om het te vertalen naar een schaallat. In enkele gevallen is er te weinig informatie aanwezig om een goede schaallat te maken, in dat geval is het beoordelingsaspect kwalitatief ingevuld zonder dat er een score aan toegekend is.

Beschikbare informatie en status daarvan

Hierbij is onderscheid in:

1) *Kwantitatieve informatie*: dit betreft cijfermatige informatie, bijvoorbeeld data uit rekenmodellen of meetgegevens.
2) *Kwalitatieve informatie:* dit betreft niet-cijfermatige informatie, bijvoorbeeld kaartmateriaal met landschapstypen.
3) *Expert-judgement*: in dit geval is er geen kwantitatieve of kwalitatieve informatie beschikbaar en wordt teruggevallen op het oordeel van een specialist.

Over het algemeen geldt dat kwantitatieve informatie het meest objectief, navolgbaar en reproduceerbaar is, en expert-judgement het minst. Kwalitatieve informatie zit er tussenin. Er is daarom gestreefd om de beoordeling zoveel mogelijk op basis van kwantitatieve informatie te baseren. Bij aspecten waar dat niet beschikbaar is, is teruggevallen op kwalitatieve informatie. Daar waar ook geen kwalitatieve informatie beschikbaar is, is teruggevallen op expert-judgement.

Bronvermelding

De leefomgevingskwaliteiten voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling zijn in beeld gebracht op basis van beschikbare (cijfermatige en kwalitatieve) informatie bij de gemeente Stadskanaal, de provincie Groningen, de GGD Groningen, Waterschap Hunze en Aa's en openbare bronnen. Per thema en beoordelingsaspect is in de navolgende hoofdstukken aangegeven welke bronnen specifiek zijn gebruikt. In de beschouwing van de autonome ontwikkeling zijn de gevolgen van verschillende trends en ontwikkelingen voor de verschillende beoordelingsaspecten meegewogen, zoals technologische ontwikkelingen (zoals in mobiliteit en digitalisering), maatschappelijke ontwikkelingen (zoals ontwikkeling van de economie en het aantal huishoudens) en andere autonome trends die de kwaliteit van de fysieke leefomgeving beïnvloeden (zoals klimaatverandering). Ook is meegewogen wat de verwachte invloed is als het bestaande beleid wordt voortgezet. Waar mogelijk worden belangrijke onzekerheden expliciet benoemd (denk bijvoorbeeld aan de ontwikkeling van schone, emissieloze voertuigtechnologie).

Beschikbare referentiewaarde voor het definiëren van groen, oranje, rood
Onder referentiewaarde wordt hier verstaan een waarde waaraan een kwaliteitsniveau wordt gerelateerd. Hierbij is onderscheid gemaakt in:

1) Wettelijke normen;
2) Vastgestelde beleidsnormen of -doelstellingen;
3) Advieswaarden van instituten (bijvoorbeeld GGD, RIVM, WHO);
4) Vraag versus aanbod (vanuit maatschappij, markt);
5) Benchmark ten opzichte van gemeentelijke doelstellingen/ambities;
6) Benchmark ten opzichte van landelijk gemiddelde, tijdreeksen (ontwikkelingen van de indicator over de afgelopen tijd) en geografische vergelijkingen (cijfers en trends van vergelijkbare gemeenten of de provincie Groningen);
7) Expert judgement.

Bovenstaande opsomming moet als rangorde gezien worden in objectiviteit, navolgbaarheid en reproduceerbaarheid. Per beoordelingsaspect is deze rangorde afgelopen als een ladder, te beginnen bij 1 en eindigen bij 7. Als er wettelijke normen beschikbaar zijn, zijn die gehanteerd. Bij afwezigheid van wettelijke normen is teruggevallen op vastgestelde beleidsnormen en zo verder. Daar waar geen enkele andere referentie beschikbaar is om een kwaliteitsniveau aan te relateren, is teruggevallen op expert-judgement. In de hoofdstukken met de resultaten van de beoordeling zijn telkens aan het begin de gehanteerde informatie en referentiewaarde gedefinieerd.

Voorbeeld schaallat kwaliteitsniveau: luchtkwaliteit
Binnen het thema ‘veiligheid en gezondheid’ en sub-thema ‘omgeving’ is één van de beoordelingsaspecten ‘luchtkwaliteit’. Het beoordelingscriterium daarbij is de concentratie van en blootstelling aan fijnstof (PM_{10}, $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2).

Beschikbare informatie: kwantitatief, concentratiekaarten op basis van modelberekeningen.
Referentiewaarde: wettelijke normen (grenswaarden Wet milieubeheer) en gezondheidskundige advieswaarden (WHO).

Hiermee is voor dit aspect kwantitatieve informatie beschikbaar en wettelijke normen en gezondheidskundige advieswaarden als referentiewaarden voor de definitie van kwaliteitsniveaus. Op basis hiervan is de onderstaande schaallat voor kwaliteitsniveaus toegekend.

Kwaliteitsniveau	Luchtkwaliteit
Groen	Wettelijke grenswaarden worden overal behaald en WHO-advieswaarden worden (zo goed als) overal behaald.
Oranje	Wettelijke grenswaarden worden overal of bijna overal behaald, WHO-advieswaarden worden niet gehaald
Rood	Op meerdere locaties worden wettelijke grenswaarden overschreden.

Op basis van de beschikbare kwantitatieve informatie en de gedefinieerde schaallat is het kwaliteitsniveau toegekend voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Het toegekende kwaliteitsniveau is een gemeentebreed beeld, daar waar er specifieke relevante afwijkingen zijn van het gemeente brede beeld wordt dat in de onderbouwende beschrijving benoemd.

De toegekende kwaliteitsniveaus zijn voor alle beoordelingsaspecten in het Rad van de leefomgeving toegekend, zoals onderstaand weergegeven.

Figuur 1-1: Algemene schaallat van de indicatoren zoals visueel weergegeven in een uitsnede van het Rad van de leefomgeving.

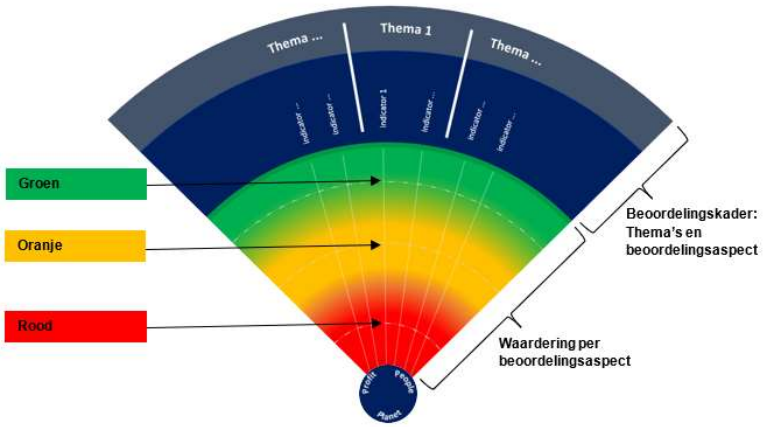

Waardering autonome ontwikkeling

Bij de beschouwing van indicatoren is een waardering gegeven aan de autonome ontwikkeling, op basis van een kwalitatieve inschatting van ontwikkelingen die optreden als gevolg van:

- De mate waarin autonome trends en ontwikkelingen leiden tot een vooruitgang of achteruitgang van de huidige situatie, zoals demografische veranderingen, klimaatveranderingen en veranderingen in de woningmarkt.
- De mate waarin voortzetting van bestaand (gemeentelijk) beleid leidt tot een vooruitgang of achteruitgang.
- De mate waarin besluiten over plannen, programma's en projecten die worden geïnitieerd door andere partijen zoals het Rijk, Rijkswaterstaat, het Waterschap Hunze en Aa's en omliggende gemeenten leiden tot een vooruitgang of achteruitgang.

Toekomstjaar autonome ontwikkeling

De Omgevingsvisie Stadskanaal is gericht op 2040. Omdat de meeste beschikbare informatie over autonome trends of prognoses voor leefomgevingsaspecten niet verder gaan dan 2030 of omdat de onzekerheidsmarge na 2030 groot wordt, is in het OER 2030 in beginsel als toekomstjaar gehanteerd. Aanvullend is een doorkijk gegeven richting 2040.

1.5 Welke wetten, regels en beleid worden meegenomen in de 'foto van de leefomgeving'?

Bij het opstellen van de Omgevingsvisie is rekening gehouden met regelgeving en beleid van andere overheden. Daarbij gaat het om beleid en besluiten die onderdeel zijn van de volgende plannen en programma's:

- *Europese regelgeving:* M.e.r.-richtlijn, Vogel- en Habitatrichtlijn, NEC-richtlijn, Kaderrichtlijn water, Richtlijn luchtkwaliteit, Europese Richtlijn Overstromingsrisico's, Nederlandse Richtlijn Bodembescherming (NRB), Verdrag van Malta, Verdrag van Granada, Richtlijnen trillingen.
- *Nationale regelgeving en beleid:*
  - *Wetten:* Omgevingswet (Ow), Erfgoedwet 2016, Wet op de archeologische monumentenzorg (Wamz), Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn);
  - *Besluiten:* Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl),
  - *Nota's:* Nationale Omgevingsvisie (NOVI), Nationaal waterplan 2022-2027, Structuurvisie buisleidingen (2012-2035), Waterbeleid 21e Eeuw, Klimaatakkoord, regionaal

energieakkoord, Energieakkoord, Schone Lucht Akkoord, Visie Landbouw, Natuur en Voedsel.

- *Regionaal:* Provinciale Omgevingsvisie, Klimaatagenda Provincie Groningen, Strategische visie Vrijetijdseconomie provincie Groningen, Programma Mobiliteit, Regio Deal Oost-Groningen,
- *Gemeentelijk:* Beleidsnota Archeologie en Cultuurhistorie, Actieagenda lokale inclusie Stadskanaal, Regionale (klimaat)Adaptatie Strategie (RAS), Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan (GVVP), Regionale Energie Strategie (RES), Natuurbeheerplan Groningen, Warmtevisie Stadskanaal

1.6 Wat wordt er al ontwikkeld in de gemeente Stadskanaal?

Op dit moment vinden er ook ruimtelijke ontwikkelingen plaats in de gemeente Stadskanaal of zijn deze vastgesteld. Dit is relevant om mee te nemen omdat het onderdeel uitmaakt van de autonome ontwikkeling. Het gaat om onderstaande relevante ruimtelijke ingrepen.

De ruimtelijke ontwikkelingen die al zijn opgenomen in een omgevingsplan zijn:

- Verdichting met 2 woningen aan de Utrechtselaan
- Herstructurering aan de:
    - Gelderselaan/ Europalaan 28 woningen
    - Prins Hendriklaan 9 woningen
    - De Badde/ Schoolstraat 2 woningen

De overige locaties zijn of in ontwerp of er is een principe-uitspraak gedaan en vallen onder de gesloten Regionale Woondeal, deze zijn te motiveren op basis van de huidige woonvisie. Ook is een deel van deze ‘wooncontigenten’ overgenomen uit de planvorming van eerdere bestemmingsplannen (en herverdeeld) en formeel dus niet geheel nieuw. Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

- Nederlandlaan 20 woningen
- Oude Postkantoor Poststraat 4 woningen
- Buinerweg/ Brugkadestrook 68 woningen
- Frankrijklaan 36 woningen
- Hoofdstraat 10/11 22 woningen
- Renne 12 woningen
- Lindelaan Mussel 10 woningen
- Drouwenerstraat 7 10 woningen
- Sluisstraat 63 3 woningen
- Eilert Lubbersplein 8 woningen
- Brandlocatie Musselkanaal 8 woningen
- LTS-park Musselkanaal 13 woningen
- Lyceumlaan 66 woningen
- Olmenhage 70 woningen
- Gabrieldamschool 39 woningen
- De Wedde 24 woningen.

In totaal zijn er 452 woningen gepland. In onderstaande figuur zijn de locaties van deze plannen te zien.

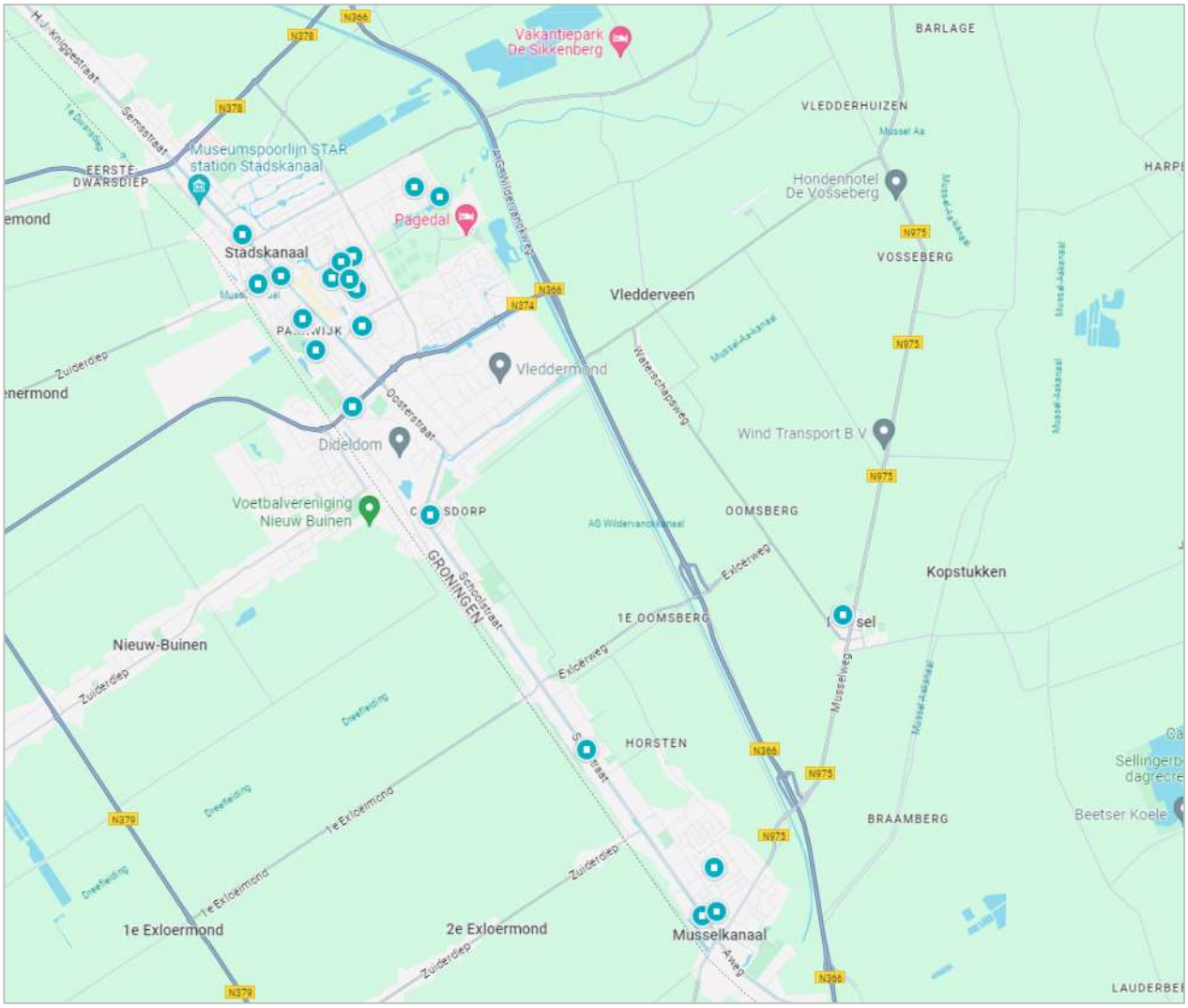

Figuur 1-2: Overzicht van locaties (blauwe stippen) van woningbouwplannen in de gemeente Stadskanaal

2 Het ‘rad van de leefomgeving’

De resultaten van de foto van de leefomgeving, zoals die zijn uitgewerkt in de navolgende hoofdstukken, zijn samengevat weergegeven in het ‘rad van de leefomgeving Stadskanaal’ (zie Figuur 2-1). In dit rad zijn per beoordelingsaspect de kwaliteitsniveaus aangegeven door de positie van de lijn in het groen, oranje of rood. De kwaliteitsniveaus zijn toegekend op grond van de schaallatten, zoals die in navolgende hoofdstukken bij de beoordelingsaspecten zijn opgenomen. De witte lijn geeft de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie weer en de witte stippellijn de verwachte kwaliteitsniveaus op basis van de autonome ontwikkeling tot 2040. Het verschil tussen de autonome ontwikkeling en de huidige situatie geeft weer in hoeverre er sprake is van een negatieve of positieve trend als gevolg van het huidige beleid voor de verschillende beoordelingsaspecten.

2.1 Wat blijkt er uit de ‘foto van de leefomgeving’?

Navolgend zijn voor de huidige situatie en de autonome ontwikkeling beknopt de resultaten uit voorliggende ‘foto van de leefomgeving’ samengevat. Voor een uitgebreide toelichting op de huidige staat en autonome ontwikkeling van de leefomgeving per beoordelingsaspect, wordt verwezen naar de hoofdstukken 4 t/m 8.

Huidige situatie
De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Stadskanaal laat een wisselend beeld zien voor de thema’s natuur, veiligheid, omgeving en klimaat. Zo gaat het binnen het thema natuur goed met het Natuurnetwerk Nederland. Met biodiversiteit gaat het minder goed en het gaat niet goed met Natura 2000-gebieden door stikstofdepositie. Binnen het thema veiligheid staat het er goed voor met de verkeersveiligheid. Er zijn meer problemen op het gebied van externe veiligheid door brandaandachtsgebieden en de sociale veiligheid staat er niet goed voor. Binnen het thema omgeving is er weinig sprake van geurhinder en lichthinder. Geluidhinder, met name de beleving van geluidhinder, komt vaker voor. Op sommige locaties is er sprake van een overschrijding van de WHO-advieswaarden voor fijnstof en stikstofdioxide (luchtkwaliteit). Binnen het thema klimaat is er weinig last van hittestress en droogte. Wateroverlast door hemelwater is op sommige plekken wel een probleem.

De huidige staat van de fysieke leefomgeving in de gemeente Stadskanaal laat een slechter beeld zien voor de thema’s wonen, economie, duurzaamheid, mobiliteit, bodem en water, recreatie en gezondheid en welzijn. Binnen het thema wonen gaat het niet heel goed met woningaanbod en -behoefte. Binnen het thema economie gaat het niet heel goed met de werkgelegenheid en gaat het slecht met werklocaties en bedrijventerreinen. Binnen deze thema’s geldt dat vraag en aanbod niet goed op elkaar zijn afgestemd. Binnen het thema duurzaamheid gaat het niet heel goed met duurzame energieopwekking en energiebesparing. Er wordt genoeg duurzame energie opgewekt om de doelen van de Europese Unie te halen, maar er is te weinig capaciteit op het elektriciteitsnetwerk. Het gaat slecht met grondstoffen en circulariteit en duurzame woningen. Inwoners hebben relatief veel afval en er wordt minder afval gescheiden. Relatief weinig woningen hebben een groen energielabel.

Binnen het thema mobiliteit gaat het niet heel goed met de bereikbaarheid en doorstroming en gaat het slecht met het openbaar vervoer, het fiets- en wandelnetwerk en duurzame en slimme mobiliteit. Op dit moment is er geen treinstation aanwezig in de gemeente en ontbreken delen in het fietsnetwerk.

Binnen het thema bodem en water gaat het slecht met het grondwater en het oppervlaktewater. De KRW-doelen worden niet gehaald. Binnen het thema gezondheid en welzijn gaat het niet heel goed met de gezonde leefomgeving en de maatschappelijke basisvoorzieningen. Het gaat slecht met de gezonde leefstijl en de maatschappelijke deelname. Binnen het thema recreatie gaat het niet heel goed met vrijetijdseconomie en toerisme.

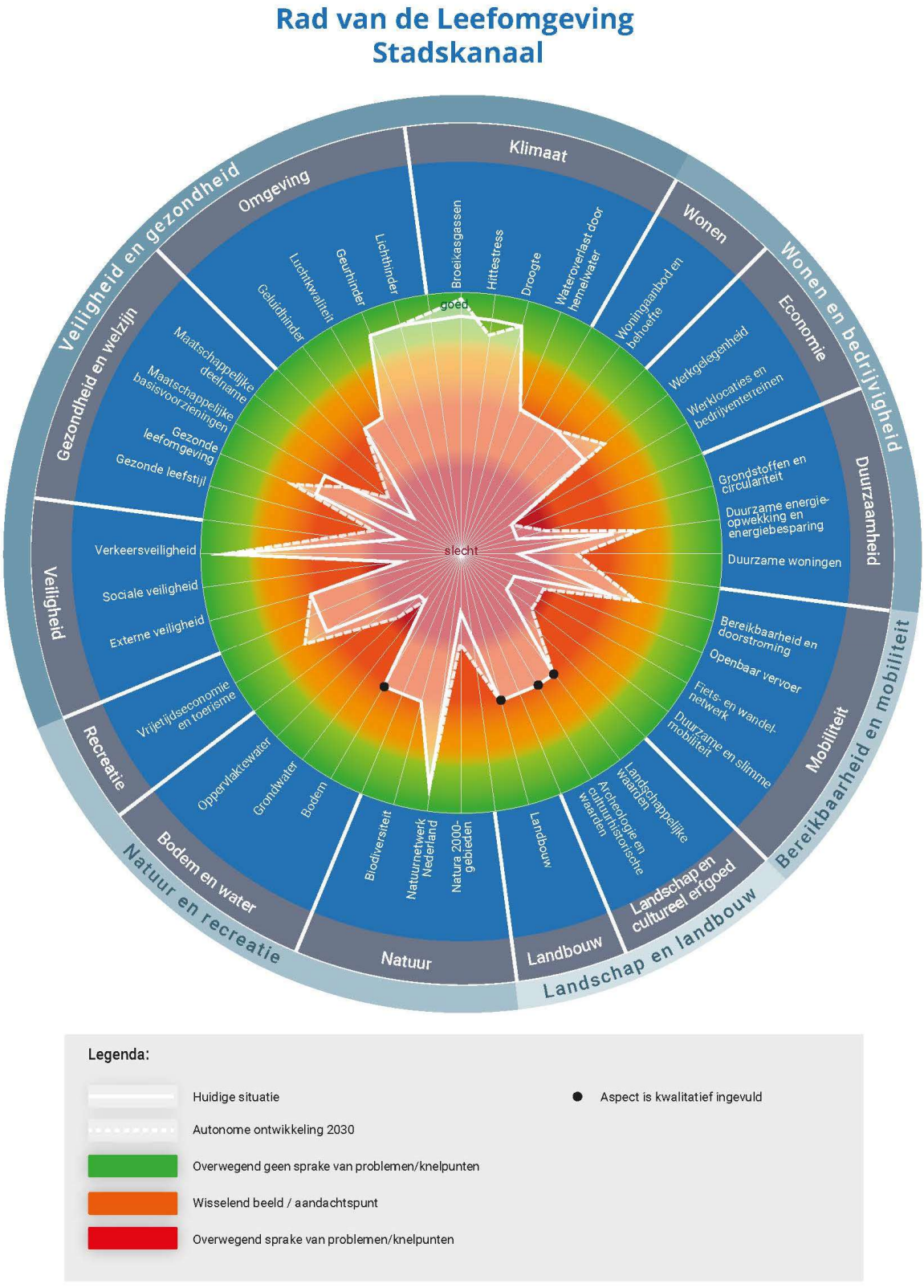

Figuur 2-1: Rad voor de leefomgeving voor de gemeente Stadskanaal

Autonome ontwikkeling 2040
Op grond van het gevoerde beleid en trends wordt voor het merendeel van de beoordeelde aspecten een vergelijkbaarniveau dan wel een verbetering van het kwaliteitsniveau ten opzichte van de huidige situatie verwacht. Enerzijds omdat vanuit de gemeente maatregelen worden getroffen op gebied van beleidsuitvoering, anderzijds omdat vanuit provinciale of landelijke programma's gewerkt wordt aan een verbetering van het betreffende aspect.

De autonome ontwikkeling in Stadskanaal laat wisselende trends zien in de kwaliteit van de leefomgeving. Bij werklocaties en bedrijventerreinen, grondwater en sociale veiligheid is ook in 2040 nog sprake van een tekortschietend kwaliteitsniveau, naar verwachting op hetzelfde niveau of verslechterend ten opzichte van de huidige situatie (kwaliteitsniveau 'rood'). Voor de aspecten grondstoffen en circulariteit, openbaar vervoer, fiets- en wandelnetwerk, duurzame en slimme mobiliteit, Natura 2000-gebieden, oppervlaktewater, gezonde leefstijl en maatschappelijke deelname zijn positieve autonome trends te verwachten, maar niet voldoende om 'uit het rood' te komen. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij bovengenoemde aspecten belangrijke opgaven voor de Omgevingsvisie. De locaties van deze knelpunten zijn verder toegelicht in hoofdstuk 2.2.

Het aspect maatschappelijke basisvoorzieningen is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje' maar laten autonoom een verslechterende trend zien. Ook voor deze aspecten liggen belangrijke opgaven voor de Omgevingsvisie. Deze aspecten zijn dan ook verder toegelicht in hoofdstuk 2.2.

Daarentegen is het aspect duurzame woningen in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', maar is de verwachting dat deze autonoom verbeteren naar kwaliteitsniveau 'oranje'. De aspecten woningaanbod en -behoefte, biodiversiteit, externe veiligheid, geluidhinder, luchtkwaliteit en wateroverlast door hemelwater zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', maar laten autonoom geen verandering zien.

De aspecten werkgelegenheid, duurzame energieopwekking en energiebesparing, bereikbaarheid en doorstroming, vrijetijdseconomie en toerisme en gezonde leefomgeving zijn in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje' en laten autonoom een verbetering binnen 'oranje' zien.

Tenslotte scoren de aspecten Natuurnetwerk Nederland, verkeersveiligheid, geurhinder, lichthinder, broeikasgassen en droogte in de huidige situatie groen en laten deze aspecten autonoom een gelijkblijvende of verbeterende trend zien binnen 'groen'. Het aspect hittestress scoort in de huidige situatie groen, maar laat een verslechtende trend zien binnen 'groen'.

2.2 Aandachtspunten voor verdere uitwerking van de Omgevingsvisie

De beoordelingsaspecten die in de huidige situatie en autonome ontwikkeling beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en 'oranje met verslechterende trend' zijn aangemerkt als respectievelijk knelpunt en aandachtspunt. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij deze aspecten belangrijke opgaven voor de Omgevingsvisie. De Omgevingsvisie geeft namelijk richting aan de beleidsuitvoering en daarmee de aanpak van eventuele knelpunten en/of aandachtspunten. Deze knelpunten en aandachtspunten zijn daarom in deze paragraaf toegelicht.

Knelpunten
Knelpunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau 'rood' en autonoom in het 'rood' blijven.

Werklocaties en bedrijventerreinen

In de regio Oost-Groningen sprake is van een kwantitatief overschot en een kwalitatief tekort aan. Er is ruimte beschikbaar, maar er is vooral vraag naar kleinschalig lokale bedrijventerreinen. Op Bedrijvenpark Stadskanaal is 4,1 hectare nog uitgeefbaar en wordt circa 16 hectare gebruikt als zonneweide. De gemeente Stadskanaal heeft geen actief beleid op het aantrekken en realiseren van meerdere typen werklocaties in de gemeente.

Grondstoffen en circulariteit

In de gemeente Stadskanaal ligt het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner hoger dan het provinciaal gemiddelde en het scheidingspercentage lager. De gemeente voldoet daarmee ook niet aan de doelen die hiervoor gesteld zijn. Wel heeft de gemeente beleid om afval af te laten nemen, waardoor er een positieve autonome ontwikkeling te zien is.

Openbaar vervoer

Omdat de gemeente Stadskanaal geen station heeft, is de gemiddelde afstand tot een treinstation in de gemeente groter dan het landelijk gemiddelde. Ook de ontsluitingskwaliteit (PTAL) van de gemeente is slechter dan het landelijk gemiddelde. Er zijn wel concrete plannen voor een eigen treinstation in Stadskanaal, als onderdeel van de Nedersaksenlijn. Deze ontwikkeling zorgt voor een afname van de afstand tot een treinstation in de kern Stadskanaal, maar voor de inwoners van andere dorpen blijft de ontsluitingskwaliteit relatief laag.

Fiets- en wandelnetwerk

Uit het onderzoek van de Fietsersbond komt dat de gemeente Stadskanaal op bijna alle indicatoren slechter scoort dan het landelijk gemiddelde. Ook ontbreken er schakels in het fietsnetwerk. De gemeente heeft wel beleid op het gebied van fietsers, maar niet op het gebied van wandelaars. In paragraaf 5.1.3 geeft Figuur 5-8 inzicht in de ontbrekende schakels van het fietsnetwerk.

Duurzame en slimme mobiliteit

Het aantal elektrische auto’s in de gemeente Stadskanaal blijft procentueel achter op het provinciale gemiddelde. Ook het aantal (semi-)publieke laadpunten is blijft achter. Als wordt gekeken naar de manier van verplaatsing blijkt dat in de gemeente Stadskanaal minder vaak wordt gekozen voor duurzame manier van transport dan het provinciale gemiddelde. De gemeente heeft wel beleid om duurzame mobiliteit meer te stimuleren.

Natura 2000-gebieden

In de gemeente Stadskanaal liggen geen Natura 2000-gebieden, maar er zijn twee gebieden net buiten de gemeentegrens. Activiteiten in de gemeente kunnen daardoor invloed kunnen hebben op deze gebieden. Het gaat om de Natura 2000-gebieden Lieftinghsbroek en Drouwenerzand. Voor beide gebieden geldt dat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich in een gunstige staat van instandhouding bevindt en dat er sprake is van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof. Er is beleid om de staat van instandhouding van de gebieden te verbeteren, maar het is onzeker wat er gaat gebeuren met de stikstofdepositie. De gemeente is niet verantwoordelijk voor de Natura 2000-gebieden maar kan wel keuzes maken die een positieve of negatieve invloed hebben op deze gebieden.

Grondwater

De kwaliteit van het grondwater is slecht in de gemeente Stadskanaal. Er is bijna overal sprake van kwel. De gemiddelde grondwaterstand is in een deel van het bebouwde gebied gunstig, maar is op sommige plekken ook te hoog. Als gevolg van klimaatverandering zal er meer extreme neerslag vallen gedurende de winters en kan er een groter watertekort ontstaan gedurende droge en warme zomers. Dit heeft een

negatieve doorwerking op de grondwaterstanden in Stadskanaal. Het beleid van de gemeente is met name gericht op communicatie.

Oppervlaktewater
De gemeente Stadskanaal heeft drie KRW-waterlichamen: kanalensysteem Kanalen Hunze-Veenkoloniën, kanalensysteem Westerwolde en Mussel Aa/ Pagediep. Voor de drie waterlichamen geldt dat de chemische toestand niet voldoet en de ecologische toestand matig is. Het waterschap werkt hard om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren en de waterkwaliteit moet uiterlijk in 2027 aan de KRW-doelstelling voldoen. Klimaatverandering kan een grote negatieve invloed op de kwaliteit van het oppervlaktewater hebben.

Sociale veiligheid
Sociale veiligheid bestaat uit onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie en vermijdingsgedrag. De sociale veiligheid in de gemeente Stadkanaal is sinds 2014 minder hard gedaald dan in gemiddeld in de provincie en in weinig stedelijke gemeenten. Vermijdingsgedrag is zelfs toegenomen. De gemeente Stadskanaal heeft wel beleid op het gebied van sociale veiligheid, maar het is onduidelijk wat dit gaat doen voor onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie en vermijdingsgedrag.

Gezonde leefstijl
In de gemeente Stadskanaal ligt de ervaren gezondheid lager dan gemiddeld in de GGD-regio Groningen. Ook zijn er meer mensen met één of meer langdurige aandoeningen en meer mensen met een langdurige ziekte. De gemeente Stadskanaal heeft lokaal beleid heeft om de gezondheid van haar inwoners te verbeteren.

Maatschappelijke deelname
In de gemeente Stadskanaal zijn er minder mensen lid van een (sport)vereniging of -club dan gemiddeld in de provincie. Gemiddeld meer mensen geven mantelzorg en meer jeugdigen zitten in de jeugdhulp. Vanuit de gemeente is er wel veel aandacht voor maatschappelijke deelname.

Aandachtspunten
Aandachtspunten zijn de aspecten die in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en autonoom verbeteren naar ‘oranje’ of in de huidige situatie beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘oranje’ en autonoom verslechteren binnen ‘oranje’ of naar ‘rood’.

Duurzame woningen
Het percentage woningen met een groen energielabel (C of hoger) ligt in de gemeente Stadskanaal lager dan het provinciale gemiddelde. Ook het percentage woningen met zonnepanelen ligt lager dan het provinciaal gemiddelde. De gemeente Stadskanaal treft concrete maatregelen om toename van het percentage woningen met een groen energielabel te realiseren. Daarom gaat het kwaliteitsniveau van ‘rood’ naar ‘oranje’.

Maatschappelijke basisvoorzieningen
In de gemeente Stadskanaal ligt de gemiddelde afstand tot een groot deel de voorzieningen boven het provinciale gemiddelde. Het gaat met name om onderwijs- en horecavoorzieningen. Voor een deel van de voorzieningen gericht op de gezondheid en welzijn ligt de gemiddelde afstand juist weer lager dan het provinciale gemiddelde. Door vergrijzing en veranderende behoeften in voorzieningen zal de afstand tot voorzieningen in de toekomst toenemen. De gemeente Stadskanaal heeft geen beleid dat in gaat op voorzieningen.

3 Stadskanaal hoe, wat en waar?

De gemeente Stadskanaal ligt in de provincie Groningen, vlak bij de Duitse grens, en is ontstaan op 1 januari 1969 door de samenvoeging van de voormalige gemeente Onstwedde en een deel van de voormalige gemeente Wildervank. De gemeente Stadskanaal is onderdeel van de regio Oost-Groningen, samen met de gemeenten Veendam, Pekela en Westerwolde. De gemeente heeft een totaaloppervlakte van 11.994 hectare, waarvan 11.763 hectare land en 231 hectare water [Alle cijfers, 2024]

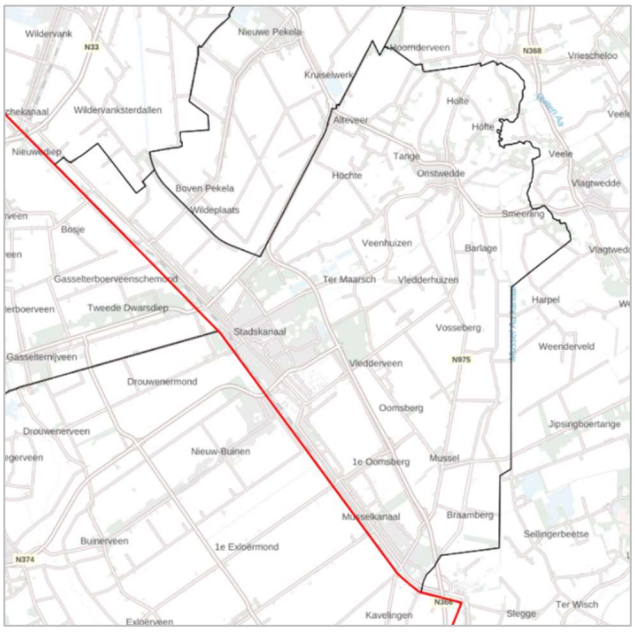

Figuur 3-1: Kaart gemeente Stadskanaal [Atlas Leefomgeving, 2024]

De gemeente Stadskanaal bestaat uit de plaatsen Alteveer, Berlage, Blekslage, Braamberg, Ceresdorp, Höchte, Holte, Horsten, Kopstukken, Mussel, Musselkanaal, Onstwedde, Oomsberg, Smeerling, Stadskanaal, Sterenborg, Tange, Ter Maarsch, Ter Wupping, Veenhuizen, Vledderhuizen, Vledderveen, Vosseberg en Wessinghuizen (zie Figuur 3-1).

De gemeente wordt verbonden met de omliggende gemeenten door de provinciale wegen N365, N366, N374 en N378. Er lopen geen snelwegen door de gemeente. Er bevindt zich geen actieve treinverbinding in de gemeente, wel de museumspoorlijn STAR tussen Stadskanaal en Veendam. De stadskern Stadskanaal is een regionaal knooppunt voor het openbaar vervoer waar buslijnen uit onder meer Winschoten, Onstwedde, Emmen, Hoogezand, Groningen, Gieten en Sellingen bij elkaar komen.

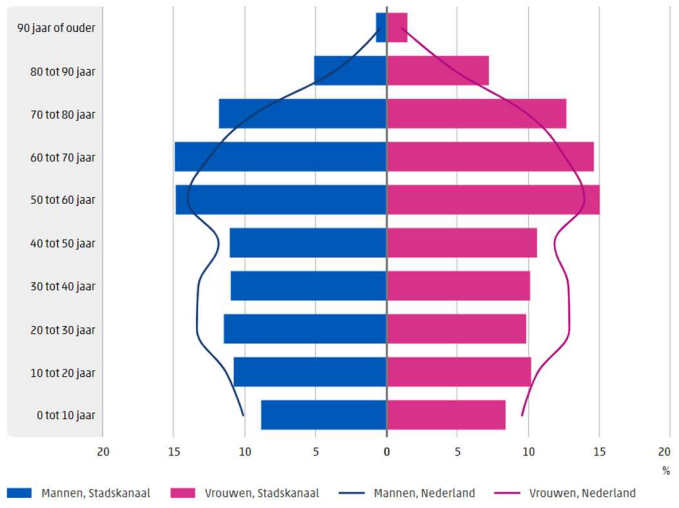

In 2024 had de gemeente Stadskanaal 32.013 inwoners. De meeste inwoners zijn ouder dan 50 jaar, meer dan gemiddeld in Nederland. Het aantal inwoners jonger dan 50 jaar ligt onder het landelijk gemiddelde (zie Figuur 3-2). De verhouding man en vrouw is nagenoeg gelijk [CBS, 2024c]. Verder is in de gemeente sprake van een krimp van -3,8 per duizend inwoners. De prognose voor tussen 2021 en 2035 is dat de gemeente verder krimpt met 6,75% [CBS, 2024d].

Figuur 3-2: Leeftijdsopbouw gemeente Stadskanaal [CBS,2024c]

Er wonen 14.765 huishoudens in de gemeente Stadskanaal [Alle Cijfers, 2024]. In de gemeente Stadskanaal bestaat, in 2024, 17,6% van de huishoudens uit alleenwonenden, 23,4% van de huishoudens zijn eenoudergezinnen en 15,1% van de huishoudens zijn gezinnen met drie of meer kinderen [CBS, 2024e]. De gemiddelde dichtheid van adressen is 840 adressen per km^2 [Alle Cijfers, 2024].

4 Wonen en bedrijvigheid

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘wonen en bedrijvigheid’.

Tabel 4-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘wonen en bedrijvigheid’.

Sub-thema	Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Wonen	Woningaanbod en behoefte		=
Economie	Werkgelegenheid		↗
	Werklocaties en bedrijventerreinen		=
Duurzaamheid	Grondstoffen en circulariteit		↗
	Duurzame energieopwekking en energiebesparing		↗
	Duurzame woningen		↗

4.1 Wonen

4.1.1 Woningaanbod en -behoefte

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Woningaanbod en -behoefte	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Vraag vs. aanbod
Beschikbare referentiewaarden	Vraag en aanbod op basis van het woningmarkonderzoek voor de gemeente Stadskanaal
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aanbod is voor alle woningtypen in balans met de behoefte
Oranje	De behoefte overstijgt voor één of meerdere woningtypen het aanbod
Rood	De behoefte overstijgt voor vrijwel alle woningtypen het aanbod

Huidige situatie

In de gemeente Stadskanaal wonen zo’n 32.000 inwoners en staan in totaal ca. 15.000 huishoudens. De kern Stadskanaal is met circa 19.000 inwoners en ca. 9.000 huishoudens verreweg de grootste kern [Allecijfers, 2024]. Na Stadskanaal is Musselkanaal de grootste kern met zo’n 7.300 inwoners [Allecijfers, 2024].

Het aantal inwoners van Stadskanaal is de afgelopen tien jaar sterk teruggelopen. Het aantal huishoudens bleef daarentegen stabiel. Dit duidt op huishoudensverdunning. De afgelopen paar jaar is er wel sprake van een positieve demografische ontwikkeling. Dit komt met name door een positief saldo op binnenlandse migratie. Naar verwachting zet deze positieve ontwikkeling zich de komende jaren door. Uitgaande van de trendprognose wordt tot 2031 een lichte groei in het aantal huishoudens verwacht. Dit wordt veroorzaakt door een sterke toename van het aantal oudere huishoudens (zie Figuur 4-1 voor het huidige aandeel

particuliere 65-plus huishoudens). Deze groei landt met name in een (centrum) dorps woonmilieu. In de periode hierna wordt echter een lichte krimp verwacht.

Het aantal 65-plus huishoudens in de gemeente Stadskanaal ligt hoog. In de regio Onstwedde, aan de noordkant van de gemeente, ligt het percentage zelfs hoger dan 40%. Dat betekent dat de 65-plus huishoudens daar meer dan 40% van het totaal aantal huishoudens beslaat [Stec Groep, 2024].

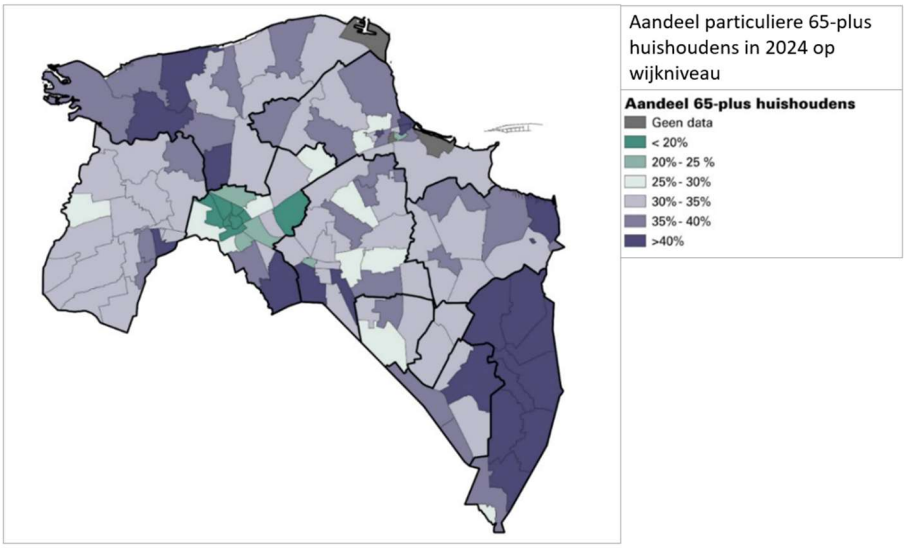

Figuur 4-1: Aandeel particuliere 65-plus huishoudens in 2024 op wijkniveau

Voor de komende 10 jaar zijn vraag en aanbod in Oost-Groningen, in bestaande harde plannen, kwantitatief niet in evenwicht. Er is vraag naar circa 2060 woningen en er is een aanbod van circa 1680 woningen, dat is een verschil van bijna 20% [Stec Groep, 2022c].

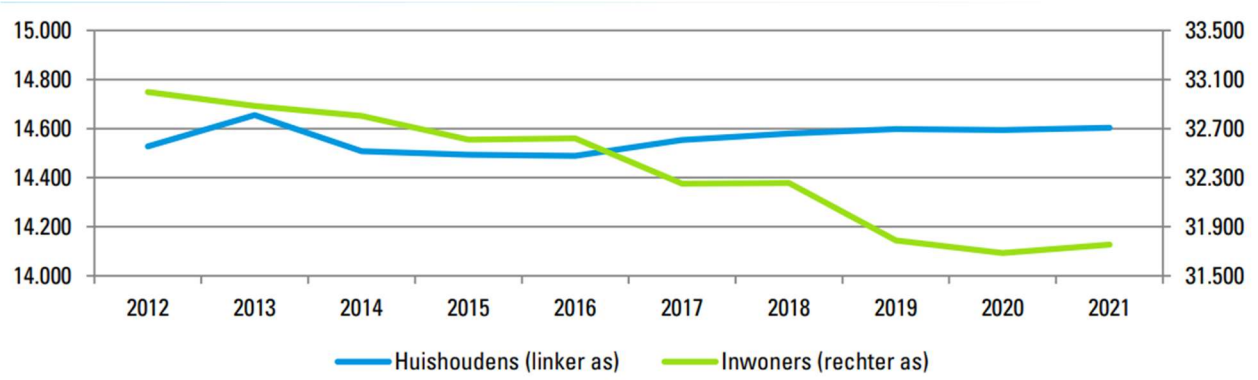

Figuur 4-2: Inwoners- en huishoudensontwikkeling Stadskanaal, 2021-2021 [Stec Groep, 2022a]

De netto woonlasten in Oost-Groningen behoren tot de laagste van het land. Ondanks dat besteden Oost-Groningers landelijk het hoogste percentage van hun inkomen aan wonen. Dit kan worden verklaard door de relatief lage inkomens. Een groot deel van de inwoners met de laagste inkomens (sociale doelgroep) heeft een eigen woning.

Onderstaande figuur geeft de ontwikkeling van de gemiddelde verkoopprijs van woningen weer over de periode 1995-2023 voor Stadskanaal en het gemiddelde over de provincie Groningen en Nederland. Hieruit blijkt met name dat er sinds 2020 een forse stijging is in verkoopprijzen in lijn met de landelijke trends. De gemiddelde verkoopprijs in Stadskanaal steeg in die periode met 21,8% terwijl het Nederlandse en provinciale gemiddelde in diezelfde periode respectievelijk met 24,4% en 30,1% steeg [CBS, 2024c].

			1995	2000	2005	2010	2015	2020	2021	2022	2023
Nederland	Gemiddelde verkoopprijs	euro	93 750	172 050	222 706	239 530	230 194	334 488	386 714	428 591	416 153
Groningen (PV)	Gemiddelde verkoopprijs	euro	67 913	111 768	168 081	177 940	171 679	241 080	283 578	319 184	313 679
Stadskanaal	Gemiddelde verkoopprijs	euro	70 864	121 951	153 910	155 713	156 406	217 543	250 693	289 185	265 130

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek, Kadaster

Figuur 4-3: Gemiddelde verkoopprijzen van woningen over de periode 1994-2023 in Stadskanaal vergeleken met het gemiddelde van de provincie Groningen en het Nederland [CBS, 2024c]

Verder hebben bewoners de financiële middelen vaak niet om hun woning goed te onderhouden, laat staan om mee te gaan met de energie transitie. Al deze factoren samen leiden tot een kwetsbare woningmarkt, zo staat geschreven in de Regio Deal Oost-Groningen [2020]. Dit heeft als gevolg dat de woningvoorraad en de leefomgeving verpauperen.

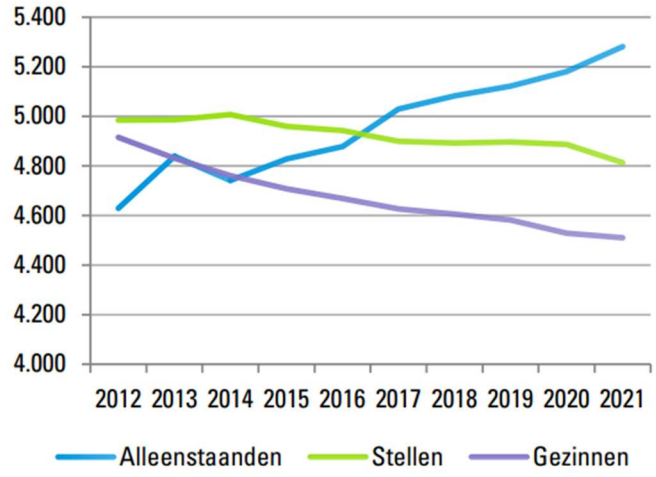

Figuur 4-4: Huishoudensontwikkeling naar samenstelling in Stadskanaal 2012-2021, met op de y-as het aantal woningen [Stec Groep, 2022a]

Uit Figuur 4-5 zijn verschillende woningkenmerken voor de gemeente Stadskanaal op te maken. Zo ligt het percentage bewoonde woningen op 96%, wat betekent dat slechts 4% niet bewoond is. Verder is het overgrote deel van de woningen voor het jaar 2000 gebouwd. Driekwart van de woningen is een eengezinswoning, het resterende kwart is een meergezinswoning. Met betrekking tot woning eigendom kan uit de cijfers opgemaakt worden dat 60% van de woningen in de gemeente Stadskanaal koopwoningen zijn, 30% van de woning zijn van een huur-corporatie, 9% huur-overig (vrije sectorhuur) en voor 1% is onbekend in wiens eigendom de woning is [Allecijfers, 2024].

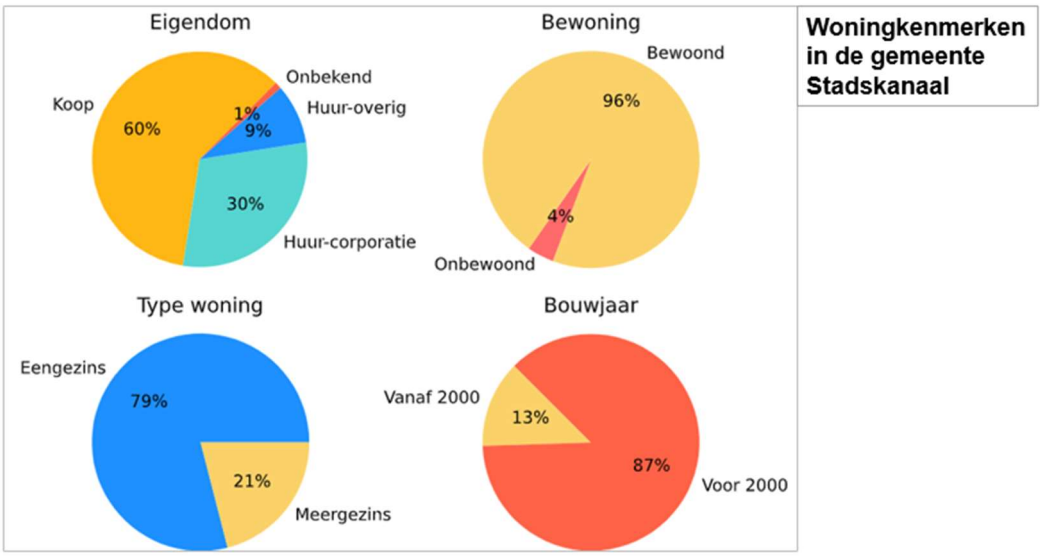

Figuur 4-5: Woningkenmerken in de gemeente Stadskanaal [Allecijfers, 2024]

In Figuur 4-6 is de ontwikkeling van de woningvoorraad te zien in de periode 2018-2023. Waar voor Nederland en de provincie Groningen de woningvoorraad toegenomen is met circa 5% is de woningvoorraad in Stadskanaal juist licht afgenomen met 0,6% [Sociaal Planbureau Groningen, 2023]. Het is onbekend waar dit door komt.

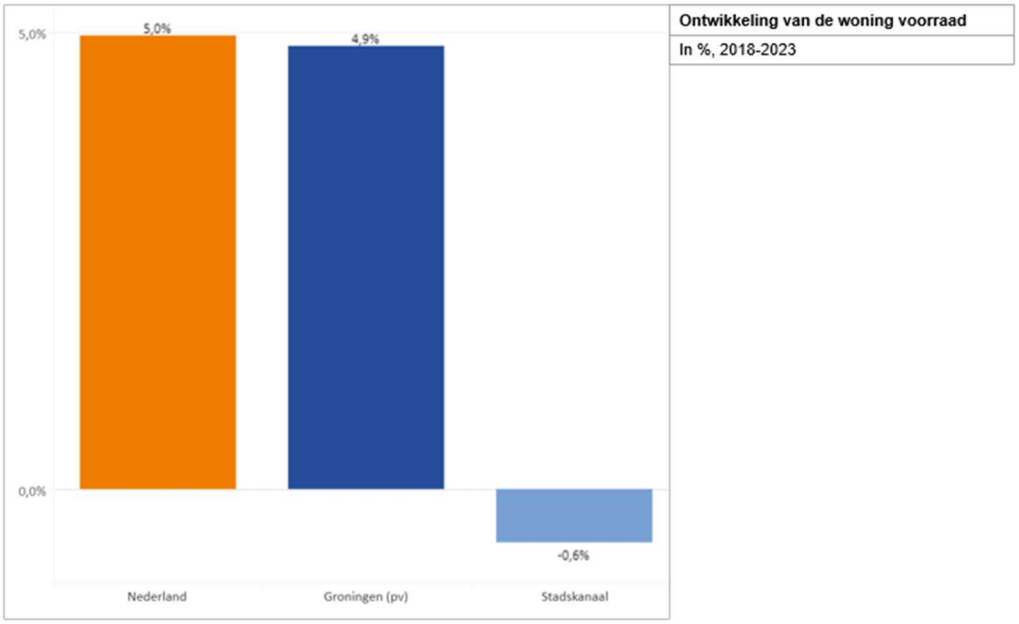

Figuur 4-6: Ontwikkeling van de woning voorraad [Sociaal Planbureau, 2023]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat de behoefte voor meerdere woningtypen het aanbod overstijgt. Hierdoor ontstaan er mogelijk tekorten.

Autonome ontwikkeling

De Stec Groep [2022a] heeft onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de woningbehoefte. Hieruit blijkt dat tot 2031 slechts een behoefte is aan appartementen/ nultredenwoningen (zie Figuur 4-7). Nultredenwoningen zijn woningen die geschikt zijn voor mensen met mobiliteitsbeperkingen. Dit kunnen zowel grondgebonden levensloopbestendige woningen zijn als appartementen met lift. Voor andere woningen zoals reguliere grondgebonden woningen, ontstaat naar verwachting juist een overschot.

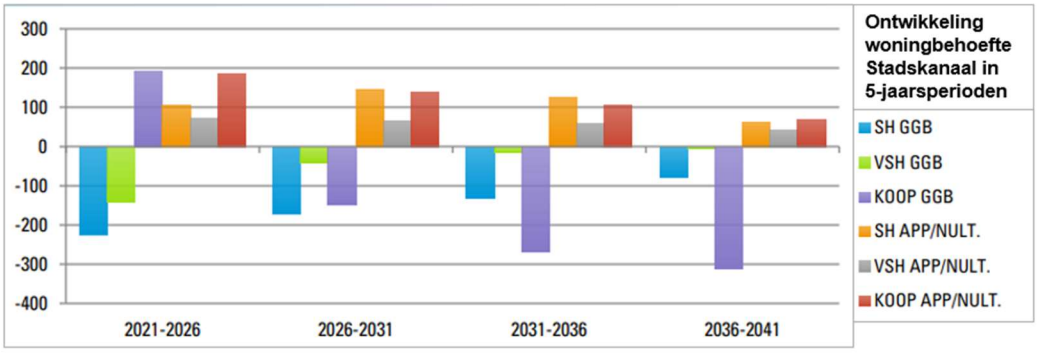

Figuur 4-7: Ontwikkeling woningbehoefte Stadskanaal in vijf-jaarsperioden [Stec Groep, 2022d]

De Stec Groep [2022d] schrijft dat een groot deel van de toekomstige woningvoorraad er al staat en daardoor de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad van groot belang is.

Tot 2031 wordt een lichte groei van het aantal huishoudens verwacht, veroorzaakt door een sterke toename van het aantal oudere huishoudens. De overige doelgroepen nemen volgens de prognoses juist in omvang af [Stec Groep, 2022d].

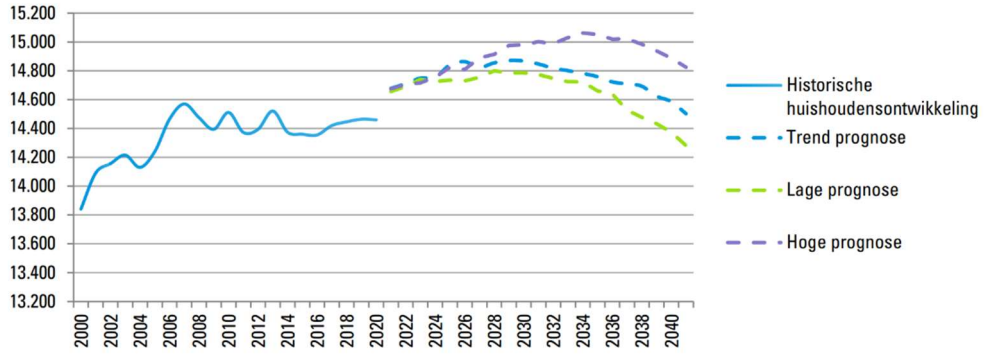

Figuur 4-8: Huishoudensontwikkeling Stadskanaal over de periode 2000-2041 [Stec Groep, 2022d]

De verduurzamingsopgave is een doorlopende opgave, de Regio Deal draagt hieraan bij samen met meer ontwikkelingen, subsidies en financieringsstromen. Specifiek, in de Regio Deal Oost-Groningen [2020] wordt de doelstelling gesteld dat in 2023 inwoners van Oost-Groningen de mogelijkheid gekregen hebben om op maat ondersteund te worden bij het verduurzamen van hun woning. Deze doelstelling komt voort uit het feit dat veel woningeigenaren een gebrek aan investeringsvermogen hebben waardoor het in deze regio moeilijker is om de woningvoorraad te verbeteren.

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’ gelijk aan de huidige situatie. Dit is omdat voor een deel van de woningtypen de plancapaciteit de behoefte overstijgt. En voor een ander type, de nultredenwoningen, is de vraag juist groter dan het aanbod.

Doorkijk 2040

Of de tekorten in de woonsector opgelost worden is afhankelijk van de dan vastgestelde plancapaciteit (harde plancapaciteit), dan wel de mogelijkheid om extra woningen te bouwen, en de specifieke vraag naar woningen na 2030.

4.2 Economie

4.2.1 Werkgelegenheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Werkgelegenheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Aantal arbeidsplaatsen [LISA, 2022] • Netto arbeidsparticipatie [CBS, 2020]
Beschikbare referentiewaarden	Aantal arbeidsplaatsen en netto arbeidsparticipatie in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal arbeidsplaatsen **en** de netto arbeidsparticipatie zijn in de gemeente Stadskanaal vrijwel gelijk aan of hoger dan het provinciaal gemiddelde
Oranje	Het aantal arbeidsplaatsen **of** de netto arbeidsparticipatie zijn in de gemeente Stadskanaal lager dan provinciaal gemiddeld
Rood	Het aantal arbeidsplaatsen **en** de netto arbeidsparticipatie zijn in de gemeente Stadskanaal lager dan het provinciaal gemiddelde

Huidige situatie

In de gemeente Stadskanaal zijn zo'n 12.000 banen. Deze 12.000 banen beslaan zo'n 40% van de totale banen binnen de vier regiogemeenten [1] van de N366-regio. Daarmee vormt Stadskanaal qua werkgelegenheid het hart van de regio [Stec Groep, 2022]. In onderstaande figuur is de verdeling van het aantal banen te zien per grootte van bedrijven.

Aantal arbeidsplaatsen

In de gemeente Stadskanaal zijn er 535,0 banen per 1.000 inwoners. Dit is lager dan het provinciale gemiddelde van 679,6 banen per 1.000 inwoners, zie Tabel 4-2.

Tabel 4-2: Aantal banen per 1.000 inwoners (15-74 jaar) in 2021 [LISA, 2022]

	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen
Aantal banen per 1000 inwoners	535,0	679,6

In Figuur 4-10 worden de banen uitgesplitst per sector. Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als uitzendkrachten. Opvallend is dat er in Stadskanaal in verhouding meer banen uit de industrie en handel sector voorkomen dan in de provincie Groningen. Andersom, de sector waarbinnen er binnen de provincie meer banen zijn dan in de gemeente Stadskanaal, is de collectieve dienstverlening. Dit is ook de sector waar in zowel de gemeente als de provincie de meeste banen zijn, 37,8% in de provincie Groningen ten opzichte van 30,1% in de gemeente Stadskanaal. Op de tweede plek, voor de gemeente Stadskanaal, staat de industrie (22,7%), gevolgd door handel (21,2%) en zakelijke dienstverlening (20,3%). Het percentage banen in de landbouwsector en in de categorie 'overige dienstverlening' ligt voor zowel de gemeente Stadskanaal als de provincie Groningen het laagst.

[1] *Het gaat hier om de gemeenten Pekela, Borger-Odoorn, Stadskanaal en Westerwolde.*

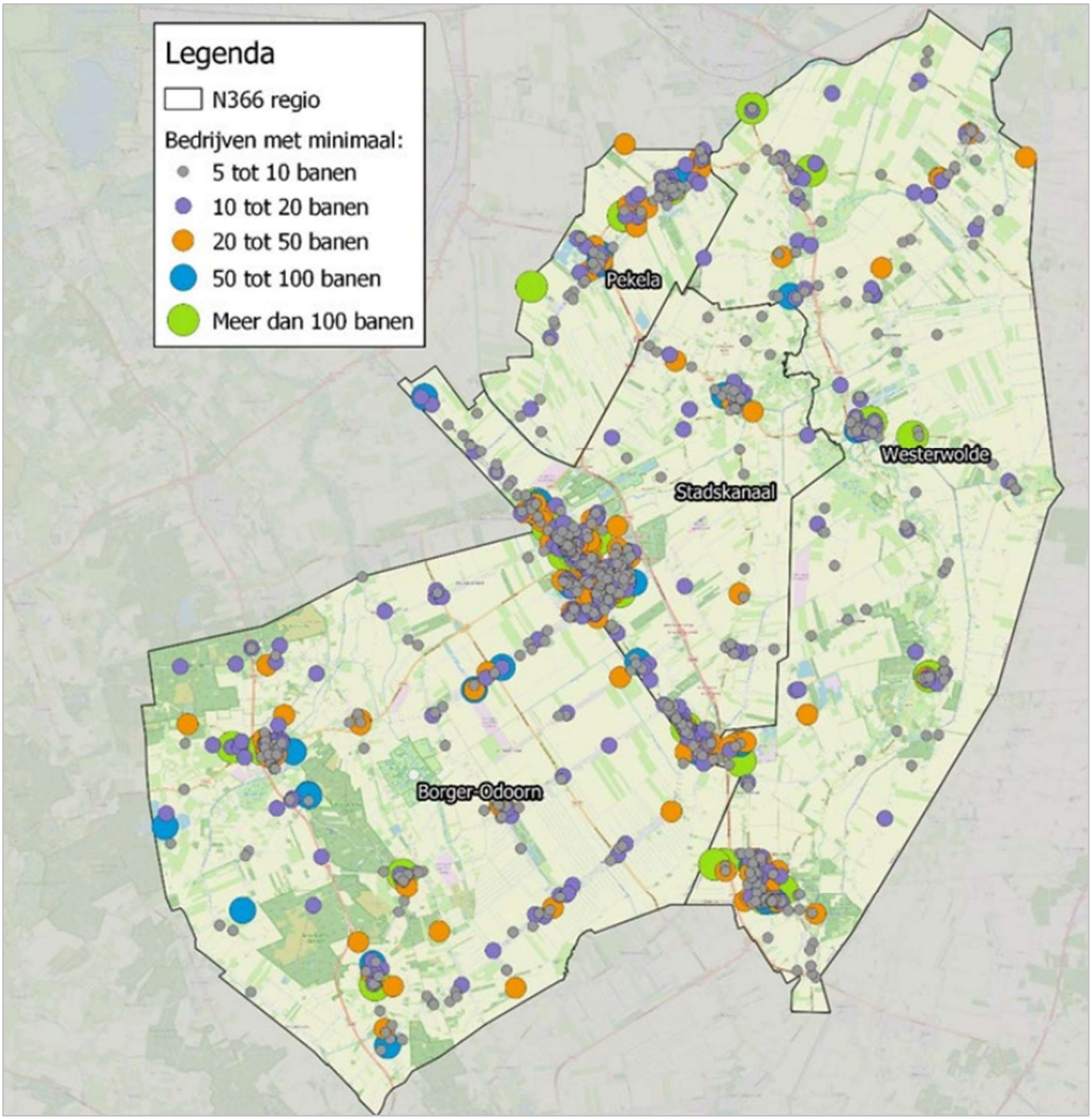

Figuur 4-9: Geografische verspreiding werkgevers in de regio [Stec Groep, 2022a]

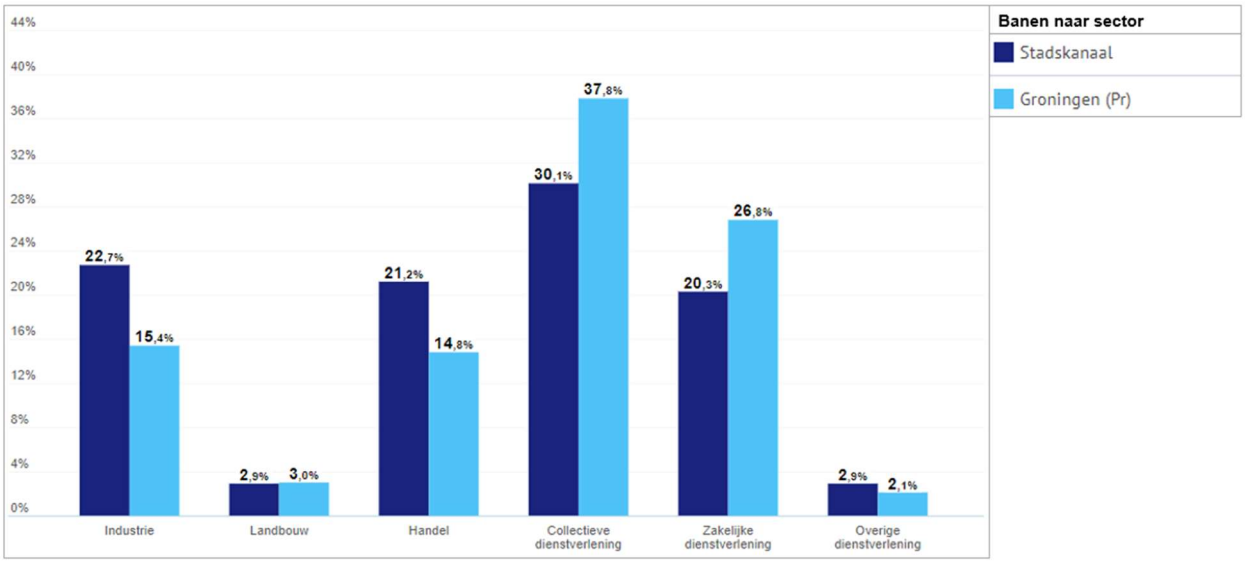

Figuur 4-10: Type banen naar sector in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van het provinciale gemiddelde [LISA, 2022]

Netto arbeidsparticipatie

De netto arbeidsparticipatie is het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de bevolking (beroeps- en niet-beroepsbevolking). De gegevens zijn gepresenteerd voor de bevolking van 15 tot 75 jaar. In de gemeente Stadskanaal is de netto arbeidsparticipatie 64,8%. Dit is vrijwel gelijk aan het provinciale gemiddelde wat op 65,1% ligt.

Tabel 4-3: Netto arbeidsparticipatie in % in 2019 [CBS, 2020]

	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen
Netto arbeidsparticipatie (%)	64,8	65,1

Uit het onderzoek, uitgevoerd door de Stec Groep, over de N366-regio is gebleken dat er een negatieve arbeidspendel is richting omliggende gemeenten. Dit houdt in dat er dagelijks meer inwoners vanuit de regio naar omliggende gemeenten vertrekken dan andersom. Het grootste deel van de werkgelegenheid binnen de N366-regio wordt ingevuld door werknemers die binnen de eigen gemeente wonen. Stadskanaal heeft een sterke aanzuigende werking voor arbeidspendelaars vanuit de gemeenten Borger-Odoorn, Pekela en Westerwolde. Het gaat hier dagelijks om zo'n 2.500 arbeidspendelaars [Stec Groep, 2022]. In onderstaande figuur zijn de bewegingen tussen de omliggende gemeenten en Stadskanaal gekwantificeerd.

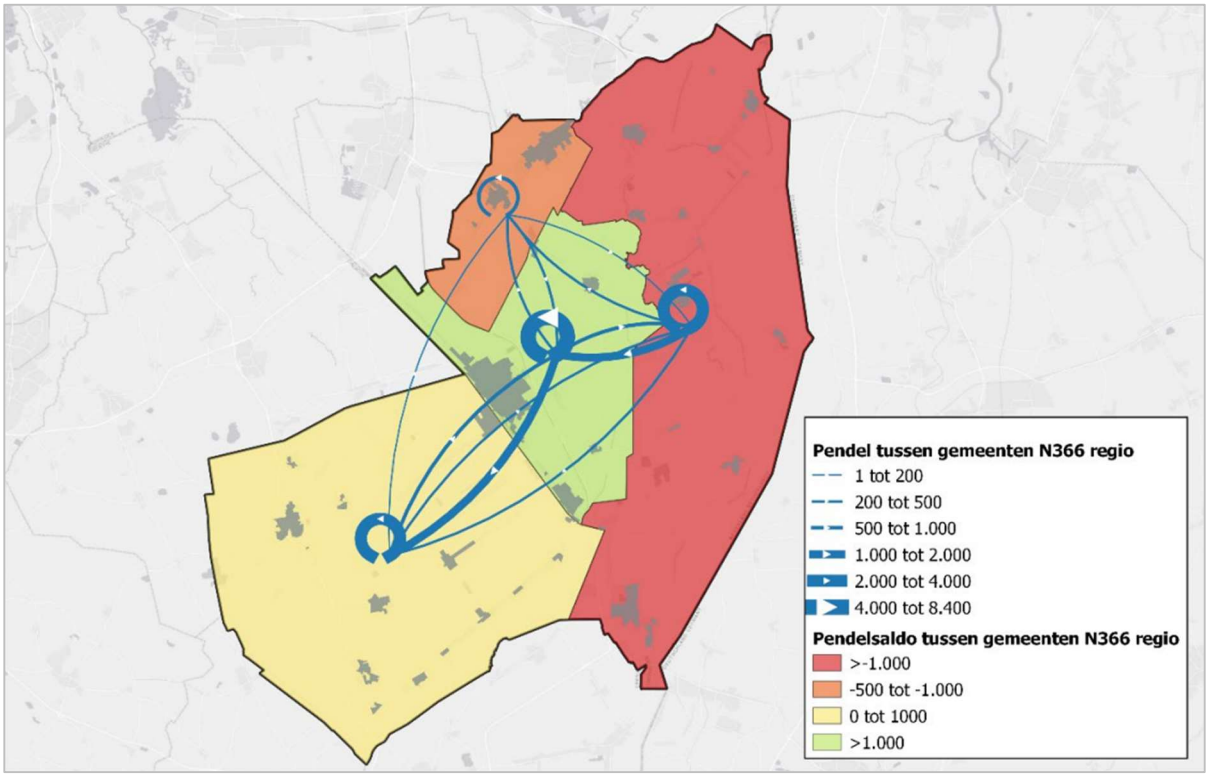

Figuur 4-11: Interne arbeidspendel tussen gemeenten in de N366-regio.

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat het aantal arbeidsplaatsen in de gemeente Stadskanaal lager is dan provinciaal gemiddeld. De netto arbeidsparticipatie in de gemeente Stadskanaal is vrijwel gelijk aan het provinciale gemiddelde.

Autonome ontwikkeling
De werkgelegenheid in Nederland blijft toenemen door een groeiende Nederlandse economie. Door factoren zoals vergrijzing en krimp van de bevolkingsgroei neemt het aantal werkzame mensen af en kunnen niet alle banen opgevuld worden. In meerdere sectoren zal de vraag naar personeel mogelijk gaan stijgen. Dit is afhankelijk van de groei van de economie.

Met de Regio Deal Oost-Groningen wordt ingezet op het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, het stimuleren van een gezonde leefstijl en het versterken van de leefbaarheid in dorpen en wijken. Een van de thema's in de regionale agenda Oost-Groningen is het programma 'kansen om te groeien' waarin onder andere invulling wordt gegeven aan het thema werkgelegenheid.

Verder wordt in de *strategische visie vrijetijdseconomie* van de provincie Groningen als één van de drie ambities de groei van werkgelegenheid in vrijetijdseconomie genoemd. De provincie streeft hiermee naar een bestendige groei van het aantal banen in de vrijetijdssector waarbij vraag naar en aanbod van kwalitatief geschoold personeel beter op elkaar aansluiten. We willen dat meer jongeren met een opleiding in de gastvrijheid, maar ook zij-instromers met de juiste ervaring en competenties, kansen krijgen voor een mooie loopbaan in de Groningse vrijetijdseconomie. Hierbij hoort ook het stimuleren van het starten van toeristisch-recreatieve bedrijven. Dit sluit aan op één van de zes strategische opgaven die de provincie heeft opgesteld om de drie ambities te realiseren: *'groei van aantrekkelijke banen in relatie tot gespecialiseerd vakonderwijs'.*

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt doordat er regionaal ingezet wordt op het vergroten van de werkgelegenheid

Doorkijk 2040
De verwachting is dat er door de snelle technologische veranderingen verschuivingen in het type werkgelegenheid plaatsvinden, waarbij de focus zal gaan liggen binnen dienstverlenende sectoren. Hoe de werkgelegenheid zich in Stadskanaal ontwikkelt na 2030 is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

4.2.2 Werklocaties en bedrijventerreinen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Werklocaties en bedrijventerreinen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Vraag vs. Aanbod
Beschikbare referentiewaarden	Vergelijking aanbod en behoefte bedrijventerreinen en kantoorlocaties
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er is geen sprake van een kwalitatief en kwantitatief tekort aan bedrijventerreinen
Oranje	Er is sprake van een kwalitatief of kwantitatief tekort aan bedrijventerreinen
Rood	Er is sprake van een kwalitatief en kwantitatief tekort aan bedrijventerreinen

Huidige situatie

Werklocaties zijn plekken waar bedrijven zich vestigen en ontwikkelen. In Tabel 4-4 staan de bedrijventerreinen die in de gemeente Stadskanaal liggen, inclusief het type terrein (van kleinschalig lokaal tot grootschalig). Verder komt uit de tabel ook het uitgegeven oppervlak en het nog uitgeefbare oppervlak naar voren. ‘Uitgegeven oppervlakte’ is de oppervlakte van de werklocaties (in netto ha) die uitgegeven is aan de (toekomstige) gebruikers van het terrein. ‘Nog uitgeefbaar’ is het nog beschikbaar aantal hectaren dat uitgegeven kan worden.

Bedrijventerrein Stadskanaal

Op basis van luchtfoto’s blijkt dat op het terrein nog enkele kavels niet bebouwd zijn. Aan de Tinnegieter is circa 77.500 m^2 onbebouwd, waarvan 28.000 m² perifere detailhandel en 49.500 m² met milieucategorie 4.2 is toegestaan. Er is nog circa 38.000m² uitgeefbaar, dit is inclusief in optie zijnde percelen. De overige percelen zijn verkocht en om uitwisselende redenen nog niet bebouwd. Ter plaatse van het besluitsubvlak 'perifere detailhandel’ mogen de gronden en bouwwerken ook ten behoeve van perifere detailhandel worden gebruikt met een minimale verkoopvloeroppervlakte van 750 m² [Rho Adviseurs, 2022].

De volgende activiteiten zijn op deze 13/29 locatie toegestaan; de verkoop van auto's, boten, caravans, tuininrichtingsartikelen, vee- en diervoeders, bouwmaterialen, keukens en sanitair, en ook woninginrichting, waaronder meubelen. Deze bedrijven vallen veelal in de milieucategorie 2 [Rho Adviseurs, 2022].

Ten noorden van de Glasblazer is circa 20.000 m² onbebouwd, dit terrein is eveneens bestemd met de milieucategorie 4.2. Verdeeld over het gehele terrein zijn enkele percelen met een totaal oppervlak van circa 50.000 m² onbebouwd en langs het zonnepark ligt een perceel van 30.000 m² onbebouwd. Ten slotte ligt aan de zuidoostrand een onbebouwd perceel van 60.000 m². Op alle percelen is de categorie 4.2 toegestaan. Binnen de aanduiding categorie 5 zijn geen braakliggende percelen aanwezig [Rho Adviseurs, 2022].

Ter Wuppingerweg

In Onstwedde bevindt zich al 64 jaar het bedrijventerrein ‘Ter Wuppingerweg’. Op dit terrein zitten 13 bedrijven en organisaties. Voornamelijk gericht op de agrarische sector. De netto oppervlakte bedraagt ca. 2,5 ha [Gemeente Stadskanaal, n.d.].

Dideldom

Op dit terrein met de aanduiding milieucategorie 3.2 zijn onbebouwde kavels aanwezig met een totaaloppervlakte van 62.000 m². Ter plaatse van de aanduiding categorie 4.1 is op basis van de luchtfoto te zien dat er enkele kavels niet zijn bebouwd, totaal circa 5.500 m². Voormalig stortplaats Philipsfabriek heeft circa 50.000 m² met een aanduiding maximale milieucategorie 4.1 en 30.000 m² in de categorie 3.2. Op het gehele bedrijventerrein geldt een maximale bouwhoogte van 15 meter [Rho Adviseurs, 2022]. Verder is op dit terrein de beoogde stationslocatie gesitueerd net als een campus locatie. Op dit moment wordt gewerkt aan een ambitiedocument voor dit gebied.

Musselkanaal

Op het bedrijventerrein is milieucategorie 3.2 toegestaan. Op basis van een luchtfoto blijkt dat nog 1 kavel van 1.210 m² onbebouwd is [Rho Adviseurs,2022].

Tabel 4-4: Hard (plan)aanbod per terrein [Rho Adviseurs, 2022; Stec Groep, 2023]

Terrein	Milieucategorie	Netto omvang (ha)	Netto uitgeefbaar (ha)	Type terrein
Bedrijvenpark Stadskanaal	4.2	46,0	4,1	Regulier gemengd
Ter Wuppingerweg		6,0	5,0	Kleinschalig lokaal
Dideldom	3.2/ 4.1	54,0	1,3	Kleinschalig lokaal
Musselkanaal	3.2	1,2	0,12	*onbekend*

Uit een onderzoek van de provincie Groningen blijkt dat vraag en aanbod van bedrijventerreinen in onbalans is. Door de toegenomen vraag is er steeds minder voorraad aan bedrijventerreinen. Daar kan bovenop geteld worden dat er de afgelopen jaren zonneparken zijn aangelegd op bedrijventerreinen in onder andere Stadskanaal waardoor het aanbod nog weer verder onder druk komt te staan [Provincie Groningen, 2021].

Op dit moment liggen grote schakelstations, noodzakelijk voor de beschikbaarheid van energie, onder andere in de Eemshaven. Een groot schakelstation ‘bedrijvenpark Zuid Groningen’, op de grens van Stadskanaal en Westerwolde is op dit moment in aanbouw. De verwachte oplevering is in 2026 [TenneT, n.d.] maar er zijn plannen voor een groot schakelstation op de grens van Stadskanaal en Westerwolde [Stec Group, 2021].

Vraag en aanbod

Kwantitatief is er in Oost-Groningen meer aanbod dan vraag naar bedrijventerreinen tot 2030 en tot 2040. Toch kunnen er in de regio enkele knelpunten ontstaan de komende jaren. Kwalitatief zien we dat er op enkele plekken behoefte kan zijn aan het toevoegen van kleinschalig lokaal aanbod. Oost-Groningen heeft een groot oppervlak en niet overal is kleinschalig lokaal aanbod beschikbaar voor lokale bedrijven. In het regulier gemengde segment is in beide scenario’s meer dan voldoende aanbod om aan de ruimtevraag naar bedrijventerreinen te voldoen tot 2030, al is er minder beschikbaar dan op papier staat aangezien een aanzienlijk deel van dit segment onder optie is. Ook is er in het grootschalig gemengde segment in beide scenario’s voldoende aanbod om in de vraag tot 2030 te voorzien. Op Bedrijvenpark Stadskanaal is naast de 4,1 hectare uitgeefbaar circa 16 hectare bedrijventerrein in gebruik als zonneweide [Stec Groep, 2023].

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, omdat er in Oost-Groningen sprake is van een kwantitatief overschot en een kwalitatief tekort aan kleinschalig lokale bedrijventerreinen.

Autonome ontwikkeling
In de strategische visie vrijetijdseconomie (2021-2030) staan drie ambities centraal. De geformuleerde ambities zijn:

1. Sterkere koppeling van toeristisch-recreatief aanbod aan het Gronings DNA.
2. Versterken ondernemerschap en vergroten van de sector.
3. Groei werkgelegenheid in vrijetijdseconomie.

De provincie wil deze drie ambities realiseren met behulp van de zes strategische opgaven [Provincie Groningen, 2021b]:

1. Ontwikkeling van toeristische bestemmingen in de provincie (toeristische ecosystemen).
2. Goede toegankelijkheid door middel van routenetwerken in de provincie voor diverse doelgroepen en betere digitale ontsluiting.
3. Evenementen als poort naar de lokale omgeving.
4. Groei van aantrekkelijke banen in relatie tot gespecialiseerd vakonderwijs.
5. Provincie als informatiemakelaar.
6. Bestemmingsmarketing uniform voor de hele provincie met het unieke Gronings DNA als uitgangspunt.

De gemeente Stadskanaal heeft geen vigerend beleid gericht op werklocaties en bedrijventerreinen.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Stadskanaal geen actief beleid heeft op het aantrekken en realiseren van meerdere typen werklocaties in de gemeente.

Doorkijk 2040
Hoe vraag en aanbod op bedrijventerreinen in Stadskanaal zich na 2030 ontwikkelt is afhankelijk van de dan beschikbare harde en zachte plancapaciteit als onderdeel van het dan vigerende beleid van de gemeente.

4.3 Duurzaamheid

4.3.1 Grondstoffen en circulariteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Grondstoffen en circulariteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2020] • Percentage afvalscheiding [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2020]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van de landelijke doelstelling huishoudelijk afval (100 kg/inwoner in 2020) en percentage afvalscheiding (75% in 2020) volgens het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	In de gemeente Stadskanaal worden de doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner en het percentage afvalscheiding gehaald.
Oranje	In de gemeente Stadskanaal wordt de doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner **of** het percentage afvalscheiding gehaald.
Rood	In de gemeente Stadskanaal worden de doelstelling voor het aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner en het percentage afvalscheiding beide niet gehaald.

Huidige situatie

In een circulaire economie staan gesloten kringlopen centraal en wordt er naar gestreefd dat grondstoffen, onderdelen en producten zo min mogelijk hun waarde verliezen. Een circulaire economie gaat over het aanzienlijk efficiënter inzetten van alle beschikbare grondstoffen in de economie, zowel abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen) als biogrondstoffen (biomassa en voedsel), en draagt bij aan meerdere doelen, zoals het tegengaan van klimaatverandering, het verlies van biodiversiteit door onder andere stikstofdeposities en plasticsoep in oceanen, en het verminderen van leveringsrisico's [Hanemeijer et al., 2021].

In de Integrale Circulaire Economie Rapportage 2021 onder leiding van het PBL wordt geconstateerd dat diverse trends in het Nederlandse grondstoffengebruik en de daaraan verbonden effecten niet de goede kant opgaan. De grondstoffenefficiëntie is toegenomen, maar dit heeft niet geleid tot een sterke vermindering van het grondstoffengebruik. Het totale grondstoffengebruik van Nederland is sinds 2010 nauwelijks veranderd. Ook is voor de Nederlandse consumptie steeds meer land nodig in de productieketen. Daarnaast wordt er sinds 2014 weer meer afval gestort en worden zes van de zeven gestelde overkoepelende nationale doelen voor afval naar verwachting niet gehaald. Ook zijn de leveringsrisico's voor de Nederlandse economie toegenomen. Bedrijven in de maakindustrie lopen de grootste leveringsrisico's vanwege de afhankelijkheid van zeldzame aardmetalen, kobalt, wolfraam, tantaal, tin en indium. Deze kritieke metalen worden bijvoorbeeld toegepast in machines, onderdelen en voor transportmiddelen, elektronica, en zijn belangrijk voor de energietransitie [Hanemeijer et al, 2021].

Voor Nederland als geheel geldt dat de meeste innovatieve circulaire bedrijven en circulaire projecten vooral technologisch van aard zijn en gericht op recycling. Er is minder aandacht voor innovaties die het grondstoffengebruik radicaal kunnen veranderen. De economie functioneert zodoende nog grotendeels volgens de principes van een lineaire economie [Hanemeijer et al, 2021].

In de gemeente Stadskanaal werd in 2020 een totaal van 760 kilogram huishoudelijk afval per inwoner ingezameld [Gemeentelijke duurzaamheidsindex, 2020a]. Dit ligt hoger dan het gemiddelde van de provincie Groningen van 527 kilogram huishoudelijk afval per inwoner.

Figuur 4-12: Aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [Gemeentelijke Duurzaamheids Index, 2020]

Figuur 4-13: Scheidingspercentage van huishoudelijk afval in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [Gemeentelijke Duurzaamheids Index, 2020]

Het scheidingspercentage van huishoudelijk afval (grof en fijn) is in de gemeente Stadskanaal met 69% hoger dan het provinciaal en landelijk gemiddelde van 57% [Gemeentelijke duurzaamheidsindex, 2020]. Het scheidingspercentage van de gemeente Stadskanaal was niet in lijn met de landelijke doelstelling van 75% afvalscheiding in 2020 conform het Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 [Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2017].

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’. Dit omdat de gemeente Stadskanaal niet aan de doelstelling voor aantal kilogram huishoudelijk afval per inwoner voldoet en ook niet aan het doel voor 75% afvalscheiding.

Autonome ontwikkeling
Zonder aanvullend beleid neemt de druk op natuur en milieu vanwege het grondstoffengebruik de komende decennia verder toe. Met name door een verdere toename van de wereldbevolking alsook de consumptie per wereldburger wordt verwacht dat in 2060 het gebruik van grondstoffen zal zijn verdubbeld ten opzichte van 2017 [Hanemeijer et al, 2021].

In de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) stelt de Rijksoverheid als doel om in 2050 geheel circulair te zijn. Het tussendoel is om in 2030 primaire abiotische grondstofgebruik (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen) te halveren. Dit is moeilijk om te monitoren omdat er een circulaire economie niet in één getal te vangen is [Planbureau voor de Leefomgeving, 2020].

In het nationale beleid is tot nu toe vooral ingezet op de vorming van een brede coalitie met partijen in de samenleving en op facilitering van circulaire initiatieven, bijvoorbeeld door kennisontwikkeling te bevorderen en partijen samen te brengen op basis van vrijwillige afspraken zoals het Betonakkoord en het Plastic Pact. Dat past bij de startfase van het circulaire-economiebeleid. Maar vrijwilligheid en vrijblijvendheid in de aanpak zijn uiteindelijk ontoereikend voor de stevige ambitie van het kabinet om in 2050 te zijn overgeschakeld naar een volledig circulaire economie [Hanemeijer et al, 2021].

In 2017 is het VANG-beleid vastgesteld voor de periode t/m 2020. Dit beleid was gericht op het behalen van de VANG-doelstellingen. De raad heeft met de vaststelling van het VANG-maatregelenplan 2022-2025 aangegeven nog steeds te willen gaan voor het bereiken van de VANG-doelstellingen. Het programma

VANG – Huishoudelijk afval is ontwikkeld om gemeenten te helpen met de nodige stappen te zetten naar een circulaire economie en beslaat de periode 2015 -2025. Het streven is om door middel van goede afvalscheiding hoogwaardige recycling te faciliteren [VANG – Huishoudelijk afval, n.d.].

Verder is in maart 2024 de Nota Duurzaamheid vastgesteld. Hierin staat onder andere opgeschreven dat de gemeente zich inzet op afval mindering en gaat onderzoek wat de ruimtelijke en ambtelijke kosten zijn voor het opwaarderen van afbrengstations naar ‘circulaire ambachtscentra’.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Stadskanaal met de Nota Duurzaamheid inzet op het verminderen van afval. Of dat voldoende is om de doelstelling te halen is onduidelijk.

Doorkijk 2040
Hoe de circulaire economie zich in de gemeente Stadskanaal ontwikkelt na 2030 is afhankelijk van het dan vigerende beleid. Voor een deel heeft de gemeente hier invloed op, een deel moet ook komen vanuit de marktpartijen en middels innovaties.

4.3.2 Duurzame energieopwekking en energiebesparing

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame energieopwekking en energiebesparing	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Percentage duurzaam opgewekte energie t.o.v. klimaatdoelstellingen [Gemeentelijke Duurzaamheidsindex, 2022]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van het percentage duurzaam opgewekte energie ten opzichte de gestelde EU-doelen uit het klimaatakkoord en het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aandeel duurzaam opgewekte energie voldoet aan de doelen zoals opgesteld door de Europese Unie **en** is hoger dan het provinciale gemiddelde
Oranje	Het aandeel duurzaam opgewekte energie ligt rond het niveau van de doelen van de Europese Unie, maar er is een risico op het niet halen van deze doelen **en** het aandeel duurzame opwekking ligt rond het provinciale gemiddelde
Rood	Het aandeel duurzaam opgewekte energie voldoet niet aan de doelen zoals opgesteld door de Europese Unie **en** is lager dan het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

Bij het gebruik van fossiele brandstoffen komt CO_2 vrij. In grote hoeveelheden draagt dit gas bij aan het broeikaseffect. Het broeikaseffect heeft een groot aandeel in de opwarming van de aarde. Nu meer duidelijkheid bestaat over de eindigheid van fossiele brandstoffen en over de gevolgen voor het klimaat, wordt de noodzaak van hernieuwbare energie meer en in breder internationaal verband onderkend.

De Europese Unie heeft een doelstelling opgesteld voor al haar lidstaten om de negatieve effecten van klimaatverandering te beperken. Deze doelstelling omvat een percentage duurzaam opgewekte energie dat in het streefjaar behaald moet zijn. Voor elke lidstaat is dit een ander percentage afhankelijk van de fysieke omstandigheden in een land. In 2019 kwam 8,7% van alle gebruikte energie in Nederland uit duurzame bronnen. In 2030 moet dat 27% zijn en in 2050 100% [Rijksoverheid, 2009; Rijksoverheid, 2022].

Duurzame energieopwekking draait om de productiekant van energie. Duurzame energieopwekking kan door installatie van zonnepanelen en windturbines en daarnaast door gebruik van geothermie en restwarmte. Dit laatste is niet per definitie duurzaam in productie maar hergebruik of benut hiervan kan gezien worden als duurzaam doordat het voorkomt dat andere bronnen gebruikt worden.

Vrijwel elke gemeente heeft zichzelf ten doel gesteld om het gebruik van hernieuwbare energie aanzienlijk te verhogen. De doelstelling vanuit de EU is: ‘zo hoog mogelijk, maar minimaal 20%’. Voor het jaar 2022 lag het percentage hernieuwbare energie in de gemeente Stadskanaal hoger dan in de provincie Groningen. In 2020 lag het percentage voor de gemeente Stadskanaal op 17,9% en voor de provincie Groningen op 14,0%. Voor de periode 2021 – 2022 ontbreekt data over de provincie Groningen, maar als de eerdere lijn zich voortzet blijf het percentage hernieuwbare energie hoger in de gemeente Stadskanaal dan in de provincie. Echter, het aandeel duurzaam opgewekte energie ligt nog altijd onder het niveau van de doelen van de Europese Unie (20%), waardoor het huidige aandeel van de gemeente Stadskanaal als ‘ontoereikend’ wordt gezien.

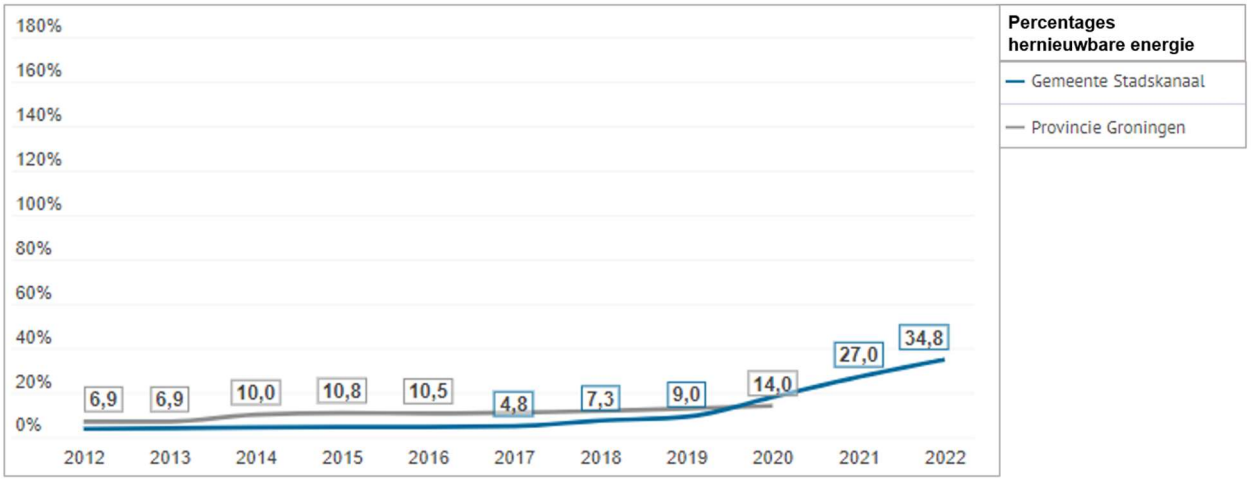

Figuur 4-14: Percentage hernieuwbare energie voor de gemeente Stadskanaal en de provincie Groningen [Klimaatmonitor, 2022a]

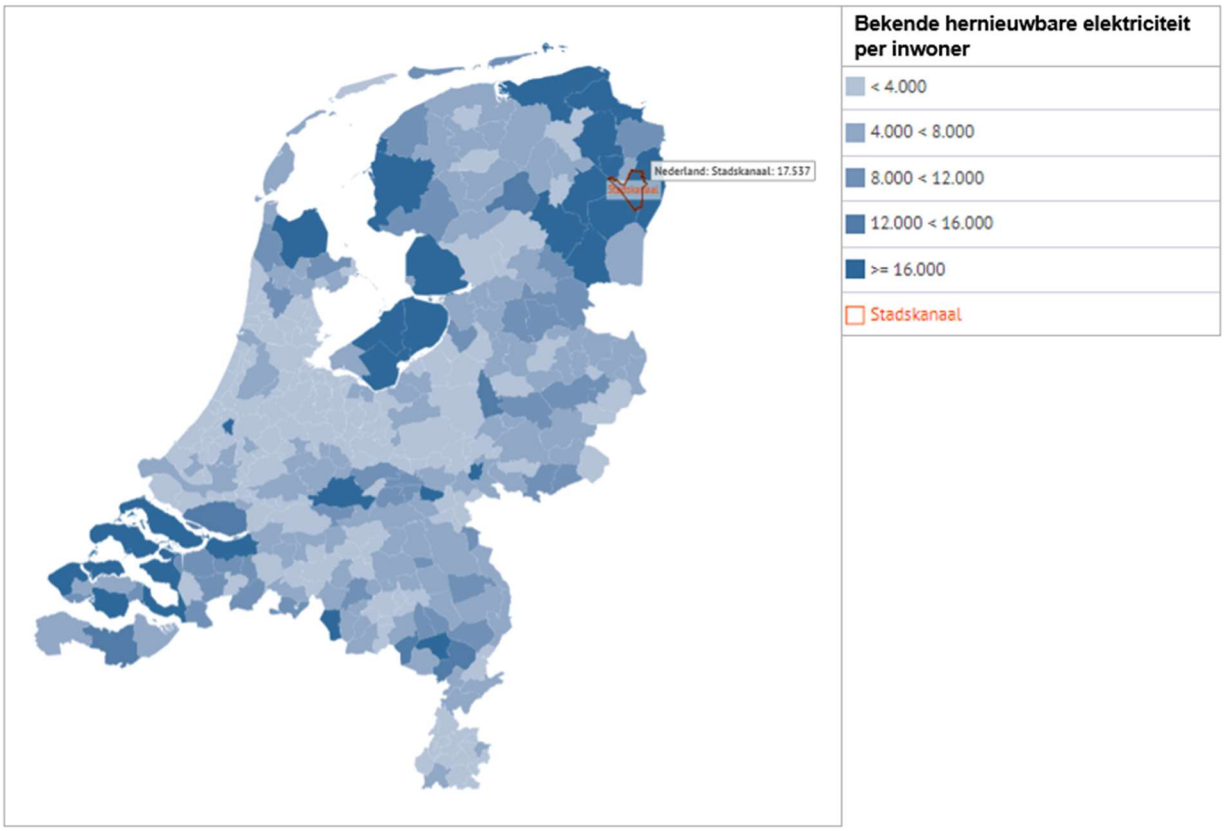

Figuur 4-15: Spreiding hernieuwbare energie scores in Nederland [Klimaatmonitor, 2022a]

Als wordt gekeken naar het gebruik van hernieuwbare energie, elektriciteit en warmte loopt de gemeente Stadskanaal een aantal jaar achter op de provincie Groningen (zie Tabel 4-5). Echter, voor hernieuwbare energie en elektriciteit heeft de gemeente Stadskanaal de provincie Groningen in weten te halen en scoort zij nu flink hoger dan de provincie. Voor warmte en energie voor vervoer is dit precies andersom. Waar de gemeente Stadskanaal eerst op de provincie voorliep ligt het percentage van de gemeente Stadskanaal nu lager dan in de provincie [Klimaatmonitor, 2022a]. In Tabel 4-5 zijn de percentages voor zowel de gemeente Stadskanaal als de provincie Groningen, door de jaren heen, terug te vinden. De percentages voor de gemeente Stadskanaal zijn groen gekleurd als ze beter scoort dan de provincie, oranje als de percentages gelijk of niet bekend zijn en rood als de gemeente Stadskanaal slechter scoort dan de provincie Groningen.

Tabel 4-5: Percentage bekende hernieuwbare energie, elektriciteit, warmte en energie voor vervoer in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [Klimaatmonitor, 22a].

	Hernieuwbare energie		Elektriciteit		Warmte		Energie voor vervoer	
	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen
2010	3,2%	4,8%	0%	14,1%	4,7%	2%	1,8%	1,7%
2011	3,5%	6%	0,1%	13,9%	5%	3,3%	2,5%	2,4%
2012	3,6%	6,9%	0,3%	15,8%	4,9%	4,4%	2,7%	2,7%
2013	3,8%	6,9%	0,9%	13,8%	5,2%	4,8%	2,7%	2,7%
2014	4,3%	9,9%	1,7%	27,1%	5,6%	5,5%	3,4%	3,6%
2015	4,4%	10,8%	2,8%	30,5%	5,6%	6,1%	2,9%	3%
2016	4,4%	10,5%	4%	29,7%	5,5%	5,8%	2,3%	2,5%
2017	4,8%	?	5,2%	25,5%	5,5%	?	2,9%	3,1%
2018	7,3%	?	16,2%	26,2%	5,5%	?	4,8%	5%
2019	9%	?	22,9%	26,2%	5,7%	?	5,9%	6,4%
2020	17,9%	13,9%	67,9%	33,7%	5,8%	8,6%	5,8%	6,6%
2021	27%	?	111,2%	48,5%	5,8%	?	6,5%	7,3%
2022	34,8%	?	140,0%	66,8%	6,5%	?	6,2%	6,9%

Zonne- en windenergie

In de RES 1.0 zijn voorzieningen voor grootschalige windenergie niet toegestaan binnen de gemeente Stadskanaal. Wel zijn de gerealiseerde, in aanbouw zijnde en reeds vastgestelde, plannen voor zonneparken meegenomen in het bod van Stadskanaal in de RES 1.0 [Rho Adviseurs, 2022]. Voor de gemeente Stadskanaal geldt dat er voor een vermogen van 0,12 teraWattuur (TWh) aan wind en zonne-energie gerealiseerd is en er nog 0,16 TWh aan duurzame energieopwek in ontwikkeling is. Dit betekent dat er nog 0,16 TWh aan duurzame energieopwekking gerealiseerd moet worden om het 2030 doel van 0,43 TWh te behalen. In de afgelopen twee jaar is voornamelijk voortgang geboekt met de aanleg van zonneparken. Intussen is er maar liefst 150 MWp zonne-energie gerealiseerd [RES 2.0 Groningen, 2023].

Capaciteit elektriciteitsnetwerk

Duurzame energie moet ook terug geleverd worden aan het elektriciteitsnet, dit heet invoeding. Daarbij moet lokaal gestreefd worden naar een balans tussen vraag en aanbod van elektriciteit. Hiervoor is lokaal netverzwaring voor nodig. Onderstaande figuur (Figuur 4-16) laat zien dat de situatie in Stadskanaal op dit moment voornamelijk als 'rood' wordt aangegeven en sommige plekken nog 'oranje' scoort. Dat betekent dat er op dit moment geen transportcapaciteit beschikbaar is voor grootverbruikaansluitingen. En, als dit probleem zich op dit moment nog niet voordoet, zoals in de oranje gebieden, is er wel de kans dat die binnen afzienbare tijd kunnen ontstaan. Dat betekent dat niet alle duurzame infrastructuur voor de opwek van energie zomaar aangesloten kan worden op het elektriciteitsnetwerk. Grootschalige projecten (zonnevelden en grote bedrijfsdaken) kunnen op dit moment niet worden aangesloten. De gemeente Stadskanaal heeft geen macht over het hoogspanningsnet, vergroting van de capaciteit is aan de netbeheerders. Dit is niet van de een op de andere dag geregeld en gaan hier vaak jaren overheen voordat de capaciteit is uitgebreid [Netbeheer Nederland, 2022]. Niet alleen het hoogspanningsnet moet namelijk uitgebreid worden, maar vanwege de elektrificatie (warmtepompen, elektrisch laden) moet ook het laagspanningsnet in een groot deel van de gemeente verzwaard worden.

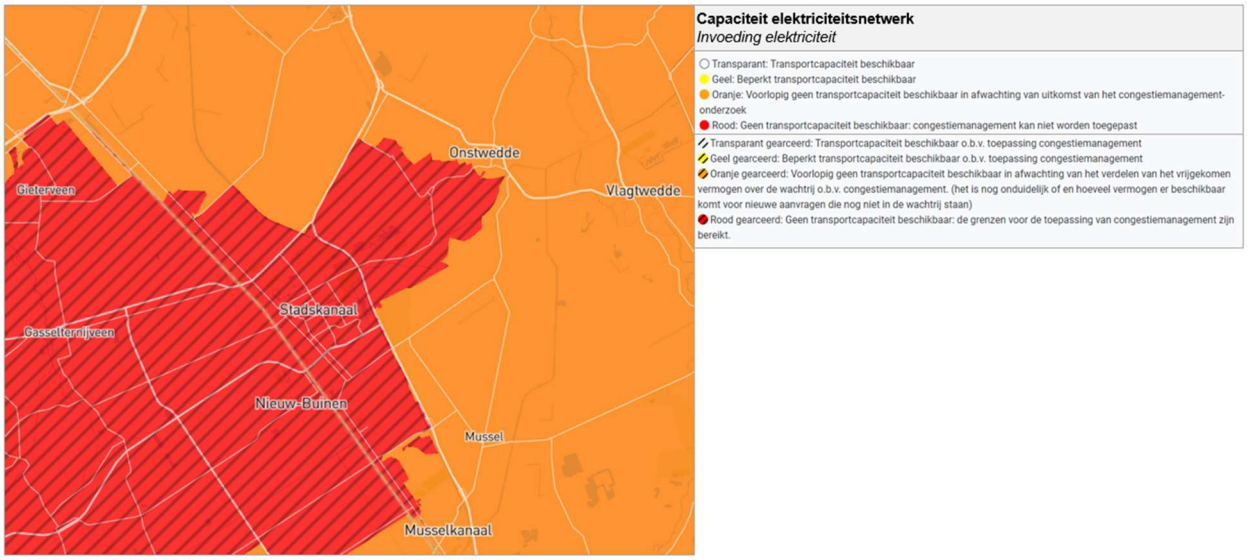

Figuur 4-16: Capaciteit op het elektriciteitsnetwerk op 08-05-2024, op basis van invoeding van elektriciteit [Netbeheer Nederland, 2024]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje' omdat het aandeel duurzaam opgewekte energie wel rond het niveau van de doelen van de Europese Unie ligt maar er ook een risico is op het niet halen van deze doelen. Het aandeel duurzame opwekking ligt boven het provinciale gemiddelde.

Autonome ontwikkeling

In het Klimaatakkoord van juni 2019 is afgesproken dat Nederland in 2030 op land in totaal 35 TWh grootschalige duurzame elektriciteit produceert (zon en wind). Elke gemeente, provincie, waterschap en netbeheerder werkt in regionaal verband samen met stakeholders aan een Regionale Energiestrategie (RES) om de gestelde doelen te behalen. De RES is een instrument om gezamenlijk te komen tot keuzes voor besparing, de opwekking van duurzame elektriciteit en warmte en de daarvoor benodigde opslag en energie infrastructuur. Stadskanaal is onderdeel van de energieregio Groningen, waarvoor op 1 juli 2021 de RES 1.0 is vastgesteld. Vooralsnog is er geen extra opgave voor Stadskanaal bekend. Als vervolg op de RES 1.0 wordt nu in regionaal verband worden gewerkt aan RES 2.0

Verder heeft de gemeente Stadskanaal, als onderdeel van de warmtevisie, als doel gesteld om in de toekomst aardgasvrij te zijn. Dat betekent dat in 2050 elk gebouw zonder aardgas, op een duurzame manier, verwarmd kan worden. De achterliggende reden hiervoor is niet alleen het verminderen van de CO_2 uitstoot, maar ook het waarborgen van de leveringszekerheid. Oftewel, niet afhankelijk zijn van andere landen in de gasvoorziening [Warmtevisie, 2024]. Om bovenstaande doelstelling te kunnen halen heeft de gemeente Stadskanaal een aantal uitgangspunten opgesteld. Zo legt de gemeente de focus op isoleren en wil ze iedereen faciliteren in de transitie. Er zijn op dit moment veel verschillende subsidies en leningen beschikbaar [Warmtevisie, 2024].

De gemeente heeft geen beleid op het gebied van warmtepompen en airco's.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Het voornemen is er om meer duurzame energie op te wekken, het is aannemelijk dat het percentage duurzaam opgewekte energie in de toekomst toe zal nemen. Of de doelstellingen gehaald worden is afhankelijk van de daadwerkelijke realisatie van de plannen.

Doorkijk 2040
Het is te verwachten dat na 2030 de inzet op duurzame energieopwekking doorzet, wat leidt tot een positieve trend. In hoeverre dat op termijn leidt tot het behalen van Europese doelen is afhankelijk van de exacte beleidsinzet en de inzet van de markt en lokaal eigendom na 2030 en van de capaciteit en mogelijkheden van de energie-infrastructuur en de mate waarin dat waar nodig uitgebreid wordt.

4.3.3 Duurzame woningen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame woningen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Gemiddeld energielabel woningen [RVO, 2022]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van het percentage woningen met een groen energielabel ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het percentage woningen met een groen energielabel is hoger dan het provinciale gemiddelde
Oranje	Het percentage woningen met een groen energielabel is gelijk aan het provinciale gemiddelde
Rood	Het percentage woningen met een groen energielabel is lager dan het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

Sinds 2008 is een energielabel verplicht bij oplevering, verkoop en verhuur van een woning. Het energielabel heeft als doel om eigenaren van woningen of gebouwen bewust te maken van de hoeveelheid energie die ze verbruiken. Per 1 januari 2021 is, in lijn met de herziening van de Europese richtlijn energieprestatie gebouwen, het energielabel evenals de methode aan de hand waarvan het label bepaald wordt veranderd. Er is geen wetgeving die woningeigenaren verplicht om hun huis te verduurzamen. Wel zijn er subsidies beschikbaar vanuit het Rijk voor het verhogen van het energielabel vanuit het Nationaal Isolatieprogramma.

In de gemeente Stadskanaal heeft het merendeel (23,9%) energielabel C (zie Tabel 4-6) Het percentage groene energielabels ligt op 65,7%. Dat betekent dat het energielabel C of hoger is. Dit is lager dan in de provincie Groningen waar 69,2% van de woningen een groen energielabel heeft. Voor een aantal energielabels geldt dat het percentage hiervan over de afgelopen jaren gestegen is, dit is het geval voor: A++, A+, A, C en G (zie Figuur 4-17). Het percentage woningen met een energielabel F is sinds 2019 ongeveer gelijk gebleven, terwijl hier vanuit het Nationaal Isolatieprogramma de nadruk op ligt [RVO, 2024]. Het percentage woningen met energielabel B, E en D is sinds 2019 afgenomen.

Tabel 4-6: Energielabel woningen in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen in 2024 [RVO, 2024]

	Gemeente Stadskanaal (%)	Provincie Groningen (%)
A++	0,1	0,9
A+	0,4	1,6
A	22,8	28,0
B	18,5	14,9
C	23,9	23,8
D	12,2	11,4
E	6,9	6,7
F	6,1	4,5
G	8,5	5,6

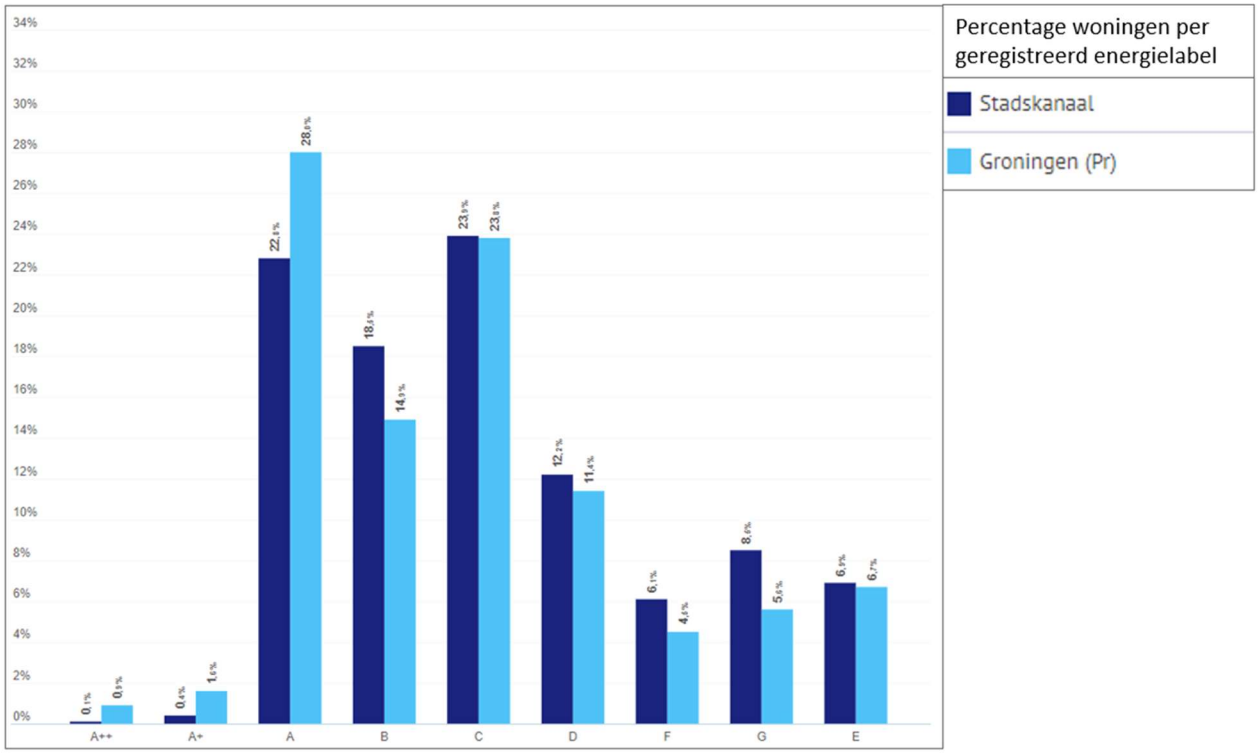

Figuur 4-17: Percentage woningen per geregistreerd energielabel in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [RVO, 2022]

Het percentage aardgasvrije woningen in de gemeente Stadskanaal ligt op 9%. Dit percentage is het hoogst voor de 'buurt' *Industriegebied Vleddermond,* met 37%. Dit is echter niet representatief als buurt omdat het percentage berekend is op basis van het aantal kleinverbruikers dat Enexis heeft aangesloten op het elektriciteits- en gasnet. Op het bedrijventerrein zijn ook grootverbruikers, die uit deze dataset van Enexis zijn gefilterd. Wél representatieve buurten, waarin (ook) een hoog percentage aardgasvrije woningen staat zijn Maarswold en Onstwedde Buitengebied Noord. De buurten die het slechts scoren en allemaal op een percentage van 2% zitten als het gaat om aardgasloze woningen zijn: *Maarsstee, Maarsveld, Vogelwijk* en *De Borgen* [Enexis, 2023].

In de gemeente Stadskanaal is het percentage woningen met zonnepanelen lager dan in de provincie Groningen (zie Figuur 4-18). Het percentage ligt voor de gemeente Stadskanaal op 27% en voor de provincie Groningen op 32%. Het percentage woningen met zonnepanelen is sinds 2012 zowel in de gemeente Stadskanaal als de provincie Groningen jaarlijks toegenomen. Een stijging die voor de gemeente Stadskanaal en de provincie ongeveer gelijk oploopt [CBS, 2020].

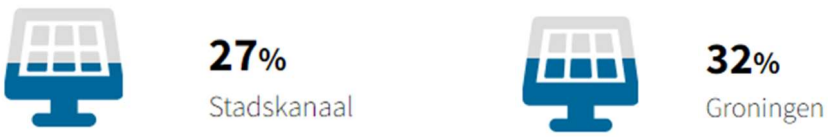

Figuur 4-18: Percentage woningen met zonnepanelen in de gemeente Stadskanaal in vergelijking met de provincie Groningen (voorlopige cijfers 2024) [CBS, 2020]

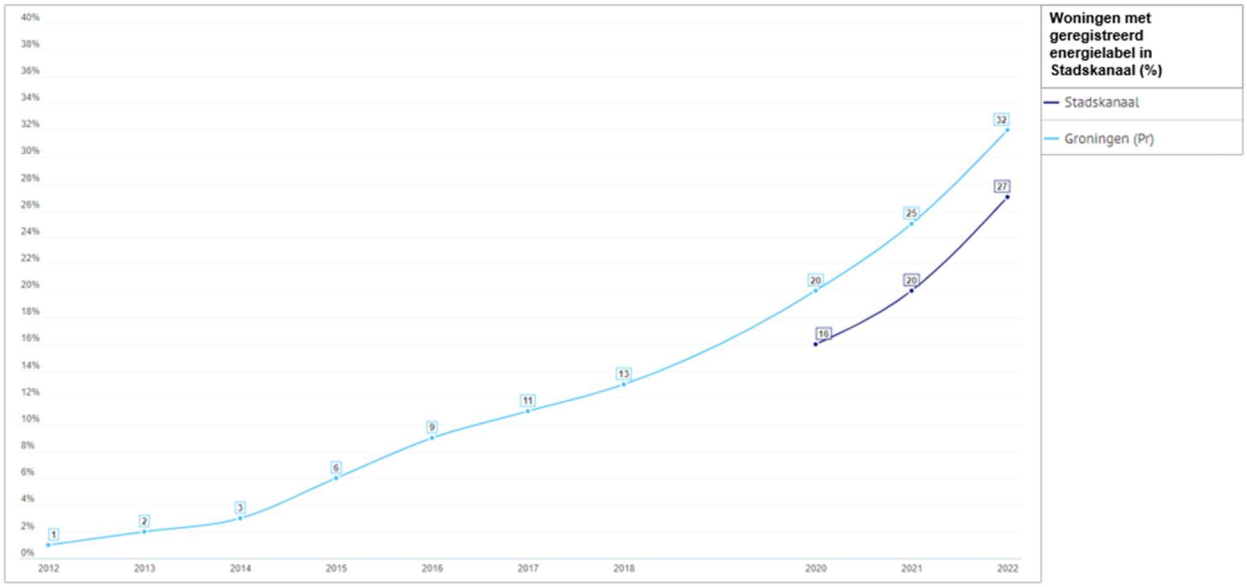

Figuur 4-19: Percentage woningen met geregistreerd energielabel in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [RVO, 2022]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat het aantal woningen met een groen energielabel in de gemeente Stadskanaal (65,7%) lager ligt dan het provinciale gemiddelde (69,2%).

Autonome ontwikkeling
Het doel van het Nationaal Isolatieprogramma is om 2,5 miljoen woningen te isoleren in de periode tot en met 2030. De nadruk ligt daarbij op de 1,5 miljoen slecht geïsoleerde woningen (label E, F en G). Hiervoor stelt het Rijk vier miljard euro beschikbaar. Via lokaal beleid worden koopwoningen, in samenwerking met de gemeente, geïsoleerd [Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2022].

Als onderdeel van het programma 'Nij Begun' stellen de Rijksoverheid, de provincie Groningen en verschillende Groningse en Noord-Drentse gemeenten 1,65 miljard euro beschikbaar voor huizenbezitters om hun woning (beter) te isoleren [Regionaalenergieloket, n.d.]. Ook het Nationaal Warmtefonds biedt een maatregel aan waardoor het voor bewoners toegankelijker wordt om hun woning te verduurzamen. De *Energiebespaarlening Particuliere Woningeigenaren* is een aantrekkelijke mogelijkheid om woningeigenaren te motiveren geld te investeren in verduurzamings-maatregelen.

De gemeente Stadskanaal heeft samen met andere Groningse gemeenten een Energieloket ingericht om bewoners te helpen in de verduurzaming van hun woning [Gemeente Stadskanaal, n.d.]. Er is dus een stijgende trend te zien.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er vanuit de gemeente Stadskanaal concrete maatregelen worden getroffen om toename van het percentage woningen met een groen energielabel te realiseren. Verder ligt het percentage in Stadskanaal al zo dicht bij het percentage van de provincie Groningen dat verwacht wordt dat dit percentage gelijk komt te liggen.

Doorkijk 2040

Afhankelijk van de beleidsinzet stimuleert de energietransitie het gebruik en de ontwikkeling van methoden voor energiebesparing en verduurzaming van woningen. De verwachting is dat de trend na 2030 zich doorzet tot 2040, waardoor er mogelijk een verdere verbetering binnen het kwaliteitsniveau ‘oranje’ plaatsvindt. Dit is echter afhankelijk van de concrete beleidsinvulling na 2030.

5 Bereikbaarheid en mobiliteit

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘bereikbaarheid en mobiliteit’.

Tabel 5-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘bereikbaarheid en mobiliteit’

Sub-thema	Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Mobiliteit	Bereikbaarheid en doorstroming		↗
	Openbaar vervoer		↗
	Fiets- en wandelnetwerk		↗
	Duurzame en slimme mobiliteit		↗

5.1 Mobiliteit

5.1.1 Bereikbaarheid en doorstroming

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Bereikbaarheid en doorstroming	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Gemiddelde afstand van woningen tot hoofdwegennet [CBS, 2022a] • Aanwezigheid van knelpunten in doorstroming
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van de gemiddelde afstand tot hoofdwegennet en expert judgement op basis van de mate van doorstroming op binnenstedelijke wegen
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De afstand tot hoofdverkeerswegen is kleiner dan het gemiddelde van de provincie Groningen en er zijn geen knelpunten met betrekking tot de doorstroming
Oranje	De afstand tot hoofdverkeerswegen is vrijwel gelijk aan het gemiddelde van de provincie Groningen en er zijn enkele knelpunten met betrekking tot de doorstroming
Rood	De afstand tot hoofdverkeerswegen is groter dan het gemiddelde van de provincie Groningen en er zijn veel knelpunten met betrekking tot de doorstroming

Huidige situatie

Afstand tot hoofdweg

De autobereikbaarheid is gedefinieerd als de afstand in kilometers tot een oprit van een provinciale- of rijksweg (hoofdverkeersweg). In de gemeente Stadskanaal is deze gemiddelde afstand, in 2021, 1,3 kilometer. Dit is bijna gelijk aan het provinciaal gemiddelde.

Tabel 5-2: Gemiddelde afstand tot hoofdweg in 2021 [CBS, 2023]

	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen
Afstand tot oprit hoofdverkeer	1,3 km	1,2 km

Doorstroming

Doorstroming is de mate waarin het verkeer zich vlot kan verplaatsen over een infrastructuur. De doorstroming wordt onder meer bepaald door de verkeersintensiteit, de inrichting van de weg en het aantal conflicten met andere verkeersstromen.

Er zijn vooralsnog geen locaties waar structureel echte filevorming is. Doorstroming stokt alleen op locaties waar de infrastructuur in relatie tot de hoeveelheid verkeer onvoldoende aansluit. Dit is met name het geval bij het oversteken van het kanaal via een brug. Hieronder volgt een aantal locaties waar ‘vertraging’ (men rijdt langzamer dan de maximumsnelheid) normaal is:

1. **Verbinding Semsstraat, Handelsstraat, Gasselterstraat** (zie Figuur 5-1). Hier rijdt verkeer vanuit Drenthe (uit de richting Gasselte) Stadskanaal binnen. Omdat Drents verkeer hier het doorlopende verkeer langs het kanaal kruist zorgt dat voor vertraging.

2. **De rotonde bij de Esdoornstraat, Boerhaavestraat, van Boekerenweg** (zie Figuur 5-1). Hier zit een basisschool die tijdens de haal- en breng momenten veelal van de van Boekerenweg gebruikt maakt om de kinderen op te halen. Het gaat om veel manoeuvrerend verkeer dat overig verkeer vertraagd.

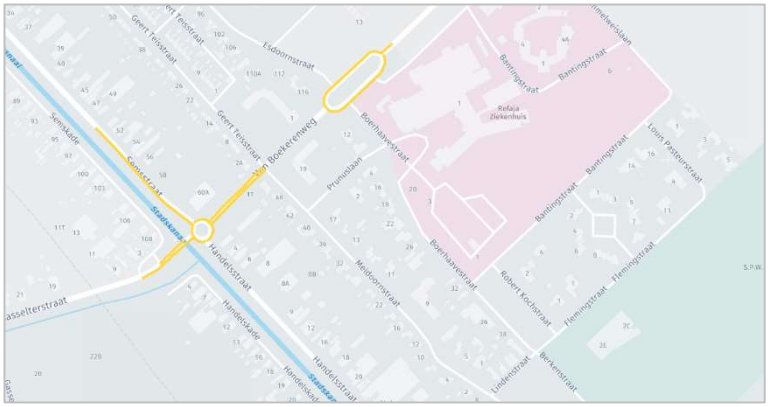

Figuur 5-1: Doorstromingsknelpunten Semsstraat en Esdoornstraat

3. **Kruispunt Sluisstraat-1e Exloërmond**. Dit is een voorrangskruispunt waarbij er op de Sluisstraat relatief hardrijdend doorgaand verkeer is. Dit maakt dat vanaf de kadekant deze weg opdraaien soms even kan duren. Dit punt staat voor komende 2 jaar gepland voor herinrichting naar een rotonde. Dit zal de vertraging naar verwachting doen verminderen.

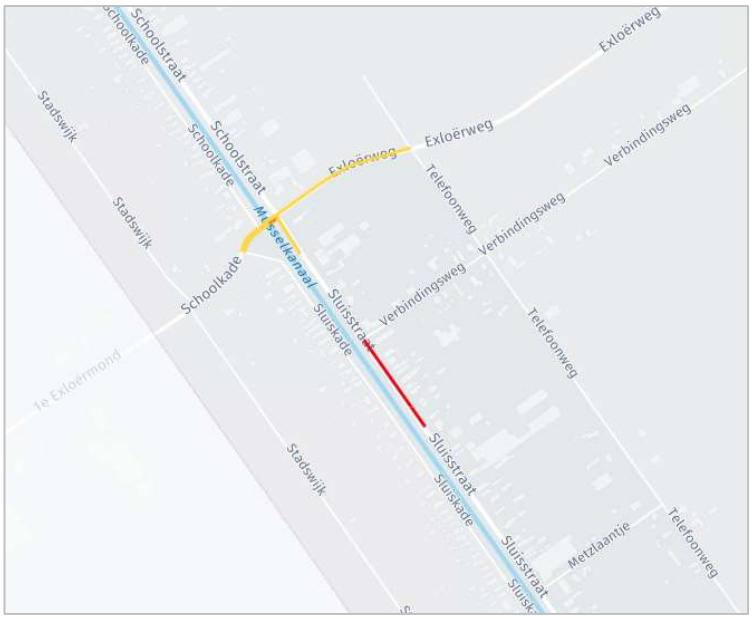

Figuur 5-2: Doorstromingsknelpunt Musselkanaal overgang

4. **Kruispunt A-kade – Kruisstraat - Marktstraat** (zie Figuur 5-3). Een vrij complex kruispunt waar ook langzaam verkeer overheen komt (vracht en landbouwvoertuigen). I.v.m. de voorrangssituatie zijn er kleinschalige vertragingen.
5. Op de **Nijverheidslaan** is in de figuur ook een vertraging te zien (zie Figuur 5-3). Deze is niet heel relevant. Hier draait vrachtverkeer de Nijverheidslaan op om naar het achterliggende industrieterrein te rijden.

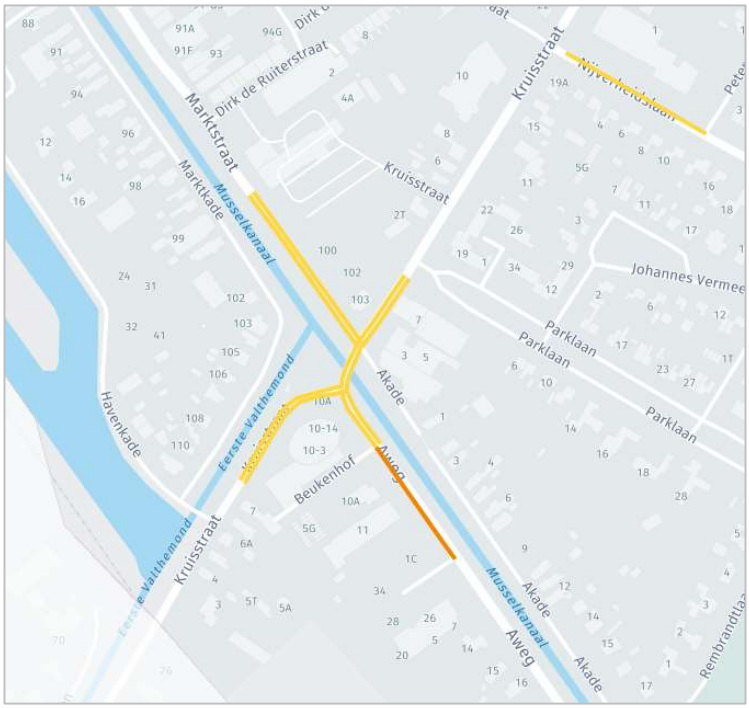

Figuur 5-3: Doorstromingsknelpunten Kruispunt A-kade en Marktstraat en Nijverheidslaan

6. **Onstwedderweg - Poststraat**. Onoverzichtelijke in-/uitrit waarbij auto's ook het fietspad moeten overbruggen wat leidt tot een lange wachttijd (zie Figuur 5-4).
7. **Poststraat – Esperantolaan** - **Hoofdstraat**. Dit betreft een voorrangskruispunt waarover ook diverseOV-verbindingen gaan. De bocht is nogal onhandig waardoor bussen die elkaar passeren op elkaar moeten wachten. Dit punt wordt projectmatig aangepakt over circa 4 jaar (zie Figuur 5-4)

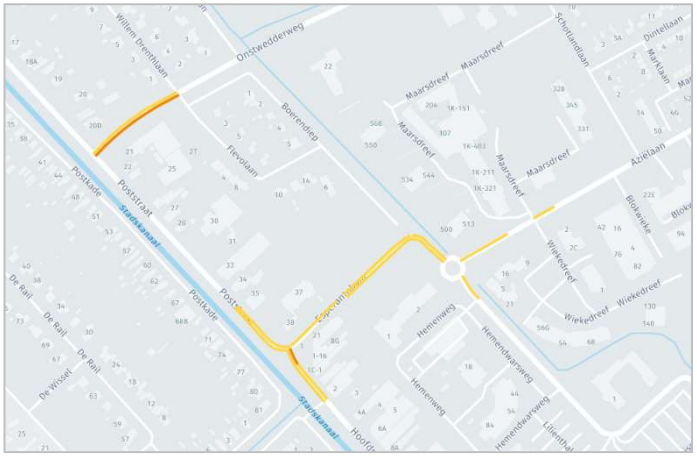

Figuur 5-4: Doorstromingsknelpunten Onstwedderweg-Poststraat en Postraat- Esperantolaan – Hoofdstraat

8. **Mussel**. Vertraging in verband met landbouwverkeer (zie Figuur 5-5)

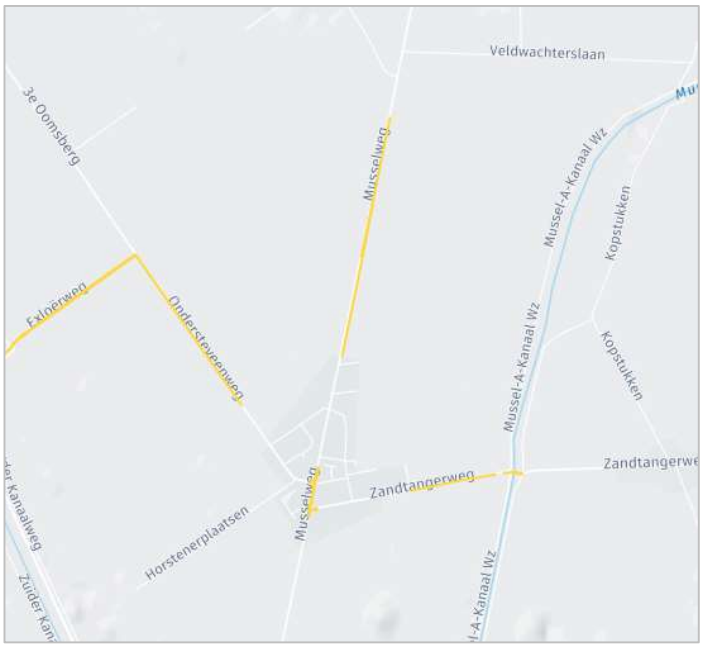

Figuur 5-5: Doorstromingsknelpunt Mussel

<u>Voorkeursnetwerk landbouwverkeer binnen GVVP</u>

Figuur 5-6 geeft het voorkeursnetwerk van het landbouwverkeer weer binnen GVVP. De gemeente zegt met deze kaart ‘we hebben liever geen landbouwverkeer in onze kernen, maar *als* er landbouwverkeer door de kernen beweegt, dan willen we dat dat uitsluitend gebeurt op de wegen die op onderstaande kaart blauw gemarkeerd zijn (zie Figuur 5-6). Zo blijft de overlast in de rest van de dorpen beperkt.

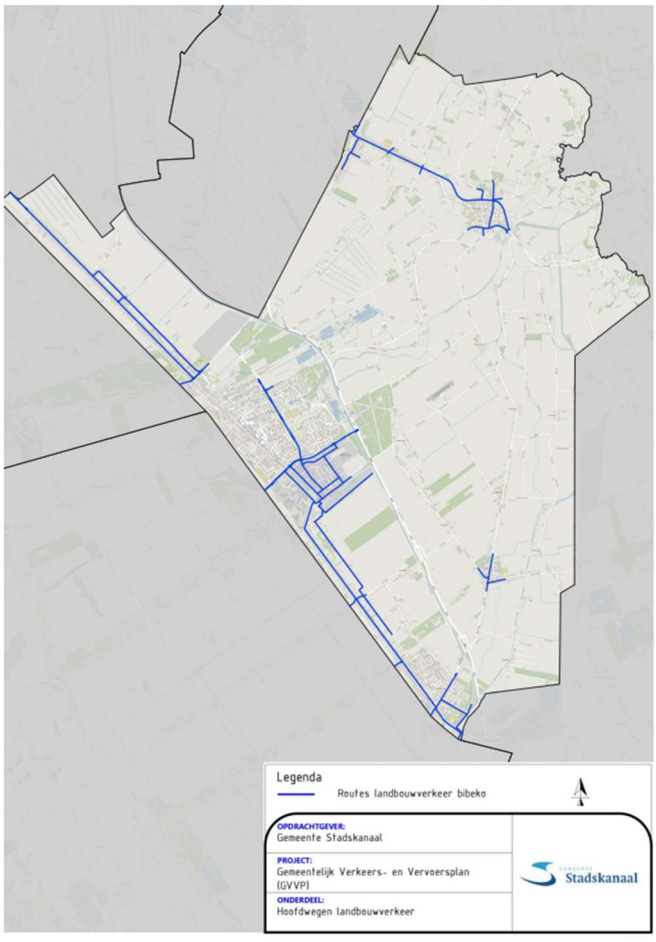

Figuur 5-6: Routes landbouwverkeer Bibeko in de gemeente Stadskanaal [GVVP, 2024]

<u>Conclusie</u>

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’ omdat de afstand tot hoofdverkeerswegen vrijwel gelijk is aan het gemiddelde van de provincie Groningen. Verder zijn er enkele knelpunten met betrekking tot de doorstroming

Autonome ontwikkeling
Voor de fiets is er beleid opgesteld in het Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP) met betrekking tot doorstroming. Er wordt gekeken of bij verschillende rotondes binnen de bebouwde kom de voorrangssituatie kan worden aangepast, waardoor de doorstroming van de fiets beter wordt. Verder staat in het GVVP ook dat op een aantal fietsverbindingen een verbetering nodig is en slechte fietspaden een kwaliteitsimpuls krijgen. Ook wordt bij de uitwerking van de Fietsstrategie van de provincie Groningen de mogelijkheden voor doorfietsroutes onderzocht. Met name de routes Stadskanaal – Musselkanaal en Stadskanaal – Nieuw Buinen zijn met het oog daarop interessant. De mogelijkheden worden samen met de provincie Groningen onderzocht [Gemeente Stadskanaal, 2023].

De gemeente gaat het bestaande wegennet niet uitbreiden, het is daarom niet de verwachting dat de afstand tot hoofdwegen anders wordt. Wel wordt gewerkt aan het verbeteren van de bereikbaarheid voor fiets en voetganger, door te werken aan een sluitend fiets- en wandelnetwerk. Voor de bereikbaarheid van de bus beschouwen we de huidige dienstregeling als het absolute minimum. Voor de trein verwacht de gemeente met de aanleg van een spoorwegverbinding tussen Groningen en Stadskanaal een grote uitbreiding van de bereikbaarheid.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeel met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

Doorkijk 2040
De verwachting is dat nieuwe technologieën als autonoom rijden, verdergaande digitalisering, kleine elektrische verzorgvoertuigen, e-bikes na 2030 verder wortelschieten. Dat biedt kansen voor een intelligenter en efficiënter verkeer- en vervoerssysteem en daardoor verbetering van doorstroming en autobereikbaarheid. In hoeverre de infrastructuur uitgebreid wordt om de afstand tot hoofdverkeerswegen en de doorstroming te verbeteren is afhankelijk van het beleid na 2030.

5.1.2 Openbaar vervoer

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Openbaar vervoer	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • PTAL-score (ontsluitingskwaliteit OV) [CROW, 2021] • Afstand tot treinstation [CBS, 2023]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van de afstand tot treinstation ten opzichte van het landelijk gemiddelde en ontsluitingskwaliteit openbaar vervoer (PTAL-score) ten opzichte van de landelijke PTAL-score
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De gemiddelde afstand tot een treinstation in Stadskanaal is kleiner dan het landelijk gemiddelde en de ontsluitingskwaliteit in Stadskanaal is beter dan gemiddeld genomen over Nederland (PTAL-score ligt boven het landelijk gemiddelde).
Oranje	De gemiddelde afstand tot een treinstation in Stadskanaal ligt rond het landelijk gemiddelde en de ontsluitingskwaliteit in Stadskanaal ligt rond het landelijke gemiddelde (PTAL-score ligt rond het landelijk gemiddelde).
Rood	De gemiddelde afstand tot een treinstation in Stadskanaal is groter dan het landelijk gemiddelde en de ontsluitingskwaliteit in Stadskanaal is slechter dan gemiddeld genomen over Nederland (PTAL-score ligt onder het landelijk gemiddelde).

Huidige situatie

Afstand woning tot OV-station

De gemeente Stadskanaal heeft geen eigen treinstation. Het dichtstbijzijnde treinstation ligt op 17,5 km en bevindt zich in Veendam. Dit ligt fors hoger dan het nationaal provinciaal gemiddelde van ca. 5 km [CBS, 2023].

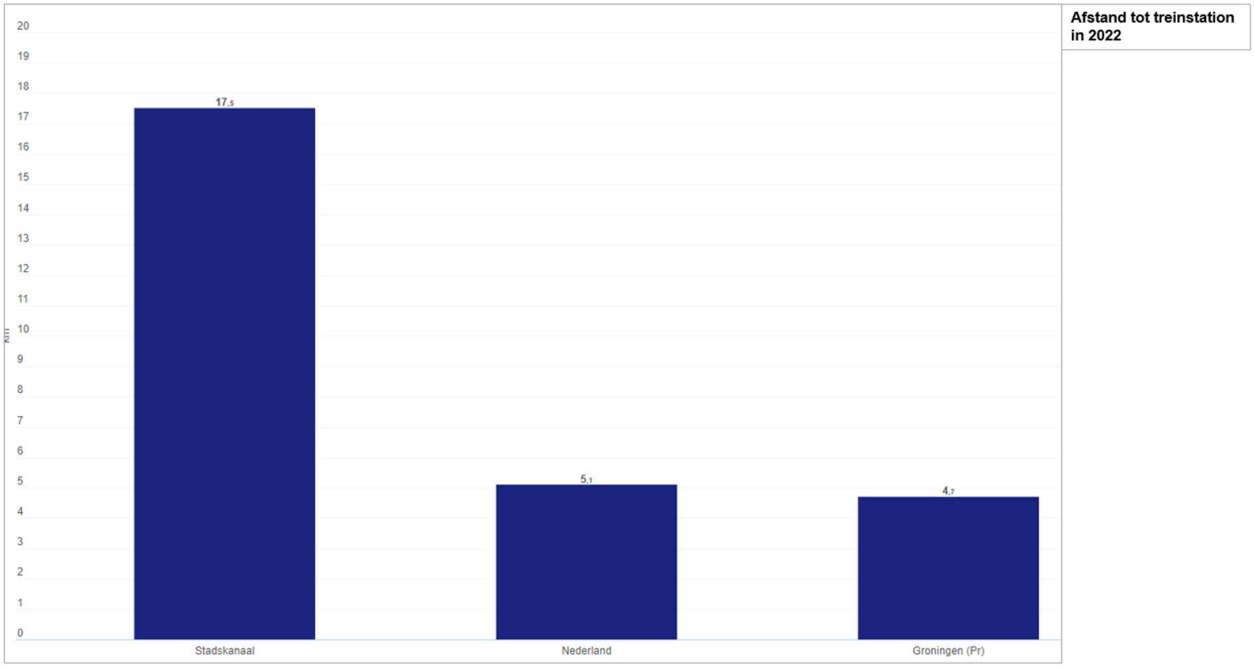

Figuur 5-7: Afstand tot treinstation in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van het landelijk en provinciaal gemiddelde

Ontsluitingskwaliteit beschikbaarheid openbaar vervoer PTAL-score

De Public Transport Accessibility Level (PTAL) geeft een indicatie van de ontsluitingskwaliteit van het openbaar vervoer, middels een score. Dit wordt gedaan op basis van vier indicatoren:

- Looptijd naar een halte of fietstijd naar een station;
- Het aantal en soort modaliteiten;
- Frequentie van de modaliteiten;
- Betrouwbaarheid van de modaliteiten.

Een PTAL-score van tussen de 0-2,5 wordt gezien als slecht ontsloten, de maximale score is 40 wat aangeeft dat een gebied uitmuntend ontsloten is. De Nederlandse gemeente met de hoogste PTAL-score is Amsterdam (15,66), terwijl het Nederlandse gemiddelde 7,57 is [CROW, 2019].

In onderstaande tabel staan de PTAL-scores voor de gemeente Stadskanaal en gemiddelden voor de provincie Groningen, vergelijkbare gemeenten (weinig stedelijk) en Nederland. Hieruit blijkt dat de gemeente Stadskanaal een PTAL-score heeft tussen de 5 en de 6. De afgelopen jaren is de PTAL-score achteruitgegaan, dit lijkt een algemene trend te zijn die voor zowel de gemeente, de provincie, Nederland als vergelijkbare gemeenten geldt. Vergeleken met de provincie Groningen en Nederland is Stadskanaal slechter ontsloten, vergeleken met vergelijkbare gemeenten is Stadskanaal beter ontsloten.

Tabel 5-3: PTAL-score en de ontwikkeling hiervan over de periode 2018-2021 [CROW, 2021]

	2018	2019	2021
Gemeente Stadskanaal	5,55	5,57	5,08
Provincie Groningen	7,49	7,07	6,58
Stedelijkheid Weinig stedelijk	4,43	4,41	4,26
Nederland	7,63	7,57	7,26

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’. Omdat de gemiddelde afstand tot een treinstation in Stadskanaal groter is dan het landelijk gemiddelde. Verder is de ontsluitingskwaliteit in Stadskanaal slechter dan gemiddeld genomen over Nederland, omdat de PTAL-score onder het landelijk gemiddelde ligt.

Autonome ontwikkeling

De Provincie Groningen heeft een Programma Mobiliteit opgesteld, genaamd ‘*Wat Groningers Beweegt’.* In dit programma geeft de Provincie richting aan het mobiliteitssysteem van de toekomst via ambities en doelen. De Provincie wil inzetten op hoogwaardig openbaar vervoer vanaf hubs. Verder wil de provincie de treinverbinding met Duitsland versnellen [Provincie Groningen, 2023a]. Onderdeel hiervan is de Nedersaksenlijn met een treinstation in Stadskanaal die Veendam en Emmen met elkaar verbindt [Nedersaksenlijn, n.d]. Een betere (interne) bereikbaarheid van Groningen kan leiden tot een aantrekkelijker vestigingsklimaat voor bedrijven en aantrekkelijkere woongebieden op plekken die beter bereikbaar zijn geworden.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Deze verbeterde beoordeling komt door de concrete plannen voor een eigen treinstation in Stadskanaal, als onderdeel van de Nedersaksenlijn. Hierdoor neemt de gemiddelde afstand tot een treinstation aanzienlijk af en zal deze rond het landelijk gemiddelde liggen. Echter deze ontwikkeling zal vooral positief zijn voor de inwoners van de kern Stadskanaal. Voor inwoners van andere dorpen blijft de PTAL-score lager liggen.

Doorkijk 2040
Het is aannemelijk dat de verduurzamingstrend na 2030 doorzet en meer mensen gebruik maken van het openbaar vervoer. In hoeverre het beleid na 2030 ingaat op het verbeteren van de infrastructuur ten behoeve van openbaar vervoer is onduidelijk.

5.1.3 Fiets- en wandelnetwerk

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Fiets- en wandelnetwerk	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Score Fietsstad [Fietsersbond, 2022] • Fietsstructuur met missinglinks [Gemeente Stadskanaal] • Kaart met belangrijkste recreatieve fietsbestemming in de provincie Groningen [Gemeente Stadskanaal] • Wandelnetwerkkaart
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van score fietsnetwerk ten opzichte van landelijk gemiddelde en expert judgement op basis van ontbrekende schakels in wandel – en fietsnetwerk
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De score van het fietsnetwerk ligt voor alle indicatoren boven het landelijk gemiddelde **en** er zijn geen ontbrekende schakels in het fiets- **en** wandelnetwerk
Oranje	De score van het fietsnetwerk ligt voor meerdere indicatoren onder het landelijke gemiddelde **en** er zijn ontbrekende schakels in het fiets- **of** wandelnetwerk
Rood	De score van het fietsnetwerk ligt voor nagenoeg alle indicatoren onder het landelijke gemiddelde **en** er zijn ontbrekende schakels in het fiets- **en** wandelnetwerk

Huidige situatie

In 2022 is door de Fietsersbond een lijst gepresenteerd met daarin scores van het fietsklimaat in alle gemeenten in Nederland. Op basis van meerdere objectieve en subjectieve indicatoren is een score bepaald tussen 1 en 5. Onderstaande tabel geeft de score van de gemeente Stadskanaal ten opzichte van het landelijk gemiddelde weer, hoe hoger hoe beter. De roodgekleurde indicatoren scoren lager dan het landelijke gemiddelde, de groen gekleurde indicatoren scoren hoger dan het landelijk gemiddelde [Fietsersbond, 2022].

Tabel 5-4: Score fietsstad 2022 [Fietsersbond, 2022]

Indicator		Definitie indicator	Score	
			Gemeente Stadskanaal	Nederland
Subjectief	8-80	Zegt iets over hoe het is om als kwetsbare fietser te fietsen in een gemeente (8/80-jarigen)	3,5	3,6
	Beleving	Zegt iets over hoe fietsers het ervaren om in een gemeente te fietsen (stressvol/ontspannen)	3,4	3,6
	Onderhoud	Zegt iets over het onderhoud van de infrastructuur (afwatering/kuilen in de weg/winteronderhoud/verwijdering van bladeren)	3,4	3,6
	Netwerk	Zegt iets over de mate waarin het fietsnetwerk logisch gekozen is (route makkelijk te vinden/omrijden)	4,0	4,1
	Infrastructuur	Zegt iets over hoe de infrastructuur geregeld is (is er voldoende comfortabele verharding/voldoende parkeerplekken van voldoende kwaliteit)	3,4	3,6
Objectief	Omrijdfactor	Zegt iets over hoe ver er omgereden moet worden in kilometers ten opzichte van de hemelsbrede afstand (hoe kleiner de afstand hoe hoger de score)	2,6	2,5
	Rotondes	Zegt iets over hoe rotondes ontworpen zijn (hebben fietsers voorrang op rotondes)	1,0	4,0

	50 km/uur	Zegt iets over of een fietser op 50 km/uur wegen de weg deelt met een automobilist of dat er gescheiden fietspaden zijn	2,0	2,0
	Stedelijke dichtheid	Zegt iets over de dichtheid van een gemeente, hoe dichter hoe meer bestemmingen er op fietsafstand liggen	3,0	3,2
			3,2	***3,5***

Uit de tabel kan worden afgeleid dat de gemeente Stadskanaal ondergemiddeld presteert. Vergeleken met 2020, toen ze een 2,9 scoorden, is er wel een verbetering te zien.

Figuur 5-8 geeft het fietspadennetwerk van de gemeente Stadskanaal weer met fietsinfrastructuur door de gehele gemeente. Uit dit kaartje blijkt dat er naast fietspaden die onderdeel zijn van de primaire fietsstructuur, ook een groot deel van de fietspaden onderdeel is van het fietsknooppuntennetwerk. Deze fietspaden verbinden Stadskanaal, voor (recreatieve) fietsers, met de omliggende steden en dorpen. Op een aantal plekken mist nog een deel van het regionale fietsnetwerk

In het GVVP wordt het volgende genoemd met betrekking tot de doorstroom van fietsers: *"Om het fietsen aantrekkelijker te maken (snelheid, comfort en doorstroming voor de fietser) en aan te laten sluiten bij de landelijke richtlijnen gaan we onderzoeken op welke rotondes binnen de bebouwde kom fietsers uniform in de voorrang kunnen brengen"* [GVVP, 2023].

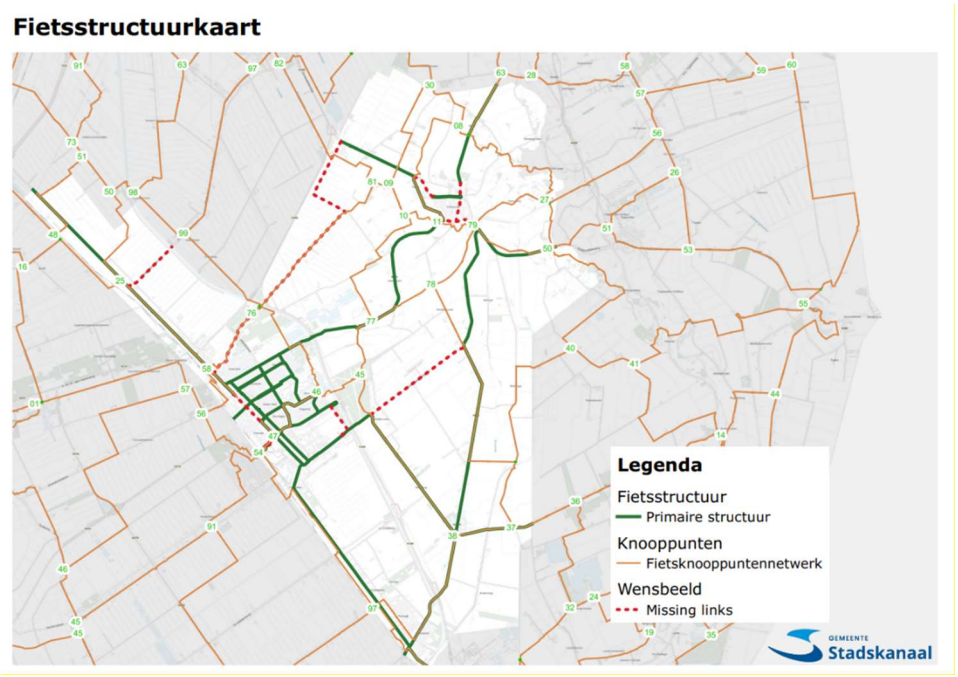

Figuur 5-8: Fietsstructuurkaart gemeente Stadskanaal met missing links [Gemeente Stadskanaal]

Figuur 5-9 geeft een overzicht van de belangrijkste recreatieve fietsbestemming in de provincie Groningen. Hieruit valt op te maken dat er zich in de gemeente Stadskanaal geen plaatsen bevinden die zijn geclassificeerd als belangrijke recreatieve fietsbestemmingen. Nabijgelegen recreatieve fiets-bestemmingen zijn Blauwe Stad, Westerwolde en het Zuidlaardermeer.

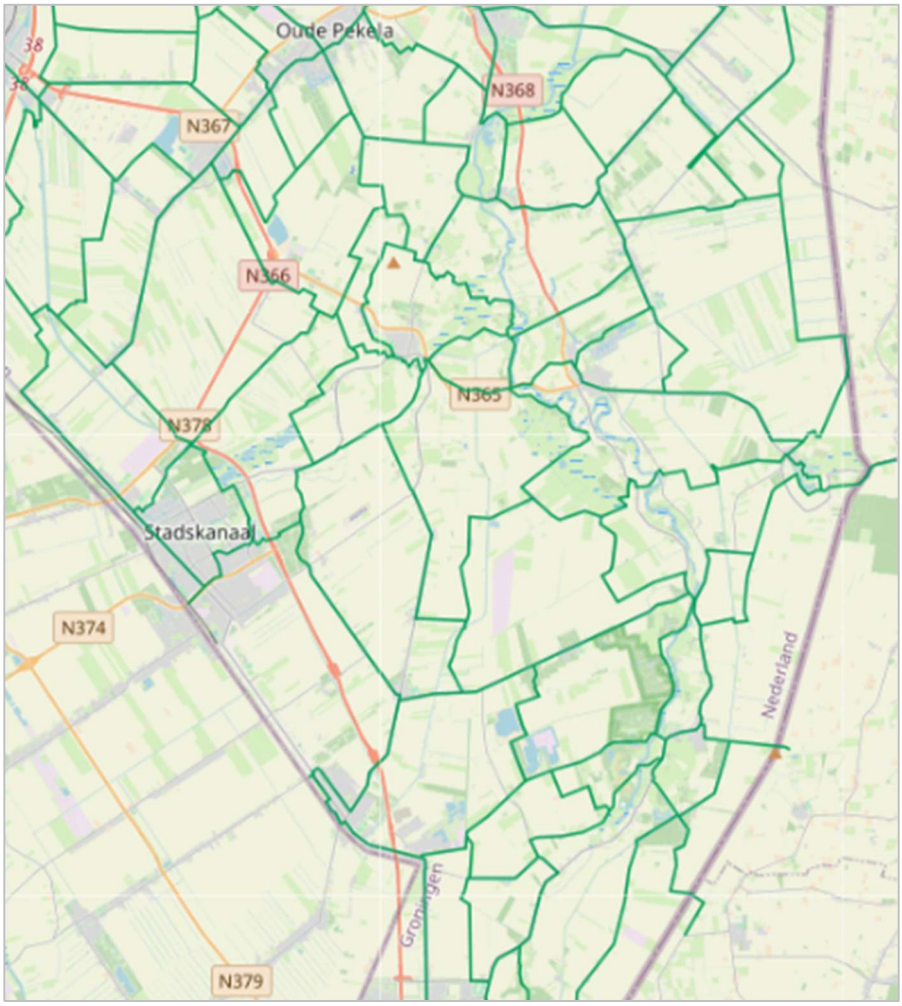

Figuur 5-9: Kaart met recreatieve fietsroutes in de gemeente Stadskanaal [Routes in Groningen, 2024]

Wandelnetwerk

In de Strategische visie vrijetijdseconomie Oost-Groningen 2030 staat, met betrekking tot wandelen, dat de regio goud in handen heeft met de bestaande (fiets- en) wandelinfrastructuur. Mede aangezien fiets- en wandelvakanties jaarlijks winnen aan populariteit [Provincie Groningen, 2021b]. Zie Figuur 5-10 voor een uitsnede van het routebureau Groningen van het wandelnetwerk in de gemeente Stadskanaal.

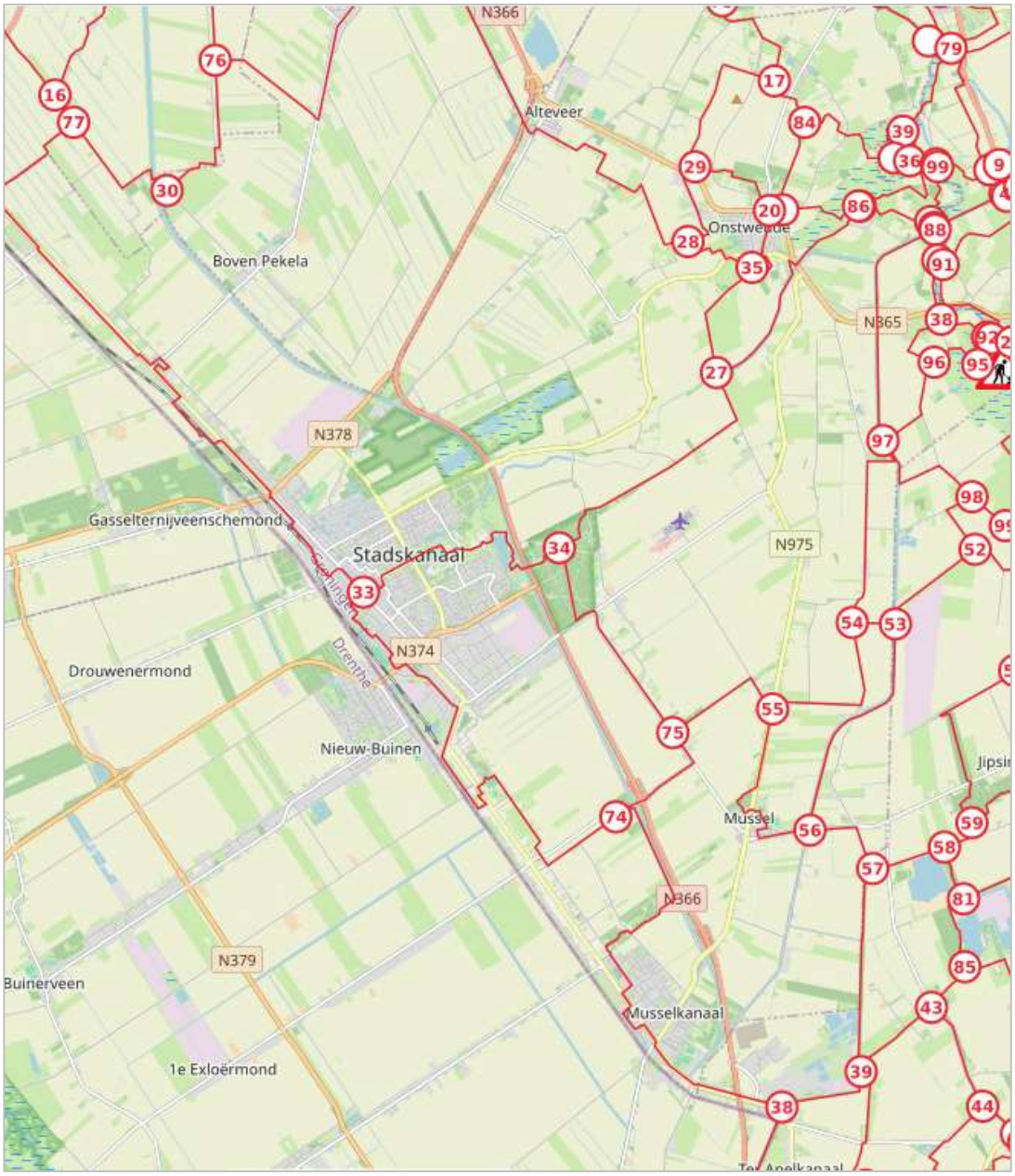

Figuur 5-10: Uitsnede van het wandelnetwerk in de gemeente Stadskanaal [Routes In Groningen, 2024]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, omdat de gemeente Stadskanaal op bijna alle indicatoren uit het onderzoek van de Fietsbond slechter scoort dan het gemiddelde voor Nederland en er schakels ontbreken in het fietsnetwerk.

Autonome ontwikkeling
De provincie Groningen stelt in het Mobiliteitsprogramma '*Wat Groningers Beweegt'* dat ze samen met gemeenten aan het basisnetwerk fiets en de fietsverbindingen van en naar bus- en treinstations gaat werken. Hier ligt ook een opgave voor het recreatieve fietsnetwerk; momenteel is dat nog erg wisselend van kwaliteit, veiligheid en aantrekkelijkheid [Provincie Groningen, 2023a].

In het Gemeentelijk Verkeer en Vervoerplan (GVVP) 2023-2033 wordt als onderdeel van het beleid genoemd dat investeringen zich primair zullen focussen op de kwetsbare verkeersdeelnemers en het thema 'fiets'. Verdere ambities die in het GVVP genoemd worden zijn, onder andere, het stimuleren van het fietsgebruik en investeren in de fijnmazigheid van de gemeentelijk hoofdfietsstructuur. Dit wordt gedaan door het faciliteren van aantrekkelijke, goed onderhouden en toegankelijke fietsinfrastructuur. Ook wordt nagestreefd elke kern en elk dorpshart binnen de gemeente aan te laten sluiten op de gemeentelijke hoofdfietsstructuur en specifieke aandacht te besteden aan de oversteekbaarheid van fietsverkeer bij kruispunten met gebiedsontsluitingswegen [GVVP, 2023]. Tot slot wordt in het GVVP ook nog genoemd dat de provincie met de Fietsstrategie 2016-2025 meer Groningers op de fiets wil krijgen. Nieuwe ontwikkelingen, zoals de opkomst van de elektrische fiets en de snelle 'high speed pedelec', zouden mogelijkheden bieden voor het verkeer- en vervoerbeleid van de provincie [GVVP, 2023].

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', met een lichte verbetering. Dit omdat de gemeente specifiek beleid heeft gericht op de fietser. Echter, er is vanuit de gemeente geen beleid specifiek gericht op de wandelaar.

Doorkijk 2040
Verdergaande verbetering van het wandel en fietsnetwerk is primair afhankelijk van concrete beleidsinzet na 2030.

5.1.4 Duurzame en slimme mobiliteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Duurzame en slimme mobiliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Gemiddelde energieverbruik van Verkeer en Vervoer [Rijksoverheid, 2022] • Aantal deelauto's per 100.000 inwoners [CROW, 2020] • Aandeel geregistreerde elektrische personenauto's [CROW, 2020] • Aantal semi(publieke) laadpalen in de gemeente [CROW, 2020] • Gebruik fiets (modal split fiets) [CROW, 2020]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking op basis van indicatoren (energieverbruik, aantal deelauto's per 100.000 inwoners, aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal (semi)publieke laadpalen en modal split fiets)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Alle indicatoren (energieverbruik, aantal deelauto's per 100.000 inwoners, aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal (semi)publieke laadpalen en modal split fiets) liggen hoger dan het provinciale gemiddelde
Oranje	Twee of drie indicatoren (energieverbruik, aantal deelauto's per 100.000 inwoners, aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal (semi)publieke laadpalen en modal split fiets) liggen lager dan het provinciale gemiddelde
Rood	Alle indicatoren (energieverbruik, aantal deelauto's per 100.000 inwoners, aantal elektrische auto's per 1.000 inwoners, aantal (semi)publieke laadpalen en modal split fiets) liggen lager dan het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

Energieverbruik

De klimaatmonitor stelt gegevens beschikbaar over het gemiddelde energieverbruik van Verkeer en Vervoer per inwoner. Hierin is omgerekend hoeveel energie er wordt verbruikt in het lokale verkeer en vervoer. In de gemeente Stadskanaal was dit in 2020 14,47 GJ/inwoner (zie Figuur 5-11). Ten opzichte van voorgaande jaren is dit een daling, met een sterkere daling in de jaren 2019 tot 2020. Deze sterke daling is mogelijkerwijs veroorzaakt door de coronapandemie, waardoor men onder andere meer thuis heeft gewerkt. De cijfers zijn lager dan het gemiddelde per inwoner van de provincie Groningen dat uitkomt op 23,09 GJ/inwoner in 2020. Het verschil in energieverbruik van verkeer en vervoer tussen de gemeente Stadskanaal en de provincie Groningen is de afgelopen jaren ongeveer gelijk gebleven [Rijksoverheid, 2020].

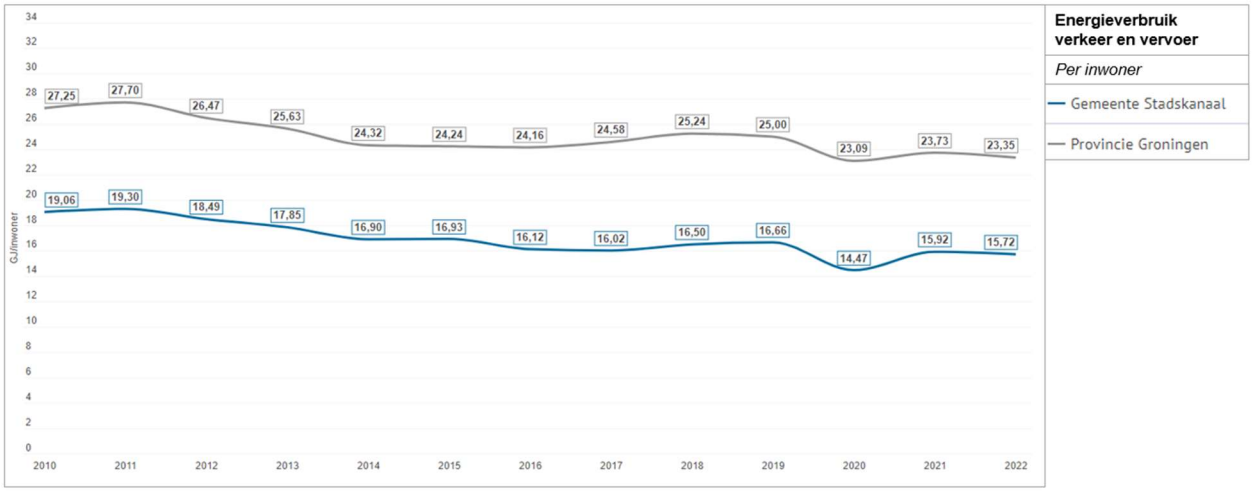

Figuur 5-11: Energieverbruik verkeer en vervoer per inwoner in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [Rijksoverheid, 2022]

De omslag naar duurzame en slimme mobiliteit is één van de transities die actueel is in de Nederlandse samenleving. De stikstofproblematiek vraagt om nieuwe en duurzame oplossingen. Eén van die oplossingen is de overstap naar duurzame en slimme mobiliteit. Dit kunnen verschillende vormen van mobiliteit zijn, zoals deelauto's of elektrische auto's. Het aantal deelauto's in de gemeente Stadskanaal is heeft een piekje bereikt in 2018, om vervolgens weer af te nemen tot 0. Dat betekent dat het aantal deelauto's per 100.000 inwoners in de gemeente Stadskanaal fors lager ligt dan in de provincie Groningen. In de provincie ligt het aantal op 26,6 deelauto's, dat is ongeveer het gemiddelde van de afgelopen jaren [CROW, 2020].

Naast de opkomst van deelauto's beginnen elektrische auto's een groter aandeel te krijgen in de mobiliteit. In de periode van 2016 tot 2023 steeg het aandeel geregistreerde elektrische personenauto's van 0% naar 1,8% in de gemeente Stadskanaal. Deze toename bleef echter wel achter in vergelijking met de provincie Groningen, waar het aandeel geregistreerde elektrische personenauto's in dezelfde periode steeg van 0% naar 3,2% [RDW, 2023]. Dit komt mogelijk door de aanwezigheid van de stad Groningen in het gemiddelde van de provincie.

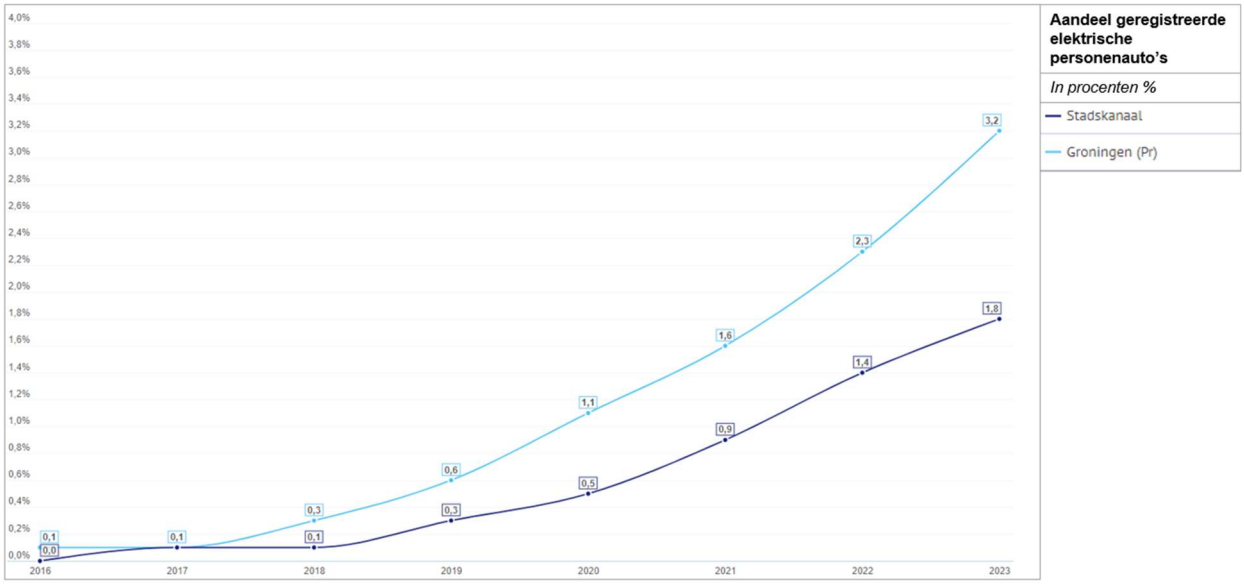

Figuur 5-12: Aandeel geregistreerde elektrische personenauto's in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [CROW, 2023]

Elektrische auto's zijn afhankelijk van laadpalen. Sinds 2019 is er een geleidelijke, maar slechts lichte, stijging in het aantal (semi)publieke laadpalen in de gemeente Stadskanaal, van 10 laadpalen in 2020 naar 84 laadpalen in 2024.Voor een vergelijkbaar weinig stedelijke gemeente ligt het aantal (semi)publieke laadpalen ligt een stuk hoger (zie Figuur 5-13 en Figuur 5-14). Het aantal (semi)publieke e-laadpunten lag in Stadskanaal namelijk op 2,6 per 1.000 inwoners en voor het weinig stedelijk gebied op 5,7 per 1.000 inwoners.

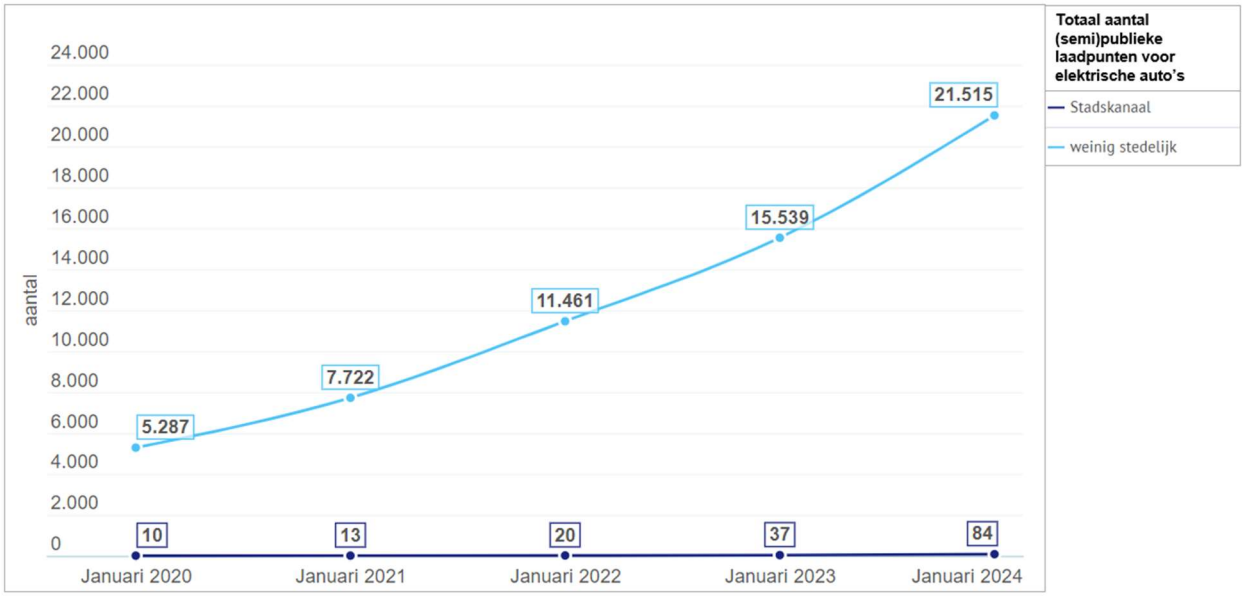

Figuur 5-13: Totaal aantal (semi)publieke laadpunten voor elektrische in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van een weinig stedelijke gemeente [CROW, 2023]

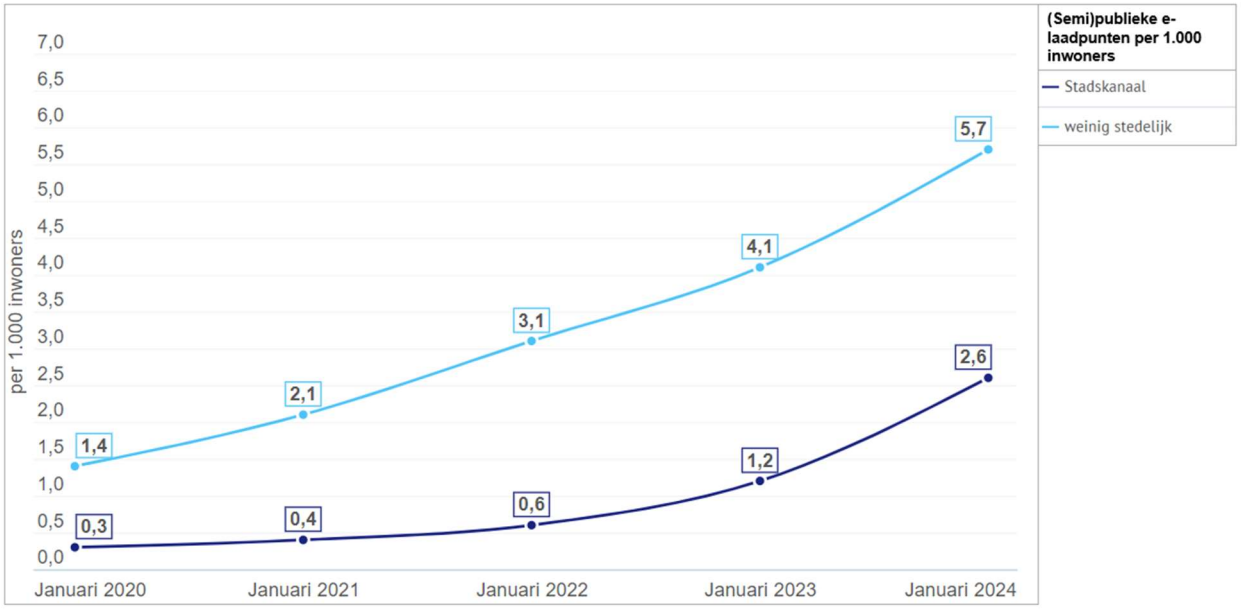

Figuur 5-14: Aantal (semi)publieke e-laadpunten per 1.000 inwoners in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van een weinig stedelijke gemeente

Modal split fiets

Voor wat betreft de modal split van de fiets (aandeel verplaatsingen per fiets per dag als percentage van het totaal aantal verplaatsingen) kan gesteld worden dat de modal split in de gemeente Stadskanaal op 26,4% ligt in 2020. Dit ligt lager dan het provinciaal gemiddelde van de provincie Groningen van 33,7% in 2020. Er is in 2020, ten opzichte van 2019, een lichte daling te zien van de het aantal verplaatsingen per fiets. Dit geldt zowel voor de gemeente Stadskanaal als voor de Provincie Groningen, voor de provincie was de daling echter nog groter. Deze daling is mogelijkerwijs beïnvloed door de coronapandemie, waardoor men onder andere meer thuis heeft gewerkt. Verplaatsingen met de fiets worden gezien als duurzame manier van transport en vallen daardoor onder duurzame mobiliteit [CE Delft, 2018].

Tabel 5-5: Verplaatsingen in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen in 2019 en 2020 [CROW, 2020]

Modaliteit	2020		2019	
	Gemeente Stadskanaal	*Provincie Groningen*	*Gemeente Stadskanaal*	*Provincie Groningen*
Fiets	0,47	0,64	0,45	0,88
Autobestuurder	0,86	0,75	1,35	0,83
Autopassagier	0,14	0,24	0,44	0,29
Trein	0,00	0,02	0,01	0,06
Bus, tram en metro	0,02	0,02	0,01	0,05
Lopen	0,29	0,45	0,31	0,40
Totaal	**1,78**	**2,13**	**2,57**	**2,50**

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat de gemeente Stadskanaal op de meeste indicatoren gelijk of slechter scoort dan het provinciale gemiddelde.

Autonome ontwikkeling
De opkomst van nieuwe technologieën en verdergaande digitalisering heeft invloed op de mobiliteit. De opkomst van slimme, zelfrijdende voertuigen en het delen van vervoermiddelen zijn daar voorbeelden van. Tot 2030 is het de verwachting dat het aandeel auto's die deels of geheel automatisch rijden nog niet zo groot dat er substantiële veranderingen in het wegbeeld gaan optreden[2] [De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel, 2017].

In het voorjaar van 2020 werden in Nederland ruim 64.000 deelauto's aangeboden. Dat is een flinke toename (26%) ten opzichte van 2019 [KiM, 2021]. De groei van autodelen manifesteert zich voornamelijk in de G4-steden. De verwachting is dat dit de komende jaren sterk door zal groeien. De mobiliteitseffecten van autodelen worden kleiner verondersteld dan het effect op ruimtegebruik (minder parkeerplaatsen nodig). Autodelers maken vaak minder gebruik van de auto, vaak zijn het ook mensen die anders geen auto zouden gebruiken. Mensen die veel autorijden zijn minder geneigd om te delen, omdat dat niet praktisch wordt bevonden[3] [De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel, 2017]. Voor personenvervoer zijn substantiële positieve effecten van nieuwe ontwikkelingen als zelfrijdende auto's en autodelen op de bereikbaarheid in 2030 niet te verwachten. Het slimmer delen en combineren van ladingen kan in het goederenvervoer mogelijk nog wel winst opleveren, waardoor minder vrachtverkeer nodig is[4] [De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel, 2017].

In het Gemeentelijk Verkeer en Vervoer Plan wordt genoemd dat de gemeente zich inzet op duurzame initiatieven op het gebied van privaat en publiek vervoer binnen de regio. Verder heeft de gemeente Stadskanaal zich aangesloten bij het 1000 laadpalenplan van de provincie en heeft hiervoor een plan opgesteld waar de laadpalen geplaatst kunnen worden [GVVP, 2023]. Ook heeft Stadskanaal zich sinds juli 2019 verbonden aan de 'Green Deal Openbaar toegankelijke elektrisch laadinfrastructuur'. Dit biedt inwoners de mogelijkheid om via een online portal een aanvraag te doen bij de Charge Point Operator voor een openbare laadpaal. Is de locatie akkoord, dan wordt bij realisatie de parkeerplaats gereserveerd voor

[2] *De verwachting is dat deze effecten gaan optreden als 25-40% van alle auto's deels of gedeeltelijk automatisch rijden.*
[3] *Ibid.*
[4] *Ibid.*

uitsluitend elektrische voertuigen [GVVP, 2023]. Tot slot wordt in het GVVP nog benoemd dat het busvervoer geheel emissievrij moet zijn in 2030, in de periode 2024-2026 is 90% van de busvloot uitstootvrij.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, met een lichte verbetering. Dit omdat de gemeente werkt aan duurzame mobiliteit. Het is echter nog niet mogelijk om te zeggen of de indicatoren voor de gemeente daardoor hoger komen te liggen dan het provinciaal gemiddelde.

Doorkijk 2040
De verwachting is dat technologische ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit na 2030 verder door ontwikkelen, waardoor duurzame vormen van vervoer steeds vaker voor zullen komen. Het is daardoor aannemelijk dat het kwaliteitsniveau op het vlak van duurzame en slimme mobiliteit na 2030 verder verbetert. Voor de gemeente Stadskanaal bestaat de kans dat er een steeds grotere achterstand op het provinciale gemiddelde ontstaat.

6 Landschap en landbouw

De beoordelingsaspecten binnen het thema landschap en landbouw zijn kwalitatief beschreven. Er is geen kwaliteitsniveau gegeven.

6.1 Landschap en cultureel erfgoed

6.1.1 Landschappelijke waarden

Huidige situatie

De oorsprong van Knoal zoals we het vandaag de dag kennen gaat terug naar de 16e eeuw, toen werd begonnen met de ontginning van veen en het winnen van turf in het Boertangermoeras. De vraag hier naar ontstond door de groei van steden waardoor als gevolg hiervan ook de vraag naar brandstof toenam. Er was een tekort aan hout waardoor alternatieven gezocht moesten worden. Van het gedroogde veen werden blokken turf gestoken die erg brandbaar waren en dus als betaalbaar en belangrijk alternatief voor hout diende [Kwaliteitsgids Groningen, n.d.]. Door de afgravingen ontstond een kenmerkend landschap dat tegenwoordig bekend staat als de Veenkoloniën. De rationele verkaveling als gevolg van deze vervening in de 17^{e} en 18^{e} eeuw is nog steeds zichtbaar in de strikte ordening en samenhang van de bebouwing met het ontginningssysteem van lange rechte kanalen en wijken. Doordat het veengebied zich bevond op zowel Gronings als Drents grondgebied, ontstonden conflicten tussen beide provincies. Uiteindelijk is gekozen voor een kaarsrechte grens tussen de twee provincies die tot op de dag van vandaag nog zichtbaar is: de Semslinie. Vanwege de toenemende handel in turf en agrarische producten, had de stad Groningen baat bij de aanleg van een kanaal om zo haar handelspositie te versterken en belasting te kunnen heffen over alle handelswaren. In de 18e eeuw begon de aanleg van het kanaal nagenoeg parallel aan de eerder getrokken Semslinie. Het kanaal werd voltooid in de 19e eeuw. Daarmee was het ontstaan van het Stadskanaal en het daaropvolgende Musselkanaal een feit. Door de jaren heen groeide de handel en het aantal inwoners langs het kanaal, wat heeft geleid tot de ontwikkeling van de kenmerkende lintdorpen Stadskanaal en Musselkanaal.

In de jaren ’50 heeft dit geleid tot de komst van nieuwe werkgelegenheid naar Stadskanaal. Het waren de naoorlogse opbouwjaren en Philips wilde uitbreiden. Vanuit het Rijk waren subsidies beschikbaar voor werkgelegenheid in zogeheten randgebieden. Daarnaast was Philips op zoek naar laaggeschoold personeel voor het productieproces, waarna Stadskanaal in beeld kwam. Na een tijdelijke vestiging in de voormalige gemeentewerf, bouwde Philips de uiteindelijke productielocatie aan de Brugstraat. De komst van de fabriek bleek de aanjager van de latere ontwikkeling van onder meer het Refaja ziekenhuis, theater Geert Teis en woningbouw.

Naast het kenmerkende veenkoloniale landschap in de gemeente, vind je richting het oosten meer zandgrond. Dit heeft de basis gevormd voor het esdorpen- en streekdorpenlandschap van Westerwolde. Een kenmerkend voorbeeld hiervan is het esdorp Onstwedde, waar de vruchtbare zand- en kleigrond zorgden voor welvaart. Ook werd hierop bos gepland en lagen er heidevelden, wat een contrast vormt met de lintstructuur in het Veenkoloniale deel van de gemeente Stadskanaal.

Het landelijk gebied van de gemeente Stadskanaal is onder te verdelen in twee verschillende gebieden: de Veenkoloniën en het gebied Westerwolde.

Veenkoloniën

Het Veenkoloniale landschap kenmerkt zich door een grote openheid en vergezichten, met een heldere verkavelingsstructuur en hier en daar afgewisseld en begrensd door kleine bosachtige landschapselementen en bomenrijen langs de wegen. Akkerbouwbedrijven met een veenkoloniaal bouwplan bepalen het beeld. De verkavelingsstructuur in het gebied wordt voor een belangrijk deel gekenmerkt door het Veenkoloniale patroon van wijken en zwetsloten. De Veenkoloniën zijn door mensenhanden gemaakt. Het gebied is van oudsher een energielandschap, gevormd door het afgraven van turf en met het dichtste netwerk van mensgemaakte kanalen ter wereld.
In de veenkoloniën wordt ingezet op het handhaven en waar mogelijk versterken van de typische landschapskenmerken, zoals openheid en ruimte. Belangrijke functies zijn nu grootschalige landbouwstructuur, verwerkende industrie, het sluiten van ketens (verbouwen van grondstoffen en verwerken in de buurt van elkaar), veel oogstbare dagen, eiwittransitie, sterke relatie met de primaire en verwerkende sectoren, teelten van duurzame bouwmaterialen, groenblauwe dooradering. Inzet op teelt en verwerking van vezelgewassen t.b.v. biobased materials is een grote kans in dit gebied.

Westerwolde

Met het gebied Westerwolde wordt het hoger gelegen esdorpenlandschap in het noordoosten van de gemeente bedoeld, met een uitloper naar het Pagediep. Westerwolde vormt hier de overgang naar het Veenkoloniale landschap en heeft unieke natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. Het gebied wordt gekenmerkt door een meer besloten karakter vanwege het aanwezige reliëf, gevormd door de essen, glaciale ruggen en de beekdalgebieden. In het gebied liggen esdorpen en esgehuchten. Het landschap is kleinschalig en de open gronden, geschikt voor landbouw, liggen besloten door of aan de randen van bossen, singels, houtwallen en esrandbeplantingen. De voorkomende beken zoals de Mussel-Aa en de Ruiten Aa passen door hun natuurlijke, slingerende beloop in het natuurlijke aandoend karakter van het gebied. In dit deel van het plangebied ligt het grootse areaal van natuurgebieden binnen en buiten de NNN [Rho Adviseurs, 2022].

In Westerwolde wordt ingezet op een mix van functies. Het gaat dan om natuur en landsverbetering, recreatief gebruik, kleinschalig landschap, combinatie tussen landbouw en natuur. Inzet op teelt en verwerking van vezelgewassen t.b.v. biobased materials is een grote kans in dit gebied.

Autonome ontwikkeling

De Ruimtelijk Economische visie heeft betrekking op het aspect landschappelijke waarden, deze is echter nog niet vastgesteld. De transformatie van de landbouw krijgt vorm via het NPLG en dat is leidend. Vanuit de analyse zien we twee onderscheidende gebieden: Veenkolonïen en Westerwolde.

De N366 visie zet in op het verbeteren van de bodemstructuur en het versterken van het landschap. Er liggen daarbij hoofdzakelijk kansen voor landbouwfuncties. Er is her en der ook ruimte voor andere bedrijvigheid in de linten al is dat vooral kleinschalig van aard. Door een sterkere combinatie tussen landbouw, natuur en waterbeheer wordt het landschap rijker en meer pluriform.

Natuurinclusieve landbouw en recreatie zijn grote kansen. Hermeandering van oude beken waarbij er een geleidelijke overgang plaatsvindt van water naar natuur naar landbouw en recreatie zijn in potentie zeer kansrijke ontwikkelingen.

Ruimte verkaveling is een kwaliteit die de gemeente Stadskanaal wil behouden. Verder hebben de kanalen- en wijkenstructuur een grote en goede impact op waterhuishouding in het gebied in relatie tot de landbouw.

Doorkijk 2040

Toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen kunnen druk op de beschikbare ruimte geven. Hoe de toekomstige ruimtevraag past in relatie tot de landschappelijke kwaliteit is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

6.1.2 Archeologie en cultuurhistorische waarden

Huidige situatie

Op basis van de Beleidsnota archeologie en cultuurhistorie is een overzicht gegeven van de archeologische en cultuurhistorische waarden binnen het plangebied. Voor een groot deel van het buitengebied geldt een hoge archeologische verwachting (zie Figuur 6-1). Verder zijn er in de gemeente Stadskanaal ook rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en beschermde dorpsgezichten aanwezig (zie Figuur 6-2). Kenmerkende sporen uit de geschiedenis zijn de aanwezigheid van de scheepswerf Wolthuis en industrieel erfgoed zoals de (voormalige) aardappelmeelfabrieken en strokartonfabrieken.

Stadskanaal kent 63 karakteristieke gebouwen, die karakteristiek zijn voor het dorp of het landschap en daarmee medebepalend zijn voor de identiteit of het aanzicht van het gebied. Ook zijn ze belangrijk vanwege bijvoorbeeld de (oorspronkelijke) functie binnen het gebied, de ouderdom, de bouwstijl en/of de opvallende ligging [Rho Adviseurs, 2022].

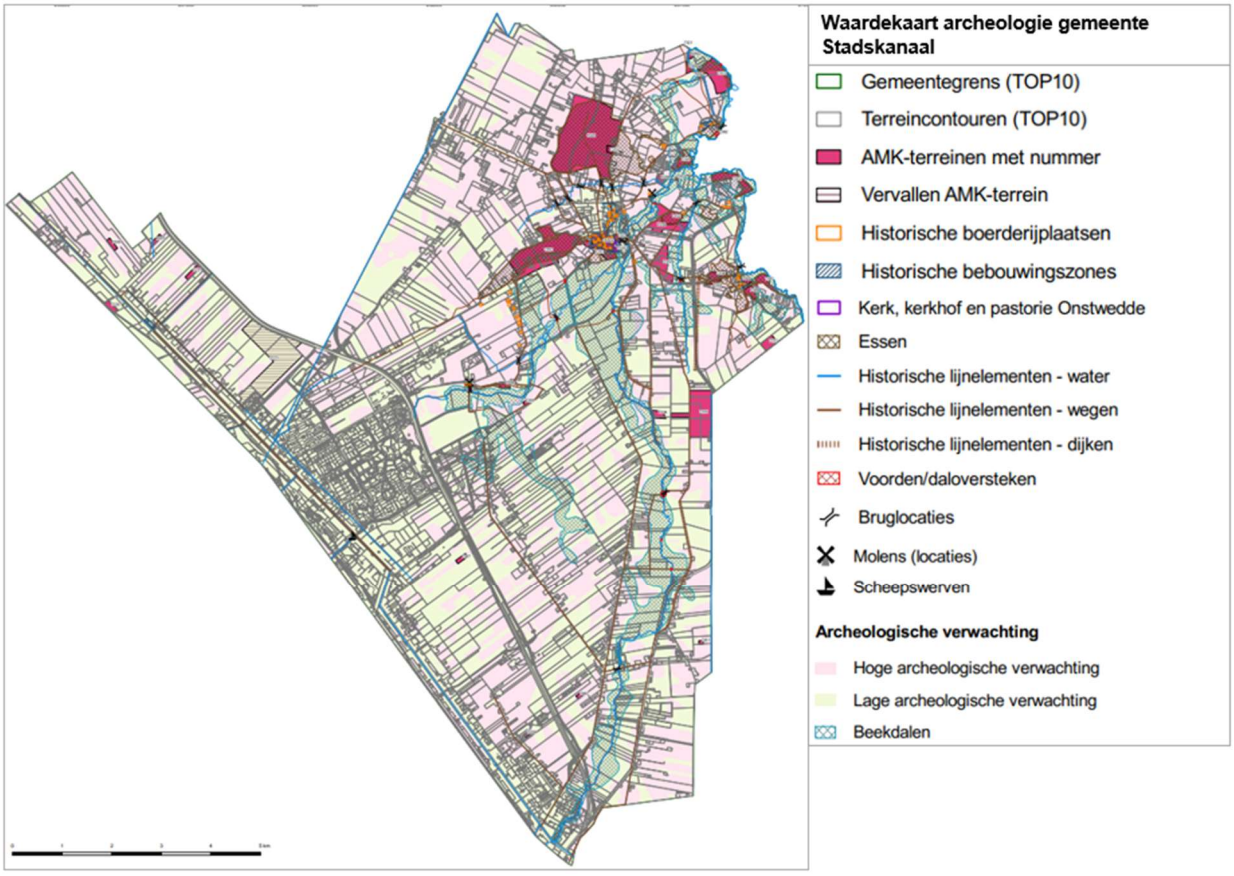

Figuur 6-1: Waardekaart archeologie gemeente Stadskanaal [Rho Adviseurs, 2022]

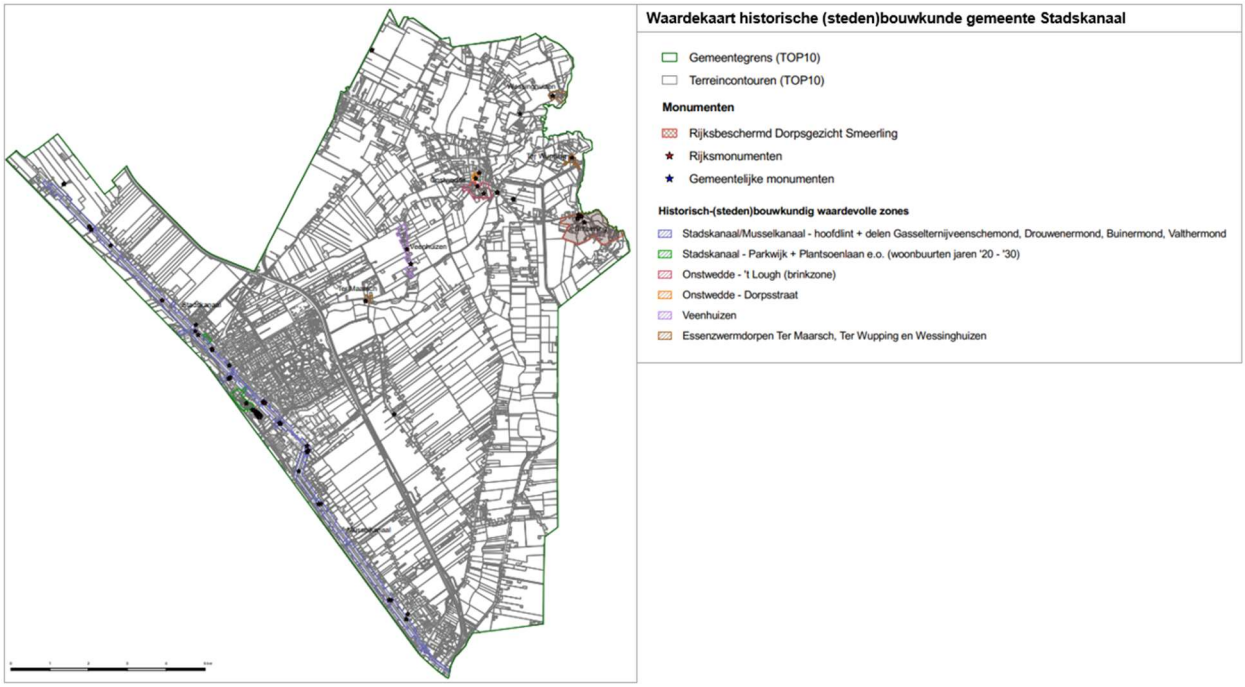

Figuur 6-2: Waardekaart historische (steden)bouwkunde gemeente Stadskanaal

Autonome ontwikkeling

De Erfgoedwet regelt de bescherming van archeologisch erfgoed in de bodem, de inpassing ervan in de ruimtelijke ontwikkeling en de financiering van opgravingen. Voor gebieden waar archeologische waarden voorkomen of waar reële verwachtingen bestaan dat ter plaatse archeologische waarden aanwezig zijn, dient door de initiatiefnemer voorafgaand aan bodemingrepen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. De uitkomsten van het archeologisch onderzoek dienen vervolgens volwaardig in de belangenafweging te worden betrokken. Het belangrijkste doel is de bescherming van het archeologische in de bodem (in situ) omdat de bodem doorgaans de beste garantie biedt voor een goede conservering. Er wordt uitgegaan van het basisprincipe de 'verstoorder' betaalt voor het opgraven en het documenteren van de aangetroffen waarden als behoud in de bodem niet tot de mogelijkheden behoort [Rho Adviseurs,2022].

Met de Beleidsnota archeologie en cultuurhistorie en de bijbehorende waardenkaarten (Waardenkaart archeologie, Waardekaart historische geografie & cultuurlandschap en Waardekaart historische (steden)bouwkunde) creëert de gemeente Stadskanaal een kader voor de omgang met bekende en te verwachten archeologische en cultuurhistorische waarden binnen het gemeentelijk grondgebied [Rho Adviseurs, 2022]. De beleidsnota geeft inzicht in de gemeentelijke verantwoordelijkheden en bevoegdheden ten aanzien van het erfgoed en formuleert op hoofdlijnen de beleidsuitgangspunten voor wat betreft bescherming en beheer van dit erfgoed [Gemeente Stadskanaal, 2017].

Doorkijk 2040

Toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen kunnen druk op de geven. Hoe de toekomstige ruimtevraag past in relatie tot de aanwezige cultuurhistorische waarden is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

6.2 Landbouw

6.2.1 Landbouw

Huidige situatie

De landbouw is van oudsher een belangrijke onderlegger voor brede welvaart op het platteland van Noord-Nederland, en een beeldbepalende sector in deze regio. De benodigde transitie heeft dan ook grote impact op dit gebied en raakt niet alleen aan een sector, maar ook aan vraagstukken zoals krimp, werkgelegenheid en een vitaal platteland [Rho Adviseurs,2022].

Noord-Nederland wordt daarmee een proeftuin waar een structurele verandering zichtbaar wordt, die anticipeert op het nieuwe Europese landbouwbeleid, die een inspiratie en kennisbron wordt op landelijk en mogelijk internationaal niveau. In de Regio Deal Natuurinclusieve Landbouw Noord-Nederland staan de gebieden centraal. Om de gewenste variatie te bereiken - en zodoende veel te kunnen leren - hebben de Provincies acht gebieden gekozen. Twee van deze gekozen gebieden vallen geheel of gedeeltelijk binnen de gemeente Stadskanaal: De Veenkoloniën (Groningen/Drenthe) en Westerwolde (Groningen) [Rho Adviseurs, 2022].

Uit CBS-gegevens blijkt dat er in totaal 176 agrarische bedrijven actief zijn binnen de gemeente waarvan:

- 135 bedrijven met hokdieren, de zogenaamde intensieve veehouderij, waarbij de dieraantallen na een paar mindere jaren weer toenemen;
- 60 overige veehouderijbedrijven, waaronder paarden-, geiten-, en rundveehouderijen. Het aantal bedrijven neemt de afgelopen 10 jaar af, maar ten aanzien van de dierenaantallen is een toename te zien;
- 97 akkerbouwbedrijven, waarvan de laatste 10 jaar een lichte afname te zien is;
- 6 tuinbouwbedrijven - open grond;
- Het aantal bedrijven is de afgelopen 10 jaar nagenoeg gelijk gebleven. Deze bedrijven kennen een aparte regeling in het vigerende én het nieuw plan (Agrarisch-Kwekerij) en vallen daarom niet binnen de beschouwde agrarische bouwvlakken/bouwpercelen.

In de praktijk kunnen het in totaal minder bedrijven zijn dan aangegeven in de CBS-statistieken, omdat er ook bedrijven zijn die meerdere activiteiten combineren [Rho Adviseurs, 2022].

Autonome ontwikkeling

Op het landelijk niveau is er een aantal relevante beleidsnotities op het gebied van landbouw. Dit zijn:

- De Visie Landbouw natuur en voedsel: waardevol en verbonden;
    - *In deze visie wordt de omslag naar kringlooplandbouw verschreven alsmede wat het van Nederland zal vragen, om zo de toekomst van onze voedselvoorziening veilig te stellen [Rijksoverheid, 2018].*
- De Regiodeal Natuur inclusieve Landbouw met bijbehorend Noord Nederlands programma;
    - *Dit programma stelt de ambitie om als Noord-Nederland koploper te zijn van een vitaal platteland [Regiodeal Natuur Inclusieve Landbouw, n.d.].*

De Toekomstvisie Stadskanaal bevat de ambities die de gemeente Stadskanaal heeft voor zijn gemeentelijk grondgebied voor de periode 2010-2025. Voor het landbouwgebied heeft de gemeente de ambitie om de milieubelasting en voedselvraagstukken terug te dringen. De gemeente biedt de agrarische sector ruimte voor innovaties met onder meer nieuwe technieken, nieuwe teelten, waterhuishouding en energie. Intensieve veehouderijen worden in sommige gevallen uitbreidingsmogelijkheden geboden, mits deze in redelijke verhouding staan tot andere bestaande bedrijvigheid en in de omgeving passen. Ook mogen

agrarische bedrijfsgebouwen alternatieve functies krijgen door terugloop in het aantal agrarische bedrijven [Rho Adviseurs, 2022].

Doorkijk 2040
Het is de verwachting dat na 2030 de vitaliteit van de landbouw toeneemt, als gevolg van de in te zetten transities op het gebied van klimaatbestendigheid, natuurinclusief en schaalvergroting.

7 Natuur en recreatie

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘natuur en recreatie’.

Tabel 7-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘natuur en recreatie’.

Sub-thema	Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Natuur	Natura 2000-gebieden		↗
	Natuurnetwerk Nederland		=
	Biodiversiteit		=
Bodem en water	Bodem	*Kwalitatief*	
	Grondwater		=
	Oppervlaktewater		↗
Recreatie	Vrijetijdseconomie en toerisme		↗

7.1 Natuur

7.1.1 Natura 2000-gebieden

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Natura 2000-gebieden	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000 Mate van overschrijding van de kritische depositiewaarde (KDW) stikstof Natura 2000
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van het behalen van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen en de overschrijding van de kritische depositiewaarde stikstof
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De instandhoudingsdoelstellingen bevinden allen zich in een gunstige staat van instandhouding en er is in geen van de gebieden sprake van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.
Oranje	De instandhoudingsdoelstellingen bevinden zich deels in een gunstige staat van instandhouding en er is in één of twee van de gebieden sprake van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.
Rood	Geen enkele instandhoudingsdoelstelling bevindt zich in een gunstige staat van instandhouding en in alle gebieden is sprake van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.

Huidige situatie

Natura 2000 is het samenhangende netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, bestaande uit Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. De Europese afspraken zijn in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming biedt de juridische basis voor de aanwijzing van Natura 2000-gebieden en stelt de kaders voor de beoordeling van activiteiten die (mogelijk) negatieve effecten hebben op de in voornoemde gebieden geformuleerde instandhoudings-doelstellingen.

In zogenoemde aanwijzingsbesluiten is de bescherming van de Natura 2000-gebieden juridisch vastgelegd. In een aanwijzingsbesluit wordt onder meer vermeld voor welke soorten en/of habitattypen het gebied van belang is en welke doelen per soort of habitattype worden nagestreefd (‘instandhoudingsdoelstellingen’). De instandhoudingsdoelstellingen vormen de specifieke doelstellingen die in een gebied gelden en zijn gericht op het in gunstige staat van instandhouding brengen of houden van habitattypen en soorten.

Natura 2000-gebieden zijn in beheer bij de provincies, die beheerplannen opstellen voor de Natura 2000-gebieden binnen hun grondgebied. In de beheerplannen wordt aangegeven op welke wijze, waar, wanneer de ‘instandhoudingsdoelstellingen’ gehaald gaan worden. Vaak zijn er voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zowel interne als externe maatregelen nodig. Beheerplannen zijn tevens het uitgangspunt en toetsingskader voor handhaving en vergunningverlening.

Ontwikkelingen in de gemeente Stadskanaal kunnen van invloed zijn op de kwaliteit van nabijgelegen Natura 2000-gebieden, bijvoorbeeld vanwege uitstoot van stikstof dat neer kan slaan in Natura 2000-gebieden of de onttrekking van water die tot verstoring (verdroging) binnen het Natura 2000-gebied kan leiden. Daarom worden in dit hoofdstuk de Natura 2000-gebieden binnen een straal van 10 kilometer van de gemeentegrens van Stadskanaal uitgelicht.

In Figuur 7-1 is te zien dat Lieftinghsbroek en Drouwenerzand de twee Natura 2000-gebieden zijn die in de directe omgeving van de gemeente Stadskanaal liggen.

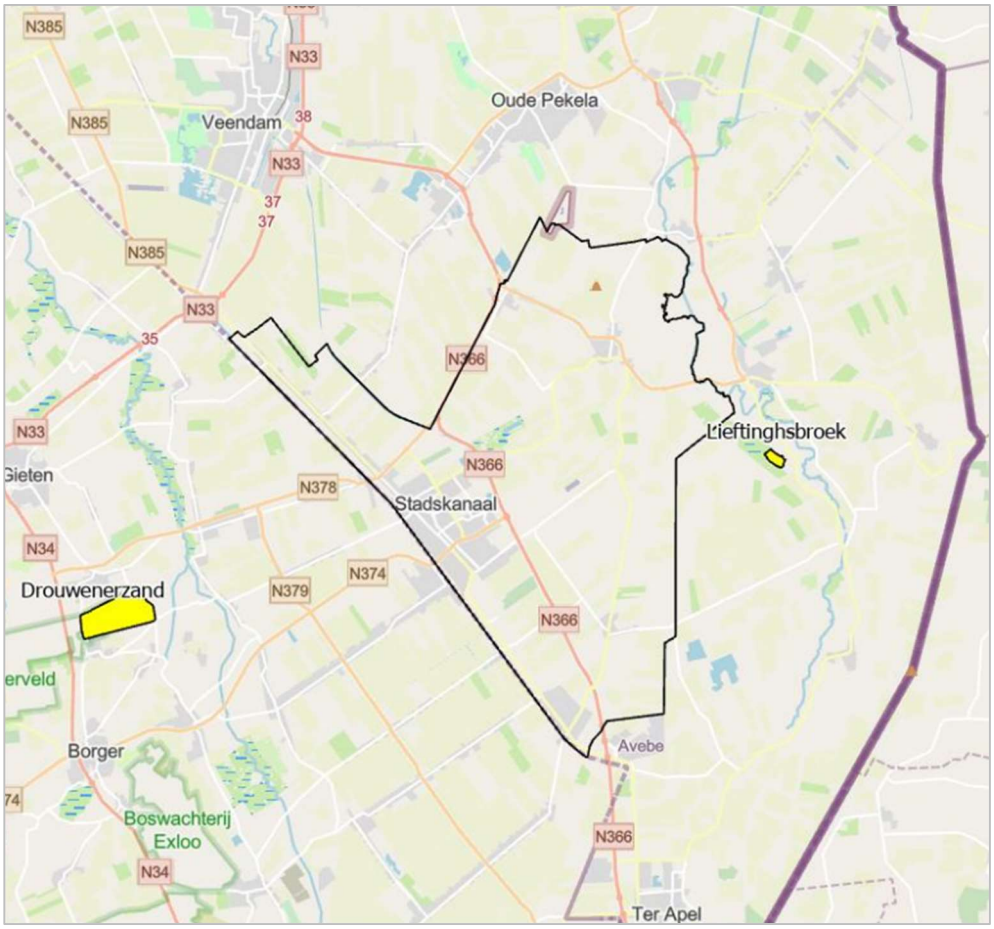

Figuur 7-1: Natura2000 gebieden in de directe omgeving van de gemeente Stadskanaal [Rho Adviseurs,2022]

Lieftinghsbroek

Algemeen

Lieftinghsbroek is een 20 hectare groot gebied dat ten oosten van de gemeente Stadskanaal ligt. Het Lieftinghsbroek is een loofbos op de dalflank van het riviertje de Ruiten Aa. Het bos behoort tot het eiken-haagbeukenbos, beuken-eikenbos en broekbos. De ondergroei is met name in de natte delen rijk ontwikkeld. Plaatselijk wordt de struiklaag gedomineerd door hulst. Natura 2000-gebied Lieftinghsbroek is aangewezen volgens de Habitatrichtlijn, in het gebied komen drie Habitattypen voor, namelijk de blauwgraslanden, de beuken-eikenbossen met hulst en de eiken-haagbeukenbossen [Natura 2000, 2024a].

Gevoeligheid

In en rondom het Natura 2000-gebied Lieftinghsbroek kunnen activiteiten plaatsvinden die de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied beïnvloeden. Dit worden storingsfactoren genoemd. In onderstaande figuur zijn de storingsfactoren voor dit Natura 2000-gebied te zien. Hieruit blijkt dat het gebied zeer gevoelig is voor verzilting en gedeeltelijk voor vermesting. Daarnaast is het gebied gevoelig voor oppervlakteverlies, versnippering, verzuring, vermesting, verontreiniging, vernatting, optische verstoring, verstoring door mechanische effecten, verandering in populatiedynamiek en verandering van de soortensamenstelling [Provincie Groningen, 2023c].

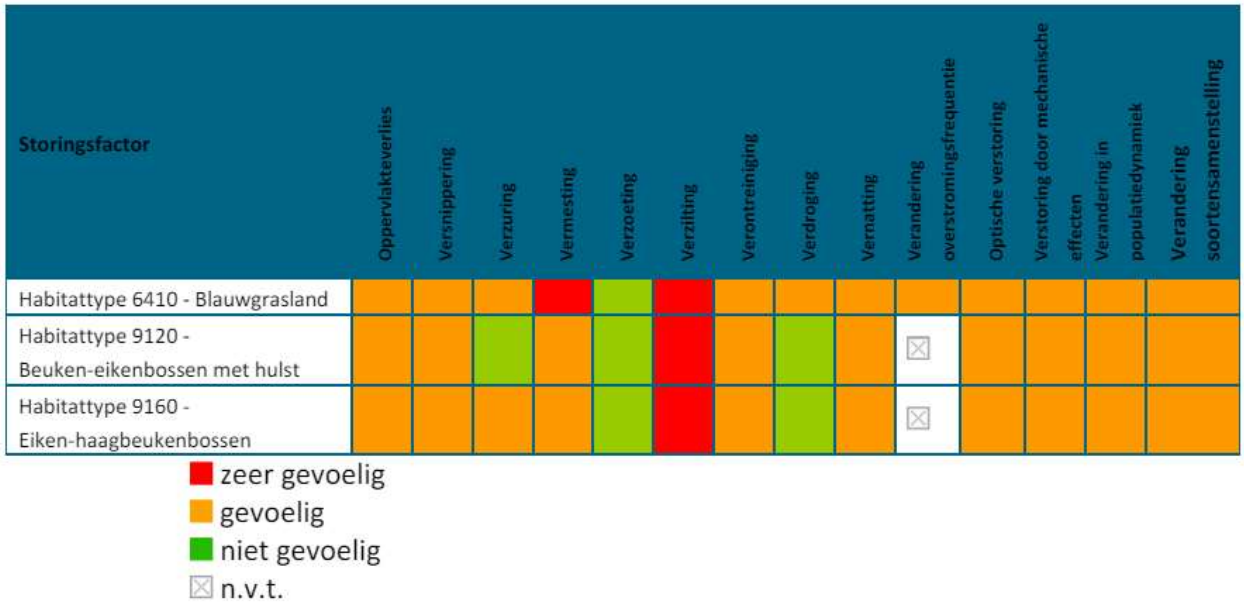

Figuur 7-2: Storingsfactoren voor Natura 2000-gebied Lieftinghsbroek [Prolander, 2016]

Staat van instandhouding

De staat van instandhouding wordt gemeten met instandhoudingsdoelstellingen. Dit zijn de doelen die in het Natura 2000-gebied moeten worden bereikt. Het uiteindelijke doel is een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau om het voortbestaan van de soort of habitat te garanderen in de toekomst. Voor twee van de drie in het gebied aanwezige Habitattypen geldt dat er sprake is van een zeer ongunstige staat van instandhouding, voor de beuken-eikenbossen met hulst geldt een matig ongunstige staat van instandhouding [Provincie Groningen, 2023c].

Kernopgaven

Kernopgaven zijn specifieke opgaven die er zijn voor habitattypen, -soorten en vogels in een Natura 2000-gebied gerelateerd aan de instandhoudingsdoelstellingen. Voor Lieftinghsbroek is er één kernopgave. Dit betreft de uitbreiding tot substantiële oppervlakten beuken-eikenbossen met hulst en het verbeteren van de kwaliteit [Prolander, 2016]. Verder is er een gebiedscommissie die zich bezighoudt met dit gebied en

fungeert als een pilot voor heel Nederland. De commissie laat lokale metingen doen en adviseert de provincie Groningen over welke specifieke maatregelen nodig zijn om Lieftinghsbroek in de benen te houden. En om te kunnen blijven boeren, misschien deels op een andere manier [RTVDrenthe, 2023].

Drouwenerzand

Algemeen

Drouwenerzand is een 222 hectare groot gebied dat ten westen van de gemeente Stadskanaal ligt, in de Provincie Drenthe. Het Drouwenerzand is een actief stuifzandgebied op de flank van de Hondsrug, waarin centraal een actieve stuifzandkern voorkomt. Het Drouwenerzand is ontstaan door overmatige begrazing van schapen en plaggenwinning in de 18e en 19e eeuw. Daarna is een uitgestrekte begroeiing ontstaan met jeneverbesstruwelen die nog steeds aanwezig is in het noordelijke en oostelijke gedeelte. Het stuifzand is in het begin van de 20ste eeuw gedeeltelijk beteugeld door bebossingen met grove den. De begroeiing van het heuvelachtige terrein bestaat in het oostelijke deel naast jeneverbes uit struikheide en grote oppervlakten kraaiheide, vochtige heide en oude eikenbossen. Het Drouwenerzand verschilt van andere Drentse stuifzandterreinen omdat het zand mineralenrijk is. Natura 2000-gebied Drouwenerzand is aangewezen volgens de Habitatrichtlijn, in het gebied komen vijf Habitattypen voor, namelijk de stuifzandheiden met struikhei, binnenlandse kraaiheibegroeiingen, zandverstuivingen, jeneverbesstruwelen en heischrale graslanden.

Gevoeligheid

Er is geen informatie te vinden over de storingsfactoren van het Drouwenerzand.

Staat van instandhouding

De staat van instandhouding wordt gemeten met instandhoudingsdoelstellingen. Dit zijn de doelen die in het Natura 2000-gebied moeten worden bereikt. Het uiteindelijke doel is een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau om het voortbestaan van de soort of habitat te garanderen in de toekomst. Voor het gebied geldt dat drie van de vijf in het gebied aanwezige habitattypen een zeer ongunstige staat van instandhouding heeft (stuifzandheiden met struikhei, zandverstuivingen, heischrale graslanden), de overige twee habitattypen hebben een matig ongunstige staat van instandhouding [Provincie Drenthe, 2016a].

Kernopgaven

Kernopgaven zijn specifieke opgaven die er zijn voor habitattypen, -soorten en vogels in een Natura 2000-gebied gerelateerd aan de instandhoudingsdoelstellingen. Voor het Drouwenerzand zijn er twee kernopgaven [Provincie Drenthe, 2016a]:

- Vergroting van het areaal van stuifzandheiden met struikhei, binnenlandse kraaiheibegroeiingen, droge heiden en zandverstuivingen en het verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede voor vogelsoorten als de duinpieper.
- Behoud van het areaal, kwaliteitsverbetering en verjonging stimuleren van jeneverbesstruwelen.

Stikstofdepositie

In de bovengenoemde Natura 2000-gebieden zijn stikstofgevoelige habitattypen aanwezig. Deze gebieden zijn onderdeel van de partiele herziening Programma Aanpak Stikstof 2015-2021. Doel hiervan is om de achteruitgang in natuurkwaliteit van deze gebieden als gevolg van stikstofdepositie tot stilstand te brengen en te herstellen. Groningen kent één Natura-200- gebied waar de kritische depositiewaarden worden overschreden [Provincie Groningen, 2023] (zie ook Figuur 7-3). Stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden staat los van de (gezondheids)normen voor stikstofuitstoot als onderdeel van luchtkwaliteit (zie hoofdstuk 8.3).

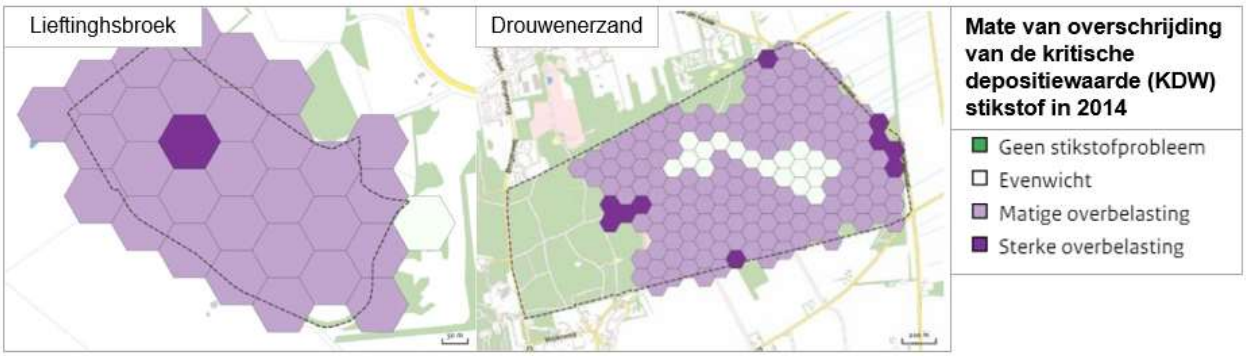

Figuur 7-3 :Mate van overschrijding van de kritische depositiewaarde (KDW) stikstof in 2014 [Provincie Drenthe, 2016a; Provincie Groningen, 2017]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat geen enkele instandhoudingsdoelstelling zich bevindt in een gunstige staat van instandhouding en in beide gebieden is sprake van een overschrijding van de kritische depositiewaarde van stikstof.

Autonome ontwikkeling

De komende jaren wordt er hard gewerkt om de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden te halen. Volgens de Wet natuurbescherming moet er elke zes jaar een nieuw beheerplan vastgesteld worden. De eerste beheerplannen zijn in 2022 verlopen, inmiddels zijn er voor de gebieden nieuwe beheerplannen opgesteld voor de periode 2022-2028 of zijn beheerplannen verlengd. Hierbij is er gekeken naar de voortgang van de eerdere maatregelen en zijn nieuwe maatregelen beschreven. In de beheerplannen staat beschreven:

- welke inrichtings- en beheermaatregelen getroffen worden per habitattype, -soort, broedvogel of niet-broedvogel;
- in welke periode de maatregelen worden uitgevoerd;
- wie dit uitvoert;
- welke middelen hiervoor gereserveerd moeten worden.

Het is aannemelijk dat bij uitvoering van de maatregelen bijgedragen wordt aan het verbeteren van de staat van instandhouding richting een gunstige staat van instandhouding. Het is onduidelijk wanneer dit behaald wordt, dat moet blijken uit de evaluatie van de huidige plannen in 2028.

Stikstofdepositie

In het kader van het voormalige programma aanpak stikstof (PAS) zijn er in 2017 gebiedsanalyses opgesteld. In deze documenten is een doorkijk gegeven voor 2020 en 2030 als het gaat om de mate van overschrijding van de kritische depositiewaarde stikstof. Daaruit blijkt dat er in beide gebieden sprake is van verbetering maar dat er overbelasting door stikstof blijft bestaan. Dit is een doorkijk gebaseerd op de maatregelen uit het PAS. Door het vervallen van het PAS is het onduidelijk in hoeverre de ontwikkeling zich daadwerkelijk voordoet [Provincie Drenthe, 2016b; 2017].

PlanMER Crisis- en herstelwet bestemmingsplan (Chw-bp)

In het planMER van het Chw-bp wordt uitgegaan van het vastleggen van de huidige vergunde situatie. Verder wordt er ook vanuit gegaan dat het bestemmingsplan borgt dat de stikstofemissies niet verder stijgen. Voor veehouderijen betekent dit, dat de veestapel niet kan uitbreiden zonder maatregelen te treffen.

Concreet worden de volgende regelingen opgenomen in het uitvoerbaar planalternatief van het Chw-bp:

1. Geen wijzigingsbevoegdheden voor vergroting agrarische bouwvlakken opnemen. Met maatwerk zullen individuele bedrijven misschien kunnen uitbreiden zonder dat sprake is van een toename van stikstofdepositie, maar de uitvoerbaarheid van een generieke wijzigingsbevoegdheid kan niet op voorhand worden aangetoond. Een eventuele uitbreiding zal in een aparte procedure buitenplans moeten worden getoetst en gerealiseerd.
2. Geen omschakelingsmogelijkheden van akkerbouw naar veehouderij opnemen binnen agrarische bestemming. Omschakeling leidt in vrijwel alle gevallen tot een toename van emissies en daarmee tot een toename van stikstofdepositie. Met bijvoorbeeld externe saldering kan het mogelijk zijn om met maatwerk te komen tot een uitvoerbaar initiatief, maar dit zal in een aparte procedure moeten worden getoetst en gerealiseerd.
3. Geen nieuwe agrarische bouwvlakken toestaan, dit zou rechtstreeks tot toename van stikstofemissie kunnen leiden.
4. Geen nieuwe agrarische gronden bestemmen (bijvoorbeeld gronden die nu een groenbestemming hebben), want dit leidt tot extra beweiding of bemesting met direct extra stikstofdepositie tot gevolg.
5. Voorwaarden koppelen aan de uitbreiding/wijziging (bijvoorbeeld in aantal dieren, diersoort, etc.) van bestaande veehouderijen binnen de bouwvlakken, waarbij aangetoond moet worden dat de stikstofdepositie niet toeneemt als gevolg van de wijziging.
6. Voorwaarden koppelen aan het in gebruik nemen van de onbenutte ruimte op bedrijventerreinen, op grond waarvan voor met name Dideldom en bedrijvenpark Stadskanaal en voor bepaalde bedrijven, vooraf moet worden aangetoond dat wijziging mogelijk is binnen het dan geldende wettelijk kader voor stikstofemissie en -depositie, om te zorgen dat toekomstige initiatieven binnen de kaders van het plan gecumuleerd niet leiden tot een onacceptabele toename van stikstofdepositie.

Met deze maatregelen is er in geen sprake van (gecumuleerde) toename van stikstofdepositie, waarmee dit alternatief voor het aspect gebiedsbescherming Natura 2000-gebieden neutraal wordt beoordeeld.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er door maatregelen ingezet wordt op het verbeteren van de staat van instandhouding van habitattypen in de Natura 2000-gebieden. Wat betreft de depositie van stikstof is onduidelijk wat de autonome trend gaat zijn en wat de invloed daarvan is op de overbelaste habitattypen.

Doorkijk 2040
De verwachting is dat er met de wettelijke verplichte beheerplannen van Natura 2000-gebieden ook autonoom maatregelen genomen worden ten gunste van de instandhoudingsdoelstellingen. Of deze gehaald worden is niet te voorspellen. Het is onduidelijk wat de gevolgen zullen zijn van het nieuwe beleid met betrekking tot stikstof voor de periode tot aan 2040. Dit hangt af van verdere beleidsinvulling

7.1.2 Natuurnetwerk Nederland

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Natuurnetwerk Nederland	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief en kwalitatief • Stand van voltooiing NNN
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van realisatie NNN
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het Natuurnetwerk Nederland is in zijn geheel voltooid, er is geen restantopgave
Oranje	Het Natuurnetwerk Nederland is nagenoeg voltooid, er is sprake van één of enkele restantopgaven
Rood	Het Natuurnetwerk Nederland is nog niet voltooid, er is sprake van meerdere restantopgaven

Huidige situatie

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en toekomstige natuurgebieden. Het vormt een belangrijk onderdeel van het natuurbeleid. Het streven is de biodiversiteit in Nederland ten minste te stabiliseren, en dus verdere achteruitgang tegen te gaan. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van dit natuurnetwerk. De effecten op NNN door plannen worden beoordeeld aan de hand van drie criteria, namelijk het oppervlak, de samenhang en de ‘wezenlijke kenmerken en waarden’. Natura 2000-gebieden zijn onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland, deze gebieden vallen onder de verantwoordelijkheid van het Rijk.

Voor het Natuurnetwerk, waar niet op stikstof wordt getoetst, is met name de mogelijke omschakeling van landbouw naar veeteelt wel van belang. Het Natuurnetwerk Nederland is gericht op het behoud van de wezenlijke waarden en kenmerken van een gebied. Binnen NNN-areaal geldt daarom het ‘nee, tenzij’-principe, wat inhoudt dat er in principe geen ontwikkelingen mogelijk zijn, tenzij aangetoond kan worden dat er geen sprake is van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden. Binnen het NNN areaal zijn 3 akkerbouwbedrijven aanwezig. Op deze percelen wordt gestreefd naar behoud van natuur en landschappelijke waarden. Dit heeft geresulteerd in een stijging van het aantal akkervogels zoals de Grauwe kiekendief. De omschakeling naar veeteelt in en nabij het Natuurnetwerk kan tevens een aantasting van het gebied betekenen. Hiervoor zou maatwerk benodigd zijn [Rho Adviseurs, 2022].

In de gemeente Stadskanaal ligt een klein gebied wat aangewezen is als Natuurnetwerk Nederland (zie Figuur 7-4). Dit gebied bevindt zich ten noorden van het centrum van Stadskanaal, de Veenhuizerstukken. Voor dit stuk is moeras het belangrijkste beheerdoel [Provincie Groningen, n.d.]. De Veenhuizerstukken zijn voormalige vloeivelden van de aardappelzetmeelfabriek. Het gebied bestaat uit water, moeras en land en is een echt vogelparadijs [Staatsbosbeheer, n.d.]

Een ander, groter gebied dat zich in de gemeente Stadskanaal bevindt en deel uitmaakt van het Natuurnetwerk Nederland is het Ruiten Aa dal. Onderdeel hiervan is het Ellersinghuizerveld. In de jaren 1960-1980 werden deze voormalig akkers nog intensief gebruikt, maar in 1991 zijn ze afgegraven en in ere hersteld. [Natuurmonumenten, n.d.]. In het Dal van de Ruiten Aa mag de beek weer kronkelen zoals vroeger en hebben dieren en planten alle ruimte [Visit Groningen, n.d.].

De NNN opgaven van onze onderstaande NNN-gebieden zijn voltooid.

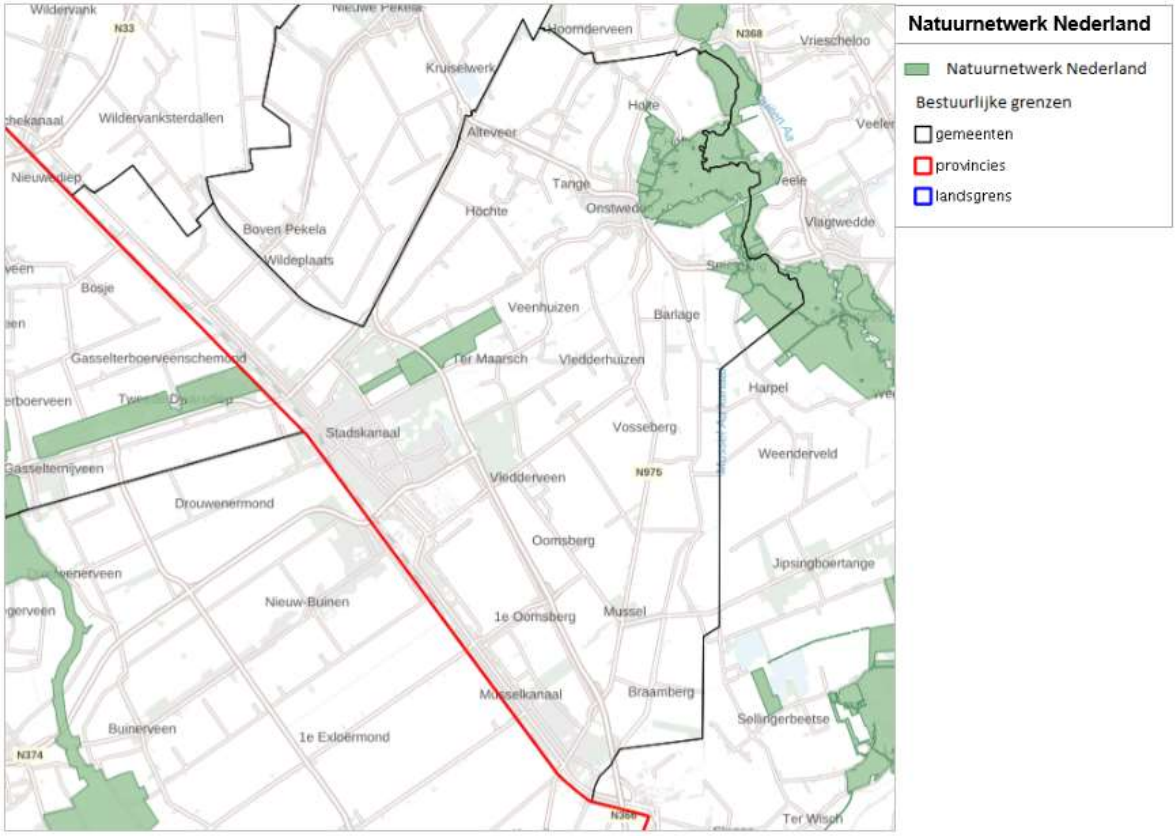

Figuur 7-4: Ligging van het Natuurnetwerk Nederland in de provincie Groningen [Atlas van de leefomgeving, 2024]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen, het Natuurnetwerk Nederland is in zijn geheel voltooid, er is geen restantopgave

Autonome ontwikkeling
De Provincie Groningen is verantwoordelijk voor het natuurbeleid en het verwerven en inrichten van het NNN. De belangrijkste taken zijn het aanleggen van nieuwe natuur en het beschermen van de bestaande natuur. Tot en met 2027 gaan we nog ongeveer 1.550 hectare verwerven en ruim 3.000 hectare inrichten en beheren als natuur. Prolander voert dit voor de provincie uit. Er zijn geen projecten gepland in Stadskanaal [Provincie Groningen, 2024b]

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er geen projecten gepland zijn in de gemeente Stadskanaal.

Doorkijk 2040
Het is aannemelijk dat het Natuurnetwerk Groningen voor 2040 in zijn geheel voltooid is.

7.1.3 Biodiversiteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Biodiversiteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Soortendiversiteit [Atlas van de leefomgeving, 2022] • Soortendiversiteit Rode lijstsoorten [Atlas van de leefomgeving, 2022]
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van beschikbare regelgeving en gegevens
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De biodiversiteit in de gemeente is over het algemeen hoog
Oranje	De biodiversiteit in de gemeente is in enkele gebieden hoog en voor de rest gemiddeld
Rood	De biodiversiteit in de gemeente is over het algemeen laag

Huidige situatie

Biodiversiteit omvat de verscheidenheid aan leven van verschillende ecosystemen zoals een bos, een oceaan maar ook de aarde als geheel. Het omvat alle op aarde levende organismen zoals planten, dieren en micro-organismen en de verscheidenheid hiervan binnen een ecosysteem. Biodiversiteit staat onder druk door menselijk handelen waardoor veel soorten met uitsterven zijn bedreigd of reeds zijn uitgestorven. Bedreigingen voor biodiversiteit zijn onder andere invasieve exoten, habitatverlies en overexploitatie. Wereldwijd is in de Conventie voor Biologische Diversiteit (CBD) afgesproken dat landen ernaar streven hun biodiversiteit te behouden en te beschermen en deze op een duurzame manier te benutten [Compendium voor de leefomgeving, 2022].

Soortendiversiteit

Als gekeken wordt naar de soortendiversiteit in de gemeente is zichtbaar dat deze hoger is waar het NNN ligt (zie Figuur 7-5 en Figuur 7-6). Hieruit blijkt dat de soorten diversiteit het hoogst is rond Stadskanaal centrum, Musselkanaal en de noordoost kant van de gemeente [Atlas van de leefomgeving, 2022]. Deze soortendiversiteit is bepaald aan de hand van waarnemingen uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF)[5]. In het landelijk gebied zijn beschermde soorten met name te verwachten op schrale gronden. De verwachting is dat op voedselrijke landbouwgronden geen rode lijstsoorten zullen voorkomen [Rho Adviseurs, 2022].

Het is mogelijk dat de soortendiversiteit in werkelijkheid in sommige delen van de gemeente hoger liggen dan dat deze op de kaart laten zien. Dit omdat op locaties die regelmatig door mensen worden bezocht over het algemeen meer waarnemingen worden gedaan van soorten en dus een hogere soortendiversiteit laten zien.

Roofvogels

Roofvogels, uilen en weidevogels vormen de kern van de beschermde soorten in het landelijk gebied. Hoge bomen in open weilanden, fruitboomgaarden en open extensief beheerde graslanden zijn de bijbehorende biotopen. Met name akkervogels zijn vanwege extensief beheer in NNN-gebieden toegenomen waaronder enkele beschermde soorten zoals de grauwe kiekendief [Rho Adviseurs, 2022].

[5] *De NDFF bundelt, uniformeert en valideert natuurgegevens in Nederland. De gegevens brengen in beeld wat in een bepaald gebied bekend is over het voorkomen van planten- en diersoorten en zijn voor iedereen beschikbaar via een gegevenslevering of een abonnement. De NDFF is de meest complete natuurdatabank van Nederland en bevat uitsluitend gevalideerde gegevens.*

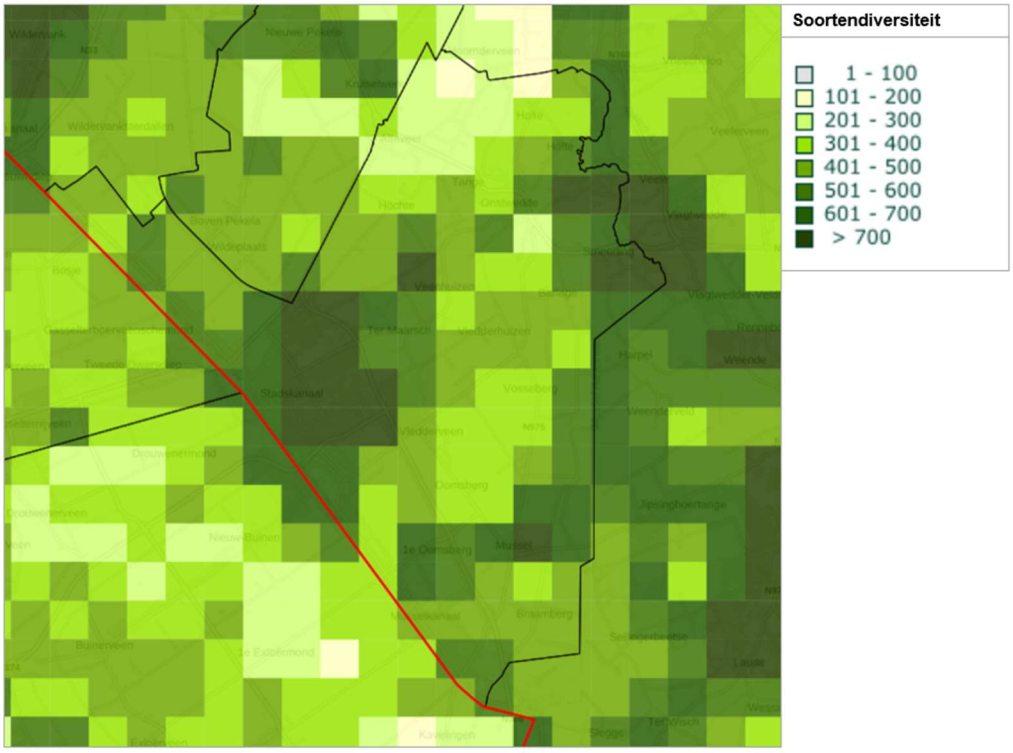

Figuur 7-5: De soortendiversiteit in de gemeente Stadskanaal [Atlas van de Leefomgeving, 2022]

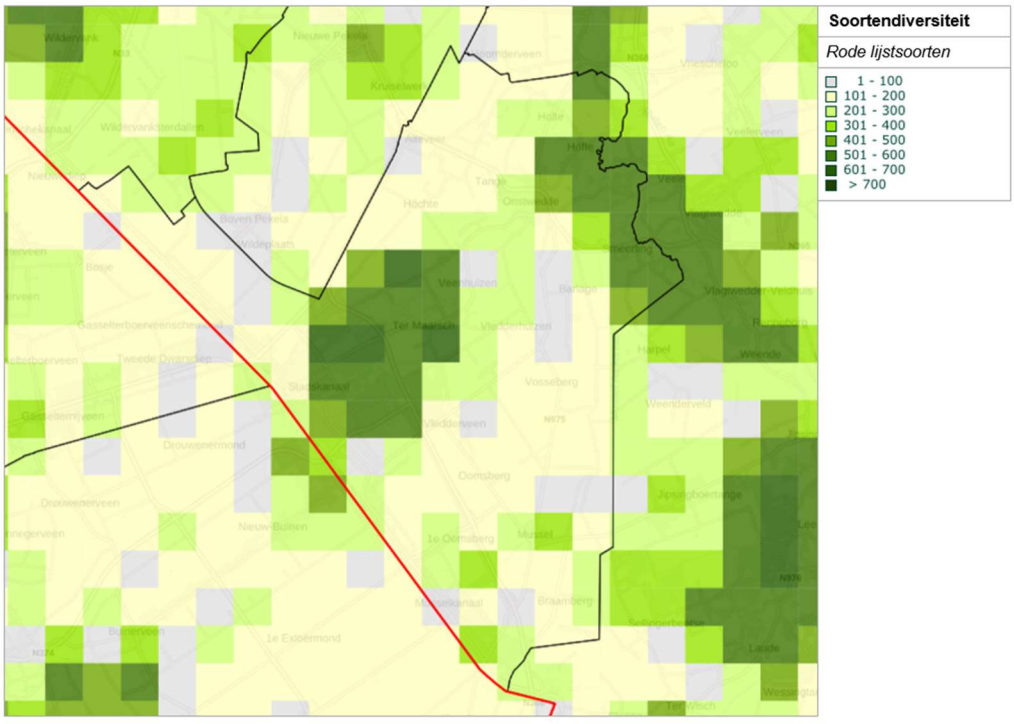

Figuur 7-6: De soortendiversiteit van de rode lijst soorten in de gemeente Stadskanaal [Atlas van de Leefomgeving, 2022]

Amfibieën en reptielen
Rondom wateren en oude stenen muurtjes in open landschappen kunnen salamandersoorten en hagedissoorten zoals de levendbarende hagedis of de zandhagedis voorkomen [Rho Adviseurs, 2022].

Zoogdieren
Ook in het landelijk gebied zijn vleermuizen te verwachten. Oude schuurtjes zijn bij uitstek geschikt voor deze soortgroep. Verdere soorten zijn de boommarter, bever en otter [Rho Adviseurs, 2022].

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat enkele gebieden in de gemeente een hoge biodiversiteit hebben maar het in de rest van de gemeente gemiddeld is.

Autonome ontwikkeling
De Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992) zijn opgesteld ter bevordering van de biodiversiteit in Europa. De doelstellingen van de Habitatrichtlijn luiden:

- bescherming biodiversiteit door Speciale Beschermingszones (SBZ's) aan te wijzen voor bedreigde planten en dieren (behalve vogels) en hun leefgebieden;
- opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);
- passende beoordeling van gevolgen van plannen of projecten, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen.

De doelen zoals vastgesteld in de Europese vogel- en habitatrichtlijn, worden ook geborgd in nationale wetten, zoals de Wet Natuurbescherming, Omgevingswet en de Visserijwet. Bijbehorende doelen zijn [Het Nationaal Dashboard Biodiversiteit, 2024]:

- Soortenherstel;
  - *In 2030 met minimaal 30% van de soorten met een ongunstige staat van instandhouding gunstig zijn*
- Ecosysteemherstel;
  - *In 2030 zijn onze ecosystemen van goede kwaliteit en worden nodig actief hersteld*
- Waterleven verbeteren;
  - *In 2030 heeft het oppervlaktewater in Nederland een goede tot zeer goede biologische kwaliteit*
- Achteruitgang bestuivers ombuigen;
  - *Door natuurbescherming en natuurinclusief landgebruik het herstel van bestuivers bevorderen*
- Ecosysteemdiensten verduurzamen.
  - *Duurzame levering van ecosysteemdiensten verzekerd*

De gemeente heeft een groenvisie waarin ze keuzes maken met het oog op biodiversiteit. Voorbeelden van deze keuzes zijn een divers bomenbestand en focus op inheemse soorten in plaats van uitheemse soorten. Het doel van de groenvisie is om de gemeente Stadskanaal te voorzien van:
- Een visie op de waarden die de gemeente toekent aan het groen
- Het beschrijven van de betekenis van deze groenwaarden
- Belangrijkste natuurlijke structuren in kaart te brengen, zo ook die van het water (groene en blauwe structuren)
- Uitgangspunten voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen

- Kaders om discussies over aanpassing van onderhoud en beheer te kunnen voeren
- Kaders om waardevol groen en bomen te kunnen beschermen of verbeteren
- Aanknopingspunten om met groen de gemeente meer klimaatbestendig te maken en aan te laten sluiten op bestaande waterplannen

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er wel beleid is op het gebied van biodiversiteit, maar gemeentelijk beleid en maatregelen ontbreekt.

Doorkijk 2040
Ook na 2030 is het de verwachting dat de autonome trend zich doorzet vanwege de wettelijke verplichting om een gunstige staat van instandhouding te realiseren of te behouden. Omdat enkele knelpunten buiten de macht van de gemeente vallen, is het aannemelijk dat het kwaliteitsniveau ook na 2030 ‘oranje’ blijft.

7.2 Bodem en water

7.2.1 Bodem

Het aspect bodemkwaliteit is kwalitatief omschreven, er is geen beoordeling in de vorm van een kwaliteitsniveau gegeven.

Huidige situatie
Volgens de bodemkaart Nederland bestaat de bodem binnen het plangebied hoofdzakelijk uit zand. Op enkele locaties is nog veen aanwezig. Het plangebied is niet gelegen in een grondwaterwingebied en of beschermingsgebied Binnen het plangebied bevinden zich diverse locaties die verdacht zijn van bodemverontreiniging. Deze 'verdachtmakingen' zijn gebaseerd op (bedrijfs)activiteiten uit het verleden of op beschikbare (beperkte) onderzoeksresultaten [Rho Adviseurs, 2022].

Verder is er rond Alteveer sprake van bodemdaling.

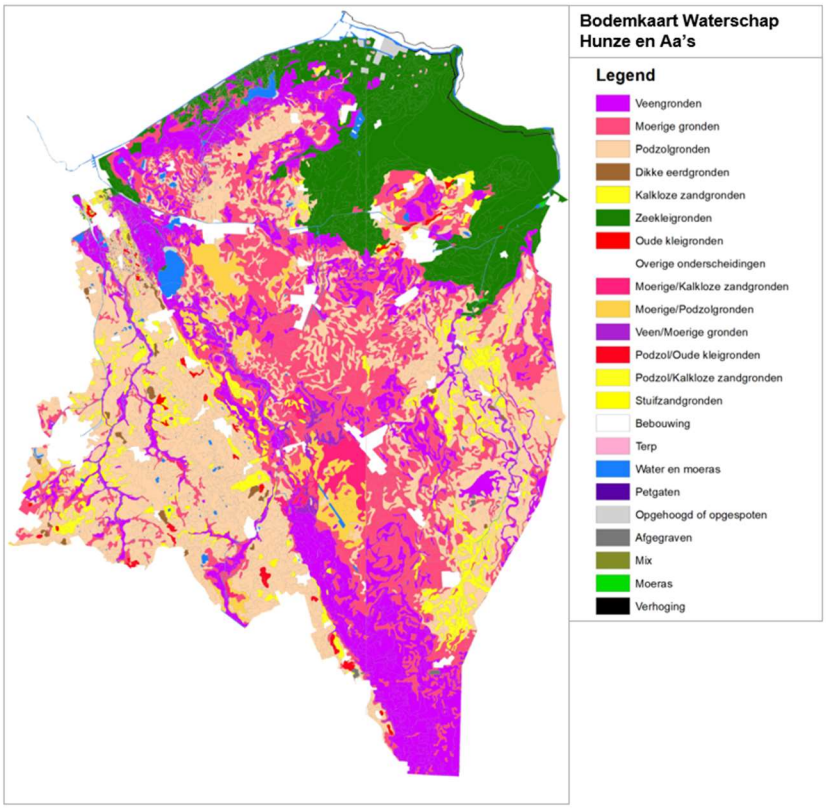

Figuur 7-7: Bodemkaart waterschap Hunze en Aa's [Waterschap Hunze en Aa's, 2022]

Op de bodemtoepassingskaart is te zien dat de ondergrond van de gehele gemeente geclassificeerd wordt als AW2000 (zie Figuur 7-8), een referentiewaarde die wordt gebruikt bij het beoordelen van bodemkwaliteit en het indelen van grond in verschillende klassen voor toepassingen.
Op de bodemtoepassingskaart van de bovengrond (zie Figuur 7-9) is een klein verschil te zien ten opzichte van de ondergrond. Rond het centrum van Stadskanaal en Onstwedde is de bodemtoepassing van de bovengrond aangemerkt als 'wonen'.

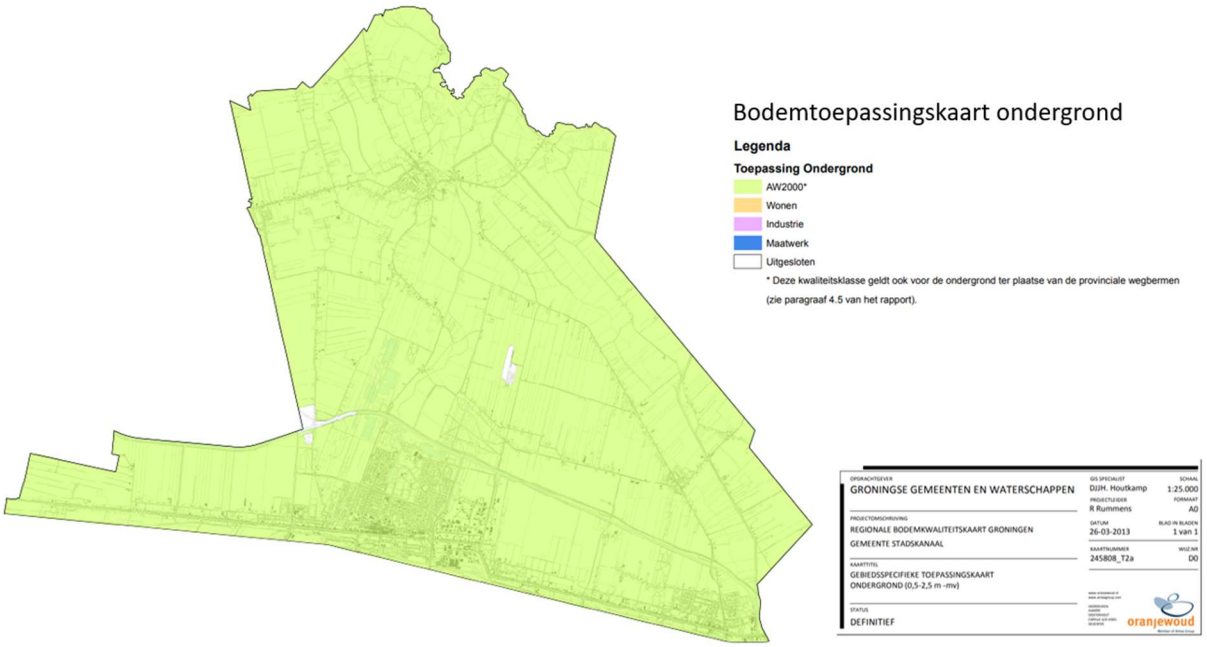

Figuur 7-8: Bodemtoepassingskaart ondergrond van de gemeente Stadskanaal [Stadskanaal, 2018]

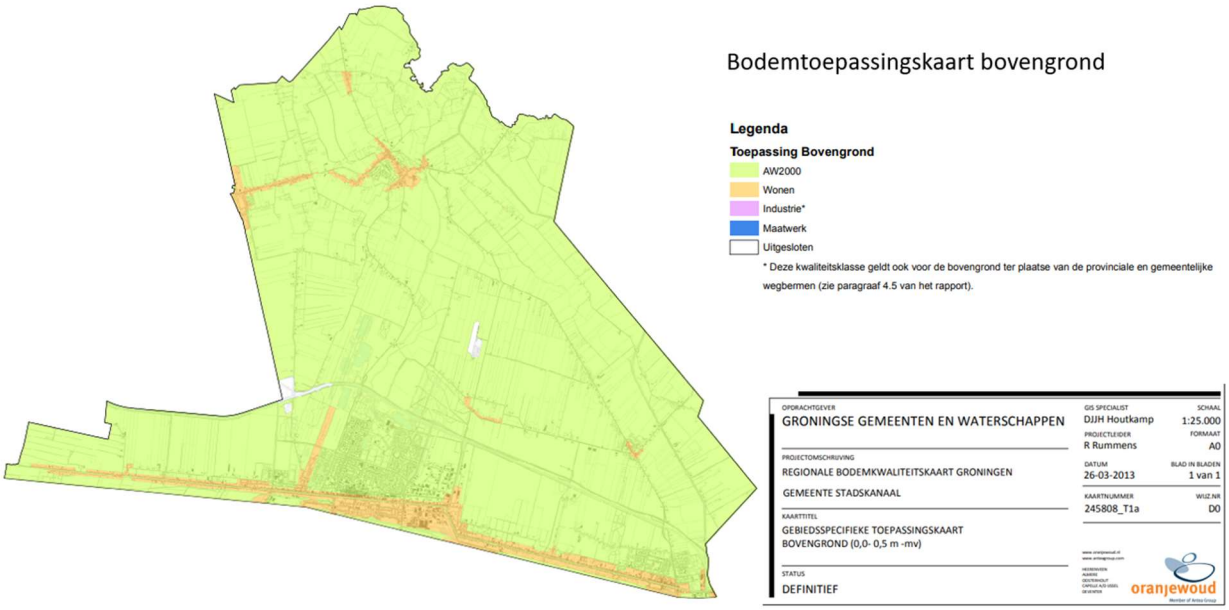

Figuur 7-9: Bodemtoepassingskaart bovengrond van de gemeente Stadskanaal [Stadskanaal, 2018]

Autonome ontwikkeling
De overheid streeft naar duurzaam gebruik van de bodem, door het geschikt maken van ernstig verontreinigde grond (functiegericht saneren), het blijvend beheer van niet ernstig verontreinigde grond en door het voorkomen van nieuwe bodemverontreiniging. Deze algemene landelijke doelstellingen zijn vastgelegd in het vierde Nationaal Milieubeleidsplan en de Beleidsbrief Bodem. In diverse wet- en regelgeving zijn deze doelstellingen nader uitgewerkt, zoals de Wet bodembescherming en het Besluit bodemkwaliteit [Rho Adviseurs, 2022].

De Wet Bodembescherming (Wbb) stelt regels om de milieuhygiënische kwaliteit van de bodem en haar fysieke eigenschappen te beschermen. Enerzijds heeft de wet een preventief doel en worden regels beschreven om te voorkomen dat een nieuwe verontreiniging van de bodem ontstaat. Anderzijds heeft de Wbb een curatief doel door voorwaarden te geven voor het beperken of ongedaan maken van reeds bestaande verontreinigingen [Rho Adviseurs, 2022].

De Nota bodembeheer 2019-2024 is gericht op het huidige sectorale beleid (gericht op de chemische kwaliteit). Daarnaast is voorgesorteerd op de Omgevingswet, die zich richt op het duurzaam en efficiënt beheren en gebruiken van de bodem en ondergrond. Met genoemde Nota wordt hierop geanticipeerd. Maatschappelijke opgaven zoals klimaatadaptatie en de energietransitie vragen om ruimtelijke ingrepen, waarbij grondstromen ontstaan. Grondstromen die de Regio op een duurzame en efficiënte wijze wil hergebruiken. Doordat de deelnemende gemeenten de voorliggende Nota bodembeheer vaststellen en het beheergebied verruimen tot de Regio wordt hiervoor de basis gelegd.

Doorkijk 2040
Het is de verwachting dat na 2030 de vitaliteit van de landbouw toeneemt, als gevolg van de in te zetten transities op het gebied van klimaatbestendigheid, natuurinclusief en schaalvergroting.

7.2.2 Grondwater

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Grondwater	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief • Gemiddelde laagste en hoogste grondwaterstand (GLG/GHG) ten opzichte van maaiveld • Kwaliteit grondwater • Grondwaterbeschermingsgebieden
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van grondwaterstanden (GHG/GLG) en de kwaliteit van het grondwater (mate van kwel en verzilting)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt overal of bijna overal tussen de -0,6m-mv (GHG) en -1,5m-mv (GLG), de kwaliteit van het grondwater is goed (er is geen sprake van kwel)
Oranje	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt voor een deel tussen de -0,6m-mv (GHG) en -1,5m-mv (GLG), de kwaliteit van het grondwater is matig (er is in een deel van de gemeente sprake van kwel)
Rood	De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt vrijwel nergens tussen de -0,6m-mv (GHG) en -1,5m-mv (GLG), de kwaliteit van het grondwater is slecht (er is vrijwel overal sprake van kwel)

Huidige situatie

Grondwatermeetnet

Het grondwatermeetnet van de gemeente Stadskanaal is sinds mei 2012 in gebruik. De grondwaterstand wordt sinds de aanleg opgenomen met behulp van dataloggers. Het totale meetnet bestaat uit 35 peilbuizen verspreid over de gemeente Stadskanaal (zie Figuur 7-10).

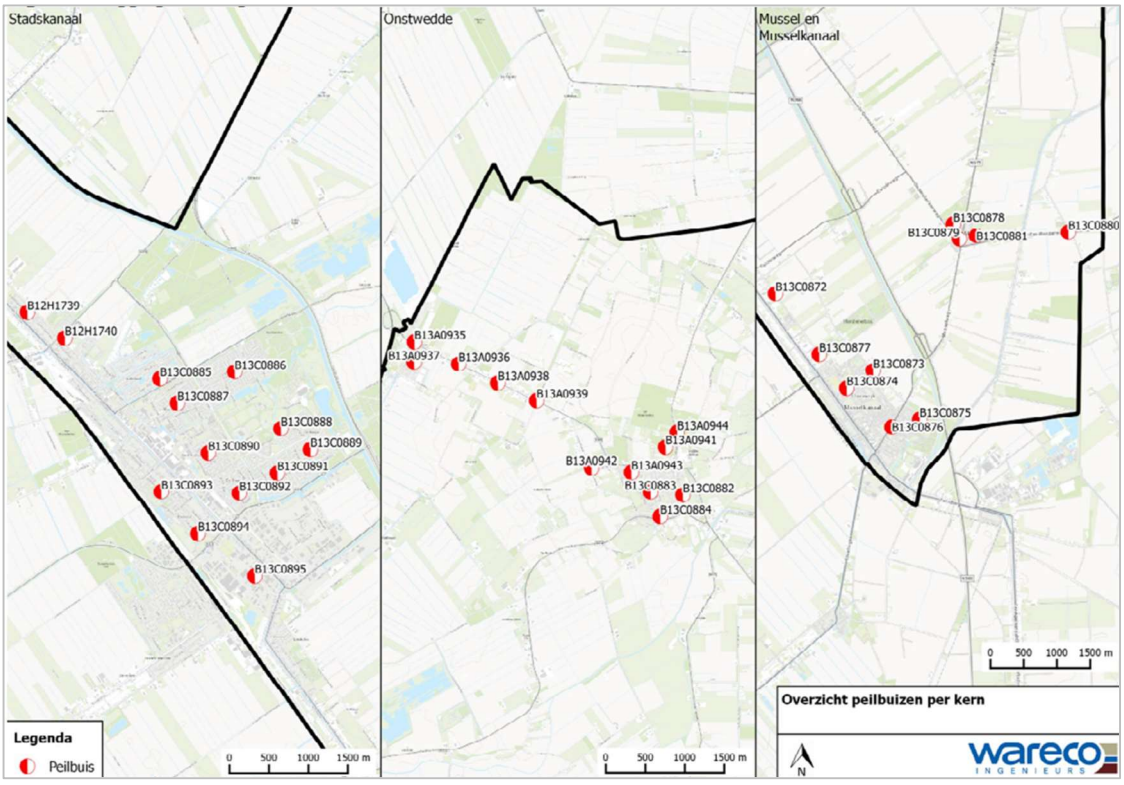

Figuur 7-10: Peilbuis ligging in de gemeente Stadskanaal

Grondwaterstanden

Grondwater is het water dat zich in de grond bevindt. De hoogte van het grondwater wordt de grondwaterstand genoemd. Als de grondwaterstand niet optimaal is kan er sprake zijn van grondwateroverlast of grondwateronderlast. Bij grondwateroverlast ligt de grondwaterstand te hoog, dit kan leiden tot overlast en schade in de vorm van natte kelders en kruipruimten. Overlast kan veroorzaakt worden door een natuurlijke oorzaak zoals extreme neerslag of de samenstelling van de bodem. Bij grondwateronderlast is er sprake van een te lage grondwaterstand. Dit heeft gevolgen voor onder andere funderingen van huizen gebouwen en leiden tot bijvoorbeeld paalrot en verzakkingen van huizen en gebouwen.

Een grondwaterstand tussen de 0,6 meter en 1,5 meter onder het maaiveld kan als een optimum gezien worden in het bebouwde gebied. Boven de 0,6 meter is er verhoogd risico op het onderlopen van kelders of kruipruimtes, onder de 1,5 meter is er risico op het droogvallen van paalfunderingen.

De grondwaterstanden worden weergeven in Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GHG) en de Gemiddelde Laagste Grondwaterstand (GLG). De grondwaterstanden (GHG en GLG) in de gemeente Stadskanaal zijn weergeven in Figuur 7-11 en Figuur 7-12.

Uit Figuur 7-11 kan afgeleid worden dat de GHG tussen de 1.5 – 2 meter ten opzichte van het maaiveld (m-mv) ligt. Aan de noordoost kant van de provincie ligt de GHG een stuk lager, op sommige plekken op zelfs minder dan 0,2 m-mv.

Uit Figuur 7-12 kan afgeleid worden dat de GLG voor een groot deel van Stadskanaal tussen de 0,8 – 1,5/2 m-mv.

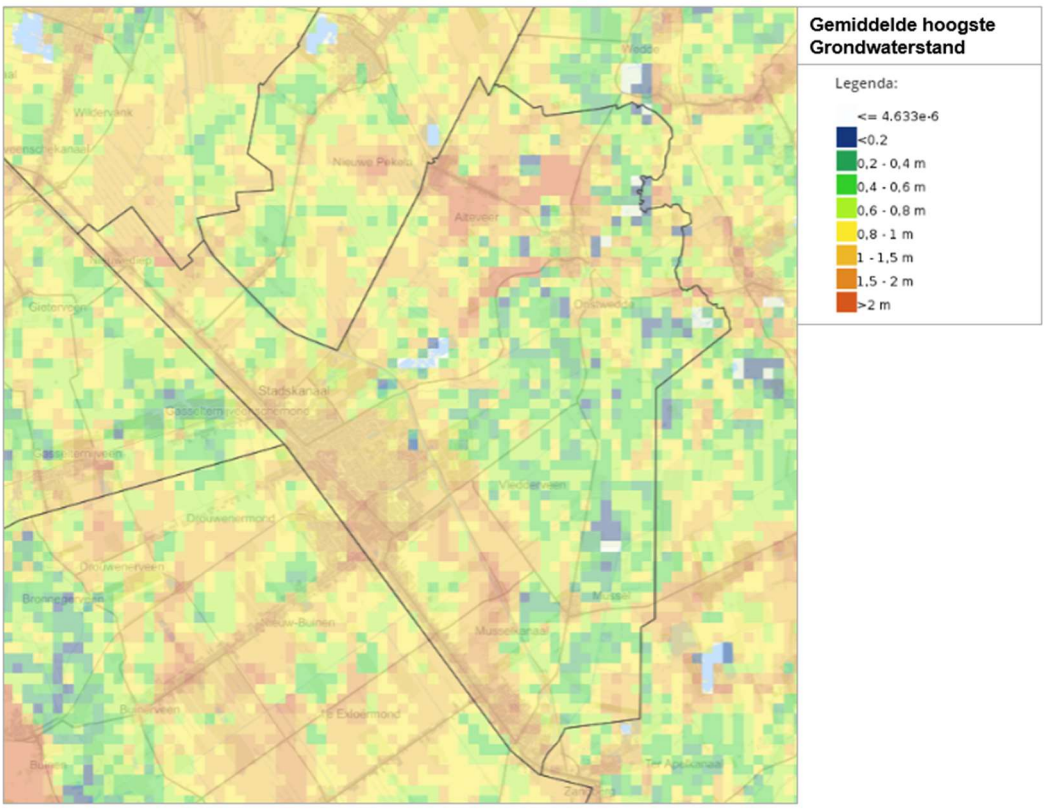

Figuur 7-11: Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand in de gemeente Stadskanaal [Klimaateffectatlas, 2022]

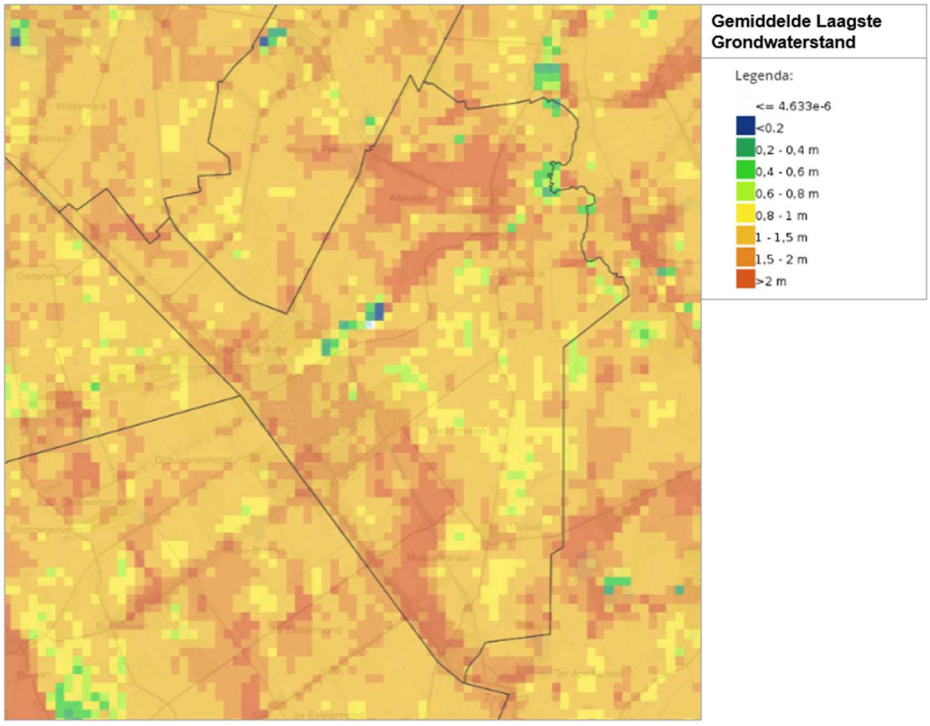

Figuur 7-12: Gemiddeld Laagste Grondwaterstand in de gemeente Stadskanaal [Klimaateffectatlas, 2022]

Grondwaterbeschermingsgebieden

Grondwater is de belangrijkste grondstof voor ons drinkwater. Om het grondwater te beschermen en verontreiniging te voorkomen wijzen de provincies beschermingszones aan (waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied en/of boringsvrije zone). In de beschermingszones worden beperkingen gesteld aan de menselijke activiteiten om zo de kans op verontreiniging van het grondwater te voorkomen. Echter, zoals te zien in Figuur 7-13 ligt er in de gemeente Stadskanaal geen waterwindgebied.

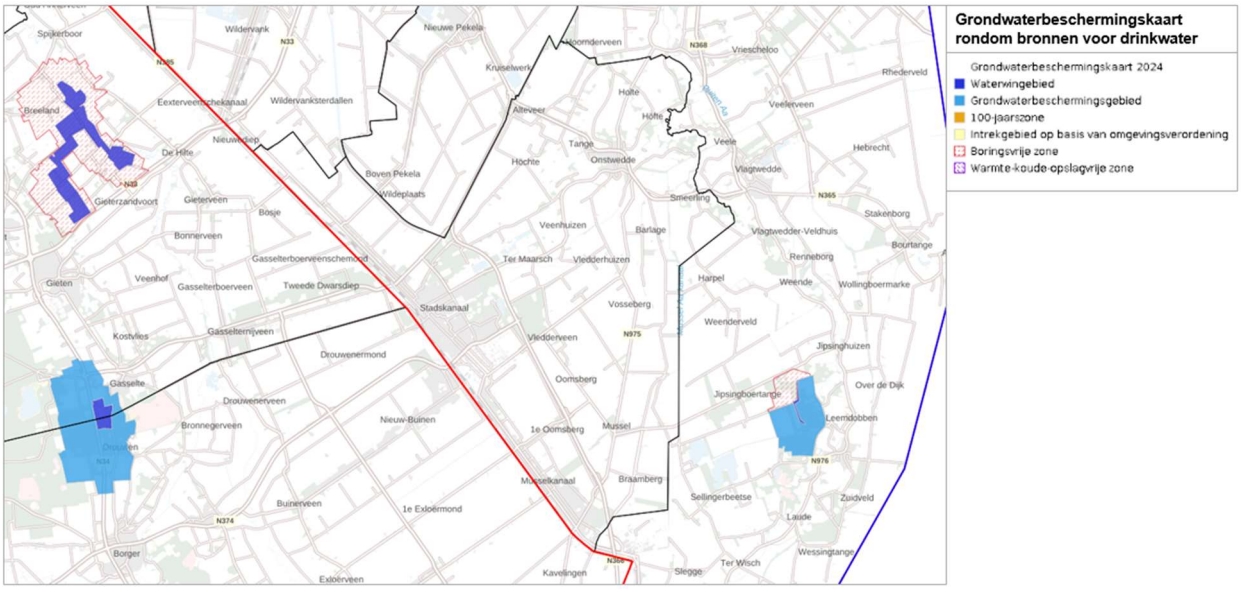

Figuur 7-13: Grondwaterbeschermingskaart 2022 [Atlas Leefomgeving, 2022]

Grondwaterkwaliteit door kwel

Uittreden van grondwater heet kwel. Kwel beperkt zich doorgaans tot diepe polders en de lage randen van heuvels, duinen en plateaus. Het stroomt daar naartoe vanuit hoger gelegen gebieden, waar water in de grond infiltreert. Hoogteverschillen en de bodemopbouw zorgen voor een wisselwerking tussen kwel en infiltratie. Door menselijk ingrijpen kan de 'flux' tussen kwel en infiltratie veranderen, bijvoorbeeld door grondwaterwinningen. Kwel kan nadelig zijn voor de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, bijvoorbeeld door zout en nutriënten. Kwel kan ook van zeer goede kwaliteit zijn, zoals het water dat aan de rand van de Veluwe uittreedt. Als zoute kwel via de bodem verplaatst is er sprake van verzilting. Uit Figuur 7-14 valt op te maken dat het binnen de gemeente Stadskanaal sterk verschilt waar er sprake is van sterke kwel en waar er geen of weinig flux aanwezig is.

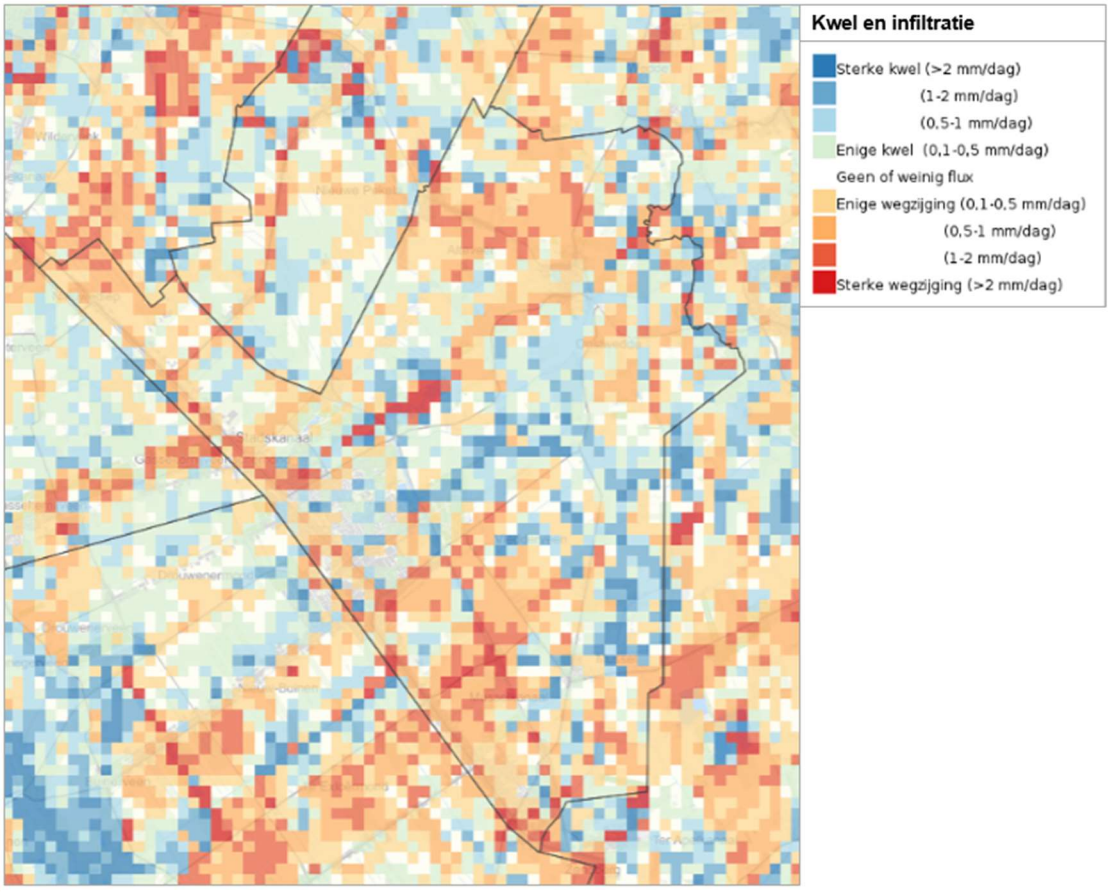

Figuur 7-14: Kwel en infiltratie in de gemeente Stadskanaal

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat de kwaliteit van het grondwater slecht is, er is bijna overal sprake van kwel. De gemiddelde grondwaterstand in het bebouwde gebied ligt voor een deel tussen de -0,6m-mv (GHG) en -1,5m-mv (GLG).

Autonome ontwikkeling

De verwachting is dat als gevolg van klimaatverandering er meer extreme neerslag zal vallen gedurende de winters en er een groter watertekort ontstaat gedurende droge en warme zomers. Klimaatverandering heeft daarom effect op de grondwaterstand.

Figuur 7-15 en Figuur 7-16 laten de verandering in GHG en GLG zien in 2050 met een hoog klimaatscenario. Aannemelijk is dat de verandering die in deze figuren waarneembaar is ook in 2030 merkbaar zal zijn, in een minder mate dan in 2050.

Voor de GHG in Stadskanaal kan geconcludeerd worden dat als gevolg van klimaatverandering de grondwaterstand met name licht zal stijgen in het noorden van de gemeente, waar de grondwaterstand in de huidige situatie op sommige plekken al hoog is. In combinatie met extreme regenbuien kan dit zorgen voor (tijdelijke) wateroverlast. De GLG zal in grote delen van de gemeente sterk dalen. Dat kan verdroging tot gevolg hebben, dat impact kan hebben op natuur en landbouw. Bij matig droogteresistente natuur is een hogere grondwaterstand belangrijk voor de instandhouding van de aanwezige natuur. Autonome daling van de grondwaterstand kan hier dus schade aan de natuur aanrichten.

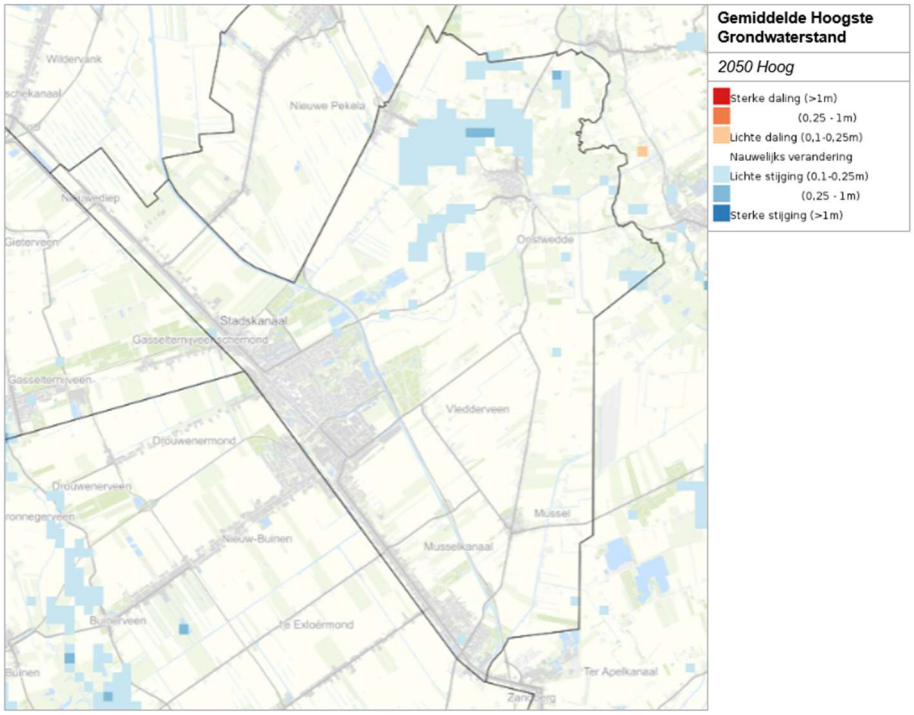

Figuur 7-15: Verandering in de Gemiddelde Laagste Grondwaterstand (GLG) tot 2050 in Stadskanaal [Klimaateffectatlas, 2022]

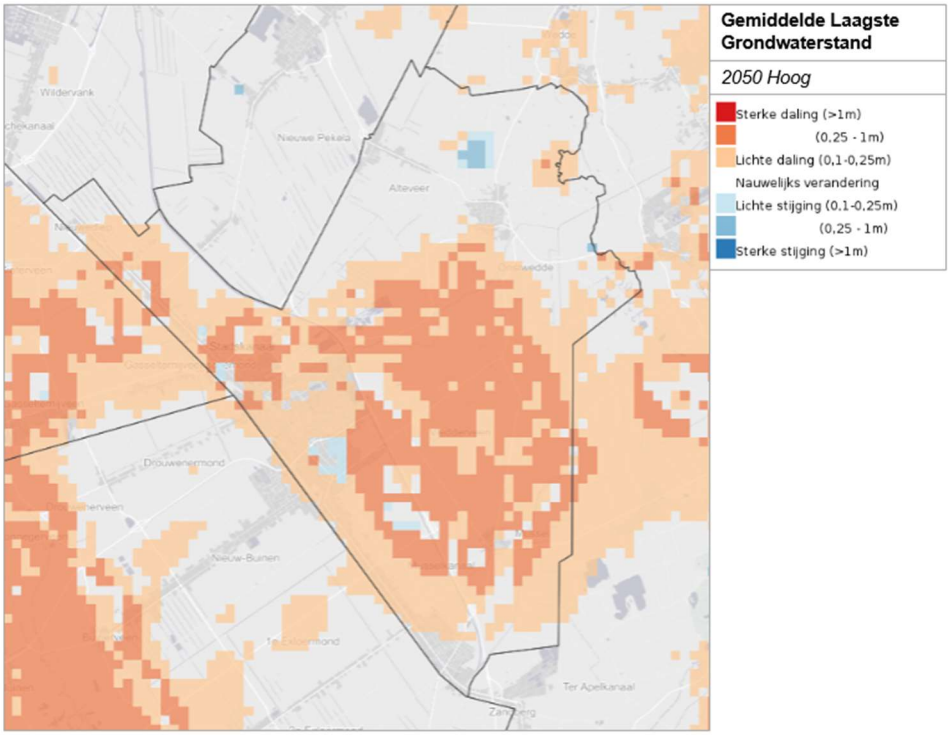

Figuur 7-16: Verandering in de Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GHG) in 2050 in Stadskanaal [Klimaateffectlas, 2022]

Grondwaterkwaliteit door kwel

Ten opzichte van de huidige situatie neemt kwel autonoom enigszins toe op de locaties waar al sprake is van kwel.

Vastgesteld water- en rioleringsplan

De gemeente heeft een vastgesteld water- en rioleringsplan (2021-2025) waarin onder andere aandacht is voor de zorgplicht grondwater. Dit houdt in dat de gemeente de verantwoordelijkheid heeft om nadelige gevolgen van de grondwaterstand zoveel mogelijk te voorkomen of beperken. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid over de grondwaterstand op gemeentelijke gronden, inwoners zijn verantwoordelijk voor de grondwaterstand op particulier terrein. Het grondwatermeetnet is één van de maatregelen die de gemeente heeft genomen om de grondwaterstand te controleren. Daarnaast is het belangrijk dat inwoners weten wat de werking van het grondwatersysteem is en wat hun verantwoordelijkheid daarbij is. De gemeente geeft aan dat communicatie daarbij essentieel is [Gemeente Stadskanaal, 2020].

Conclusie

De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, gelijk aan de huidige situatie. Als gevolg van klimaatverandering zal er meer extreme neerslag vallen gedurende de winters en er een groter watertekort ontstaat gedurende droge en warme zomers. Dit heeft een negatieve doorwerking op de grondwaterstanden in Stadskanaal. De gemeente zet met beleid met name in op communicatie, het is hierdoor niet direct aannemelijk dat dit leidt tot minder overlast.

Doorkijk 2040

Richting 2040 zal extreme regenval en droogte verergeren. Dit is negatief voor de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit. Indien er geen beleid opgesteld wordt of maatregelen genomen worden zal het aspect grondwater richting 2040 verder verslechteren (negatieve trend).

7.2.3 Oppervlaktewater

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Oppervlaktewater	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Chemische toestand • Ecologische toestand of potentieel oppervlaktewater
Beschikbare referentiewaarden	De chemische en de ecologische toestand van wateren op basis van de KRW-doelstellingen voor 2027.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De chemische en ecologische toestand van alle wateren voldoen aan de KRW-doelstellingen
Oranje	De chemische en/of ecologische toestand van de wateren voldoen deels aan de KRW-doelstellingen
Rood	De chemische en ecologische toestand van de wateren voldoen nergens aan de KRW-doelstellingen

Huidige situatie

De gemeente Stadskanaal is gelegen in het beheergebied van waterschap Hunze en Aa's. Binnen het plangebied zijn watergangen aanwezig die een belangrijke functie hebben voor zowel de aan- en afvoer van water als vaarwegen. Het Stadskanaal, Pagediep, Pekelder Hoofddiep, Mussel Aa, Mussel Aa kanaal en de A.G. Wildervanckkanaal worden gebruikt door pleziervaart. Een goede oppervlaktewaterkwaliteit is belangrijk voor mens, natuur en bedrijvigheid. Industrie en landbouw stellen steeds hogere eisen aan de kwaliteit van het water. Het gaat dan om water waar niet te veel voedingsstoffen en geen vervuilende stoffen in zitten. Verder is er in de zomer sprake van een te kort aan zoet water in de gemeente.

Kaderrichtlijn Water

Om een goede oppervlaktewaterkwaliteit te realiseren en te borgen is de Kaderrichtlijn Water (KRW) opgesteld. De KRW is een Europese richtlijn die voorschrijft dat de waterkwaliteit van de Europese wateren vanaf 2015 aan bepaalde eisen moest voldoen. Daarnaast zijn er waterkwaliteitsdoelen geformuleerd. In 2027 moeten deze doelen gerealiseerd zijn. Het doel van KRW is om chemisch schoon en ecologisch gezond water te realiseren. De chemische en ecologische toestand wordt op basis van verschillende parameters (stoffen) bepaald. De chemische toestand van het oppervlaktewater wordt in de KRW-beoordeling bepaald door de aanwezigheid van 53 stoffen of groepen van stoffen. Een onvoldoende kwaliteit wordt meestal veroorzaakt doordat één of twee stoffen niet aan de norm voldoen. De ecologische toestand laat zien in hoeverre een waterlichaam een goed leefklimaat biedt voor planten en dieren. De ecologische toestand (en het potentieel) wordt beoordeeld op basis van vier biologische kwaliteitselementen en een aantal biologische ondersteunende parameters. De ecologische toestand wordt per parameter gerapporteerd in klassen: goed, matig, ontoereikend en slecht. Een parameter in de klasse “goed” voldoet aan de KRW-doelstelling voor die parameter [Rijksoverheid 2017].

Stadskanaal heeft drie KRW waterlichamen:

- *Kanalensysteem Kanalen Hunze-Veenkoloniën*
  Dit waterlichaam voldoet nog niet aan de gestelde doelen voor een goede chemische toestand, de ecologische toestand is matig.
- *Kanalensysteem Westerwolde*
  Dit waterlichaam voldoet niet aan de chemische toestand. De ecologische toestand voor dit KRW waterlichaam is ‘matig’, met een achteruitgang in 2015 naar ‘ontoereikend’. In 2021 was de situatie weer verbeterd naar ‘matig’.
- *Mussel Aa/ Pagediep*
  Voor dit waterlichaam geldt dat de chemische toestand in 2009 nog wel voldeed, maar sinds 2015 niet meer. De ecologische toestand voldoet ‘matig’ voor het Mussel Aa/ Pagediep.

Temperatuur van oppervlaktewater

De temperatuur van oppervlaktewater is bepalend voor de kwaliteit en ecologische toestand van het water. Wanneer de temperatuur boven de 20°C uitkomt daalt de oplosbaarheid van zuurstof in water, neemt de consumptie van zuurstof in het water toe en groeit blauwalg veel beter. Ook groeien in opgewarmd water ziekteverwekkers beter en verspreiden ziekten sneller in warm water. De grens van 20°C is daarmee een 'tipping point' voor waterkwaliteit van oppervlaktewater.

In Figuur 7-17 is het risico op opwarming van het oppervlaktewater weergegeven. Voor elk jaar is de maximale lengte (in dagen) van periodes bepaald waarin de watertemperatuur zonder onderbreking hoger is dan 20°C. De gemiddelde maximale periode is weergegeven op de kaart. In de waterlichamen in de gemeente Stadskanaal is sprake van een reeks van 20-30 dagen waarin de temperatuur van het oppervlaktewater boven de 20 graden Celsius is. In deze wateren is de kans dus groter dan de waterkwaliteit slecht(er) is.

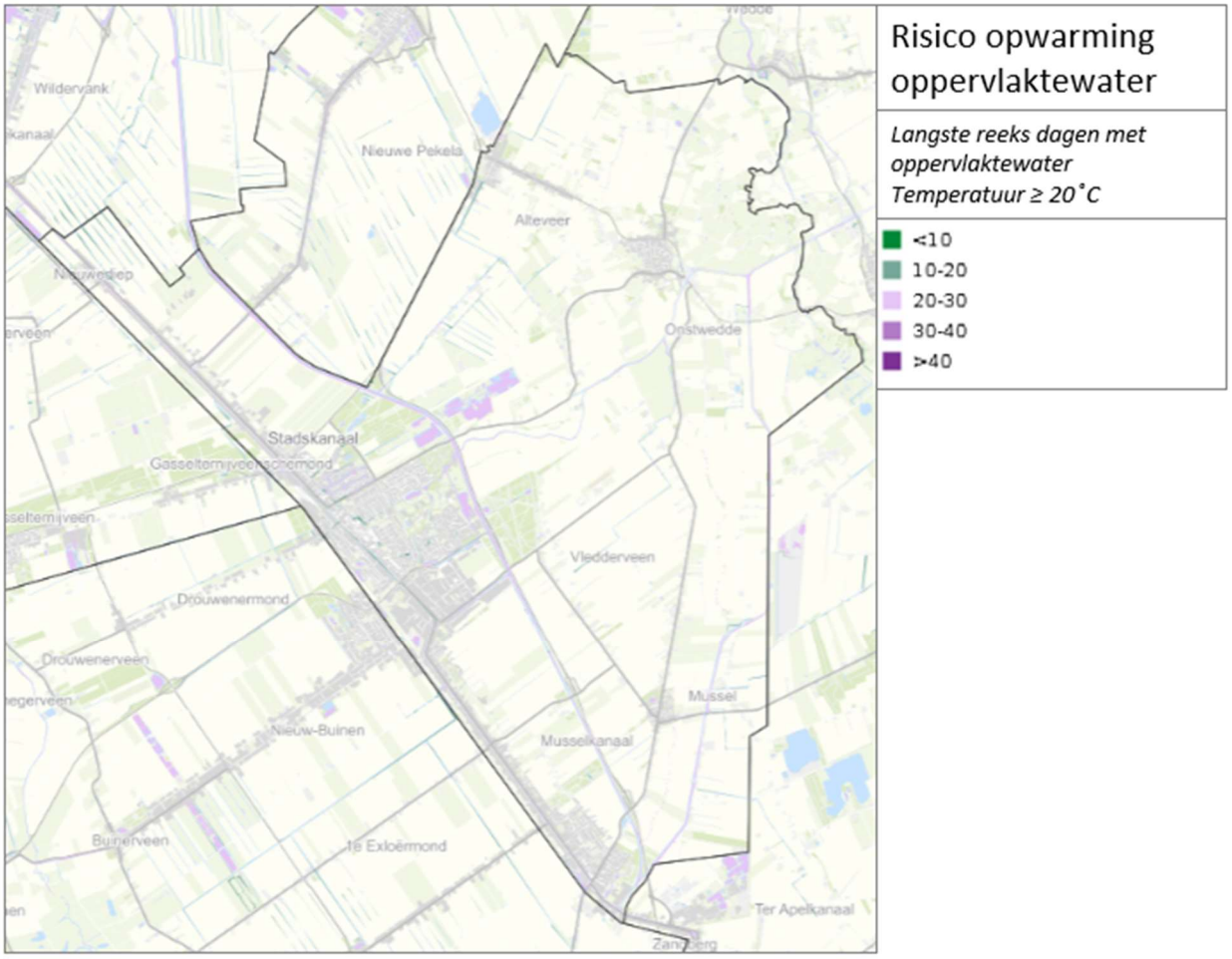

Figuur 7-17: Langste reeks dagen met oppervlakte water temperatuur >20 graden Celsius [Klimaateffectlas, 2022]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat de chemische en ecologische toestand van de wateren nog niet aan de KRW-doelstellingen voldoen.

Autonome ontwikkeling
Autonoom moet er uiterlijk in 2027 voldaan worden aan de KRW-doelstellingen. Autonoom neemt ook het risico op opwarming van het oppervlaktewater toe, door klimaatverandering. De waterlichamen, die in de huidige situatie een reeks van 20-30 dagen kennen waarin de temperatuur van het oppervlaktewater boven de 20 graden Celsius is, zullen in 2050 (2050 Hoog) een reeks van 30-40 dagen te verduren krijgen [Klimaateffectatlas, 2022]. Hiermee is de kans aanwezig dat de waterkwaliteit autonoom verslechterd. Autonome ontwikkelingen zoals klimaatverandering (bodemdaling en lange periodes van droogte) kunnen dus ook grote negatieve invloed hebben op de kwantiteit en kwaliteit van het oppervlaktewater.

Het waterschap is ook voornemens om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren. Het Waterschap Hunze en Aa's heeft een aantal maatregelen vastgesteld tot en met 2027 voor de Veenkoloniën, zoals onderzoek naar de toekomstbestendigheid van watersystemen. Verder mogen problemen en uitdagingen die er zijn niet afgewenteld worden in tijd, ruimte en op anderen. Het waterschap wil dat de waterkwaliteit overal in het gebied goed is, zowel bovenstrooms als benedenstrooms.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Aan de ene kant is het waterschap voornemens om de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren en moet de waterkwaliteit uiterlijk in 2027 aan de KRW-doelstelling voldoen. Aan de andere kant kan klimaatverandering een grote negatieve invloed op de kwaliteit van het oppervlaktewater hebben.

Doorkijk 2040
Of er in de toekomst (na 2030) sprake is van een kering van de trend richting een verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit is afhankelijk van het dan vigerend beleid.

7.3 Recreatie

7.3.1 Vrijetijdseconomie en toerisme

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Recreatie	
Status gebruikte informatie	Kwalitatief • De afstand tot vrijetijd- en toeristische activiteiten
Beschikbare referentiewaarden	Benchmark van het aantal vrijetijd- en toeristische activiteiten in Stadskanaal ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De afstand tot vrijetijd- en toeristische activiteiten in Stadskanaal ligt voor alle voorzieningen lager dan het provinciale gemiddelde.
Oranje	De afstand tot vrijetijd- en toeristische activiteiten in Stadskanaal ligt voor één of meerdere voorzieningen lager dan het provinciale gemiddelde.
Rood	De afstand tot vrijetijd- en toeristische activiteiten in Stadskanaal ligt voor alle voorzieningen hoger dan het provinciale gemiddelde.

Huidige situatie

Naast een groot netwerk aan regionale wandel en fietsroutes zijn er vele ommetjes te maken rond de dorpen en in de aanwezige natuurgebieden [Rho Adviseurs, 2022]. In de gemeente Stadskanaal bevinden zich verschillende toeristische attracties. Een voorbeeld hiervan is de museumspoorlijn STAR waarmee bezoekers ritten door het Groninger landschap kunnen maken met een historische stoomtrein en exposities over de spoorweggeschiedenis kunnen bezoeken. Ook staat er in de gemeente Stadskanaal een theater, theater Geert Teis, een cultureel centrum met diverse voorstellingen en evenementen. Pagedal Adventure Park biedt een plek voor recreatie, met bungalows, een camping en activiteiten voor groepen zoals outdoor lasergame, archery hit en bubble voetbal. Verder zitten er ook nog twee musea in Stadskanaal: ‘museum Stelmakerij Wever’ en het ‘Streekhistorisch Centrum Stadskanaal’. Verderop in de gemeente, in Nieuw Buinen, bevindt zich het keramisch Museum Goudewaagen. Ook is er een camping te vinden in de gemeente Stadskanaal, namelijk camping ’t Nije Hof. Tot slot speelt de vaarrecreatie nog een grote rol in de gemeente Stadskanaal. In Stadskanaal vaart, als onderdeel van de museumspoorlijn STAR, de historische Snikke ‘Dieverdoatsie’, een replica van de 19^{e} en 20ste-eeuwse trekschuiten. En, vlak bij het Streekhistorisch Centrum ligt de Jatrie, een Groninger Steilsteven uit 1930 wat nu dienstdoet als museumschip. Verder bevindt zich in Musselkanaal nog een passsantenhaven met camperplaats: ‘Spoordok’. Het Spoordok ligt op slechts 200meter van het centrum van Musselkanaal en biedt de mogelijkheid voor campers en boten om een nacht (of langer) in Musselkanaal door te brengen.

Op basis van data van het CBS is voor een aantal recreatieve bestemmingen, zoals een bioscoop, gekeken wat de gemiddelde afstand tot de desbetreffende voorziening is (zie ook Tabel 7-2):

- De gemiddelde afstand tot de sauna is 13,2 km in Stadskanaal en 15,5 km in de provincie Groningen.
- De gemiddelde afstand tot een attractie ligt in de gemeente Stadskanaal met 7,0 km hoger dan in de provincie Groningen met 4,3 km.
- De gemiddelde afstand tot een bioscoop ligt in de gemeente Stadskanaal ruim twee keer zo hoog als in de provincie Groningen. 10,6 km ten opzichte van 4,4 km.
- Voor podiumkunsten geldt het omgekeerde. De gemiddelde afstand tot een poppodium is in de gemeente Stadskanaal veel lager (17,4 km) dan in de provincie Groningen (41,8 km).
- Voor een museum en bibliotheek geldt dat de gemiddelde afstand hiertoe in de gemeente Stadskanaal zo goed als gelijk ligt aan de gemiddelde afstand hiertoe in de provincie Groningen
- Tot slot ligt de gemiddelde afstand tot een zwembad lager in de gemeente Stadskanaal dan in de provincie Groningen

Uit het rijtje met bovenstaande voorzieningen is er een zwembad, museum, theater en bioscoop aanwezig in de gemeente Stadskanaal. Voor andere voorzieningen zoals een sauna en zwembad zijn de inwoners afhankelijk van buurtgemeenten.

Tabel 7-2: Gemiddelde afstand tot toeristische voorzieningen in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [CBS, 2023]

	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen
Sauna	13,2	15,5
Attractie	7,0	4,3
Bioscoop	10,6	4,4
Poppodium	17,4	41,8
Museum	4,2	4,8
Bibliotheek	1,9	1,8
Zwembad	4,4	4,7

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'oranje', omdat over het algemeen het aantal vrijetijd- en toeristische activiteiten voor de gemeente Stadskanaal, lager ligt dan voor de provincie Groningen.

Autonome ontwikkeling
De provincie Groningen heeft een kadernota (2021-2030) over de Groningse vrijetijdseconomie opgesteld '*Strategische Visie Vrijetijdseconomie Provincie Groningen 2021-2030*'. Deze nota sluit aan op de landelijk lijn van *Perspectief Bestemming Nederland 2030* en volgt op de *Toerisme-visie provincie Groningen* (2016-2020) en de *Kadernota Evenementen* (2016-2020). Het provinciaal beleid richt zich op potentiële bezoekers en recreanten die binnen een straal van 500km wonen. Oftewel, Groningers, Nederlanders, Duitsers en Belgen [Provincie Groningen, 2021b].

Doelen die gesteld worden in het nationale programma '*Perspectief Bestemming Nederland 2030*' en relevant zijn voor de provincie Groningen zijn:

- In 2030 moet elke Nederlander profiteren van toerisme;
- Er zou een betere spreiding van bezoekers gerealiseerd kunnen worden door het verbeteren van het huidige aanbod en door het ontwikkelen van nieuw aanbod in regio's waar meer toeristen wenselijk zijn.

Daarnaast is er een specifieke uitwerking van de Strategische Visie Vrijetijdseconomie Oost-Groningen voor 2030. Doelen benoemd in deze visie zijn:

- Toerisme en recreatie in Oost-Groningen op de kaart zetten, meer bezoekers langer in het gebied laten verblijven en meer laten uitgeven. Daarmee vormt het een impuls aan de regionale economie, leefbaarheid en kwaliteit van de woonomgeving en wordt het vestigingsklimaat voor marktpartijen en particuliere investeringen verbeterd wat leidt tot meer overnachtingsfaciliteiten en dagrecreatie.
- Een 100% stijging van de overnachtingen in 2030 ten opzichte van de periode 2015-2019
- Een 50% stijging van het aantal arbeidsplaatsen in de sector in 2030 ten opzichte van de periode 2015-2019.

- De eigen inwoners zijn tevreden over de vrijetijdsmogelijkheden en trots op hun gebied en zijn daardoor ambassadeurs.

Om de doelen te halen wordt ingezet op vijf programmalijnen:

1. Fysieke infrastructuur en voorzieningen: het realiseren en in stand houden van een goede infrastructuur van fietspaden, wandelpaden en vaarwegen en voorzieningen zoals bebording, rustpunten en aanleg- en uitstapsteigers.
2. Routenetwerken lokaal, regionaal, nationaal en internationaal: het goed gebruiken van de beschikbare infrastructuur met routenetwerken op verschillende schaalniveaus (lokaal en regionaal) met aantrekkelijke (thema)routes binnen het gebied en het goed ingebed zijn van de fysieke infrastructuur in nationale en internationale routenetwerken.
3. Partnerschap en strategische allianties: verankeren in lokale, regionale en (inter-)nationale netwerken en partnerschappen. Maximale exposure voor Oost-Groningen als recreatief aantrekkelijke regio. Zorg ervoor dat deze partners in feite een deel van de promotie van onze regio voor hun rekening nemen.
4. Branding en regiomarketing, waaronder arrangementontwikkeling: het op professionele, consistente en efficiënte wijze versterken van de bekendheid en een positief imago bij de doelgroep(en) van Oost-Groningen als toeristisch-recreatieve bestemming.
5. Rol van de overheid bij toeristische bedrijvigheid: de doelstelling van het realiseren van meer overnachtingen kan worden ondersteund met gerichte marketingcampagnes en met het bieden van meer doelgroep specifieke activiteiten, evenementen en attracties. De hogere aantallen bezoekers, zowel dagtoerisme als meerdaags toerisme, vertalen zich potentieel in meer overnachtingen. Overnachtingen die we het liefst realiseren door een verbreding van het seizoen zodat in het voorjaar en het najaar meer mensen ons gebied bezoeken. In de basis zijn er voldoende bedden aanwezig om deze mensen onderdak te bieden. Toch ontkomen we er waarschijnlijk niet aan dat zich op de piekmomenten in de loop van de tien jaar een tekort aan bedden gaat voordoen. Hiervoor zal aanvullende overnachtingscapaciteit moeten worden gerealiseerd. De sleutel voor het bieden van meer attracties en meer overnachtingscapaciteit ligt bij de ‘markt’ maar ook gemeenten kunnen voorwaardenscheppend zijn.

Voor de Strategische Visie Oost Groningen 2030 is een uitvoeringsagenda opgesteld waarin per programmalijn specifieke acties op projecten benoemd zijn, de start en looptijd en de verantwoordelijke [Gemeenten Veendam, Stadskanaal, Pekela, Westerwolde en Oldambt, 2020].

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de provincie zich inzet op het verbeteren van de vrijetijdseconomie, het is aannemelijk dat vraag en aanbod dan meer in evenwicht komen.

Doorkijk 2040
Hoe de vrijetijdseconomie zich ontwikkelt na 2030 is afhankelijk van het beleid van de gemeente Stadskanaal.

8 Veiligheid en gezondheid

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de beoordeling van de huidige situatie en autonome ontwikkeling voor het thema ‘veiligheid en gezondheid’.

Tabel 8-1: Samenvatting van de kwaliteitsniveaus van de huidige situatie en autonome ontwikkeling binnen het thema ‘veiligheid en gezondheid’.

Sub-thema	Beoordelingsaspect	Huidige situatie	Autonome ontwikkeling
Veiligheid	Externe Veiligheid		=
	Sociale veiligheid		=
	Verkeersveiligheid		=
Gezondheid en welzijn	Gezonde leefstijl		↗
	Gezonde leefomgeving		↗
	Maatschappelijke basisvoorzieningen		↘
	Maatschappelijke deelname		↗
Omgeving	Geluidhinder		=
	Luchtkwaliteit		=
	Geurhinder		=
	Lichthinder		=
Klimaat	Broeikasgassen		↗
	Hittestress		↘
	Droogte		=
	Wateroverlast door hemelwater		=

8.1 Veiligheid

8.1.1 Externe veiligheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Externe veiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Aantal beperkt kwetsbare gebouwen en beperkt kwetsbare locaties binnen plaatsgebonden risicocontour [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024] en provinciale veiligheidszones 1 • Hoeveelheid gebouwen en locaties binnen brand- en explosieaandachtsgebied [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024] en provinciale veiligheidszones 2,3 en 4: o Zeer kwetsbare gebouwen, o Kwetsbare gebouwen o Beperkt kwetsbare gebouwen o Kwetsbare locaties o Beperkt kwetsbare locaties
Beschikbare referentiewaarden	Aanwezigheid van (beperkt/zeer) kwetsbare gebouwen en (beperkt) kwetsbare locaties binnen 10^{-6} per jaar PR-contour conform Bkl en aanwezigheid brand- en explosieaandachtsgebied conform Bkl en binnen veiligheidszones provinciale wegen.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er zijn geen beperkt kwetsbare gebouwen aanwezig binnen een 10^{-6} per jaar PR-contour **en** binnen brandaandachtsgebied inrichtingen zijn geen kwetsbare locaties en geen tot beperkt aantal zeer kwatsbare gebouwen. **En** in het brandaandachtsgebied van gasleidingen staan een beperkt aantal kwetsbare gebouwen en geen kwetsbare locaties. **En** in het explosieaandachtsgebied en veiligheidszone 2 en 4 staan geen kwetsbare gebouwen en locaties.
Oranje	Er zijn één of meer kwetsbare gebouwen aanwezig binnen een 10^{-6} per jaar PR-contour. **En** binnen het brandaandachtsgebied inrichtingen en veiligheidszone 3 staat (meer dan) een beperkt aantal zeer kwetsbare gebouwen en geen kwetsbare locaties. **En** in het brandaandachtsgebied van gasleidingen staan meer dan een beperkt aantal beperkt kwetsbare gebouwen en geen kwetsbare locaties. **En** in het explosieaandachtsgebied en veiligheidszone 2 en 4 staat een beperkt aantal zeer kwetsbare gebouwen en geen kwetsbare locaties.
Rood	Er zijn meerdere kwetsbare gebouwen aanwezig binnen een 10^{-6} per jaar PR-contour. **En** binnen het brandaandachtsgebied inrichtingen en veiligheidszone 3 staan meerdere beperkt aantal zeer kwetsbare gebouwen en een aantal kwetsbare locaties. **En** in het brandaandachtsgebied van gasleidingen staan meerdere beperkt kwetsbare gebouwen en één of meer kwetsbare locaties. **En** in het explosieaandachtsgebied en veiligheidszone 2 en 4 staan meerdere zeer kwetsbare gebouwen en één of meerdere kwetsbare locaties.

Externe veiligheid betreft de beschouwing en afweging van de risico's voor de leefomgeving ten gevolge van een ongeval bij de opslag, het transport en de productie van gevaarlijke stoffen waarbij dodelijke slachtoffers kunnen vallen. Risicobronnen in het kader van externe veiligheid zijn onder andere autosnelwegen, spoorlijnen, vaarwegen en buisleidingen voor het transport van gevaarlijke stoffen. Ook bedrijven die grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen gebruiken/ produceren vallen onder externe veiligheid. In het externeveiligheidsbeleid staat de beperking van mogelijke effecten van gevaarlijke activiteiten voor de omgeving centraal.

Onder de Omgevingswet is het externe veiligheidsbeleid verankerd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). De essentie van het beleid is veranderd: daar waar onder de oude wetgeving het plaatsgebonden risico (PR) en het groepsrisico (GR) centraal stonden, wordt er onder de Omgevingswet uitgegaan van het plaatsgebonden risico en aandachtsgebieden (en voorschriftengebieden), in plaats van het groepsrisico. Ook zijn een aantal termen gewijzigd en is een deel van het beleid anders ingericht. Dit laatste heeft gevolgen bij ruimtelijke planvorming zoals de invulling van de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Plaatsgebonden risico 10^{-6} (PR 10^{-6})

Plaatsgebonden risico (PR) is een begrip dat uitdrukking geeft aan de mate van externe veiligheid van een locatie. Het PR wordt gedefinieerd als "de kans per jaar dat een persoon, die zich continu en onbeschermd op een bepaalde plaats bevindt, overlijdt als direct gevolg van een ongeval met gevaarlijke stoffen bij een risicovolle activiteit".

In Nederland heeft de overheid bepaald dat in principe nergens in Nederland iemand een groter plaatsgebonden risico mag lopen dan 1 op de 1 miljoen per jaar (10^{-6}/jaar). Bij de toetsing van het plaatsgebonden risico wordt onderscheid gemaakt tussen aan de ene kant (zeer) kwetsbare gebouwen en locaties en aan de andere kant beperkt kwetsbare gebouwen en locaties. In (zeer) kwetsbare gebouwen en locaties verblijven personen doorgaans langere tijd en/of komen grote groepen mensen bijeen en/of een slechtere mobiliteit kennen. Voorbeelden zijn woningen, scholen en ziekenhuizen, grotere campings en grote evenementen. Voorbeelden van beperkt kwetsbare gebouwen en locaties zijn (kleinere) kantoren, winkels en sportterreinen. Voor kwetsbare objecten geldt de PR 10^{-6} norm als grenswaarde; voor beperkt kwetsbare objecten is de PR 10^{-6} een richtwaarde, waar enkel gemotiveerd van kan worden afgeweken.

Aandachts- en voorschriftengebieden

Bij externe veiligheid wordt gesproken over aandachtsgebieden. Aandachtsgebieden zijn gebieden rond infrastructuur (met transport van gevaarlijke stoffen) of een activiteit (met gevaarlijke stoffen) waar mensen binnenshuis, zonder aanvullende maatregelen onvoldoende beschermd zijn tegen de gevaren die kunnen optreden. Dat betekent dat zich, bij een ongeval, levensbedreigende gevolgen voor personen in gebouwen kunnen voordoen.

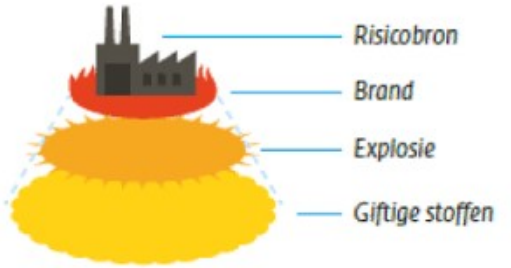

Daarbij is onderscheid gemaakt tussen drie soorten gevaren voor de omgeving:

- Warmtestraling (brand);
- Overdruk (explosie), en;
- Concentratie giftige stoffen in de lucht (gifwolk).

Het bepalen van een aandachtsgebied maakt direct zichtbaar welke gevaren in een gebied kunnen optreden. Hierdoor vormt het aandachtsgebied een instrument voor bedrijf, bestuurder en burger om het gesprek over veiligheid en bescherming te starten. De provinciale veiligheidszones 2 en 4 sluiten aan bij de effecten van Overdruk (explosie). De provinciale veiligheidszone 3 sluit aan bij de warmtestraling (brandaandachtsgebied)

De gemeente moet in het omgevingsplan binnen deze aandachtsgebieden en veiligheidszones rekening houden met de risico bij de toedeling van functies aan locaties (voorheen het groepsrisico) en bij toelating van functies de afweging voor aanvullende maatregelen maken. Onderdeel van die maatregelen ten aanzien van de gevaren van brand en explosie is de afweging aan de gemeente door (bouwkundige) voorschriftengebieden aan te wijzen. Voor nieuwe en bestaande zeer kwetsbare gebouwen is het aanwijzen van een voorschriftengebied verplicht.

Huidige situatie

Figuur 8-1 geeft de milieubelastende activiteiten met een extern veiligheidsrisico binnen de gemeente Stadskanaal weer. Uit dit figuur kan afgeleid worden dat er meerdere risicobronnen aanwezig zijn. Zo zijn er meerdere locaties waar een tank met brandstof of gas aanwezig is. Dit kan bijvoorbeeld te maken hebben met de aanwezigheid van een tankstation, een zwembad of een bedrijf met een gastank. In de gemeente Stadskanaal is er een vliegveld aanwezig, waar meerdere gastanks aanwezig zijn. Verder zijn er bij een

bioboerderij ten zuiden van Onstwedde een windturbine en een gastank aanwezig. Daarnaast lopen er door de hele gemeente buisleidingen.

Activiteiten met gevaarlijke stoffen hebben een plaatsgebonden risico (PR). Dit is de kans per jaar dat een persoon, die altijd aanwezig is op die plaats, overlijdt door een ongeval met een gevaarlijke stof. De meeste milieubelastende activiteiten met een extern veiligheidsrisico hebben een PR van 10^{-6} (één op de miljoen per jaar). Ook geldt voor de meeste milieubelastende activiteiten een aandachtsgebied voor explosie- en/of brandgevaar.

Rond de buisleidingen geldt een PR van 10^{-8} (één op de 100 miljoen per jaar) en een aandachtsgebied voor brandgevaar. Rond de tankstations en de meeste gastanks bij bedrijven geldt een PR van 10^{-6} en aandachtsgebieden voor explosie- en brandgevaar. Figuur 8-2 laat zien wat voor effecten dit heeft in het centrum van de kern Stadskanaal.

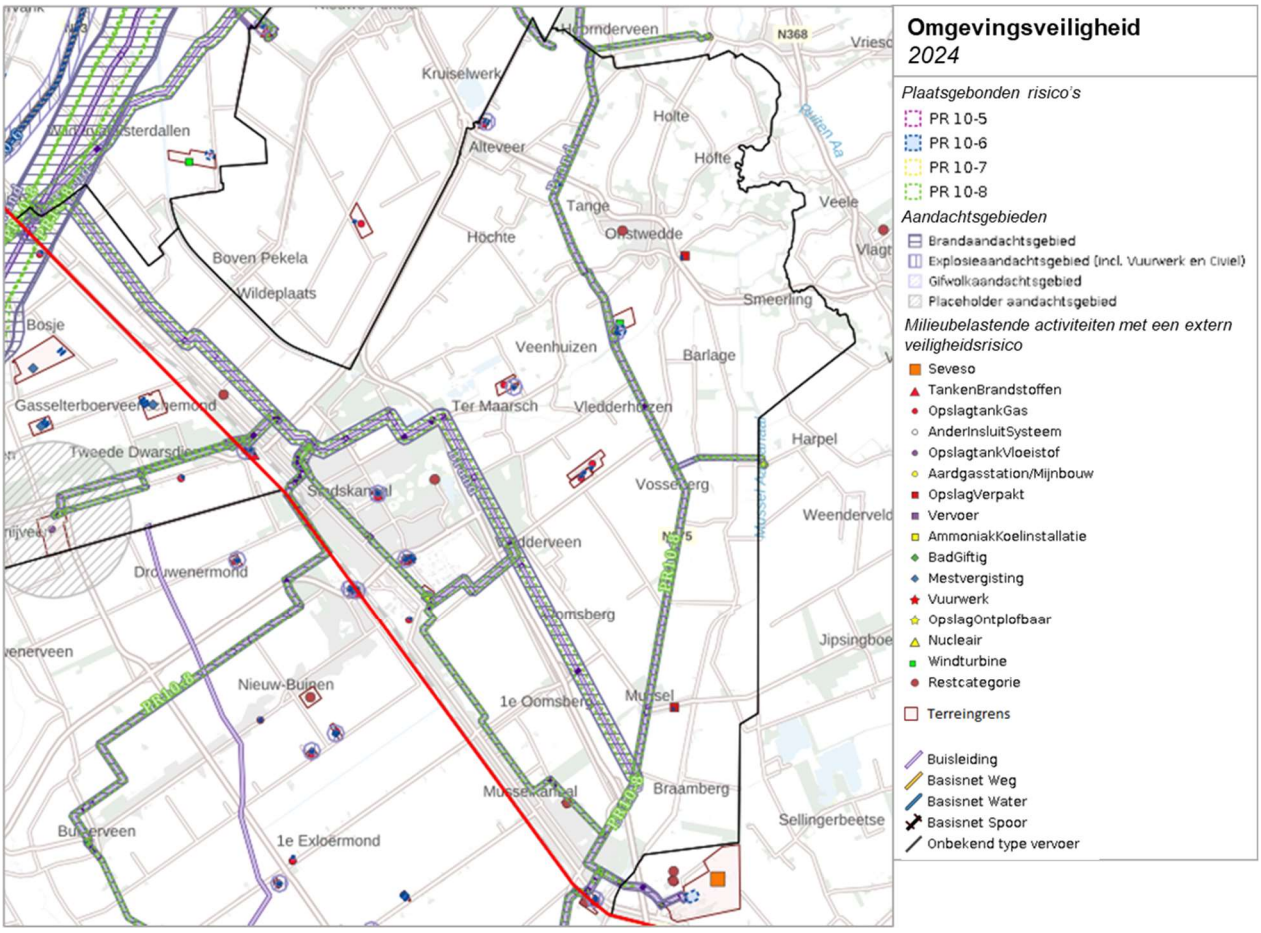

Figuur 8-1: Externe veiligheid in de gemeente Stadskanaal in 2024 [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024]

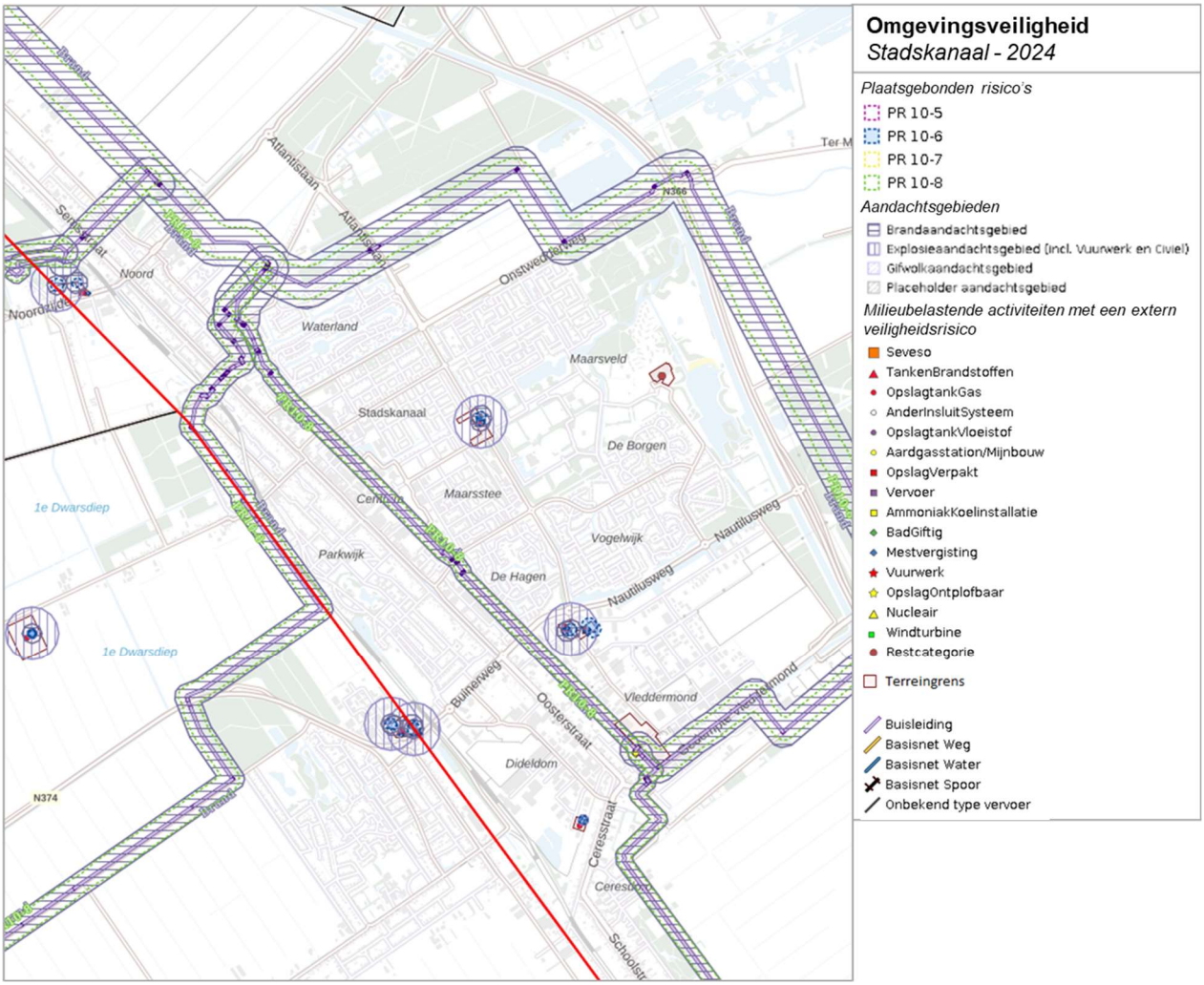

Figuur 8-2: Externe veiligheid in de kern Stadskanaal in 2024 [Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, 2024]

Verder hebben in Groningen alle provinciale wegen externe veiligheidszones, zie Figuur 8-3. Voor Stadskanaal zijn dat de N366, N374 en N378.

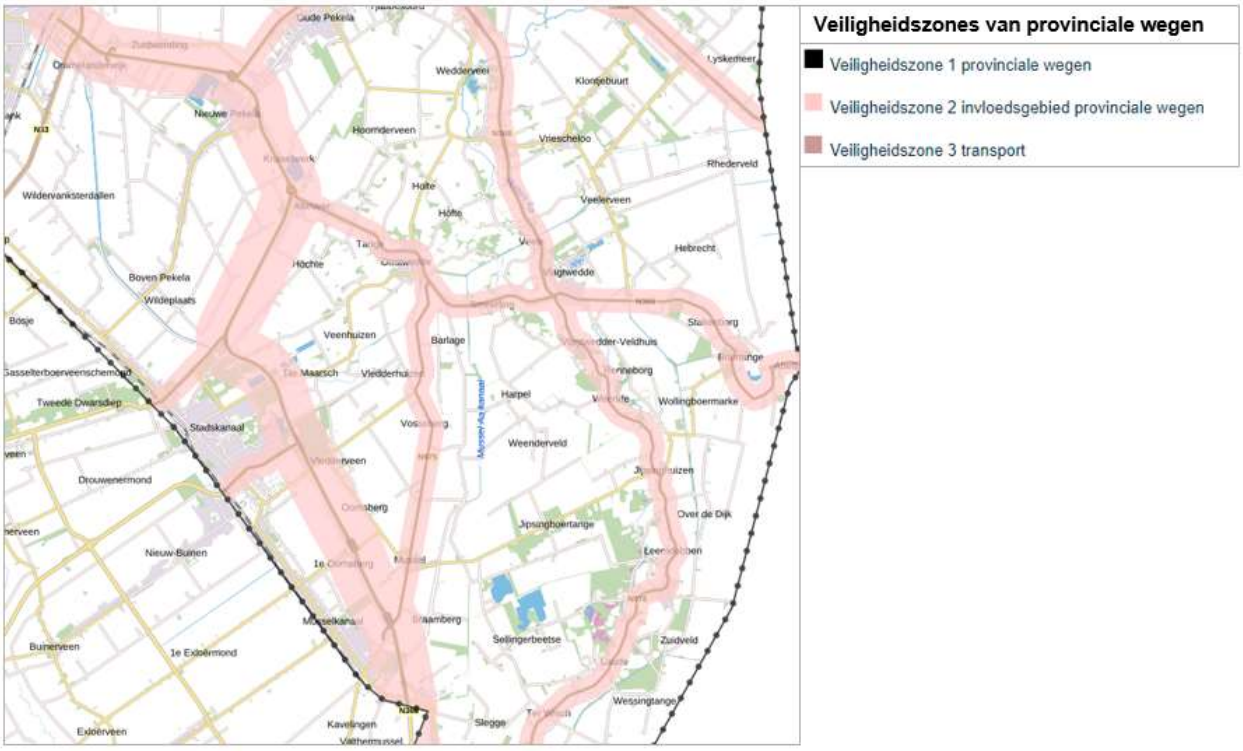

Figuur 8-3: Veiligheidszones van provinciale wegen in de gemeente Stadskanaal [Provincie Groningen, 2022]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat er sprake is van een redelijk aandeel bebouwing binnen brandaandachtsgebied, maar er zijn weinig kwetsbare gebouwen aanwezig binnen een 10^{-6} per jaar PR-contour.

Autonome ontwikkeling

In de Provinciale Omgevingsvisie heeft de provincie Groningen opgenomen hoe zij de externe veiligheid willen verbeteren [Provincie Groningen, 2023b]. De provincie heeft als doelstellingen:

- Ernaar streven dat de leefomgeving nog veiliger is ingericht en daarmee de veiligste provincie te worden voor huidige en toekomstige risicobronnen, omliggende activiteiten en omwonenden.
- Het concentreren van risicovolle activiteiten, waarbij we de bundeling van risicobronnen wordt bevorderd om hun ruimtebeslag zoveel mogelijk te beperken.
- Bedrijven die bulkhoeveelheden gevaarlijke stoffen opslaan, gebruiken en/of produceren bij voorkeur vestigen op bovenregionale bedrijventerreinen.
- De veiligheid rond provinciale wegen blijven waarborgen. Hiertoe wordt de meerwaarde van het huidige provinciale Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen geëvalueerd en zo nodig aangepast.
- De veilige omgang met gevaarlijke stoffen borgen en met onderzoek, kennisdeling en samenwerking bijdragen aan nieuwe mogelijkheden voor duurzame “veiligheidswinst”. Met partners in de veiligheidsketen worden de veiligheidsconsequenties in de provincie van de waterstofeconomie, de circulaire economie, de energietransitie en de klimaatadaptatie onderzocht

De regels gericht op externe veiligheid zijn vastgelegd in de provinciale omgevingsverordening van de provincie Groningen [Provincie Groningen, 2024].

De gemeente Stadskanaal en/of de Omgevingsdienst heeft geen beleid op het gebied van externe veiligheid, wel wordt er gewerkt aan het Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2028.

Daarnaast loopt er het protocol *Psychosociale hulpverlening bij incidenten (PSHi).* Psychosociale hulpverlening bij incidenten (PSHi) is een belangrijk aspect van crisismanagement. Wanneer zich een ingrijpend incident voordoet in een gemeente, neemt de gemeente het initiatief en de verantwoordelijkheid om psychosociale hulpverlening op te starten. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn na gebeurtenissen zoals een ernstig auto-ongeluk, een grote woningbrand, of een steekincident met veel toeschouwers. De impact van dergelijke gebeurtenissen op betrokkenen kan groot zijn, en daarom is het essentieel om psychosociale ondersteuning te bieden.

Op basis van de woningbouwplannen zoals deze opgenomen zijn in hoofdstuk 1.6 van dit document is onderzocht of er nieuwbouwplannen binnen externe veiligheidzones vallen. Hieruit blijkt dat dit voor enkele locaties geldt.

De locaties aan de Buinerweg en De Renne in Stadskanaal en de Lindenlaan in Mussel liggen binnen de veiligheidszones 2 (invloedszone) van de provinciale wegen.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat de provincie Groningen bezig is om de externe veiligheid te verbeteren in de provincie, maar concrete maatregelen in Stadskanaal ontbreken. Daarnaast zijn er woningbouwplannen die binnen de invloedszone van de provinciale wegen ligt.

Doorkijk 2040
Voor externe veiligheid is het aannemelijk dat de geschetste trend in 2030 zich voortzet richting 2040. Of het kwaliteitsniveau nog verbetert is afhankelijk van ontwikkelingen in wet- en regelgeving en de exacte beleidsinvulling na 2030.

8.1.2 Sociale veiligheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Sociale veiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Sociale veiligheidsindex [CBS Veiligheidsmonitor, 2021]: o Onveiligheidsgevoelens o Onveiligheidsperceptie o Vermijdingsgedrag Beleving sociale veiligheid [GGD Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen, 2020]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking index sociale veiligheid (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) en beleving sociale onveiligheid ten opzichte van de provincie Groningen
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De sociale veiligheidsindex ligt voor alle categorieën (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) en beleving sociale onveiligheid lager dan het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van de provincie Groningen
Oranje	De sociale veiligheidsindex ligt voor één of meerdere categorieën (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) en beleving sociale onveiligheid hoger dan of gelijk aan het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van de provincie Groningen.
Rood	De sociale veiligheidsindex ligt voor alle categorieën (onveiligheidsgevoelens, onveiligheidsperceptie, vermijdingsgedrag) en beleving sociale onveiligheid hoger dan of gelijk aan het landelijk gemiddelde en het gemiddelde van de provincie Groningen.

Huidige situatie

Om de sociale veiligheid te beoordelen, wordt gekeken naar de onveiligheidsgevoelens, de onveiligheidsperceptie en vermijdingsgedrag. Samen vormen deze drie indicatoren de onveiligheidsbeleving. De waarde van de indicatoren is gebaseerd op stellingen uit de Veiligheidsmonitor. De indicatoren zijn gepresenteerd als een index. Dit betekent dat het alleen het verschil laat zien ten opzichte van een bepaald jaar (in dit geval 2014). Als een indicator de waarde 60 heeft, betekent dit dat er een afname is geweest van 40%, in dit geval dus een positief effect. Er kan weinig worden gezegd over hoe een indicator zich verhoudt tot de provincie Groningen. Er kan alleen gezegd worden of de indicatoren zich hetzelfde hebben ontwikkeld door de jaren heen. Verder wordt de sociale veiligheid beoordeeld door te kijken naar wat bewoners zeggen over hun gevoel van veiligheid in de CBS Veiligheidsmonitor [2021].

Onveiligheidsgevoelens

'Onveiligheidsgevoelens' zijn een meting van hoe onveilig mensen zich voelen in de buurt. In Figuur 8-4 is de index van de onveiligheidsgevoelens van de gemeente Stadskanaal en de provincie Groningen te zien. Uit dit figuur is een groot verschil te zien tussen de situatie in de provincie Groningen en de situatie in de gemeente Stadskanaal. Voor de provincie Groningen geldt dat de onveiligheidsgevoelens in de periode 2014 – 2017 rond dezelfde waarde blijven schommelen. In de jaren daarop is er een lichte daling in gang gezet. In het jaar 2021 was het onveiligheidsgevoel met 7% afgenomen ten opzichte van 2014.
Voor de gemeente Stadskanaal geldt dat het onveiligheidsgevoel in 2015 en 2016 steeg ten opzichte van het basisjaar 2014. Sinds 2017 is deze trend omgedraaid en zijn de onveiligheidsgevoelens afgenomen. In 2019 was deze afname nog slechts licht, maar in 2021 daalde de onveiligheidsgevoelens door tot weer bijna dezelfde waarde las in 2014. De indexwaarde ligt in 2021 echter nog steeds 1% hoger dan de indexwaarde in 2014. De onveiligheidsgevoelens voor een vergelijkbaar weinig stedelijk gebied lagen gedurende de hele periode 2014-2021 lager dan in de gemeente Stadskanaal.

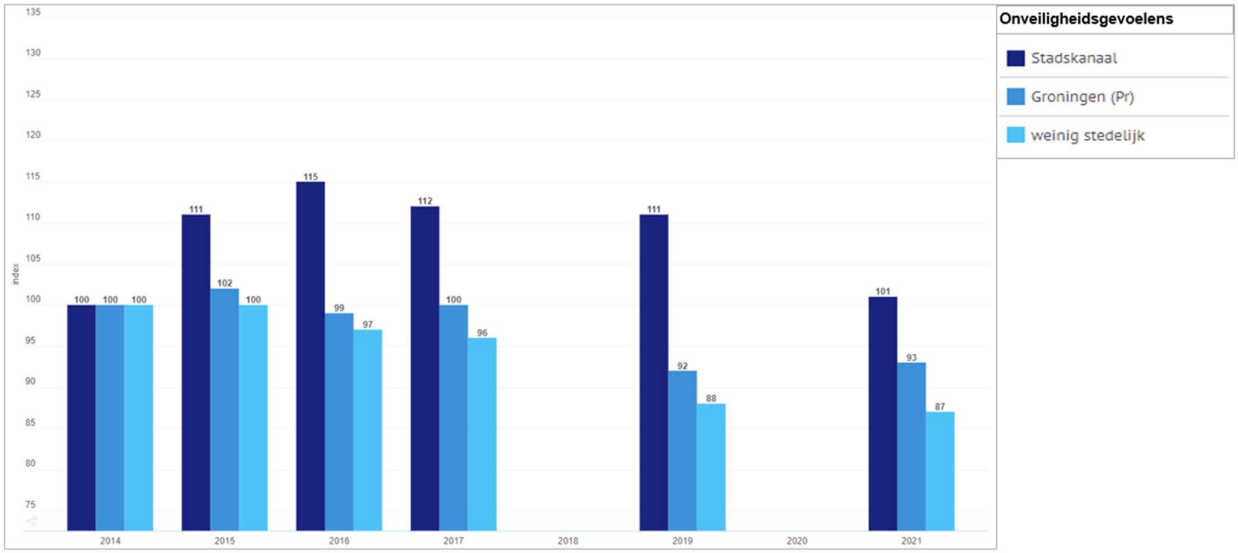

Figuur 8-4: Onveiligheidsgevoelens voor de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [CBS Veiligheidsmonitor, 2021]

Onveiligheidsperceptie

'Onveiligheidsperceptie' is een meting van hoe de omvang van criminaliteit wordt ervaren. In Figuur 8-5 is de index van de onveiligheidsperceptie van de gemeente Stadskanaal en de provincie Groningen te zien. Voor de provincie Groningen heeft de onveiligheidsperceptie de afgelopen jaren wat geschommeld. In eerste instantie verslechterde de onveiligheidsperceptie ten opzichte van 2014. Maar, vanaf 2016 heeft deze trend zich omgekeerd en is de onveiligheidsperceptie verbeterd. Tot 2019, toen is de situatie weer in lichte mate verslechterd. In het algemeen is in 2021 een verbetering van 13% te zien van de onveiligheidsperceptie ten opzichte van het basisjaar 2014. In de gemeente Stadskanaal verslechterde de onveiligheidsperceptie vanaf 2014 ook, net als in de provincie, maar dan in grotere mate. In 2016 bereikte de onveiligheidsperceptie haar hoogtepunt met 135. Daarna vond een ommekeer plaats en is de situatie verbeterd. In 2021 was er sprake van een verbetering van 9% ten opzichte van het basisjaar 2014. De reden hiervoor is niet bekend.

De onveiligheidsperceptie in een vergelijkbaar weinig stedelijk gebied lag gedurende de periode 2014 tot 2021 lager dan in de gemeente Stadskanaal. Voor het weinig stedelijke geldt, net als voor de provincie Groningen, dat de onveiligheidsperceptie een dalende trend inzette.

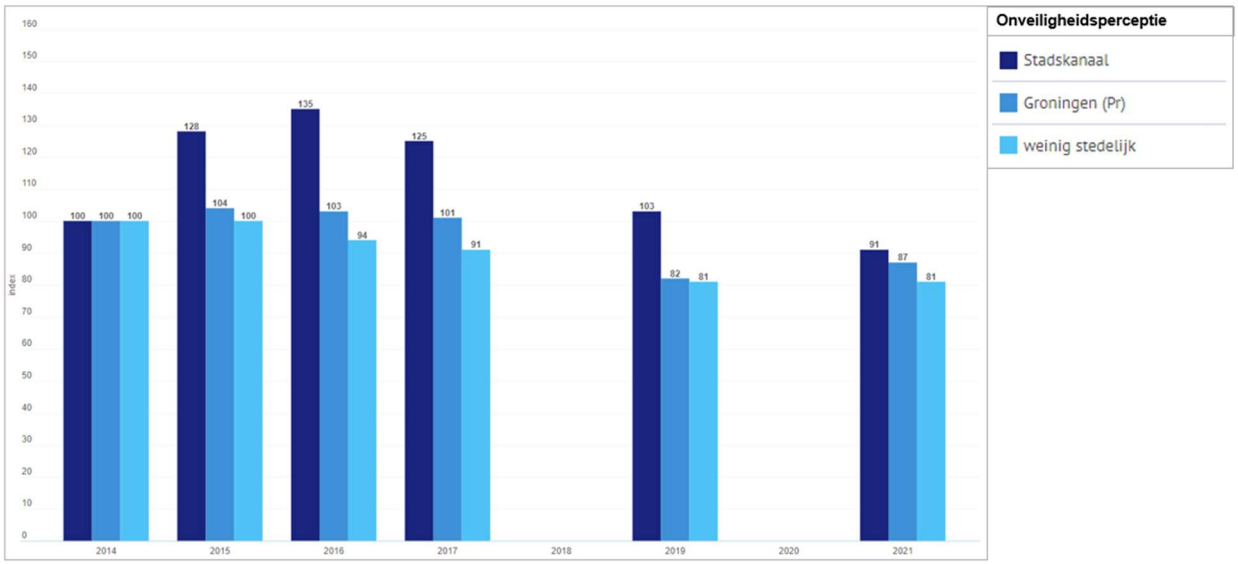

Figuur 8-5: Onveiligheidsperceptie voor de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [CBS Veiligheidsmonitor, 2021]

Vermijdingsgedrag

'Vermijdingsgedrag' is een meting van hoe vaak mensen het eigen gedrag aanpassen aan situaties in de buurt in verband met onveiligheid. In Figuur 8-6 is de index van de onveiligheidsperceptie van de gemeente Stadskanaal en de provincie Groningen te zien. Uit de toename in de figuur blijkt dat dit type gedrag sinds 2014 steeds vaker voorkwam bij mensen, zowel in de gemeente Stadskanaal als in de provincie Groningen. Sinds 2016 is er sprake van een verbetering en begon dit gedrag minder voor te komen, zowel in de gemeente Stadskanaal als in de provincie Groningen. Zowel de toe- als afname van het vermijdingsgedrag waren sterker in de gemeente Stadskanaal dan in de provincie Groningen. Voor de provincie Groningen geldt dat het vermijdingsgedrag in 2016 steeg tot Indexwaarde 117 en voor de gemeente Stadskanaal steeg deze waarde tot wel 139. In 2021 ontlopen de vermijdingsgedrag waardes elkaar niet veel meer. In 2021 is er, voor de provincie Groningen, sprake van een toename van 7% ten opzichte van het basisjaar 2014. Voor de gemeente Stadskanaal is er sprake van een toename van 9% ten opzichte van het basisjaar en ligt niveau nagenoeg gelijk aan 2014.

Vermijdingsgedrag lag in alle jaren (periode 2014 – 2021) lager dan in de gemeente Stadskanaal. In 2016 was het verschil het grootste, de index waarde lag op 139 voor de gemeente Stadskanaal en op 107 voor het vergelijkbaar weinig stedelijke. Gedurende de jaren nam het verschil af. In 2021 lag de indexwaarde van de gemeente Stadskanaal namelijk op 109 en voor de vergelijkbare gemeenten op 101. Desondanks is er ondanks de afname nog altijd sprake van een toename ten opzichte van 2014.

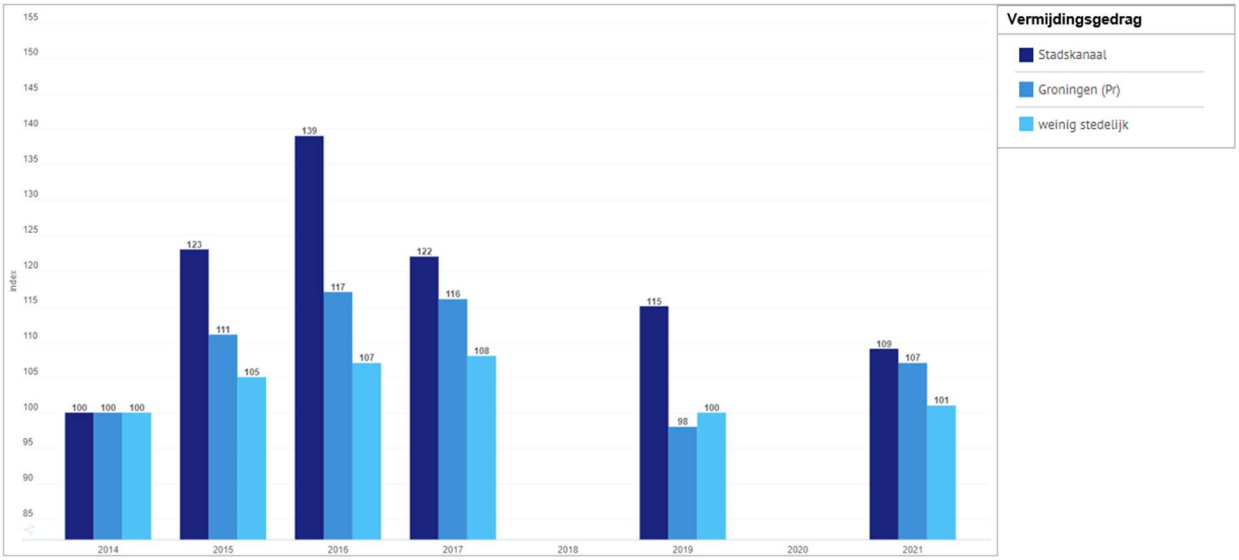

Figuur 8-6: Vermijdingsgedrag voor de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [CBS Veiligheidsmonitor, 2021]

In de gemeente spelen problemen op meerdere vlakken. Zo is er volgens de gemeente in Stadskanaal sprake van radicalisering, drugsoverlast, arbeidsuitbuiting, mensenhandel, prostitutie, woonoverlast en witwaspraktijken.

In Figuur 8-7 is het percentage jongeren te zien wat cannabis heeft gebruikt in 2021 in de provincie Groningen. Te zien is dat het percentage in gemeente Stadskanaal lager ligt dan in de gemeente Groningen, Veendam, Pekela en Het Hogeland. Echter, het percentage ligt hoger dan in de gemeente Eemsdelta, Westerkwartier, Midden-Groningen en Westerwolde.

Uit het plan van aanpak regionale aanpak ondermijning blijkt dat de optelsom van situationele, sociale en economische factoren resulteert in riante criminele kansen in de tien Groninger gemeenten. De onderzoekers beschouwen hennepteelt, drugshandel en misstanden met vastgoed in de gemeenten als de top drie van ondermijnende criminaliteit. Ook de fenomenen misstanden die raakvlakken hebben met mensenhandel, digitale criminaliteit, zorgfraude, illegaal vuurwerk, milieucriminaliteit en deeltijdcriminaliteit worden in het rapport benoemd. Ook wordt kritisch beschouwd dat er te weinig middelen (personeel en budget) zijn, om de aanpak van ondermijning op orde te krijgen [Groninger Gemeenten, 2023].

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood', omdat de sociale veiligheidsindex en de beleving van sociale onveiligheid in de gemeente Stadskanaal hoger ligt dan in de provincie Groningen.

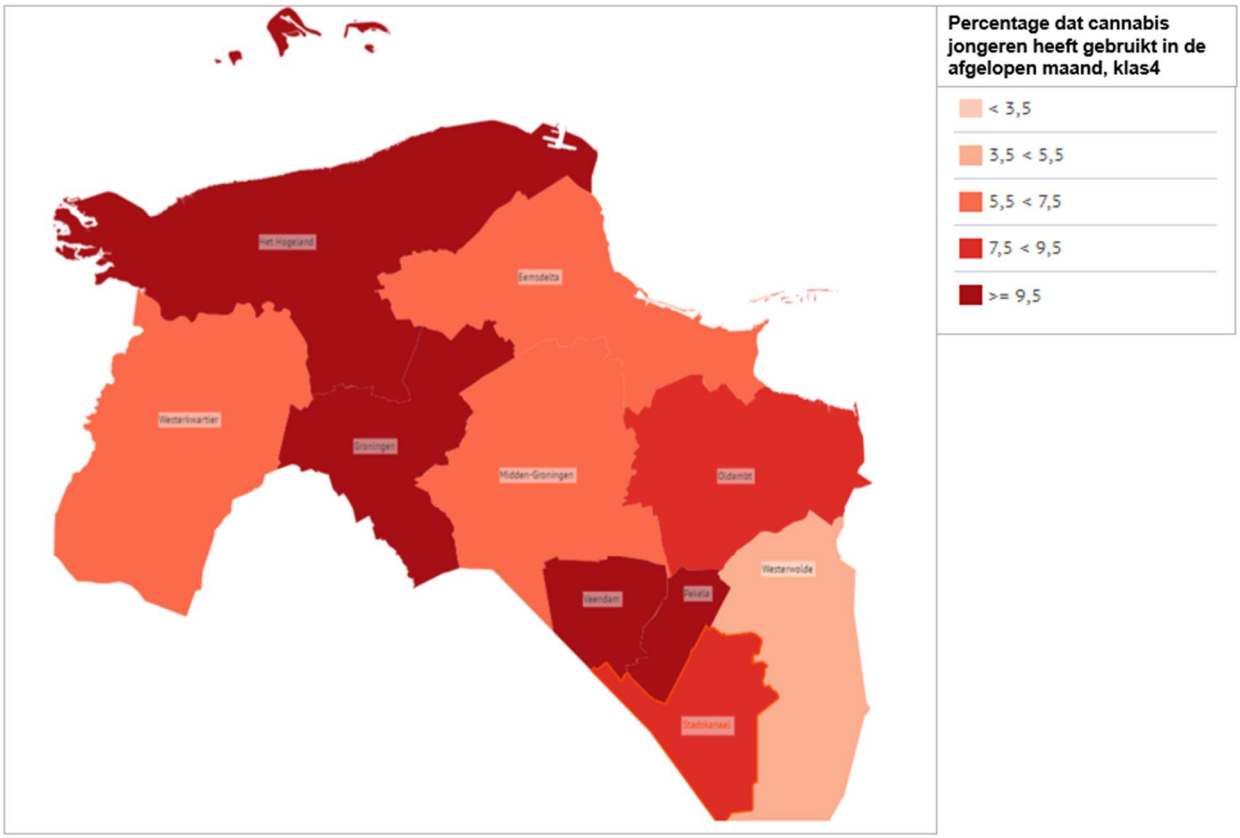

Figuur 8-7: Percentage jongeren dat cannabis heeft gebruikt in de afgelopen maand in de provincie Groningen

Autonome ontwikkeling

Op het gebied van sociale veiligheid loopt er op verschillende vlakken beleid, zowel op lokaal als nationaal niveau.

Voor het tegengaan van prostitutie en mensenhandel kan men een beroep doen op het strafrecht en heeft de gemeente Stadskanaal sinds 2022 lokaal beleid opgesteld: '*Beleid tegen mensenhandel 2022*'. Op het gebied van overlast door voertuigen is er de wegenverkeerswet. Tegen drugsoverlast geldt op nationaal vlak de Opiumwet en op provinciaal niveau de handreiking 'opruimen van drugsafvaldumpingen in de provincie Groningen', die in 2022 is vastgesteld. GGD Groningen heeft een protocol zedezaken en maatschappelijke onrust. Dit dient als stappenplan gericht op het minimaliseren van maatschappelijke problemen en het tot stand brengen van een goede samenwerking tussen diverse betrokken partijen [GGD Groningen, n.d.]. Om de regionale aanpak van ondermijning verder te duiden is begin 2022 de *Contourennota aanpak ondermijnende criminaliteit in Groninger Gemeenten* opgesteld. In deze nota zijn de contouren geschetst hoe de gezamenlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit vorm te geven. Gekozen is voor beleid en uitvoering van de aanpak op vier sporen [Groninger gemeenten, 2023]:

1. Bewustwording & weerbaarheid
2. Regionaal interventieteam
3. Harmonisering beleid & uitvoering
4. Groningse norm

Ook hebben de drie noordelijke provincies samen een regionaal beleidsplan veiligheid (2024-2027) waarin de strategische ontwikkelthema's voor de politie, haar gezag en haar partners omschreven staan, voor de komende vier jaren [Eenheid Noord-Nederland, 2023].

Echter niet op alle relevante punten die onder sociale veiligheid vallen is landelijk/ provinciaal of lokaal beleid. Een voorbeeld hiervan is wet- en regelgeving op het gebied van vakantieparken.

Tot slot loopt ook het *regionaal actieplan seksueel geweld Gronings Offensief.* Het Regionaal actieplan seksueel geweld Gronings Offensief is een initiatief in de provincie Groningen om slachtoffers van seksueel geweld te ondersteunen en toekomstige slachtoffers te voorkomen. Dit tweejarige actieplan is ontwikkeld om meer aandacht te vestigen op seksueel geweld in de samenleving. Alle tien Groningse gemeenten ondersteunen dit plan, en het Centrum Seksueel Geweld Groningen-Drenthe, dat deel uitmaakt van de GGD, voert het uit. Het plan is op 31 maart jl. voorgelegd aan alle Groninger gemeenten en is met instemming ontvangen.

Er is geen beleid in ontwikkeling om jeugdoverlast tegen te gaan.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat het onduidelijk is welk effect vastgesteld beleid heeft op de verschillende indices van de sociale veiligheidsindex. Daarnaast is niet voor elk relevant onderdeeld op het gebied van sociale veiligheid, beleid vastgesteld.

Doorkijk 2040
Indien de gemeente Stadskanaal het huidige beleid na 2030 voortzet en verder concretiseert is het aannemelijk dat de onveiligheidsbeleving ook na 2030, (positief) beïnvloed wordt. In hoeverre dit leidt tot een verandering in kwaliteitsniveau na 2030 is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

8.1.3 Verkeersveiligheid

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Verkeersveiligheid	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021] • Aantal verkeersongevallen per 1.000 inwoners [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021] • Locaties verkeersongevallen [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021]
Beschikbare referentiewaarden	Benchmarking aantal verkeersdoden en verkeersongevallen ten opzichte van het gemiddelde van de provincie Groningen.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners is lager dan het gemiddelde bij gemeenten van gelijke stedelijkheid (weinig stedelijk) **en** het aantal verkeersongevallen per 1.000 inwoners is lager dan het gemiddelde bij de provincie Groningen.
Oranje	Het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners ligt rond het gemiddelde bij gemeenten van gelijke stedelijkheid (weinig stedelijk) **en** het aantal verkeersongevallen per 1.000 inwoners ligt rond het gemiddelde bij de provincie Groningen.
Rood	Het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners is hoger dan het gemiddelde bij gemeenten van gelijke stedelijkheid (weinig stedelijk) **en** het aantal verkeersongevallen per 1.000 inwoners is hoger dan het gemiddelde bij de provincie Groningen.

Huidige situatie

De verkeersveiligheid wordt beïnvloed door de fysieke infrastructuur en het gedrag van verkeersdeelnemers. De meeste ongelukken in het verkeer gebeuren als gevolg van menselijke fouten. Afleiding speelt een rol bij het ontstaan van 68% van de ongevallen. Eén van de bronnen van afleiding is het gebruik van een smartphone of andere apparatuur tijdens verkeersdeelname. Het aantal ernstig verkeersgewonden is de afgelopen tien jaar landelijk gezien gestegen met gemiddeld 2,5% per jaar.

In de afgelopen 10 jaar is het aantal verkeersdoden onder fietsers niet duidelijk afgenomen en het aantal verkeersdoden onder fietsers laat zelfs een stijgende trend zien. Het is aannemelijk dat de vergrijzing hierbij een rol speelt. Ook worden de wegen steeds drukker met de diverse vormen van vervoer (speed pedelecs en elektrische fietsen, waardoor de kans op ongelukken wordt vergroot [CBS, 2024a].

In 2023 nam het aantal verkeersdoden landelijk af ten opzichte van 2022 (zie Figuur 8-8) [CBS, 2024b]. Met name het aantal dodelijke slachtoffers onder fietsers, automobilisten en brom- en snorfietsers en brommobielen nam af. Het aantal dodelijke slachtoffers onder voetgangers en gemotoriseerd invalidenvoertuigen nam juist toe. Fietsongevallen komen voornamelijk voor onder 60+'ers, terwijl auto-ongelukken voornamelijk voorkomen bij slachtoffers jonger dan 40 jaar.

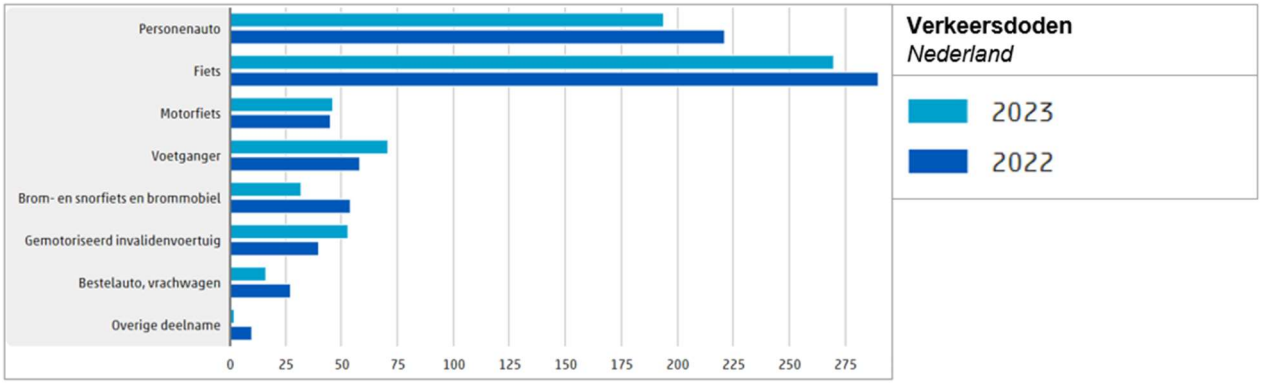

Figuur 8-8: Aantal verkeersdoden per vervoerswijze [CBS, 2024b]

Sinds 2017 zijn er landelijk meer verkeersslachtoffers gevallen die op de fiets zaten dan in de auto (207 en 175 verkeersdoden in 2021 respectievelijk). Dit komt ook door een sterke opkomst van de e-bikes (80 verkeersdoden). Het verschil tussen fietsers en automobilisten is wel minder groot dan in 2020. Dodelijke slachtoffers onder motorrijders is na fietsers en automobilisten nog steeds het meest voorkomend (52 verkeersdoden). Het aantal verkeersslachtoffers op een bromfiets/snorfiets is zo hard gestegen dat er nu meer bromfietsers/snorfietsers een dodelijk verkeersongeval krijgen dan voetgangers (49 en 43 verkeersdoden respectievelijk).

Verkeersongevallen

Uit de grafiek in Figuur 8-9 valt op te maken dat voor de gemeente Stadskanaal het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners de afgelopen jaren altijd onder het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners van de provincie Groningen heeft gelegen. Dit verschil nam van 2015 tot 2019 gestaag toe. Hier kwam in 2020 echter verandering in toen er ook een stijging in het aantal verkeersongevallen in gang werd gezet. De meest recente cijfers van 2022 laten zien dat er in de gemeente Stadskanaal 536,9 verkeersongevallen plaatsvonden per 100.000 inwoners, en in de provincie Groningen 577,4 verkeersongevallen per 100.000 inwoners.

Voor de provincie Groningen geldt dat na een periode van enkele jaren (2015 – 2017), waarin het aantal verkeersongevallen in de provincie Groningen per 100.000 inwoners licht toenam, hier in 2018 verandering in kwam, om vervolgens in 2019 weer sterk toe te nemen. Over het algemeen is te zien dat het aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners afgenomen is van 633,1 in 2015 naar 577,5 in 2022, een verschil van 55,6 verkeersongevallen per 100.000 inwoners.

Uit Figuur 8-10 valt op te maken dat er in de provincie Groningen niet opvallend meer of minder verkeersongevallen plaatsvinden dan in de andere Nederlandse provincies en dus een goede basis vormt voor bovenstaande vergelijkingen.

Verder is er sinds 2014 sprake van minder verkeersongevallen per 100.000 inwoners in de gemeente Stadskanaal dan in andere weinig stedelijke gebieden. Stadskanaal doet het dus niet alleen goed ten opzichte van de provincie of het land, maar ook ten opzichte van een vergelijkbaar gebied.

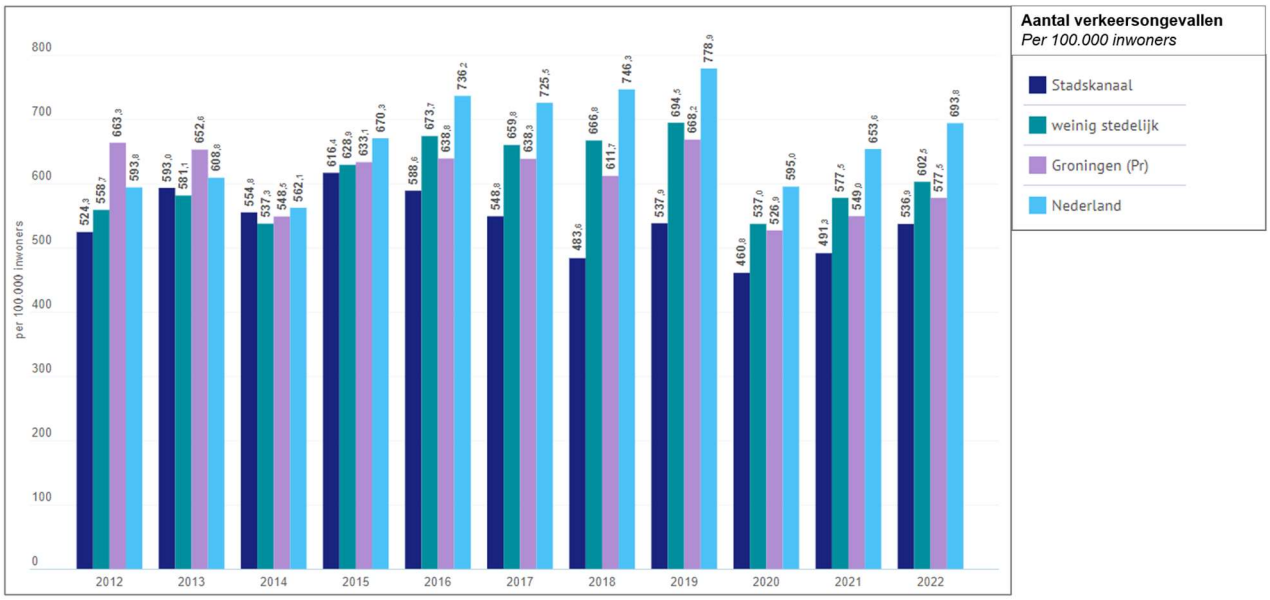

Figuur 8-9: Aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2022]

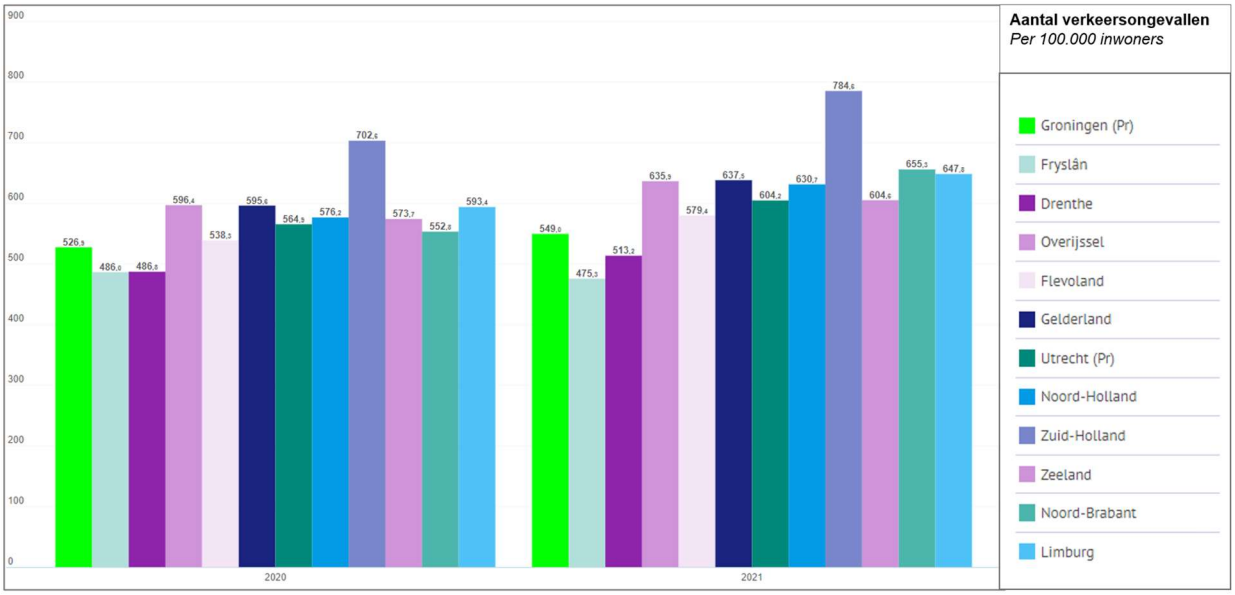

Figuur 8-10: Aantal verkeersongevallen per 100.000 inwoners in de twaalf Nederlandse provincies [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021]

Verkeersdoden

In de provincie Groningen bleef het aantal verkeersdoden een aantal jaren gelijk (zie Figuur 8-11). Na 2019 daalde het aantal verkeersdoden met 81,5% van 18,32 per 100.000 inwoners naar 3,41. Voor Stadskanaal is ook een dalende trend te zien. Echter, het jaar 2019 is een opvallende uitzondering te zien in de cijfers. Het jaar 2019 laat direct ook een ommekeer zien als het gaat om de verhouding tussen de provincie Groningen en de gemeente Stadskanaal. Tot 2019 lag het aantal verkeersdoden per 100.000 namelijk lager voor de gemeente Stadskanaal dan voor de provincie Groningen, sinds 2019 is het andersom en liggen de aantallen voor de gemeente Stadskanaal hoger, al is het verschil beperkt.

Uit Figuur 8-12 valt op te maken dat de provincie Groningen niet een opvallend hoger of lager aantal verkeersdoden heeft ten opzichte van de andere provincies in Nederland. Dit betekent dat de provincie Groningen in dit geval een goede maatstaf is om deze vergelijking mee uit te voeren.

Los van het jaar 2020 heeft het geregistreerde aantal verkeersdoden altijd lager gelegen in Stadskanaal dan in een vergelijkbaar, weinig, stedelijk gebied.

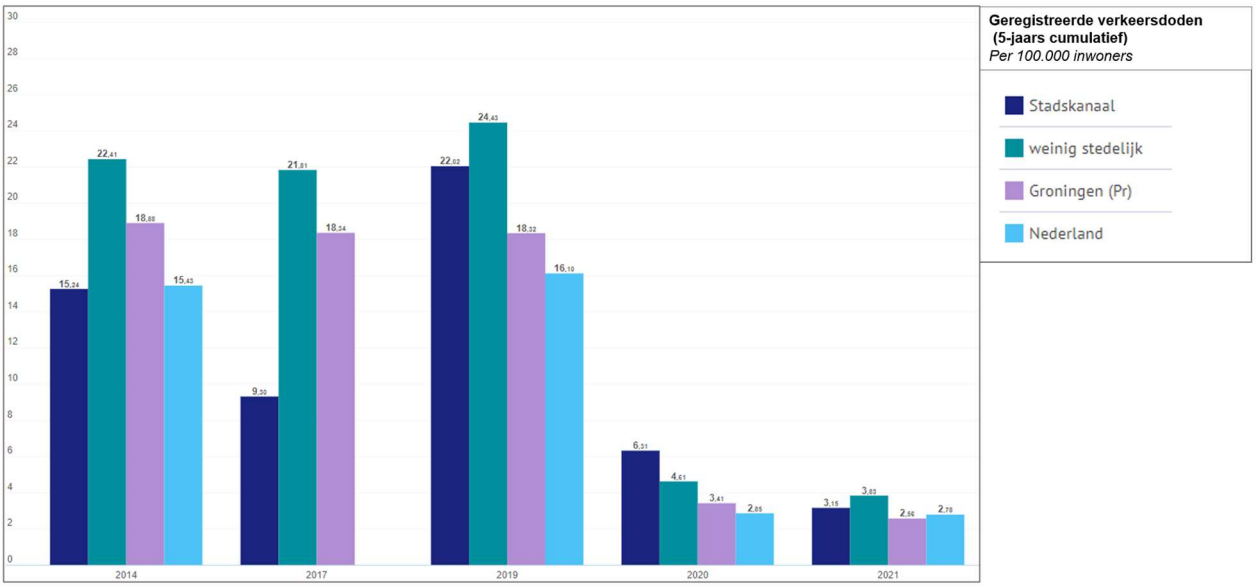

Figuur 8-11: Aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners (5-jaars cumulatief) in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen, Nederland en een weinig stedelijk gebied [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021]

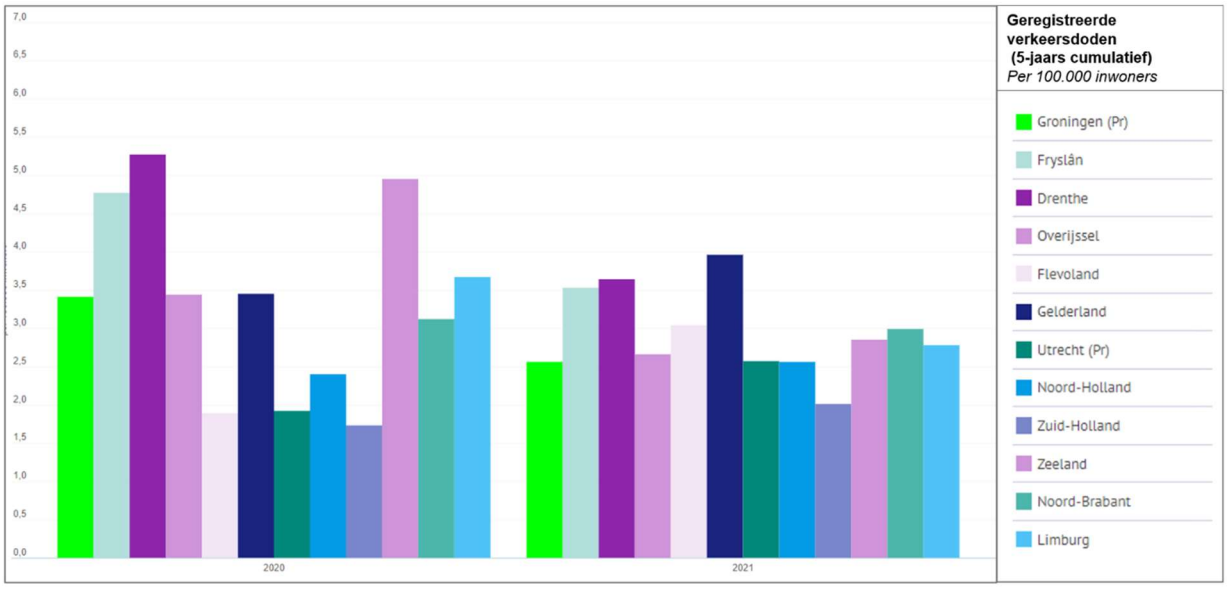

Figuur 8-12: Aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners (5-jaars cumulatief) in de twaalf Nederlandse provincies [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2021]

Verkeersongevallen naar zwaarte

In Figuur 8-13 is een verdeling weergegeven van de verkeersongevallen naar zwaarte. Hierin is onderscheid gemaakt in materiele schade, letsel en dodelijke afloop. Uit dit figuur blijkt dat er in de gemeente Stadskanaal procentueel gezien minder vaak verkeersongevallen gebeuren met een ziekenhuis opname tot gevolg dan in de provincie Groningen. Ook het aantal verkeersongevallen met dodelijke afloop ligt voor de gemeente Stadskanaal (0%) lager dan in de provincie Groningen (0,6%). Een interessante situatie ten opzichte van het jaar 2021 waarin de situatie omgekeerd was: Het aantal ziekenhuis opnames en het aantal doden ten gevolge van een verkeersongeval lag voor de gemeente Stadskanaal hoger dan voor de provincie Groningen.

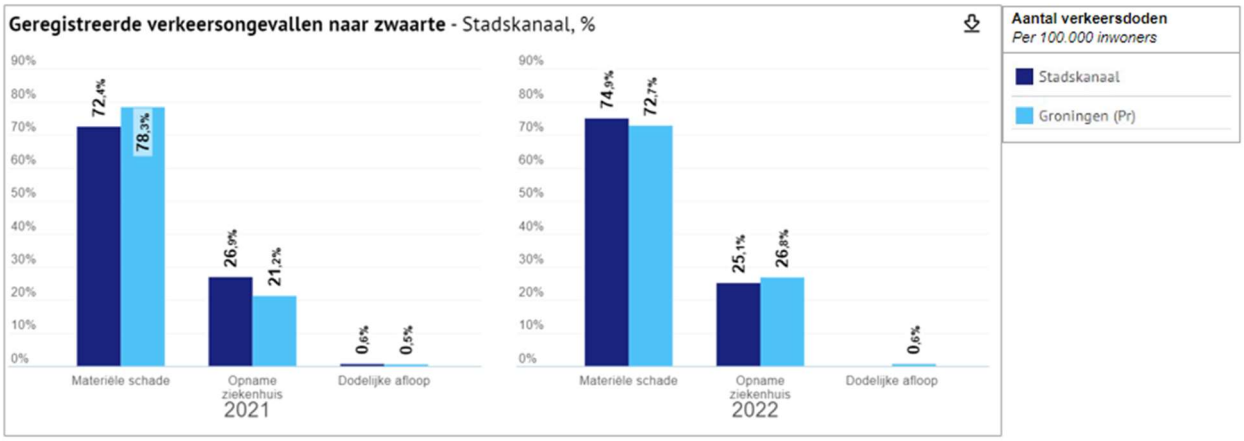

Figuur 8-13: Aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners naar zwaarte [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2022]

Locaties verkeersonveiligheid

In Figuur 8-14 en Figuur 8-15 zijn respectievelijk de locaties weergegeven waar in 2022 verkeersongevallen hebben plaats gevonden. Het betreft verkeersongevallen met enkel materiële schade, letselschade of een dodelijke afloop. Locaties waar op basis van onderstaande figuren sprake is van een hoog aantal verkeersongevallen zijn de Hoofdstraat en de Navolaan in de kern van Stadskanaal. Ook is er uit de figuur op te maken dat er relatief veel ongelukken gebeuren in Musselkanaal, in vergelijking tot de rest van de provincie. Verdere locaties waar op basis van onderstaande figuren en het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan [Gemeente Stadskanaal, 2023] sprake is van een hoog aantal verkeersongevallen zijn:

- De Hoofdstraat en de Poststraat te Stadskanaal (deze liggen in het verlengde van elkaar)
- De Navolaan te Stadskanaal, voornamelijk op en rond kruispunten
- De Marktstraat te Musselkanaal
- De N366, A.G. Wildervanckweg
- Kruispunt 1e Exloërweg/Sluisstraat
- Kruispunt Badstraat-Kruisstraat
- Kruispunt Hoofdstraat-Drouwenerstraat

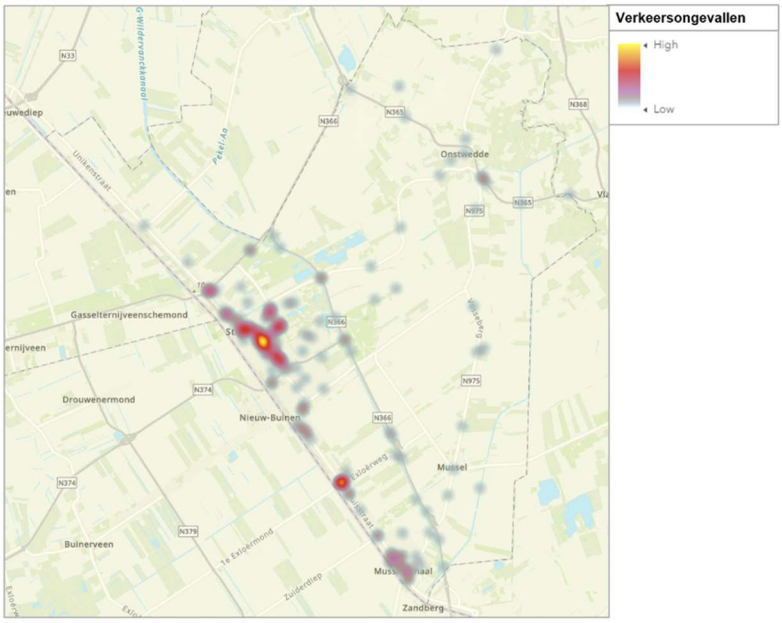

Figuur 8-14: Warmtekaart verkeersongevallen in de gemeente Stadskanaal in 2020 [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2022]

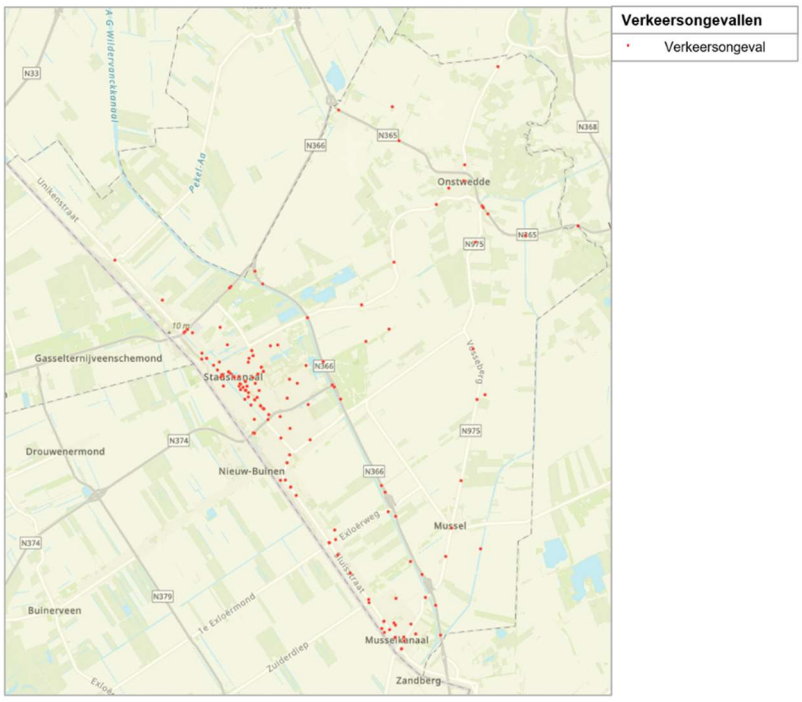

Figuur 8-15: Locatie verkeersongevallen in de gemeente Stadskanaal in 2020 [Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland, 2022]

Verder blijkt uit onderstaande verkeersveiligheidskaart (zie Figuur 8-16) dat een groot deel van het wegennet van de gemeente Stadskanaal een hoge ongevallenscore met hoge snelheidsscore betreft.

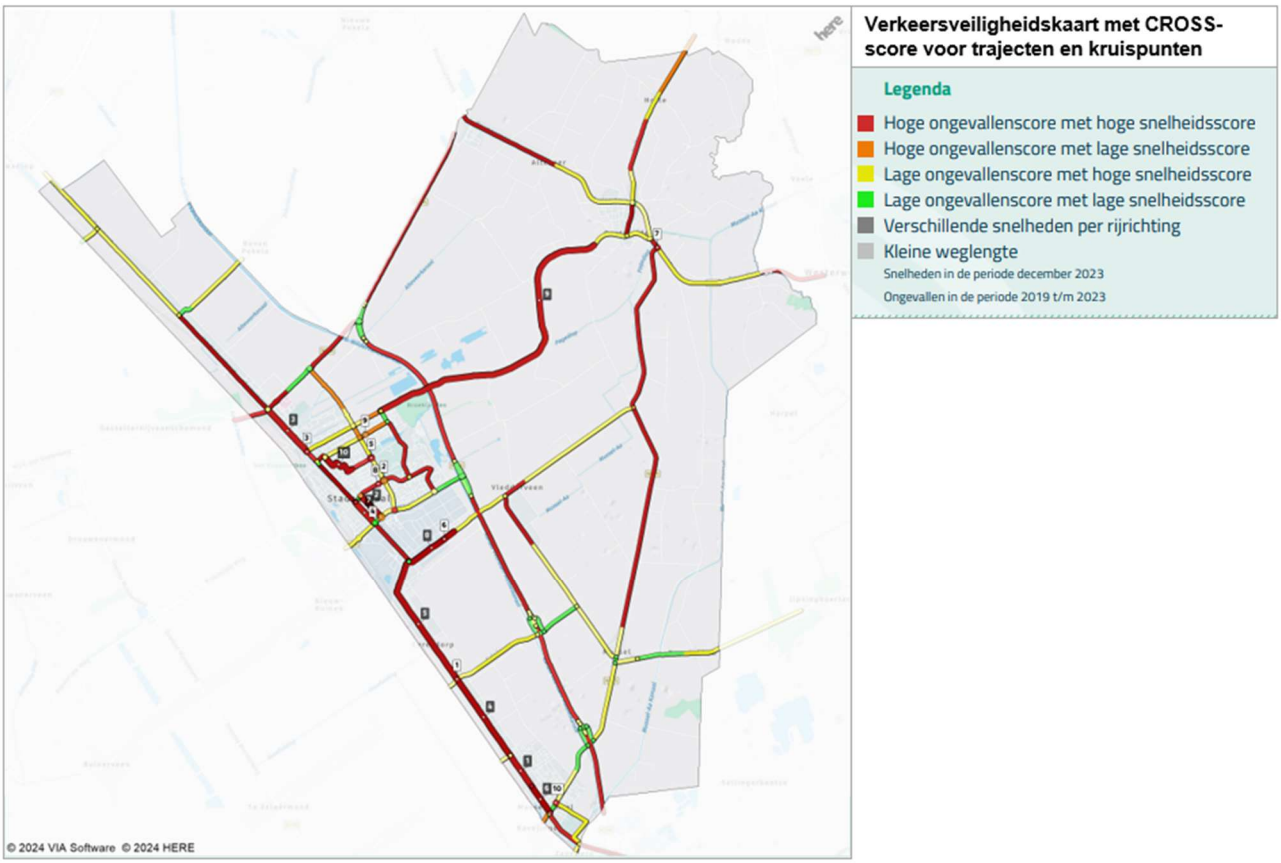

Figuur 8-16: Verkeersveiligheidskaart [STAR, 2024]

In onderstaande grafieken is het resultaat van de CROSS-score weergegeven voor het drukste wegennet van Gemeente Stadskanaal. Uit de linker grafiek blijkt dat ongeveer 53% van de weglengte een rode CROSS-score krijgt: een hoge ongevallenscore met een hoge snelheidsscore. De rechter grafiek laat zien dat dit ook geldt voor 8% van de kruispunten [STAR, 2024].

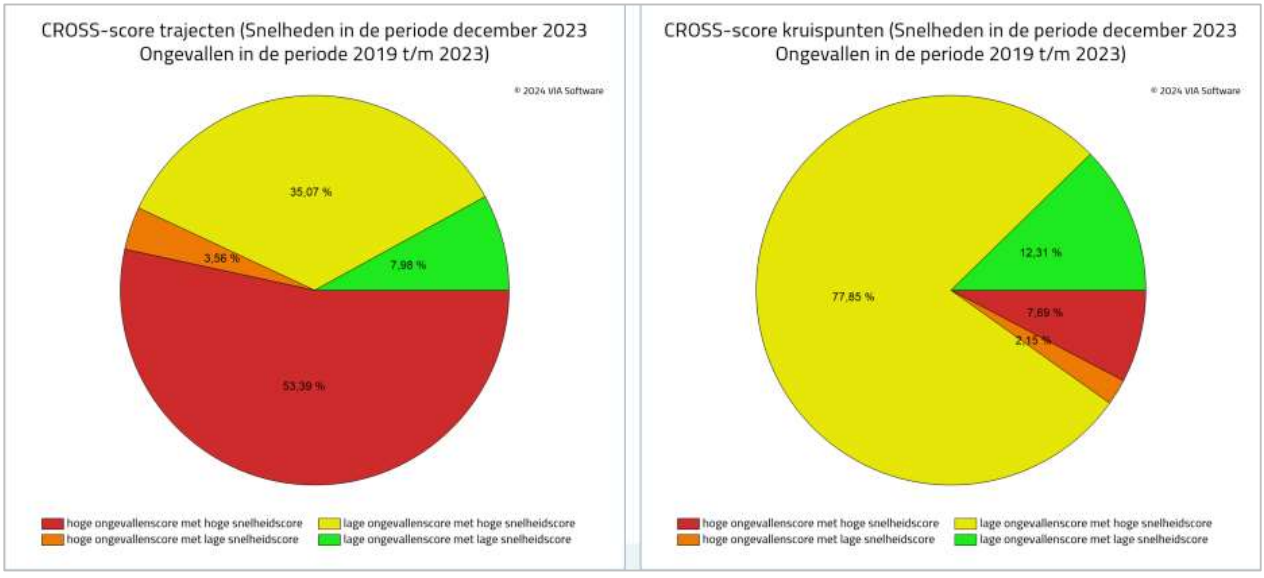

Figuur 8-17 Cross-score trajecten en kruispunten [STAR, 2024]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, omdat het aantal verkeersongevallen en het aantal verkeersdoden per 100.000 inwoners lager ligt dan in de provincie Groningen.

Autonome ontwikkeling
Landelijke doelen voor de verkeersveiligheid worden niet gehaald en het aantal verkeersongelukken en verkeersdoden daalt nog niet. Op 8 juli 2021 is een motie aangenomen om in 2030 het aantal verkeersslachtoffers te halveren ten opzichte van 2020 [SWOV, 2021]. Dit is een tussenstap naar het doel van 0 verkeersdoden in 2050. Uit het model dat SWOV heeft ontwikkeld komt voor dat in 2030 de prognoses variëren voor het aantal ernstig verkeersgewonden tussen de 14.700 en 19.200 [SWOV, 2015]. De onzekerheid in de prognose wordt met name veroorzaakt door onzekerheden in de mobiliteits-ontwikkelingen, in de uitwerking van de ‘Lokale aanpak veilig fietsen’, in concrete maatregelen en in hun effecten, en door onzekerheden in de ontwikkelingen op het gebied van voertuigautomatisering en rijtaakondersteuning. Ook in 2030 zal de doelstelling 2020 voor ernstig verkeersgewonden zeer waarschijnlijk nog niet gehaald zijn [Rho Adviseurs, 2022].

Technologische ontwikkelingen, zoals ‘autonoom’ en ‘connected’ rijden kunnen autonoom leiden tot een verkleining van de benodigde verkeersruimte. In potentie kan dit een positieve impact hebben op verkeersveiligheid vanwege een efficiënter verkeers- en transportsysteem en het door ontwikkelen van dynamisch verkeersmanagement. Hoe snel dit gaat, hoe goed de technologie ongelukken kan voorkomen en in hoeverre de nieuwe vervoerssystemen een eigen infrastructuur vereisen is nog onzeker.

De verantwoordelijkheid voor verkeersveiligheid is door het Rijk gedelegeerd aan de provincies en de regio’s. Hierbij spelen het provinciale beleid en het regionale beleid ten aanzien van verkeersveiligheid een rol. In de periode 2011-2020 heeft er in de provincie Groningen een maatregelenpakket verkeersveiligheid gelegen. Er is na het aflopen van dit verkeersveiligheidsplan nog geen nieuw beleid gepresenteerd.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er actief beleid is op het halveren van het aantal verkeersslachtoffers

Doorkijk 2040
Ontwikkelingen als diversificatie van verkeersdeelnemers en autonoom rijden zullen naar verwachting na 2030 verder ontwikkeld zijn dan daarvoor. De mate waarin het verkeersbeleid daarin is mee ontwikkeld en in staat is om het risico op verkeersongevallen te verminderen is echter onzeker.

8.2 Gezondheid en welzijn

8.2.1 Gezonde leefstijl

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Gezonde leefstijl	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Ervaren gezondheid (goed/ zeer goed) [RIVM, 2021] • Eén of meer langdurige aandoeningen [RIVM, 2021] • Langdurige ziekte [RIVM, 2021]
Beschikbare referentiewaarden	De feitelijke en ervaren gezondheid ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De ervaren gezondheid ligt boven het provinciale gemiddelde en de feitelijke ziektecijfers liggen onder het provinciaal gemiddelde
Oranje	De ervaren gezondheid en feitelijke ziektecijfers liggen rond het provinciale gemiddelde
Rood	De ervaren gezondheid ligt onder het provinciale gemiddelde, de feitelijke ziektecijfers liggen boven het provinciaal gemiddelde.

Huidige situatie

In de gemeente Stadskanaal heeft 73,9% van de personen van 18 jaar of ouders met ‘goed’ of ‘zeer goed’ geantwoord op de vraag naar de algemene gezondheidstoestand. Voor de GGD-regio Groningen heeft 77,9% dit aangegeven, een hoger percentage dan voor Stadskanaal.

Van de personen van 18 jaar en ouder in de gemeente Stadskanaal heeft 36,9% één of meer langdurige aandoeningen, een percentage wat hoger ligt dan in de GGD-regio Groningen (31,9%). Hetzelfde geldt voor volwassenen met een langdurige ziekte, ook hiervoor ligt het percentage hoger in de gemeente Stadskanaal dan in de GGD-regio Groningen.

Tabel 8-2: Overzicht van de gezondheid in Stadskanaal in vergelijking met de GGD-regio Groningen

	Stadskanaal	GGD-regio Groningen
Ervaren gezondheid (goed/ zeer goed)	73,9%	77,9%
Eén of meer langdurige aandoeningen	36,9%	31,9%
Langdurige ziekte	33,7%	28,2%

De kernwaarden voor een gezonde leefomgeving geven handvatten om met gemeenten en anderen in gesprek te gaan over een gezonde leefomgeving. Het is een set van waarden die idealiter in elk ruimtelijk plan of –beleid aan de orde komen. In separate hoofdstukken zijn de context, aanleiding en gezondheidskundige verantwoording beschreven (zie het navigatiemenu). Principes en maatregelen die kunnen bijdragen aan het realiseren van de kernwaarden zijn uitgewerkt en te vinden via onderstaande blokken [GGD GHOR, n.d.].

1. Rookvrije omgeving
2. Aantrekkelijke plekken
3. Gezond gewicht
4. Wonen en druk verkeer
5. Voorzieningen dichtbij
6. Actief vervoer
7. Fiets- & OV-verbindingen
8. Gezond binnenklimaat
9. Prettig wonen
10. Geschikte woningen

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, omdat de ervaren gezondheid onder het provinciale gemiddelde ligt en de feitelijke ziektecijfers boven het provinciaal gemiddelde liggen.

Autonome ontwikkeling
Bij de gemeente Stadskanaal lopen meerdere projecten om zo tot een optimale verbinding te streven tussen lokale, provinciale en landelijke projecten op het gebied van sport en gezondheid.

In 2023 zijn twee landelijke akkoorden afgesloten: het Gezond en Actief Leven akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Stadskanaal heeft deze lokaal en in provinciaal verband uitgewerkt in de volgende plannen:

1. Het lokaal plan van aanpak GALA zet in op het realiseren van een gezonde basis, gezond leven en een gezonde (leef)omgeving die uitdaagt tot bewegen en ontmoeten. Onderdeel van het lokale GALA plan is het lokaal sportakkoord 2.0, het lokaal preventieakkoord en vinden er tal van beleidsvoornemens en vinden er interventies plaats om gezond gedrag te stimuleren en samenwerking tussen het medische en sociale domein te bevorderen.
2. Met het lokale sportakkoord ‘#Leeft’ wordt door de gemeente nagestreefd dat nog meer inwoners uit de gemeente Stadskanaal sporten/bewegen. Verder loopt er binnen de gemeente het jeugdfonds sport&cultuur, een fonds wat kinderen voor wie het niet vanzelfsprekend is dat ze kunnen sporten, omdat niet alle ouders en/of verzorgers dit zomaar kunnen betalen. Het lokale preventieakkoord zet in op het bevorderen van een gezonde leefstijl. Onderdelen waar de gemeente mee aan de slag gaan zijn bewustwording en educatie rondom een gezonde leefstijl, het identificeren van drempels die gezonde keuzes van burgers bemoeilijken en het faciliteren en ondersteunen van inwoners die willen werken aan een gezondere(re) leefstijl
3. Het regioplan Gezonde Groningers Gezonde Zorg, inclusief het regioplan Mentale gezondheid. Hierin staan op het niveau van de zorgregio de provinciale afspraken voortkomend uit het Integraal Zorgakkoord, het GALA en het landelijk akkoord Wonen en zorg voor ouderen. Dit regioplan is weliswaar geschreven vanuit het perspectief van de medische zorg maar heeft een sterke verbinding met het GALA waaronder meer inzet door gemeenten op preventie en het verbeteren van de mentale gezondheid.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘rood’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gemeente Stadskanaal lokaal beleid heeft om de gezondheid van haar inwoners te verbeteren.

Doorkijk 2040
Hoe de ervaren en feitelijke gezondheid zich gaat ontwikkelen na 2030 is afhankelijk van het dan vigerende beleid van de gemeente Stadskanaal, de demografie (vergrijzing), De verwachting is dat de zorgvraag tot 2040 fors gaat toenemen terwijl het zorgaanbod (arbeidsmarkt) afneemt.

8.2.2 Gezonde leefomgeving

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Gezonde leefomgeving	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Kernindicator gezonde leefomgeving [RIVM, 2022b] • Afstand tot openbaar groen
Beschikbare referentiewaarden	Landelijke benchmark op basis van kernindicator gezonde omgeving RIVM
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De score voor de kernindicator beweegvriendelijke omgeving ligt gemiddeld boven de 60 **en** de afstand tot openbare groen voorzieningen ligt onder het provinciale gemiddelde
Oranje	De score voor de kernindicator beweegvriendelijke omgeving ligt gemiddeld tussen de 40 en de 60 **en** de afstand tot één of meer typen groen voorzieningen ligt rond het provinciale gemiddelde
Rood	De score voor de kernindicator beweegvriendelijke omgeving ligt gemiddeld onder de 40 **en** de afstand tot openbare groen voorzieningen ligt boven het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

Voor Stadskanaal is de mate van een gezonde leefomgeving in beeld gebracht, dit heeft grote overlap met de kernindicator van het RIVM 'beweegvriendelijke leefomgeving' waarin de aanwezigheid en bereikbaarheid wordt meegenomen van sportaccommodaties, sport- en speelplekken, recreatief groen- en blauw en de nabijheid van voorziening zoals supermarkten. Deze kernindicator van het RIVM wordt in de beoordeling van dit aspect als uitgangspunt gebruikt.

"Een beweegvriendelijke omgeving faciliteert, stimuleert en daagt uit om te bewegen en te sporten. Denk hierbij aan voldoende wandel- en fietspaden, speeltuinen, parken en bos. Het beweegvriendelijk inrichten van de openbare ruimte is primair een lokale verantwoordelijkheid." [Sociaal Cultureel Planbureau, 2018].

Tabel 8-3: Afstand tot openbaar groen in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen (in km, 2017) [CBS, 2023]

	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen
Openbaar groen (totaal)	0,6	0,5
Park of plantsoen	1,3	0,9
Dagrecreatief terrein	2,9	3,5
Bos	1,0	1,5
Open natuurlijk terrein	3,7	3,6
Open droog natuurlijk terrein	4,9	10,0
Open nat natuurlijk terrein	3,7	3,8

Het RIVM heeft een kernindicator beweegvriendelijke omgeving ontwikkeld. De beweegvriendelijke omgeving is één van de 20 kernindicatoren voor het landelijk monitoren van sport en bewegen. Het laat voor alle gemeenten in Nederland zien hoe de publieke ruimte in de fysieke woonomgeving scoort op de mogelijkheid voor mensen om te bewegen en te sporten. De kernindicator wordt bepaald door vier deelindicatoren [RIVM, 2022b] met een eigen databron:

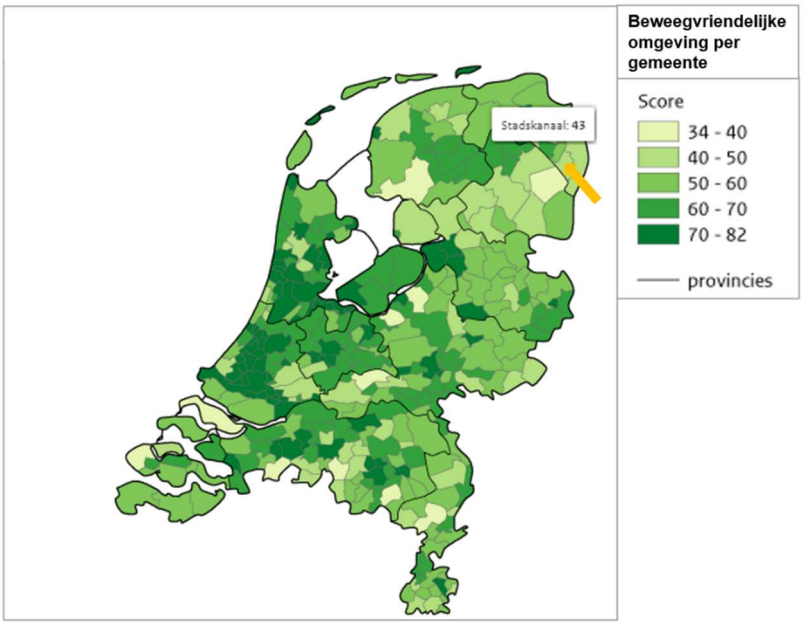

Figuur 8-18: Score beweegvriendelijke leefomgeving per gemeente (2020) [RIVM, 2022b]

1 Sportaccommodaties: diversiteit en nabijheid van: voetbalvelden, hockeyvelden, tennisbanen, sporthallen, fitnessvoorzieningen en zwembaden;

2 Sport- en speelplekken: nabijheid sport- en speelplekken in de openbare ruimte;

3 Recreatief groen- en blauw: nabijheid van oppervlakten parken, water geschikt voor recreatief gebruik, en;

4 Nabijheid van voorzieningen: gemiddelde afstand tot voorzieningen van algemeen dagelijks gebruik, zoals supermarkten en scholen.

Per gemeente wordt de absolute score (gebaseerd op objectieve registraties) op de onderliggende elementen omgerekend naar een score tussen de 0 en 100. De score wordt per deelindicator berekend door de score op alle onderliggende elementen te middelen. Het gemiddelde van de scores op de vier deelindicatoren is uiteindelijk de waarde voor de kernindicator.

Uit Figuur 8-18 en Tabel 8-4 is te zien dat de gemeente Stadskanaal het net iets slechter doet op de kernindicator beweegvriendelijke leefomgeving dan het gemiddelde in Nederland. Als per deelindicator wordt gekeken blijkt dat de gemeente Stadskanaal het beter doet dan gemiddeld in Nederland voor de deelindicatoren ‘sportaccommodaties’ en, met name, ‘nabijheid voorzieningen’. Voor de deelindicatoren ‘recreatief groen-blauw’ en ‘speelplekken’ scoort de gemeente Stadskanaal iets slechter dan gemiddeld in Nederland. De waarde van de kernindicator is het gemiddelde van de scores op de vier deelindicatoren

Tabel 8-4: Kernindicatoren beweegvriendelijke leefomgeving [RIVM, 2022b]

	Kernindicator	Deelindicator			
	Beweegvriendelijke omgeving	**1. Sport-accommodaties**	**2. Speelplekken**	**3. Recreatief groen-blauw**	**4. Nabijheid voorzieningen**
Nederland	**60**	62	72	63	41
Stadskanaal	**43**	59	8	67	37

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat de score voor de kernindicator beweegvriendelijke leefomgeving met 43 tussen de 40 en 60 ligt. En, omdat de afstand tot één of meer typen groen voorzieningen rond het provinciale gemiddelde ligt.

Autonome ontwikkeling
Autonoom staan de deelindicatoren die vallen onder de kernindicator ‘beweegvriendelijke leefomgeving’ onder druk. Ruimteclaims voor woningbouw en energietransitie vormen risico’s voor speelplekken, sportvoorzieningen en de nabijheid van groen en buitengebieden. Doordat meer mensen ouder worden, neemt ook het aantal mensen met een chronische ziekte, sociale problemen en eenzaamheid toe. Er zal vaker sprake zijn van een opeenstapeling van gezondheids- en sociale problemen bij kwetsbare groepen [RIVM, 2018b].

De komende jaren zal door vergrijzing, migratie en het toenemende belang van de beleving van sport een verschuiving plaatsvinden naar andere typen sport, vooral naar meer individuele (zelfgeorganiseerde) sporten of alternatieven op bestaande sporten. Voorbeelden hiervan zijn hardlopen en bootcampen in zelfgeorganiseerde groepjes, maar ook wandelvoetbal voor ouderen, kitesurfen en klimmen. Landelijke trends en ontwikkelingen in de sport laten zien dat Nederlanders in 2030 minder vaak lid zijn van een sportvereniging. Dit heeft naar verwachting gevolgen voor de manier waarop sport georganiseerd wordt, waarbij de openbare ruimte vaker gebruikt zal worden om te sporten [Sociaal Cultureel Planbureau, 2018].

Uit onderzoek blijkt dat de kenmerken veiligheid, een goed onderhouden openbare ruimte, verlichting, vrijliggende wandel- en fietspaden kenmerken zijn die belangrijk zijn om meer sport en beweging tot stand te brengen in buurten. Uit dit onderzoek blijkt ook dat deze kenmerken vaker belangrijk gevonden worden dan dat deze daadwerkelijk aanwezig zijn in buurten [Kennisbank Sport en Bewegen, 2020]. Om beweging onder ouderen te bevorderen is het belangrijk dat op "logische routes" van en naar voorzieningen voldoende bankjes staan om te rusten. Ook is de fysieke toegankelijkheid van de openbare ruimte belangrijk voor ouderen en mensen met een beperking (denk aan rolstoelgebruikers of mensen met een visuele beperking).

De gemeente Stadskanaal heeft een actieagenda lokale inclusie (2021 – 2024) waarin acties worden beschreven om tot een samenleving te komen waarin ook personen met een handicap volledige mensenrechten en fundamentele vrijheden genieten [Gemeente Stadskanaal, 2021].

De provincie Groningen heeft ook beleid op het gebied van een gezonde leefomgeving. Zo is er een leefbaarheidsprogramma voor het jaar 2024, bestaande uit drie pijlers: Sociaal Groningen, Gezond Groningen en Goed wonen in Groningen. Als onderdeel van de pijler Gezond Groningen zijn vier actielijnen opgesteld waarin de gezamenlijke koers voor de komende tien jaar wordt uitgezet. Hierin is vastgesteld dat de partners werken aan:

1. Meer doen met beschikbare middelen;
2. Meer preventie, welzijn en samenleving
3. Data gebaseerd werken en monitoren
4. Professionals van de toekomst, oftewel een regionaal arbeidsmarktbeleid en ontwikkelingen van nieuwe competenties.

Verder is door het netwerk Gezond Groningen het regioplan *Gezonde Groningers, Gezonde zorg* vastgesteld. Dit netwerk bestaat uit veertig samenwerkende partijen in de provincie Groningen waaronder de 10 gemeenten. Het netwerk Gezond Groningen richt zich op de volgende gezondheidsvraagstukken in de hele zorgregio Groningen [Gezond Groningen, n.d.]:

- Grote gezondheidsverschillen;
- Veel mentale gezondheidsproblemen;
- Een stijgende zorgvraag;
- Toenemende schaarste.

De aanpak is uitgewerkt in onderstaande vijf actielijnen:

- Meer doen met beschikbare middelen;
- Meer preventie, welzijn en samenleving, waaronder een leefomgeving die uitdaagt tot gezond gedrag;
- Beschikbaarheid van data en monitoring;
- Professionals van de toekomst;
- Mentale gezondheid.

Onderdeel van het regioplan *Gezonde Groninger, Gezonde Zorg* is het regioplan *Mentale Gezondheid*. De missie van dit plan is het verbeteren van de mentale gezondheid van Groningers door een gezonde balans te creëren tussen weerbaarheid en professionele hulp om deze weerbaarheid te ondersteunen. De strategie van het programma bestaat uit drie onderdelen [Gezond Groningen, n.d.]:

1. Verbeteren algehele mentale gezondheid van Groningers;
2. Verbeteren weerbaarheid en omgaan met stress
3. Zoveel mogelijk integraal en domein-overstijgend werken

Tot slot is ook de Regiodeal Oost-Groningen relevant voor het aspect preventie en gezonde leefomgeving. Onder de pijler gezondheid is de doelstelling het teweegbrengen van een verandering in de gezondheid van de inwoners. Daarmee worden de mogelijkheden vergroot voor sociale en economische deelname aan de samenleving.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat er binnen de gemeente Stadskanaal ingezet wordt op een gezonde leefomgeving middels lokaal en provinciaal beleid.

Doorkijk 2040
Of en hoe de gezonde leefomgeving van de gemeente Stadskanaal zich ontwikkelt na 2030 is afhankelijk van het beleid van de gemeente. Indien de gemeente Stadskanaal na 2030 inzet op het verbeteren van speelplekken, recreatief groen-blauw en nabijheid van voorzieningen is het aannemelijk dat de negatieve trend gekeerd kan worden en er sprake kan zijn van een verbetering.

8.2.3 Maatschappelijke basisvoorzieningen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Maatschappelijke basisvoorzieningen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Gemiddelde afstand tot voorzieningen [CBS, 2022a]: ○ Onderwijs ○ Horeca en winkels ○ Gezondheid en welzijn
Beschikbare referentiewaarden	Afstand tot verschillende typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, culturele voorzieningen, gezondheid en welzijn) ten opzichte van het provinciale gemiddelde
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De afstand tot alle typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, gezondheid en welzijn) ligt onder het provinciale gemiddelde
Oranje	De afstand tot één of meer typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, gezondheid en welzijn) ligt boven het provinciale gemiddelde
Rood	De afstand tot alle typen voorzieningen (onderwijs, horeca en winkels, gezondheid en welzijn) ligt boven het provinciale gemiddelde

Huidige situatie

Adequate voorzieningen zijn maatschappelijke voorzieningen waartoe eenieder toegang zou moeten hebben. Onder het aspect voorzieningen beschouwen we voorzieningen op wijk, stad en regionaal niveau. In deze 'foto van de leefomgeving' worden voorzieningen op het gebied van onderwijs, horeca, winkels, gezondheid en welzijn beschouwd.

Onderwijsvoorzieningen

De afstand tot onderwijsvoorzieningen is in de gemeente Stadskanaal hoger dan het gemiddelde in de provincie Groningen (zie Tabel 8-5). Het verschilt echter niet veel. Het grootste verschil is zichtbaar op het gebied van kinderdagverblijven waar het verschil 200 meter is [CBS, 2023].

Tabel 8-5: Afstand tot onderwijsvoorzieningen en kinderopvang in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen (in km, 2022) [CBS, 2023]

	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen
Kinderdagverblijf	1,0	0,8
Basisonderwijs	1,0	0,9
Voortgezet onderwijs	2,9	2,9
Vmbo	3,1	3,0
Havo/ vwo	4,7	4,6

Horecavoorzieningen en winkels

Supermarkten en andere winkels met dagelijkse levensmiddelen zijn in de gemeente Stadskanaal verder weg gelegen dan gemiddeld in de provincie Groningen (zie Tabel 8-6). Het grootste verschil tussen de afstand tot voorzieningen tussen de gemeente Stadskanaal en de provincie Groningen zit 'm in de afstand tot hotels. Voor de gemeente Stadskanaal is dit een afstand van 4,4 km en voor de provincie Groningen een afstand van 2,6 km, een verschil van 1,8 km dus. De afstand tot een grote supermarkt en cafetaria is voor de gemeente Stadskanaal gelijk aan het gemiddelde van de provincie Groningen. Voor geen enkele horecavoorziening of winkel geldt dat de afstand hiertoe korter is voor de gemeente Stadskanaal dan voor de provincie Groningen [CBS, 2023].

Tabel 8-6: Afstand tot horecavoorziening en winkels in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen (in km, 2022) [CBS, 2023]

	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen
Grote supermarkt	1,2	1,2
Overige dagelijkse levensmiddelen	1,2	1,1
Warenhuis	4,6	3,8
Cafés en dergelijke	2,1	1,6
Cafetaria's en dergelijke	1,1	1,1
Restaurants	1,1	1,0
Hotels en dergelijke	4,4	2,6

Gezondheid en welzijn

De huisartsenpraktijk ligt in de gemeente Stadskanaal iets verder dan gemiddeld in de provincie Groningen (zie Tabel 8-7). De andere gezondheid en welzijnsvoorzieningen daarentegen liggen dichterbij dan gemiddeld in de provincie Groningen. De apotheek ligt daarentegen iets dichterbij. In de gemeente Stadskanaal ligt het ziekenhuis exclusief buitenpolikliniek op minder dan de helft van de gemiddelde afstand in de provincie Groningen [CBS, 2023].

Verder heeft er in de afgelopen jaren in de gemeente Stadskanaal een reorganisatie in de ziekenhuiszorg plaatsgevonden. De levensbedreigende acute zorg is nu gecentraliseerd in Emmen, Assen, Scheemda en Groningen. Het ziekenhuis in Stadskanaal is getransformeerd tot een weekziekenhuis voor specifieke planbare laagrisico operaties en voor niet levensbedreigende basisspoedzorg (door de week tot 22 uur 's avonds). Ook voor een aantal specifieke onderdelen van de ziekenhuiszorg heeft Stadskanaal een regiofunctie, bijvoorbeeld de oogzorg. Verder is er een polikliniek voor nacontroles. Maar, niet voor alle nacontroles kan men terecht in Stadskanaal.

Tabel 8-7: Afstand tot gezondheid en welzijn in gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen (in km, 2022) [CBS, 2023]

	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen
Huisartsenpraktijk	1,7	1,3
Huisartsenpost	5,6	9,3
Apotheek	1,4	1,6
Ziekenhuis (incl. buitenpolikliniek)	5,6	8,1
Ziekenhuis (excl. Buitenpolikliniek)	5,6	10,4

Bereikbaarheid brede gezondheidscentra

Het gaat niet alleen om de fysieke afstand, maar ook om de ervaren bereikbaarheid. Zo is in de inclusieagenda Stadskanaal 2021-2022 vastgesteld dat elk gebouw in het bezit van de gemeente Stadskanaal door mensen met een handicap op dezelfde manier betreden moet kunnen worden als door degene die geen handicap heeft.

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat de afstand tot een groot deel de voorzieningen boven het provinciale gemiddelde ligt. Het gaat met name om onderwijs- en horecavoorzieningen. Voor het gros van de voorzieningen gericht op de gezondheid en welzijn ligt de gemiddelde afstand lager dan het provinciale gemiddelde.

Autonome ontwikkeling

Het is de verwachting dat de druk op voorzieningen (zoals scholen en zorg) in Nederland toe zal nemen door toename in de bevolking en verandering van de bevolkingssamenstelling met een toename in vergrijzing. De vraag naar fysieke winkelruimte zal in de komende jaren verder afnemen, onder andere vanwege de opkomst van het online winkelen. Met name in de landelijke gebieden zal het aantal voorzieningen afnemen, waardoor de leefbaarheid van de (kleinere) kernen onder druk komt te staan.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, met een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de landelijke trend is dat door vergrijzing en veranderende behoeften in voorzieningen de afstand tot voorzieningen toe zal nemen.

Doorkijk 2040

Hoe de afstand tot voorzieningen zich na 2030 ontwikkelt is afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot online winkelen en e-consults. De kans bestaat dat fysieke voorzieningen in aantal afnemen waardoor afstand tot voorzieningen toe kan nemen.

8.2.4 Maatschappelijke deelname

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Maatschappelijke deelname	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet [GGD, 2020] • Het percentage mantelzorgers [GGD, 2020] • Het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart [GGD, 2020] • Het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club [GGD, 2020]/ • Percentage volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn
Beschikbare referentiewaarden	Benchmark van het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet, het percentage inwoners dat sociale cohesie ervaart, het percentage mantelzorgers, het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart en het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club in vergelijking met het provinciale gemiddelde.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet is in Stadskanaal hoger dan het provinciale gemiddelde **en** het percentage inwoners dat veel sociale cohesie ervaart is in Stadskanaal hoger dan het provinciale gemiddelde, **en** het percentage mantelzorgers is in Stadskanaal hoger dan het provinciale gemiddelde **en** het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart is in Stadskanaal lager dan het provinciale gemiddelde **en** het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club is in Stadskanaal hoger dan het provinciale gemiddelde.
Oranje	Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet is in Stadskanaal vrijwel gelijk aan provinciale gemiddelde **en** het percentage inwoners dat veel sociale cohesie ervaart is in Stadskanaal vrijwel gelijk aan provinciale gemiddelde **en** het percentage mantelzorgers is in Stadskanaal vrijwel gelijk aan provinciale gemiddelde **en** het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart is in Stadskanaal vrijwel gelijk aan het provinciale gemiddelde **en** het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club is in Stadskanaal vrijwel gelijk aan het provinciale gemiddelde.
Rood	Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet is in Stadskanaal lager dan het provinciale gemiddelde **en** het percentage inwoners dat veel sociale cohesie ervaart is in Stadskanaal lager dan het provinciale gemiddelde **en** het percentage mantelzorgers is in Stadskanaal lager dan provinciale gemiddelde **en** het percentage inwoners dat eenzaamheid ervaart is in Stadskanaal hoger dan het provinciale gemiddelde **en** het percentage inwoners dat lid is van een (sport)vereniging of -club is in Stadskanaal lager dan het provinciale gemiddelde.

Huidige situatie

Maatschappelijke participatie houdt in dat inwoners actief meedoen aan het maatschappelijke leven, als leerling, werknemer, ondernemer, vrijwilliger of mantelzorger. Mensen met gezondheidsproblemen doen over het algemeen minder mee aan de maatschappij dan gezonde mensen. Ze kunnen bijvoorbeeld niet werken of raken in een sociaal isolement. Andersom kan meedoen aan de maatschappij een positief effect hebben op gezondheid. Dat geldt bijvoorbeeld voor school en werk. Daarnaast hebben sociale contacten een positieve invloed op de gezondheid [RIVM, 2021].

Onderstaande Tabel 8-8 geeft voor verschillende indicatoren behorende tot maatschappelijke participatie weer welk percentage volwassenen met de desbetreffende indicator te maken heeft. Deze percentages zijn afgezet tegen het gemiddelde van de provincie Groningen. De uitkomsten uit deze tabel worden vervolgens verder toegelicht.

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is werk dat men onbetaald en onverplicht doet, voor anderen of voor de samenleving. In de gemeente Stadskanaal lag het percentage vrijwilligers in de periode 2012 - 2020 lager dan het provinciaal gemiddelde. Maar, sinds 2020 zit Stadskanaal op hetzelfde percentage als de provincie, namelijk 25%. Inwoners in de leeftijdscategorie 65+ doen zowel in Stadskanaal als provinciaal gezien meer vrijwilligerswerk dan volwassenen in de andere leeftijdscategorieën, in beide gevallen ligt het percentage op 33% [GGD, 2023].

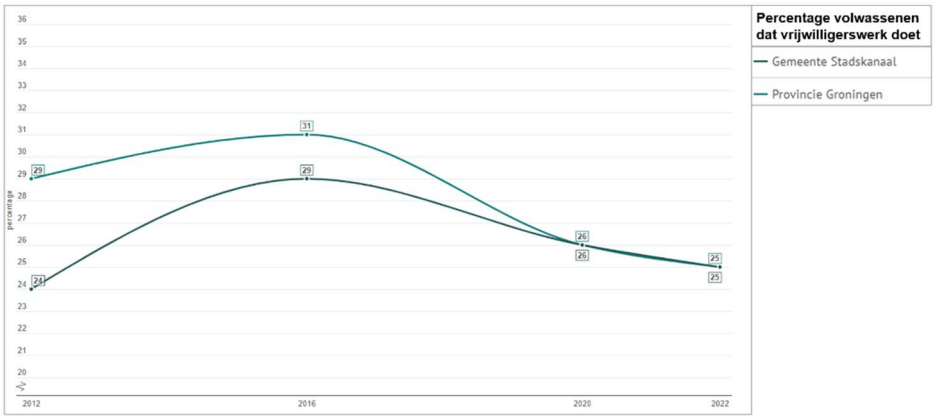

Figuur 8-19: Percentage volwassenen dat vrijwilligerswerk doet [GGD, 2023]

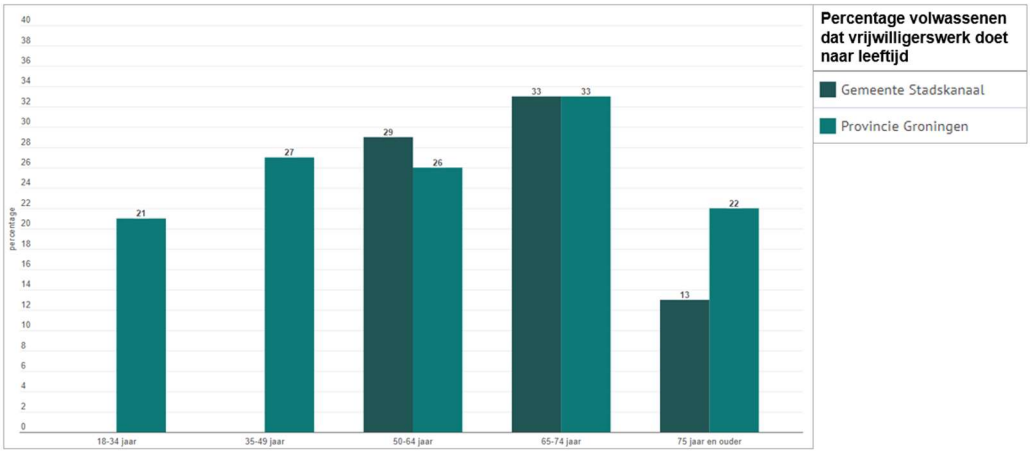

Figuur 8-20: Percentage volwassenen dat vrijwilligerswerk doet naar leeftijd [GGD, 2023]

Eenzaamheid

Eenzaamheid kwam in 2022 in de gemeente Stadskanaal net zo vaak voor als in de provincie Groningen, 14,1% van de volwassenen voelt zich ernstig/ zeer ernstig eenzaam. Twee jaar daarvoor, in 2020, lag dit percentage hoger in de provincie Groningen (23,3%) dan in de gemeente Stadskanaal (20,8%). In beide gevallen is het percentage volwassenen dat zich ernstig of zeer ernstig eenzaam voelt, de afgelopen jaren dus sterk afgenomen.

Het percentage eenzaamheid lag in 2022 het hoogst onderen ouderen (75+'ers). Opvallend is dat het percentage volwassen, in de leeftijdscategorie 18-49 jaar, dat zich ernstig tot zeer ernstig eenzaam voelt 0,0% is sinds 2022. Het percentage eenzaamheid voor volwassenen in de leeftijdscategorie 50-64 jaar is ook sterk afgenomen de laatste jaren. Het percentage lag voor deze groep in eerste instantie namelijk het hoogst (30,8%) [GGD, 2023].

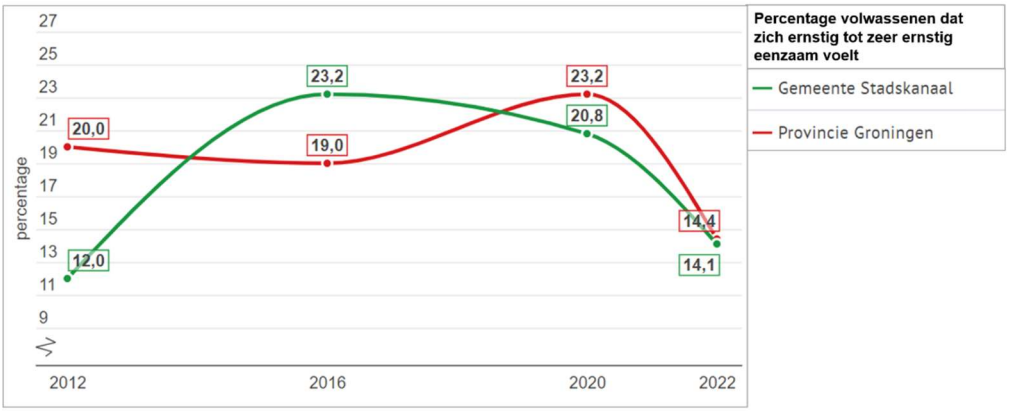

Figuur 8-21: Percentage volwassenen dat zich ernstig tot zeer ernstig eenzaam voelt in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [GGD, 2023]

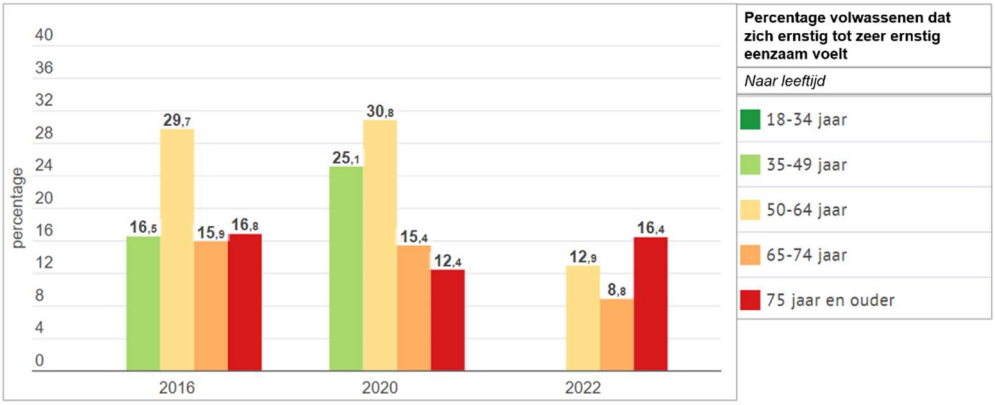

Figuur 8-22: Percentage volwassenen dat zich ernstig tot zeer ernstig eenzaam voelt naar leeftijd [GGD, 2023]

Beweegrichtlijn

In de gemeente Stadskanaal voldoen minder volwassenen aan de beweegrichtlijn (39%) dan in de provincie Groningen. Voor de gemeente Stadskanaal geldt dat er een afnemende trend te zien is in het percentage volwassenen dat voldoet aan de Beweegrichtlijn. Voor het provinciaal gemiddelde is het percentage nagenoeg gelijk gebleven.

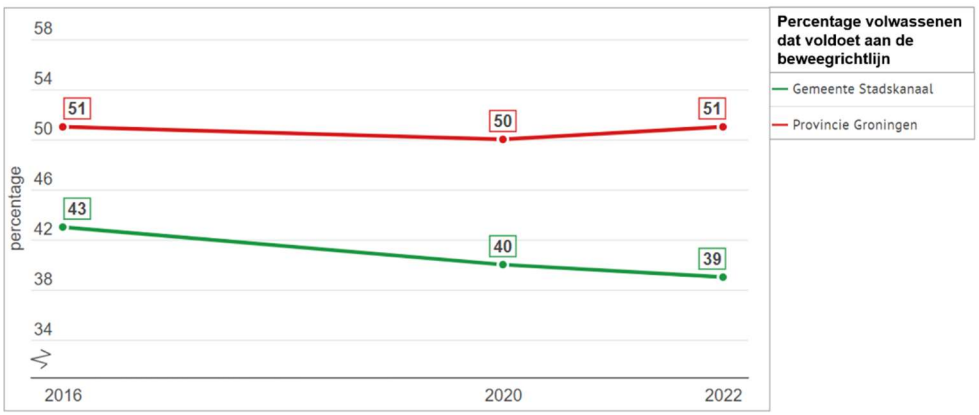

Figuur 8-23: Percentage volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn

Mantelzorg

Mantelzorg is onbetaalde en vaak langdurige zorg voor zieke familieleden of vrienden. Het percentage volwassenen dat mantelzorg geeft is in Stadskanaal iets hoger dan het provinciaal gemiddelde. In de gemeente Stadskanaal lag het percentage op 15%, in de provincie op 13% [GGD, 2023].

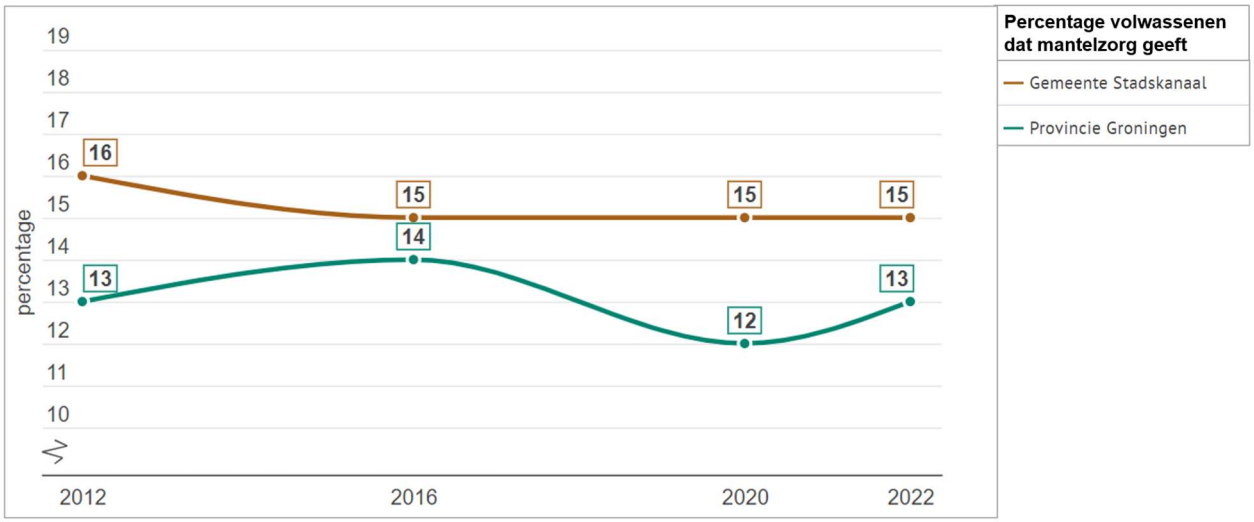

Figuur 8-24: Percentage volwassenen dat mantelzorg geeft

Jeugdigen met jeugdhulp

Jeugdhulp is hulpverlening die bestemd is voor jongeren met problemen, veelal in de vorm van het bieden van bescherming en opvang, of van extra begeleiding en opvoeding. In de gemeente Stadskanaal zijn er gemiddeld meer jeugdigen met jeugdhulp in vergelijking met het provinciaal gemiddelde. Alleen het percentage jongeren met in de jeugdreclassering is lager dan het gemiddelde in de provincie Groningen [CBS, 2021].

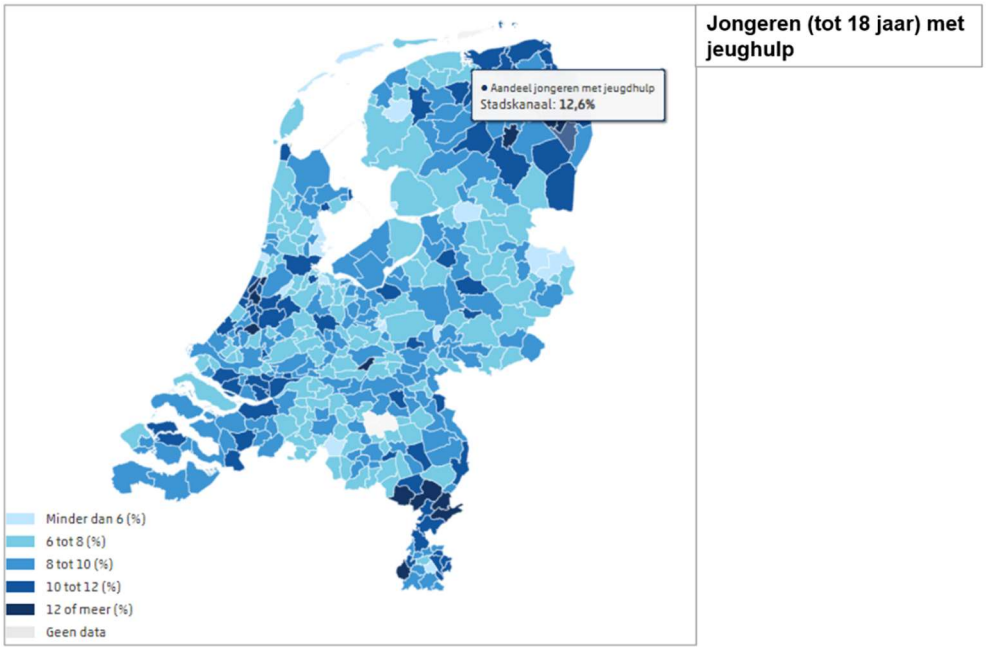

Figuur 8-25: Percentage jongeren (tot 18 jaar) met jeugdhulp [CBS, 2021]

Tabel 8-8: Maatschappelijke participatie in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen in 2022 [GGD, 2023]

Indicator	Omschrijving	Gemeente Stadskanaal	Provincie Groningen
Vrijwilligerswerk	Percentage volwassenen dat vrijwilligerswerk doet	25%	25%
Eenzaamheid	Percentage volwassenen dat ernstig/ zeer ernstig eenzaam is	14,1%	14,1%
Lidmaatschap (sport)vereniging of -club	Percentage volwassenen dat voldoet aan de beweegrichtlijn	39%	51%
Mantelzorg	Percentage volwassenen dat mantelzorg geeft (18+ jaar)	15%	13%
Jeugdigen met jeugdhulp (in 2020)	Percentage jongeren met jeugdhulp in natura (in 2020)	13,5%	13,4%
	Percentage jongeren met jeugdhulp met verblijf, in natura	17,4%	11,7%
	Percentage jongeren met jeugdbescherming	2,5%	1,5%
	Jeugdbescherming en jeugdhulp met verblijf in natura	63,4%	49,1%
	Percentage jongeren jeugdreclassering	0,3%	0,5%

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', omdat de gemeente Stadskanaal op bijna alle indicatoren slechter scoort dan de provincie Groningen.

Autonome ontwikkeling
Er is een breed aanbod in het sociaal domein. Om dit beter inzichtelijk te maken voor de burgers heeft de Gemeente Stadskanaal de website: *Samen Stadskanaal* ontwikkeld (www.samenstadskanaal.nl). Deze wordt aangeboden door de Bibliotheek en de gemeente Stadskanaal en zorgt ervoor dat inwoners informatie vinden over het aanbod in het sociaal domein in de gemeente over bijvoorbeeld: wonen, zorg, welzijn, werk en geldzaken. Ook vindt men de weg naar organisaties, activiteiten en hulp of activiteiten in de eigen buurt.

Onderwerpen waar *Samen Stadskanaal* onder andere op focust zijn Wmo, begeleid wonen; hulp aan huis; vrijwilligerswerk; mensen ontmoeten, het welzijnsaanbod, de loketten voor zorg en ondersteuning, wmo-aanbieders en energietoeslag. Voorbeelden van activiteiten waar door *Samen Stadskanaal* naar wordt verwezen zijn bijvoorbeeld: een spreekuur voor geldzorgen; sportinstuif voor kinderen, een spreekuur met de Taalhuiscoördinator; hulp bij juridische zaken, het welzijnsaanbod, bewonersinitiatieven, een gezamenlijke maaltijd in Musselkanaal en een Alzheimer of Parkinson café.

Verder heeft de gemeente Stadskanaal een inclusieagenda 2021 – 2024 welke is geschreven om te komen tot te nemen acties om tot een samenleving te komen waarin ook personen met een handicap volledige mensenrechten en fundamentele vrijheden genieten [Stadskanaal, 2021]. Hierin staat onder andere dat er voor het organiseren van grote evenementen in de regelgeving opgenomen moet worden dat er voor minder validen passende voorzieningen zijn, zoals gehandicaptentoiletten. Verder moet er volgens deze inclusie-agenda bij het ontwikkelen en realiseren van voorzieningen gebruik gemaakt worden van kennis van ervaringsdeskundigen.

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'rood', met een verbeterende trend doordat er wel aandacht is voor maatschappelijke deelname vanuit de gemeente Stadskanaal.

Doorkijk 2040

Door ontwikkelingen als vergrijzing en groeiende concurrentie tussen steden kan het aantal (vrijwillig) werkzame mensen na 2030 afnemen. Of dit ook het geval is in Stadskanaal is afhankelijk van de verdere invulling van het beleid van de gemeente na 2030. Het aantal ouderen neemt de komende decennia naar verwachting fors toe. Het zwaartepunt van de vergrijzing ligt tussen 2025 en 2040. Met name het aantal oude ouderen zal meer dan verdubbelen. De kloof tussen zorgvraag en beschikbare (mantel)zorg neemt hierdoor dramatisch snel toe. De organisatie van betaalbare zorg en ondersteuning aan ouderen thuis vormt een grote uitdaging voor de toekomst. Als samenleving zullen we tot (creatieve) oplossingsrichtingen moeten komen die vaak buiten de zorg liggen.

Een andere grote uitdaging is om mensen in staat te (blijven) stellen mee te kunnen doen aan de samenleving. Deze wordt steeds complexer, waardoor dit niet vanzelfsprekend is. Er ontstaat sluipenderwijs een tweedeling tussen mensen wel en niet mee kunnen blijven doen. Bepalende factoren zijn hierbij de vaardigheden (bijv. digitaal), de toegankelijkheid van de openbare voorzieningen en het beschikbaar hebben van sociaal, cultureel en economisch kapitaal.

8.3 Omgeving

8.3.1 Geluidhinder

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Geluidhinder	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Wegverkeerlawaai • Railverkeerlawaai • Industrielawaai
Beschikbare referentiewaarden	Wegverkeerlawaai en railverkeerlawaai bij woongebieden getoetst aan de wettelijke standaardwaarde en de grenswaarde.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Overal wordt voldaan aan de wettelijke standaardwaarde (en dus ook de grenswaarde) voor wegverkeer en railverkeer
Oranje	Vrijwel overal wordt voldaan aan de wettelijke standaardwaarde. De grenswaarde voor wegverkeer en railverkeer wordt niet overstegen.
Rood	Op meerdere plekken wordt niet voldaan aan de grenswaarde (en dus ook de wettelijke standaardwaarde niet) voor wegverkeer en railverkeer

Huidige situatie

Geluiden in de omgeving kunnen een grote bijdrage leveren aan de beleving van de leefomgeving. Te veel geluid is vaak onwenselijk of zelfs schadelijk. Gezondheidseffecten als slaapverstoring, gehoorschade, risico op hart- en vaatziekten of verminderd prestatievermogen en leerproblemen bij kinderen willen we uiteraard zoveel mogelijk voorkomen.

In 2018 heeft de WHO deze gezondheidskundige richtlijnen voor geluid gepubliceerd. De richtlijn geeft onder andere aanbevelingen voor geluid van weg- en railverkeer, welke zijn gebaseerd op 10% ernstige hinder en 3% ernstige slaapverstoring. Deze wettelijke waarde voor wegverkeer en industrielawaai is gelijk aan de WHO advieswaarde, voor railverkeer ligt de wettelijke waarde 1 dB hoger dan de WHO advieswaarde.

Een belangrijke basis voor de ruimtelijke afweging in het kader van het aspect geluid is vastgelegd in de Omgevingswet. Deze wet biedt geluidgevoelige gebouwen (zoals woningen) bescherming tegen geluidhinder van wegverkeerlawaai, spoorweglawaai en industrielawaai. De wettelijk toegestane waarden die doorgaans gelden op de gevels van woningen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 8-9: Wettelijk toegestane waarden voor het geluid bij woningen volgens de Omgevingswet [Overheid.nl, 2024]

Bron	Standaardwaarde	Grenswaarde bestaande geluidgevoelige gebouwen	Grenswaarde nieuwe geluidgevoelige gebouwen
Provinciale wegen	50 dB	65 dB	60 dB
Gemeente wegen	53 dB	70 dB	70 dB
Lokale spoorwegen	55 dB	70 dB	70 dB
Industrieterreinen	50 dB (overdag) 40 dB (’s nachts)	60 dB (overdag) 50 dB (’s nachts)	55 dB (overdag) 45 dB (’s nachts)

Als het geluid bij nieuwe geluidgevoelige gebouwen lager is of gelijk aan de standaardwaarde, zijn er vanuit het aspect geluid bezien geen bezwaren. Als de standaardwaarde wordt overschreden, kan dat alleen als:

- Het aantoonbaar niet mogelijk is om geluidbeperkende maatregelen te treffen, bijvoorbeeld vanwege technische bezwaren of te hoge kosten; en
- De grenswaarde niet wordt overschreden; en
- Gemotiveerd kan worden dat sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefklimaat, bijvoorbeeld doordat de nieuwe woning ook beschikt over een geluidluwe gevel waar het geluid wél aan de standaardwaarde voldoet en aan die zijde de geluidgevoelige ruimtes (woon- en slaapkamer) zijn gesitueerd. Veel gemeenten hebben lokaal beleid waarin is opgenomen in welke situaties het woon- en leefklimaat als aanvaardbaar wordt beoordeeld. Dat geldt echter niet voor Stadskanaal.

Voor bestaande geluidgevoelige gebouwen geldt dat het geluid in beginsel niet mag toenemen als gevolg van de wijziging van een weg of spoorweg. Daarnaast hebben gemeenten en provincies een monitoringsverplichting, waarmee ervoor wordt gezorgd dat het geluid niet zomaar hoger kan worden dan het nu al is. Hier wordt nader op ingegaan onder het kopje ‘autonome ontwikkeling’.

Gemeentewegen en provinciale wegen

In Figuur 8-26 zijn de belangrijkste gemeentelijke en provinciale wegen in Stadskanaal op kaart weergegeven. Bij woningen die zich ter hoogte van deze wegen bevinden is het waarschijnlijk dat de wettelijke standaardwaarde wordt overschreden. Bij het grootste deel van de woningen, die zich in woonwijken of grotere afstand van deze wegen bevinden, wordt wel aan de standaardwaarde voldaan.

Naar verwachting zal niet of nauwelijks sprake zijn van een overschrijding van een wettelijke grenswaarde. De grenswaarden zijn namelijk zo hoog, dat die alleen worden overschreden bij woningen op zeer korte afstand van (erg) drukke wegen.

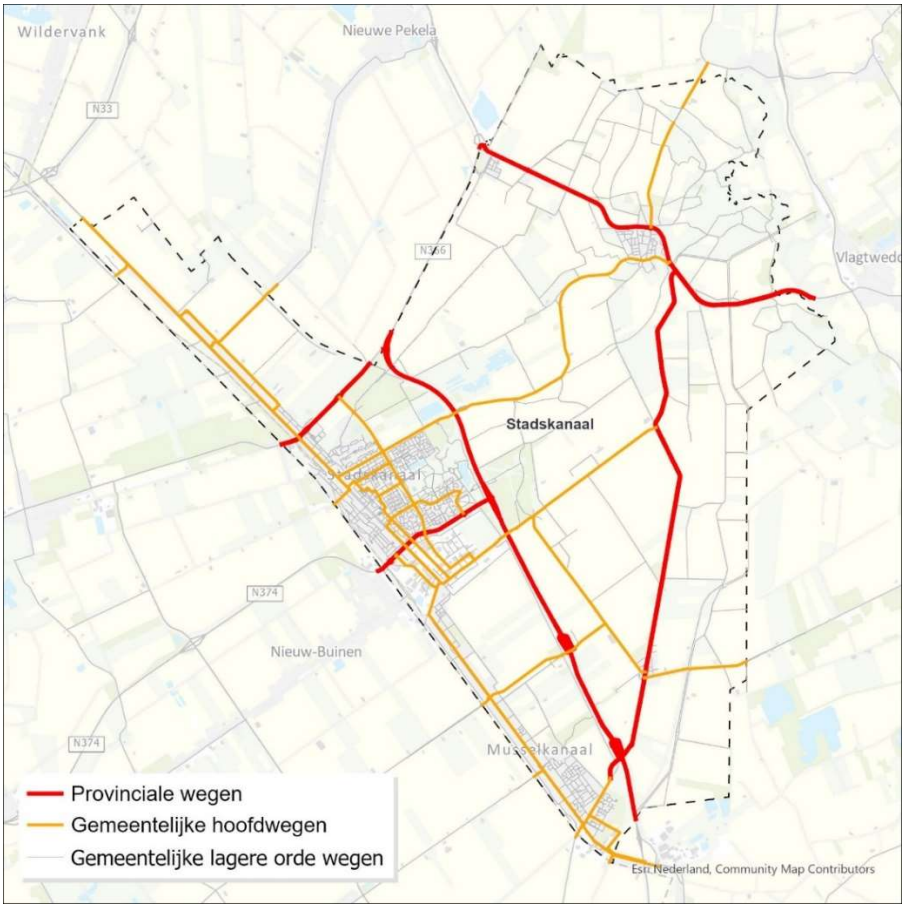

Figuur 8-26: Belangrijkste wegen in Stadskanaal in verband met wegverkeerslawaai

Railverkeer

Voor railverkeer wordt er gekeken naar het treinverkeer op hoofdspoorwegen, de STAR valt hier niet onder. De wettelijke standaardwaarde voor railverkeer is 55 dB op de gevel van geluidgevoelige gebouwen. De grenswaarde is 70 dB. Omdat er op dit moment geen sprake is van spoorverkeer door de gemeente Stadskanaal, is er ook geen sprake van geluid afkomstig van een dergelijke geluidbron.

Geluidsbronnen veenkoloniën

In dit deel van het landelijk gebied zijn ook twee speciale geluidbronnen aanwezig [Rho Adviseurs, 2022]:

- Een lawaaisportcentrum, met een bijbehorende geluidzone bestaande uit een motorcrossterrein en een kartbaan. Rondom het regionaal motorsportcentrum is een geluidzone aanwezig (zie Figuur 8-27)
- Vliegveld Stadskanaal, een zogeheten MLA-vliegveld (Micro Light Aircraft, 2-persoons vliegtuigen tot 450 kg).

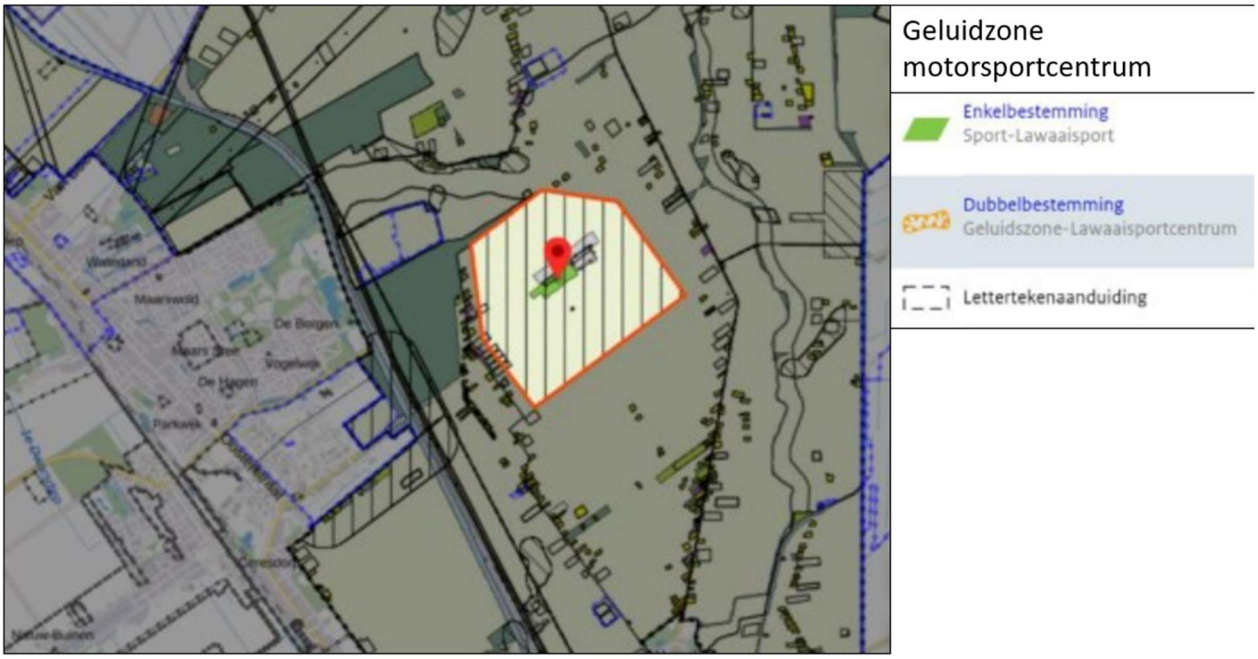

Figuur 8-27 :Geluidzone motorsportcentrum [Rho Adviseurs, 2022]

Industrie

Het Bedrijvenpark Stadskanaal is een gezoneerd industrieterrein waarvoor op grond van de Wet geluidhinder een geluidzone is vastgesteld. Deze zone en alle regels die daar onder de Wet geluidhinder bij hoorden blijven onder de Omgevingswet gelden, totdat het bevoegd gezag voor het terrein geluidproductieplafonds (GPP's) heeft vastgesteld. De gemeente Stadskanaal heeft nog geen GPP's vastgesteld, zodat de Wet geluidhinder nog van kracht is.

De Wet geluidhinder schrijft voor dat rond een industrieterrein een zone ligt. Aan de buitengrens van deze geluidzone voldoet de geluidbelasting als gevolg van alle bedrijven op het industrieterrein aan de 50 dB(A)-etmaalwaarde. Dit houdt in dat bedrijven op een gezoneerd industrieterrein gezamenlijk de beschikbare geluidsruimte van het industrieterrein mogen vullen. Bij iedere aanvraag voor de vestiging of uitbreiding van een bedrijf toetst de beheerder van het industrieterrein of alle bedrijven gezamenlijk met die aanvraag nog aan de 50 dB(A)-etmaalwaarde bij de zonegrens kunnen voldoen.

Buiten de geluidzone voldoet het geluid aan wettelijke waarden en is een toetsing voor industriegeluid niet van toepassing. Als binnen de geluidzone wordt gebouwd, moet aan wettelijke waarden worden getoetst. Het is niet toegestaan om geluidgevoelige gebouwen op het industrieterrein zelf (rode vlak in onderstaande afbeelding) te plaatsen.

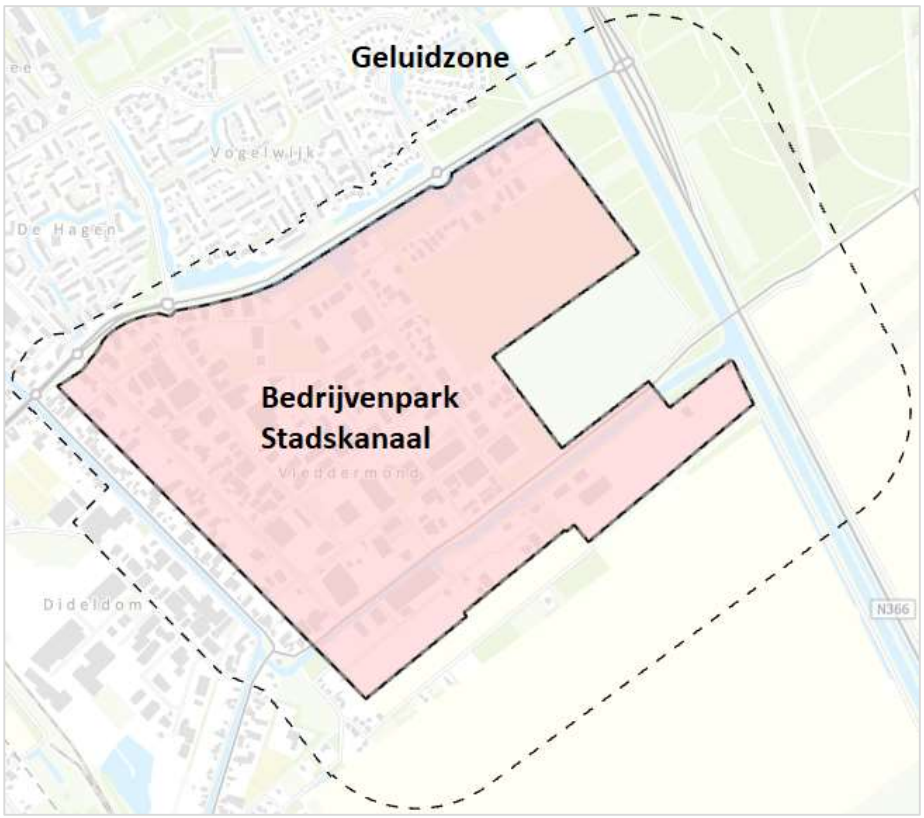

Figuur 8-28: Ligging Bedrijvenpark Stadskanaal

Beleving van geluidoverlast

De hoeveelheid geluid in de omgeving speelt een rol in de beleving van de omgeving. In onderstaande tabel staat het percentage volwassenen (19 jaar en ouder) dat ernstige geluidhinder ervaart door verschillende bronnen in het jaar 2016 en 2020 [RIVM, 2020]. Hieruit blijkt dat de meeste hinder in Stadskanaal door wegverkeer (met een snelheid lager dan 50 km/uur) wordt veroorzaakt (2020), 10% van de bevolking in Stadskanaal van 19 jaar en ouder ervaren hier ernstige geluidhinder door. Dit wordt gevolgd door buren, hier ervaart 5% geluidhinder door. Opmerkelijk is dat in 2016 buren voor meer hinder zorgden.

Ter vergelijking, in Stadskanaal ligt het percentage van de bevolking wat ernstige geluidhinder ervaart door wegverkeer sneller dan 50 km/uur lager dan gemiddeld in de provincie Groningen, vergelijkbare gemeenten en Nederland. Voor wegverkeer langzamer dan 50 km/uur en voor vliegverkeer geldt dat het percentage hier juist hoger ligt dan gemiddeld in de provincie Groningen, vergelijkbare gemeenten en Nederland. Tot slot ligt het percentage ervaren ernstige geluidhinder door het geluid van brommers of scooters in de gemeente Stadskanaal lager dan in de provincie Groningen en het landelijk gemiddelde, maar wel weer hoger dan in een vergelijkbaar weinig stedelijke gemeente.

	Stadskanaal		Groningen (Pr)		weinig stedelijk		Nederland	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020	2016	2020
wegverkeer > 50 km/uur	2	3	3	4	3	4	3	4
brommers of scooters	4		8		5		8	
treinverkeer	0	1	1	1	1	1	1	1
wegverkeer < 50 km/uur	5	10	6	8	5	5	6	7
vliegverkeer	1	1	1	1	3	4	3	4
buren	13	5	8	8	5	5	7	7

Figuur 8-29: Ervaren geluidhinder door volwassenen in de leeftijd van 19 jaar en ouder in Stadskanaal vergeleken met de provincie Groningen, vergelijkbare gemeenten en Nederland in 2016 en 2020 [RIVM, 2020]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat vrijwel overal voldaan wordt aan de wettelijke standaardwaarde. De grenswaarde voor wegverkeer en railverkeer wordt niet overstegen.

Autonome ontwikkeling
Met de omgevingswet geldt er voor gemeenten een monitoringsverplichting voor wegverkeersgeluid, zo ook voor de gemeente Stadskanaal. Bij de omzetting naar geluidproductieplafonds (GPP’s) geldt dit ook voor het gezoneerde industrieterrein. Dit is een belangrijke verandering ten opzichte van de Wet geluidhinder, waaronder het mogelijk was dat het geluid door autonome verkeersgroei toenam zonder dat daarvoor geluidbeperkende maatregelen onderzocht hoefden te worden.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, gelijk aan de huidige situatie. Dit vanwege de monitoringsverplichting van de gemeente, waarmee het bij een toekomstige toename van het geluid verplicht is om geluidbeperkende maatregelen te onderzoeken.

Doorkijk 2040
De verwachte groei van de bevolking na 2030 kan invloed hebben op de hoeveelheid verkeer op de wegen in Stadskanaal. Vanwege de monitoringsverplichting die onder ‘autonome ontwikkeling’ is beschreven, kan dit niet zomaar leiden tot een toename van geluidhinder. Daarom is het vooral belangrijk om bij de realisatie van nieuwe woningen te zorgen voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Om te voorkomen dat bij iedere nieuwe woning een afweging moet worden gemaakt, is het aan te bevelen om geluidbeleid op te stellen met randvoorwaarden voor een aanvaardbaar woon- en leefklimaat. Dit is ook het advies van de Omgevingsdienst Groningen, die adviseert om daarnaast ook het onderdeel evenementen mee te nemen.

8.3.2 Luchtkwaliteit

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Luchtkwaliteit	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Fijnstof PM_{10} • Fijnstof $PM_{2.5}$ • Stikstofdioxide Op basis van luchtkwaliteitskaarten [Atlas van de leefomgeving, 2022]
Beschikbare referentiewaarden	Wettelijke grenswaarden (Wet Milieubeheer) en WHO-advieswaarden ($PM_{10,}$ $PM_{2.5}$ en NO_2)
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	De concentraties fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2) zijn in de hele gemeente onder de wettelijke grenswaarden en WHO-advieswaarden
Oranje	De concentraties fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2) zijn in de hele gemeente onder de wettelijke grenswaarden, maar boven de WHO-advieswaarden
Rood	De concentraties fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2) overschrijden de wettelijke grenswaarden

Huidige situatie

De afgelopen decennia is de lucht in Nederland een stuk schoner geworden en voldoet nu vrijwel overal aan de Europese normen. Het huidige beleid is gericht op het halen van wettelijke grenswaarden. Hoewel de luchtkwaliteit grotendeels aan de normen voldoet, veroorzaakt luchtverontreiniging nog steeds aanzienlijke gezondheidsschade. Fijnstof in de lucht leidt in Nederland tot een levensduurverkorting van, naar schatting, twaalf maanden. Volgens de Gezondheidsraad leiden concentraties fijnstof, stikstofdioxide en ozon in de lucht naar schatting tot 12.000 vroegtijdige sterfgevallen per jaar [Gezondheidsraad, 2018].

In de gemeente Stadskanaal is er geen inzicht in de grootschalige emissie van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Ook de impact van de emissie van de STAR-spoorlijn (stoomtrein) is niet gekwantificeerd. Bij het verstoken van kolen en diesel in oude treinen zou je lokaal een verhoging van fijnstof en zwavel kunnen verwachten.
Wel is op Figuur 8-30 en Figuur 8-31 te zien dat er plaatselijk immissie verhogingen zijn rond de Avebe fabriek in Ter Apelkanaal en de rond het industrieterrein in Nieuw Buinen en het terrein Dideldom in Stadskanaal.

Naast wettelijke grenswaarden zijn er ook de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit. Deze waarden liggen lager dan de wettelijke grenswaarden en zijn gericht op het creëren van een gezonde leefomgeving. Eind 2021 zijn de WHO-advieswaarden bijgesteld. De waarden zijn fors lager geworden ten opzichte van de advieswaarden uit 2005. In Tabel 8-10 zijn de wettelijke grenswaarden en de WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit weergegeven.

Tabel 8-10:Grenswaarden en WHO-advieswaarden voor luchtkwaliteit

Stof	Soort norm	Wettelijke grenswaarden	WHO-advieswaarden
Fijnstof PM_{10}	Jaargemiddelde	40 µg/m^3	15 µg/m^3
Fijnstof $PM_{2,5}$	Jaargemiddelde	25 µg/m^3	5 µg/m^3
Stikstofdioxide NO_2	Jaargemiddelde	40 µg/m^3	10 µg/m^3

In Figuur 8-30 zijn de concentraties fijnstof (PM_{10}) in 2020 weergegeven. De hoogste concentraties fijnstof PM_{10} (tot 18 µg/m^3) bevindt zich rond de bebouwde stadskern van Stadskanaal. In Figuur 8-30 zijn de concentraties fijnstof ($PM_{2.5}$) in 2020 weergegeven. Ook hier bevinden zich, net als bij fijnstof (PM_{10}), de hoogste concentraties rond de bebouwde kern van Stadskanaal. De concentratie PM_{10} blijft onder de

wettelijke grenswaarden, maar ligt in de stedelijke delen van de gemeente boven de WHO-advieswaarden. Voor $PM_{2.5}$ geldt dat de concentratie hiervan voor de gehele gemeente boven de WHO-advieswaarde ligt.

Naast fijnstof is stikstofdioxide van invloed op de volksgezondheid. In Figuur 8-32 is de stikstofdioxide (NO_2)-concentratie weergeven. De hoogste concentraties stikstofdioxide zijn gemeten langs de N366 en de gemeten concentraties lopen hier op tot 10-12 µg/m³. De concentraties NO_2 blijven onder de wettelijke grenswaarden, maar liggen in het gebied rond de N366 boven de WHO-advieswaarden. In de rest van het gebieden liggen de concentraties NO_2 onder de 8 µg/m³.

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, omdat de concentraties fijnstof (PM_{10} en $PM_{2,5}$) en stikstofdioxide (NO_2) in de hele gemeente onder de wettelijke grenswaarden liggen, echter in sommige gevallen ligt het wel boven de WHO-advieswaarden. Voor $PM_{2,5}$ liggen de concentraties in de gehele gemeente boven de WHO-advieswaarden en voor PM_{10} en NO_2 op sommige plekken.

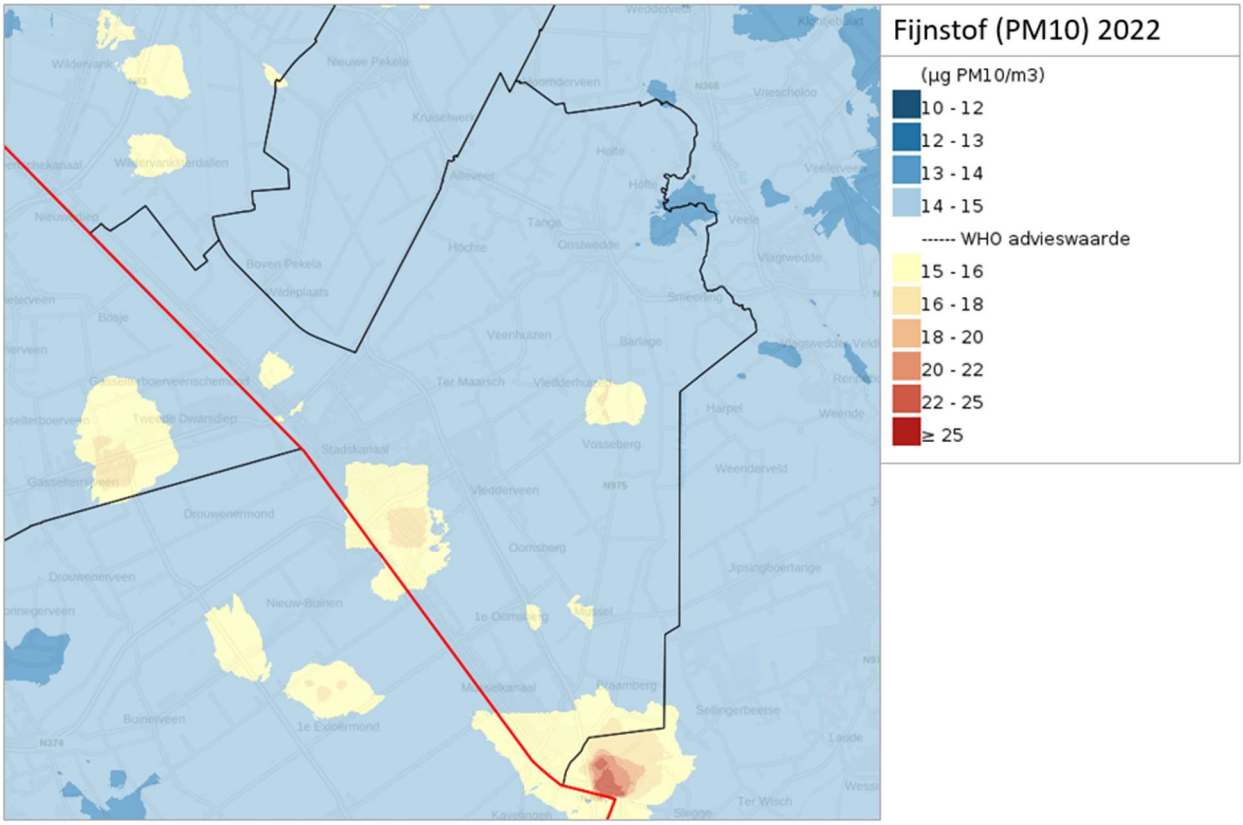

Figuur 8-30: Fijnstof concentratie (PM10) in de gemeente Stadskanaal in 2022 [Atlas leefomgeving, 2022]

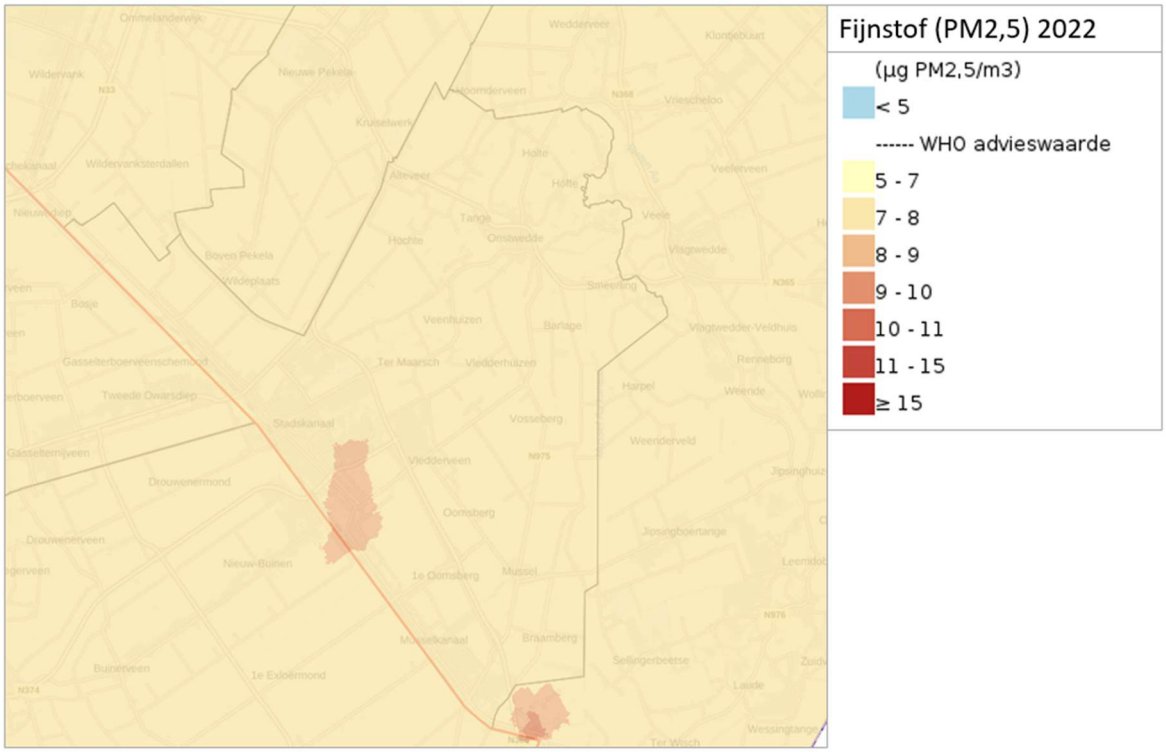

Figuur 8-31: Fijnstof concentratie (PM2,5) in de gemeente Stadskanaal in 2020 [Atlas leefomgeving, 2022]

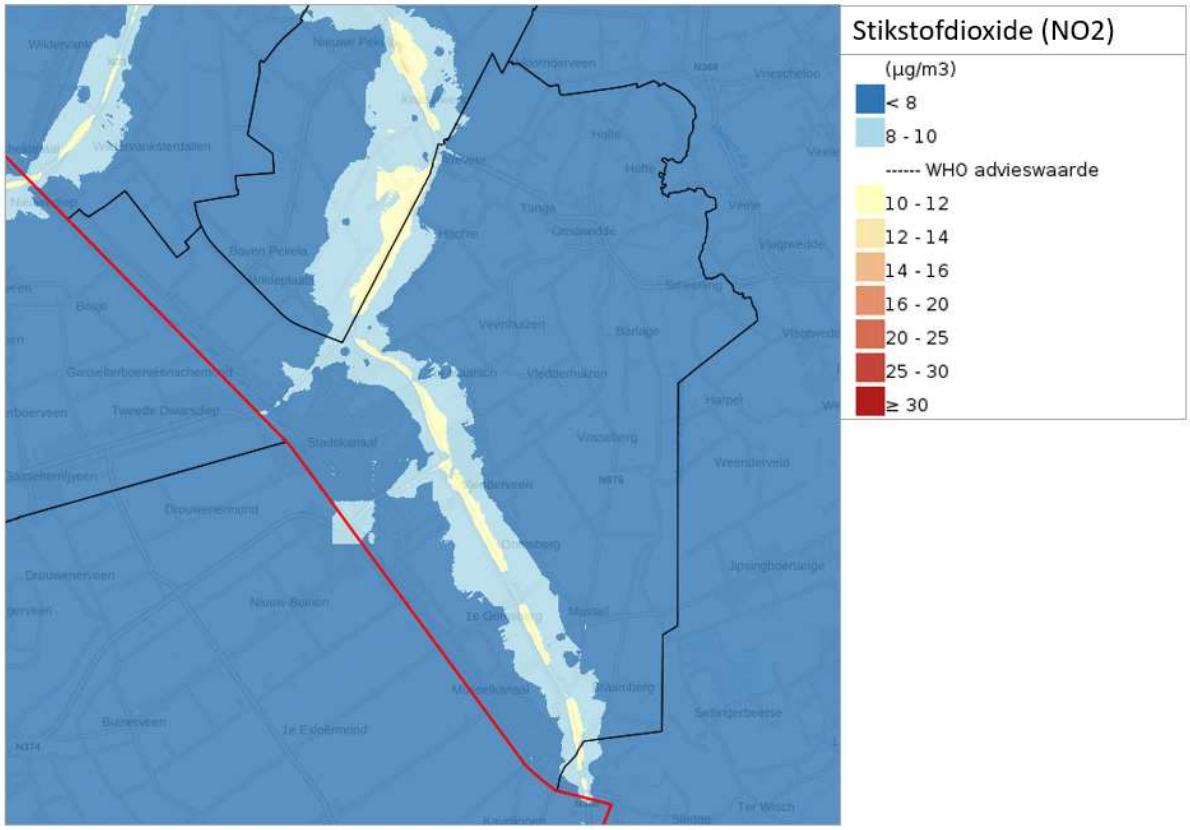

Figuur 8-32: Stikstofdioxide concentratie (NO2) in de gemeente Stadskanaal in 2022 [Atlas Leefomgeving, 2022]

Autonome ontwikkeling
De kwaliteit van de lucht is grotendeels afhankelijk van landelijke en internationale ontwikkelingen op het gebied van wetgeving en technologische ontwikkelingen. Ontwikkelingen met betrekking tot het gebruik van duurzame energiebronnen kunnen een positieve bijdrage leveren aan de luchtkwaliteit, maar het is nog onzeker wat de effecten hier precies van zullen zijn. Ook kan het gebruik van andere vormen van mobiliteit (bijvoorbeeld elektrisch vervoer) een positief effect hebben. Door onder andere de verwachte toenemende bevolkingsdichtheid, voortgaande verstedelijking en groei van het verkeer zullen naar verwachting meer mensen worden blootgesteld aan een relatief hogere concentratie van luchtverontreiniging [RIVM, 2018b]. Vanuit de EU komen er echter wel aangescherpte waarden om zo de achteruitgang van de luchtkwaliteit in te perken.

Het samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) is verlengd tot het ingaan van de Omgevingswet om de resterende knelpunten op te lossen. In het Actieprogramma Luchtkwaliteit staan de maatregelen die zich richten op het beperken van de uitstoot van de industrie en het verkeer (over weg en water).

Verder stelde de Europese Commissie, op 26 oktober 2022, voor om de Europese luchtkwaliteitsrichtlijn 2008/50/EC uit 2008 aan te passen. Doel was om de luchtkwaliteitsrichtlijn meer te laten aansluiten op de nieuwe, strengere advieswaarden voor de luchtkwaliteit van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) uit 2021. Inmiddels is deze door het Europees parlement vastgesteld, maar moet deze nog worden bekrachtigd. Het ministerie (RIVM) heeft hier een impact analyse gemaakt van de nieuwe Europese luchtkwaliteitsrichtlijn [Open Overheid, 2023].

Daarnaast heeft de overheid het Schone Lucht Akkoord (SLA) opgesteld met het doel de gezondheidsschade door luchtvervuiling in 2030 te beperken ten opzichte van de huidige situatie [Rijksoverheid, 2021]. Echter, deze is door de gemeente Stadskanaal niet ondertekend. In totaal hebben 107 andere gemeenten dit akkoord al wel ondertekend [Schone Lucht Akkoord, 2024].

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, gelijk aan de huidige situatie. Stadskanaal heeft het Schone Lucht Akkoord niet ondertekend. Door autonome trends, zoals een bevolkingstoename en technologische ontwikkelingen zoals elektrificatie van vervoer, is nog onduidelijk wat de gevolgen voor de luchtkwaliteit zullen zijn.

Doorkijk 2040
Het is aannemelijk dat technologische ontwikkelingen met betrekking tot onder andere schone mobiliteit ook na 2030 doorzetten. De verwachting is dat door technologische ontwikkelingen en beleid op verschillende niveaus zal leiden tot een verdere verbetering van de luchtkwaliteit tot 2040.

8.3.3 Geurhinder

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Geurhinder	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Geurhinderkaarten [ODBN, 2019]
Beschikbare referentiewaarden	Geurhinderkaart veehouderijen en industrie getoetst aan de GGD-richtlijnen
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Er is zowel in de bebouwde kom als het buitengebied sprake van een goede geursituatie bij geurgevoelige objecten (volgens de GGD-normen) en er zijn enkele klachten.
Oranje	In de bebouwde kom en in het buitengebied is op een aantal plekken sprake van een afweegbare of slechte geursituatie bij geurgevoelige objecten en er zijn meerdere klachten.
Rood	In de bebouwde kom en in het buitengebied is op een veel plekken sprake van een afweegbare of slechte geursituatie bij geurgevoelige objecten en zijn meerdere jaren op rij meerdere klachten ontvangen.

Huidige situatie

De gemeente Stadskanaal is gelegen binnen een niet-concentratiegebied zoals bedoeld in de wet geurhinder en veehouderij. Voor geurgevoelige objecten die onderdeel uitmaken van een andere veehouderij gelden niet de maximale geurbelastingen, maar de minimale afstanden van 100 meter binnen de bebouwde kom en 50 meter buiten de bebouwde kom.

Voor de gemeente Stadskanaal en de provincie Groningen geldt dat het percentage volwassenen dat matige geurhinder ervaart in de periode 2010 – 2016 is toegenomen. Het percentage heeft in deze periode wel standaard lager gelegen in de gemeente Stadskanaal dan in de provincie. In 2016 ervoer 24% van de volwassenen matige geurhinder in Stadskanaal.

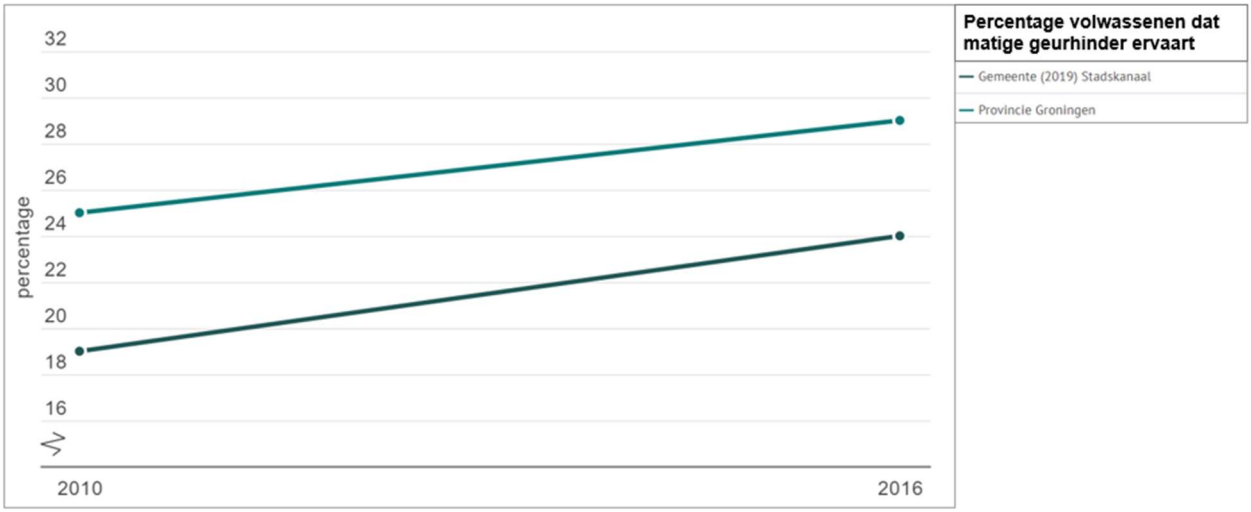

Figuur 8-33: Percentage volwassenen dat matige geurhinder ervaart in de gemeente Stadskanaal ten opzichte van de provincie Groningen [GGD Groningen, 2024]

Geurhinder door veehouderijen

Geurhinder kan optreden door langdurige blootstelling aan een geur of (kortdurende) blootstelling aan onaangename geuren. In de gemeente Stadskanaal bevindt zich een aantal veehouderijen. Veehouderijen zijn mogelijke bronnen voor geurhinder en daarom gelden voor veehouderijen regels met betrekking tot aan te houden afstanden tot voor geurhinder gevoelige objecten zoals woningen.

GGD Groningen heeft voor geurhinder van veehouderijen advieswaarden opgesteld. Bij woonfuncties acht GGD Groningen meer dan 12% geurhinder onacceptabel (dit komt overeen met maximaal 2 OU/m^3 in de woonkern). Bij gemengde functies (wonen en werken) zijn hogere geurhinderpercentages denkbaar. Hoger dan 20% geurhinder vindt GGD Groningen onacceptabel (dit komt overeen met maximaal 10 OU/m^3 in het buitengebied).

Tabel 8-11: GGD-beoordeling geurhinder van veehouderijen [RIVM, 2022a]

Percentage geurgehinderden	Geurbelasting (OU/m3)	
	Voorgrond	*Achtergrond*
12% (woonfuncties)	2	5
20% (buitengebied)	5	10

Geurhinder door overige bronnen

Binnen het plangebied zijn verschillende geurbronnen aanwezig: een mestvergister, grote broodfabriek, een aardappelzetmeel fabriek en een composteringsbedrijf. Deze bronnen veroorzaken, in verschillende mate, geurhinder. Hieronder wordt kort ingegaan op de verschillende geurbronnen.

Nabij de bebouwde kom aan de Herman Boerhaveweg is een mestvergister gevestigd. Deze mestvergister is vanwege een warmteleiding naar het Refaja ziekenhuis op korte afstand gesitueerd van woonbebouwing. Hierdoor is een situatie ontstaan die aandacht behoeft voor wat betreft de geursituatie [ODG, 2024].

Op het bedrijventerrein Dideldom is een grote broodfabriek gevestigd met een geuremissie. Door de aard van de geur worden er geen geurklachten ontvangen vanuit de omgeving [ODG, 2024].

Op het industrieterrein Veenstraat/Vleddermond is sinds jaren een composteringsbedrijf gevestigd. De geuremissie van dit bedrijf is vergund en daarbij getoetst conform de bijzondere regeling van de NeR (versie 2009). [ODG, 2024]

Verder staat er in de buurgemeente een grote fabriek waar aardappelzetmeel en aardappeleiwit geproduceerd wordt. Echter, de grote berekende geurcontouren blijken niet realistisch. Hetzelfde geldt voor Ten Kate Vetten, een fabrikant van natuurlijke betten en proteïnes. Er zijn geen gevallen van ernstige geurhinder bekend [Rho Adviseurs, 2022].

In 2017 is er een enkele klacht binnen gekomen over geuroverlast bij Talen Recycling [De Staat van Groningen, 2024].

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, omdat in de bebouwde kom en in het buitengebied van Stadskanaal sprake is van een goede geursituatie bij geurgevoelige objecten. Verder is er slechts één klacht binnengekomen in de afgelopen 7 jaar. Groningen.

Autonome ontwikkeling
De gemeente heeft geen eigen geurbeleid, daarom wordt aangesloten bij het provinciale geurbeleid zoals dat is opgenomen in het Milieuplan provincie Groningen 2017-2020. Hierin zijn normen opgenomen voor geurgevoelige objecten met een hoog beschermingsniveau (geurgevoelige objecten in stedelijk gebied) en met een laag beschermingsniveau (objecten in het buitengebied en op bedrijventerreinen), met een ondergrens van 0,5 ouE/m³ als 98-percentiel [Rho Adviseurs, 2022].

Binnen de geurcontouren en richtafstanden van bestaande bedrijven mogen geen nieuwe ontwikkelingen worden voorgesteld. Ook worden er geen nieuwe geurproducerende agrarische bedrijven toegestaan binnen het plangebied. Op bedrijventerreinen is het wel mogelijk om geurproducerende bedrijven toe te staan, maar vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de eventuele nieuwe geurcontouren passen binnen de richtafstanden van de bijbehorende, reeds bestemde, maximale milieucategorie. Verder moeten nieuwe bedrijven voldoen aan de provinciale geurnormen. Hierdoor is geen nieuwe geurhindersituatie te verwachten [Rho Adviseurs, 2022].

De wet geurhinder en veehouderij (Wgv) bevat het beoordelingskader voor geurhinder van veehouderijen die vergunningplichtig zijn op basis van de Wet milieubeheer (Wm). Dit is ook opgenomen in de omgevingswet; Bal en omgevingsverordening.

Het beoordelingskader is als volgt:
- Voor diercategorieën waarvan de geuremissie per dier is vastgesteld (in de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv) geldt een maximale geurbelasting op een geurgevoelig object);
- Voor andere diercategorieën geldt een minimale afstand van de dierenverblijven ten opzichte van geurgevoelige objecten.

Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen concentratiegebieden (conform Reconstructiewet) en niet-concentratiegebieden en tussen situaties binnen de bebouwde kom en buiten de bebouwde kom. De wet beschrijft in artikel 3 de maximale norm voor geurbelasting van een veehouderij ten opzichte van een gevoelig object in vier situaties, deze zijn weergegeven in de onderstaande tabel. De Wgv biedt gemeenten de mogelijkheid om afwijkende geurnormen vast te stellen voor (delen van) het grondgebied [Rho Adviseurs, 2022] en heeft de boeren flink geholpen om te kunnen uitbreiden.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er geen specifiek gemeentelijk beleid is dat zich richt op het verminderen van geurgehinderden. Het is onduidelijk in hoeverre stalaanpassingen de komende jaren gaan zorgen voor een vermindering van geurhinder. Daarnaast is het niet zeker of eventuele sluitingen van veehouderijen plaats zullen vinden binnen Stadskanaal.

Doorkijk 2040
Of er na 2030 sprake is van een vermindering van geurhinder is primair afhankelijk van het dan vigerende beleid.

8.3.4 Lichthinder

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Geurhinder	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Hemelhelderheid in de nachten (aantal zichtbare sterren) [Atlas leefomgeving]
Beschikbare referentiewaarden	Mate van nog aanwezige duisternis.
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Op een heldere nacht zijn meer dan 590 sterren te zien
Oranje	Op een heldere nacht zijn tussen de 140 en 590 sterren te zien
Rood	Op een heldere nacht zijn tot maximaal 140 sterren te zien

Huidige situatie

Door verlichting in avond en nacht kunnen we langer actief zijn en ook zorgt licht voor veiligheid. Maar om gezond te blijven hebben mensen en veel dieren ook elke dag een periode van donkerte nodig [Atlas Leefomgeving, 2015].

In het noorden van Nederland is duisternis een waardevol goed. Sterrenkundigen van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) hebben een duisternismeetnetwerk opgezet om de donkerte te meten en te beschermen. Ze maken zich zorgen dat binnen 25 jaar de duisternis in Europa verdwijnt, met gevolgen voor mens, natuur en cultuur. Momenteel meet de RUG op vier plekken: in woonwijk De Held, op de Zernike Campus in Groningen, in Roodeschool en Sellingen. Laatstgenoemde, Sellingen, bevind zich vlak bij de gemeente Stadskanaal. Sellingen is veruit de donkerste plek van de vier meetpunten. Daarnaast wordt er binnenkort een meter geplaatst in Nationaal Park Lauwersmeer, dat in 2016 door de International Dark Sky Association is uitgeroepen tot het tweede Dark Sky Park van Nederland. Dit park behoudt de duisternis en verwelkomt bezoekers om 's nachts van de sterrenhemel te genieten [Nationaal Park Lauwersmeer, 2018]. Men komt speciaal voor de beleving van de nog aanwezige duisternis naar Groningen en Drenthe op vakantie.

In Figuur 8-34 is te zien hoe donker het 's nachts in Nederland is als er geen wolken zijn. Als maat hiervoor wordt het aantal sterren gebruikt dat dan zichtbaar is. Gebieden met veel kassen, zoals in Zuid-Holland, herken je duidelijk aan de oranje en gele kleur op de kaart. Ook steden en bedrijfsterreinen lichten geel op. Doordat er in de nacht veel licht is op die plekken zie je minder sterren. In andere gebieden, zoals het noorden van Nederland is het 's nachts veel donkerder. Bij bewolking is het 's nachts nog lichter op straat. Dit komt door de weerkaatsing van het licht tegen de wolken [Atlas Leefomgeving, 2015].

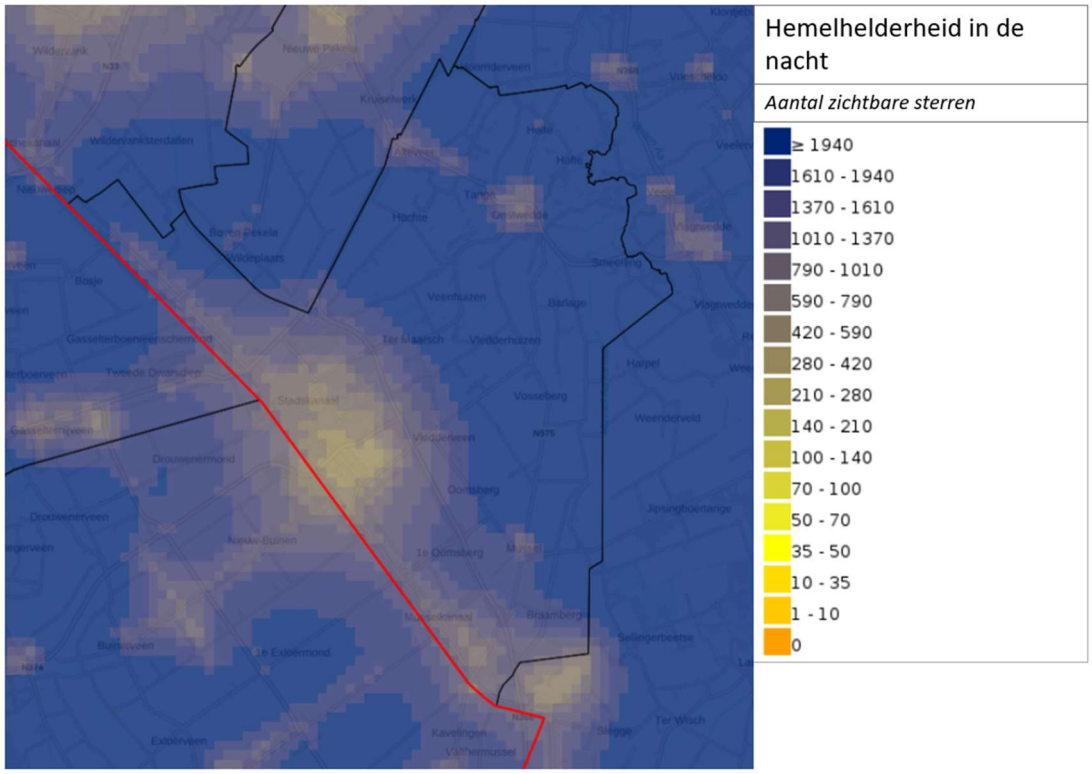

Figuur 8-34 Hemelhelderheid in de nacht (aantal zichbare sterren) in Nederland [Atlas Leefomgeving, 2015]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, omdat er in de gemeente Stadskanaal weinig licht vervuiling is. Op een heldere nacht zijn er meer dan 1940 sterren te zien.

Autonome ontwikkeling
Er zijn verschillende ontwikkelingen op het gebied van lichtvervuiling. Zo is er het convenant lichthinder van rundveestallen. De Omgevingsdienst Groningen (ODG) heeft zich hieraan geconformeerd en vraagt bij dergelijke vergunningen om een lichtplan op grond van de zorgplicht.

Daarnaast is er de motie van de leden Von Martels en De Groot van 26 juni 2019 (34 985 Nr. 25). Deze motie heeft betrekking op de overgang van de Wet natuurbescherming naar de Omgevingswet (Aanvullingswet natuur Omgevingswet). In deze motie wordt de regering verzocht om samen met gemeenten en provincies een leidraad over lichthinder op te stellen. Deze leidraad bestaat al: de Richtlijn Lichthinder 2020 van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV). Hierin staat dat gemeenten met de Omgevingswet een instrument hebben om duisternis te behouden en te beschermen.

Verder streeft de Omgevingswet naar een balans tussen bescherming en benutting van de fysieke leefomgeving. De instrumenten in de beleidscyclus zijn geschikt om het aspect lichthinder mee te nemen. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen verschillende vormen van lichthinder, zoals donkerte of hemelhelderheid, horizontale lichtuitstraling (landschapsvervuiling) en directe lichthinder voor mens en dier. In het gemeentelijke omgevingsplan worden regels opgenomen over activiteiten in de fysieke leefomgeving. Hierbij kunnen belangen van kunstlicht worden afgewogen tegen andere belangen.
Bij het toestaan van nieuwe functies kan de volgende afweging worden gemaakt:

- *Is de nieuwe functie met lichtbron passend bij de lichtgevoelige functies in het gebied, en in hoeverre zijn daar regels voor nodig?*

- *Is de nieuwe gevoelige functie passend bij een bestaande lichtbron, en in hoeverre zijn daar regels voor nodig?*

Het omgevingsplan kan bijvoorbeeld ambities bevatten over lichthinder in de openbare ruimte, eventueel in de vorm van omgevingswaarden. Ook kan een zorgplicht met betrekking tot lichthinder worden opgenomen, evenals beoordelingsregels voor omgevingsvergunningen en bevoegdheden om maatwerkvoorschriften over lichthinder vast te stellen. Op dit moment staat het volgende in het omgevingsplan van de gemeente Stadskanaal: Er mag geen nieuwe ligboxenstal worden gebouwd waarbinnen de lichtsterkte meer dan 150 lux bedraagt, tenzij de stal tussen 20.00 uur en 6.00 uur is voorzien van voorzieningen die de lichtuitstraling met ten minste 90% reduceren.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er beleid is om achteruitgang tegen te gaan.

Doorkijk 2040

Of er in de toekomst sprake gaat zijn van meer lichthinder is afhankelijk van ruimtelijke ontwikkelingen zoals het toevoegen van kassen. Hierover is nu nog geen duidelijkheid. Of lichthinder af zal nemen is afhankelijk van het dan vigerende beleid.

8.4 Klimaat

8.4.1 Broeikasgassen

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Broeikasgassen	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Uitstoot CO_2 [Klimaatmonitor, 2022b] • Uitstoot methaan Klimaatmonitor, 2022c] • Uitstoot lachgas [Klimaatmonitor, 2022c]
Beschikbare referentiewaarden	Wettelijke doelstelling op basis van de Klimaatwet (2030 55% reductie broeikasgassen, 2050 95% reductie t.o.v. waarden 1990).
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Reductie broeikasgassen Stadskanaal in lijn met doelen reductie broeikasgassen Klimaatwet, geen risico op niet behalen doelstelling.
Oranje	Reductie broeikasgassen Stadskanaal rond niveau doelen Klimaatwet, maar risico op niet behalen doelen.
Rood	Reductie broeikasgassen Stadskanaal blijft achter bij doelen Klimaatwet.

Huidige situatie

De groei van de wereldbevolking en -economie leidt zonder ingrijpen ook tot een groei in de uitstoot van broeikasgassen. Om verandering van het klimaat en opwarming van de aarde te beperken heeft de Nederlandse overheid in 2019 de Klimaatwet geïntroduceerd. In de Klimaatwet is opgenomen dat in 2030 een reductie in broeikasgassen van 55% ten opzichte van de 1990-waarden gerealiseerd moet zijn om in 2050 een reductie van 95% ten opzichte van de 1990-waarden te bewerkstelligen [Overheid.nl, 2022].

In 2017 was de totale uitstoot van broeikasgassen (CO_2, methaan, lachgas en fluorhoudende gassen) in Nederland 12,6% lager dan in 1990. Het aandeel CO_2 in de totale uitstoot van broeikasgassen is gestegen van 74% in 1990 naar 85% in 2017. De uitstoot van CO_2 was in 2017 net zo hoog als in 1990. De uitstoot van de andere broeikasgassen (methaan, lachgas en fluorhoudende gassen) is gehalveerd ten opzichte van 1990 [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019].

Berenschot heeft in opdracht van de gemeente Stadskanaal de broeikasgasuitstoot inzichtelijk gemaakt [Berenschot, 2023]. Hieruit blijkt dat er in de gemeente in 2020 al sprake was van een reductie van ruim **54%** ten opzichte van het niveau in 1990. Dit ligt veel hoger dan het gemiddelde van Nederland (ruim 25%) en is bijna op het niveau dat voor 2030 geambieerd wordt.

In onderstaande Figuur 8-35 is de verdeling van emissies per sector te zien (in Kton) over de periode 1990-2020. Figuur 8-36 laat de reductie per sector zien, hieruit is op te maken dat met name in de elektriciteitssector de grootste reductie is geweest gevolgd door de industriesector.

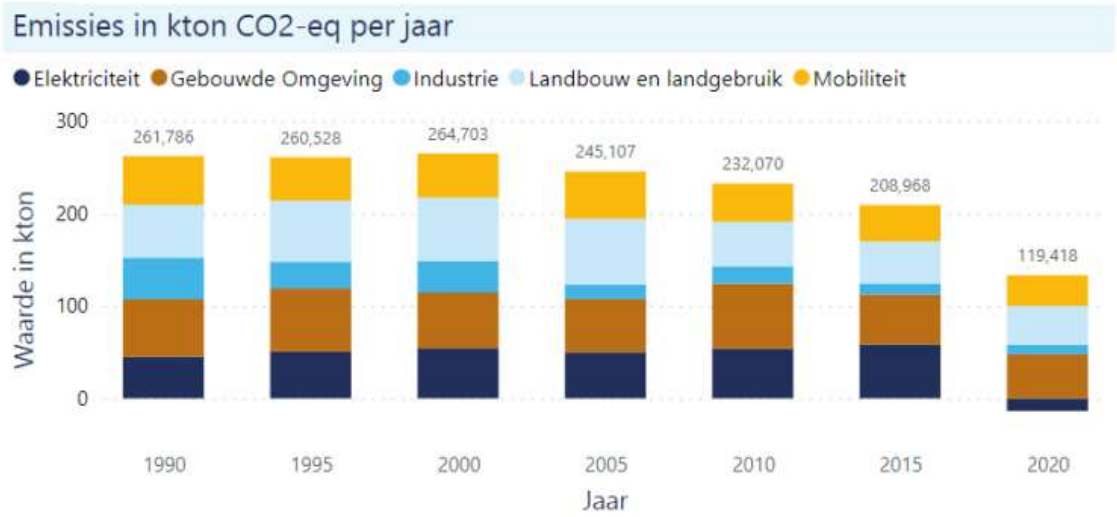

Figuur 8-35: Uitstoot van broeikasgassen van verschillende sectoren over de periode 1990-2020 [Berenschot, 2023]

Figuur 8-36: Reductie van broeikasgassen per sector over de periode 1990-2020 [Berenschot, 2023]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, omdat over de periode 1990 tot 2020 een reductie van ruim 54% in broeikasgassen heeft plaatsgevonden wat in lijn is met de doelen van de klimaatwet.

Autonome ontwikkeling

Zolang het aandeel energie uit fossiele bronnen en het energiegebruik niet substantieel afnemen, zal ook de uitstoot van broeikasgassen niet substantieel afnemen. Rijksbeleid is een emissiereductiedoel (CO_2) van 55% in 2030 ten opzichte van 1990, wat verankerd is in een Klimaatwet. Dit is in lijn met 95% emissiereductie in 2050 en is passend bij het realiseren van de doelstelling uit het Parijsakkoord om de temperatuurstijging te beperken tot ruim onder de 2 graden. In de Klimaat- en Energieverkenning (KEV) van 2022 wordt geconcludeerd dat als wordt gekeken naar concreet en uitgewerkt beleid de vermindering in uitstoot van broeikasgassen blijft steken op 39% tot 50% in 2030 [NOS, 2022].

De Provincie Groningen heeft in de Klimaatagenda Provincie Groningen doelen vastgesteld op het gebied van CO_2-uitstoot. Het doel dat de provincie nastreeft is 49% CO_2-emissiereductie in 2030 ten opzichte van de CO_2-uitstoot in 1990. In 1990 was de CO_2-emissie in de provincie 8,6 Mton. De provincie zet daarom de komende jaren in op [Provincie Groningen, n.d.]:

- Een afname van de hoeveelheid uitstoot van broeikasgassen;
- Een afname van het (fossiele)energiegebruik in alle sectoren;
- Een zo energieneutraal mogelijke infrastructuur en mobiliteit;
- Het tegengaan van de CO_2-uitstoot en het vasthouden van CO_2 met landbouw en landgebruik;
- Een toename van duurzame-energieproductie op land en op zee;
- Vergroening van grondstoffen, bijvoorbeeld voor de industrie;
- Energieneutraliteit in 2035 voor datgene waar wij direct invloed op hebben en inkoop- en subsidiebeleid dat bijdraagt aan de klimaatdoelstellingen;
- Energiebesparing bij bedrijven waarvan de provincie het bevoegd gezag is.

Berenschot heeft een prognose gemaakt voor de reductie in broeikasgassen voor 2030. De verwachting is dat de uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990 met 89% afneemt. In onderstaande figuur is te zien in welke sectoren naar verwachting de meeste reductie tot stand komt tot 2030. Het gaat met name over de elektriciteit als gevolg van verdere verduurzaming. Stadskanaal is daarmee op weg om meer dan gemiddeld bij te dragen aan de nationale klimaatopgave [Berenschot, 2023].

Jaar/ sector	Industrie	Elektriciteit	Mobiliteit	Gebouwde omgeving	Landbouw & landgebruik	Totaal
2020	77%	130%	37%	23%	27%	**54,4%**
2030	86%	290%	41%	34%	37%	**89%**

Figuur 8-37: Prognose verdere reductie broeikasgassen in Stadskanaal tot aan 2030

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, met een verbetering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de prognose is dat er een verdere reductie tot 89% ten opzichte van het niveau van 1990 plaatsvindt tot aan 2030.

Doorkijk 2040
Het behalen van de doelen zoals verankerd in de Klimaatwet zullen ook na 2030 een opgave vormen in de gemeente Stadskanaal. Doorzetting van de verbeterende trend na 2030 is mogelijk, maar is afhankelijk van de concrete beleidsinvulling na 2030.

8.4.2 Hittestress

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Hittestress	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Hitterisico/gezondheidsrisico's door hittestress [Witteveen+Bos, 2021] • Stedelijk hitte eiland effect (UHI-score) [Atlas Natuurlijk Kapitaal, 2022] • Knelpunten als gevolg van hittestress
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van de mate van hitterisico, het stedelijk hitte eiland effect en de knelpunten als gevolg van hittestress
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Overal of bijna overal is er geen hitterisico **en** binnen de bebouwde kom ligt het stedelijk hitte eiland effect tussen de 0°C en 1°C. Er is geen sprake van knelpunten als gevolg van hittestress.
Oranje	Overal of bijna overal is er een klein hitterisico **en** binnen de bebouwde kom ligt het stedelijk hitte eiland effect tussen de 1°C en 2°C. Er is op één of enkele locaties sprake van knelpunten als gevolg van hittestress.
Rood	Overal of bijna overal is er een groot hitterisico **en** binnen de bebouwde kom ligt het stedelijk hitte eiland effect boven de 2°C. Er is op meerdere locaties sprake van knelpunten als gevolg van hittestress.

Huidige situatie

De kans op een zomerse dag en een hittegolf is vergeleken met het begin van de vorige eeuw sterk vergroot. Door de klimaatverandering zullen hete zomers en hittegolven (zoals die van de afgelopen zomers) frequenter voorkomen. Met het toenemen van het aantal zomerse dagen en hittegolven (met hoge nachtelijke temperaturen) neemt ook de kans op hittestress in bebouwd gebied toe. Daarnaast draagt het percentage verhard oppervlak zoals weergeven in Figuur 8-38 bij aan hittestress in bebouwd gebied.

Hittestress kan effect hebben op beweegbare infrastructuur, zoals bruggen die niet meer opengaan. Daarnaast kan het de kans op legionella vergroten, doordat waterleidingen te heet worden. Voor de mate van hittestress wordt gekeken naar de verhouding verharding in relatie tot aanwezigheid van groen en water. Groen en water kunnen een verkoelend effect hebben en zorgen voor verdampingskoeling. Onder groen worden bomen, struiken en lage vegetatie zoals gras verstaan. Bij veel verharding is er minder verdamping door planten, waardoor het warmer kan worden. Door de aanwezigheid van gebouwen koelt het 's nachts ook minder snel af; de warmte blijft tussen gebouwen hangen. In landelijke gebieden kan hitte effecten hebben op de biodiversiteit, infrastructuur, waterleidingen en toename van blauwalg en verwarming van koelwater.

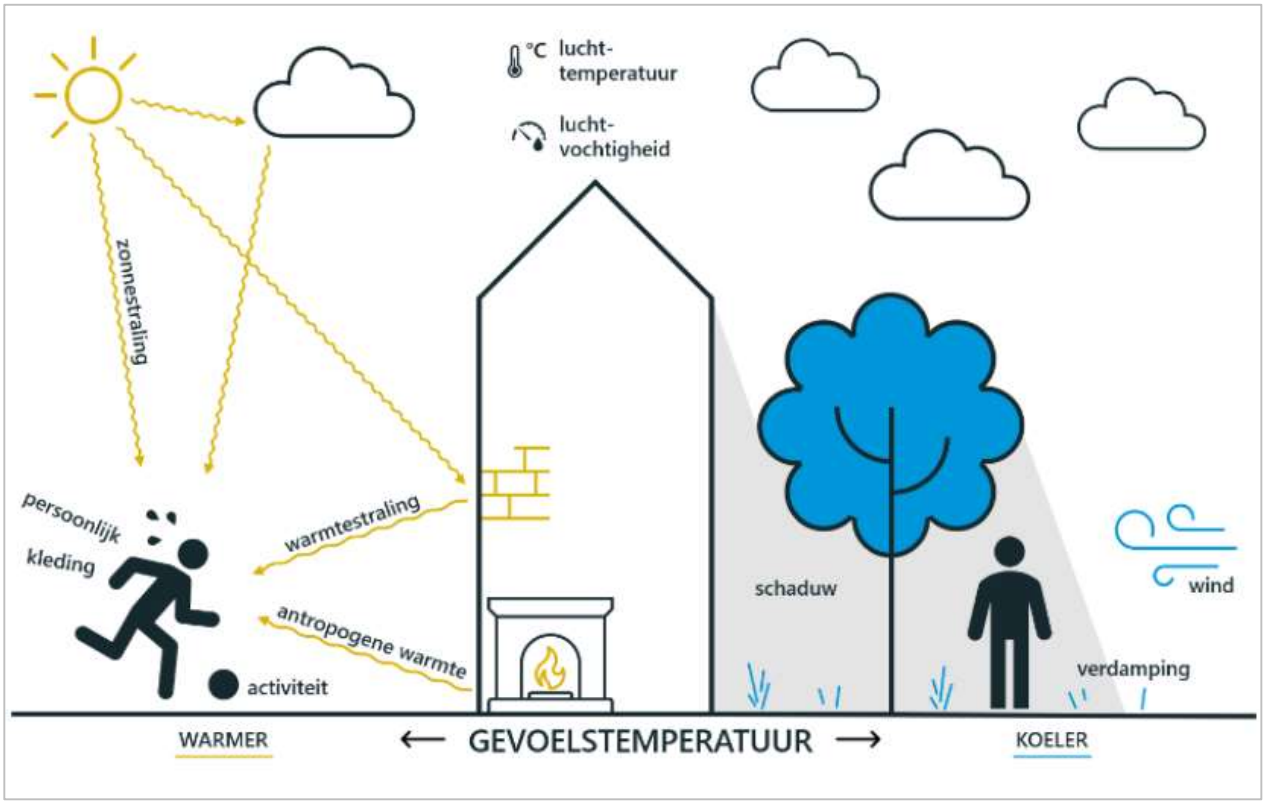

Figuur 8-38: Animatie van factoren die de gevoelstemperatuur beïnvloeden [Witteveen+Bos, 2021b/ Klimaateffectatlas, n.d.]

Hittestress is verbonden aan de ervaren gevoelstemperatuur, wat afhankelijk is van de luchtvochtigheid, windsnelheid, temperratuur van de aangevoerde lucht, warmte- en zonnestraling en antropogene warmte (zie Figuur 8-38). In Figuur 8-39 is een kaart van de hittestress door warme nachten in de huidige situatie opgenomen. Hittestress is persoonsgebonden. De oppervlaktetemperatuur en luchttemperatuur zijn meetbaar, maar de gevoelstemperatuur is per persoon anders. Dit geldt ook voor de mate waarin mensen bestand zijn tegen uv-straling en luchtvochtigheid.

In Tabel 8-12 is de ervaring en het fysiologisch stressniveau per gevoelstemperatuur opgenomen. Hieruit is af te leiden dat bij temperaturen boven de 35 ºC, mensen grote tot extreme hittestress ervaren [Klimaateffectatlas, n.d.]. In Figuur 8-39 is de hittekaart met de gevoelstemperatuur weergegeven. In combinatie met Tabel 8-12 kan worden geconcludeerd dat, met waarden tot max 33ºC, er in een groot deel van de gemeente Stadskanaal sprake is van matige hittestress. Op een aantal plekken is zelfs sprake van grote hittestress (35 – 41ºC). Dit is met name het geval in het centrumgebied; dit zijn gebieden waar veel verharding en weinig groen aanwezig is.

Tabel 8-12: Ervaring en fysiologisch stressniveau per gevoelstemperatuur [Witteveen+Bos, 2021b/ Klimaateffectatlas, n.d.]

Gevoelstemperatuur (ºC)	Ervaring	Fysiologisch stressniveau
18-23	Comfortabel	Geen stress
23-29	Beetje warm	Lichte hittestress
29-35	Warm	Matige hittestress
35-41	Heet	Grote hittestress
>41	Zeer heet	Extreme hittestress

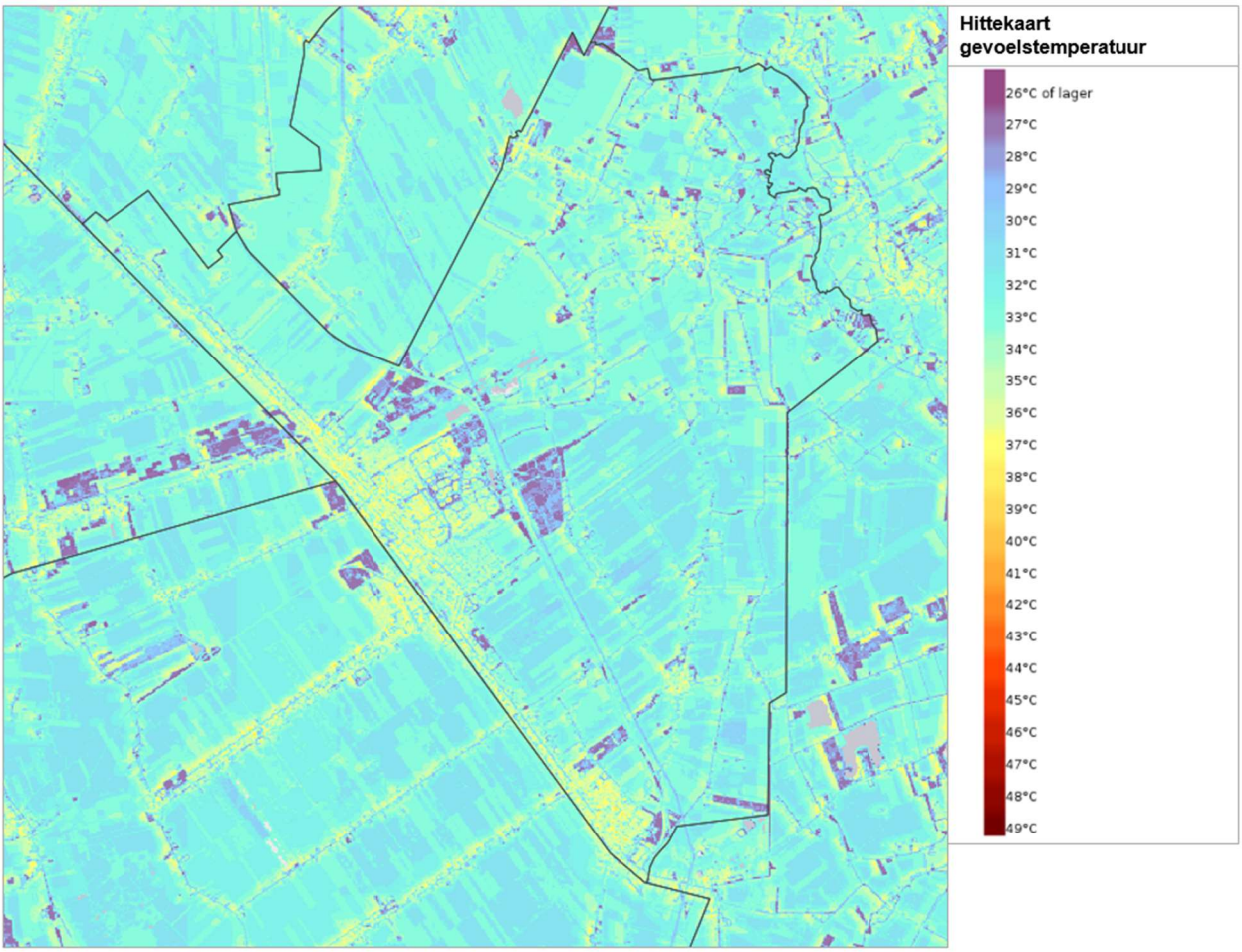

Figuur 8-39: Gevoelstemperatuur in de gemeente Stadskanaal [Klimaateffectatlas, n.d.]

In de huidige situatie vindt hittestress door warme nachten in de gemeente Stadskanaal vooral plaats in het centrum van Stadskanaal, Terapelkanaal, Musselkanaal en Onstwedde. De waardes voor deze plaatsen variëren van 1 dag tot 1 week per jaar.

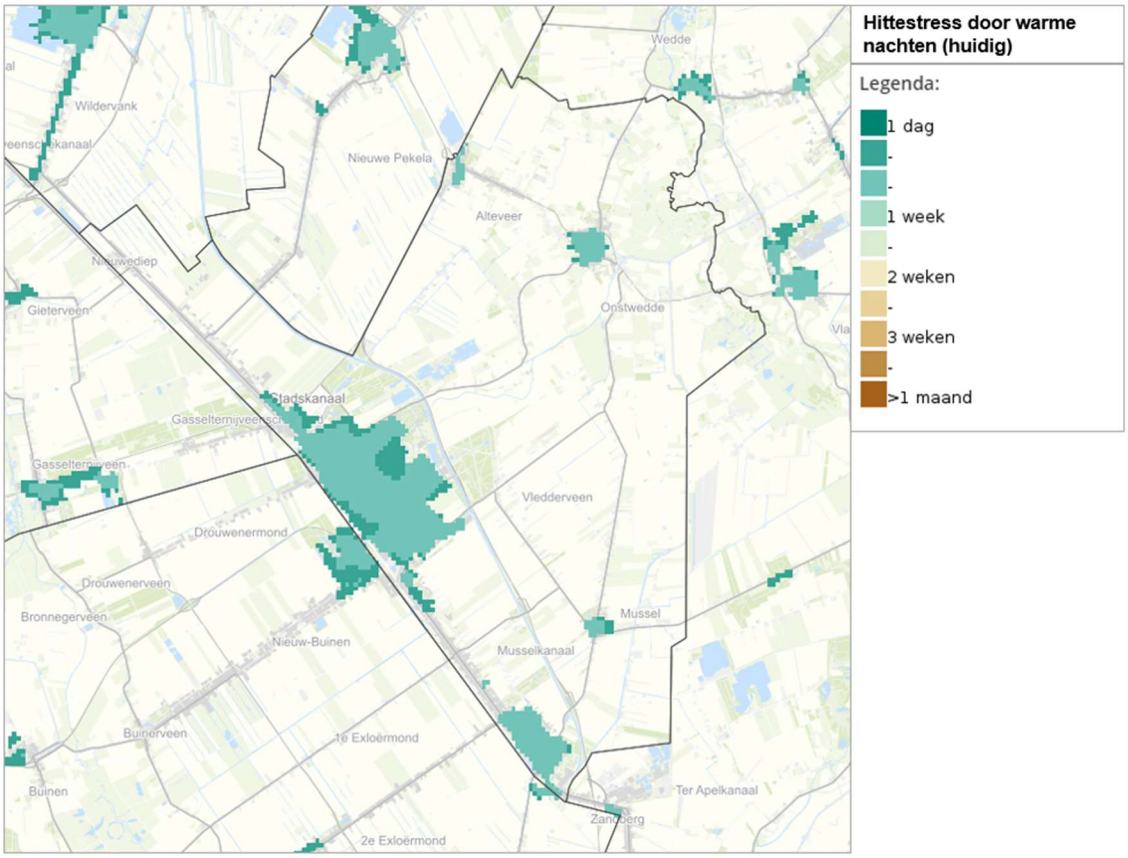

Figuur 8-40: Hittestress door warme nachten in de huidige situatie in Stadskanaal [Klimaateffectatlas, n.d.]

In Figuur 8-41 is het stedelijk hitte-eiland effect (UHI) weergegeven voor de gemeente Stadskanaal. Het UHI is het gemiddelde luchttemperatuurverschil tussen de stedelijke gebieden en de omliggende landelijke gebieden. Het UHI is het sterkst 's nachts. Het zorgt ervoor dat de luchttemperatuur 's nachts minder daalt waardoor met name gevoelige bevolkingsgroepen (baby's, kinderen, ouderen) gezondheidseffecten ondervinden. Te veel warmte kan leiden tot vermoeidheid, concentratieproblemen, duizeligheid en hoofdpijn. De kaart geeft een voorspelling van het stedelijke hitte-eiland effect op basis van verschillende onderliggende kaartgegevens: de bevolkingsdichtheid, windsnelheid, hoeveelheid groen, water en verharding. Uit Figuur 8-41 kan afgeleid worden dat er met name in en rond het centrum van de Stadskanaal, Terapelkanaal en Onstwedde een UHI is met temperatuurstijgingen tussen de 0,8°C en 1,0°C. In de buitenwijken is er sprake van een milder effect tussen de 0°C en 0,8°C.

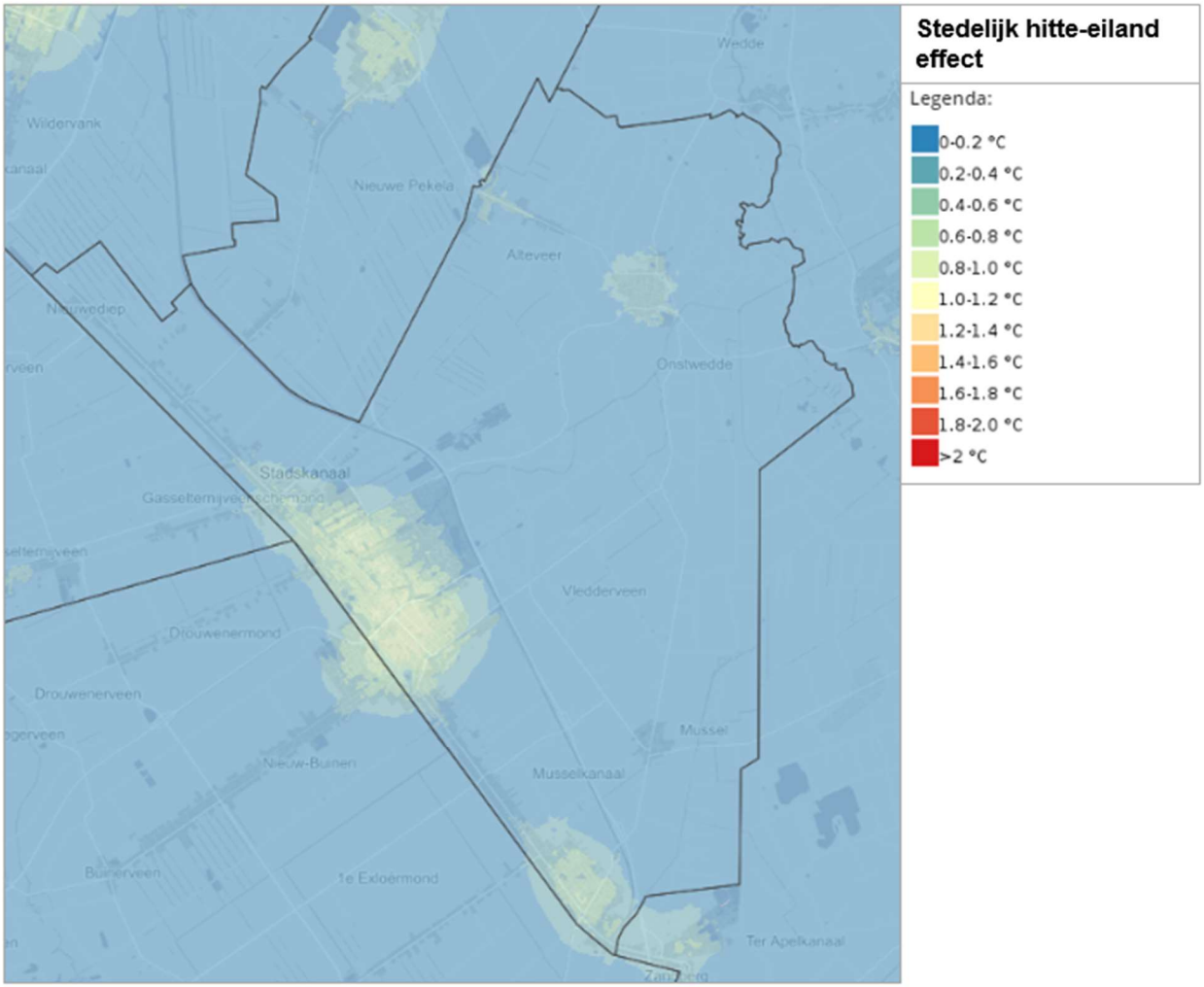

Figuur 8-41: Stedelijk hitte eiland effect (UHI) in de gemeente Stadskanaal [Atlas Natuurlijk Kapitaal (ANK), 2017]

Knelpunten als gevolg van hittestress

In de gemeente Stadskanaal liggen de meeste voorzieningen met een gezondheidsrisico, zoals een ambulancepost, brandweerkazerne en verpleegtehuis in gebieden met een laag stedelijk hitte effect (zie Figuur 8-42). Ook onderwijsinstellingen zoals een crèche en basisonderwijs liggen in gebieden met een laag stedelijk hitte eiland effect.

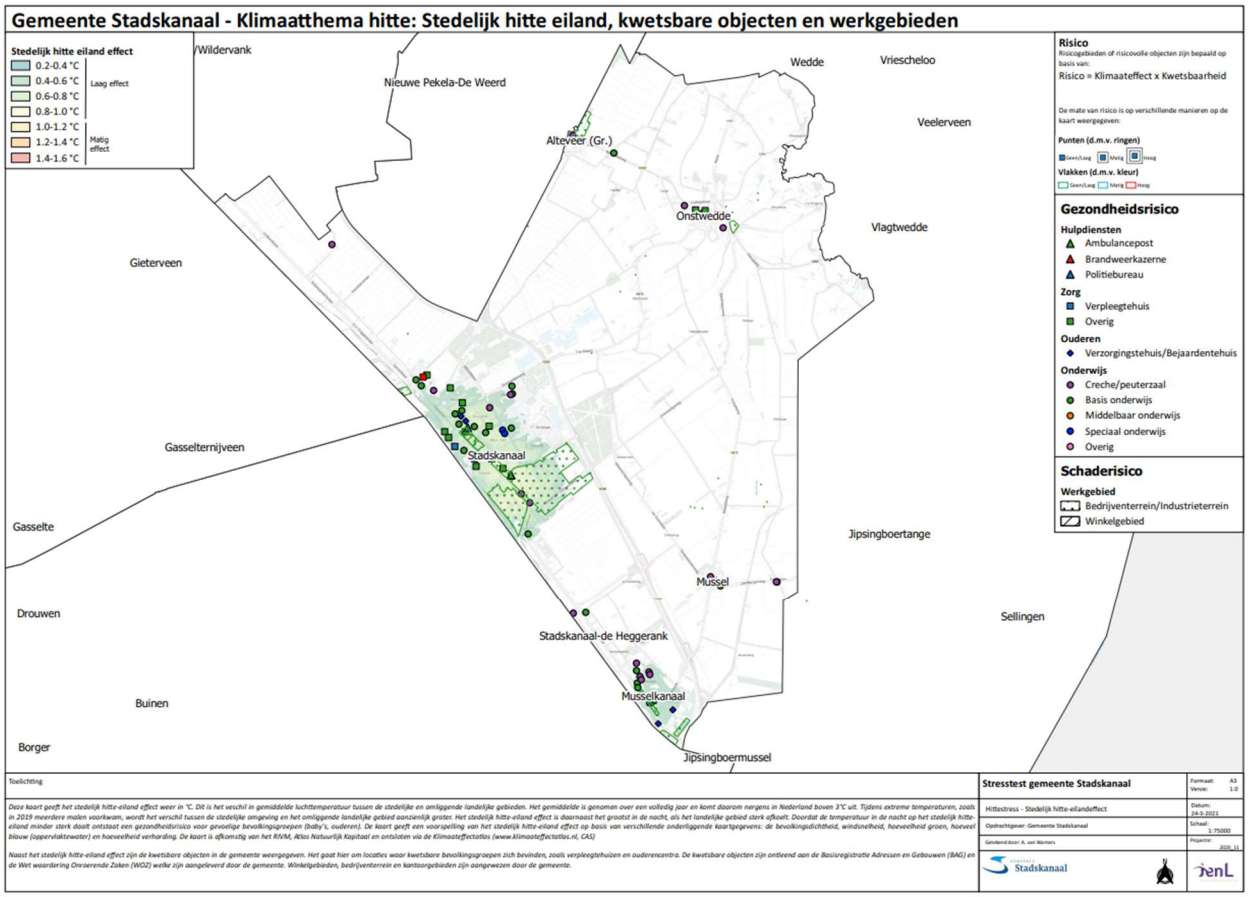

Figuur 8-42: Stedelijk hitte eiland, kwetsbare objecten en werkgebieden in de gemeente Stadskanaal [Gemeente Stadskanaal, 2021]

Conclusie

De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen, omdat er bijna overal een klein hitterisico is en het stedelijk hitte eiland effect tussen de 1°C en 2°C ligt, binnen de bebouwde kom. Er is op één of enkele locaties sprake van knelpunten als gevolg van hittestress.

Autonome ontwikkeling

Volgens de KNMI' 14-klimaatscenario's worden de zomers rond 2050 1 tot 2,3 °C warmer ten opzichte van de periode 1981-2010. Door de klimaatsverandering komen hete zomers en hittegolven (zoals die van 2018) frequenter voor. De kans op hitte in het stedelijk gebied zal daarom toenemen. Dit zal negatieve gevolgen hebben voor de gezondheid van de mens en de arbeidsproductiviteit.

De gemeente Stadskanaal zit op dit moment midden in het voeren van externe dialogen met interne- en externe partijen. Uiteindelijk willen ze komen tot een Lokale Klimaatadaptatiestrategie en een gemeentelijk klimaatmaatregelenplan.

Verder heeft de provincie Groningen samen met de provincie Drenthe een regionale (klimaat)adaptatie Strategie (RAS). De RAS beschrijft op hoofdlijnen de aanpak om onze regio in de toekomst klimaatbestendig en waterrobuust te houden [Gemeente Stadskanaal, 2022].

Tot slot hanteert de gemeente de Regionale Uitvoeringsagenda (RUA). In de RUA staat onder andere dat is afgesproken om inzichtelijk te maken welke vitale functies risico's lopen bij bijvoorbeeld hittestress en om onderling kennis uit te wisselen over de aanpak van hittestress.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'groen', met een verslechtering ten opzichte van de huidige situatie. Dit omdat de gevolgen van klimaatverandering alleen maar beter zicht- en voelbaar zullen worden.

Doorkijk 2040
De verwachting is dat de gevolgen van klimaatverandering (onder andere warmere zomers) na 2030 verder doorzetten. Het hitterisico in bebouwd gebied neemt dan niet af en kan afhankelijk van toekomstige beleidsinzet tot een verslechtering leiden ten opzichte van 2030.

8.4.3 Droogte

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Droogte	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Risico op droogtestress [KWR water, 2017] • Droogtegevoeligheid van de grondwaterafhankelijke natuur [KWR & FWE, 2021]
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van droogtestresskaart en de droogtegevoeligheid van grondwaterafhankelijke natuur [Klimaateffectatlas, 2022]
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Overal of bijna overal is op basis van de droogtestresskaart sprake van geen risico of een laag risico op droogtestress **en** er is amper sprake van een lage GLG bij grondwaterafhankelijke natuur
Oranje	Overal of bijna overal is op basis van de droogtestresskaart sprake van een gemiddeld risico op droogtestress **en** er is op een aantal locaties sprake van een lage GLG bij grondwaterafhankelijke natuur
Rood	Overal of bijna overal is op basis van de droogtestresskaart sprake van een hoog risico op droogtestress **en** er is op een aantal locaties sprake van een lage GLG bij grondwaterafhankelijke natuur

Huidige situatie

In de zomers zal Nederland vaker te maken krijgen met droogte [KNMI, 2011]. Zoet water wordt dan schaarser door zoute kwel en een grotere watervraag. Als in droogteperiodes veel grondwater wordt onttrokken kan droogtestress ontstaan. Droogtestress komt voor wanneer de bodem zover uitdroogt dat planten niet meer optimaal kunnen verdampen. Dit kan onder andere ontstaan door een neerslagtekort. Het kan met name voorkomen in bodems met een diepe grondwaterstand beneden het maaiveld en met een grove textuur, zoals grof zand. Op zware kleigrond kan ook droogtestress ontstaan. Droogtestress kan negatieve gevolgen hebben voor de gewasopbrengst in de landbouw, de natuur, bodemdaling en de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater. Droogte wordt beoordeeld aan de hand van de omvang van gebieden met droogtestress. Dit betreft gebieden buiten de bebouwde kom waar sprake is van grasland [KWR water, 2017].

Figuur 8-43 geeft het risico op droogtestress in de gemeente Stadskanaal weer. In het natuurgebied rond Alteveer, ten noorden van Onstwedde en tussen Mussel en Musselkanaal is een matig risico op droogtestress. Verder is in een groot deel van de gemeente sprake van een laag droogterisico of zelfs helemaal geen droogterisico [KWR water, 2017].

Figuur 8-44 is de droogtegevoeligheid van de grondwaterafhankelijke natuur in de gemeente Stadskanaal weergegeven. Deze vegetaties zijn afhankelijk van ondiep grondwater, waardoor er sneller schade kan ontstaan aan deze vegetatie in droge periodes. Deze gebieden bevinden zich vooral aan de noordoost kant van de provincie, zoals de natuur rond de Ruiten Aa, dat wordt geclassificeerd als zeer gevoelig. Ook het Mussel-Aa Kanaal wordt omgeven door zeer droogtegevoelige natuur. Tot slot ligt er in het Eemboerveld, het Melkbroekbosch en de Veenhuizerstukken ook grondwaterafhankelijke natuur, geclassificeerd als ‘gevoelig’ [KWR & FWE, 2021].

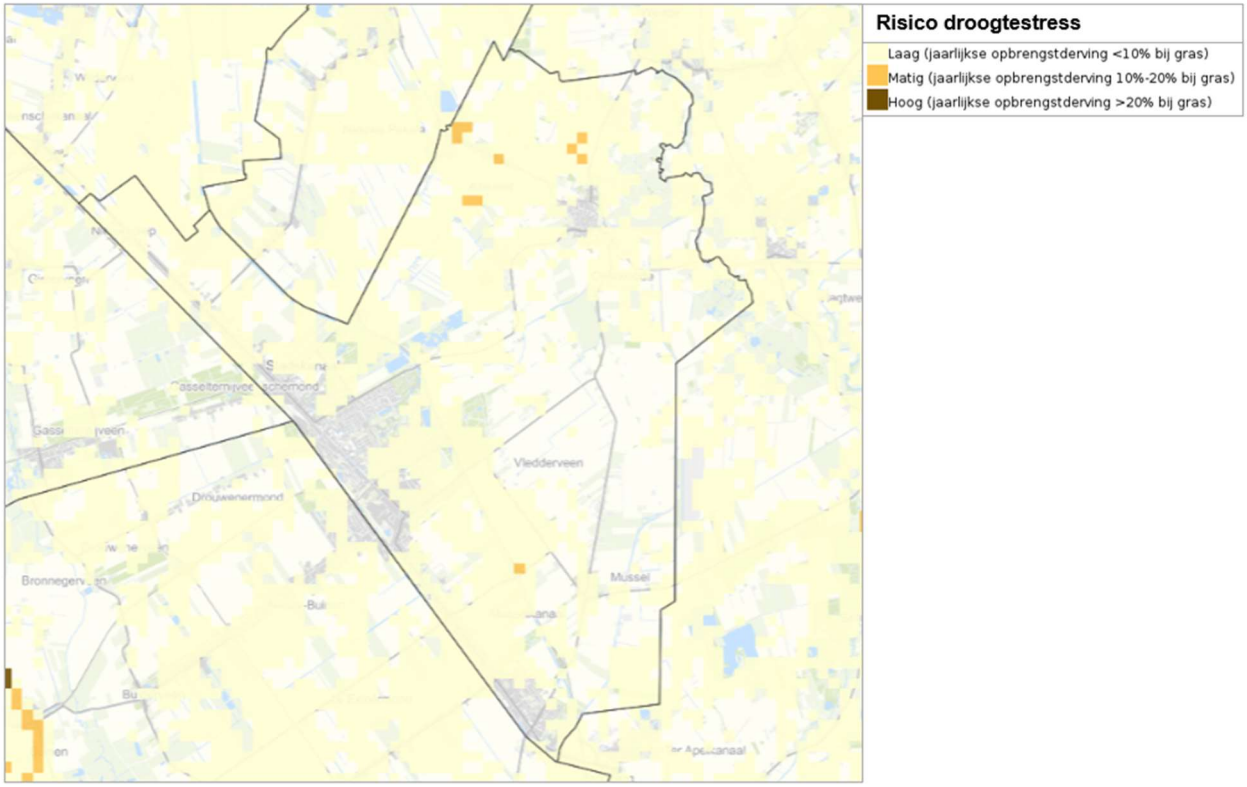

Figuur 8-43: Risico op droogtestress in de gemeente Stadskanaal [KRW water, 2017]

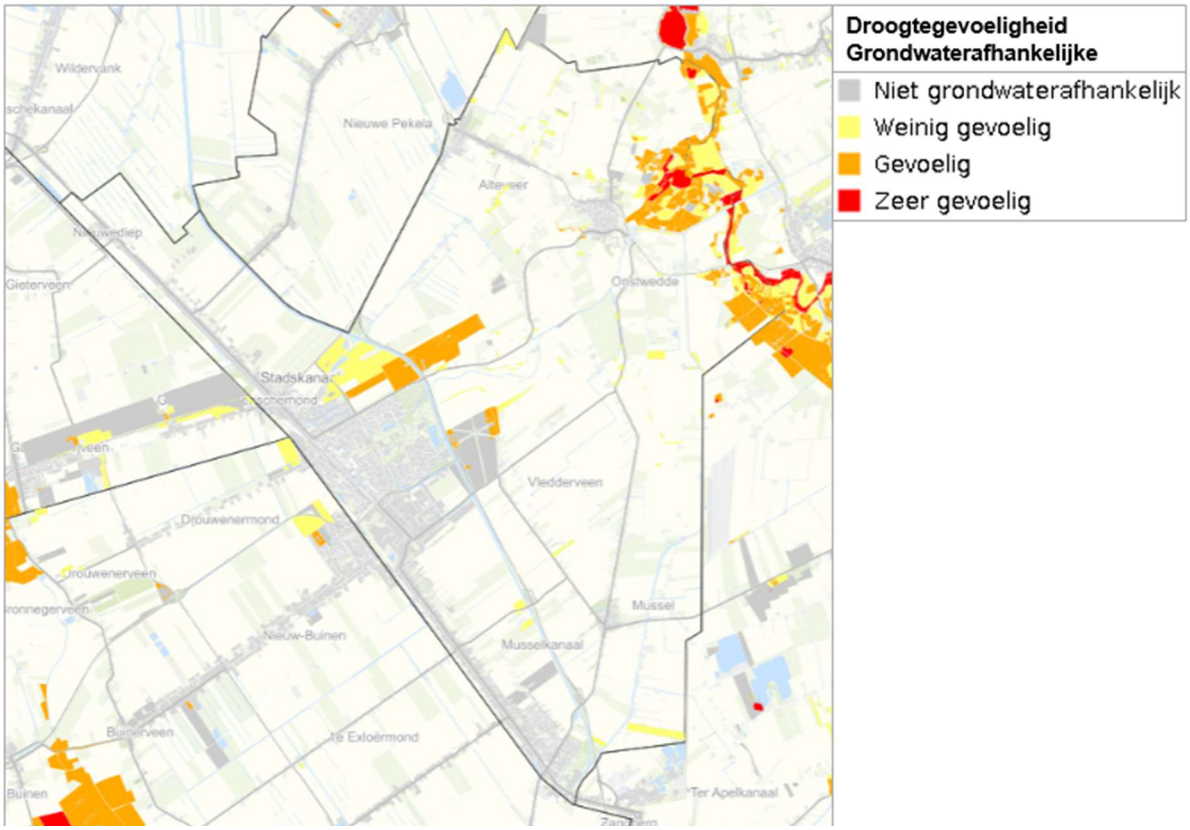

Figuur 8-44: Droogtegevoeligheid van grondwaterafhankelijke natuur in de gemeente Stadskanaal [KRW & FWE, 2021]

Uit Figuur 7-12 (zie paragraaf 6.2.2) kan afgeleid worden dat de GLG voor een groot deel van Stadskanaal tussen de 0,8 en 1,5 -2 m-mv ligt. Er is dus amper sprake van een lage GLG bij grondwaterafhankelijke natuur.

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, omdat overal of bijna over, op basis van de droogtestresskaart, sprake is van geen risico of een laag risico op droogtestress **en** er is amper sprake van een lage GLG bij grondwaterafhankelijke natuur.

Autonome ontwikkeling
Autonoom worden de gevolgen van klimaatverandering steeds meer voelbaar. Droge periodes (met weinig neerslag) zullen doorgaans steeds langer en frequenter worden. Wanneer langdurige droogte optreedt bij droogtegevoelige grondwaterafhankelijke natuur dan veroorzaakt dit natuurschade. Soorten die afhankelijk zijn van ondiep grondwater zullen verdwijnen en droogteresistente soorten zullen hiervoor in de plaats gaan groeien.

Waterschap Hunze en Aa’s heeft een nieuw waterbeheerprogramma voor de periode 2022-2027 opgesteld. In dit programma wordt aandacht besteed aan schoon, veilig en voldoende water. De droge zomers van 2018, 2019, en 2020 hebben laten zien dat de beschikbaarheid van voldoende water onder druk staat [Waterschap Hunze en Aa’s, 2022]. Langdurige droogte kan leiden tot allerlei problemen. Zo kunnen er in stedelijk gebied problemen ontstaan met houten funderingen. In landelijk gebied kan er schade aan gewassen en natuur ontstaan. Het waterschap streeft er dan ook naar om het beschikbare water zo goed mogelijk vast te houden en te laten infiltreren in de bodem, om zo effecten van droogte tegen te gaan. Door het waterschap wordt gekeken welke maatregelen genomen kunnen worden, welke vervolgens opgenomen worden in de regionale uitvoeringsagenda.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘groen’, gelijk aan de huidige situatie. Dit omdat er geen gemeentelijk beleid is vanuit de gemeente Stadskanaal.

Doorkijk 2040
Richting 2040 zullen lange droge periodes en de gevolgen van droogte verder toenemen. De mate van deze gevolgen zijn deels afhankelijk van toekomstige beleidsinvulling.

8.4.4 Wateroverlast door hemelwater

Indicatoren en kwaliteitsniveaus

Wateroverlast door hemelwater	
Status gebruikte informatie	Kwantitatief • Water op straat na een extreme bui [Klimaateffectatlas, 2018] • Concentratie grijs in de gemeente [Cobra Groeninzichten, 2021]
Beschikbare referentiewaarden	Expert judgement op basis van water op straat na een extreme bui en concentratie grijs in de gemeente
Schaallat kwaliteitsniveaus	
Groen	Nergens of vrijwel nergens is sprake van water op straat na een extreme bui en inundatiepunten en de concentratie grijs in de gemeente is overwegend minder dan 40%
Oranje	Op een aantal plekken is sprake van water op straat na een extreme bui en inundatiepunten en de concentratie grijs in de gemeente is overwegend tussen de 40% en 70%
Rood	Op veel plekken is sprake van water op straat na een extreme bui en inundatiepunten en de concentratie grijs in de gemeente is overwegend groter dan 70%.

Huidige situatie

Wateroverlast kan ontstaan als gevolg van hevige regenbuien en als gevolg van een overstroming. Wanneer er gekeken wordt naar wateroverlast als gevolg van hevige regenbuien kan dit ontstaan door een beperkte afvoer van regenwater op verharde oppervlakten door onvoldoende waterberging en/of beperkte capaciteit van het rioolsysteem. In situaties van hevige regenval kan dit grote economische en maatschappelijke schade tot gevolg hebben. Verder is de schade van een bui gerelateerd aan gevoelige locaties zoals vitale infrastructuur alsook gebouwen voor verminderd zelfredzame personen (bijvoorbeeld zorgvoorzieningen) (zie Figuur 8-49). De effecten van wateroverlast worden bekeken aan de hand van de mate van verharding in een gebied in relatie tot de hoeveelheid neerslag [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019].

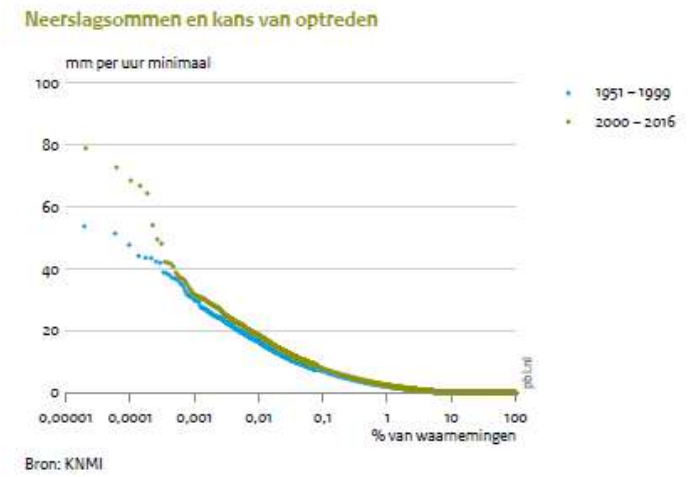

Figuur 8-45: Neerslagsommen en kans van optreden [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019]

Extreme weersomstandigheden komen steeds vaker voor. De piekneerslag is de laatste jaren toegenomen. Na het jaar 2000 treedt er 15% vaker piekneerslag op dan voor het jaar 2000. Een toename van de piekneerslag vergroot de kans op wateroverlast met name in dichtbebouwde gebieden, met bijbehorende schade [Ministerie van Binnenlandse Zaken, 2019].

Op basis van de Overstromingskaart (Figuur 8-47) blijkt dat binnen de gemeente Stadskanaal geen wateroverlast verwacht wordt bij een doorbraak in de primaire waterkering. In Figuur 8-46 is de mogelijke hoeveelheid water op straat na een extreme regenbui te zien [Klimaateffectatlas, 2018]. De kaart is gemaakt met een rekenmodel. Voor het model is een regenbui gebruikt die in het huidige klimaat eens per 100 jaar voorkomt. Hoe donkerder de kleur hoe dieper het water in die straat. Op de kaart staan talloze diepdonkere stippen, verspreid over het gehele grondgebied van de gemeente. Binnen de gemeente kunnen situaties voorkomen waar het water op straat tussen 10 en 30 cm diep is en op sommige locaties zelfs meer dan 30

cm diep. In deze situaties is de kans aanwezig dat er schade optreedt als gevolg van water dat (over de stoepen) gebouwen instroomt, of dat er vervuild water op straat blijft staan, waardoor regenwater zicht mengt met water dat terugkomt uit het riool. Dit kan ziektes veroorzaken. Daarnaast kan de wateroverlast er voor zorgen dat wegen onbegaanbaar worden. De mogelijke hoeveelheid water na een extreme bui is in de gemeente Stadskanaal vergelijkbaar met die van omringende en andere Groningse gemeenten.

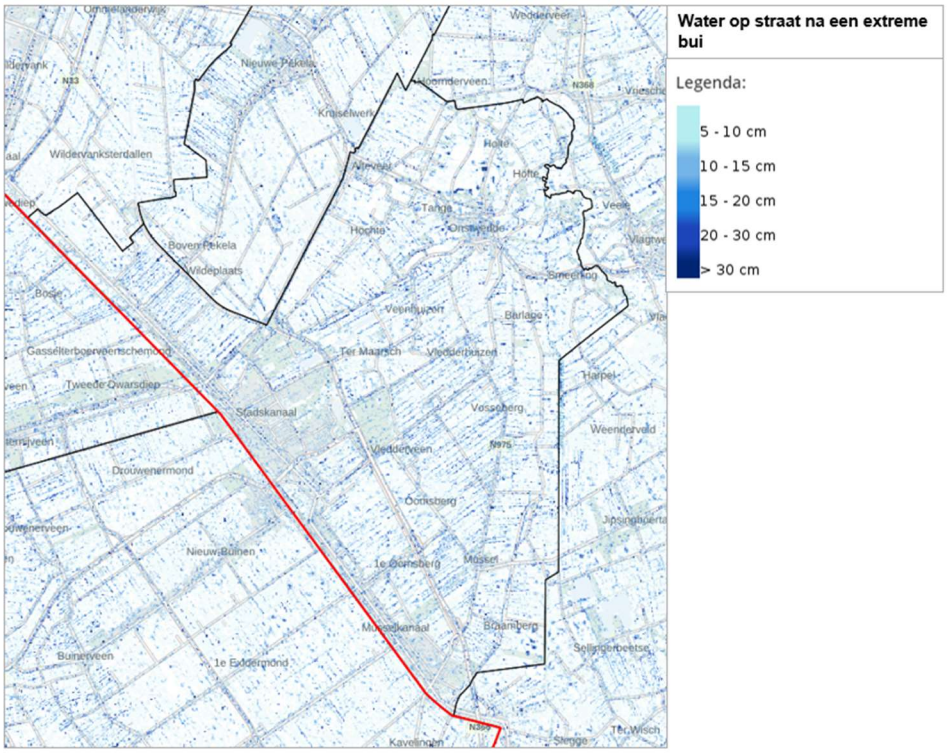

Figuur 8-46: De mogelijke hoeveelheid water na een extreme bui in de gemeente Stadskanaal [Klimaateffectatlas, 2018]

De gemeente Stadskanaal loopt geen risico op overstroming vanuit zee, meer of rivier. Voor haar directe omliggende gemeenten geldt hetzelfde, maar voor de andere gemeenten in de rest van de provincie Groningen geldt dat zij wel een risico op overstroming lopen. Des te noordelijker, des te groter het risico. Aan de kust is er zelfs een risico op overstroming van 1 keer in de 10 jaar.

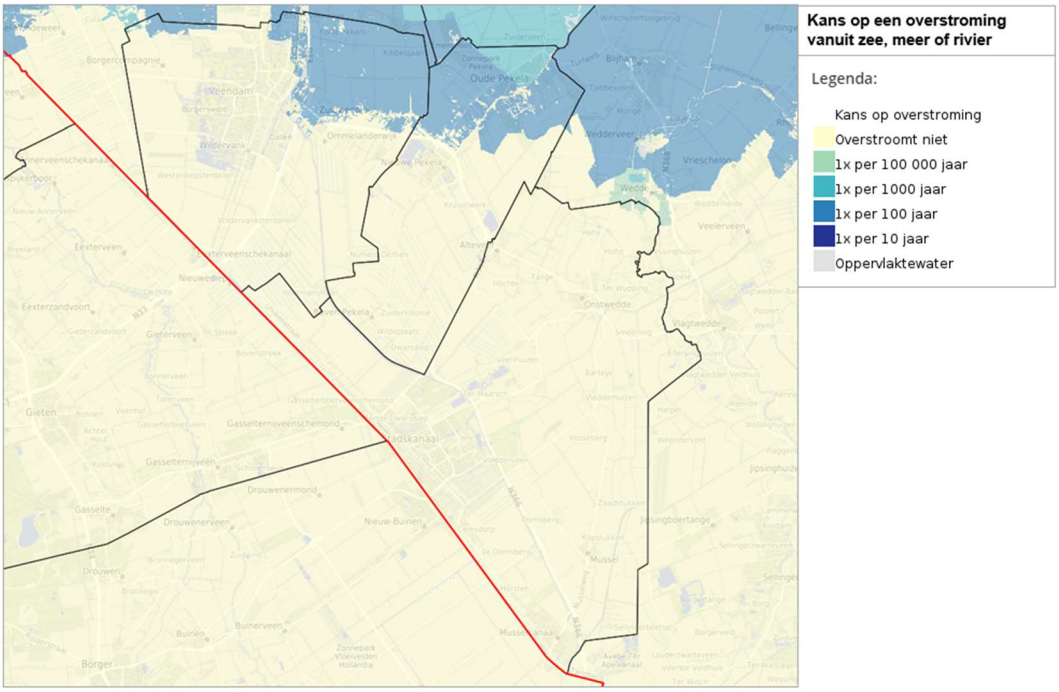

Figuur 8-47: Kans op een overstroming vanuit zee, meer of rivier [Rijkswaterstaat, 2022]

De afgelopen jaren is het verharde oppervlakte in Nederland toegenomen. Zowel het oppervlakte-watersysteem als het rioolwatersysteem is niet voldoende meegegroeid om de pieken in het water voldoende op te vangen. Het rioolsysteem wordt voor 70 jaar aangelegd en is aangepast op een bui die eens in de vijf jaar voor komt qua omvang en duur. Door de toename van de hoeveelheid hemelwater is extra belasting op het rioolsysteem ontstaan. De grenzen van het huidige watersysteem zijn bijna bereikt. Naast het rioolsysteem worden de zuiveringsinstallaties ook zwaarder belast door de pieken in het water. Rioolwater kan daardoor bij hevige neerslag ongezuiverd op het oppervlaktewater geloosd worden, met negatieve gevolgen voor waterkwaliteit.

Concentratie grijs in de gemeente

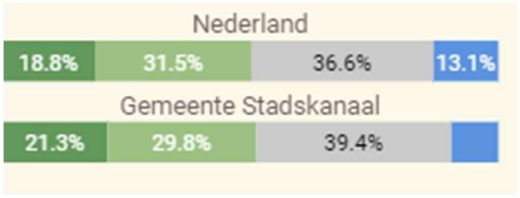

Voor de gemeente Stadskanaal geldt, dat 39,4% van de gemeente ‘grijs’ is, dit blijkt uit cijfers van Cobra Groeninzicht. Dit betekent dat de gemeente Stadskanaal meer versteend is dan het landelijk gemiddelde (36,6%) [Cobra Groeninzicht, 2021].

Het hoogste percentage grijs is te vinden in de kern Stadskanaal (zie Figuur 8-48), specifiek in het centrum, Maarsstee en Vleddermond. Hier ligt het percentage grijs boven de 80%. Maar, ook in de rest van de kern Stadskanaal ligt het percentage beduidend hoger dan in de rest van de gemeente. Andere kernen met een hoog percentage grijs per buurt zijn Musselkanaal, Onstwedde en Alteveer. Van deze drie kernen steekt Musselkanaal er met kop en schouders bovenuit met 70% - 80%.

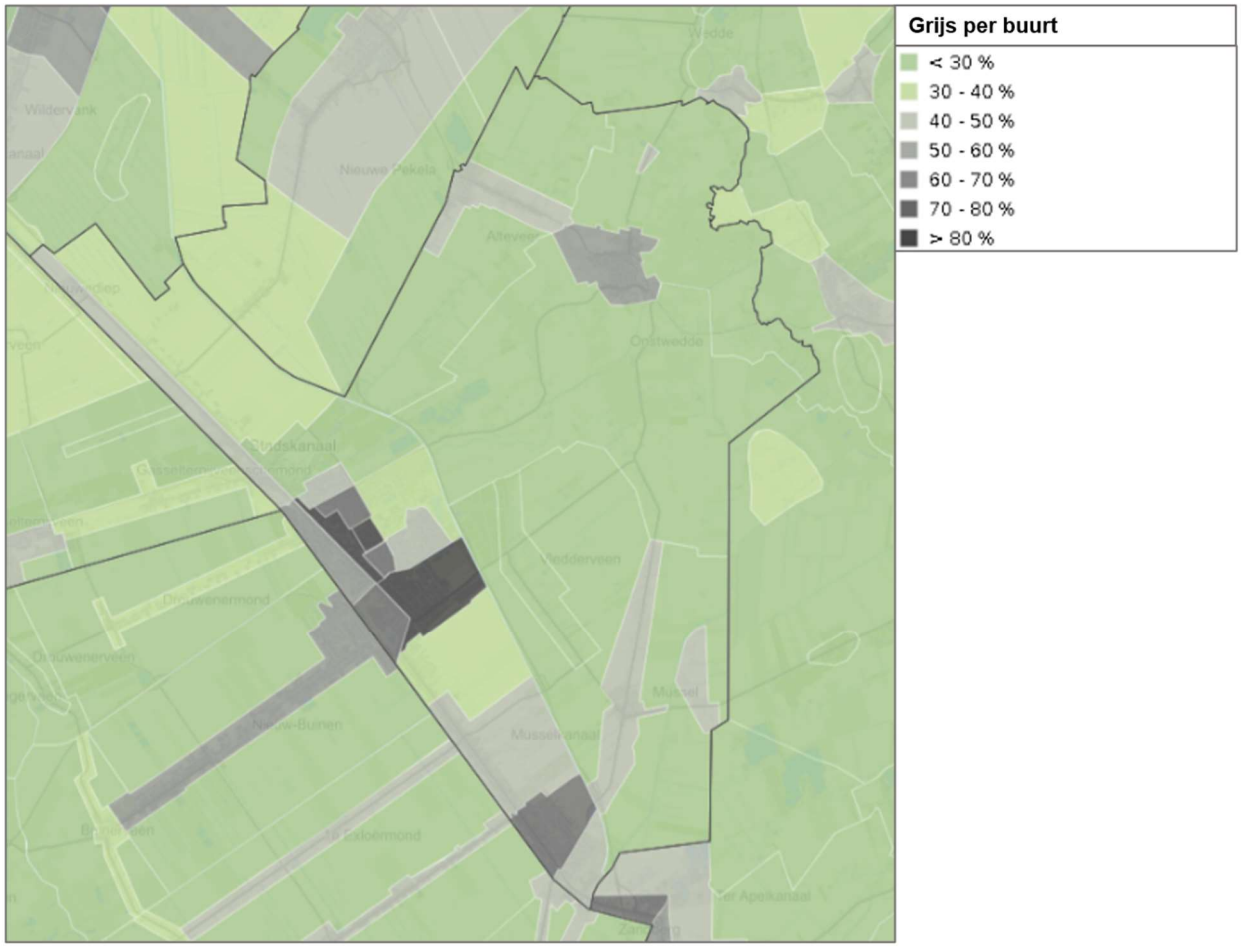

Figuur 8-48: Percentage grijs per buurt in de gemeente Stadskanaal [Klimaateffectatlas, 2021]

Wateroverlastgevoelige locaties

Binnen de gemeente Stadskanaal liggen verschillende, voor wateroverlast gevoelige, wijken en locaties.

In de kern ‘Stadskanaal’ ligt het politiebureau met een matig risico op wateroverlast, ook ‘overige’ zorginstellingen die hier gevestigd zijn hebben een hoog risico op wateroverlast, net als de basisonderwijs locaties. In dit gebied liggen de meeste wateroverlast gevoelige locaties van de gemeente Stadskanaal. De ambulancepost valt precies buiten het gebied waardoor er geen risico op wateroverlast is.

Ook in Musselkanaal centrum is het risico hoog volgens het kaartje in Figuur 8-49. Ten noorden en ten zuiden van dit gebied ligt het risiconiveau lager, echter er is nog steeds een matig risico.

In Onstwedde is er ook een matig risico. Er bevinden zich hier een verpleegtehuis, een ‘overige’ zorginstelling en crèches/ peuterspeelzalen waar sprake is van een matig risico.

In Alteveer is geen sprake van een risico. Hier staat een basisschool waar geen sprake is van een risico volgens Figuur 8-49. Andere kernen waar geen sprake is van een risico zijn Stadskanaal Noord, Stadskanaal Noord Centrum, Maarsveld, Industriegebied Vleddermond, Vledderveen, Dideldom, Ceresdorp en Mussel

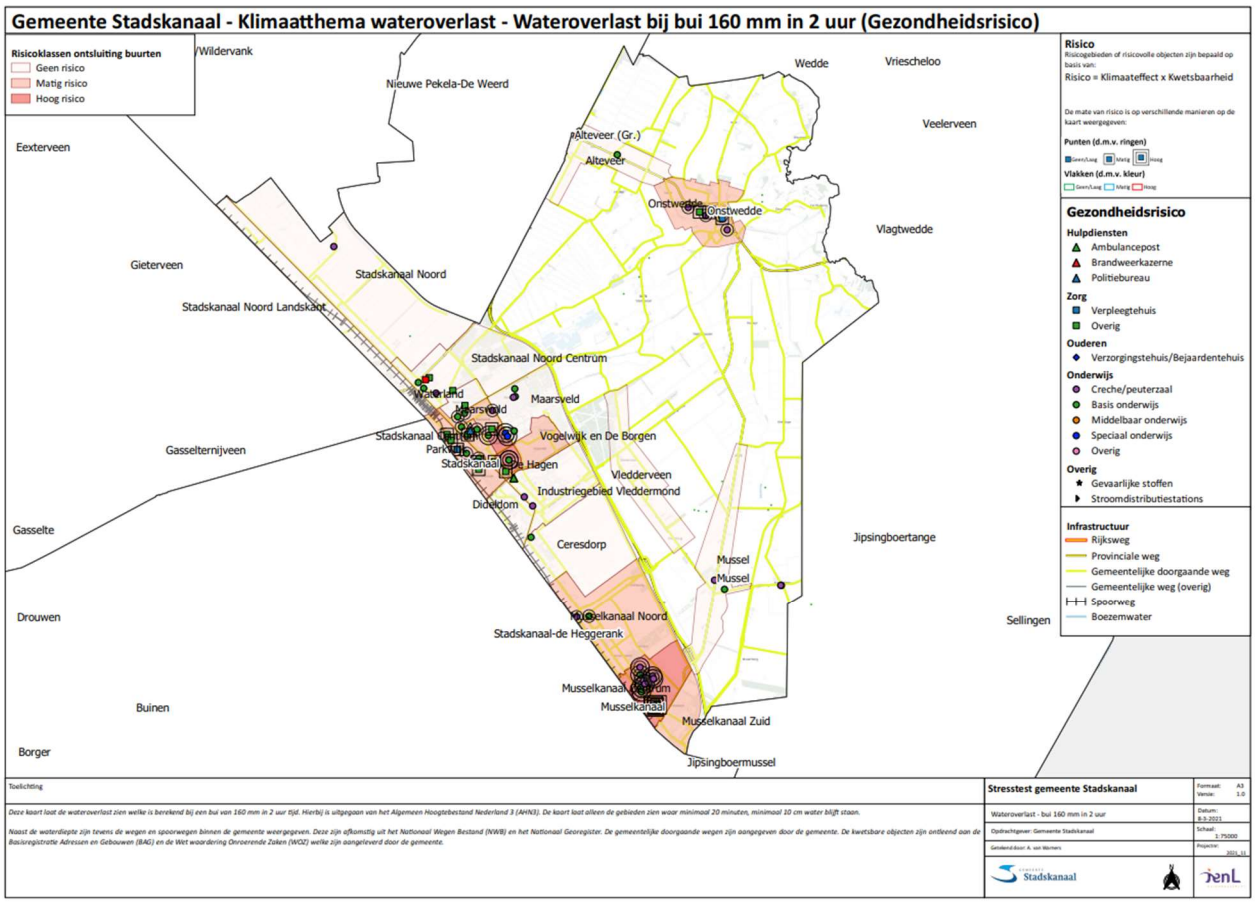

Figuur 8-49: Wateroverlast gevoelige locaties in de gemeente Stadskanaal [Gemeente Stadskanaal, 2021]

Conclusie
De huidige situatie is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’. Op een aantal plekken is sprake van water op straat na een extreme bui en de concentratie grijs in de gemeente is overwegend tussen de 40% en 70%

Autonome ontwikkeling
Door klimaatverandering (en temperatuurstijging) zal de intensiteit en de frequentie van hoosbuien verder gaan toenemen [STOWA, 2018]. De gemeente heeft een zorgplicht voor de opvang en afvoer van hemelwater. Dit betekent dat de gemeente verantwoordelijk is voor de verwerking van hemelwater, voor zover dit niet op particulier terrein kan worden verwerkt.

Het Waterschap Hunze en Aa’s heeft in haar waterbeheerprogramma 2022 – 2027 verschillende plannen betrokken, zoals het deltaplan waterveiligheid, het deltaplan zoetwater en de Europese Kaderrichtlijn Water. Eén van de doelen die gesteld wordt in het waterbeheerprogramma van het Waterschap Hunze en Aa’s is het streven naar een robuust watersysteem wat voldoet aan de geldende normen. Hier wordt aan gewerkt door samen te werken met andere partijen en zo het gebied klimaatbestendig te maken.

Wateroverlast vanuit de hoofdwatergangen, horizontale waterlast, is de verantwoordelijkheid van het waterschap. Door vroegtijdige betrekking van het waterschap, is het mogelijk om waterbelangen integraal mee te nemen in de ruimtelijke afwegingen zodat kansen worden benut en dure maatregelen ten gevolge van wateroverlast worden voorkomen.

Conclusie
De autonome ontwikkeling is beoordeeld met kwaliteitsniveau ‘oranje’, gelijk aan de huidige situatie. Het waterschap Hunze en Aa’s en de gemeente Stadskanaal zijn bezig met het verminderen van wateroverlast.

Doorkijk 2040
De algemene verwachting is dat de gevolgen van klimaatverandering ook na 2030 doorzetten en kunnen zorgen voor wateroverlast. Bij doorzettende bevolkingsgroei moet er gezocht worden in gebieden die (gaan) overstromen, waar deze van oudsher niet bebouwd werden. Daardoor zal aantal getroffen woningen toenemen als geen adaptieve maatregelen worden genomen. Het is aannemelijk dat het aantal getroffen personen of gebieden door wateroverlast toeneemt. Echter, dit lijkt in eerste instantie voor de gemeente Stadskanaal mee te vallen

9 Referenties

- Atlas van de Leefomgeving [2022]. Kaarten. Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- Atlas Natuurlijk Kapitaal [2022]. Kaarten. Toegankelijk via: https://www.klimaateffectatlas.nl/nl/
- Alle Cijfers [2024]. Gemeente Stadskanaal. Toegankelijk via: Gemeente Stadskanaal in cijfers en grafieken (bijgewerkt 2024!) | AlleCijfers.nl
- Bestand geRegistreerde Ongevallen in Nederland [2022]. Kaartlaag Verkeersongevallen. Toegankelijk via: Untitled map (arcgis.com)
- Berenschot [2023]. Ontwikkeling broeikasgasuitstoot gemeente Stadskanaal, 1990-2020-2030.
- STAR [2024]. BLIQ Focus op veilig en vlot verkeer
- CBS [2020]. Netto arbeidsparticipatie. Toegankelijk via: StatLine - Arbeidsdeelname; regionale indeling 2019 (cbs.nl)
- CBS [2020]. Woningen met zonnepanelen. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive/
- CBS [2020c]. Aantal verplaatsingen. Toegankelijk via: Jive - Verplaatsingen - 2020 - Stadskanaal (duurzaamheidsscore.nl)
- CBS [2021]. Indicatoren jeugdzorg in natura. Toegankelijk via: StatLine - Indicatoren jeugdzorg in natura; gemeenten, 2015-2020 (cbs.nl)
- CBS [2023]. Nabijheid voorzieningen; afstand locatie, regionale cijfers. Toegankelijk via: https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80305ned/table?ts=1715945510535&fromstatweb=true
  CBS [2024a]. 684 verkeersdoden in 2023. Toegankelijk via: https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/15/684-verkeersdoden-in-2023
  CBS [2024b]. Hoeveel mensen komen om in het verkeer? Toegankelijk via: https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/verkeer-en-vervoer/verkeer/hoeveel-mensen-komen-om-in-het-verkeer-
- CBS [2024c]. Inwoners per gemeente. Toegankelijk via: Inwoners per gemeente | CBS
- CBS [2024d]. Groei en krimp per gemeente. Toegankelijk via: Groei en krimp per gemeente | CBS
- CBS [2024e]. Alleenstaanden en gezinnen per gemeente. Toegankelijk via: Alleenstaanden en gezinnen per gemeente | CBS
  CBS [2024f]. Bestaande koopwoningen, gemiddelde verkoopprijzen, regio. Toegankelijk via: https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83625NED/table?ts=1722929123832
- CBS Veiligheidsmonitor [2021]. Sociale veiligheid, indices onveiligheidsbeleving. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive/
- Cobra Groeninzicht, 2021. Buurt Dashboard. Toegankelijk via: Buurtdashboard - Klimaateffectatlas
- Compendium voor de leefomgeving [2022]. Biodiversiteit. Toegankelijk via: https://www.clo.nl/indicatoren/nl1083-wat-is-biodiversiteit
- CROW [2020]. Deelauto's. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive/
- De Staat van Groningen [2024]. Aantal geurklachten over bedrijven. Toegankelijk via: Aantal geurklachten over bedrijven (destaatvangroningen.nl)
- De Zwarte Hond, Goudappel Coffeng, Tauw, Rebel [2017]. MIRT-onderzoek Bereikbaarheid Rotterdam Den Haag; Analyse en Oplossingsrichtingenfase, eindrapport, 21 juli 2017.
- Eenheid Noord-Nederland [2023]. Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2024-2027
- Enexis [2023]. Energieverbruik huishoudens en aardgasvrije woningen.
- Fietsersbond [2022]. Fietsgemeente 2022: Hoe scoort jouw gemeente? Toegankelijk via: https://www.fietsersbond.nl/fietsgemeente-2022/fietsgemeente-2022-hoe-scoort-jouw-gemeente/
- Gemeenten Veendam, Stadskanaal, Pekela, Westerwolde en Oldambt [2020]. Strategische Visie Vrijetijdseconomie Oost-Groningen 2030.

- Gemeentelijke Duurzaamheidsindex [2022]. Hernieuwbare energie. Toegankelijk via: Dashboard - Hernieuwbare energie - Stadskanaal (gdindex.nl)
- Gemeentelijke Duurzaamheidsindex [2020]. Huishoudelijk Afval. Toegankelijk via: Dashboard - Huishoudelijk afval - Stadskanaal (gdindex.nl)
- Gemeente Stadskanaal [n.d]. Duurzaam Wonen. Toegankelijk via: Gemeente Stadskanaal: Duurzaam wonen
- Gemeente Stadskanaal [n.d.]. Aardgasvrij. Toegankelijk via: Gemeente Stadskanaal: Aardgasvrij Gemeente
- Gemeente Stadskanaal [n.d.] Bouwen en vestigen op bedrijventerreinen. Toegankelijk via: Gemeente Stadskanaal: Bouwen en vestigen op bedrijventerreinen
- Gemeente Stadskanaal [2017]. Beleidsnota archeologie en cultuurhistorie. Toegankelijk via: b_NL.IMRO.0037.CHW2207-vo01_tb3.pdf (planviewer.nl)
- Gemeente Stadskanaal [2020]. Water- en rioleringsplan 2021-2025 Stadskanaal.
- Gemeente Stadskanaal [2021]. Actieagenda lokale inclusie Stadskanaal. Toegankelijk via: Document Stadskanaal - Definitieve Actieagenda lokale inclusie Stadskanaal 2021-2022.pdf - iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl)
- Gemeente Stadskanaal [2022]. Regionale (klimaat)Adaptatie Strategie (RAS). Toegankelijk via: Document Stadskanaal - Regionale Adaptatie Strategie.pdf - iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl)
- Gemeente Stadskanaal [2023]. Gemeentelijk Verkeer en Vervoersplan 2023 – 2033. Toegankelijk via: Document Stadskanaal - Definitief GVVP 2023-2033 inclusief MUP - iBabs Publieksportaal (bestuurlijkeinformatie.nl)
- Gezondheidsraad [2018]. Gezondheidswinst door schonere lucht. Toegankelijk via: https://www.gezondheidsraad.nl/documenten/adviezen/2018/01/23/gezondheidswinst-door-schonere-lucht
- Gezond Groningen [n.d.]. Regioplan Mentale Gezondheid. Toegankelijk via: Regioplan-Mentale-Gezondheid-Gezond-Groningen.pdf (gezondgroningen.nl)
- GGD [2023]. Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen.
- GGD Groningen [n.d.]. Protocol zedenzaken en maatschappelijke onrust.
- GGD GHOR [n.d.]. Kernwaarden voor een gezonde leefomgeving. Toegankelijk via: Kernwaarden voor een gezonde leefomgeving - GGD GHOR Nederland
- Groninger Gemeenten [2023]. Plan van Aanpak regionale aanpak ondermijning
- Hanemeijer, A., M. Kishna, M. Kooke, H. Brink, J. Koch, A.G. Prins, T. Rood [2021]. Integrale Circulaire Economie Rapportage, PBL-publicatienummer 4124
- Het Nationaal Dashboard Biodiversiteit [2014]. De biodiversiteit aan de beterende hand helpen. Toegankelijk via: Het Nationaal Dashboard Biodiversiteit
- KiM [2021]. Deelauto- en deelfietsmobiliteit in Nederland. Toegankelijk via: https://www.kimnet.nl/binaries/kimnet/documenten/rapporten/2021/10/05/deelauto--en-deelfietsmobiliteit-in-nederland-ontwikkelingen-effecten-en-potentie/Deelauto-+en+deelfietsmobiliteit+in+Nederland-Ontwikkelingen%2C+effecten+en+potentie-pdfA.pdf
- Klarks, M [2024, maart 23]. Openbare ruimte Stadskanaal meer versteend dan gemiddeld in Nederland. *Algemeen Dagblad.* https://www.ad.nl/stadskanaal/openbare-ruimte-stadskanaal-meer-versteend-dan-gemiddeld-in-nederland~a1fc71ae/
- Klimaateffectatlas [n.d.]. Hittekaart gevoelstemperatuur. Toegankelijk via: Hittekaart gevoelstemperatuur - Klimaateffectatlas
  Klimaateffectatlas [2021]. Grijs per buurt. Toegankelijk via: Kaartviewer - Klimaateffectatlas
- Klimaatmonitor [2022a]. Percentage bekende hernieuwbare – Gemeente Stadskanaal. Toegankelijk via: https://klimaatmonitor.databank.nl/jive

- Klimaatmonitor [2022b]. CO_2-uitstoot – Gemeente Stadskanaal. Toegankelijk via: https://klimaatmonitor.databank.nl/jive
- Klimaatmonitor [2022c]. Uitstoot (CO_2-eq.) – Gemeente Stadskanaal. Toegankelijk via: https://klimaatmonitor.databank.nl/jive
- KNMI [2011]. Kaartverhaal droogte. Toegankelijk via: http://www.klimaateffectatlas.nl/nl/kaartverhaal-droogte
- Kwaliteitsgids Groningen [n.d.]. Gebiedsbiografie. Toegankelijk via: Gebiedsbiografie Veenkoloniën (kwaliteitsgidsgroningen.nl)
- KWR & FWE [2021]. Droogtegevoeligheid natuur. Toegankelijk via: https://www.klimaateffectatlas.nl/nl/droogtegevoeligheid-natuur
- KWR water [2017]. Droogtestress. Toegankelijk via: https://www.klimaateffectatlas.nl/nl/droogtestress
- LISA [2022]. Banen naar sector Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard/dashboard/werk-en-inkomen
- Ministerie van Binnenlandse Zaken [2019]. PlanMER Nationale Omgevingsvisie.
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties [2022]. Nationaal Isolatieprogramma. Toegankelijk via: https://www.volkshuisvestingnederland.nl/onderwerpen/nationaal-isolatieprogramma
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu [2017]. Landelijk afvalbeheerplan 2017-2019; *Slimmer omgaan met grondstoffen.* Toegankelijk via: file:///C:/Users/922902/Downloads/lap3_deel-e_sectorplannen_inspraakversie_final.pdf
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat [2024]. Register externe veiligheid. Toegankelijk via: https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten
- Nationaal Park Lauwersmeer [2018]. Nacht van de Nacht in het Lauwersmeergebied. Toegankelijk via: Nacht van de Nacht in het Lauwersmeergebied - Nationaal Park Lauwersmeer (np-lauwersmeer.nl)
- Natura 2000 [2024a]. Lieftinghsbroek. Toegankelijk via: Lieftinghsbroek | natura 2000
- Natuurmonumenten [n.d.]. Beleefbad Smeerling. Toegankelijk via: Beleefpad Smeerling | Natuurmonumenten
- Nedersaksenlijn [n.d.]. Nedersaksenlijn in het regeerakkoord. Toegankelijk via: Home - Stichting Nedersaksenlijn
- Netbeheer Nederland [2022]. Capaciteitskaart elektriciteitsnetwerk. Toegankelijk via: https://capaciteitskaart.netbeheernederland.nl/
- Open Overheid [2023]. Gevolgen van de voorgestelde europese luchtkwaliteitsrichtlijn voor Nederland. Toegankelijk via: pdf (overheid.nl)
- Overheid.nl [2022]. Klimaatwet. Toegankelijk via: https://wetten.overheid.nl/BWBR0042394/2020-01-01
- Overheid.nl [2024]. Besluit Kwaliteit Leefomgeving. Toegankelijk via: wetten.nl - Regeling - Besluit kwaliteit leefomgeving - BWBR0041313 (overheid.nl)
- Planbureau voor de Leefomgeving [2020]. Balans van de Leefomgeving. Toegankelijk via: https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2020-balans-van-de-leefomgeving-2020-4165.pdf
- Prolander [2016]. Definitief Beheerplan Lieftingshbroek. Toegankelijk via: Werkdocument Beheerplan Natura 2000 Lieftinghsbroek (provinciegroningen.nl)
- Provincie Drenthe [2016a]. Drouwenerzand. Toegankelijk via: Drouwenerzand - Provincie Drenthe
- Provincie Drenthe [2016b]. PAS Gebiedsanalyse Drouwenerzand. Toegankelijk via: Herstelstrategie Drouwenerzand (natura2000.nl)

- Provincie Groningen [n.d.]. Groningen@Work 2020-2023. Toegankelijk via: Groningen@Work - Provincie Groningen
- Provincie Groningen [n.d.]. Natuurbeheerplan. Toegankelijk via: Natuurbeheerplan_Groningen_2023.pdf (provinciegroningen.nl)
- Provincie Groningen [n.d.]. Klimaatagenda Provincie Groningen 2030. Toegankelijk via: Klimaatagenda Provincie Groningen 2030
- Provincie Groningen [2017]. Gebiedsanalyse Lieftinghsbroek. Toegankelijk via: Herstelstrategie Norgerholt (natura2000.nl)
- Provincie Groningen [2021a]. Ruimtelijke-Economische Ambtelijke Verkenning 2021
- Provincie Groningen [2021b]. Strategische Visie Vrijetijdseconomie provincie Groningen 2021-2030. Toegankelijk via: Strategische visie vrijetijdseconomie provincie Groningen 2021-2030
- Provincie Groningen [2022]. Geconsolideerde omgevingsvisie november 2022. Toegankelijk via: viewer (tercera-ro.nl)
- Provincie Groningen [2023a]. Programma Mobiliteit. Toegankelijk via: Programma Mobiliteit - Provincie Groningen
- Provincie Groningen [2023b]. Geconsolideerde omgevingsvisie november 2023. Toegankelijk via: https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Beleid_en_documenten/Omgevingsvisie/Omgevingsvisie_geconsolideerde_versie_november_2023.pdf
- Provincie Groningen [2023c]. Transitie Landelijke Gebied Groningen '*Stand van Zaken document'.* Toegankelijk via: Stand-van-zaken-document_Transitie_Landelijk_Gebied_Groningen.pdf (provinciegroningen.nl)
- Provincie Groningen [2024a]. Omgevingsverordening Provincie Groningen. Toegankelijk via: https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Omgevingsverordening_provincie_Groningen.pdf
- Provincie Groningen [2024b]. Nieuwe Natuur. Toegankelijk via: Nieuwe natuur - Provincie Groningen
- RDW [2023]. Aandeel geregistreerde elektrische personenauto's. Toegankelijk via: Jive - Aandeel geregistreerde elektrische personenauto's - Stadskanaal (waarstaatjegemeente.nl)
- Regio Deal Oost-Groningen [2020].
- Regionaalenergieloket [n.d.]. Mogelijke subsidies en lening. Toegankelijk via: Subsidies en leningen - een overzicht van alle subsidies in uw gemeente - Regionaal Energieloket | Regionaal Energieloket
- Regiodeal Natuur Inclusieve Landbouw [n.d.]. Regiodeal Natuur Inclusieve Landbouw. Toegankelijk via: Regio Deal (regiodealnatuurinclusievelandbouw.nl)
- [RES 2.0 Groningen, 2023]
- Rho Adviseurs [2022]. PlanMER Omgevingsplan Stadskanaal. Toegankelijk via: Geanonimiseerd document (ruimtelijkeplannen.nl)
- Rijksoverheid [2009]. Nationaal actieplan voor energie uit hernieuwbare bronnen. Richtlijn 2009/28/EG. Toegankelijk via: blg-70239.pdf (officielebekendmakingen.nl)
- Rijksoverheid [2017]. Kaderrichtlijn Water; Hoe worden ecologische doelen bepaald? Toegankelijk via: https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/kaderrichtlijn-water/uitvoering/rijn-west/we/krw/ecologische-doelen-bepaald/
- Rijksoverheid [2018]. Visie Landbouw, Natuur en Voedsel: Waardevol en Verbonden. Toegankelijk via: Visie Landbouw, Natuur en Voedsel: Waardevol en Verbonden | Beleidsnota | Rijksoverheid.nl
- Rijksoverheid [2022]. Duurzame energie. Toegankelijk via: https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie
- Rijkswaterstaat [2022]. Kaartlaag: Kans op een overstroming vanuit zee, meer of rivier. Toegankelijk via: Kaarten | Atlas Leefomgeving

- Rijksoverheid [2023]. Energieverbruik Verkeer en vervoer per inwoner. Toegankelijk via: https://klimaatmonitor.databank.nl/Jive/
- RIVM [2020]. Ernstige geluidhinder. Toegankelijk via: https://ggdgroningen.incijfers.nl/jive
- RIVM [2022c]. Op de kaart: Beweegvriendelijke omgeving. Toegankelijk via: https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kaarten/beweegvriendelijkeomgeving
- Routes in Groningen [2024]. Fietsnetwerk. Toegankelijk via: Routes - Routes in Groningen
- RTV Drenthe [2023]. Lieftinghsbroek voorbeeld voor de stikstofproef in Drenthe?. Toegankelijk via: Is het Groningse Liefstinghsbroek voorbeeld voor de stikstofproef in Drenthe? - RTV Drenthe
- RTV Noord [2023]. Mestvergister naar de deur: 'het is net of we in een koeienstal wonen'. Toegankelijk via: Mestvergister naast de deur: 'Het is net of we in een koeienstal wonen' - RTV Noord
- RVO [2024]. Energielabel woningen. Toegankelijk via: https://www.waarstaatjegemeente.nl/jive/
- Samen Stadskanaal [n.d.]. Agenda. Toegankelijk via: Agenda | Samen Stadskanaal
- Schone Lucht Akkoord [2024]. Deelnemers Schone Lucht Akkoord. Toegankelijk via: Deelnemers Schone Lucht Akkoord - Schone lucht akkoord
- Sociaal Planbureau [2023]. Wonen. Toegankelijk via: Wonen - Sociaal Planbureau Groningen
- Sociaal Planbureau [2022]. Brede welvaart in Groningen (...). Toegankelijk via: Brede welvaart in Groningen onder druk door sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen - Sociaal Planbureau Groningen
- Stadskanaal Beweegt [n.d.]. Projecten. Toegankelijk via: Projecten - Stadskanaal beweegt
- Staatsbosbeheer [n.d.]. Natuurgebied Kanaalstreek. Toegankelijk via: Kanaalstreek (staatsbosbeheer.nl)
- Stec Groep [2021]. Ontwikkelzones voor grootschalige bedrijven in Groningen
- Stec Groep [2022a]. Naar een toekomstbestendige regio
- Stec Groep [2022b]. Woningmarktonderzoek gemeente Stadskanaal.
- Stec Groep [2022c]. Naar sterk woon- en voorraadbeleid voor Oost-Groningen
- Stec Groep [2022d]. Woningmarktonderzoek gemeente Stadskanaal
- Stec Groep [2023]. Behoefteraming bedrijventerreinen Groningen.
- Stec Groep [2024]. Position paper: wonen en zorg in Groningen
- TenneT [n.d.]. Station Zuid Groningen Ter Apelkanaal. Toegankelijk via: Station Zuid Groningen Ter Apelkanaal (tennet.eu)
- Transfirm [2021]. Bedrijventerrein Ter Wuppingerweg. Toegankelijk via: Ter Wuppingerweg | Bedrijventerrein in ONSTWEDDE [TransFirm]
- VANG Huishoudelijk afval [n.d.]. Het programma. Toegankelijk via: Het programma: Met optimale afvalscheiding naar hoogwaardige recycling - VANG Huishoudelijk afval (vang-hha.nl)
- Warmtevisie Stadskanaal [2024]
- Waterschap Hunze en Aa's [2022]. Waterbeheerprogramma 2022 -2027. Toegankelijk via: Waterbeheerprogramma-2022-2027.pdf (hunzeenaas.nl)
  Witteveen+Bos [2021]. Hittekaart gevoelstemperatuur. Toegankelijk via: https://www.klimaateffectatlas.nl/nl/hittekaart-gevoelstemperatuur

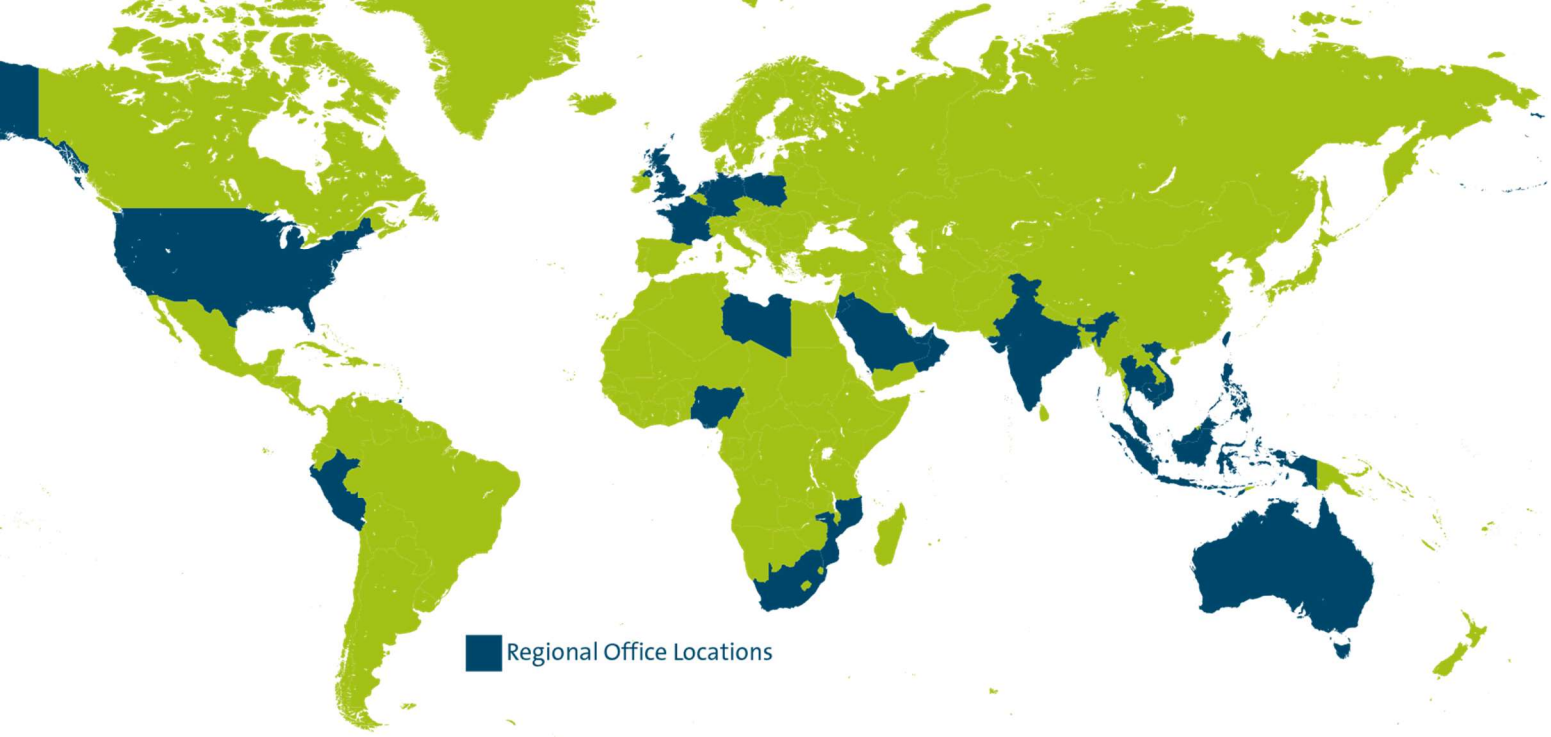

Royal HaskoningDHV is een onafhankelijk internationaal advies- en ingenieursbureau. We combineren 140 jaar engineering- en ontwerpexpertise met consultancy, software en technology diensten. We leveren hiermee toegevoegde waarde voor klanten en hebben een positieve impact op mensen en onze leefomgeving. Dat is onze drijfveer: Enhancing Society Together. Daar hoort bij dat we onszelf en anderen voortdurend uitdagen om bij te dragen aan duurzame oplossingen voor lokale en wereldwijde vraagstukken in de gebouwde omgeving en de industrie.

In onze snel veranderende wereld wordt de agenda bepaalt door onder meer klimaatverandering, de digitale transformatie, een veranderende consumentenvraag en hybride werken. Met onze geïntegreerde duurzame oplossingen willen we bijdragen aan het bredere technologische en maatschappelijke plaatje.

Gesteund door de kennis en ervaring van meer dan 6.000 collega's werken we vanuit kantoren in meer dan 20 landen. We ondersteunen klanten om de transitie te maken naar een slimme en duurzame organisatie. We koppelen onze engineering- en ontwerpexpertise aan onze software- en technologische diensten om toegevoegde waarde te leveren voor onze klanten en de lifecycle van hun assets.

We zijn oprecht, handelen integer en transparant in al onze activiteiten, ook onze bedrijfsvoering Ons team is divers en inclusief. De veiligheid en het welzijn van mensen, in ons team en daarbuiten, staat onder alle omstandigheden voorop.

In projecten en initiatieven werken we actief samen met overheden en het bedrijfsleven, partners en stakeholders. We zien een belangrijke rol voor onszelf in innovatieve duurzame ontwikkeling en willen bijdragen aan een betere leefomgeving, nu en in de toekomst.

Ons hoofkantoor is gevestigd in Nederland en we hebben kantoren in Europa, Azie, Afrika, Australie en Amerika.

royalhaskoningdhv.com

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

Thema's beoordelingskader	Beoordelingsaspect	Thema's omgevingsvisie									
		Klimaat	Circulariteit	Wonen	Voorzieningen	Economie	Mobiliteit	Landbouw	Natuur	Recreatie	Veiligheid
Wonen	Woningaanbod en -behoefte			■							
Economie	Werkgelegenheid					■					
	Werklocaties en bedrijventerreinen					■					
Duurzaamheid	Grondstoffen en circulariteit		■								
	Duurzame energieopwekking en energiebesparing										
	Duurzame woningen			■							
Mobiliteit	Bereikbaarheid en doorstroming			■		■	■				
	Openbaar vervoer				■		■				
	Fiets- en wandelnetwerk						■				
	Duurzame en slimme mobiliteit						■				
Landschap en cultureel erfgoed	Landschappelijke waarden			■					■		
	Archeologie en cultuurhistorische waarden			■					■		
Landbouw	Landbouw			■				■	■		
Natuur	Natura 2000-gebieden			■		■	■	■	■		
	Natuurnetwerk Nederland			■					■		
	Biodiversiteit	■						■	■		
Bodem en water	Bodem	■						■	■		
	Grondwater	■						■	■		
	Oppervlaktewater	■						■	■		
Recreatie	Vrijetijdseconomie en toerisme				■					■	
Veiligheid	Externe veiligheid			■		■					■
	Sociale veiligheid			■							
	Verkeersveiligheid			■			■				
Gezondheid en welzijn	Gezonde leefstijl				■						
	Gezonde leefomgeving				■		■		■		
	Maatschappelijke basisvoorzieningen				■					■	
	Maatschappelijke deelname				■						
Omgeving	Geluidhinder			■		■	■			■	
	Luchtkwaliteit			■		■	■	■		■	
	Geurhinder			■		■		■			
	Lichthinder			■		■					
Klimaat	Broeikasgassen			■		■	■	■	■	■	
	Hittestress	■		■					■		
	Droogte	■							■		
	Wateroverlast door hemelwater	■							■		

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

Notitie

HaskoningDHV Nederland B.V.
Mobility & Infrastructure

Aan:	Gemeente Stadskanaal
Van:	RHDHV
Datum:	28 oktober 2024
Kopie:	-
Ons kenmerk:	BI6497-MI-ME-240924-0853
Classificatie:	Projectgerelateerd
Gecontroleerd door	RHDHV (28 oktober 2024)

Onderwerp: **Effectbeoordeling concept-omgevingsvisie bij het omgevingseffectrapport voor de Omgevingsvisie Stadskanaal**

---

1 Inleiding

De gemeente Stadskanaal werkt aan haar omgevingsvisie, welke naar verwachting in 2025 gereed is. Een omgevingsvisie is een langetermijnvisie waar de maatschappelijke opgaven en de kernkwaliteiten van een gemeente of provincie staan beschreven. In de omgevingsvisie staan de ambities van een overheid en is beleid opgenomen om die ambities te halen. Dit beleid is op een hoog abstractieniveau en wordt verder uitgewerkt in omgevingsplannen of omgevingsprogramma's.

In deze notitie worden de effecten van de concept-omgevingsvisie gepresenteerd. Dit is gedaan door middel van een effectbeoordeling. De beoordeling van effecten van de concept-omgevingsvisie geeft inzicht in de consequenties van (beleids)keuzes en helpt om het beleid in de omgevingsvisie verder aan te scherpen.

2 Methodiek

In het OER worden alleen de effecten van nieuw beleid beoordeeld. Voor de beoordeling geldt dat er enkel beleidsuitspraken beoordeeld worden die concreet genoeg zijn en dat er zicht is op de uitvoering. Op basis van de door de gemeente aangeleverde concept-omgevingsvisie is beoordeeld welke uitspraken concreet genoeg zijn. Hierbij is Tabel 1 gebruikt.

De concrete en principe beleidsuitspraken moet echter nog wel verder geconcretiseerd worden in vervolgplannen, -programma's en -besluiten. In dit stadium kunnen effecten van het nieuwe beleid nog niet kwantitatief beschouwd worden, er is daarom gekozen voor een kwalitatieve beschouwing. De effecten zijn beschreven in **kansen op positieve effecten** (hierna: kansen) en **risico's op negatieve effecten** (hierna: risico's). Deze effecten hoeven niet daadwerkelijk op te treden maar ze geven wel een indicatie van de mogelijke gevolgen van het nieuwe beleid en de richting daarvan (positief of negatief). Op deze manier wordt er een richting gegeven aan hoe de gemeente Stadskanaal zich ontwikkelt. Deze informatie voorziet de makers van de omgevingsvisie van input over hun nieuwe beleid. Of het effect daadwerkelijk optreedt is onder meer afhankelijk van de precieze beleidsinvulling en concretisering van het beleid in bijvoorbeeld een omgevingsplan of omgevingsprogramma. Pas bij verdere concretisering van het beleid in vervolgplannen wordt duidelijk hoe groot die ontwikkeling van effecten daadwerkelijk is.

Tabel 1: Categorisering beleid

Categorie	Toelichting	Methode
Ambitie	Geen beleidskeuze maar een ambitie (wat is de stip op de horizon?)	**Geen effectbeoordeling.** De beleidskeuze worden wel afgezet tegen de ambities (mate van doelbereik)
Voortzetting bestaand beleid	Beleidskeuze die voortzetting is van bestaand beleid	**Geen effectbeoordeling.** De verandering ten opzichte van de referentiesituatie is per definitie gelijk aan '0', de referentiesituatie is immer situatie o.b.v. voortzetten bestaand beleid.
Concreet besluit	Beleidskeuze die nieuw is en dermate concreet, dat er zicht is op de uitvoering	**Effectbeoordeling mogelijk.** Dit wordt gedaan o.b.v. de mate waarin keuzes nu al kunnen leiden tot een verandering in de mate waarin ambities voor beoordelingsaspecten uit het 'rad van de leefomgeving' worden bereikt
Principe besluit	Beleidskeuze die nieuw is en dermate globaal, dat een nadere afweging van keuzes in vervolgbesluiten nodig is voor zicht op uitvoering. Het kader voor de te nemen vervolgbesluiten is in zicht.	**Effectbeoordeling mogelijk.** Dit wordt gedaan o.b.v. een beschouwing van kansen en risico's die relevant zijn voor vervolgbesluiten, gezien de gevolgen die toekomstige keuzes kunnen hebben voor het bereiken van de ambities voor indicatoren uit het 'rad van de leefomgeving'.
Proces besluit	Beleidskeuze die nieuw is en intentie betreft om een stap te zetten in een proces dat kan leiden tot nieuw beleid.	**Geen effectbeoordeling** Effecten zijn niet in te schatten omdat de aard van eventuele vervolgbesluiten nog onduidelijk is (bijv. de gemeente Stadskanaal wil onderzoeken of …).

3 De beleidsuitspraken uit de concept-omgevingsvisie

In Tabel 2 staan de beleidsuitspraken zoals die in de scenariobeoordeling beoordeeld zijn op effecten.

Tabel 2: Beleidsuitspraken concept-omgevingsvisie

Thema	Beleidsuitspraak
Klimaat	Bij herstructurering, herinrichting en reconstructies van de openbare ruimte kijken we naar de opgaven die daar spelen rond klimaatadaptatie en nemen zo nodig maatregelen. We zetten hierbij in op kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte met groen en voldoende aandacht voor biodiversiteit, hittestress en wateropslag. Daarmee wordt de openbare ruimte klimaatadaptief ingericht waarbij meer water wordt opgevangen en vastgehouden in natte perioden en komen er meer schaduwplekken om hittestress te voorkomen. Op die manier zijn we steeds beter bestand tegen bijvoorbeeld intensievere regenbuien en perioden van extreme hitte en droogte als gevolg van de klimaatverandering. Vanuit de gemeente stimuleren we onze inwoners om hun tuinen klimaatadaptief in te richten met meer groen en minder verharding.
Circulariteit	Als gemeente beheren we een groot areaal aan wegen, bruggen, speeltuinen, sportaccommodaties, gebouwen, openbare ruimte etc. Bij onderhoud, reconstructies en realisatie in ons areaal stimuleren we aannemers via de aanbestedingen om grondstoffen en producten te hergebruiken om zo bij te dragen aan het doel om in 2050 volledig circulair te zijn.
Wonen	Waar mogelijk stimuleren we onze inwoners en corporaties om hun woning levensloopbestendig te maken door een volwaardig woonprogramma op de begane grond te realiseren. Elke vijf jaar wordt het beleid uitgeschreven in de nieuwe woonvisie, waarin alle woningopgaven terugkomen. Hierbij kijken we ook naar kamerverhuur, tiny houses,

Thema	Beleidsuitspraak
	woonwagenstandplaatsen, flexwonen, ligplaatsen voor woonschepen en de mogelijkheid om niet-wonen bestemmingen om te zetten in wonen. Zo kunnen we goed inspelen op de toenemende vraag naar flexibele en kleinere woningen en problematiek rondom bijvoorbeeld kamerverhuur. In Alteveer, Mussel en Onstwedde willen we de komende jaren vooral kleinschalige woningbouw realiseren passend naar de aard en karakter van het dorp en het gebied. Deze nieuwbouw staan we toe binnen de eerste vier treden van de woningbouwladder. Voor Stadskanaal en Musselkanaal is de woningbouwopgave groter. Om dit te realiseren kijken we naast inbreidingsmogelijkheden ook naar woningbouwlocaties in trede vijf, dus buiten bestaande kernen. Deze planmatige woningbouw voorzien we onder meer bij het Tweede Boerendiep, de omgeving Floralaan te Musselkanaal en rondom het toekomstige treinstation in Stadskanaal nabij Mercurius Businesspark. Gezien de centrale ligging van dit treinstation beperkt planmatige woningbouw zich niet enkel tot onze gemeentegrens en kijken we ook naar Nieuw-Buinen. Een nieuwe wijk moet passen bij de kernkwaliteiten van Stadskanaal en toekomstige locaties zullen hieraan getoetst worden. De inrichting van nieuwe wijken moet aansluiten op de structuur van wijken en sloten zoals kenmerkend is voor de Veenkoloniën. Als gemeente willen we sturing op de woningbouw als het gaat om type en prijsklasse. We willen als gemeente interessant zijn voor diverse doelgroepen, van jong tot oud. Uit de participatie onder onze inwoners komt duidelijk naar voren dat zij zorgen hebben over het woningaanbod en de betaalbaarheid. Vraag en aanbod van woningen sluit nu niet goed genoeg op elkaar aan, zowel qua type woning als qua prijs. De maatschappij verandert en daardoor neemt de vraag naar andere woonvormen toe, denk bijvoorbeeld aan (kleinschalige) woongroepen voor mensen met een beperking of begeleid zelfstandig wonen. Met de vergrijzing zijn er ook steeds meer proactieve senioren die initiatieven ontwikkelen voor nieuwe woonvormen, zoals knarrenhofjes. Vanuit onder meer (alleenstaande) jongeren is vraag naar meer betaalbare éénpersoonswoningen, zoals tiny houses. Bij invulling van de woningbouwopgave kiezen we dus nadrukkelijk voor verschillende woonvormen.
Voorzieningen	Inwoners waarderen het hoge voorzieningenniveau in onze gemeente. Als gemeente gaan we voor kwalitatief goede en toekomstbestendige voorzieningen, passend bij de omvang van kern of wijk. Per kern zien we de volgende basisvoorzieningen: • Alteveer: Basisonderwijs, sportvoorzieningen, OV-verbinding, ontmoetingslocatie • Mussel: Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, OV-verbinding, sportvoorzieningen, ontmoetingslocatie • Musselkanaal: Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende speciaalzaken, gezondheidscentra, OV-verbindingen, sportvoorzieningen • Onstwedde: Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, gezondheidscentrum, culturele voorzieningen, OV-verbinding, sportvoorzieningen • Stadskanaal: Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende speciaalzaken, culturele voorzieningen, horeca en amusement, gezondheidscentra, ziekenhuis, OV-verbindingen, sportvoorzieningen Waar dit nog niet het geval is willen we de aanwezige eerstelijns zorg (huisarts, apotheek, wijkverpleging, paramedici en eventueel sociale domein) concentreren in gezondheidscentra op locaties die centraal gelegen zijn en goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. Zo is alle zorg voor inwoners onder één dak en is de afstemming tussen zorgverleners beter. Wij willen een inclusieve en toegankelijke gemeente zijn waarbij voorzieningen en de openbare ruimte toegankelijk en veilig zijn voor iedereen ook als er sprake is van fysieke of mentale beperkingen. Hiermee zorgen we voor volwaardige deelname van mindervalide inwoners maar ook op anti-discriminatie van inwoners die zich onder de noemer LHBTIQ+ scharen. We zetten ervaringsdeskundigheid in om eventuele knelpunten te ontdekken en zo nodig aan te pakken. Veel inwoners en bezoekers genieten van evenementen en festivals die worden georganiseerd in de gemeente. We willen initiatiefnemers de ruimte blijven bieden om dit te organiseren.

Thema	Beleidsuitspraak
	Echter, festivals veroorzaken ook overlast aan omwonenden als het gaat om geluid, geur en verkeerstromen et cetera. Als gemeente willen wij de balans bewaken tussen het faciliteren van evenementen en festivals voor al onze inwoners enerzijds, en het reguleren ervan en het beperken van de overlast anderzijds. Dit betekent dat we inzetten op evenementen op locaties die daarvoor geschikt zijn. Hierbij houden we rekening met het de kernkwaliteiten van onze gemeente en het karakter van het gebied waar een evenement plaatsvindt. Toekomstig beleid over evenementen wordt nog opgesteld.
Economie	We zien een trend naar steeds grotere bedrijfshallen voor bijvoorbeeld transport en distributiebedrijven. Dit staat op gespannen voet met de openheid van het landschap. Grootschalige bedrijvigheid, zwaardere industrie, agrofood en voedselverwerking worden bovenregionaal gefaciliteerd op één locatie: bedrijvenpark Zuid-Groningen. Op Bedrijvenpark Stadskanaal en Dideldom faseren we op lange termijn zware industrie uit, gezien de centrale ligging en (beoogde) woningbouw. Deze bedrijven worden bij uitbreiding gefaciliteerd op of nabij Bedrijvenpark Zuid-Groningen. Mocht uitbreiding van het reguliere MKB niet te faciliteren zijn op de huidige bedrijventerreinen, dan wordt deze uitbreiding beoogd in aansluiting op Zuid-Groningen. Vanuit onze gemeente verruimen we de contouren voor mogelijke uitbreidingen van dit bedrijvenpark. In onze gemeente richten we ons voor de MKB en maakindustrie op bestaande bedrijventerreinen en -locaties. Bedrijvenpark Stadskanaal wordt op lange termijn uitgebreid op de locaties waar nu nog zonneparken zijn gerealiseerd. Bij het Tweede Boerendiep bij Musselkanaal bieden we ruimte voor woningbouw in plaats van bedrijven. Ladder bedrijvigheid: 1. Inbreiding in bestaande bedrijventerreinen; 2. Transformatie en revitalisering bedrijventerreinen; 3. Uitbreiding van bestaande of ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Om in de toekomst conflicten met woningbouw (tweede Boerendiep) te voorkomen willen we zwaardere categorie bedrijven op bedrijvenpark Stadskanaal faciliteren om te verhuizen naar Bedrijvenpark Groningen-Zuid. Aangezien geen structurele problemen ten aanzien van geurhinder, zijn stellen we hiervoor geen gemeentelijk beleid op maar volgen landelijke en provinciale wet- en regelgeving. Wel gaan we verkennen welke maatregelen kunnen worden genomen om de geurhinder bij de biovergister terug te dringen.
Mobiliteit	Het station Dideldom richten we in als een mobiliteitshub: een verkeersknooppunt waarbij de nadruk ligt op de beleving. Hier kunnen reizigers van en naar Stadskanaal reizen, maar is de omgeving herkenbaar en toegankelijk ingericht met diverse faciliteiten. Zo wordt de omgeving rondom het stationsgebied ingericht om snel en comfortabel over te stappen op bus, fiets, auto, deelvervoer of taxi. Op deze manier wordt Stadskanaal een aantrekkelijk verkeersknooppunt voor de regio en profiteren alle omliggende kernen van een betere bereikbaarheid
Landbouw	Groei van de (intensieve) veehouderij op ons grondgebied vinden we maatschappelijk en landschappelijk niet wenselijk, vanwege het potentiële effect op milieu, gezondheid en ook natuurdoelen en woonfuncties. Op het gebied van mest is het streven om de opslag op eigen kavel te realiseren. Dat kan in de vorm van bijvoorbeeld een mestbassin, een mestsilo of mestplaten. Wanneer er op de eigen kavel geen ruimte is, kunnen we als gemeente afwijken van bestaande regelgeving. De opslag van mest op een veldkavel die niet aansluit op de eigen kavel, solitaire opslag genoemd, is op dit moment nog onwenselijk. We volgen hierbij de ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau. De teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/ of volksgezondheid willen we tegengaan. Wij volgen als gemeente landelijke ontwikkelingen in relatie tot gewasbeschermingsmiddelen en volksgezondheid voor bijvoorbeeld bollenteelt. Ondertussen onderzoeken wij of een gemeentelijk verbod op bepaalde gewassen (bijvoorbeeld lelies) of bepaalde middelen wenselijk is.

Thema	Beleidsuitspraak
	Daarnaast willen we vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) en kavels die hun functies verloren hebben in het landelijk gebied passend herbestemmen. We willen zo voorkomen dat boerderijen en bijbehorende erven in verval raken en hun aantrekkelijkheid verliezen of dat er ondermijnende activiteiten plaatsvinden. Het kan bijvoorbeeld gaan om wonen of kleinschalige bedrijvigheid. Tot slot willen we verkennen of verruiming van woonzorglocaties en/of recreatie hier mogelijk is. De agrarische sector is een belangrijke economische pijler in onze regio. In het buitengebied staan we bedrijvigheid toe die past in het gebied, zoals agrarische bedrijven inclusief eventuele boerderijwinkels of campings. Daarnaast willen we dat agrarische bebouwing die zijn functie heeft verloren een goede herbestemming krijgt, passend bij het buitengebied. Het kan bijvoorbeeld gaan om wonen of kleinschalige bedrijvigheid. We willen zo voorkomen dat boerderijen vervallen of dat er ondermijnende activiteiten plaats vinden.
Natuur	In de Veenkoloniën ligt een opgave om 10% groenblauwe dooradering te realiseren. De groenblauwe dooradering zorgt voor meer verbinding van natuurgebieden en versterking van de biodiversiteit. Voor de realisatie van deze opgave wordt eerst gekeken naar de gronden van de overheden en pas daarna naar realisatie op landbouwgrond. We richten ons op het isoleren van woningen en andere gebouwen. Daarbij nemen we maatregelen om diersoorten te beschermen, zoals vleermuizen en gierzwaluwen. In samenwerking met de provincie stellen we soortenmanagementplan (SMP). Hiermee krijgen we inzicht in welke soorten waar zitten en welke maatregelen nodig zijn om deze soorten te beschermen. Vanuit het Pagedal loopt een groenstructuur door het stedelijk gebied van Stadskanaal tot aan het centrum. Deze “groene long” zorgt ervoor dat ook voor de inwoners die in het verstedelijkte gebied wonen openbaar groen altijd dichtbij is. De groene long houden we groen en daarin staan we geen uitbreiding van het bebouwd oppervlak toe. Het is in de eerste plaatst een provinciale taak om bovenstaande twee verbindingszones te realiseren. In ons ruimtelijke beleid houden we hier rekening mee zodat er geen extra knelpunten ontstaan voor het realiseren van de verbindingszones. Als het actueel wordt, dan denken we als partner mee over de inrichting van de gebieden.
Recreatie	Wij kiezen ervoor om geen nieuwe grootschalige recreatie toe te laten buiten de bestaande plannen voor grootschalige recreatie in de Kettingwijk. Ons landelijk gebied is vooral geschikt voor kleinschalige recreatie en overnachting, dat sluit goed aan bij de kernkwaliteiten. We willen de mogelijkheden gaan verruimen voor het starten of uitbreiden van bijvoorbeeld bed & breakfast's, kleinere campings en hotels. De Kettingwijk houden we vrij voor grootschalige recreatie en daar staan we ook geen andere ruimtelijke bestemmingen toe. De vrijetijdseconomie in Nederland groeit en biedt ook in onze gemeente kansen voor bijvoorbeeld horeca, recreatie, winkels en amusement. Winkels, horeca en amusement willen we clusteren, zodat er in de kernen een herkenbaar en levendig centrum is. Voorzieningen die bij elkaar zitten, versterken elkaar.
Veiligheid	In ons ruimtelijk beleid houden we rekening met de aandachtsgebieden en gaan zorgvuldig om met eventueel nieuwe (kwetsbare) functies binnen de veiligheidscontouren.

4 Resultaten van de effectbeoordeling

Dit hoofdstuk beschrijft de resultaten van de effectbeoordeling volgens bovenstaande methodiek. In bijlage 1 is aangegeven welke beoordelingsaspecten zijn beoordeeld per beleidsuitspraak (scoping). In bijlage 2 is een tabel opgenomen met de toegekende kansen en risico's voor de concept-omgevingsvisie en bijbehorende beleidsuitspraken. Bijlage 3 bevat de onderbouwing bij de toegekende kansen en risico's. Hieronder is op hoofdlijnen beschreven wat de effectbeoordeling aan resultaten laat zien.

4.1 Overall beeld van de beoordelingsaspecten

De beleidsuitspraken hebben effect op de beoordelingsaspecten. Er kunnen kansen of risico's zijn. Als wordt gekeken naar de beleidsuitspraken in de concept-omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal, zijn er veel beoordelingsaspecten die geen effecten ondervinden van de beleidsuitspraken. Het gaat om de volgende beoordelingsaspecten:

- Werkgelegenheid
- Werklocaties en bedrijventerreinen
- Grondstoffen en circulariteit
- Fiets- en wandelnetwerk
- Externe veiligheid
- Sociale veiligheid
- Gezonde leefstijl
- Gezonde leefomgeving
- Geurhinder
- Lichthinder

De beleidsuitspraken in de concept-omgevingsvisie hebben geen effect op deze beoordelingsaspecten of de beleidsuitspraken zijn niet concreet genoeg om te beoordelen (zie Tabel 1).

Er zijn ook veel beoordelingsaspecten die alleen kansen ondervinden van de beleidsuitspraken. Het gaat om de volgende beoordelingsaspecten:

- Woningaanbod en -behoefte
- Duurzame woningen
- Openbaar vervoer
- Duurzame en slimme mobiliteit
- Biodiversiteit
- Grondwater
- Oppervlaktewater
- Vrijetijdseconomie en toerisme
- Maatschappelijke basisvoorzieningen
- Maatschappelijke deelname
- Droogte
- Wateroverlast door hemelwater

In de concept-omgevingsvisie wordt er ingezet op het uitbreiden van het aantal woningen en voorzieningen en het verbeteren van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer en duurzame mobiliteit. Ook wordt de landbouw duurzamer gemaakt. Hierdoor ontstaan er ook indirecte kansen voor grondwater en oppervlaktewater.

Daarnaast zijn ook een beoordelingsaspecten waarbij er zowel kansen als risico's zijn, waarbij er meer kansen dan risico's zijn als gevolg van de beleidsuitspraken. Het gaat om de volgende beoordelingsaspecten:

- Natura 2000-gebieden
- Geluidhinder
- Broeikasgassen
- Hittestress

In de concept-omgevingsvisie wordt er ingezet op het verbeteren van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, waardoor het aantal voertuigbewegingen per auto kan afnemen. Daarnaast wordt ook ingezet op het verplaatsen van zware bedrijvigheid naar Bedrijvenpark Zuid-Groningen. Hierdoor ontstaan er indirecte kansen voor de Natura 2000-gebieden, geluidhinder en broeikasgassen. Daar staat wel tegenover dat de concept-omgevingsvisie ook inzet op het uitbreiden van het aantal woningen, wat kan leiden tot meer voertuigbewegingen en dus risico's op deze beoordelingsaspecten.

Als laatste zijn ook een beoordelingsaspecten die evenveel kansen als risico's ondervinden van de beleidsuitspraken. Het gaat om de volgende beoordelingsaspecten:

- Bereikbaarheid en doorstroming
- Natuurnetwerk Nederland
- Verkeersveiligheid
- Luchtkwaliteit

Zoals hierboven beschreven zijn er zowel beleidsuitspraken die zorgen voor een mogelijke afname van het aantal voertuigbewegingen als voor een mogelijke toename van het aantal voertuigbewegingen. Dit heeft indirect zowel kansen als risico's voor bovenstaande beoordelingsaspecten.

Er is een beoordelingsaspect dat niet terugkomt in de beleidsuitspraken en waar dus geen effecten op zijn, het gaat om het beoordelingsaspect duurzame energieopwekking en energiebesparing.

Rad van de leefomgeving

In Figuur 1 staat het rad van de leefomgeving met daarin de effecten in de autonome situatie, zoals bepaald in de foto van de leefomgeving, en van de concept-omgevingsvisie. Het rad visualiseert wat hierboven is besproken en laat de effecten zien van de concept-omgevingsvisie in vergelijking met de autonome situatie. De knel- en aandachtspunten zoals vastgesteld in de foto van de leefomgeving worden besproken in hoofdstuk 5.

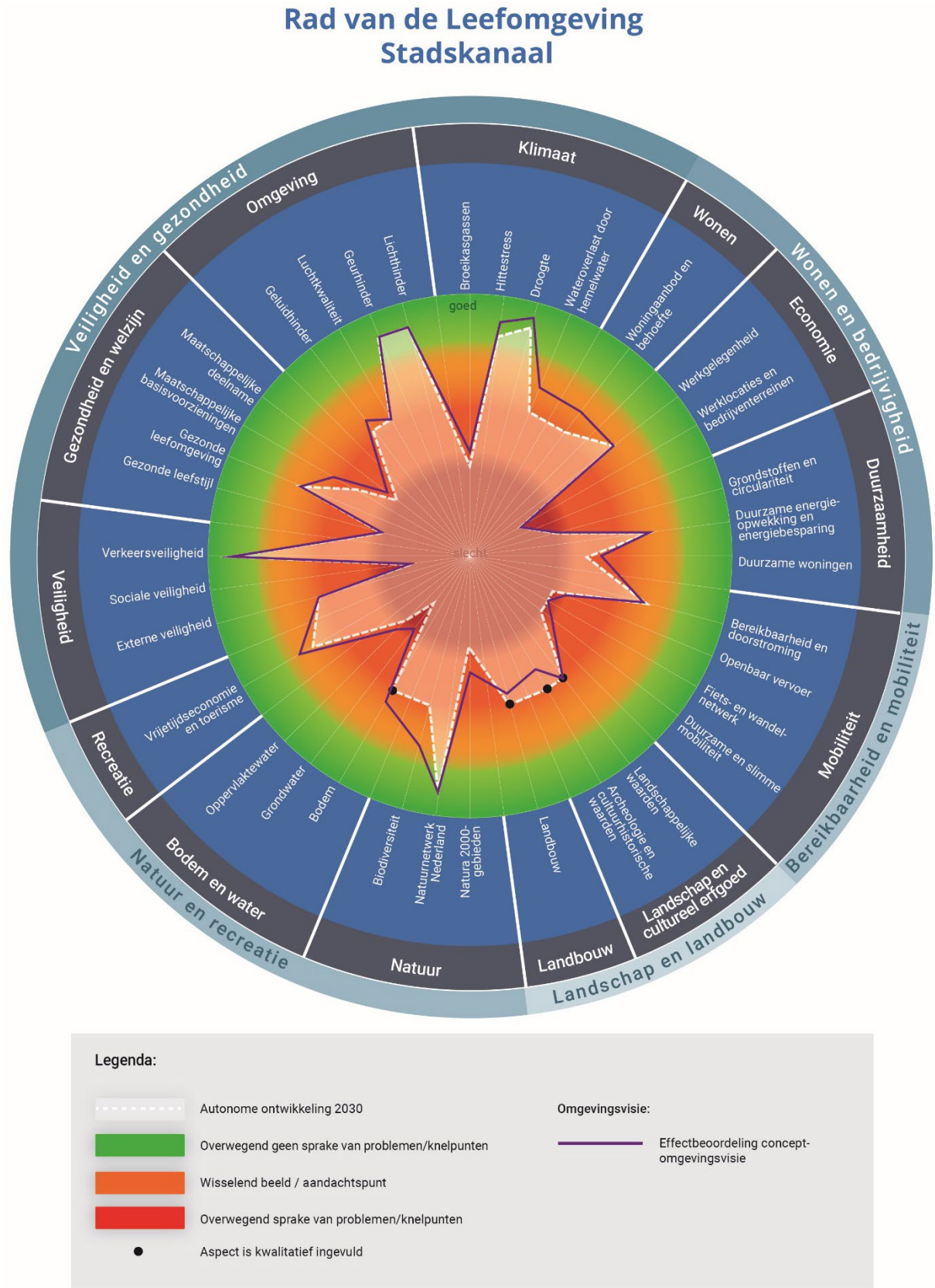

Figuur 1: Rad van de leefomgeving Stadskanaal

4.2 Overall beeld van de beleidsuitspraken

Voor twee beleidsuitspraken zijn er geen kansen of risico's. Het gaat om de thema's circulariteit en veiligheid. Voor het thema circulariteit geldt dat de beleidsuitspraak gericht op stimuleren te onduidelijk is met wat er precies gaat gebeuren en wat de omvang hiervan is. Dit moet blijken uit vervolgplannen. Voor het thema veiligheid is de beleidsuitspraak niet concreet genoeg om te beoordelen (zie Tabel 1).

Er zijn veel beleidsuitspraken die alleen kansen laten zien. Het gaat om de volgende thema's:

- Klimaat: Er zijn kansen voor de beoordelingsaspecten biodiversiteit, grondwater, hittestress, droogte en wateroverlast door hemelwater. De concept-omgevingsvisie zet in op het klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte en het vasthouden van water in de bodem.
- Voorzieningen: Er zijn kansen voor de beoordelingsaspecten openbaar vervoer, maatschappelijke basisvoorzieningen en maatschappelijke deelname. De concept-omgevingsvisie zet in op het verbeteren van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer en er wordt gekeken naar het voorzieningenniveau van de kernen.
- Economie: Er zijn kansen voor het beoordelingsaspect geluidhinder, omdat de concept-omgevingsvisie inzet op het verplaatsen van zware bedrijvigheid naar Bedrijvenpark Zuid-Groningen.
- Mobiliteit: Er zijn kansen voor de beoordelingsaspecten bereikbaarheid en doorstroming, duurzame en slimme mobiliteit, Natura 2000-gebieden, verkeersveiligheid, geluidhinder, luchtkwaliteit en broeikasgassen. De concept-omgevingsvisie zet in het realiseren van een mobiliteitshub bij het nieuwe station, waardoor het aantal vervoersbewegingen naar beneden gaat.
- Landbouw: Er zijn kansen voor de beoordelingsaspecten landbouw, Natura 2000-gebieden, biodiversiteit, bodem, grondwater en oppervlaktewater. De concept-omgevingsvisie zet in op het verduurzamen van de landbouw, het reguleren van de mestopslag en het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
- Recreatie: Er zijn kansen voor de beoordelingsaspecten vrijetijdseconomie en toerisme en maatschappelijke voorzieningen. De concept-omgevingsvisie zet in op het toestaan van kleinschalige recreatie en het vergroten van het aanbod van horeca, recreatie, winkels en amusement.

Er is één beleidsuitspraak waar er meer kansen dan risico's zijn, namelijk voor het thema natuur. De beleidsuitspraak heeft kansen voor de beoordelingsaspecten Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland, biodiversiteit, broeikasgassen, hittestress en wateroverlast door hemelwater. Daartegenover staat dat er een risico is voor de beoordelingsaspecten landbouw en archeologie en cultuurhistorische waarden, omdat er een risico is dat het areaal van landbouw wordt omgezet naar natuur en er verstoring kan plaats vinden van gebieden met een hoge archeologische waarde.

Er is één beleidsuitspraak waar er meer risico's dan kansen zijn, namelijk voor het thema wonen. Dit komt omdat er relatief veel woningen worden bijgebouwd in de concept-omgevingsvisie. Dit heeft kansen voor het beoordelingsaspect woningaanbod en -behoefte. Hier staat tegenover dat er ook risico's ontstaan, omdat het aantal inwoners toeneemt. Hierdoor kan het aantal verkeersbewegingen toenemen, wat indirect kan zorgen voor risico's voor beoordelingsaspecten bereikbaarheid en doorstroming, Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland, verkeersveiligheid, geluidhinder, luchtkwaliteit, broeikasgassen en hittestress. Ook geldt, met dezelfde reden als bij het thema natuur, dat er risico's zijn voor de beoordelingsaspecten landbouw en archeologie en cultuurhistorische waarden.

4.3 Ontwikkeling van de kwalitatieve aspecten

De beoordelingsaspecten landschappelijke waarden, archeologie en cultuurhistorische waarden, landbouw en bodem zijn in de foto van de leefomgeving kwalitatief ingevuld. Voor deze beoordelingsaspecten was onvoldoende specifieke gemeentelijke informatie beschikbaar. Aan deze thema's is daarom geen kwaliteitsniveau toegekend in de foto van de leefomgeving. In de beoordeling van de concept-omgevingsvisie zijn deze kwalitatieve aspecten wel beoordeeld op kansen en risico's. Omdat deze effecten niet te vergelijken zijn met een kwaliteitsniveau uit de foto van de leefomgeving, is hieronder een kwalitatieve beschrijving gegeven van de verwachte ontwikkelingen van deze kwalitatieve aspecten als gevolg van het nieuwe beleid in de concept-omgevingsvisie. Dit is gedaan per beoordelingsaspect.

- Landschappelijke waarden
  Voor het beoordelingsaspect landschappelijke waarden is in de foto van de leefomgeving gekeken naar het Veenkoloniale landschap en het gebied Westerwolde. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's wonen en natuur. Beide thema's zorgen niet voor kansen of risico's. Voor het thema wonen is dat omdat de realisering van de uitbreiding van Stadskanaal zoveel mogelijk aansluit bij de structuur van de Veenkoloniën, waardoor dit beter beleefbaar wordt, daarentegen wordt het landschap wordt niet versterkt. Voor het thema natuur worden groenstructuren aangelegd, maar dit zorgt niet voor versterking of karakterisering van het landschap.
- Archeologie en cultuurhistorische waarden
  Voor het beoordelingsaspect archeologie en cultuurhistorische waarden is in de foto van de leefomgeving gekeken naar de archeologische en cultuurhistorische waarden binnen de gemeente. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's wonen en natuur. Beide thema's zorgen voor risico's, doordat woningen en de ontwikkeling van de groenblauwe dooradering kunnen komen in gebieden met een hoge archeologische waarde.
- Landbouw
  Voor het beoordelingsaspect landbouw is in de foto van de leefomgeving gekeken naar het aantal agrarische bedrijven in de gemeente. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's wonen, landbouw en natuur. De thema's wonen en natuur zorgen voor risico's, doordat de realisatie van woningen en de ontwikkeling van de groenblauwe dooradering kunnen komen op grond die nu wordt gebruikt voor landbouw. Het thema landbouw zorgt voor kansen. Er komt geen areaal voor landbouw bij, maar het beleid is gericht op duurzaamheid van de landbouw en op gewasbescherming en volksgezondheid.
- Bodem
  Voor het beoordelingsaspect bodem is in de foto van de leefomgeving gekeken naar bodemtypen en bodemdaling. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's klimaat, landbouw en natuur. De thema's klimaat en natuur zorgen niet voor kansen of risico's. Het thema landbouw zorgt voor kansen door vermindering in het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ook zijn er mogelijk minder risico's door meer regulering van mestopslag.

5 Ontwikkeling van de knel- en aandachtspunten

In de ‘foto van de leefomgeving’ is aan de beoordelingsaspecten een kwaliteitsniveau toegekend (zie Figuur 1). In het geval dat er sprake is van een overwegend goede kwaliteit is het kwaliteitsniveau ‘groen’ toegekend. Voor het kwaliteitsniveau ‘oranje’ geldt dat er op enkele locaties sprake is van een overschrijding van gestelde normen. Tenslotte geldt voor ‘rood’ dat er sprake is van een overwegend slechte kwaliteit, er is dan op meerdere locaties in de gemeente sprake van een overschrijding van gestelde normen.

De beoordelingsaspecten die in de huidige situatie en autonome ontwikkeling beoordeeld zijn met kwaliteitsniveau ‘rood’ en ‘oranje met verslechterende trend’ zijn aangemerkt als knelpunt en aandachtspunt. Vanuit het belang van de kwaliteit van de leefomgeving liggen bij deze aspecten belangrijke opgaven voor de omgevingsvisie.

In de ‘foto van de leefomgeving’ zijn de volgende aspecten aangemerkt als knelpunt: *werklocaties en bedrijventerreinen, grondstoffen en circulariteit, openbaar vervoer, fiets- en wandelnetwerk, duurzame en slimme mobiliteit, Natura 2000-gebieden, grondwater, oppervlaktewater, sociale veiligheid, gezonde leefstijl en maatschappelijke deelname*.

Daarnaast zijn de volgende aspecten aangemerkt als aandachtspunt: *duurzame woningen en maatschappelijke basisvoorzieningen.*

5.1 Ontwikkeling bestaande knel- en aandachtspunten

Deze paragraaf beschrijft de ontwikkeling van de bestaande knel- en aandachtspunten. Eerst is beschreven welk kwaliteitsniveau in de foto van de leefomgeving is toegekend aan het beoordelingsaspect. Vervolgens worden de gevolgen van de concept-omgevingsvisie beschreven. Tenslotte is beschreven of de verwachting is dat de concept-omgevingsvisie bijdraagt aan het (gedeeltelijk) oplossen van de knel- of aandachtspunten.

De volgende knelpunten zijn in de foto van de leefomgeving benoemd:

- Werklocaties en bedrijventerreinen
  Het beoordelingsaspect werklocaties en bedrijventerreinen is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een gelijkblijvende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema economie. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie laat geen kansen of risico’s zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- Grondstoffen en circulariteit
  Het beoordelingsaspect grondstoffen en circulariteit is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema circulariteit. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie laat geen kansen of risico’s zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- Openbaar vervoer
  Het beoordelingsaspect openbaar vervoer is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema’s voorzieningen en mobiliteit. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op het thema mobiliteit laat geen kansen of risico’s zien. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op het thema voorzieningen laat kansen zien, omdat er wordt gezorgd voor een ov-verbinding in alle kernen. Per saldo is er een minimale kans te zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.

- Fiets- en wandelnetwerk
  Het beoordelingsaspect fiets- en wandelnetwerk is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema mobiliteit. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie laat geen kansen of risico's zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- Duurzame en slimme mobiliteit
  Het beoordelingsaspect duurzame en slimme mobiliteit is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema mobiliteit. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op het thema mobiliteit laat kansen zien, omdat er wordt ingezet op deelvervoer bij de nieuwe mobiliteitshub bij het station. Per saldo is er een minimale kans te zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- Natura 2000-gebieden
  Het beoordelingsaspect Natura 2000-gebieden is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's wonen, economie, mobiliteit, landbouw en natuur. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op het thema economie laat geen kansen of risico's zien. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op het thema wonen laat risico's zien door een toename van het aantal voertuigbewegingen als gevolg van een toename van het aantal woningen en inwoners. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op de thema's mobiliteit, landbouw en natuur laat kansen zien door een mogelijke afname van het aantal voertuigbewegingen door een verbetering van de toegankelijkheid van het openbaar vervoer, het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het verbinden van de Natura 2000-gebieden en NNN-gebieden door middel van verbindingszones. Per saldo is er sprake van meer kansen dan risico's. Hiermee verbetert het bestaande knelpunt naar verwachting naar een aandachtspunt.
- Grondwater
  Het beoordelingsaspect grondwater is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een gelijkblijvende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's klimaat, landbouw en natuur. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op het thema natuur laat geen kansen of risico's zien. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op de thema's klimaat en landbouw laat kansen zien door het langer vasthouden van water in de bodem en het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ook zijn er mogelijk minder risico's door meer regulering van mestopslag. Per saldo zijn er uitsluitend kansen. Hiermee verbetert het bestaande knelpunt naar verwachting naar een aandachtspunt.
- Oppervlaktewater
  Het beoordelingsaspect oppervlaktewater is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op de thema's klimaat en natuur laat geen kansen of risico's zien. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op het thema landbouw laat kansen zien door het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ook zijn er mogelijk minder risico's door meer regulering van mestopslag. Per saldo zijn er een minimaal aantal kansen. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- Sociale veiligheid
  Het beoordelingsaspect sociale veiligheid is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een gelijkblijvende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema wonen. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie laat geen kansen of risico's zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.

- Gezonde leefstijl
  Het beoordelingsaspect gezonde leefstijl is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema voorzieningen. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie laat geen kansen of risico's zien. Hiermee wordt het bestaande knelpunt naar verwachting niet verholpen.
- Maatschappelijke deelname
  Het beoordelingsaspect maatschappelijke deelname is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema voorzieningen. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op het thema voorzieningen laat kansen zien doordat in Alteveer en Mussel ontmoetingsplekken worden gerealiseerd. Een gemeentebrede toename van voorzieningen kan ontmoeten verder bevorderen. Hiermee verbetert het bestaande knelpunt naar verwachting naar een aandachtspunt.

De volgende aandachtspunten zijn in de foto van de leefomgeving benoemd:

- Duurzame woningen
  Het beoordelingsaspect duurzame woningen is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau rood met een stijgende autonome trend naar oranje. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met het thema wonen. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op het thema wonen laat kansen zien doordat via het landelijk beleid woningen duurzaam worden gebouwd. Per saldo gaat het om een kleine kans. Hiermee blijft het aspect in het oranje en blijft het aandachtspunt bestaan.
- Maatschappelijke basisvoorzieningen
  Het beoordelingsaspect maatschappelijke basisvoorzieningen is in de huidige situatie beoordeeld met kwaliteitsniveau oranje met een dalende autonome trend. Voor dit beoordelingsaspect is er een relatie met de thema's voorzieningen en recreatie. Het beleid uit de concept-omgevingsvisie op de thema's voorzieningen en recreatie laat kansen zien door het realiseren van gezondheidscentra op plekken die goed bereikbaar zijn en een toename van het aantal voorzieningen gericht op horeca en winkels. Hiermee wordt de negatieve trend naar verwachting gekeerd, maar het beleid is onvoldoende om het aandachtspunt te verhelpen. Het aspect blijft in het oranje.

5.2 Nieuwe knel- en aandachtspunten

Zoals hierboven benoemd zijn er een aantal aspecten met aandachtspunten. Een verslechtering door het nieuwe beleid kan ervoor zorgen dat een aandachtspunt een knelpunt gaat vormen. Dit is niet het geval voor de bestaande aandachtspunten.

Naast mogelijke nieuwe knelpunten zijn er mogelijke nieuwe aandachtspunten. Het gaat hier om aspecten die in de referentiesituatie oranje scoren en waarbij het nieuwe beleid tot meer risico's dan kansen leidt. Dit is niet het geval voor de bestaande 'oranje' beoordelingsaspecten.

6 Doorkijk naar doelbereik

De gemeente Stadskanaal heeft in de concept-omgevingsvisie haar visie en ambities voor 2040 beschreven. In deze paragraaf is gekeken of het beleid uit de concept-omgevingsvisie voldoende zijn om de visie en ambities naar verwachting te behalen. Dit is te zien in Tabel 3. In de eerste kolom staan de visie en ambities van de gemeente Stadskanaal. De beoordelingsaspecten die daarmee verbonden zijn, staan in de tweede kolom. De derde kolom geeft een doorkijk of het beleid uit de concept-omgevingsvisie naar verwachting voldoende is om de visie en ambities te halen. De beoordeling van het doelbereik is ook terug te vinden in bijlage 4.

Tabel 3: Doorkijk naar het doelbereik van de concept-omgevingsvisie

	Ambitie	Tekst concept-omgevingsvisie	Beoordelingsaspecten	Doorkijk
1	Leefomgeving	In 2040 is Stadskanaal een gemeente waar het voor iedereen fijn en gezond wonen is.	• Externe veiligheid • Sociale veiligheid • Gezonde leefomgeving • Geluidhinder • Luchtkwaliteit • Geurhinder • Lichthinder	Iets meer kansen dan risico's. Ambitie wordt naar verwachting niet gehaald.
2	Landschap	Het open Veenkoloniale landschap en het kleinschalige landschap op de zandgronden zijn goed te zien en te beleven.	• Landschappelijke waarden	Geen kansen of risico's. Ambitie wordt naar verwachting niet gehaald.
3	Cultuurhistorie	De cultuurhistorie zie je terug in zowel de kernen als het buitengebied en vertelt daarmee de geschiedenis van onze streek.	• Archeologie en cultuurhistorische waarden	Enkel risico's. Ambitie wordt naar verwachting niet gehaald.
4	Wonen	Er is een gevarieerd woningaanbod voor elke doelgroep waarbij de wijken, dorpen en buurten groen zijn en klimaatbestendig ingericht.	• Woningaanbod en -behoefte • Duurzame woningen • Hittestress • Droogte • Wateroverlast door hemelwater	Meer kansen dan risico's. Beleid uit de omgevingsvisie draagt positief bij aan het halen van de ambitie.
5	Voorzieningen	Door nieuwbouw is er is er voldoende kritische massa ontstaan om voorzieningen in stand te houden. Onze inwoners zijn tevreden met het voorzieningenniveau.	• Maatschappelijke basisvoorzieningen	Enkel kansen. Beleid uit de omgevingsvisie draagt positief bij aan het halen van de ambitie.
6	Sociale cohesie	In de kernen is noaberschap en sociale cohesie.	• Maatschappelijke deelname	Enkel kleine kans. Ambitie wordt naar verwachting niet gehaald.
7	Gezondheid	De gezondheidsachterstanden ten opzichte van andere delen van het land zijn weggewerkt.	• Gezonde leefstijl	Geen kansen of risico's. Ambitie wordt naar verwachting niet gehaald.

	Ambitie	Tekst concept-omgevingsvisie	Beoordelingsaspecten	Doorkijk
8	Landbouw	In het landelijk gebied is de landbouw omgeschakeld naar een bedrijfsvoering die in balans is met het natuurlijke systeem en ook economisch profijtelijk is voor agrarische ondernemers.	• Landbouw	Meer risico's dan kansen. Ambitie wordt naar verwachting niet gehaald.
9	Natuur	Natuurgebieden zijn met elkaar verbonden en het groen loopt door in de kernen.	• Natura 2000-gebieden • Natuurnetwerk Nederland • Biodiversiteit	Meer kansen dan risico's. Beleid uit de omgevingsvisie draagt positief bij aan het halen van de ambitie.
10	Circulariteit	Bij de realisatie van projecten is het gebruik van circulaire en duurzame materialen de norm.	• Grondstoffen en circulariteit	Geen kansen of risico's. Ambitie wordt naar verwachting niet gehaald.
11	Klimaat	We zijn een heel eind op weg om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn.	• Duurzame energieopwekking en energiebesparing • Broeikasgassen	Iets meer kansen dan risico's. Ambitie wordt naar verwachting niet gehaald.

7 Aandachtspunten voor de verdere uitwerking van de omgevingsvisie

Bovenstaande effectbeoordeling is uitgevoerd op de concept-omgevingsvisie. Hierna werkt de gemeente de omgevingsvisie verder uit naar een ontwerp-omgevingsvisie. Hieronder worden verschillende aandachtspunten benoemd voor de uitwerking richting de ontwerp-omgevingsvisie.

Beoordelingsaspecten

Uit de effectbeoordeling van de concept-omgevingsvisie is te zien dat voor veel beoordelingsaspecten geen effecten verwacht worden of dat de effecten per saldo uitkomen op nul (evenveel kansen als risico's). Voor beoordelingsaspecten die in de foto van de leefomgeving een groene score kregen op de huidige situatie en de autonome ontwikkeling, zoals *geurhinder* en *lichthinder*, is dat geen probleem. Met deze beoordelingsaspecten gaat het al goed.

Voor de beoordelingsaspecten die aangemerkt worden als knelpunt of aandachtspunt is het wel van belang dat er beleidsuitspraken zijn die zorgen voor kansen voor deze beoordelingsaspecten (zie hoofdstuk 5). Anders worden de knelpunten en aandachtspunten niet verholpen. De beoordelingsaspecten die wel een knelpunt zijn, maar waar geen kansen of risico's voor worden gezien in de concept-omgevingsvisie zijn: *werklocaties en bedrijventerreinen, grondstoffen en circulariteit, fiets- en wandelnetwerk, sociale veiligheid* en *gezonde leefstijl*. Deze beoordelingsaspecten hebben wel een relatie met een beleidsuitspraak, maar *werklocaties en bedrijventerreinen, grondstoffen en circulariteit* en *fiets- en wandelnetwerk* worden niet benoemd in de betreffende beleidsuitspraak en voor *sociale veiligheid* en *gezonde leefstijl* is er geen (indirect) effect. Deze knelpunten worden daarom waarschijnlijk niet verholpen met het beleid uit de concept-omgevingsvisie.

Voor de volgende knelpunten zijn er niet genoeg kansen, waardoor de beoordelingsaspecten naar verwachting een knelpunt blijven: *openbaar vervoer, duurzame en slimme mobiliteit* en *oppervlaktewater*.

Ook voor de beoordelingsaspecten die een aandachtspunt zijn, *duurzame woningen* en *maatschappelijke basisvoorzieningen*, zijn er niet genoeg kansen om de aandachtspunten op te lossen. Hieronder staan wat concrete voorbeelden hoe de gemeente risico's zou kunnen omzetten naar kansen en daarmee het beleid verder aan te scherpen naar de ontwerp-omgevingsvisie. Het is aan de gemeente om hier uiteindelijk keuzes over te maken.

Beleidsuitspraken

Voor de beleidsuitspraak wonen zijn er naast kansen ook een hoop risico's. Het gaat hierbij om indirecte risico's die ontstaan door de groei van het aantal inwoners en het aantal vervoersbewegingen per auto. De gemeente Stadskanaal zou beleid kunnen toevoegen aan deze beleidsuitspraak om deze risico's te verminderen, zoals het autoluw(er) maken van de nieuwe woonwijk of het stimuleren van deelmobiliteit en elektrische auto's waar woningen worden gerealiseerd. Voorwaarde hiervoor is dat de juiste voorzieningen hiervoor aanwezig zijn in Stadskanaal, bijv. de autonome ontwikkeling van de Nedersaksenlijn.

Voor de beleidsuitspraak natuur zijn er voornamelijk kansen, maar er ook risico's. Deze risico's ontstaan doordat de groenblauwe dooradering wordt gerealiseerd op gebieden die nu worden gebruikt voor landbouw of gebieden die een hoge archeologische waarde hebben en die door werkzaamheden verstoord kan worden. Om dit te compenseren zou de gemeente Stadskanaal in de ontwerp-omgevingsvisie kunnen inzetten op bijvoorbeeld natuurinclusieve landbouw.

Daarnaast zijn er twee beleidsuitspraken waar geen kansen of risico's voor zijn, namelijk circulariteit en veiligheid. Voor het thema circulariteit geldt dat de beleidsuitspraak gericht op stimuleren te onduidelijk is met wat er precies gaat gebeuren en wat de omvang hiervan is. Dit moet blijken uit vervolgplannen. Voor het thema veiligheid is de beleidsuitspraak niet concreet genoeg om te beoordelen. De gemeente Stadskanaal zou deze beleidsuitspraken verder kunnen uitwerken, zodat deze wel beoordeeld kunnen worden. Gezien dat sociale veiligheid er op dit moment niet goed voor staat met verschillende vormen van o.a. ondermijning is het advies aan de gemeente om te kijken welke maatregelen ze kunnen nemen om het sociale veiligheidsgevoel te verbeteren.

Visie en ambities

Het doel van het beleid in de ontwerp-omgevingsvisie om de visie en ambities voor 2040 te behalen. Voor de concept-omgevingsvisie is een doorkijk gegeven naar hoe het er met het beleid uit de concept-omgevingsvisie voor staat met het halen van de ambities. Door het nieuwe beleid in de concept-omgevingsvisies worden naar verwachting positief bijgedragen aan het halen van drie ambities: wonen, voorzieningen en natuur. Voor deze ambities is er concreet beleid te vinden in de concept-omgevingsvisie dat zorgt voor kansen, zoals het realiseren van woningen en voorzieningen en het verbinden van natuurgebieden, het verminderen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, het reguleren van mest en het laten afnemen van het aantal voertuigbewegingen per auto.

Voor de ambitie sociale cohesie zijn er enkel kansen, maar de kansen zijn klein. De maatschappelijke deelname neemt iets toe door het zorgen voor ontmoetingsplekken in Alteveer en Mussel en het realiseren van voorzieningen, maar dit is naar verwachting niet genoeg om de ambitie te halen. De gemeente Stadskanaal kan zorgen voor meer kansen voor de ambitie sociale cohesie door bijvoorbeeld sporten toegankelijker maken voor inwoners of vrijwilligerswerk makkelijker maken.

Voor de ambities leefomgeving en klimaat zijn er iets meer kansen dan risico's, maar naar verwachting niet genoeg om de ambities te halen. Voor de ambitie leefomgeving zijn er kansen en risico's voor de

beoordelingsaspecten geluidhinder en luchtkwaliteit. Aan de ene kant zorgt het realiseren van nieuwe woningen voor meer vervoersbewegingen per auto, aan de andere kant zorgt het toegankelijke maken van het openbaar vervoer voor minder vervoersbewegingen per auto. Dit zorgt voor zowel kansen als risico's voor de beoordelingsaspecten geluidhinder en luchtkwaliteit. Het verplaatsen van zware industrie naar Bedrijvenpark Zuid-Groningen kan zorgen voor een afname van geluidhinder. Voor de andere gerelateerde beoordelingsaspecten zijn er geen kansen of risico's. Zo kan de gemeente Stadskanaal inzetten op het verbeteren van de sociale veiligheid of het creëren van een gezonde leefomgeving.

Voor de ambitie klimaat zijn er kansen en risico's voor het beoordelingsaspect broeikasgassen. Dit heeft, net als bij de ambitie leefomgeving, te maken met de beleidsuitspraken die leiden tot een mogelijke toe- of afname van het aantal vervoersbewegingen per auto. Daarnaast kan het toevoegen van groen in de openbare ruimte zorgen voor een afname van broeikasgassen. Voor het beoordelingsaspect duurzame energieopwekking en energiebesparing zijn er geen kansen of risico's, omdat hierover geen beleidsuitspraak is opgenomen. De gemeente Stadskanaal zou hier beleid over kunnen toevoegen aan de ontwerp-omgevingsvisie. Met het beoordelingsaspect broeikasgassen staat het er al goed voor in de gemeente Stadskanaal.

Voor de ambitie landbouw zijn er iets meer risico's dan kansen. Deze ambitie heeft alleen een relatie met het beoordelingsaspect landbouw. Er zijn kansen doordat het beleid gericht is op de verduurzaming van de landbouw en het reduceren van gewasbeschermingsmiddelen. Er zijn risico's doordat de realisatie van woningen en de ontwikkeling van de groenblauwe dooradering kunnen komen op grond die nu wordt gebruikt voor landbouw. De gemeente Stadskanaal zou beleid toe kunnen voegen die er verder voor zorgt dat de landbouw in de gemeente verduurzaamd.

Voor de ambitie cultuurhistorie zijn er enkel risico's. Deze ambitie heeft alleen een relatie met het beoordelingsaspect archeologie en cultuurhistorische waarden. De risico's ontstaan door de mogelijke realisatie van woningen en de ontwikkeling van de groenblauwe dooradering in gebieden met een hoge archeologische waarde. De gemeente Stadskanaal kan beleid toevoegen die de cultuurhistorie in de gemeente beter beleefbaar maakt.

Voor de ambities landschap, gezondheid en circulariteit zijn er geen kansen en ambities. De ambitie landschap heeft alleen een relatie met het beoordelingsaspect landschappelijke waarden, maar de beleidsuitspraken laten geen kansen of risico's zien voor dit beoordelingsaspect. De realisatie van de uitbreiding van Stadskanaal sluit wel aan bij de structuur van de Veenkoloniën, waardoor dit beter beleefbaar wordt, maar het landschap wordt niet versterkt. Er worden wel groenstructuren aangelegd, maar niet ter versterking of karakterisering van het landschap. De gemeente Stadskanaal zou kunnen kijken hoe het open Veenkoloniale landschap en het kleinschalige landschap op de zandgronden beter zichtbaar en beleefbaar kan worden gemaakt, zoals beschreven in de ambitie.

De ambitie gezondheid heeft alleen een relatie met het beoordelingsaspect gezonde leefstijl, maar de beleidsuitspraken laten geen kansen of risico's zien voor dit beoordelingsaspect. Het beoordelingsaspect gezonde leefstijl is gerelateerd aan de beleidsuitspraak voorzieningen, maar hierin staat niets dat zorgen van kansen voor de gezonde leefstijl. De gemeente Stadskanaal kan nog beleidsuitspraken toevoegen die zorgen voor een verbetering van de ervaren gezondheid.

De ambitie circulariteit heeft alleen een relatie met het beoordelingsaspect grondstoffen en circulariteit, maar de beleidsuitspraken laten geen kansen of risico's zien voor dit beoordelingsaspect. Voor de beleidsuitspraak circulariteit is het onduidelijk wat de precieze maatregelen gaan zijn en wat de omvang hiervan is. De gemeente Stadskanaal zou dit verder kunnen uitwerken in de ontwerp-omgevingsvisie. Ook kan de gemeente beleid toevoegen over het reduceren van de hoeveelheid huishoudelijk afval per

inwoner en het verhogen van het scheidingspercentage, bijvoorbeeld door op te nemen dat de gemeente gaat voor het halen van de landelijke norm.

Er zijn geen ambities die verbonden zijn met de beoordelingsaspecten die te maken hebben met economie, mobiliteit, bodem en water en recreatie. De gemeente Stadskanaal kan overwegen om deze nog toe te voegen aan de visie en ambities.

Bijlage 1: Scopingstabel

Thema's beoordelingskader	Beoordelingsaspect	Thema's concept-omgevingsvisie									
		Klimaat	Circulariteit	Wonen	Voorzieningen	Economie	Mobiliteit	Landbouw	Natuur	Recreatie	Veiligheid
Wonen	Woningaanbod en -behoefte			■							
Economie	Werkgelegenheid					■					
	Werklocaties en bedrijventerreinen					■					
Duurzaamheid	Grondstoffen en circulariteit		■								
	Duurzame energieopwekking en energiebesparing										
	Duurzame woningen			■							
Mobiliteit	Bereikbaarheid en doorstroming			■		■	■				
	Openbaar vervoer				■		■				
	Fiets- en wandelnetwerk						■				
	Duurzame en slimme mobiliteit						■				
Landschap en cultureel erfgoed	Landschappelijke waarden			■					■		
	Archeologie en cultuurhistorische waarden			■					■		
Landbouw	Landbouw			■				■	■		
Natuur	Natura 2000-gebieden			■		■	■	■	■		
	Natuurnetwerk Nederland			■					■		
	Biodiversiteit	■						■	■		
Bodem en water	Bodem	■						■	■		
	Grondwater	■						■	■		
	Oppervlaktewater	■						■	■		
Recreatie	Vrijetijdseconomie en toerisme				■					■	
Veiligheid	Externe veiligheid			■		■					■
	Sociale veiligheid			■							
	Verkeersveiligheid			■			■				
Gezondheid en welzijn	Gezonde leefstijl				■						
	Gezonde leefomgeving				■		■		■		
	Maatschappelijke basisvoorzieningen				■					■	
	Maatschappelijke deelname				■						
Omgeving	Geluidhinder			■		■	■			■	
	Luchtkwaliteit			■		■	■	■		■	
	Geurhinder			■		■		■			
	Lichthinder			■		■					
Klimaat	Broeikasgassen			■		■	■	■	■	■	
	Hittestress	■		■					■		
	Droogte	■							■		
	Wateroverlast door hemelwater	■							■		

Bijlage 2: Beoordelingstabel effectbeoordeling

OER Omgevingsvisie Stadskanaal
Effectbeoordeling concept-omgevingsvisie

GEMEENTE Stadskanaal

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

		Wonen en bedrijvigheid						Bereikbaarheid en mobiliteit				Inclusieve duurzaamheid			Natuur en recreatie					Veiligheid en gezondheid											
		Gebiedsgericht en -specifiek	Vestigingsklimaat	Werklocaties en bedrijventerreinen	Detailhandel en horeca	Duurzame energietransitie en energieopwekking	Duurzame woningbouw	Bereikbaarheid en bereikbaarheid	Doorstroom	Fiets- en voetgangersnetwerk	Duurzaam en slimme mobiliteit	Landschappelijke waarden	Archeologische en cultuurhistorische waarden	Landbouw	Natura 2000-gebieden	Natuurnetwerk Nederland	Bodemkwaliteit	Bodem	Grondwater	Oppervlaktewater	Waterhuishouding en -veiligheid	Externe veiligheid	Fysieke veiligheid	Verkeersveiligheid	Sociaal veiligheid	Gezondheidsbevordering	Maatschappelijke gezondheidszorg	Sociale en fysieke gezondheid	Geluidhinder	Luchtkwaliteit	Geurhinder
	Huidige situatie																													
	Autonome ontwikkeling	↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗				↗	↗	↗		↘	↗	↗	=	↘	↘	↗	↗	↘	↗	=	=	=
#	Thema	Wonen	Economie		Duurzaamheid			Mobiliteit				Landschap en cultureel erfgoed		Landbouw	Natuur			Bodem en water			Recreatie	Veiligheid			Gezondheid en welzijn				Omgeving		
	Wonen en bedrijvigheid																														
1	Klimaat																	+	0	+	0										
2	Circulariteit				0																										
3	Wonen	++				+	-					0	-	-	-	-						0	0	-				-	-	0	0
4	Voorzieningen								+												0				0	0	+	+			
5	Economie		0	0				0					0									0							+	0	0	0
	Bereikbaarheid en mobiliteit																														
6	Mobiliteit							+	0	0	+		+											+		0		+	+			
	Landbouw en landschap																														
7	Landbouw												+	+				+	+	+	+								0	0	
	Natuur, groen en recreatie																														
8	Natuur											0	-	-	+	+	+														
9	Recreatie																				+						+		0	0	
	Veiligheid en gezondheid																														
10	Veiligheid																														
	Totaal aantal +	1	0	0	0	0	0,5	0,5	0	0	0	0	0	0	0,5	1,5	0,5	1,5	0,5	1	0,5	0,5	0	0	0,5	0	0	1	0,5	0	0	0
	Totaal aantal -	0	0	0	0	0	0	-0,5	0	0	0	0	-1	-1	-0,5	-0,5	0	0	0	0	0	0	0	0	-0,5	0	0	-0,5	-0,5	0	0	0

		Overlast door bedrijven	Hinder	Geur	Licht	Geluid	Trillingen	Luchtkwaliteit	Bodem	Water	Natuur	Landschap	Cultuurhistorie	Archeologie	Klimaat	Totaal aantal +	Totaal aantal -
	Wonen en bedrijvigheid																
1	Klimaat														+ + +	2,5	0
2	Circulariteit															0	0
3	Wonen															1,5	-5
4	Voorzieningen															1,5	0
5	Economie															0,5	0
	Bereikbaarheid en mobiliteit																
6	Mobiliteit															3,5	0
	Landbouw en landschap																
7	Landbouw															3	0
	Natuur, groen en recreatie																
8	Natuur															2,5	-1
9	Recreatie															1	0
	Veiligheid en gezondheid																
10	Veiligheid															0	0
	Totaal aantal +	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16,5	-6
	Totaal aantal -	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16,5	-6

	Wonen en bedrijvigheid	
1	Klimaat	Bij herstructurering, herinrichting en reconstructies van de openbare ruimte kijken we naar de opgaven die daar spelen rond klimaatadaptatie en nemen zo nodig maatregelen. We zetten hierbij in op kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte met groen en voldoende aandacht voor biodiversiteit, hittestress en wateropslag. Daarmee wordt de openbare ruimte klimaatadaptief ingericht waarbij meer water wordt opgevangen en vastgehouden in natte perioden en komen er meer schaduwplekken om hittestress te voorkomen. Op die manier zijn we steeds beter bestand tegen bijvoorbeeld intensiverere regenbuien en perioden van extreme hitte en droogte als gevolg van de klimaatverandering. Vanuit de gemeente stimuleren we onze inwoners om hun tuinen klimaatadaptief in te richten met meer groen en minder verharding.
2	Circulariteit	Als gemeente beheren we een groot areaal aan wegen, bruggen, speeltuinen, sportaccommodaties, gebouwen, openbare ruimte etc. Bij onderhoud, reconstructies en realisatie in ons areaal stimuleren we aannemers via de aanbestedingen om grondstoffen en producten te hergebruiken om zo bij te dragen aan het doel om in 2050 volledig circulair te zijn.
3	Wonen	Waar mogelijk stimuleren we onze inwoners en corporaties om hun woning levensloopbestendig te maken door een volwaardig woonprogramma op de begane grond te realiseren. Elke vijf jaar wordt het beleid uitgeschreven in de nieuwe woonvisie, waarin alle woningopgaven terugkomen. Hierbij kijken we ook naar kamerverhuur, tiny houses, woonwagenstandplaatsen, flexwonen, logiesaisten voor woonschepen en de mogelijkheid om niet-wonen bestemmingen om te zetten in wonen. Zo kunnen we goed inspelen op de toenemende vraag naar flexibele en kleinere woningen en problematiek rondom bijvoorbeeld kamerverhuur. In Alteveer, Mussel en Onstwedde willen we de komende jaren vooral kleinschalige woningbouw realiseren passend naar de aard en karakter van het dorp en het gebied. Deze nieuwbouw staan we toe binnen de eerste vier treden van de woningbouwladder. Voor Stadskanaal en Musselkanaal is de woningbouwopgave groter. Om dit te realiseren kijken we naast inbreidingsmogelijkheden ook naar woningbouwlocaties in trede vijf, dus buiten bestaande kernen. Deze planmatige woningbouw vooralen we onder meer bij het Tweede Boerendiep, de omgeving Floraslaan te Musselkanaal en rondom het toekomstige treinstation in Stadskanaal-ruit(e) Mercurius Businesspark. Gezien de centrale ligging van dit treinstation beperkt planmatige woningbouw zich niet enkel tot onze gemeentegrens en kijken we ook naar Nieuw-Buinen. Een nieuwe wijk moet passen bij de kernkwaliteiten van Stadskanaal en toekomstige locaties zullen hieraan getoetst worden. De inrichting van nieuwe wijken moet aansluiten op de structuur van wijken en sloten zoals kenmerkend is voor de Veenkolonién. Als gemeente willen we sturing op de woningbouw als het gaat om type en prijsklasse. We willen als gemeente interesseert zijn voor diverse doelgroepen, van jong tot oud. Uit de participatie onder onze inwoners komt duidelijk naar voren dat zij zorgen hebben over het woningaanbod en de betaalbaarheid. Vraag en aanbod van woningen sluit nu niet goed genoeg op elkaar aan, zowel qua type woning als qua prijs. De maatschappij verandert en daarbij moet de vraag op onze markt aansluiten. Het Huisvestingsplan
4	Voorzieningen	Inwoners waarderen het hoge voorzieningenniveau in onze gemeente. Als gemeente gaan we voor kwalitatief goede en toekomstbestendige voorzieningen, passend bij de omvang van kern of wijk. Per kern zien we de volgende basisvoorzieningen: - Alteveer/Basisonderwijs, sportvoorzieningen, OV-verbinding, ontmoetingslocatie - Mussel/Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, OV-verbinding, sportvoorzieningen, ontmoetingslocatie - Musselkanaal/Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende specialiatiaken, gezondheidscentra, OV-verbindingen, sportvoorzieningen - Onstwedde/Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, gezondheidscentrum, culturele voorzieningen, OV-verbinding, sportvoorzieningen - Stadskanaal/Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende specialiatiaken, culturele voorzieningen, horeca en amusement, gezondheidscentra, ziekenhuis, OV-verbindingen, sportvoorzieningen Waar dit nog niet het geval is willen we de aanwezige eerstelijns zorg (huisarts, apotheek, wijkverpleging, paramedici en eventueel sociale domein) concentreren in gezondheidscentra op locaties die centraal gelegen zijn en goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. Zo is alle zorg voor inwoners onder één dak en is de afstemming tussen zorgverleners beter. Wij willen een inclusieve en toegankelijke gemeente zijn waarbij voorzieningen en de openbare ruimte toegankelijk en veilig zijn voor iedereen ook als er sprake is van fysieke of mentale beperkingen. Hiermee zorgen we voor volwaardige deelname van mindervalide inwoners maar ook op anti – discriminatie van inwoners die zich onder de noemer LHBTIQ+ scharen. We zetten ervaringsdeskundigheid in om eventuele knelpunten te ontdekken en zonodig aan te pakken. Veel inwoners en bezoekers genieten van evenementen en festivals die worden georganiseerd in de gemeente. We willen initiatiefnemers de ruimte blijven bieden om dit te
5	Economie	We zien een trend naar steeds grotere bedrijfshallen voor bijvoorbeeld transport en distributiebedrijven. Dit staat op gespannen voet met de openheid van het landschap. Grootschalige bedrijvigheid, zwaardere industrie, agrifood en voedselverwerking worden bovenregionaal gefaciliteerd op één locatie: bedrijvenpark Zuid-Groningen. Op Bedrijvenpark Stadskanaal faseren we op lange termijn zware industrie uit, gezien de centrale ligging en (beoogde) woningbouw. Deze bedrijven worden bij uitbreiding gevestigd op Zuid-Groningen Bedrijvenpark Zuidbroek. Hier zijn ook ruimte en regulere MKB niet te veel hinderende bedrijven mogelijk. Het Tweede Boerendiep blijft uitbreiding beoogd in aansluiting op Zuid-Groningen. Vanuit onze gemeente vernemen we de contouren voor mogelijke uitbreidingen van dit bedrijvenpark. In onze gemeente richten we ons voor de MKB en maakindustrie op bestaande bedrijventerreinen en -locaties. Bedrijvenpark Stadskanaal wordt op lange termijn uitgebreid op de locaties waar nu nog zonneparken zijn gerealiseerd. Bij het Tweede Boerendiep bij Musselkanaal bieden we ruimte voor woningbouw in plaats van bedrijven. Ladder bedrijfsgebied: 1. Inbreiding in bestaande bedrijventerreinen; 2. Transformatie en revitalisering bedrijventerreinen; 3. Uitbreiding van bestaande of ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Om in de toekomst conflicten met woningbouw (tweede Boerendiep) te voorkomen willen we zwaardere categorie bedrijven op bedrijvenpark Stadskanaal faciliteren om te verhuizen naar Bedrijvenpark Groningen-Zuid. Aangezien geen structurele problemen ten aanzien van geurhinder, zijn stellen we hiervoor geen gemeentelijk beleid op maar volgen landelijke en provinciale wet- en regelgeving. Wel gaan we verkennen welke maatregelen kunnen worden genomen om de geurhinder bij de biovergister terug te dringen.
	Bereikbaarheid en mobiliteit	
6	Mobiliteit	Het station richten we in als een mobiliteitshub: een verkeersknooppunt waarbij de nadruk ligt op de beleving. Hier kunnen reizigers van en naar Stadskanaal reizen, maar is de omgeving herkenbaar en toegankelijk ingericht met diverse faciliteiten. Zo wordt de omgeving rondom het stationsgebied ingericht om snel en comfortabel over te stappen op bus, fiets, auto, deelvervoer of taxi. Op deze manier wordt Stadskanaal een aantrekkelijk verkeersknooppunt voor de regio en profiteren alle omliggende kernen van een betere bereikbaarheid
	Landbouw en landschap	
7	Landbouw	Groei van de (intensieve) veehouderij op ons grondgebied vinden we maatschappelijk en landschappelijk niet wenselijk, vanwege het potentiële effect op milieu, gezondheid en ook natuurdoelen en woonfuncties. Op het gebied van mest is het streven om de opslag op eigen kavel te realiseren. Dat kan in de vorm van bijvoorbeeld een mestbassin, een mestsilo of mestplaten. Wanneer er op de eigen kavel geen ruimte is, kunnen we als gemeente afwijken van bestaande regelgeving. De opslag van mest op een veldhoevel die niet aansluit op de eigen kavel, solitaire opslag gencentd, is op dit nog moment onwenselijk. We volgen hierbij de ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau. De teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/ of volksgezondheid willen we tegengaan. Wij volgen als gemeente landelijke ontwikkelingen in relatie tot gewasbeschermingsmiddelen en volksgezondheid voor bijvoorbeeld bollenteelt. Onderkassen onderzoeken wij of een gemeentelijk verbod op bepaalde gewassen (bijvoorbeeld telers) of bepaalde middelen wenselijk is. Daarnaast willen we volwaardige agrarische bebouwing (VAB) en kavels die hun functies verliezen hebben in het landelijk gebied passend herbestemmen. We willen zo voorkomen dat boerderijen en bijbehorende erven in verval raken en hun aantrekkelijkheid verliezen of dat er ondermijnende activiteiten plaatsvinden. Het kan bijvoorbeeld gaan om wonen of kleinschalige bedrijvigheid. Tot slot willen we verkennen of verruiming van woonzorglocaties en/of recreatie hier mogelijk is. De agrarische sector is een belangrijke economische pijler in onze regio, in hoofdstuk 6 gaan we daar nader op in. In het buitengebied staan we bedrijvigheid toe die past in het gebied, zoals agrarische bedrijven inclusief eventuele boerderijwinkels of campings. Daarnaast willen we dat agrarische bebouwing die zijn functie heeft verloren een goede herbestemming krijgt, passend bij het buitengebied. Het kan bijvoorbeeld gaan om wonen of kleinschalige bedrijvigheid. We willen in voorkomen dat kwaderlaten ruimten of niet of
	Natuur, groen en recreatie	
8	Natuur	In de Veenkolonién ligt een opgave om 10% groenblauwe dooradering te realiseren. De groenblauwe dooradering zorgt voor meer verbinding van natuurgebieden en versterking van de biodiversiteit. Voor de realisatie van deze opgave wordt eerst gekeken naar de gronden van de overheden en pas daarna naar realisatie op landbouwgrond. Zoals in 4.1 staat beschreven, richten we ons op het isoleren van woningen en andere gebouwen. Daarbij nemen we maatregelen om dieroorten te beschermen, zoals vleermuizen en gierzwaluwen. In samenwerking met de provincie stellen we soortenmanagementplan (SMP). Hiermee krijgen we inzicht in welke soorten waar zitten en welke maatregelen nodig zijn om deze soorten te beschermen. Vanuit het Pagadal loopt een groenstructuur door het stedelijk gebied van Stadskanaal tot aan het centrum. Deze 'groene long' zorgt ervoor dat ook voor de inwoners die in het verstedelijkte gebied wonen openbaar groen altijd dichtbij is. De groene long houden we groen en daarin staan we geen uitbreiding van het bebouwd oppervlak toe. Het is in de eerste plaatst een provinciale taak om bovenstaande hese verbindingszones te realiseren. In ons ruimtelijke beleid houden we hier rekening mee zodat er geen extra knelpunten ontstaan voor het realiseren van de verbindingszones. Als het actueel wordt, dan denken we als partner mee over de inrichting van de gebieden.
9	Recreatie	Wij kiezen ervoor om geen nieuwe grootschalige recreatie toe te laten buiten de bestaande plannen voor grootschalige recreatie in de Kattingwijk. Ons landelijk gebied is vooral geschikt voor kleinschalige recreatie en overnachting, dat sluit goed aan bij de kernkwaliteiten. We willen de mogelijkheden gaan vermijmen voor het starten of uitbreiden van bijvoorbeeld bedrijfswoningen, kleinere campings en hotels. Ons landelijk gebied is vooral geschikt voor kleinschalige recreatie en overnachting, dat sluit goed aan bij de kernkwaliteiten. De Kattingwijk houden we vrij voor grootschalige recreatie en daar staan we ook geen andere ruimtelijke bestemmingen toe. De vrijetijdseconomie in Nederland groeit en biedt ook in onze gemeente kansen voor bijvoorbeeld horeca, recreatie, winkels en amusement. Winkels, horeca en amusement willen we clusteren, zodat er in de kernen een herkenbaar en levendig centrum is. Voorzieningen die bij elkaar zitten, versterken elkaar.
	Veiligheid en gezondheid	
10	Veiligheid	In ons ruimtelijk beleid houden we rekening met de aandachtsgebieden en gaan zorgvuldig om met eventueel nieuwe risicobronnen/ functies binnen de veiligheidscontouren.

+ Kans op positief effect
+ Kans op positief effect - in geringe mate*
- Risico op negatief effect - in geringe mate*
- - Risico op negatief effect
0 Wel relatie, maar geen kans of risico op positief en negatief effect
n.v.t. Geen relatie tussen uitspraak en indicator
* In geringe mate vanwege afhankelijkheid van derden, kleine geografische omvang, kleine effectomvang en/of betreft deel van beoordelingsaspect

Bijlage 3: Beargumentatie effectbeoordeling

Onderbouwing effectbeoordeling concept-omgevingsvisie - OER Omgevingsvisie Stadskanaal

	Thema	Beleidsuitspraak	Beoordelingsaspect	++	+	- -	-	0	Opmerkingen
1	Klimaat		Biodiversiteit		Inzet op vergroening van de openbare ruimte met voldoende aandacht voor biodiversiteit				
			Bodem					Geen invloed op de bodemfunctie en bodemdaling	
			Grondwater		Langer vasthouden van water in de bodem kan een positieve invloed hebben op de grondwaterstand				
			Oppervlaktewater					Geen invloed op de kwaliteit van het oppervlaktewater	
			Hittestress		Inzet op groen ter vermindering van hittestress, onduidelijk op welke locaties en plekken dit gaat gebeuren				
			Droogte		Inzet op langer vasthouden van water wat positief kan zijn tegen droogtestress				
			Wateroverlast door hemelwater		Meer vergroening leidt tot meer ruimte om water af te laten vloeien in de bodem en tot minder wateroverlast op straat				
2	Circulariteit		Grondstoffen en circulariteit					Onduidelijk wat de precieze maatregelen gaan zijn en de omvang hiervan. Dit moet blijken uit vervolgplannen.	
3	Wonen		Woningaanbod en -behoefte	Op verschillende plekken in de gemeente worden woningen gebouwd. Dit wordt gedaan in de kernen door inbreiding en buiten Stadskanaal door uitbreiding. Er wordt gelet op de vraag naar verschillende type woningen.					
			Duurzame woningen		Via landelijk beleid worden woningen duurzaam gebouwd, waardoor het percentage duurzame woningen toeneemt.				
			Bereikbaarheid en doorstroming				Door de toename in het aantal woningen neemt het aantal voertuigbewegingen toe door meer inwoners, wat er voor kan zorgen dat de doorstroming verslechterd.		
			Landschappelijke waarden					De realisatie van de uitbreiding van Stadskanaal sluit aan bij de structuur van de Veenkoloniën, waardoor dit beter beleefbaar wordt. Het landschap wordt niet versterkt waardoor er geen positieve effecten op landschappelijke waarden zijn	
			Landbouw				Voor de realisatie van de uitbreiding van Stadskanaal verdwijnt er areaal landbouwgrond		
			Archeologie en cultuurhistorische waarden				De realisatie van de uitbreiding van Stadskanaal gebeurt op een locatie waar op plekken een hoge archeologische verwachtingswaarde geldt. Deze gronden zijn mogelijk al wel geroerd door eerdere bewerking van het landbouwgrond maar hier heeft nog geen stedelijke ontwikkeling plaatsgevonden.		
			Natura 2000-gebieden				Door de toename in het aantal woningen (vanwege toename in inwoners) neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat stikstofuitstoot toeneemt.		
			Natuurnetwerk Nederland				Door de toename in het aantal woningen (vanwege toename in inwoners) neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat stikstofuitstoot toeneemt.		
			Externe veiligheid					De woningen worden niet gebouwd op een locatie waar risico's zijn met betrekking tot externe veiligheid.	
			Sociale veiligheid					Er is geen nieuw beleid voor sociale veiligheid.	
			Verkeersveiligheid				Door de toename in het aantal woningen en inwoners neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat de verkeersveiligheid afneemt.		
			Geluidhinder				Door de toename in het aantal woningen en inwoners neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat de geluidhinder toeneemt.		
			Luchtkwaliteit				Door de toename in het aantal woningen en inwoners neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat de luchtkwaliteit afneemt.		
			Geurhinder					De woningen worden niet gebouwd op een locatie waar geurhinder is.	
			Lichthinder					De woningen worden niet gebouwd op een locatie waar lichthinder is Het gaat hoofdzakelijk om inbreiding waar al sprake is van straatverlichting.	
			Broeikasgassen				Door de toename in het aantal woningen en inwoners neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat broeikasgassen toenemen.		
			Hittestress				Door de uitbreiding van Stadskanaal wordt er een groot oppervlakte verhard, waardoor hittestress kan toenemen indien hier geen passende maatregelen voor worden genomen, dit maakt op dit moment geen onderdeel uit van de beleidsuitspraak.		

Onderbouwing effectbeoordeling concept-omgevingsvisie - OER Omgevingsvisie Stadskanaal

	Thema	Beleidsuitspraak	Beoordelingsaspect	++	+	- -	-	0	Opmerkingen
4	Voorzieningen		Openbaar vervoer		Er wordt voor gezorgd dat er in alle kernen OV-verbinding aanwezig is. Hierbij geldt dat er een sterke afhankelijkheid van derden is om deze verbindingen tot stand te laten komen				
			Vrijetijdseconomie en toerisme					Evenementen worden gehouden op plekken met zo min mogelijk overlast, maar dit lijkt geen invloed te hebben op het aantal evenementen	
			Gezonde leefstijl					Er is geen nieuw beleid voor een gezonde leefstijl.	
			Gezonde leefomgeving					Er is geen nieuw beleid voor een gezonde leefomgeving.	
			Maatschappelijke basisvoorzieningen		Gezondheidscentra worden waar nodig gerealiseerd op plekken die goed bereikbaar zijn.				
			Maatschappelijke deelname		In Alteveer en Mussel wordt er gezorgd dat er ontmoetingsplekken aanwezig zijn. Een toename in voorzieningen kan ontmoeten bevorderen (gemeentebreed)				
5	Economie		Werkgelegenheid					De gemeente wil veranderingen in het type bedrijvigheid, door zwaardere bedrijvigheid te weren en te verplaatsen naar Groningen Zuid. Het is onbekend om hoeveel oppervlak het gaat en welke type bedrijvigheid daarvoor in de plaats komt. Het is daarmee onbekend wat de gevolgen hiervoor zijn voor de werkgelegenheid in Stadskanaal.	
			Werklocaties en bedrijventerreinen					De gemeente wil veranderingen in het type bedrijvigheid, door zwaardere bedrijvigheid te weren en te verplaatsen naar Groningen Zuid. Het is onbekend om hoeveel oppervlak het gaat en welke type bedrijvigheid daarvoor in de plaats komt.	
			Bereikbaarheid en doorstroming					In lijn met bovenstaande is onduidelijk wat de ruimtelijke gevolgen zijn van de veranderingen in de bedrijvigheid. Mogelijk leidt dit tot extra vervoersbewegingen of andere verkeersstromen maar hiervoor moet het verder geconcretiseerd worden om te kunnen beoordelen	
			Natura 2000-gebieden					De plannen zijn niet concreet genoeg om te zeggen wat de gevolgen zijn voor Natura 2000-gebieden	
			Externe veiligheid					Er liggen geen objecten met een hoog risico op bedrijventerreinen, het verplaatsen van de bedrijven heeft daardoor geen invloed op de in Stadskanaal aanwezige risicocontouren	
			Geluidhinder		Verplaatsing van zware bedrijvigheid naar bedrijventerrein Groningen Zuid kan ervoor zorgen dat er minder hinder is als gevolg van industrielawaai				
			Luchtkwaliteit					Onduidelijk welke bedrijven verdwijnen en terugkomen en welke gevolgen dat heeft voor luchtkwaliteit	
			Geurhinder					Onduidelijk welke bedrijven verdwijnen en terugkomen en welke gevolgen dat heeft voor geurhinder	
			Lichthinder					Geen effect	
			Broeikasgassen					Onduidelijk welke bedrijven verdwijnen en terugkomen en welke gevolgen dat heeft voor luchtkwaliteit	
6	Mobiliteit		Bereikbaarheid en doorstroming		Er wordt ingezet op het verbinden van verschillende vervoersstromen waardoor het aantrekkelijk kan worden om met het OV te reizen in plaats van met de auto, hierdoor zijn er mogelijk positieve effecten voor de doorstroming				
			Openbaar vervoer					De aanleg van de spoorlijn is een autonome ontwikkeling en wordt hier niet beoordeeld. Er komen geen OV-verbindingen bij. Hierdoor is er geen effect	
			Fiets- en wandelnetwerk					Er is geen beleid voor het verbeteren of uitbreiden van het fiets- en wandelnetwerk in de gemeente Stadskanaal	
			Duurzame en slimme mobiliteit		Er wordt ingezet op deelvervoer.				
			Natura 2000-gebieden		Mogelijke afname van autobewegingen door toegankelijkheid OV				
			Verkeersveiligheid		Mogelijke afname van autobewegingen leidt mogelijk tot minder verkeersongevallen tussen voertuigen/personen met hoge verschillen in snelheid				
			Gezonde leefomgeving					Er komen geen nieuwe verbindingen bij voor voetgangers en fietser die een gezonde leefomgeving maken	
			Geluidhinder		Toename van toegankelijkheid van het OV kan leiden tot minder autobewegingen en daardoor minder geluidhinder door wegverkeer				
			Luchtkwaliteit		Toename van toegankelijkheid van het OV kan leiden tot minder autobewegingen en daardoor minder uitstoot door wegverkeer				
			Broeikasgassen		Toename van toegankelijkheid van het OV kan leiden tot minder autobewegingen en daardoor minder uitstoot van CO2 door wegverkeer				

Onderbouwing effectbeoordeling concept-omgevingsvisie - OER Omgevingsvisie Stadskanaal

	Thema	Beleidsuitspraak	Beoordelingsaspect	++	+	- -	-	0	Opmerkingen
7	Landbouw		Landbouw		Er komt geen areaal landbouwgrond bij of af. De beoordeling is gericht op de duurzaamheid van de landbouw. Het nieuwe beleid is gericht op gewasbescherming en volksgezondheid.				
			Natura 2000-gebieden		Minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen kan leiden tot minder uitspoeling en daarmee minder negatieve gevolgen voor N2000-gebieden in de omgeving van Stadkanaal.				
			Biodiversiteit		Minder gebruik van gewasbescherming kan leiden tot minder negatieve invloeden. Mogelijk minder negatieve gevolgen door meer regulering in opslag van mest				
			Bodem		Minder gebruik van gewasbescherming kan leiden tot minder negatieve invloeden. Mogelijk minder negatieve gevolgen door meer regulering in opslag van mest				
			Grondwater		Minder gebruik van gewasbescherming kan leiden tot minder negatieve invloeden. Mogelijk minder negatieve gevolgen door meer regulering in opslag van mest				
			Oppervlaktewater		Minder gebruik van gewasbescherming kan leiden tot minder negatieve invloeden. Mogelijk minder negatieve gevolgen door meer regulering in opslag van mest				
			Luchtkwaliteit					Nieuwe beleid gericht op regulering van mest in plaats van afname van mest. Verschillende opties van mestopslag, waarbij mestopslag in de buitenlucht nog steeds is toegestaan.	
			Geurhinder					Nieuwe beleid gericht op regulering van mest in plaats van afname van mest. Verschillende opties van mestopslag, waarbij mestopslag in de buitenlucht nog steeds is toegestaan.	
			Broeikasgassen					Nieuwe beleid gericht op regulering van mest in plaats van afname van mest. Verschillende opties van mestopslag, waarbij mestopslag in de buitenlucht nog steeds is toegestaan.	

Onderbouwing effectbeoordeling concept-omgevingsvisie - OER Omgevingsvisie Stadskanaal

	Thema	Beleidsuitspraak	Beoordelingsaspect	++	+	- -	-	0	Opmerkingen
8	Natuur		Landschappelijke waarden					Er worden groenstructuren aangelegd maar niet ter versterking of karakterisering van het landschap	
			Archeologie en cultuurhistorische waarden				Mogelijk risico op verstoring van archeologische waarden bij ontwikkeling van groenblauwe dooradering. Afhankelijk van de daadwerkelijke locatie		
			Landbouw				Risico op afname areaal landbouwgrond door ontwikkeling groenblauwe dooradering		
			Natura 2000-gebieden		Verbinding van N2000-gebieden en NNN-gebieden door verbindingszones				
			Natuurnetwerk Nederland		Verbinding van N2000-gebieden en NNN-gebieden door verbindingszones				
			Biodiversiteit		Er wordt ingezet op versterking van de biodiversiteit door aanleg van groenblauwe dooradering en vergroening binnen de bestaande kernen				
			Bodem					Geen verbetering of verslechtering van de bodemkwaliteit voorzien	
			Grondwater					Geen verbetering of verslechtering van het grondwater voorzien	
			Oppervlakwater					Geen verbetering of verslechtering van het oppervlakte voorzien	
			Gezonde leefomgeving					Onduidelijk of nieuwe groene long toegankelijk is voor bewoners voor bijv. sporten	
			Broeikasgassen		Toevoeging van groen kan voor meer opname van CO2 zorgen				
			Hittestress		Meer groen kan zorgen voor afname van de hittestress				
			Droogte					Niet direct een effect van groen op vermindering van droogtestress. Groen verbruikt wel extra water (verdrogingsrisico).	
			Wateroverlast door hemelwater		Meer groen kan zorgen voor meer afvang van hemelwater				
9	Recreatie		Vrijetijdseconomie en toerisme		Meer mogelijkheden voor kleinschalige recreatie en overnachting.				
			Maatschappelijke voorzieningen		Toename in het aantal voorzieningen gericht op horeca en winkels				
			Geluidhinder					Het gaat om kleinschalige recreatie, hierdoor is het niet aannemelijk dat er een forse toename van verkeersbewegingen zal zijn.	
			Luchtkwaliteit					Het gaat om kleinschalige recreatie, hierdoor is het niet aannemelijk dat er een forse toename van verkeersbewegingen zal zijn.	
			Broeikasgassen					Het gaat om kleinschalige recreatie, hierdoor is het niet aannemelijk dat er een forse toename van verkeersbewegingen zal zijn.	
10	Veiligheid	**Uitspraak niet concreet genoeg om te beoordelen**	Externe veiligheid						

Bijlage 4: Doelbereik

OER omgevingsvisie Stadskanaal
Doelbereik concept-omgevingsvisie

GEMEENTE Stadskanaal

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

			Wonen en bedrijvigheid						Bereikbaarheid en mobiliteit				Inclusieve duurzaamheid			Natuur en recreatie						Veiligheid en gezondheid															
			Woningaanbod en -behoefte	Werkgelegenheid	Werklocaties en bedrijventerreinen	Grondstoffen en circulariteit	Duurzame energieopwekking en energiebesparing	Duurzame woningen	Bereikbaarheid en doorstroming	Openbaar vervoer	Fiets- en wandelnetwerk	Duurzame en slimme mobiliteit	Landschappelijke waarden	Archeologie en cultuurhistorische waarden	Landbouw	Natura 2000-gebieden	Natuurnetwerk Nederland	Bloedvatenstelt	Bodem	Grondwater	Oppervlaktewater	Vrijetijdseconomie en toerisme	Externe veiligheid	Sociale veiligheid	Verkeersveiligheid	Gezondheidseffect	Gezonde leefomgeving	Maatschappelijke basisvoorzieningen	Maatschappelijke dienstverlening	Geluidhinder	Luchtkwaliteit	Geurhinder	Lichthinder	Hittestress	Wateroverlast door hemelwater	Droogte	Wateroverlast door hemelwater
	Huidige situatie																																				
	Autonome ontwikkeling		=	↗	=	↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗				↗	=	=		=	=	↗	=	=	=	↗	↗	↘	↗	=	=	=	=	↘	=	=
#	Aspect	Ambitie	Wonen	Economie		Duurzaamheid			Mobiliteit				Landschap en cultureel erfgoed		Landbouw	Natuur			Bodem en water			Recreatie	Veiligheid			Gezondheid en welzijn				Omgeving				Klimaat				Totaal aantal +	Totaal aantal -
	Leefomgeving																																				
1	Leefomgeving	In 2040 is Stadskanaal een gemeente waar het voor iedereen fijn en gezond wonen is.																					0	0			0			1	0,5	0	0				1,5	-1
																							0	0			0			-0,5	-0,5	0	0					
	Landschap																																				
2	Landschap	Het open Veenkoloniale landschap en het kleinschalige landschap op de zandgronden zijn goed te zien en te beleven.											0																								0	0
													0																									
	Cultuurhistorie																																				
3	Cultuurhistorie	De cultuurhistorie zie je terug in zowel de kernen als het buitengebied en vertelt daarmee de geschiedenis van onze streek.												0																							0	-1
														-1																								
	Wonen																																				
4	Wonen	Er is een gevarieerd woningaanbod voor elke doelgroep waarbij de wijken, dorpen en buurten groen zijn en klimaatbestendig ingericht.	1					0,5																											1	0,5	1	3	-0,5
			0					0																											-0,5	0	0		
	Voorzieningen																																				
5	Voorzieningen	Door nieuwbouw is er is er voldoende kritische massa ontstaan om voorzieningen in stand te houden. Onze inwoners zijn tevreden met het voorzieningenniveau.																									1										1	0
																										0											
	Sociale cohesie																																				
6	Sociale cohesie	In de kernen is noaberschap en sociale cohesie.																											0,5								0,5	0
																													0								
	Gezondheid																																				
7	Gezondheid	De gezondheidsachterstanden ten opzichte van andere delen van het land zijn weggewerkt.																								0											0	0
																										0											
	Landbouw																																				
8	Landbouw	In het landelijk gebied is de landbouw omgeschakeld naar een bedrijfsvoering die in balans is met het natuurlijke systeem en ook economisch profijtelijk is voor agrarische ondernemers.													0,5																					0,5	-1
															-1																							
	Natuur																																				
9	Natuur	Natuurgebieden zijn met elkaar verbonden en het groen loopt door in de kernen.														1,5	0,5	1,5																			3,5	-1
																-0,5	-0,5	0																				
	Circulariteit																																				
10	Circulariteit	Bij de realisatie van projecten is het gebruik van circulaire en duurzame materialen de norm.				0																															0	0
						0																																
	Klimaat																																				
11	Klimaat	We zijn een heel eind op weg om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn.					0																												1		1	-0,5
							0																												-0,5			

OER Omgevingsvisie Stadskanaal
Effectbeoordeling omgevingsvisie

GEMEENTE Stadskanaal

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

	Wonen en bedrijvigheid						Bereikbaarheid en mobiliteit				Inclusieve duurzaamheid			Natuur en recreatie					Veiligheid en gezondheid															
	Woningaanbod en -kwaliteit	Vitaliteit	Bedrijventerreinen en -kwaliteit	Detailhandel en horeca	Toerisme, recreatieve voorzieningen en gebiedsbeleving	Duurzame woningen	Bereikbaarheid en doorstroming	Openbaar vervoer	Fiets- en wandelnetwerk	Duurzame en slimme mobiliteit	Landschappelijke waarden	Archeologie en cultuurhistorische waarden	Landbouw	Natura 2000-gebieden	Natuurnetwerk Nederland	Stiltegebied	Bossen	Groenstructuur	Oppervlaktewateren	Agrarische economie en landbouw	Externe veiligheid	Sociale veiligheid	Verkeersveiligheid	Sociale kwaliteit	Gezondheidsbevordering	Gezondheidsbevorderende voorzieningen	Maatschappelijke basisvoorzieningen	Maatschappelijke voorzieningen	Cultuurhistorie	Landschappelijke waarden	Archeologie	Cultuurhistorie	Stiltegebieden	Bodem	Water	Klimaat	Overig	Klimaatrisico's door ruimtelijke ingrepen
Huidige situatie	+	↗	-	-	↗	↗	↗	-	-	-				-						↗	=			-	↘		-	=	=	=	=	=	=	=	=	=
Autonome ontwikkeling	+	↗	-	-	↗	↗	↗	-	-	-				-		=				↗	=	+	=	-	↘		-	=	=	=	=	=	=	=	=	=
	Wonen		Economie		Duurzaamheid		Mobiliteit				Landschap en cultureel erfgoed		Landbouw	Natuur		Bioden en water				Recreatie	Veiligheid			Gezondheid en welzijn				Omgeving				Klimaat				Totaal aantal +	Totaal aantal -

#	Thema	Beleidsuitspraak	
	Wonen en bedrijvigheid		
1	Klimaat	Bij herstructurering, herinrichting en reconstructies van de openbare ruimte kijken we naar de opgaven die daar spelen rond klimaatadaptatie en nemen zo nodig maatregelen. We zetten hierbij in op kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte met groen en voldoende aandacht voor biodiversiteit, hittestress en wateroverlast. Daarmee wordt de openbare ruimte klimaatadaptief ingericht waarbij meer water wordt opgevangen en vastgehouden in natte perioden en komen er meer schaduwplekken om hittestress te voorkomen. Op die manier zijn we steeds beter bestand tegen bijvoorbeeld intensievere regenbuien en perioden van extreme hitte en droogte als gevolg van de klimaatverandering. Vanuit de gemeente stimuleren we onze inwoners om hun tuinen klimaatadaptief in te richten met meer groen en minder verharding door **bijvoorbeeld informatievoorziening en het faciliteren van het ontharden van tuinen. Zo wordt regionaal gewerkt aan een subsidieregeling voor kleinschalige klimaatmaatregelen voor particulier bezit.**	
2	Circulariteit	**In onze openbare ruimte** beheren we een groot areaal aan wegen, bruggen, speeltuinen, sportaccommodaties, gebouwen, openbare ruimte etc. Bij onderhoud, reconstructies en realisatie in ons areaal stimuleren we aannemers via de aanbestedingen om grondstoffen en producten te hergebruiken om zo bij te dragen aan het doel om in 2050 volledig circulair te zijn. **We volgen op het gebied van afval(scheiding) de landelijke ontwikkelingen voor de doelen en normen op dit thema. Dit is vraagt om grote veranderingen, zowel in de samenkring als binnen de gemeentelijke taakuitoefening.**	
3	Wonen	Waar mogelijk stimuleren we onze inwoners en corporaties om hun woning kwantitatief duurzaam te maken door een volkswijkwoningprogramma op de begane grond te realiseren. Elke vijf jaar wordt het beleid uitgeschreven in de nieuwe woonvisie, waarin alle woningopgaven terugkomen. Hierbij kijken we ook naar kamerverhuur, tiny houses, woonwagenstandplaatsen, flexwonen, ligbalusten voor woonschepen en de mogelijkheid om niet-wonen bestemmingen om te zetten in wonen. Zo kunnen we goed inspelen op de toenemende vraag naar flexibele en kleinere woningen en problematiek rondom bijvoorbeeld kamerverhuur. In Alteveer, Mussel en Onstwedde willen we de komende jaren vooral kleinschalige woningbouw realiseren passend naar de aard en karakter van het dorp en het gebied. Deze nieuwbouw staan we toe binnen de eerste vier treden van de woningbouwladder. Voor Stadskanaal en Musselkanaal is de woningbouwopgave groter. Om dit te realiseren kijken we naast inbreidingsmogelijkheden ook naar woningbouwlocaties in trede vijf, dus aan de randen van de kernen. Deze plannen zijn opgenomen in de Woningbouwvisie Oost-Twente Bovendien is de ontwikkellocatie Stadskanaal te Musselkanaal en rondom het bedrijventerrein Eemslanden in Stadskanaal nabij Mercurius Businesspark. Gezien de centrale ligging van dit bedrijventerrein bestaat planmatige woningbouw zich niet enkel tot onze gemeentegrens en kijken we ook naar Nieuw-Buinen. Een nieuwe wijk moet passen bij de kernkwaliteiten van Stadskanaal en toekomstige locaties zullen hieraan getoetst worden. De inrichting van nieuwe wijken moet aansluiten op de structuur van wijken en sloten zoals kenmerkend is voor de Veenkoloniën. Als gemeente willen we sturing op de woningbouw als het gaat om type en prijsklasse en een thuis zijn voor diverse doelgroepen, van jong tot oud. Uit de participatie onder onze inwoners komt duidelijk naar voren dat zij zorgen hebben over het woningaanbod en de betaalbaarheid. Vraag en aanbod van woningen sluiten nu niet goed genoeg op elkaar aan, zowel qua type woningen als qua vraagprijzen. **In onze gemeente hebben we behoefte aan diverse woonzorgvoorzieningen voor mensen die niet zelfstandig kunnen wonen zoals psychisch kwetsbaren, inwoners met een verstandelijke beperking en zorgbehoevende ouderen. Er is behoefte aan**	
4	Voorzieningen	Inwoners waarderen het hoge voorzieningenniveau in onze gemeente. Als gemeente gaan we voor kwalitatief goede en toekomstbestendige voorzieningen, passend bij de omvang van kern of wijk. **Een groei van het aantal woningen en inwoners kan daarnaast bijdragen aan een toename of handhaving de toekomstbestendigheid van de voorzieningen in kernen. Per kern streven we naar het behoud van** de volgende basisvoorzieningen: •Alteveer: Basisonderwijs, sportvoorzieningen, OV-verbinding, ontmoetingslocatie •Mussel: Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, OV-verbinding, sportvoorzieningen, ontmoetingslocatie •Musselkanaal: Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende speciaalzaken, gezondheidscentra, OV-verbindingen, sportvoorzieningen •Onstwedde: Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, gezondheidscentrum, culturele voorzieningen, OV-verbinding, sportvoorzieningen •Stadskanaal: Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende speciaalzaken, culturele voorzieningen, horeca en amusement, gezondheidscentra, ziekenhuis, OV-verbindingen, sportvoorzieningen Waar dit nog niet het geval is willen we de aanwezige eerstelijns zorg (huisarts, apotheek, wijkverpleging, paramedici en eventueel sociale domein) concentreren in gezondheidscentra. Locaties die centraal gelegen zijn en goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. Zo is alles zorg voor inwoners onder één dak en is de afstemming tussen zorgverleners beter. Wij willen een inclusieve en toegankelijke gemeente zijn waarbij voorzieningen en de openbare ruimte toegankelijk en veilig zijn voor iedereen ook als er sprake is van fysieke en/of mentale beperkingen. Hiermee zorgen we voor volwaardige deelname van alle inwoners. We zetten ervaringsdeskundigheid in om eventuele knelpunten te ontdekken en zo nodig aan te pakken. Veel inwoners en bezoekers genieten van evenementen en festivals die worden georganiseerd in de gemeente. We willen initiatiefnemers de ruimte blijven bieden om dit te organiseren. Echter, festivals veroorzaken ook overlast aan omwonenden als het gaat	
5	Economie	We zien een trend naar steeds grotere bedrijfshallen voor bijvoorbeeld transport en distributiebedrijven. Dit staat op gespannen voet met de openheid van het landschap. **Categorie 1 en 2 bedrijven**, dus grootschalige bedrijvigheid, zwaardere industrie, agrarisch en voedselverwerking worden bovenregionaal gefaciliteerd op één locatie: bedrijvenpark Zuid-Groningen. **Op Bedrijvenpark Stadskanaal is ruimte voor categorie 1 en 2 bedrijven.** Hier faseren we op lange termijn zware industrie uit, gelden de centrale ligging en (beoogde) woningbouw. Deze bedrijven worden bij uitbreiding gefaciliteerd op of nabij Bedrijvenpark Zuid-Groningen. Mocht uitbreiding van het reguliere MKB niet te faciliteren zijn op de huidige bedrijventerreinen, dan wordt deze uitbreiding beoogd in aansluiting op Zuid-Groningen. Vanuit onze gemeente verrumen we de contouren voor mogelijke uitbreidingen van dit bedrijvenpark. In onze gemeente richten we ons voor de MKB en maakindustrie op bestaande bedrijventerreinen en -locaties. Bedrijvenpark Stadskanaal wordt op lange termijn uitgebreid op de locaties waar nu nog zonneparken zijn gerealiseerd. Ladder bedrijvigheid: 1.Inbreiding in bestaande bedrijventerreinen; 2.Transformatie en revitalisering bedrijventerreinen; 3.Uitbreiding van bestaande of ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Om in de toekomst conflicten met woningbouw (Tweede Boerendijs) te voorkomen, willen we zwaardere categorie bedrijven op bedrijvenpark Stadskanaal faciliteren om te verhuizen naar Bedrijvenpark Groningen-Zuid. Voor bedrijventerreinen met problemen in aard/en van geurhinder zijn, stellen we hiervoor (een) gemeentelijk beleid op (kader wijkgerichtelijke en provinciale wet- en regelgeving. Wat gaan we verkennen welke maatregelen kunnen worden genomen om de geurhinder bij de bovengenoemde terug te dringen.	
	Bereikbaarheid en mobiliteit		
6	Mobiliteit	Het treinstation op het Mercurius Businesspark richten we in als een mobiliteitshub: een verkeersknooppunt waarbij de nadruk ligt op **een goede aansluiting tussen verschillende vervoersmodaliteiten.** Zo wordt de omgeving rondom het stationsgebied ingericht om snel en comfortabel over te stappen op bus, fiets, auto, taxi of andere duurzame (deel)mobiliteit. Op deze manier wordt Stadskanaal **een betere bereikbaarheid van de hele regio en profiteren alle omliggende kernen van de spoorlijn.**	
	Landbouw en landschap		
7	Landbouw	Groei van de (intensieve) veehouderij op ons grondgebied vinden we maatschappelijk en landschappelijk niet wenselijk, vanwege het potentiële effect op milieu, gezondheid en ook natuurdoelen en woonfuncties. **De niet grondgebonden veehouderij kan niet uitbreiden in aantal dieren en stallen kunnen alleen worden vergroot met als doel het dierenwelzijn te verbeteren. Grondgebonden veehouderij kan alleen uitbreiden als dit aantoonbaar geen negatief effect heeft op de hiervoor genoemde thema's.** Op het gebied van mest is het streven om de opslag op eigen kavel te realiseren. Dat kan in de vorm van bijvoorbeeld een mestbassin, een mestsilo of mestplaten. Wanneer er op de eigen kavel geen ruimte is, kunnen we als gemeente afwijken van bestaande regelgeving. De opslag van mest op een veldkavel die niet aansluit op de eigen kavel, solitaire opslag genoemd, is op dit moment nog onwenselijk. We volgen hierbij de ontwikkelingen op landelijk en provincial niveau De teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid willen we tegengaan. Wij volgen als gemeente landelijke ontwikkelingen in relatie tot gewasbeschermingsmiddelen en volksgezondheid voor bijvoorbeeld bollen- en teeltteelt. Ondertussen onderzoeken wij of een gemeentelijk verbod op bepaalde gewassen of bepaalde middelen wenselijk is. In het buitengebied en op het boerenerf staan we bedrijvigheid toe die past in het gebied, zoals agrarische bedrijven met eventuele boerderijwinkels of campings. Daarnaast willen we vrijkomende agrarische bebouwing (ABI) en kavels die hun functies verloren hebben in het landelijk gebied passend herbestemmen. We willen ze voorkomen dat boerderijen en bijbehorende erven in verval raken en hun aantrekkelijkheid verliezen of dat er ondermijnende activiteiten plaatsvinden. Het kan bijvoorbeeld gaan om wonen of kleinschalige bedrijvigheid. Tot slot willen we verkennen of verruming van woonzorglocaties en/of recreatie hier mogelijk is.	
	Natuur, groen en recreatie		
8	Natuur	In de Veenkoloniën ligt een opgave om 10% groenblauwe doorademing te realiseren. De groenblauwe doorademing zorgt voor meer verbinding van natuurgebieden en verstevking van de biodiversiteit. Voor de realisatie van deze opgave wordt eerst gekeken naar de gronden van de overheden en pas daarna naar realisatie op landbouwgrond. We richten ons op het isoleren van woningen en andere gebouwen. Daarbij nemen we maatregelen om diersoorten te beschermen, zoals vleermuizen en gierzwaluwen. In samenwerking met de provincie stellen we soortenmanagementplan (SMP). Hiermee krijgen we inzicht in welke soorten waar zitten en welke maatregelen nodig zijn om deze soorten te beschermen. Vanuit het Pagedal loopt een groenstructuur door het stedelijk gebied van Stadskanaal tot aan het buitengebied. Deze zogenaamde "groene long" zorgt ervoor dat ook voor de inwoners die in het stedelijk gebied wonen openbaar groen altijd dichtbij is. De groene long houden we groen en daarin staan we geen uitbreiding van het bebouwd oppervlak toe. Het is in de eerste plaatst een provinciale taak om verbindingszones Pagediep en Mussel Aa te realiseren. In ons ruimtelijk beleid houden we hier rekening mee zodat er geen extra kneipunten ontstaan voor het realiseren van de verbindingszones. Als het actueel wordt, dan denken we als partner mee over de inrichting van de gebieden.	
9	Recreatie	We willen de mogelijkheden gaan vernumen voor het starten of uitbreiden van bijvoorbeeld bed & breakfasts, kleinere campings en hotels. Wij kiezen ervoor om geen nieuwe grootschalige recreatie toe te laten buiten de bestaande plannen voor grootschalige recreatie in de Kettingwijk. **Daar staan we ook geen andere ruimtelijke bestemmingen toe.** Ons landelijk gebied is vooral geschikt voor kleinschalige recreatie en overnachting, dat sluit goed aan bij de kernkwaliteiten. De Kettingwijk houden we vrij voor grootschalige recreatie en daar staan we ook geen andere ruimtelijke bestemmingen toe. **Daarom willen we meer gaan samenwerken in en mat de regio op onder meer het gebied v an regiomarketing en willen als gemeente goede voorwaarden scheppen om samen met de markt het aantal overnachtingen en -locaties te vergroten. Dit geeft een goede impuls aan** onze horeca, recreatie, winkels en amusement. Winkels, horeca en amusement willen we clusteren, zodat er in de kernen een herkenbaar en levendig centrum is. **We willen meer ruimte bieden aan de ontwikkeling van Toeristische Overstappunten (TOP's): activiteiten en voorzieningen bij kruisingen tussen land en water langs (vaar)wegen, bruggen en sluizen.**	
	Veiligheid en gezondheid		
10	Veiligheid	In ons ruimtelijk beleid houden we rekening met de aandachtsgebieden en gaan zorgvuldig om met eventueel nieuwe (kwetsbare) functies binnen de veiligheidscontouren.	
		Totaal aantal +	
		Totaal aantal -	

| | | | | | | | | | | | | | | |

Onderbouwing effectbeoordeling omgevingsvisie - OER Omgevingsvisie Stadskanaal

	Thema	Beleidsuitspraak	Beoordelingsaspect	++	+	- -	-	0	Opmerkingen
1	Klimaat		Biodiversiteit		Inzet op vergroening van de openbare ruimte met voldoende aandacht voor biodiversiteit				
			Bodem					Geen invloed op de bodemfunctie en bodemdaling	
			Grondwater		Langer vasthouden van water in de bodem kan een positieve invloed hebben op de grondwaterstand				
			Oppervlaktewater					Geen invloed op de kwaliteit van het oppervlaktewater	
			Hittestress		Inzet op groen ter vermindering van hittestress, onduidelijk op welke locaties en plekken dit gaat gebeuren				
			Droogte		Inzet op langer vasthouden van water wat positief kan zijn tegen droogtestress				
			Wateroverlast door hemelwater		Meer vergroening leidt tot meer ruimte om water af te laten vloeien in de bodem en tot minder wateroverlast op straat				
2	Circulariteit		Grondstoffen en circulariteit		De gemeente volgt op het gebied van afval(scheiding) de landelijke ontwikkelingen voor de doelen en normen op dit thema.				
3	Wonen		Woningaanbod en -behoefte	Op verschillende plekken in de gemeente worden woningen gebouwd. Dit wordt gedaan in de kernen door inbreiding en buiten Stadskanaal door uitbreiding. Er wordt gelet op de vraag naar verschillende type woningen.					
			Duurzame woningen		Via landelijk beleid worden woningen duurzaam gebouwd, waardoor het percentage duurzame woningen toeneemt.				
			Bereikbaarheid en doorstroming				Door de toename in het aantal woningen neemt het aantal voertuigbewegingen toe door meer inwoners, wat er voor kan zorgen dat de doorstroming verslechterd.		
			Landschappelijke waarden					De realisatie van de uitbreiding van Stadskanaal sluit aan bij de structuur van de Veenkoloniën, waardoor dit beter beleefbaar wordt. Het landschap wordt niet versterkt waardoor er geen positieve effecten op landschappelijke waarden zijn	
			Landbouw				Voor de realisatie van de uitbreiding van Stadskanaal verdwijnt er areaal landbouwgrond		
			Archeologie en cultuurhistorische waarden				De realisatie van de uitbreiding van Stadskanaal gebeurt op een locatie waar op plekken een hoge archeologische verwachtingswaarde geldt. Deze gronden zijn mogelijk al wel geroerd door eerdere bewerking van het landbouwgrond maar hier heeft nog geen stedelijke ontwikkeling plaatsgevonden.		
			Natura 2000-gebieden				Door de toename in het aantal woningen (vanwege toename in inwoners) neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat stikstofuitstoot toeneemt.		
			Natuurnetwerk Nederland				Door de toename in het aantal woningen (vanwege toename in inwoners) neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat stikstofuitstoot toeneemt.		
			Externe veiligheid					De woningen worden niet gebouwd op een locatie waar risico's zijn met betrekking tot externe veiligheid.	
			Sociale veiligheid					Er is geen nieuw beleid voor sociale veiligheid.	
			Verkeersveiligheid				Door de toename in het aantal woningen en inwoners neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat de verkeersveiligheid afneemt.		
			Geluidhinder				Door de toename in het aantal woningen en inwoners neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat de geluidhinder toeneemt.		
			Luchtkwaliteit				Door de toename in het aantal woningen en inwoners neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat de luchtkwaliteit afneemt.		
			Geurhinder					De woningen worden niet gebouwd op een locatie waar geurhinder is.	
			Lichthinder					De woningen worden niet gebouwd op een locatie waar lichthinder is Het gaat hoofdzakelijk om inbreiding waar al sprake is van straatverlichting.	
			Broeikasgassen				Door de toename in het aantal woningen en inwoners neemt het aantal voertuigbewegingen toe, wat er voor kan zorgen dat broeikasgassen toenemen.		
			Hittestress				Door de uitbreiding van Stadskanaal wordt er een groot oppervlakte verhard, waardoor hittestress kan toenemen indien hier geen passende maatregelen voor worden genomen, dit maakt op dit moment geen onderdeel uit van de beleidsuitspraak.		

Onderbouwing effectbeoordeling omgevingsvisie - OER Omgevingsvisie Stadskanaal

	Thema	Beleidsuitspraak	Beoordelingsaspect	++	+	- -	-	0	Opmerkingen
4	Voorzieningen		Openbaar vervoer		Er wordt voor gezorgd dat er in alle kernen OV-verbinding aanwezig is. Hierbij geldt dat er een sterke afhankelijkheid van derden is om deze verbindingen tot stand te laten komen				
			Vrijetijdseconomie en toerisme					Evenementen worden gehouden op plekken met zo min mogelijk overlast, maar dit lijkt geen invloed te hebben op het aantal evenementen	
			Gezonde leefstijl					Er is geen nieuw beleid voor een gezonde leefstijl.	
			Gezonde leefomgeving					Er is geen nieuw beleid voor een gezonde leefomgeving.	
			Maatschappelijke basisvoorzieningen		Gezondheidscentra worden waar nodig gerealiseerd op plekken die goed bereikbaar zijn.				
			Maatschappelijke deelname		In Alteveer en Mussel wordt er gezorgd dat er ontmoetingsplekken aanwezig zijn. Een toename in voorzieningen kan ontmoeten bevorderen (gemeentebreed)				
5	Economie		Werkgelegenheid					De gemeente wil veranderingen in het type bedrijvigheid, door zwaardere bedrijvigheid te weren en te verplaatsen naar Groningen Zuid. Het is onbekend om hoeveel oppervlak het gaat en welke type bedrijvigheid daarvoor in de plaats komt. Het is daarmee onbekend wat de gevolgen hiervoor zijn voor de werkgelegenheid in Stadskanaal.	
			Werklocaties en bedrijventerreinen					De gemeente wil veranderingen in het type bedrijvigheid, door zwaardere bedrijvigheid te weren en te verplaatsen naar Groningen Zuid. Het is onbekend om hoeveel oppervlak het gaat en welke type bedrijvigheid daarvoor in de plaats komt.	
			Bereikbaarheid en doorstroming					In lijn met bovenstaande is onduidelijk wat de ruimtelijke gevolgen zijn van de veranderingen in de bedrijvigheid. Mogelijk leidt dit tot extra vervoersbewegingen of andere verkeersstromen maar hiervoor moet het verder geconcretiseerd worden om te kunnen beoordelen	
			Natura 2000-gebieden					De plannen zijn niet concreet genoeg om te zeggen wat de gevolgen zijn voor Natura 2000-gebieden	
			Externe veiligheid					Er liggen geen objecten met een hoog risico op bedrijventerreinen, het verplaatsen van de bedrijven heeft daardoor geen invloed op de in Stadskanaal aanwezige risicocontouren	
			Geluidhinder		Verplaatsing van zware bedrijvigheid naar bedrijventerrein Groningen Zuid kan ervoor zorgen dat er minder hinder is als gevolg van industrielawaai				
			Luchtkwaliteit					Onduidelijk welke bedrijven verdwijnen en terugkomen en welke gevolgen dat heeft voor luchtkwaliteit	
			Geurhinder					Onduidelijk welke bedrijven verdwijnen en terugkomen en welke gevolgen dat heeft voor geurhinder	
			Lichthinder					Geen effect	
			Broeikasgassen					Onduidelijk welke bedrijven verdwijnen en terugkomen en welke gevolgen dat heeft voor luchtkwaliteit	
6	Mobiliteit		Bereikbaarheid en doorstroming		Er wordt ingezet op het verbinden van verschillende vervoersstromen waardoor het aantrekkelijk kan worden om met het OV te reizen in plaats van met de auto, hierdoor zijn er mogelijk positieve effecten voor de doorstroming				
			Openbaar vervoer					De aanleg van de spoorlijn is een autonome ontwikkeling en wordt hier niet beoordeeld. Er komen geen OV-verbindingen bij. Hierdoor is er geen effect	
			Fiets- en wandelnetwerk					Er is geen beleid voor het verbeteren of uitbreiden van het fiets- en wandelnetwerk in de gemeente Stadskanaal	
			Duurzame en slimme mobiliteit		Er wordt ingezet op deelvervoer.				
			Natura 2000-gebieden		Mogelijke afname van autobewegingen door toegankelijkheid OV				
			Verkeersveiligheid		Mogelijke afname van autobewegingen leidt mogelijk tot minder verkeersongevallen tussen voertuigen/personen met hoge verschillen in snelheid				
			Gezonde leefomgeving					Er komen geen nieuwe verbindingen bij voor voetgangers en fietser die een gezonde leefomgeving maken	
			Geluidhinder		Toename van toegankelijkheid van het OV kan leiden tot minder autobewegingen en daardoor minder geluidhinder door wegverkeer				
			Luchtkwaliteit		Toename van toegankelijkheid van het OV kan leiden tot minder autobewegingen en daardoor minder uitstoot door wegverkeer				
			Broeikasgassen		Toename van toegankelijkheid van het OV kan leiden tot minder autobewegingen en daardoor minder uitstoot van CO2 door wegverkeer				

Onderbouwing effectbeoordeling omgevingsvisie - OER Omgevingsvisie Stadskanaal

	Thema	Beleidsuitspraak	Beoordelingsaspect	++	+	- -	-	0	Opmerkingen
7	Landbouw		Landbouw		Er komt geen areaal landbouwgrond bij of af. De beoordeling is gericht op de duurzaamheid van de landbouw. Het nieuwe beleid is gericht op gewasbescherming en volksgezondheid.				
			Natura 2000-gebieden		Minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen kan leiden tot minder uitspoeling en daarmee minder negatieve gevolgen voor N2000-gebieden in de omgeving van Stadkanaal.				
			Biodiversiteit		Minder gebruik van gewasbescherming kan leiden tot minder negatieve invloeden. Mogelijk minder negatieve gevolgen door meer regulering in opslag van mest				
			Bodem		Minder gebruik van gewasbescherming kan leiden tot minder negatieve invloeden. Mogelijk minder negatieve gevolgen door meer regulering in opslag van mest				
			Grondwater		Minder gebruik van gewasbescherming kan leiden tot minder negatieve invloeden. Mogelijk minder negatieve gevolgen door meer regulering in opslag van mest				
			Oppervlaktewater		Minder gebruik van gewasbescherming kan leiden tot minder negatieve invloeden. Mogelijk minder negatieve gevolgen door meer regulering in opslag van mest				
			Luchtkwaliteit					Nieuwe beleid gericht op regulering van mest in plaats van afname van mest. Verschillende opties van mestopslag, waarbij mestopslag in de buitenlucht nog steeds is toegestaan.	
			Geurhinder					Nieuwe beleid gericht op regulering van mest in plaats van afname van mest. Verschillende opties van mestopslag, waarbij mestopslag in de buitenlucht nog steeds is toegestaan.	
			Broeikasgassen					Nieuwe beleid gericht op regulering van mest in plaats van afname van mest. Verschillende opties van mestopslag, waarbij mestopslag in de buitenlucht nog steeds is toegestaan.	
8	Natuur		Landschappelijke waarden					Er worden groenstructuren aangelegd maar niet ter versterking of karakterisering van het landschap	
			Archeologie en cultuurhistorische waarden				Mogelijk risico op verstoring van archeologische waarden bij ontwikkeling van groenblauwe dooradering. Afhankelijk van de daadwerkelijke locatie		
			Landbouw				Risico op afname areaal landbouwgrond door ontwikkeling groenblauwe dooradering		
			Natura 2000-gebieden		Verbinding van N2000-gebieden en NNN-gebieden door verbindingszones				
			Natuurnetwerk Nederland		Verbinding van N2000-gebieden en NNN-gebieden door verbindingszones				
			Biodiversiteit		Er wordt ingezet op versterking van de biodiversiteit door aanleg van groenblauwe dooradering en vergroening binnen de bestaande kernen				
			Bodem					Geen verbetering of verslechtering van de bodemkwaliteit voorzien	
			Grondwater					Geen verbetering of verslechtering van het grondwater voorzien	
			Oppervlakwater					Geen verbetering of verslechtering van het oppervlakte voorzien	
			Gezonde leefomgeving					Onduidelijk of nieuwe groene long toegankelijk is voor bewoners voor bijv. sporten	
			Broeikasgassen		Toevoeging van groen kan voor meer opname van CO2 zorgen				
			Hittestress		Meer groen kan zorgen voor afname van de hittestress				
			Droogte					Niet direct een effect van groen op vermindering van droogtestress. Groen verbruikt wel extra water (verdrogingsrisico).	
			Wateroverlast door hemelwater		Meer groen kan zorgen voor meer afvang van hemelwater				
9	Recreatie		Vrijetijdseconomie en toerisme		Meer mogelijkheden voor kleinschalige recreatie en overnachting.				
			Maatschappelijke voorzieningen		Toename in het aantal voorzieningen gericht op horeca en winkels				
			Geluidhinder					Het gaat om kleinschalige recreatie, hierdoor is het niet aannemelijk dat er een forse toename van verkeersbewegingen zal zijn.	
			Luchtkwaliteit					Het gaat om kleinschalige recreatie, hierdoor is het niet aannemelijk dat er een forse toename van verkeersbewegingen zal zijn.	
			Broeikasgassen					Het gaat om kleinschalige recreatie, hierdoor is het niet aannemelijk dat er een forse toename van verkeersbewegingen zal zijn.	
10	Veiligheid	**Uitspraak niet concreet genoeg om te beoordelen**	Externe veiligheid						

RAPPORT

Passende beoordeling

Bij de omgevingsvisie Stadskanaal

Klant: Gemeente Stadskanaal

Referentie: BI6497-RHD-XX-XX-RP-EO-0001
Status: Definitief/1
Datum: 19 december 2024

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Laan 1914 no.35
3818 EX Amersfoort
Netherlands
Water & Maritime

Telefoon: +31 88 348 20 00
Fax: +31 33 463 36 52
Email: info@rhdhv.com
Website: royalhaskoningdhv.com

Titel document:	Passende beoordeling
Ondertitel:	Bij de omgevingsvisie Stadskanaal
Referentie:	BI6497-RHD-XX-XX-RP-EO-0001
Uw kenmerk	
Status:	Definitief/1
Datum:	19 december 2024
Projectnaam:	BJ1895
Projectnummer:	BJ1895
Auteur(s):	RHDHV
Opgesteld door:	RHDHV
Gecontroleerd door:	RHDHV
Datum:	
Goedgekeurd door:	RHDHV
Datum:	

Classificatie
Projectgerelateerd

Behoudens andersluidende afspraken met de Opdrachtgever, mag niets uit dit document worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt of worden gebruikt voor een ander doel dan waarvoor het document is vervaardigd. HaskoningDHV Nederland B.V. aanvaardt geen enkele verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid voor dit document, anders dan jegens de Opdrachtgever.

Let op: dit document bevat mogelijk persoonsgegevens van medewerkers van HaskoningDHV Nederland B.V.. Voordat publicatie plaatsvindt (of anderszins openbaarmaking), dient dit document te worden geanonimiseerd of dient toestemming te worden verkregen om dit document met persoonsgegevens te publiceren. Dit hoeft niet als wet- of regelgeving anonimiseren niet toestaat.

Inhoud

Samenvatting **1**

1 Aanleiding **2**

2 Aanpak en doel passende beoordeling **3**
2.1 Wettelijk kader 3
2.2 Passende beoordeling voor een Omgevingsvisie 4

3 Situatie Natura 2000-gebieden **5**
3.1 Huidige situatie 5
3.2 Autonome situatie 8

4 Te toetsen beleidsopgaven **10**
4.1 Beleidsuitspraken 10
4.2 Autonome ruimtelijke ontwikkelingen 14

5 Beoordeling beleidsuitspraken **15**
5.1 Beoordelingskader 15
5.2 Invloed van beleidsuitspraken op Natura 2000 15

6 Cumulatie **25**

7 Conclusie **26**

Geraadpleegde bronnen **27**

Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen **29**

Samenvatting

In deze Passende Beoordeling worden mogelijke significant (negatieve) effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van de beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie Stadskanaal beoordeeld.

Enkele beleidsuitspraken van de Omgevingsvisie kunnen een risico hebben op significant negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden. Deze zijn in onderstaande tabel opgenomen (zie Tabel 0-1). Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden. Daarmee zijn de getoetste beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie in principe uitvoerbaar in het kader van de Omgevingswet (onderdeel Natura 2000).

Tabel 0-1: Beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie met een risico op een significant negatief effect

Beleidsuitspraak		Risico's op negatief effect Natura 2000			Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eind-beoordeling
		Lieftingsbroek	Drouwenerzand	>10km gelegen Natura 2000-gebieden		
3	Wonen	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	• Stimuleren van emissieloze mobiliteit. • Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voor-komen
4	Voorzieningen	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	• Stimuleren van emissieloze mobiliteit. • Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voor-komen
5	Economie	Beleidsuitspraak bevat geen concrete ruimtelijke ontwikkeling waardoor beoordeling niet mogelijk is. Een aantal aandachtspunten is genoemd om richting te geven aan de concrete ruimtelijke ontwikkeling: • Er liggen kansen in een integrale afweging en saldering tussen het bedrijventerrein binnen de gemeente Stadskanaal en Zuid-Groningen. Verplaatsen van bedrijven biedt kansen voor het moderniseren van het terrein, gebouwen en productieprocessen waarbij de totale milieudruk, zoals emissies, afneemt. Voorwaarde hierbij is dat de bedrijven of de functiewijziging op de oude locatie minder emissie veroorzaken. • Een toename in stikstofdepositie kan zo veel mogelijk voorkomen worden door in de planvormingsfase dit al mee te nemen en door emissieloze mobiliteit te stimuleren. • Als laatste optie kan indien nodig extern gesaldeerd worden.				
7	Landbouw	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	• De uitwerking van de gebieden waar functieverandering aan de orde is, moet plaatsvinden met het doel om de milieudruk op natuurgebieden te verminderen.	(Significant) negatief effect is te voor-komen.
9	Recreatie	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	• Stimuleren van emissieloze mobiliteit. • Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voor-komen

1 Aanleiding

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet ingevoerd. De gemeente Stadskanaal moet als lokale overheid de Omgevingswet implementeren. De Omgevingswet voegt 26 wetten over de fysieke leefomgeving samen tot één wet. Het is verplicht voor gemeenten om als onderdeel van de nieuwe Omgevingswet een Omgevingsvisie op te stellen en die door de gemeenteraad te laten vaststellen.

Met de Omgevingsvisie Stadskanaal beschrijft de gemeente de gewenste ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op de lange termijn. In de Omgevingsvisie worden op hoofdlijnen strategische keuzes gemaakt over de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving en over de onderliggende nader uit te werken (uitvoerings-)instrumenten in de vorm van gebiedsuitwerkingen, programma's en het omgevingsplan. Met de strategische keuzes wordt ingespeeld op de trends en ontwikkelingen die op de gemeente Stadskanaal afkomen.

Omdat het op voorhand niet is uitgesloten dat het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie een (significant) negatief effect veroorzaakt op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden is een passende beoordeling opgesteld. Deze is onderdeel van het omgevingseffectrapport (OER) behorend bij de Omgevingsvisie.

2 Aanpak en doel passende beoordeling

2.1 Wettelijk kader

De bescherming van Natura 2000-gebieden volgt uit de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn. De bescherming van Natura 2000 is per 1 januari 2024 in de Omgevingswet en Bal (Besluit activiteit leefomgeving) geregeld. Het realiseren van een project of activiteit, dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, moet vanuit de specifieke zorgplicht (Bal art. 11.6) beoordeeld worden in hoeverre deze activiteit verslechterend of significant verstorend gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden.

Uitgaande van de instandhoudingsdoelstellingen dient nagegaan te worden of sprake is van conflicten met het duurzaam behalen van geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen en zo ja, of de wezenlijke kenmerken en waarden van een Natura 2000-gebied in het geding zijn waardoor significant negatieve gevolgen niet uitgesloten kunnen worden. Hierbij is ook zogenoemde externe werking van belang. Dat wil zeggen dat ook beschouwd moet worden in hoeverre effecten veroorzaakt door activiteiten buiten Natura 2000-gebieden negatieve effecten hebben op binnen deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen.

Indien significant negatieve effecten op voorhand niet kunnen worden uitgesloten is een Passende beoordeling vereist (artikel 16.53c, Omgevingswet). In de Passende beoordeling wordt de best beschikbare wetenschappelijke kennis gebruikt om in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen na te gaan welke effecten aan de orde zijn. Wanneer de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van het voorgenomen programma (mogelijk) niet gehaald worden, kan sprake zijn van significant negatieve gevolgen. In dat geval moeten mitigerende maatregelen worden opgenomen.

Er is sprake van significante gevolgen als de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied worden aangetast in het licht van de bijbehorende instandhoudingsdoelstellingen. Wanneer de instandhoudingsdoelstellingen door menselijk handelen, een plan of een project (mogelijk) niet gehaald worden, is mogelijk sprake van significant negatieve gevolgen. Aantasting van instandhoudingsdoelen kan, bijvoorbeeld, door direct verlies aan areaal of van populatieomvang alsook via afname in kwaliteit. In hoeverre dit significant is, is afhankelijke van verschillende factoren (zie Leidraad bepaling significantie, 2010). Dit betreft bijvoorbeeld:

- De afname in areaal van een habitat in relatie tot de zeldzaamheid van die habitat;
- De afname van een populatie in relatie tot de zeldzaamheid van planten- of diersoorten in die populatie;

Bij de beoordeling van verslechtering spelen factoren als kwaliteit, abiotische randvoorwaarden en overige kenmerken van functies en structuren een rol. Hierbij speelt ook de veerkracht van het gebied een rol, waarbij het effect kan worden opgevangen in de natuurlijke fluctuaties. De effectbeoordeling vergt maatwerk op grond van ecologische inzichten.

2.2 Passende beoordeling voor een Omgevingsvisie

Een Omgevingsvisie is vaak nog niet concreet uitgewerkt waardoor effecten ook nog niet gedetailleerd in beeld gebracht kunnen worden. Het doel van de passende beoordeling voor een Omgevingsvisie betreft daarmee vooral een risicoanalyse en is gericht op het kwalitatief in beeld brengen:

- Van de risico's op het optreden van (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden als gevolg van het nieuwe beleid in de Omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal, en;
- Met welke maatregelen geconstateerde risico's voorkomen of beperkt kunnen worden. Dit zijn aandachtspunten die meegenomen moeten worden bij de verdere uitwerking van het beleid.

De passende beoordeling vindt plaats op hoofdlijnen, passend bij het detailniveau van de Omgevingsvisie en sluit aan op de beoordeelde beleidskeuzes in het OER.

3 Situatie Natura 2000-gebieden

3.1 Huidige situatie

Natura 2000 is het samenhangende netwerk van beschermde natuurgebieden in de Europese Unie, bestaande uit Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. De Europese afspraken zijn in Nederland vastgelegd in de Wet natuurbescherming. Voor de Natura 2000-gebieden zijn beheerplannen opgesteld, waarin wordt uitgewerkt op welke wijze, waar, wanneer de (Europese) 'instandhoudingsdoelstellingen' gehaald gaan worden. Ook zijn beheerplannen het uitgangspunt en toetsingskader voor handhaving en vergunningverlening. De instandhoudingsdoelstellingen van de twee dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden zijn weergegeven in Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen. Hieronder wordt voor de dichtstbijzijnde Natura 2000-gebieden meer in detail gekeken naar de huidige situatie, de gevoeligheden, de knelpunten en de autonome situatie.

3.1.1 Ligging Natura 2000-gebieden

Binnen een straal van 25 kilometer van de gemeente Stadskanaal ligt een aantal Natura 2000-gebieden (zie Figuur 3-1). De twee Natura 2000-gebieden Drouwenerzand en Lieftinghsbroek liggen binnen tien kilometer van de grens van de gemeente Stadskanaal. Binnen 25 kilometer van de gemeentegrens liggen zes Natura 2000-gebieden. De gemeente Stadskanaal ligt niet ver van Duitsland waardoor er mogelijk ook een aantal Duitse Natura 2000-gebieden binnen de invloedsfeer van de Omgevingsvisie ligt.

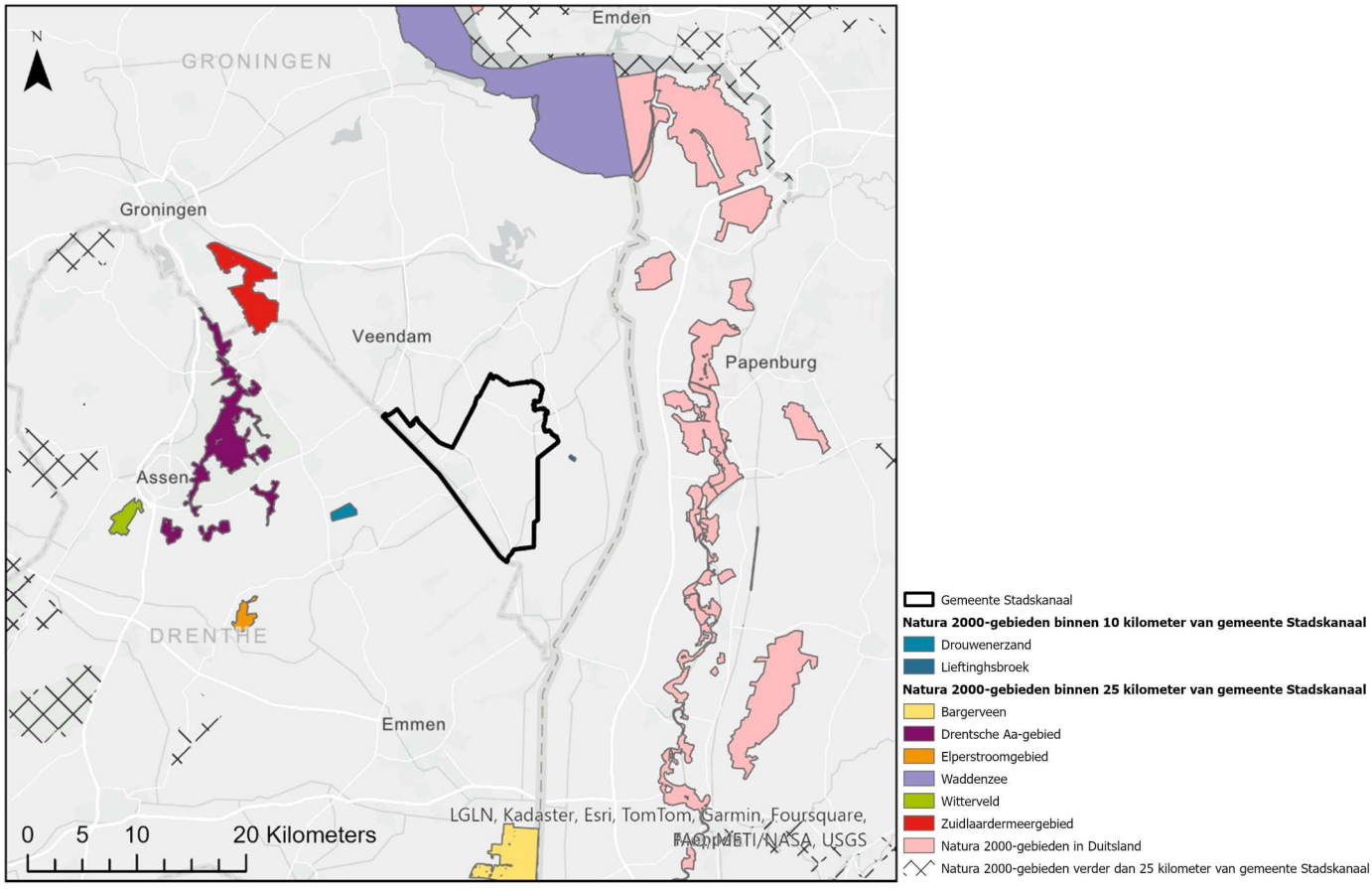

Figuur 3-1: Ligging van de Natura 2000-gebieden rondom de gemeente Stadskanaal (zwarte lijn)

3.1.2 Lieftinghsbroek

Lieftinghsbroek is een 20 hectare groot gebied dat ten oosten van de gemeente Stadskanaal ligt. Het Lieftinghsbroek is een loofbos op de dalflank van het riviertje de Ruiten Aa. Het bos behoort tot het eiken-haagbeukenbos, beuken-eikenbos en broekbos. De ondergroei is met name in de natte delen rijk ontwikkeld. Plaatselijk wordt de struiklaag gedomineerd door hulst.

Het Natura 2000-gebied is aangewezen voor drie habitattypen, namelijk de Blauwgraslanden (H6410), de Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) en de Eiken-haagbeukenbossen (H9160A) (Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, z.d.-b).

Knelpunten
De habitattypen van Lieftinghsbroek zijn stikstofgevoelig en momenteel is de achtergronddepositie deels hoger dan de kritische depositiewaarde (KDW) van de habitattypen (AERIUS Monitor, 2023; Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, z.d.-b). De Natuurdoelanalyse (NDA) beschrijft dat verzuring (o.a. door stikstofdepositie) en verdroging belangrijke redenen zijn voor het momenteel niet behalen van de gunstige staat van instandhouding van de habitattypen binnen Natura 2000-gebied Lieftinghsbroek (Provincie Groningen, 2023). De effecten van verzuring wordt versneld door de verdroging die plaatsvindt.

In de NDA wordt voor blauwgrasland als niet-stikstof gerelateerd knelpunt het zeer kleine oppervlak genoemd. De blauwgraslanden worden volledig omsloten door bos waardoor er sprake is van isolatie en een gebrek aan connectiviteit met andere blauwgraslanden. Voor de andere habitattypen worden in de NDA enkel knelpunten van verdroging en verzuring genoemd.

Lieftinghsbroek is alleen toegankelijk onder begeleiding van deskundigen van Natuurmonumenten tijden een excursie of rondleiding (Provincie Groningen, 2017). Deze excursies/rondleidingen worden slechts enkele keren per jaar georganiseerd. Er is een fietspad aanwezig langs het Natura 2000-gebied, maar ook fietsers kunnen het gebied niet in. Het beheerplan beschrijft dat recreatieve druk geen knelpunt is aangezien de zeer beperkte toegankelijkheid van het gebied.

3.1.3 Drouwenerzand

Drouwenerzand is een 222 hectare groot gebied dat ten westen van de gemeente Stadskanaal ligt, in de Provincie Drenthe. Het Drouwenerzand is een actief stuifzandgebied op de flank van de Hondsrug, waarin centraal een actieve stuifzandkern voorkomt. Het Drouwenerzand is ontstaan door overmatige begrazing van schapen en plaggenwinning in de 18e en 19e eeuw. Daarna is een uitgestrekte begroeiing ontstaan met jeneverbesstruwelen die nog steeds aanwezig is in het noordelijke en oostelijke gedeelte. Het stuifzand is in het begin van de 20ste eeuw gedeeltelijk beteugeld door bebossingen met grove den. De begroeiing van het heuvelachtige terrein bestaat in het oostelijke deel naast jeneverbes uit struikheide en grote oppervlakten kraaiheide, vochtige heide en oude eikenbossen. Het Drouwenerzand verschilt van andere Drentse stuifzandterreinen omdat het zand mineralenrijk is.

Het Natura 2000-gebied is aangewezen voor vijf habitattypen, namelijk de Stuifzandheiden met struikhei (H2310), Binnenlandse kraaiheibegroeiingen (H2320), Zandverstuivingen (H2330), Jeneverbesstruwelen (H5130) en Heischrale graslanden (H6230*) (Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, z.d.-a).

Knelpunten
De NDA beschrijft dat typische soorten van H2310 stuifzandenheide met struikhei en H6230 heischrale graslanden afneemt als gevolg van vermesting en bodemverzuring (Provincie Drenthe, z.d.). Voor H5130

jeneverbesstruwelen is vooral versnelde successie door stikstofdepositie een belangrijk knelpunt. De NDA beschrijft verder dat het areaal H2320 kraaiheibegroeiingen flink is toegenomen en deze toename ten koste gaat van andere habitattypen. Beheer is nodig om meer gevarieerde vegetatie te realiseren. Voor H2330 zandverstuivingen geldt dat vergrassing (mede door stikstofdepositie), gebrek aan verstuiving en de belangrijkste knelpunten zijn. Ook de droge zomers van de afgelopen jaren hebben ertoe geleid dat de vegetatie zich niet goed ontwikkeld en nectarplanten niet tot bloei komen.

Momenteel is het recreatief medegebruik samen met het huidig beheer een van de oorzaken van het voorkomen van voldoende dynamiek op de zandverstuivingen van Drouwenerzand (Provincie Drenthe, 2016). De oostzijde van het Drouwenerzand is sinds lange tijd afgesloten vanwege het voorkomen van kwetsbare soorten waaronder korstmossen. Handhaving op illegale recreatieve activiteiten waaronder motorcross en nachtelijke activiteiten moet versterkt worden. Het beheerplan beschrijft dat recreatie geen knelpunt vormt maar dat recreatie ook niet intensiever moet worden.

3.1.4 Natura 2000-gebieden binnen 25 kilometer van gemeentegrens Stadskanaal

Binnen 25 kilometer van de gemeente Stadskanaal liggen acht Natura 2000-gebieden. De twee dichtstbijzijnde gebieden zijn hierboven al beschreven. Effecten door het beleid in de Omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal zullen door de grotere afstand met name milieudruk ervaren als gevolg van stikstofdepositie. Onderstaand is de stikstofgevoeligheid van de zes Natura 2000-gebieden beschreven die binnen 25 kilometer van de gemeentegrens van Stadskanaal liggen.

Zuidlaardermeergebied
Als enige van de Natura 2000-gebieden in de omgeving van gemeente Stadskanaal is het Zuidlaardermeergebied een Vogelrichtlijngebied (VR) aangewezen voor drie broedvogels en zes niet-broedvogels. Leefgebieden van deze vogels zijn niet stikstofgevoelig.

Drentsche Aa-gebied
Het Drentsche Aa-gebied betreft een stroomdallandschap en is een Natura 2000-gebied dat is aangewezen voor een groot aantal habitattypen en habitatrichtlijnsoorten die stikstofgevoelig zijn. Ruim twee derde van het areaal van de stikstofgevoelige natuur in het Drentsche Aa-gebied kent momenteel een overbelasting van de KDW (AERIUS Monitor, 2023).

Witterveld
Het Witterveld is een heide- en hoogveengebied en betreft een Natura 2000-gebied dat is aangewezen voor acht habitattypen voor die stikstofgevoelig zijn. Bijna het gehele areaal van de stikstofgevoelige natuur van het Witterveld kent momenteel een overbelasting van de KDW (AERIUS Monitor, 2023).

Waddenzee
De Waddenzee is zowel aangewezen onder de Habitatrichtlijn als de Vogelrichtlijn. Een aantal van de duinhabitattypen die tot dit Natura 2000-gebied behoren is stikstofgevoelig. De Waddenzee is een heel groot Natura 2000-gebied met grote arealen aan habitattypen. Het areaal aan habitattypen binnen 25 kilometer van de gemeentegrens van Stadskanaal (gebieden langs de Dollard) kent geen overbelasting van de KDW (AERIUS Monitor, 2023).

Elperstroomgebied
Het Elperstroomgebied betreft een Natura 2000-gebied dat is aangewezen voor zeven habitattypen voor die stikstofgevoelig zijn. Bijna het gehele areaal aan stikstofgevoelige habitattypen in het Elperstroomgebied kent een overbelasting van de KDW (AERIUS Monitor, 2023). Als uitzondering is er geen overbelasting op het habitattype H91E0C Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen). Dit betreft overigens een habitattype met een redelijk hoge KDW.

Bargerveen
Bargerveen is een hoogveengebied dat is aangewezen onder zowel de Habitatrichtlijn als de Vogelrichtlijn. Een aantal van de habitattypen en leefgebieden van de broedvogels is stikstofgevoelig. Nagenoeg het hele areaal aan stikstofgevoelige habitattypen van het Bargerveen kent een overbelasting van de KDW (AERIUS Monitor, 2023).

3.1.5 Natura 2000-gebieden in Duitsland

De gemeente Stadskanaal bevindt zich op ongeveer tien kilometer van de Duitse grens. Binnen 25 kilometer van de grens van de gemeente Stadskanaal liggen acht Duitse Natura 2000-gebieden (European Environment Agency, 2019). Tabel 3-1 vat de afstand tot de gemeentegrens en de soorten en/of habitattypen van de Duitse Natura 2000-gebieden samen.

Tabel 3-1: Duitse Natura 2000-gebieden binnen 25 kilometer van de grens van de gemeente Stadskanaal

Naam gebied	Afstand tot gemeentegrens Stadskanaal	Aangewezen voor
Emstal von Lathen bis Papenburg	11 km	35 vogelsoorten die leven rondom de Eems
Rheiderland	12 km	36 vogelsoorten die leven in het Eems-Dollardgebied
Ems	13 km	20 habitattypen en 9 habitatrichtlijnsoorten die voorkomen langs de Eems
Stillgewässer bei Kluse	20 km	1 habitatrichtlijnsoort en 2 habitattypen die voorkomen in en nabij het ven.
Krummes Meer, Aschendorfer Obermoor	21 km	1 habitatrichtlijnsoort en 6 habitattypen van het veengebied
Nationalpark Niedersächsisches Wattenmeer	21 km	8 habitatrichtlijnsoorten en 20 habitattypen van de Waddenzee
Niedersächsisches Wattenmeer und angrenzendes Küstenmeer	21 km	71 vogelsoorten van de Waddenzee
Tinner Dose, Sprakeler Heide	23 km	1 habitatrichtlijnsoort, 18 vogelsoorten en 15 habitattypen van het heide- en veengebied

Net als voor de Nederlandse stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden tussen tien en 25 kilometer van de grens van de gemeente Stadskanaal, is voor de Duitse Natura 2000-gebieden met name stikstofdepositie een mogelijk risico op negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. Van de drie dichtstbijzijnde gebieden (*Emstal von Lathen bis Papenburg*, *Rheiderland* en *Ems*) is alleen *Ems* aangewezen voor stikstofgevoelige habitattypen en habitatrichtlijnsoorten.

3.2 Autonome situatie

In 2023 is voor elk Natura 2000-gebied een Natuurdoelanalyse (NDA) opgesteld. De NDA's beschrijven of de instandhoudingsdoelstellingen gehaald worden als de maatregelen die voorzien zijn worden uitgevoerd. De NDA geeft een voorzet voor knelpunten en maatregelen die moeten worden aangepakt indien verwacht wordt dat de doelen niet worden gehaald. De belangrijkste knelpunten van de Natura 2000-gebieden dicht bij de gemeente Stadskanaal zijn hierboven (3.1.2 en 3.1.3) per gebied toegelicht.

Voor alle habitattypen van het Natura 2000-gebied Lieftinghsbroek geldt dat de eindbeoordeling van de NDA is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat het huidige maatregelpakket onvoldoende is om verslechtering uit te

sluiten (en dus de instandhoudingsdoelstellingen te behalen), of er is een tekort aan gegevens voor een objectieve beoordeling. In het geval van Lieftinghsbroek geldt dat verslechtering niet is uitgesloten. Het huidige maatregelenpakket zorgt voor onvoldoende effect om de doelen alsnog te behalen.

Van de vijf habitattypen van het Natura 2000-gebied Drouwenerzand zijn vier habitattype in de NDA beoordeeld met de eindconclusie ‘nee, tenzij’. Voor de habitattypen H2310 en H2330 geldt dat het oppervlakte van het habitattype stabiel is, maar de kwaliteit verslechterd, dit gaat in tegen de behoudsdoelstelling voor deze habitattypen. De habitattypen H5130 en H6230 kennen een verbeterdoelstellingen. Voor H5130 en H6230 geldt ook dat het oppervlakte stabiel is, maar de kwaliteitsverbetering die nodig is voor het behalen van de doelstellingen is niet in zicht. Enkel voor H2320 Binnenlandse kraaiheibegroeiingen wordt verwacht dat de instandhoudingsdoelstelling behaald zal worden omdat de kwaliteit van dit habitattype stabiel is en de oppervlakte toeneemt.

4 Te toetsen beleidsopgaven

4.1 Beleidsuitspraken

De beleidsuitspraken zijn ruimtelijk weergegeven op de visiekaart (zie Figuur 4-1).

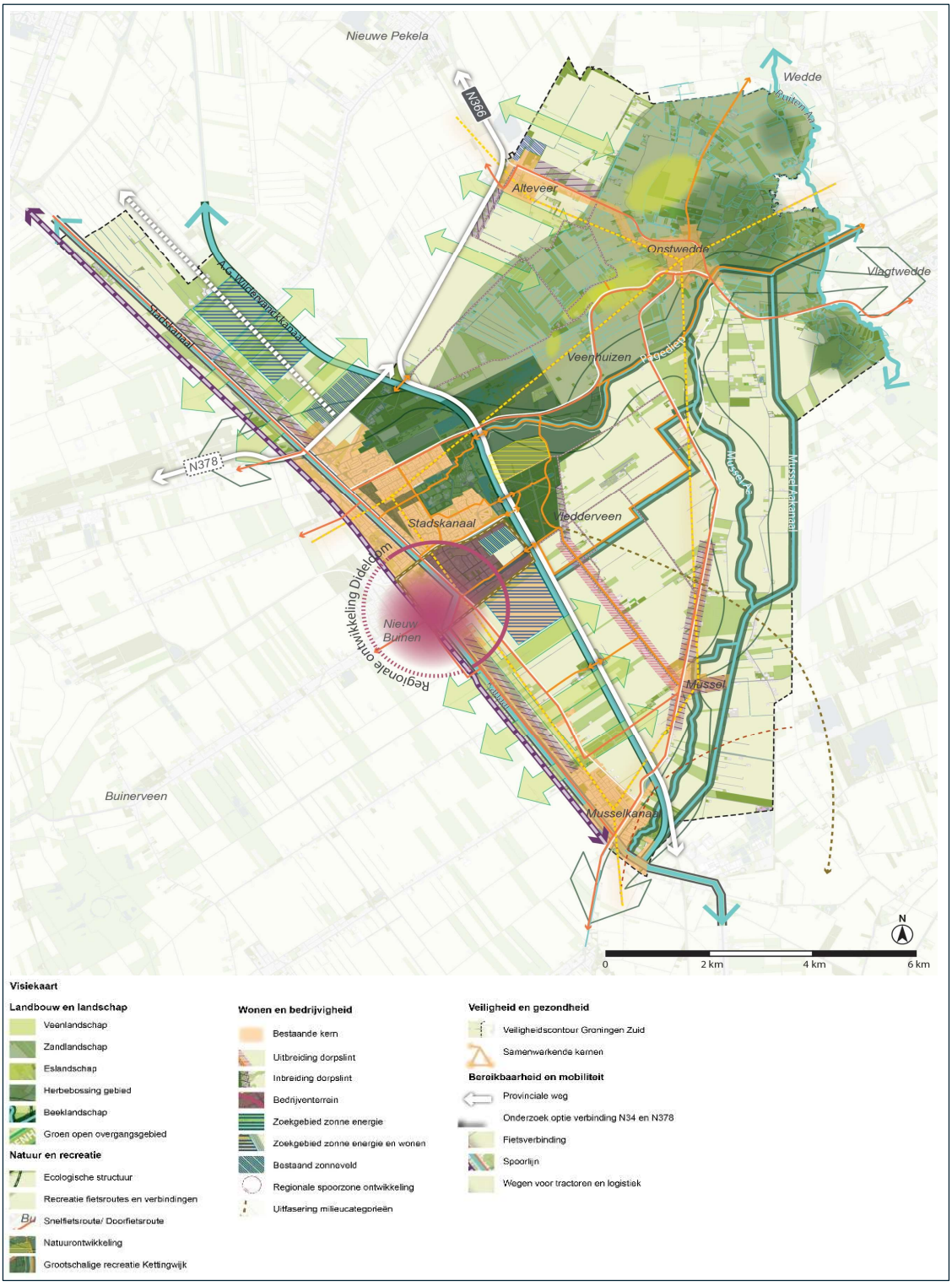

Figuur 4-1 Visiekaart Omgevingsvisie gemeente Stadskanaal

Tabel 4-1 omvat het totaal aan nieuwe beleidsuitspraken die onderdeel zijn van het beleid zoals dat nu beoogd is om opgenomen te worden in de Omgevingsvisie van de gemeente Stadskanaal. Deze beleidsuitspraken beschrijven dus nieuw beleid dat richting moet geven aan concrete ruimtelijke ontwikkelingen die in de toekomst plaats gaan vinden. Onderstaand overzicht komt overeen met de beleidsuitspraken die in de OER zijn opgenomen.

Tabel 4-1: Beleidsuitspraken Omgevingsvisie gemeente Stadskanaal

Thema	Beleidsuitspraak
Klimaat	Bij herstructurering, herinrichting en reconstructies van de openbare ruimte kijken we naar de opgaven die daar spelen rond klimaatadaptatie en nemen zo nodig maatregelen. We zetten hierbij in op kwalitatieve inrichting van de openbare ruimte met groen en voldoende aandacht voor biodiversiteit, hittestress en wateropslag. Daarmee wordt de openbare ruimte klimaatadaptief ingericht waarbij meer water wordt opgevangen en vastgehouden in natte perioden en komen er meer schaduwplekken om hittestress te voorkomen. Op die manier zijn we steeds beter bestand tegen bijvoorbeeld intensievere regenbuien en perioden van extreme hitte en droogte als gevolg van de klimaatverandering. Vanuit de gemeente stimuleren we onze inwoners om hun tuinen klimaatadaptief in te richten met meer groen en minder verharding.
Circulariteit	Als gemeente beheren we een groot areaal aan wegen, bruggen, speeltuinen, sportaccommodaties, gebouwen, openbare ruimte etc. Bij onderhoud, reconstructies en realisatie in ons areaal stimuleren we aannemers via de aanbestedingen om grondstoffen en producten te hergebruiken om zo bij te dragen aan het doel om in 2050 volledig circulair te zijn.
Wonen	Waar mogelijk stimuleren we onze inwoners en corporaties om hun woning levensloopbestendig te maken door een volwaardig woonprogramma op de begane grond te realiseren. Elke vijf jaar wordt het beleid uitgeschreven in de nieuwe woonvisie, waarin alle woningopgaven terugkomen. Hierbij kijken we ook naar kamerverhuur, tiny houses, woonwagenstandplaatsen, flexwonen, ligplaatsen voor woonschepen en de mogelijkheid om niet-wonen bestemmingen om te zetten in wonen. Zo kunnen we goed inspelen op de toenemende vraag naar flexibele en kleinere woningen en problematiek rondom bijvoorbeeld kamerverhuur. In Alteveer, Mussel en Onstwedde willen we de komende jaren vooral kleinschalige woningbouw realiseren passend naar de aard en karakter van het dorp en het gebied. Deze nieuwbouw staan we toe binnen de eerste vier treden van de woningbouwladder. Voor Stadskanaal en Musselkanaal is de woningbouwopgave groter. Om dit te realiseren kijken we naast inbreidingsmogelijkheden ook naar woningbouwlocaties in trede vijf, dus buiten bestaande kernen. Deze planmatige woningbouw voorzien we onder meer bij het Tweede Boerendiep, de omgeving Floralaan te Musselkanaal en rondom het toekomstige treinstation in Stadskanaal nabij Mercurius Businesspark. Gezien de centrale ligging van dit treinstation beperkt planmatige woningbouw zich niet enkel tot onze gemeentegrens en kijken we ook naar Nieuw-Buinen. Een nieuwe wijk moet passen bij de kernkwaliteiten van Stadskanaal en toekomstige locaties zullen hieraan getoetst worden. De inrichting van nieuwe wijken moet aansluiten op de structuur van wijken en sloten zoals kenmerkend is voor de Veenkoloniën. Als gemeente willen we sturing op de woningbouw als het gaat om type en prijsklasse. We willen als gemeente interessant zijn voor diverse doelgroepen, van jong tot oud. Uit de participatie onder onze inwoners komt duidelijk naar voren dat zij zorgen hebben over het woningaanbod en de betaalbaarheid. Vraag en aanbod van woningen sluit nu niet goed genoeg op elkaar aan, zowel qua type woning als qua prijs. De maatschappij verandert en daardoor neemt de vraag naar andere woonvormen toe, denk bijvoorbeeld aan (kleinschalige) woongroepen voor mensen met een beperking of begeleid zelfstandig wonen. Met de vergrijzing zijn er ook steeds meer proactieve senioren die initiatieven ontwikkelen voor nieuwe woonvormen, zoals knarrenhofjes. Vanuit onder meer (alleenstaande) jongeren is vraag naar meer betaalbare éénpersoonswoningen, zoals tiny houses. Bij invulling van de woningbouwopgave kiezen we dus nadrukkelijk voor verschillende woonvormen.
Voorzieningen	Inwoners waarderen het hoge voorzieningenniveau in onze gemeente. Als gemeente gaan we voor kwalitatief goede en toekomstbestendige voorzieningen, passend bij de omvang van kern of wijk. Per kern zien we de volgende basisvoorzieningen: Alteveer: Basisonderwijs, sportvoorzieningen, OV-verbinding, ontmoetingslocatie Mussel: Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, OV-verbinding, sportvoorzieningen, ontmoetingslocatie

	Musselkanaal: Basisonderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende speciaalzaken, gezondheidscentra, OV-verbindingen, sportvoorzieningen Onstwedde: Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, gezondheidscentrum, culturele voorzieningen, OV-verbinding, sportvoorzieningen Stadskanaal: Basis- en voortgezet onderwijs, dagelijkse boodschappen, regio-overstijgende speciaalzaken, culturele voorzieningen, horeca en amusement, gezondheidscentra, ziekenhuis, OV-verbindingen, sportvoorzieningen Waar dit nog niet het geval is willen we de aanwezige eerstelijns zorg (huisarts, apotheek, wijkverpleging, paramedici en eventueel sociale domein) concentreren in gezondheidscentra op locaties die centraal gelegen zijn en goed bereikbaar zijn met het openbaar vervoer. Zo is alle zorg voor inwoners onder één dak en is de afstemming tussen zorgverleners beter. Wij willen een inclusieve en toegankelijke gemeente zijn waarbij voorzieningen en de openbare ruimte toegankelijk en veilig zijn voor iedereen ook als er sprake is van fysieke of mentale beperkingen. Hiermee zorgen we voor volwaardige deelname van mindervalide inwoners maar ook op anti-discriminatie van inwoners die zich onder de noemer LHBTIQ+ scharen. We zetten ervaringsdeskundigheid in om eventuele knelpunten te ontdekken en zo nodig aan te pakken. Veel inwoners en bezoekers genieten van evenementen en festivals die worden georganiseerd in de gemeente. We willen initiatiefnemers de ruimte blijven bieden om dit te organiseren. Echter, festivals veroorzaken ook overlast aan omwonenden als het gaat om geluid, geur en verkeerstromen et cetera. Als gemeente willen wij de balans bewaken tussen het faciliteren van evenementen en festivals voor al onze inwoners enerzijds, en het reguleren ervan en het beperken van de overlast anderzijds. Dit betekent dat we inzetten op evenementen op locaties die daarvoor geschikt zijn. Hierbij houden we rekening met het de kernkwaliteiten van onze gemeente en het karakter van het gebied waar een evenement plaatsvindt. Toekomstig beleid over evenementen wordt nog opgesteld.
Economie	We zien een trend naar steeds grotere bedrijfshallen voor bijvoorbeeld transport en distributiebedrijven. Dit staat op gespannen voet met de openheid van het landschap. Categorie 1 en 2 bedrijven, dus grootschalige bedrijvigheid, zwaardere industrie, agrofood en voedselverwerking worden bovenregionaal gefaciliteerd op één locatie: bedrijvenpark Zuid-Groningen. Op Bedrijvenpark Stadskanaal is ruimte voor categorie 1 en 2 bedrijven. Hier faseren we op lange termijn zware industrie uit, gezien de centrale ligging en (beoogde) woningbouw. Deze bedrijven worden bij uitbreiding gefaciliteerd op of nabij Bedrijvenpark Zuid-Groningen. Mocht uitbreiding van het reguliere MKB niet te faciliteren zijn op de huidige bedrijventerreinen, dan wordt deze uitbreiding beoogd in aansluiting op Zuid-Groningen. Vanuit onze gemeente verruimen we de contouren voor mogelijke uitbreidingen van dit bedrijvenpark. In onze gemeente richten we ons voor de MKB en maakindustrie op bestaande bedrijventerreinen en -locaties. Bedrijvenpark Stadskanaal wordt op lange termijn uitgebreid op de locaties waar nu nog zonneparken zijn gerealiseerd. Ladder bedrijvigheid: 1. Inbreiding in bestaande bedrijventerreinen; 2. Transformatie en revitalisering bedrijventerreinen; 3. Uitbreiding van bestaande of ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen. Om in de toekomst conflicten met woningbouw (Tweede Boerendiep) te voorkomen, willen we zwaardere categorie bedrijven op bedrijvenpark Stadskanaal faciliteren om te verhuizen naar Bedrijvenpark Groningen-Zuid. Aangezien geen structurele problemen ten aanzien van geurhinder zijn, stellen we hiervoor geen gemeentelijk beleid op maar volgen landelijke en provinciale wet- en regelgeving. Wel gaan we verkennen welke maatregelen kunnen worden genomen om de geurhinder bij de biovergister terug te dringen.
Mobiliteit	Het station Dideldom richten we in als een mobiliteitshub: een verkeersknooppunt waarbij de nadruk ligt op de beleving. Hier kunnen reizigers van en naar Stadskanaal reizen, maar is de omgeving herkenbaar en toegankelijk ingericht met diverse faciliteiten. Zo wordt de omgeving rondom het stationsgebied ingericht om snel en comfortabel over te stappen op bus, fiets, auto, deelvervoer of taxi. Op deze manier wordt Stadskanaal een aantrekkelijk verkeersknooppunt voor de regio en profiteren alle omliggende kernen van een betere bereikbaarheid
Landbouw	Groei van de (intensieve) veehouderij op ons grondgebied vinden we maatschappelijk en landschappelijk niet wenselijk, vanwege het potentiële effect op milieu, gezondheid en ook natuurdoelen en woonfuncties. De niet grondgebonden veehouderij kan niet uitbreiden in aantal dieren en stallen kunnen alleen worden vergroot met als doel het dierenwelzijn te verbeteren. Grondgebonden veehouderij kan alleen uitbreiden als dit aantoonbaar geen negatief effect heeft op de hiervoor genoemde thema's.

	Op het gebied van mest is het streven om de opslag op eigen kavel te realiseren. Dat kan in de vorm van bijvoorbeeld een mestbassin, een mestsilo of mestplaten. Wanneer er op de eigen kavel geen ruimte is, kunnen we als gemeente afwijken van bestaande regelgeving. De opslag van mest op een veldkavel die niet aansluit op de eigen kavel, solitaire opslag genoemd, is op dit moment nog onwenselijk. We volgen hierbij de ontwikkelingen op landelijk en provinciaal niveau. De teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/ of volksgezondheid willen we tegengaan. Wij volgen als gemeente landelijke ontwikkelingen in relatie tot gewasbeschermingsmiddelen en volksgezondheid voor bijvoorbeeld bollenteelt. Ondertussen onderzoeken wij of een gemeentelijk verbod op bepaalde gewassen (bijvoorbeeld lelies) of bepaalde middelen wenselijk is. Daarnaast willen we vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) en kavels die hun functies verloren hebben in het landelijk gebied passend herbestemmen. We willen zo voorkomen dat boerderijen en bijbehorende erven in verval raken en hun aantrekkelijkheid verliezen of dat er ondermijnende activiteiten plaatsvinden. Het kan bijvoorbeeld gaan om wonen of kleinschalige bedrijvigheid. Tot slot willen we verkennen of verruiming van woonzorglocaties en/of recreatie hier mogelijk is. De agrarische sector is een belangrijke economische pijler in onze regio. In het buitengebied staan we bedrijvigheid toe die past in het gebied, zoals agrarische bedrijven inclusief eventuele boerderijwinkels of campings. Daarnaast willen we dat agrarische bebouwing die zijn functie heeft verloren een goede herbestemming krijgt, passend bij het buitengebied. Het kan bijvoorbeeld gaan om wonen of kleinschalige bedrijvigheid. We willen zo voorkomen dat boerderijen vervallen of dat er ondermijnende activiteiten plaats vinden.
Natuur	In de Veenkoloniën ligt een opgave om 10% groenblauwe dooradering te realiseren. De groenblauwe dooradering zorgt voor meer verbinding van natuurgebieden en versterking van de biodiversiteit. Voor de realisatie van deze opgave wordt eerst gekeken naar de gronden van de overheden en pas daarna naar realisatie op landbouwgrond. We richten ons op het isoleren van woningen en andere gebouwen. Daarbij nemen we maatregelen om diersoorten te beschermen, zoals vleermuizen en gierzwaluwen. In samenwerking met de provincie stellen we soortenmanagementplan (SMP). Hiermee krijgen we inzicht in welke soorten waar zitten en welke maatregelen nodig zijn om deze soorten te beschermen. Vanuit het Pagedal loopt een groenstructuur door het stedelijk gebied van Stadskanaal tot aan het centrum. Deze “groene long” zorgt ervoor dat ook voor de inwoners die in het verstedelijkte gebied wonen openbaar groen altijd dichtbij is. De groene long houden we groen en daarin staan we geen uitbreiding van het bebouwd oppervlak toe. Het is in de eerste plaats een provinciale taak om verbindingszones Pagediep en Mussel Aa te realiseren. In ons ruimtelijke beleid houden we hier rekening mee zodat er geen extra knelpunten ontstaan voor het realiseren van de verbindingszones. Als het actueel wordt, dan denken we als partner mee over de inrichting van de gebieden.
Recreatie	Wij kiezen ervoor om geen nieuwe grootschalige recreatie toe te laten buiten de bestaande plannen voor grootschalige recreatie in de Kettingwijk. Ons landelijk gebied is vooral geschikt voor kleinschalige recreatie en overnachting, dat sluit goed aan bij de kernkwaliteiten. We willen de mogelijkheden gaan verruimen voor het starten of uitbreiden van bijvoorbeeld bed & breakfast's, kleinere campings en hotels. De Kettingwijk houden we vrij voor grootschalige recreatie en daar staan we ook geen andere ruimtelijke bestemmingen toe. De vrijetijdseconomie in Nederland groeit en biedt ook in onze gemeente kansen voor bijvoorbeeld horeca, recreatie, winkels en amusement. Winkels, horeca en amusement willen we clusteren, zodat er in de kernen een herkenbaar en levendig centrum is. Voorzieningen die bij elkaar zitten, versterken elkaar.
Veiligheid	In ons ruimtelijk beleid houden we rekening met de aandachtsgebieden en gaan zorgvuldig om met eventueel nieuwe (kwetsbare) functies binnen de veiligheidscontouren.

4.2 Autonome ruimtelijke ontwikkelingen

Op dit moment vinden er ook ruimtelijke ontwikkelingen plaats in de gemeenten. Enkele fysiek ruimtelijke ingrepen zijn relevant om mee te nemen omdat het onderdeel uitmaakt van de autonome ontwikkeling. Deze ontwikkelingen zijn onderdeel van de referentiesituatie van het OER. Omdat de referentiesituatie van de passende beoordeling bestaat uit de huidige situatie moeten deze ontwikkelingen wel betrokken worden in de passende beoordeling.

Wonen
De ruimtelijke ontwikkelingen die al beoordeeld en opgenomen zijn in een omgevingsplan en in de passende beoordeling niet nogmaals getoetst worden zijn:

- Verdichting met 2 woningen aan de Utrechtselaan
- Herstructurering aan de:
  - Gelderselaan/ Europalaan 28 woningen
  - Prins Hendriklaan 9 woningen
  - De Badde/ Schoolstraat 2 woningen

De overige locaties zijn of in ontwerp vastgesteld of er is een principe-uitspraak gedaan en vallen onder de gesloten Regionale Woondeal, deze zijn te motiveren op basis van de huidige woonvisie. Ook is een deel van deze ‘wooncontigenten’ overgenomen uit de planvorming van eerdere bestemmingsplannen (en herverdeeld) en formeel dus niet geheel nieuw. Het gaat om de volgende ontwikkelingen:

- Nederlandlaan 20 woningen
- Oude Postkantoor Poststraat 4 woningen
- Buinerweg/ Brugkadestrook 68 woningen
- Frankrijklaan 36 woningen
- Hoofdstraat 10/11 22 woningen
- Renne 12 woningen
- Lindelaan Mussel 10 woningen
- Drouwenerstraat 7 10 woningen
- Sluisstraat 63 3 woningen
- Eilert Lubbersplein 8 woningen
- Brandlocatie Musselkanaal 8 woningen
- LTS-park Musselkanaal 13 woningen
- Lyceumlaan 66 woningen
- Olmenhage 70 woningen
- Gabrieldamschool 39 woningen
- De Wedde 24 woningen

In totaal zijn er 452 woningen gepland. De woningen waarvoor een principe-uitspraak is gedaan maar die nog niet zijn opgenomen in een Omgevingsplan, worden in deze Passende Beoordeling meegenomen als autonome ontwikkeling.

Recreatie
Het recreatiepark Kettingwijk is vastgesteld in het Omgevingsplan en maakt deel uit van het chw-bp. Het recreatiepark is hiervoor al getoetst en wordt daarom niet opnieuw beoordeeld in deze Passende Beoordeling (gemeente Stadskanaal, 2023).

5 Beoordeling beleidsuitspraken

5.1 Beoordelingskader

In deze Passende Beoordeling zijn op een vergelijkbaar detailniveau als in de effectbeoordeling van de Omgevingsvisie de nieuwe beleidsuitspraken van de gemeente Stadskanaal kwalitatief beoordeeld op mogelijke risico's op (significant) negatieve effecten op Natura 2000-gebieden [1]. Deze risico's zijn aandachtspunten waar bij de verdere uitwerking van het beleid rekening mee gehouden moet worden. Op deze manier kan voorkomen worden dat (significant) negatieve effecten op de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden daadwerkelijk optreden. In Tabel 5-1 is het beoordelingskader van deze passende beoordeling opgenomen.

Tabel 5-1: Beoordelingskader passende beoordeling.

Risico op een significant negatief effect	
	Zonder meer uitvoerbaar, geen risico op significant negatieve effecten.
	Zonder meer uitvoerbaar, geen risico op significant negatieve effecten, mits aan relatief eenvoudige randvoorwaarden voldaan wordt.
	Klein risico op significant effect. Uitvoerbaarheid niet onmogelijk maar opgave voor mitigerende maatregelen in vervolgbesluiten om significant negatieve effecten te kunnen uitsluiten.
	Groot risico op significant negatieve effecten. Uitvoerbaarheid twijfelachtig, grote/complexe opgave voor mitigerende/compenserende maatregelen.

5.2 Invloed van beleidsuitspraken op Natura 2000

In Tabel 5-2 is een samenvatting opgenomen van de gevolgen van de beleidsuitspraken op de Natura 2000-gebieden rondom gemeente Stadskanaal. Eveneens is aangegeven hoe groot het risico is op een significant negatief effect en welke aandachtspunten er zijn bij de verdere uitwerking van het beleid om deze negatieve effecten te voorkomen. In de tabel is per beleidsuitspraak eerst een risico op negatieve effecten beoordeeld zonder mitigerende maatregelen, waarna een eindbeoordeling is gegeven waarbij eventuele mitigerende maatregelen worden genoemd. Hiermee wordt het effect van de mitigerende maatregelen inzichtelijk gemaakt. Onder de tabel is een uitgebreidere toelichting gegeven per beleidsuitspraak.

Tabel 5-2: Beoordeling beleidsuitspraken Omgevingsvisie gemeente Stadskanaal

Beleidsuitspraak		Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eindbeoordeling
1	Klimaat	Geen (negatieve) effecten op **omliggende Natura 2000-gebieden** te verwachten als gevolg van de klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte.	Geen risico op negatieve effecten.	Niet van toepassing.	Significant negatieve effecten zijn uitgesloten
2	Circulariteit	Beleidsuitspraak bevat geen concrete ruimtelijke ontwikkeling waardoor beoordeling niet mogelijk is.			

[1] *Anders dan de effectbeoordeling van de Omgevingsvisie, richt deze Passende Beoordeling zich specifiek op mogelijk significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden als gevolg van de beleidsuitspraken. De Passende Beoordeling toetst de uitvoerbaarheid van de beleidsuitspraken in het kader van de Omgevingswet (onderdeel Natura 2000).*

Beleidsuitspraak		Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eindbeoordeling
3	Wonen + autonome ontwikkeling	Effecten op de **omliggende (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden** van nieuwbouw te verwachten als gevolg van een toename van het aantal verkeersbewegingen en hiermee een toename van stikstofdepositie.	Ja, groot risico op significant negatief effect door een toename van stikstofdepositie op omliggende stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.	Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door in de planvormingsfase dit al mee te nemen door bijvoorbeeld bewoners te stimuleren emissieloze mobiliteit te gebruiken. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
4	Voorzieningen	Effecten op de **omliggende (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden** van de gemeente Stadskanaal te verwachten als gevolg van een toename van het aantal verkeersbewegingen en hiermee een toename van stikstofdepositie.	Ja, klein risico op significant negatief effect door verhoogde recreatiedruk op omliggende stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.	Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door gebruikers van voorzieningen te stimuleren emissieloze mobiliteit te gebruiken. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
5	Economie	Beleidsuitspraak bevat geen concrete ruimtelijke ontwikkeling waardoor beoordeling niet mogelijk is. Een aantal aandachtspunten is genoemd om richting te geven aan de concrete ruimtelijke ontwikkeling: • Er liggen kansen in een integrale afweging en saldering tussen het bedrijventerrein binnen de gemeente Stadskanaal en Zuid-Groningen. Verplaatsen van bedrijven biedt kansen voor het moderniseren van het terrein, gebouwen en productieprocessen waarbij de totale milieudruk, zoals emissies, afneemt. Voorwaarde hierbij is dat de bedrijven of de functiewijziging op de oude locatie minder emissie veroorzaken. • Een toename in stikstofdepositie kan zo veel mogelijk voorkomen worden door in de planvormingsfase dit al mee te nemen en door emissieloze mobiliteit te stimuleren. • Als laatste optie kan indien nodig extern gesaldeerd worden.			
6	Mobiliteit & toegankelijkheid	Geen (negatieve) effecten op **omliggende Natura 2000-gebieden** te verwachten. Het stimuleren van emissieloze mobiliteit leidt niet tot een toename van de milieudruk en kan zelfs in potentie leiden tot een afname van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden.	Geen risico op negatieve effecten of positief effect	Niet van toepassing.	Significant negatieve effecten zijn uitgesloten
7	Landbouw	Effecten op **omliggende (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden** door een grotere milieudruk door verstoring en/of een toename van stikstofdepositie als gevolg van functieverandering van landbouw.	Ja, risico op significant negatief effect door toename stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden en mogelijke toename van milieudruk.	De uitwerking van de gebieden waar functieverandering aan de orde is, moet plaatsvinden met het doel om de milieudruk op natuurgebieden te verminderen.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
8	Natuur	De maatregelen om de natuur en biodiversiteit te versterken leiden niet tot een toename van de milieudruk. Er zijn geen (negatieve) effecten op	Geen risico op negatieve effecten of positief effect	Niet van toepassing.	Significant negatieve effecten zijn uitgesloten

Beleidsuitspraak		Invloed op Natura 2000	Risico's op negatief effect	Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eindbeoordeling
		omliggende Natura 2000-gebieden.			
9	Recreatie	Effecten op de **omliggende (stikstofgevoelige) Natura 2000-gebieden** van de gemeente Stadskanaal te verwachten als gevolg van een toename van het aantal verkeersbewegingen en hiermee een toename van stikstofdepositie.	Ja, klein risico op significant negatief effect door verhoogde recreatiedruk op omliggende stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.	Een toename in stikstofdepositie zo veel mogelijk voorkomen door gebruikers van voorzieningen te stimuleren emissieloze mobiliteit te gebruiken. Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voorkomen.
10	Veiligheid	Beleidsuitspraak bevat geen concrete ruimtelijke ontwikkeling waardoor beoordeling niet mogelijk is.			

5.2.1 Klimaat

Beleidsuitspraak
Deze beleidsuitspraak focust op de opgaven die er liggen rondom klimaatadaptatie in de bebouwde omgeving. Bij herstructurering, herinrichting en reconstructies van de openbare ruimte wordt nagegaan of het nodig is om maatregelen uit te voeren. Door de openbare ruimte klimaat adaptief in te richten wordt overlast door hitte en water beperkt. Inwoners worden gestimuleerd om hun tuinen klimaat adaptief in te richten.

Effectbeoordeling
De klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte leidt niet tot een verhoging van de milieudruk. Positieve hydrologische effecten door herstel van de hydrologie als gevolg van het verwijderen van verharding in de openbare ruimte zijn mogelijk, maar de Natura 2000-gebieden liggen te ver weg van de verharde delen van de gemeente Stadskanaal om hier een positief effect van te ondervinden. Er is geen risico op significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden en mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

5.2.2 Circulariteit

Het stimuleren van aannemers om grondstoffen en producten her te gebruiken bij onderhoud, reconstructies en realisatie van gemeentelijk areaal bevat geen concrete ruimtelijke ontwikkeling. Het beoordelen van de beleidsuitspraak *Circulariteit* is niet mogelijk.

5.2.3 Wonen

Beleidsuitspraak
In de gemeente Stadskanaal worden de verschillende woningopgaven opgepakt in een woonvisie. De woonvisie beschrijft welk type woningen ingezet wordt. De woonvisie moet inspelen op de toenemende vraag naar verschillende woonvormen.

Naast het verder uitwerken van beleid, zijn voor een aantal gebieden de woningopgaven al scherp en wordt ingezet op zowel kleinschalige als grootschalig(ere) woningbouw. De plannen voor woningbouw zijn weergegeven op onderstaande visiekaart (zie Figuur 5-1). In Alteveer, Mussel en Onstwedde is voor de komende jaren vooral kleinschalige woningbouw binnen de bestaande kern gepland. In Stadskanaal en Musselkanaal is de opgave groter en wordt ook buiten de bestaande kern woningbouw gepland. Deze planmatige woningbouw voorzien we onder meer bij het Tweede Boerendiep, de omgeving Floralaan te Musselkanaal en rondom het toekomstige treinstation in Stadskanaal nabij Mercurius Businesspark. Het

toekomstige treinstation binnen de gemeente Stadskanaal biedt specifiek kansen voor woningbouw met een goede bereikbaarheid in Nieuw-Buinen (gemeente Borger-Odoorn).

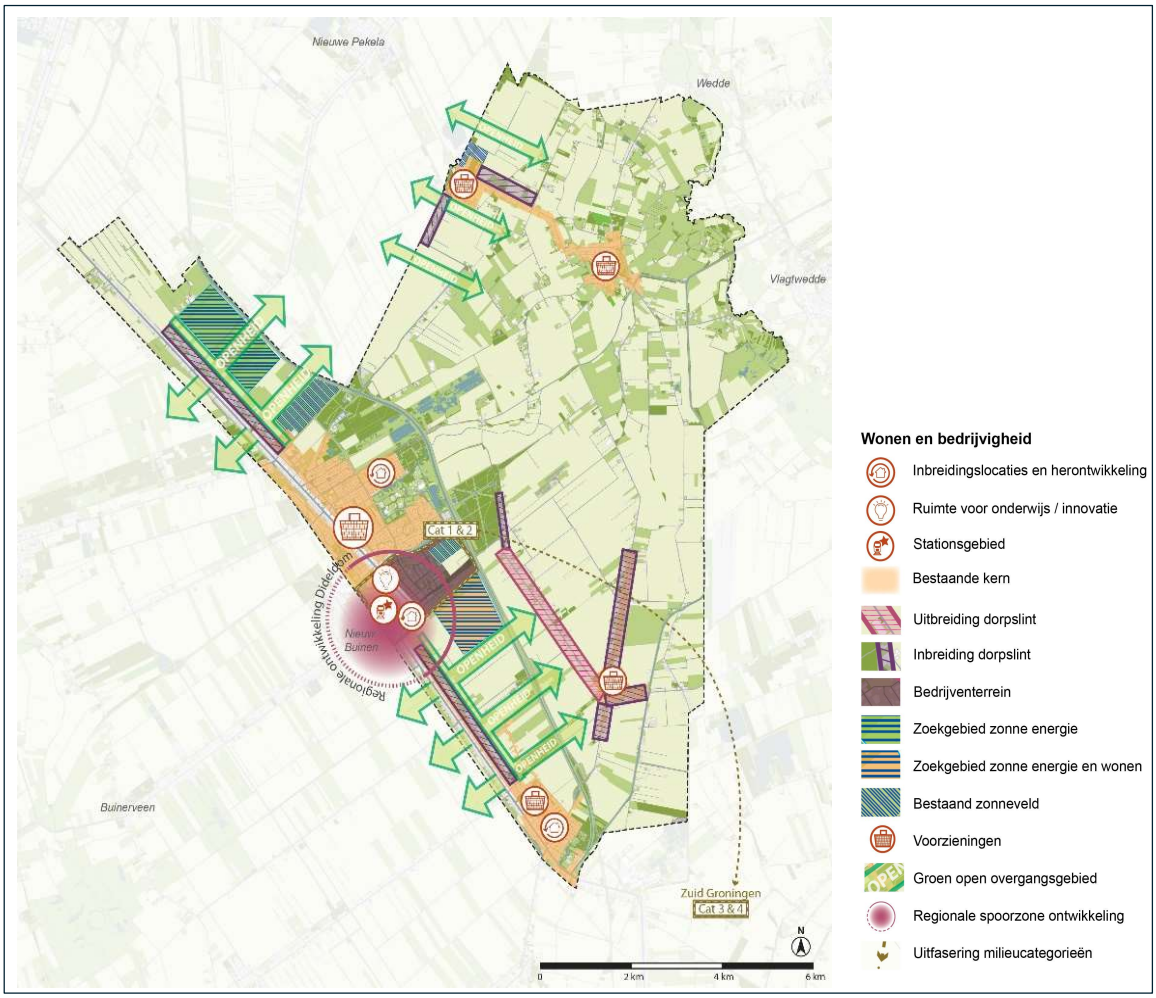

Figuur 5-1: Visiekaart bij beleidsuitspraak wonen

Effectbeoordeling

Over het algemeen geldt dat hoe dichter de woningbouw bij Natura 2000-gebied ligt, hoe aannemelijker het is dat het aantal recreanten hier zal toenemen. Het Natura 2000-gebied Lieftinghsbroek is niet vrij toegankelijk voor recreanten. Lieftinghsbroek is uitsluitend toegankelijk tijdens de enkele excursies en rondleidingen die worden georganiseerd door het jaar heen, ook fietsers kunnen het gebied niet in. Het beheerplan beschrijft dat recreatieve druk geen knelpunt is voor Lieftinghsbroek gezien de zeer beperkte toegankelijkheid van het gebied. Voor Drouwenerzand geldt dat recreatie momenteel niet zorgt voor een knelpunt, maar het beheerplan beschrijft wel dat recreatieve druk een knelpunt kan vormen wanneer de intensiteit van recreatie toeneemt. Er is een ruime beschikbaarheid aan alternatieve recreatieve natuurgebieden zonder Natura 2000-status dicht bij de geplande nieuwbouw. Deze natuurgebieden worden momenteel ook ingezet voor recreatie (Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer). Gezien de grote afstand van de gemeente Stadskanaal tot Drouwenerzand (ongeveer 10 kilometer) en de zeer beperkte recreatieve functie dit gebied zal hebben voor de bewoners van nieuwbouw in Stadskanaal, zijn significante effecten op Natura 2000-gebied Drouwenerzand uitgesloten. Effecten op overige Natura 2000-gebieden zijn ook uitgesloten op basis van de grote afstand tussen de gebieden en de nieuwe woningen waardoor de recreatieve functie van de Natura 2000-gebieden voor de woningbouw beperkt zal zijn.

De toename van het aantal bewoners als gevolg van de woningbouw zal zorgen voor een toename van het aantal verkeersbewegingen. Mogelijk leidt de toename in verkeersbewegingen tot een toename in stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-gebieden, ervan uitgaande dat de woningen zonder gasaansluiting worden gerealiseerd. Enkele dichtbijgelegen Natura 2000-gebieden, zoals het Drouwenerzand en Lieftinghsbroek is erg gevoelig voor stikstofdepositie en stikstofdepositie is nu het belangrijkste knelpunt dat de doelen van het gebied niet gehaald worden. Het Drouwenerzand ligt daarnaast nabij belangrijke ontsluitingswegen als de N378 en N34 waardoor er een groot risico is dat een verkeerstoename leidt tot een toename van stikstofdepositie en daarmee tot significant negatieve gevolgen in dit gebied. In mindere mate geldt dit ook voor Natura 2000-gebieden op grotere afstand als, Drentsche Aa-gebied, Witterveld, Elperstroomgebied en Bargerveen. In deze gebieden is ook sprake van een overbelasting en dit is één van de knelpunten voor het behalen van de instandhoudingsdoelen in deze gebieden. Mitigerende maatregelen zijn nodig.

Wanneer de schaal en de bijbehorende toename in verkeersbewegingen van de woningbouw beter in zicht is, is nader onderzoek nodig om de effecten van stikstofdepositie op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden binnen 25 kilometer van het voornemen te beoordelen.

Mitigerende maatregelen
Indien uit vervolgonderzoek blijkt dat er sprake is van een toename in stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden, dient dit gemitigeerd te worden door middel van brongerichte- en/of salderingsmaatregelen.

- Beperking van stikstofdepositie als gevolg van de verkeersaantrekkende werking van de woningbouw moet al meegenomen worden in de planvormingsfase. Een voorbeeld van een dergelijke mitigerende maatregel is om de bewoners van de nieuwe woningen te stimuleren gebruik te maken van emissieloze mobiliteit zoals elektrisch (openbaar) vervoer, de fiets en elektrische auto's (zie beleidsuitspraak 6 *Mobiliteit*). Met behulp van investeringen in openbaar vervoer, het aanleggen en uitbreiden van het fietspadennetwerk, en het faciliteren van voldoende laadpalen voor elektrische auto's worden bewoners van de nieuwe woningen gestimuleerd een alternatief te kiezen voor het gebruik van een voertuig met verbrandingsmotor. Ook is het mogelijk om het aantal parkeerplaatsen in de nieuw te realiseren woonwijken te beperken.
- Om het aantal verkeersbewegingen per auto verder te beperken, worden woningen met voorkeur rond een knooppunt van openbaar vervoer gebouwd, daar waar centrumvoorzieningen zijn of waar een station is. Dit is al het geval voor de woningbouw rondom het toekomstige station. Voor woningbouwlocaties verder van het station af, is het belangrijk om een goede verbinding met het station te realiseren (fiets-/busroute).
- Stikstofdepositie mag gesaldeerd worden met het de functieverandering wanneer het voorgaande landbouwkundig gebruik legaal was en stopt vanwege de woningbouw.
- Daarnaast zijn er in de omliggende landbouwgebieden in potentie voldoende agrarische bedrijven aanwezig waarmee een depositietoename gesaldeerd kan worden. Aandachtspunt is dan wel het bewijzen van het additionaliteitsbeginsel (mag er extern gesaldeerd worden met een bedrijf voor HR art 6 lid 1 of is dit eigenlijk nodig als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel HR art 6 lid 1 en lid 2).

5.2.4 Voorzieningen

Beleidsuitspraak
Het hoge voorzieningenniveau in de gemeente wordt verder versterkt. Speciale aandacht gaat uit naar voldoende zorgvoorzieningen in alle kernen. Toekomstig beleid over evenementen wordt nog opgesteld. Dit beleid moet de balans vormen tussen het faciliteren van evenementen en festivals en het reguleren ervan en het beperken van de overlast.

Effectbeoordeling
De toename van voorzieningen kan mogelijk leiden tot een beperkte toename van verkeersbewegingen. Naar verwachting zal deze beperkte verkeerstoename vrij snel opgaan in het heersende verkeersbeeld. De nabijgelegen Natura 2000-gebieden Lieftinghsbroek en Drouwenerzand kennen nu al stikstof gerelateerde knelpunten (Provincie Drenthe, z.d.; Provincie Groningen, 2023). Er is daardoor een kleine kans dat het aantal verkeersbewegingen tot een depositietoename leidt op deze en mogelijk verder gelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Dit is beoordeeld als een klein risico op significant negatieve effecten.

Mitigerende maatregelen
Indien uit vervolgonderzoek blijkt dat er toch sprake is van een toename in stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden, dient dit gemitigeerd te worden door middel van brongerichte- en/of salderingsmaatregelen.

- Voor deze beleidsuitspraak liggen vooral kansen om in de planvormingsfase het gebruik van auto's zoveel mogelijk te ontmoedigen en in te zetten op goede fietsvoorzieningen, OV en elektrisch vervoer.
- Indien dit niet voldoende oplevert zijn er mogelijkheden voor intern en extern salderen.
    - Extra stikstofuitstoot kan mogelijk binnen het project verder worden opgelost (intern salderen) door de voorzieningen te betrekken bij de woningbouwopgave. Hierdoor ontstaat meer ruimte om bijvoorbeeld emissieloze mobiliteit op grotere schaal toe te passen en een grotere afname van stikstofdepositie te realiseren.
    - Als laatste optie zijn er in potentie voldoende agrarische bedrijven aanwezig waarmee een depositietoename extern gesaldeerd kan worden. Aandachtspunt is dan wel het bewijzen van het additionaliteitsbeginsel (mag er extern gesaldeerd worden met een bedrijf voor HR art 6 lid 1 of is dit eigenlijk nodig als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel HR art 6 lid 1 en lid 2).

5.2.5 Economie

Beleidsuitspraak
Grootschalige bedrijvigheid, zwaardere industrie, agrofood en voedselverwerking worden bovenregionaal gefaciliteerd buiten de gemeente Stadskanaal op bedrijvenpark Zuid-Groningen. Binnen de gemeente, op Bedrijvenpark Stadskanaal en Dideldom, wordt op lange termijn zware industrie uitgefaseerd, gezien de centrale ligging en (beoogde) woningbouw. Op de bedrijventerreinen in de gemeente is daarom enkel ruimte voor bedrijvigheid van kleine tot middelgrote bedrijven (MKB). In het Omgevingsplan is opgenomen dat aangetoond moet worden dat er geen negatieve effecten op Natura 2000-gebieden ontstaat bij de vestiging van nieuwe bedrijven op het Bedrijventerrein SKN, maar ook op bedrijventerrein Dideldom, op het kleine bedrijventerrein bij de Gasselterbrug en bij Open Eind in Musselkanaal. De MKB worden mogelijkheden voor uitbreiding geboden binnen de huidige bedrijventerreinen en op bedrijventerrein Zuid-Groningen wanneer voldoende ruimte binnen de gemeente ontbreekt. Op de lange termijn (na 2050, en dus buiten de scope van de Omgevingsvisie) wordt de ruimte die momenteel dient als zonnepark mogelijk weer ingericht als bedrijventerrein.

Effectbeoordeling
Met de uitfasering van zware industrie binnen de gemeente Stadskanaal naar bedrijvenpark Zuid-Groningen ten zuiden van Musselkanaal is er in feite sprake van verplaatsing van de milieudruk. Hoe de concrete maatregelen precies uitpakken is afhankelijk van de huidige emissies en de toekomstige emissies die door nieuwere technieken, modernere gebouwen en dergelijke wellicht lager zijn. Afhankelijk van de inrichting en uitvoering, kunnen concrete maatregelen als gevolg van het beleid leiden tot een toe- of afname van de milieudruk. De exacte effecten van een uitbreiding van het bedrijvenpark Zuid-Groningen om voldoende ruimte te bieden aan de bedrijven afkomstig uit de gemeente Stadskanaal dienen nader onderzocht te worden wanneer er meer duidelijk is over de inrichting en bedrijvigheid op het bedrijventerrein.

Verdere doorontwikkeling en schaalvergroting van de bestaande en nieuwe bedrijven kan dus leiden tot een verplaatsing, toename of misschien wel afname van de milieudruk in de vorm van veranderingen in bijvoorbeeld emissies (stikstofdepositie), geluid- en lichtverstoring door productieprocessen, verkeersbewegingen en dergelijke. Gezien de ligging van de beoogde locaties voor bedrijven ten opzichte van omliggende Natura 2000-gebieden (> 8 km) is alleen stikstofdepositie een relevante invloed. Gevolgen van verstoring zijn over deze afstand uitgesloten. Wanneer de uitbreiding, verplaatsing en emissie van bestaande en nieuwe bedrijven beter in zicht is, is nader onderzoek nodig om de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden te beoordelen. Gezien de gevoeligheid van de Natura 2000-gebieden voor stikstofdepositie en het feit dat stikstofdepositie één van de knelpunten is voor het behalen van de Natura 2000-doelen, is er een groot risico op significant negatieve gevolgen wanneer blijkt dat de milieudruk toeneemt. Dit geldt met name voor het bij Zuid-Groningen dichtbijgelegen Natura 2000-gebied Lieftinghsbroek en de Duitse Natura 2000-gebieden. Ondanks het ontbreken van een beoordeling door onvoldoende concrete plannen, is ervoor gekozen om in deze Passende Beoordeling een aantal aandachtspunten op te nemen om alvast richting te geven aan de concrete invulling van de beleidsuitspraak.

Aandachtspunten (mitigerende maatregelen)
Indien uit vervolgonderzoek blijkt dat er sprake is van een toename in stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden, dient dit gemitigeerd te worden door middel van brongerichte- en/of salderingsmaatregelen. Beter is natuurlijk om de emissie te voorkomen tijdens de uitwerking van de concrete ruimtelijke ontwikkeling van de beleidsuitspraak economie.

- Er liggen kansen in een integrale afweging en saldering tussen het bedrijventerrein binnen de gemeente Stadskanaal en Zuid-Groningen. Verplaatsen van bedrijven biedt kansen voor het moderniseren van het terrein, gebouwen en productieprocessen waarbij de totale milieudruk, zoals emissies, afneemt. Voorwaarde hierbij is dat de bedrijven of de functiewijziging op de oude locatie minder emissie veroorzaken.
- Beperking van stikstofdepositie als gevolg van de verkeersaantrekkende werking van de bedrijventerreinen moet al meegenomen worden in de planvormingsfase. Een voorbeeld van een dergelijke mitigerende maatregel is om de bedrijven op de bedrijventerreinen te stimuleren gebruik te maken van emissieloze mobiliteit zoals elektrisch (openbaar) vervoer, de fiets en elektrische auto's. Met behulp van investeringen in openbaar vervoer, het aanleggen en uitbreiden van het fietspadennetwerk, en het faciliteren van voldoende laadpalen voor elektrische auto's zijn de bedrijven goed bereikbaar. De realisatie van het treinstation dicht bij de bedrijventerreinen in de gemeente dragen hieraan bij. Stikstofdepositie wordt voorkomen door werknemers, leveranciers en bezoekers gebruik te laten maken van emissieloze mobiliteit.
- Als laatste optie zijn er in potentie voldoende agrarische bedrijven aanwezig waarmee een depositietoename gesaldeerd kan worden. Aandachtspunt is dan wel het bewijzen van het additionaliteitsbeginsel (mag er extern gesaldeerd worden met een bedrijf voor HR art 6 lid 1 of is dit eigenlijk nodig als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel HR art 6 lid 1 en lid 2).

5.2.6 Mobiliteit

Beleidsuitspraak
Een belangrijke toekomstige ontwikkeling is het treinstation Dideldom in Stadskanaal. Het treinstation moet het nieuwe verkeersknooppunt van de gemeente worden. Er wordt volledig ingezet op reizen per trein, bus, fiets, auto, deelvervoer of taxi. Niet alleen bewoners van de gemeente Stadskanaal maken gebruik van het verkeersknooppunt, ook voor de omliggende kernen wordt geprofiteerd van de goede bereikbaarheid van de gemeente.

Effectbeoordeling
Door het inzetten op openbaar vervoer en deelvervoer wordt het gebruik van emissieloze vervoersmiddelen gestimuleerd. Deze strategie kan leiden tot een afname van stikstofdepositie op omliggende Natura 2000-

gebieden. Er is geen risico op significant negatieve effecten op omliggende Natura 2000-gebieden en mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

5.2.7 Landbouw

Beleidsuitspraak
De beleidsuitspraak beschrijft dat de niet grondgebonden veehouderij niet kan uitbreiden in aantal dieren maar dat stallen alleen kunnen worden vergroot met als doel om het dierenwelzijn te verbeteren.

Beleid voor het uitrijden en opslaan van mest sluit aan bij het landelijk beleid. De teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/ of volksgezondheid wordt tegengegaan. Onderzocht wordt of een gemeentelijk verbod op bepaalde gewassen of bepaalde middelen wenselijk is.

In het buitengebied staan we bedrijvigheid toe die past in het gebied, zoals agrarische bedrijven inclusief eventuele boerderijwinkels of campings. Vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) en kavels die hun functies verloren hebben in het landelijk gebied worden passend her-bestemd. Na herbestemming kan een nieuwe functie ook wonen of kleinschalige bedrijvigheid betekenen.

Effectbeoordeling
Het beleid beschrijft dat het uitbreiden van de grondgebonden veehouderij alleen mogelijk is als dit geen negatief effect heeft op Natura 2000-doelen. De beleidsuitspraak beschrijft dus dat de milieudruk niet mag toenemen waardoor per definitie significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten.

Het tegengaan van teelt van gewassen met een grote negatieve invloed op bodem- en waterkwaliteit en/of volksgezondheid, leidt niet tot een verhoging van de milieudruk. Positieve effecten op natuur door herstel van de hydrologie als gevolg van het verbeteren van bodem- en waterkwaliteit zijn mogelijk, maar de Natura 2000-gebieden liggen te ver weg van de agrarisch percelen van de gemeente Stadskanaal om hier een positief effect van te ondervinden.

Beleid voor het uitrijden en opslaan van mest sluit aan bij het landelijk beleid en is opgenomen om milieugevolgen te beperken en leidt dus niet tot het verhogen van de milieudruk op Natura 2000-gebieden.

Het effect van de functieverandering van huidige agrarische functies op omliggende Natura 2000-gebieden is sterk afhankelijk van de exacte invulling van functieverandering van huidige agrarische functies. Wanneer de agrarische functie wordt omgezet in natuur, is het waarschijnlijk dat een aantal drukfactoren op natuur zoals stikstofdepositie, vermesting, verdroging en bestrijdingsmiddelen met de tijd sterk zullen afnemen. Toch zijn er ook functies die net zo belastend kunnen zijn als landbouw of mogelijk voor een nog grotere milieudruk kunnen zorgen. Voorbeelden hiervan bij verstoring (bijvoorbeeld door een toename van recreatieve voorzieningen) en stikstofdepositie (bijvoorbeeld door een toename van het aantal verkeersdeelnemingen bij woningbouw). Negatieve effecten op de omliggende Natura 2000-gebieden door functieverandering van landbouw zijn daarmee niet uitgesloten en mitigerende maatregelen zijn nodig.

Mitigerende maatregelen
De uitwerking van de gebieden waar functieverandering van agrarische functies plaatsvindt, moet plaatsvinden met het doel om de milieudruk op natuurgebieden te verminderen. Extra aandacht en verder onderzoek naar de exacte milieudruk van bestaande functies en toekomstige functies is nodig om een oordeel te geven over (de schaal van) mogelijk negatieve en/of positieve effecten.

5.2.8 Natuur

Beleidsuitspraak
Voor de realisatie van de regionale opgave van 10% groenblauwe dooradering wordt eerst gekeken naar de mogelijkheden om deze opgave te vervullen op gronden van de overheid. Daarna wordt pas gekeken naar het realiseren van de groenblauwe dooradering[2] op landbouwgrond.

De bestaande groenstructuur Pagedal blijft behouden en er wordt geen uitbreiding van bebouwd oppervlak toegestaan in deze groene long. Beschermde soorten worden geborgd in een Soorten Management Plan (SMP). Het initiatief voor de realisatie van de verbindingszones komt vanuit de provincie. De gemeente Stadskanaal denkt mee over de inrichting van de verbindingszones en de ruimtelijke ontwikkeling in de gemeente staan de realisatie van de verbindingszones niet in de weg.

Effectbeoordeling
Het uitbreiden en verbinden van lokale natuur kan gunstig zijn voor het verlagen van de recreatiedruk op Natura 2000-gebieden in de omgeving (met name Lieftinghsbroek en Drouwenerzand) van de gemeente Stadskanaal. Ondanks dat dit niet als specifiek knelpunt wordt benoemd in de beheerplannen, kan een afname van de recreatiedruk gunstig zijn voor de omliggende Natura 2000-gebieden om de milieudruk op deze gebieden te verlagen. Ook kan de uitbreiding van plaatselijke natuur leiden tot waardevolle verbindingen tussen verschillende Natura 2000-gebieden, mogelijk zelfs met de Natura 2000-gebieden verderop. De beleidsuitspraak *Natuur* leidt niet tot een verhoging van de milieudruk en daarmee is er geen risico op significant negatieve effecten. Mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

5.2.9 Recreatie

Beleidsuitspraak
Het recreatiepark in de Kettingwijk is momenteel vastgelegd in het geldende omgevingsplan (chw-bp) en getoetst in de bijbehorende mer. In het landelijk gebied wordt gefocust op kleinschalige recreatie en overnachting. Mogelijkheden voor het starten of uitbreiden van bijvoorbeeld bed & breakfast's, kleinere campings en hotels worden verruimd. Winkels, horeca en amusement willen we clusteren, zodat er in de kernen een herkenbaar en levendig centrum is.

Effectbeoordeling
De toename van kleinschalige recreatie kan mogelijk leiden tot een beperkte toename van verkeersbewegingen. Naar verwachting zal deze beperkte verkeerstoename vrij snel opgaan in het heersende verkeersbeeld. De nabijgelegen Natura 2000-gebieden Lieftinghsbroek en Drouwenerzand kennen nu al stikstof gerelateerde knelpunten (Provincie Drenthe, z.d.; Provincie Groningen, 2023). Er is daardoor een kleine kans dat het aantal verkeersbewegingen tot een depositietoename leidt op deze en mogelijk verder gelegen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Dit is beoordeeld als een klein risico op significant negatieve effecten.

Mitigerende maatregelen
Indien uit vervolgonderzoek blijkt dat er toch sprake is van een toename in stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden, dient dit gemitigeerd te worden door middel van brongerichte- en/of salderingsmaatregelen.

- Voor deze beleidsuitspraak liggen vooral kansen om in de planvormingsfase het gebruik van auto's zoveel mogelijk te ontmoedigen en in te zetten op goede fietsvoorzieningen, OV en elektrisch vervoer.
- Indien dit niet voldoende oplevert zijn er mogelijkheden voor intern en extern salderen.
    - Extra stikstofuitstoot kan mogelijk binnen het project verder worden opgelost (intern salderen) door de recreatieve ontwikkelingen mogelijk te betrekken bij de woningbouwopgave en/of

[2] *Een netwerk van natuurlijke elementen zoals houtwallen, heggen, sloten en beken met natuurlijke oevers en poelen in het landelijk gebied (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2024).*

voorzieningen. Hierdoor ontstaat meer ruimte om bijvoorbeeld emissieloze mobiliteit op grotere schaal toe te passen en een grotere afname van stikstofdepositie te realiseren.

- Als laatste optie zijn er in potentie voldoende agrarische bedrijven aanwezig waarmee een depositietoename extern gesaldeerd kan worden. Aandachtspunt is dan wel het bewijzen van het additionaliteitsbeginsel (mag er extern gesaldeerd worden met een bedrijf voor HR art 6 lid 1 of is dit eigenlijk nodig als instandhoudingsmaatregel of passende maatregel HR art 6 lid 1 en lid 2).

5.2.10 Veiligheid

De beleidsuitspraak *Veiligheid* bevat geen concrete ruimtelijke ontwikkeling waardoor het beoordelen van de effecten van dit beleid op Natura 2000-gebieden niet mogelijk is.

6 Cumulatie

Ontwikkelingen die kunnen leiden tot permanente gevolgen als gevolg van extra stikstofdepositie binnen Natura 2000-gebieden kunnen elkaar in negatieve zin versterken en hebben het grootste risico om samen tot een significant negatief effect te leiden.

Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet er integrale aandacht zijn voor ontwikkelingen die elkaar hierin versterken. Door deze integrale aanpak is door middel van interne saldering de kans op significant negatieve gevolgen door stikstofdepositie te verkleinen. Kortom, door een goede integrale aanpak en afweging, die door de Omgevingswet en de Omgevingsvisie juist gestimuleerd wordt is er aandacht voor cumulatieve effecten en kan dit voorkomen worden door de juiste uitwerking van het nieuwe beleid.

Met name voor de beleidsuitspraken *Economie, Wonen* en *Voorzieningen* zijn er kansen voor het verder uitwerken van concrete ruimtelijke ontwikkelingen om negatieve effecten te beperken. Een voorbeeld hiervan is de woningbouwopgave en de behoefte naar een toename van het aantal voorzieningen. Door deze opgaven aan elkaar te koppelen ontstaat er meer ruimte om mitigerende maatregelen (waaronder emissieloze mobiliteit) op grotere schaal toe te passen en dus een groter effect te realiseren. Voor de beleidsuitspraak *Economie* geldt dat de manier waarop deze beleidsuitspraak leidt tot concrete ruimtelijke ontwikkelingen veel verschil maakt in de mate van negatieve effecten. De ruimtelijke ontwikkelingen behorende bij de beleidsuitspraken moeten worden uitgewerkt met aandacht voor het beperken van emissies.

7 Conclusie

Enkele beleidsuitspraken van de Omgevingsvisie kunnen een risico hebben op significant negatieve effecten binnen Natura 2000-gebieden. Deze zijn in Tabel 7-1 opgenomen. Bij de verdere uitwerking van het nieuwe beleid moet integraal aandacht zijn voor ontwikkelingen die kunnen leiden tot een verhoogde milieudruk binnen Natura 2000-gebieden. Door een integrale aanpak en de projectscope van een ontwikkeling zo in te steken dat ook maatregelen om stikstofdepositie te verminderen worden betrokken bij de ontwikkeling (interne saldering) kan een significant negatief effect voorkomen worden. Daarmee zijn de getoetste beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie in principe uitvoerbaar in het kader van de Omgevingswet (onderdeel Natura 2000).

Tabel 7-1: Beleidsuitspraken uit de Omgevingsvisie met een risico op een significant negatief effect

Beleidsuitspraak		Risico's op negatief effect Natura 2000			Aandachtspunten bij nadere uitwerking beleid (mitigatie)	Eind-beoordeling
		Lieftingsbroek	Drouwenerzand	>10km gelegen Natura 2000-gebieden		
3	Wonen	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	• Stimuleren van emissieloze mobiliteit. • Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voor-komen
4	Voorzieningen	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	• Stimuleren van emissieloze mobiliteit. • Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voor-komen
5	Economie	Beleidsuitspraak bevat geen concrete ruimtelijke ontwikkeling waardoor beoordeling niet mogelijk is. Een aantal aandachtspunten is genoemd om richting te geven aan de concrete ruimtelijke ontwikkeling: • Er liggen kansen in een integrale afweging en saldering tussen het bedrijventerrein binnen de gemeente Stadskanaal en Zuid-Groningen. Verplaatsen van bedrijven biedt kansen voor het moderniseren van het terrein, gebouwen en productieprocessen waarbij de totale milieudruk, zoals emissies, afneemt. Voorwaarde hierbij is dat de bedrijven of de functiewijziging op de oude locatie minder emissie veroorzaken. • Een toename in stikstofdepositie kan zo veel mogelijk voorkomen worden door in de planvormingsfase dit al mee te nemen en door emissieloze mobiliteit te stimuleren. • Als laatste optie kan indien nodig extern gesaldeerd worden.					
7	Landbouw	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	• De uitwerking van de gebieden waar functieverandering aan de orde is, moet plaatsvinden met het doel om de milieudruk op natuurgebieden te verminderen.	(Significant) negatief effect is te voor-komen.
9	Recreatie	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	Stikstofdepositie	• Stimuleren van emissieloze mobiliteit. • Indien nodig kan (intern of extern) gesaldeerd worden.	(Significant) negatief effect is te voor-komen

Geraadpleegde bronnen

AERIUS Monitor. (2023). *Natura 2000-gebieden* (Versie 2023) [Dataset]. https://monitor.aerius.nl/gebieden.html

European Environment Agency. (2019). *Natura 2000 Viewer*. Natura 2000 Network Viewers. https://natura2000.eea.europa.eu/#data_s=id%3AdataSource_7-Layman_sites_2246%3A2660

gemeente Stadskanaal. (2023). *Chw bestemmingsplan gemeente Stadskanaal: Artikel 58 Recreatie Verblijfsrecreatie hippisch centrum bouwen*. https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0037.CHW2207-vo01/r_NL.IMRO.0037.CHW2207-vo01.html#_59_Sport-Bouwen

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. (z.d.-a). *Drouwenerzand: Doelstelling | natura 2000*. Natura 2000. Geraadpleegd 11 november 2024, van https://www.natura2000.nl/gebieden/drenthe/drouwenerzand/drouwenerzand-doelstelling

Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur. (z.d.-b). *Lieftinghsbroek: Doelstelling | natura 2000*. Geraadpleegd 11 november 2024, van https://www.natura2000.nl/gebieden/groningen/lieftinghsbroek/lieftinghsbroek-doelstelling

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. (2024, juni 24). *Groenblauwe dooradering van het landschap—Landelijk gebied—Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed* [Onderwerp]. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/landelijk-gebied/groenblauwe-dooradering-van-het-landschap

Provincie Drenthe. (z.d.). *Natuurdoelanalyse Drouwenerzand*. https://www.provincie.drenthe.nl/publish/pages/136652/concept_natuurdoelanalyse_drouwenerzand.pdf

Provincie Drenthe. (2016). *Beheerplan Drouwenerzand*. https://www.provincie.drenthe.nl/publish/pages/121636/nw16061502-beheerplan_n2000_drouwenerzand_lr.pdf

Provincie Groningen. (2017). *Definitief Beheerplan Lieftinghsbroek (21)*. https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Beleid_en_documenten/Documentenzoeker/Natuur_en_landschap/Natuur/Natura_2000/Natura-2000-Beheerplan-Lieftinghsbroek.pdf

Provincie Groningen. (2023). *Natuurdoelanalyse Lieftinghsbroek*. https://www.provinciegroningen.nl/fileadmin/user_upload/Documenten/Beleid_en_documenten/Documentenzoeker/Natuur_en_landschap/Natuur/Natura_2000/Natuurdoelanalyse_Liefstinghsbroek.pdf

Bijlage 1 Instandhoudingsdoelstellingen

Tabel 0-1: De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Lieftinghsbroek

Code	Naam	Subtype	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied
H6410	Blauwgraslanden		=	>
H9120	Beuken-eikenbossen met hulst		=	=
H9160A	Eiken-haagbeukenbossen	Hogere zandgronden	=	**>**

Tabel 0-2: De instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Drouwenerzand

Code	Naam	Oppervlakte/omvang leefgebied	Kwaliteit/kwaliteit leefgebied
H2310	Stuifzandheiden met struikhei	=	**>**
H2320	Binnenlandse kraaiheibegroeiingen	=	=
H2330	Zandverstuivingen	=	=
H5130	Jeneverbesstruwelen	=	>
H6230*	Heischrale graslanden	=	>

OER omgevingsvisie Stadskanaal

Doelbereik omgevingsvisie

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Totaal +	Totaal -
		Klimaat	Circulariteit	Wonen	Voorzieningen	Economie	Mobiliteit	Landbouw	Natuur	Recreatie	Veiligheid		
1	Klimaat		n.v.t	+	n.v.t	+	n.v.t	n.v.t	+	n.v.t	n.v.t	3	0
2	Circulariteit			n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	0
3	Wonen				+	-	0	-	0	n.v.t	n.v.t	2	-2
4	Voorzieningen					n.v.t	0	n.v.t	n.v.t	+	n.v.t	2	0
5	Economie						0	0	0	n.v.t	n.v.t	1	-1
6	Mobiliteit							n.v.t	n.v.t	n.v.t	n.v.t	0	0
7	Landbouw								+	0	n.v.t	1	-1
8	Natuur									-	n.v.t	2	-1
9	Recreatie										n.v.t	1	-1
10	Veiligheid											0	0
												12	-6

Legenda

+	Kans op synergie
-	Risico op strijdigheid
+/-	Zowel kans op synergie als risico op strijdigheid
0	Geen kans op synergie of risico strijdigheid
n.v.t	Geen relatie

Onderbouwing botsproeven omgevingsvisie - OER Omgevingsvisie Stadskanaal

	Thema	Thema	+	-	+/-	0	n.v.t.	Opmerkingen
1	Klimaat	Circulariteit					Geen relatie	
		Wonen	Particulieren worden gestimuleerd hun tuinen klimaatbestendig in te richten, bij nieuwbouw kunnen klimaatadaptieve maatregelen in woonwijken getroffen worden					
		Voorzieningen					Geen relatie	Veiligheid is een uitspraak die niet ruimtelijk specifiek te maken is, de effecten zijn in de effectbeoordeling opgenomen.
		Economie	Bedrijventerreinen kunnen bij revitalisering groen ingericht worden					
		Mobiliteit					Geen relatie	
		Landbouw					Geen relatie	
		Natuur	Groene inrichting van gebieden kan elkaar versterken, zowel voor natuur als klimaatadapatie					
		Recreatie					Geen relatie	
		Veiligheid					Geen relatie	
2	Circulariteit	Wonen					Geen relatie	
		Voorzieningen					Geen relatie	Veiligheid is een uitspraak die niet ruimtelijk specifiek te maken is, de effecten zijn in de effectbeoordeling opgenomen.
		Economie					Geen relatie	
		Mobiliteit					Geen relatie	
		Landbouw					Geen relatie	
		Natuur					Geen relatie	
		Recreatie					Geen relatie	
		Veiligheid					Geen relatie	
3	Wonen	Voorzieningen	Nieuwe woningen helpen om het voorzieningenaanbod rendabel te houden					
		Economie		Bedrijven moeten wijken voor woningen				
		Mobiliteit				Wonen en mobiliteit zitten elkaar niet in de weg		
		Landbouw		Nieuwe woonwijk (Tweede Boerendiep) komt op landbouwgrond.				
		Natuur				Geen uitbreidingen van of nieuwe woonwijken in natuurgebieden		
		Recreatie					Geen relatie	
		Veiligheid					Geen relatie	Veiligheid is een uitspraak die niet ruimtelijk specifiek te maken is, de effecten zijn in de effectbeoordeling opgenomen.
4	Voorzieningen	Economie					Geen relatie	
		Mobiliteit				Voorzieningen en mobiliteit zitten elkaar niet in de weg		
		Landbouw					Geen relatie	
		Natuur					Geen relatie	
		Recreatie	Door het groeien van de vrijetijdseconomie zijn er kansen voor voorzieningen gericht op horeca, winkels en amusement.					
		Veiligheid					Geen relatie	Veiligheid is een uitspraak die niet ruimtelijk specifiek te maken is, de effecten zijn in de effectbeoordeling opgenomen.
5	Economie	Mobiliteit				Geen uitbreidingen van het wegennet of fysieke infrastructuur die bedrijven ten goede kunnen komen		
		Landbouw				Landbouwgebieden worden niet getranformeerd naar bedrijventerreinen en vice versa		
		Natuur				Geen nieuwe bedrijvigheid in natuurgebieden		
		Recreatie					Geen relatie	
		Veiligheid					Geen relatie	
6	Mobiliteit	Landbouw					Geen relatie	
		Natuur					Geen relatie	
		Recreatie					Geen relatie	
		Veiligheid					Geen relatie	
7	Landbouw	Natuur	Inzet op toekomstbestendige en natuurinclusieve landbouw waardoor areaal natuur versterkt kan worden, zonder dat dit ten koste gaat van het areaal landbouw					
		Recreatie				Landbouwgrond wordt niet opgeofferd voor kleinschalige recreatie		
		Veiligheid					Geen relatie	
8	Natuur	Recreatie		Recreatie in natuurgebieden is toegestaan				
		Veiligheid					Geen relatie	
9	Recreatie	Veiligheid					Geen relatie	

OER omgevingsvisie Stadskanaal
Doelbereik omgevingsvisie

GEMEENTE Stadskanaal

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

	Wonen en bedrijvigheid						Bereikbaarheid en mobiliteit				Inclusieve duurzaamheid			Natuur en recreatie						Veiligheid en gezondheid														
	Woningaanbod en -behoefte	Werkgelegenheid	Werklocaties en voorzieningenniveaus	Grondstoffen en circulariteit	Duurzame energieopwekking en energiebesparing	Duurzame woningen	Bereikbaarheid en doorstroming	Openbaar vervoer	Fiets- en wandelnetwerk	Duurzame en slimme mobiliteit	Landschappelijke waarden	Archeologie en cultuurhistorische waarden	Landbouw	Natura 2000-gebieden	Natuurnetwerk Nederland	Bijzondere natuur	Bodem	Grondwater	Oppervlaktewater	Vrijetijdseconomie en toerisme	Externe veiligheid	Sociale veiligheid	Verkeersveiligheid	Gezondheid (ziekte)	Gezonde leefomgeving	Maatschappelijke basisvoorzieningen	Maatschappelijke toerisme	Geluidhinder	Luchtkwaliteit	Geurhinder	Lichthinder	Broeikasgassen	Hittestress	Droogte	Wateroverlast door hemelwater
Huidige situatie																																		
Autonome ontwikkeling	=	↗	=	↗	↗	↗	↗	↗	↗	↗				↗	=	=		=	↗	↗	=	↗	=	↗	↗	↘	↗	=	=	=	=	↗	↘	=	=
#	Aspect	Ambitie	Wonen	Economie	Duurzaamheid				Mobiliteit				Landschap en cultureel erfgoed		Landbouw	Natuur				Bodem en water		Recreatie	Veiligheid			Gezondheid en welzijn				Omgeving				Klimaat				Totaal aantal +	Totaal aantal -
	Voldoende en kwalitatief goed woningaanbod voor iedere doelgroep in een groene en gezonde leefomgeving																																			
1	Voldoende en kwalitatief goed woningaanbod voor iedere doelgroep in een groene en gezonde leefomgeving	Vanuit onder meer Nij Begun en Regio Deal Oost-Groningen willen het Rijk, provincie en de gemeente investeren om de regio toekomstbestendig te maken. Wij willen voor alle doelgroepen een aantrekkelijke woongemeente zijn, ook voor hen die meer aandacht nodig hebben. Hierbij zijn ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en toegankelijke openbare voorzieningen belangrijk. Met een groene woon- en leefomgeving willen we onze inwoners stimuleren en uitnodigen om meer te bewegen en buurtgenoten te ontmoeten.	+	1				0,5														0						1	0,5	0	0		1		1	4	-1,5
			-	0				0													0						-0,5	-0,5	0	0		-0,5		0		
	Optimaal ruimtegebruik en minimaliseren aantasting van het (open) landschap																																			
2	Optimaal ruimtegebruik en minimaliseren aantasting van het (open) landschap	Ons (open) landschap in de gemeente is kenmerkend en tekent onze geschiedenis: dit koesteren en versterken we. We zijn zuinig op onze landbouwsector en bieden ruimte voor innovatieve ontwikkelingen, passend bij de bodem, het watersysteem en landschap. Bij alle ruimtelijke ingrepen zorgen we voor een zo minimaal mogelijke impact op het landschap. Energieopwekking vindt daarom alleen plaats in daarvoor reeds aangewezen gebieden en kleinschalig lokaal. Onze ruimte is schaars, dus we kijken ook naar herstructurering en herbestemming van gebieden en locaties die hun functie of aantrekkelijkheid hebben verloren.	+											0		0,5																				0,5	-1
			-										0		-1																					
	Waardering voor landschap, natuur en cultuurhistorie																																			
3	Waardering voor landschap, natuur en cultuurhistorie	Onze inwoners en bezoekers moeten kunnen genieten van onze natuur op water, land en cultuurhistorisch erfgoed. Hier zijn we trots op en dat willen we beschermen en benutten. We kijken goed naar de samenhang tussen wat onze natuur en het gehele watersysteem aankan en welke behoeften we hebben met recreatie en de vrijetijdseconomie. De kenmerkende landschappelijke structuur door veenontginning en het meer gesloten en bosrijke deel van onze gemeente op de zandgronden blijven goed zichtbaar.	+											0			1,5	0,5	1,5	0,5	1	0,5	0,5													0,5			6,5	-2
			-										-1			-0,5	-0,5	0	0	0	0	0													0			
	Bereikbare kernen en stimuleren duurzame vormen van mobiliteit																																			
4	Bereikbare kernen en stimuleren duurzame vormen van mobiliteit	Wij rekenen op de komst van de spoorlijn vanuit Groningen via Veendam naar Stadskanaal en in een later stadium de realisatie van de Nedersaksenlijn. Hierdoor gaat het toekomstige station Stadskanaal als regionale mobiliteitshub dienen op het Mercurius Businesspark. Daarnaast willen we dat al onze kernen goed bereikbaar blijven met het openbaar vervoer of andere vormen van duurzame (deel)mobiliteit. We investeren primair in goed onderhouden fiets- en wandelverbindingen en hebben oog voor kwetsbare verkeersdeelnemers. De auto blijft nodig voor de verbinding tussen kernen, maar de focus ligt op duurzamere alternatieven.	+						0,5	0,5	0	0,5													0,5												2	-1
			-						-0,5	0	0	0											-0,5													
	Samenwerkende kernen en regio, Stadskanaal als centrum voor maakindustrie																																			
5	Samenwerkende kernen en regio, Stadskanaal als centrum voor maakindustrie	Wij blijven een gemeente waarin ruimte is voor duurzame innovaties, maakindustrie, detailhandel en MKB. Ook kijken wij over onze grenzen heen voor verdere samenwerking op toeristisch gebied, maar ook voor de bouw van woningen, bedrijvigheid en onderwijs. Wij sluiten ons aan bij de ontwikkelingen vanuit het Masterplan Oost-Groningen, Masterplan Regiocentra, het ruimtelijke-economische perspectief op de N366-regio en de Toekomstagenda Groningen: Masterplan Campussen voor het kennis- en innovatie ecosysteem van de regio Groningen en ons regionale onderwijsaanbod voor jongeren.	+		0	0																														0	0
			-		0	0																														
	Focus op leefbaarheid en toekomstbestendige (basis)voorzieningen																																			
6	Focus op leefbaarheid en toekomstbestendige (basis)voorzieningen	Wij zetten in op een aantrekkelijke en leefbare gemeente voor al onze inwoners, van jong tot oud. We sluiten ons hierbij aan op de ontwikkelingen vanuit het Masterplan Oost-Groningen. We vinden het belangrijk dat iedereen een actief en zelfstandig leven kan leiden, waarin we onze welvaart en ons welzijn verbeteren. De komst van de Nedersaksenlijn is hierin van groot belang. Wij willen toe naar toekomstbestendige en toegankelijke (basis)voorzieningen voor iedereen: bereikbare, toereikende en goede gezondheidszorg, onderwijs, supermarkten, sociale ontmoetingsplekken, cultuur-, sport- en welzijnsaanbod.	+																					0			0	0	1	0,5							1,5	0
			-																				0			0	0	0	0								
	Duurzaamheid en circulariteit																																			
6	Duurzaamheid en circulariteit	Onze doelstelling is om energieneutraal te zijn in 2050. De vraag is daarbij hoe we dit gaan realiseren en wat haalbaar is qua duurzame opwek met zon en wind. De doelen uit het klimaatakkoord vertalen we naar onze gemeente met de bijbehorende doelstellingen; •55% reductie van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van 1990; •In 2050 is onze uitstoot van broeikasgassen netto-nul. Netto nul betekent dat de totale uitstoot van broeikasgassen in onze gemeente gelijk is aan, of lager is dan de hoeveelheid die zij uit de atmosfeer verwijdert. Een forse reductie ten opzichte van 1990 is de afgelopen jaren al gerealiseerd, 52% in 2021. Het verder terugdringen van de uitstoot wordt wel steeds complexer. Duurzaamheid is breder dan klimaat en energie. Het gaat bijvoorbeeld ook over circulariteit, minder afval en minder gebruik van (primaire) grondstoffen.	+				0,5	0																												1			1,5	-0,5
			-				0	0																											-0,5				